

ตู้ลายทอง

Thai Lacquer and Gilt Bookcases

ตู้ลายทอง
ภาค ๒ (สมัยรัตนโกสินทร์)

Thai Lacquer and Gilt Bookcases
Part 2 (Bangkok Period)

กรมศิลปากร
อนุญาตให้
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๙

ตู้ลายทอง ภาค ๒ (สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนที่ ๑ กท. ๑ - กท. ๙๕)

กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร อนุญาตให้
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดพิมพ์เผยแพร่
พิมพ์ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๒๙
จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 974-7779-93-5

๗๐๙.๕๙๓ ก่องแก้ว วีระประจักษ์.
ก ๓๔๕ ตล ตู้ลายทอง ภาค ๒ (สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนที่ ๑ กท. ๑ – กท. ๙๕) เรียบเรียงโดย ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และนิยะดา ทาสุคนธ์ ดวงมาลย์ เมฆสวัสดิ์ บรรยายภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ, สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๙.
๓๖๐ หน้า.
กรมศิลปากรอนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่.
๑. ตู้ไทยโบราณ. ๒. ศิลปวัตถุไทย. ๓. นิยะดา ทาสุคนธ์, ผู้แต่งร่วม. ๔. เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. ๕. ชื่อเรื่อง
ISBN 974-7779-93-5

คณะบรรณาธิการ

นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	ผู้อำนวยการ
นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์	เรียบเรียงคำบรรยาย
นางสาวนิยะดา ทาสุคนธ์	
นางสาวดวงมาลย์ เมฆสวัสดิ์	แปลคำบรรยาย
นายผจญ วัณณะพันธุ์	ถ่ายภาพ
นางสาวจันทร์ฉาย พงศ์ไชยศรีกุล	

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ๔๖๙ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๒๘๑๐๕๔๑, ๒๘๒๒๑๑๔ นายชวน ศรสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๒๙

คำนำ

ตู้ลายทอง เป็นเครื่องหมายสำคัญแสดงให้เห็นวิวัฒนาการของงานหอสมุดแห่งชาติมานับแต่แรกเริ่ม เป็นอุปกรณ์ที่จะช่วยส่งเสริมในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมและความเจริญของไทยในด้านหนังสือ อักษรศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมให้เป็นไปได้โดยสมบูรณ์

มีประวัติความเป็นมา เริ่มตั้งแต่เมื่อครั้งแรกที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการประกาศจัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณ เป็นหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร มีกระแสพระราชดำริว่า ควรใช้ตู้รดน้ำลายทองของเก่า เป็นตู้สำหรับใส่หนังสือในหอพระสมุดสำหรับพระนคร กรรมการหอพระสมุดได้ทราบว่ามีอยู่ตามวัดโดยมาก จึงให้ราชบัณฑิตไปขอต่อพระสงฆ์ผู้เป็นเจ้าของ พระสงฆ์ส่วนมากยินดีถวายให้แก่หอพระสมุดสำหรับพระนคร เพื่อสนองพระราชประสงค์ จึงได้ตู้และหีบรดน้ำลายทอง รวมทั้งตู้ลายจีน ตู้ประดับกระจก และอื่น ๆ มาเป็นสมบัติของหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนครจำนวนมาก เป็นการเริ่มประวัติการเก็บสงวนรักษาหนังสือ แสดงให้เห็นความร่วมมือร่วมใจในแผ่นดิน ในอันที่จะให้กิจการหอพระสมุดสำหรับพระนครเป็นปึกแผ่น เป็นเครื่องแสดงอารยธรรมแก่มหาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสาะหาตู้ลายทองรดน้ำมาเป็นตู้ใส่หนังสือเพิ่มเติม กับรวบรวมศิลาจารึกต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนังสือตัวเขียนประเภทหนึ่งมาไว้ ณ หอพระสมุดวชิรญาณ นับว่าเป็นการรวบรวมกิจการหนังสือสำหรับห้องสมุดไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ ตู้ลายทองจึงมีบทบาทในการแสดงวิวัฒนาการของกิจการหนังสือและห้องสมุดซึ่งเป็นหลักฐานแห่งอารยธรรมทางด้านอักษรศาสตร์ของชาติไทยให้เห็นชัดเจน

กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้จัดแสดงตู้ลายทองเหล่านี้ไว้ ณ อาคารหอพระสมุดวชิรญาณ ในบริเวณหอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี และให้บริการแก่ประชาชนและนักศึกษาในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมและความเจริญของไทยในด้านอักษรศาสตร์และศิลป โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับศิลปะลายไทยและการประดิษฐ์ลายรดน้ำ

ตู้ลายทองและตู้เก็บหนังสือต่าง ๆ ที่ตั้งแสดงในอาคารหอพระสมุดวชิรญาณ นั้นมีรวมทั้งสิ้น ๔๐๖ ตู้ มีทั้งศิลปะสมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ หอสมุดแห่งชาติได้มอบให้ นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ และ นางสาวนิยะดา ทาสุคนธ์ บรรณารักษ์ เรียบเรียงคำอธิบายความรู้เรื่องตู้ลายทอง นางวิภา เฉลิมวัฒน์ จัดทำทะเบียนประวัติและวัดขนาด นายผจญ วัณณะพันธุ์ และ นางสาวจันทร์ฉาย พงศ์ไชยศรีกุล ถ่ายภาพประกอบ และได้มอบให้นางสาวดวงมาลย์ เมฆสวัสดิ์ แปลบรรยายภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ให้ชาวต่างประเทศได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของไทยด้วย

เนื่องจากต้นฉบับของตู้ลายทองที่จะจัดพิมพ์ มีข้อมูลที่เจ้าหน้าที่เรียบเรียงไว้เป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น ๒ ภาค

ภาคที่ ๑ ตู้ลายทองสมัยอยุธยาและสมัยธนบุรี

ภาคที่ ๒ ตู้ลายทองสมัยรัตนโกสินทร์
ตอนที่ ๑ ตู้เลขที่ ๑–๕๕
ตอนที่ ๒ ตู้เลขที่ ๕๖–๑๕๐
ตอนที่ ๓ ตู้เลขที่ ๑๕๑–๒๘๕
ตอนที่ ๔ ตู้เลขที่ ๒๘๖–๓๗๓ และหีบลายทอง

กรมศิลปากรได้จัดพิมพ์หนังสือตู้ลายทอง ภาค ๑ (สมัยอยุธยาและสมัยธนบุรี) แล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ หนังสือตู้ลายทองเล่มนี้ เป็นภาค ๒ ตอนที่ ๑ ว่าด้วยตู้ลายทองสมัยรัตนโกสินทร์ เลขที่ กท.๑ – กท.๕๕ คณะอนุกรรมการมรดกของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้กรุณารับเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งกรมศิลปากรขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ส่วนที่ยังมิได้จัดพิมพ์ กรมศิลปากรจะได้หาโอกาสจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

กรมศิลปากรหวังว่าหนังสือนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไป

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)
อธิบดีกรมศิลปากร

กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

PREFACE

The Thai Lacquer and Gilt Bookcases have been remaining Thai cultural heritage for ages. They are well known among local artists and students as well as foreign people as a significant source for research or studying on the art of Thailand particularly in Thai Painting and lacquer and gilt work.

It is not known for certain when the bookcases were first erected, but the designs appearing on their sides suggest that they date as back as Ayudhya period (1250 – 1767 A.D.).

The bookcases have each four typical legs of lion-legged shape, pig-legged shape and bent shape. Some are erected on the plinth of carved wood. Some contain drawers while some do not. Each of the four sides of the bookcase has that trapezoidal form which is such a striking feature of modern Thai architecture. Actually each bookcase has 2 doors open from the front side where the doors can be locked with an ordinary padlock.

As such bookcases were originally made in order to keep the sacred Buddhist Scriptures and very important manuscripts, there is a sufficient reason for the strikingly marvellous decoration on their three or four sides. Here are found the various processes of the decoration adopted by Thai artists as well as the quite distinctively Thai form of art.

Having established the Vajirañāṇa National Library in 1905, King Chulalongkorn, the fifth king of the present dynasty (1869 – 1910), had his command spread out to the effect that all the lacquer and gilt bookcases should have been searched out and collected at the National Library for keeping the important rare books and Buddhist Scriptures. Prince Damrong Rajanubhab, playing so great a role in acting upon the Royal Command, searched out and collected the bookcases of the best workmanship with the co-operation of the Buddhist monks who were only too glad to hand them over to the National Library. By this way, the National Library has, up to now, possessed as many bookcases as 406 in number.

Realizing that a publication leading to an appreciation of these Thai Lacquer and gilt bookcases would be beneficial to scholar and those who are well interesting in Thai art, the National Library has therefore compiled for publishing, the book entitled "Thai Lacquer and Gilt Bookcases." For the publication, the Thai Lacquer and Gilt Bookcases are divided into 2 parts as follows;

1. Thai Lacquer and Gilt Bookcases : Part I
   (Ayudhya and Dhonburi Periods.)
2. Thai Lacquer and Gilt Bookcases : Part II
   (Bangkok Period), comprising 4 volumes,

   Part II Volume 1 Bookcases of Bangkok Period No. 1 – 95
   Part II Volume 2 Bookcases of Bangkok Period No. 96 – 190
   Part II Volume 3 Bookcases of Bangkok Period No. 191 – 285
   Part II Volume 4 Bookcases of Bangkok Period No. 286 – 373, chests and boxes

Part one of the series was already published by the Department of Fine Arts in 1980 A.D., under the title "Thai Lacquer and Gilt Bookcases" Part I (Ayudhya and Dhonburi Periods).

The present volume is the first volume of Part II in which the description of the bookcases of Bangkok Period No. 1 – 95 is given. It is hopefully that the rest of the series on Thai Lacquer and Gilt Bookcases Part II Volume 2, 3, 4 will be published in the near future.

Thanks are due to Sub-Committee for the Preservation of Cultural Heritage, National Identity Promotion Office, the Secretariat of the Prime Minister for the budgetary allocation to publish this glorious work of arts magnifying the cultural, literary and religious thoughts of the ancient Thai.

T. Senanarong

(Taveesak Senanarong)
Director-General
Department of Fine Arts

National Library
Department of Fine Arts
February 1986

คำปรารภ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของมรดกศิลปะของชาติ ซึ่งบรรพบุรุษของไทยได้อุตสาหะสร้างสมไว้และได้สืบทอดมาจนถึงสมัยปัจจุบัน จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการมรดกของชาติขึ้นคณะหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในศิลปวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ รวม ๑๓ คน คณะอนุกรรมการนี้มีหน้าที่รวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมรดกศิลปวัฒนธรรมของไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะน้อมนำจิตใจของประชาชนและเยาวชนของชาติให้มีความรักและภาคภูมิหวงแหนในศิลปสมบัติวัฒนธรรมของชาติ จะได้ช่วยกันสงวนรักษาฟื้นฟูและสืบทอดให้ยั่งยืนอยู่ตลอดกาลนาน

งานที่คณะอนุกรรมการมรดกของชาติได้รวบรวมและเผยแพร่แล้ว เช่น ใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ **มรดกของชาติ** เป็นหนังสือรวบรวมความรู้เกี่ยวกับมรดกศิลปวัฒนธรรม เช่น ศิลปโบราณวัตถุสถาน วรรณกรรม ศาสนา ประเพณี ฯลฯ ออกเผยแพร่ และใน พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้จัดพิมพ์แผ่นพับเผยแพร่ความรู้เรื่อง **ศิลปะบ้านเชียง หนังสือสมุดไทย และคัมภีร์ใบลาน** อนึ่ง ใน พ.ศ. ๒๕๒๘ นี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ชาติไทยเรามีศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งควรเผยแพร่ให้แพร่หลายในหมู่ประชาชนและเยาวชนไทย คือ **"ตู้ลายทอง"** ซึ่งรวมงานช่างสำคัญไว้หลายประการ คือ ช่างไม้ซึ่งประกอบตู้อันมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของไทย ช่างวิจิตรศิลป์ด้านจิตรกรรมเขียนลายไทย ช่างทำลายรดน้ำหรือลายทอง ช่างแกะสลักไม้ เป็นต้น **"ตู้ลายทอง"** เหล่านี้เก็บรักษาอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร และเยาวชนที่ศึกษาด้านศิลปจิตรกรรม เช่น นักศึกษาวิทยาลัยเพาะช่าง วิทยาลัยช่างศิลป์ ตลอดจนชาวไทยและชาวต่างประเทศที่สนใจงานวิจิตรศิลป์ดังกล่าว ได้ใช้เป็นแหล่งวิทยาการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดมา และหอสมุดแห่งชาติได้รวบรวมความรู้และภาพตู้ลายทอง จัดพิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่แล้ว ๑ ภาค คณะอนุกรรมการฯ จึงมีมติตามข้อเสนอของผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ ให้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง **"ตู้ลายทอง"** ภาค ๒ ซึ่งนับว่าเป็นมรดกของชาติออกเผยแพร่ เพื่อให้อนุชนของชาติได้ใช้ศึกษาค้นคว้าและจรรโลงศิลปกรรมของชาติสืบต่อไป

คณะอนุกรรมการมรดกของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ หวังว่าหนังสือ**ตู้ลายทอง** ภาค ๒ ตอนที่ ๑ นี้ คงจะอำนวยประโยชน์แก่ผู้สนใจในการศึกษาด้านศิลปกรรมของไทยเป็นอย่างดี.

(ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล)
ประธานคณะอนุกรรมการมรดกของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

INTRODUCTION

The National Identity Board of the Secretariat of the Prime Minister is acutely aware of the importance of the Thai cultural heritage which has been handed down for generations up to the present day. It therefore created in 1983 the Sub-Committee for the Thai Cultural Heritage, composed of thirteen scholars in various fields of Thai art and culture. The duty of this Sub-Committee is to collect and propogate knowledge concerning the Thai cultural heritage in order to promote the admiration and appreciation of Thai culture by the Thai people. The aim is for them to preserve this culture and pass it on to posterity.

The work that the Sub-Committee has done includes the publication in 1984 of the book entitled **The Heritage of the Thai Nation,** which comprises articles concerning the Thai Cultural heritage including antiquities, literature, religion, and tradition, and in 1985 the publication of brochures on **The Art of Ban Chiang** and **The Art of Thai Traditional Books and Palm-Leaf Manuscripts.** Also in 1985 the Sub-Committee decided that one important branch of Thai art should be popularized; that is, Thai book cabinets decorated with painting in gold on black lacquer. This particular kind of art work demands the services of many types of specialized artists and craftsmen, such as designers, engravers, experts in the "washing" process (the method of applying gold leaf according to a design on black lacquer), carpenters, and so on. These book cabinets are now preserved in the National Library of the Fine Arts Department and constitute a resource where students and lovers of art, both Thai and foreign, have sojourned to perform their research. The National Library has already published one volume on the designs of these book cabinets. The Sub-Committee for the Preservation of Cultural Heritage, following the recommendation of the Director of the National Library, has agreed to publish another volume as the second in the same series.

The Sub-Committee for the Preservation of Cultural Heritage of the National Identity Board hopes that this book, **Thai Lacquer and Gilt Bookcases : Part II Volume 1,** will be able to serve those who are interested in this remarkable branch of Thai art.

(M.C. Subhadradis Diskul)
Chairman of the Sub-Committee
for the Preservation of Cultural Heritage,
National Identity Board,
The Secretariat of the Prime Minister.

February 1986

รายนามคณะอนุกรรมการมรดกของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. หม่อมเจ้า สุภัทรดิศ ดิศกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายประเสริฐ ณ นคร	รองประธานอนุกรรมการ
๓. พลโท ดำเนิร เลขะกุล	อนุกรรมการ
๔. นายสมภพ จันทรประภา	อนุกรรมการ
๕. นายตรี อมาตยกุล	อนุกรรมการ
๖. นายประพัฒน์ ตรีณรงค์	อนุกรรมการ
๗. นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	อนุกรรมการ
๘. นางวิลาสวงศ์ พงศะบุตร	อนุกรรมการ
๙. นายเย็นใจ เลาหวณิช	อนุกรรมการ
๑๐. นางประกอบ ลาภเกษร	อนุกรรมการ
๑๑. นายพิสิฐ เจริญวงศ์	อนุกรรมการ
๑๒. นายวิบูลย์ ลี้สุวรรณ	อนุกรรมการ
๑๓. นางศิริวัลย์ เหมะจันทร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาวคันธรส วิเชียรเจริญ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

Sub-Committee

for

The Preservation of Cultural Heritage

National Identity Board

1.	M.C. Subhadradis Diskul	Chairman
2.	Mr. Prasert Na Nagara	Vice Chairman
3.	Lt. Gen. Damnern Lekhakula	Member
4.	Mr. Sompop Jantraraprapa	Member
5.	Mr. Tri Amatyakul	Member
6.	Mr. Prapat Trernarong	Member
7.	Mrs. Kullasap Gesmankit	Member
8.	Mrs. Wilaswongsa Pongsabutr	Member
9.	Mr. Yenchai Laohavanich	Member
10.	Mrs. Prakob Larpkesorn	Member
11.	Mr. Pisit Charoenwongsa	Member
12.	Mr. Viboon Leesuwan	Member
13.	Mrs. Siriwan Hemachandra	Member and Secretary
14.	Miss Kantharos Wichiencharoen	Member and Assistant Secretary

สารบาญ

	หน้า		หน้า
คำนำ		กท. ๒๗	๘๘
คำปรารภ		กท. ๒๘	๙๒
สมัยรัตนโกสินทร์		กท. ๒๙	๙๔
กท. ๑	๒	กท. ๓๐	๙๖
กท. ๒	๔	กท. ๓๑	๙๘
กท. ๓	๘	กท. ๓๒	๑๐๒
กท. ๔	๙	กท. ๓๓	๑๐๘
กท. ๕	๑๐	กท. ๓๔	๑๑๒
กท. ๖	๑๓	กท. ๓๕	๑๑๖
กท. ๗	๑๔	กท. ๓๖	๑๒๒
กท. ๘	๑๙	กท. ๓๗	๑๒๔
กท. ๙	๒๐	กท. ๓๘	๑๒๖
กท. ๑๐	๒๕	กท. ๓๙	๑๒๘
กท. ๑๑	๒๖	กท. ๔๐	๑๒๙
กท. ๑๒	๒๘	กท. ๔๑	๑๓๐
กท. ๑๓	๒๙	กท. ๔๒	๑๓๔
กท. ๑๔	๓๐	กท. ๔๓	๑๓๘
กท. ๑๕	๓๖	กท. ๔๔	๑๔๒
กท. ๑๖	๔๐	กท. ๔๕	๑๔๖
กท. ๑๗	๔๔	กท. ๔๖	๑๕๐
กท. ๑๘	๔๘	กท. ๔๗	๑๕๔
กท. ๑๙	๕๓	กท. ๔๘	๑๕๘
กท. ๒๐	๕๔	กท. ๔๙	๑๖๓
กท. ๒๑	๖๐	กท. ๕๐	๑๖๔
กท. ๒๒	๖๔	กท. ๕๑	๑๖๘
กท. ๒๓	๖๘	กท. ๕๒	๑๗๒
กท. ๒๔	๗๔	กท. ๕๓	๑๗๖
กท. ๒๕	๘๐	กท. ๕๔	๑๘๐
กท. ๒๖	๘๔	กท. ๕๕	๑๘๔

	หน้า		หน้า
กท. ๕๖	๑๘๘	กท. ๗๕	๒๗๖
กท. ๕๗	๑๕๐	กท. ๘๐	๒๘๖
กท. ๕๘	๑๕๒	กท. ๘๑	๒๘๘
กท. ๕๕	๑๕๘	กท. ๘๒	๒๕๐
กท. ๖๐	๒๐๒	กท. ๘๓	๒๕๒
กท. ๖๑	๒๐๔	กท. ๘๔	๒๕๖
กท. ๖๒	๒๐๖	กท. ๘๕	๒๕๘
กท. ๖๓	๒๐๘	กท. ๘๖	๓๐๓
กท. ๖๔	๒๑๒	กท. ๘๗	๓๐๔
กท. ๖๕	๒๑๘	กท. ๘๘	๓๐๘
กท. ๖๖	๒๒๒	กท. ๘๕	๓๑๐
กท. ๖๗	๒๒๖	กท. ๕๐	๓๑๒
กท. ๖๘	๒๓๒	กท. ๕๑	๓๑๖
กท. ๖๕	๒๓๖	กท. ๕๒	๓๑๘
กท. ๗๐	๒๔๐	กท. ๕๓	๓๒๒
กท. ๗๑	๒๔๔	กท. ๕๔	๓๒๖
กท. ๗๒	๒๔๘	กท. ๕๕	๓๓๐
กท. ๗๓	๒๕๒	ครรชนี	๓๓๔
กท. ๗๔	๒๕๖	List of Thai Lacquer and Gilt Book-cases (Bangkok Period), Part II Volume I	๓๔๓
กท. ๗๕	๒๖๐		
กท. ๗๖	๒๖๔		
กท. ๗๗	๒๖๘	บรรณานุกรม	๓๔๔
กท. ๗๘	๒๗๒		

อธิบายคำย่อ

กท.	หมายถึง	ตู้ไทยโบราณสมัยรัตนโกสินทร์
กพช.	,,	กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ตัวเลขที่ต่อท้ายคำย่อ กท. คือหมายเลขประจำตู้ตามบัญชีซึ่งหอสมุดแห่งชาติจัดทำขึ้นใหม่

หมายเหตุ : ด้านข้างขวาซ้ายของตู้ตามคำอธิบาย หมายถึงขวามือและซ้ายมือของผู้ดู.

กท.๑๘

ด้านหน้า

ด้านข้างขวา

ด้านข้างซ้าย

กท.๗๗

ด้านหน้า

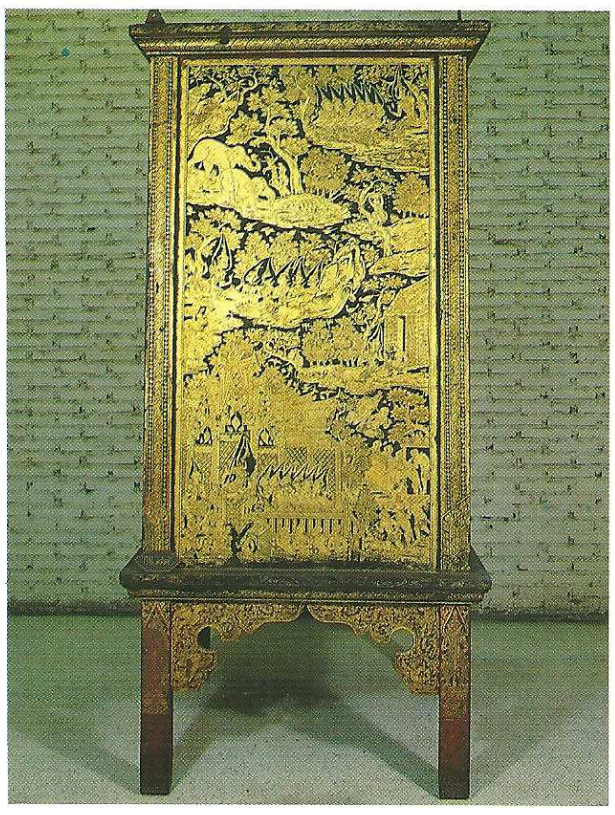

ด้านข้างขวา

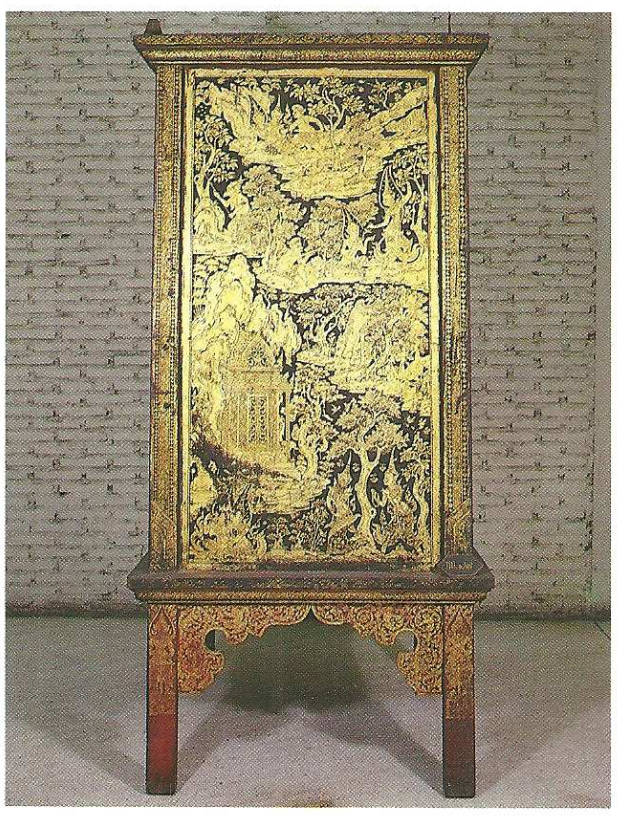

ด้านข้างซ้าย

กท.๗๙—๗๙.๓

ด้านหน้า

กท. ๗๙ กท. ๗๙.๑ กท.๗๙.๒ กท. ๗๙.๓

ด้านข้าง

กท. ๗๙ ปฐมสังคายนา

กท. ๗๙.๑ พระพุทธโฆษาจารย์ไปแปลพระไตรปิฎกที่ลังกาทวีป

กท.๗๙.๒ ตติยสังคายนา

กท. ๗๙.๓

กท.๕๐

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ด้านข้างขวา

ด้านข้างซ้าย

ตู้ลายทอง

สมัยรัตนโกสินทร์

ภาค ๒ ตอนที่ ๑

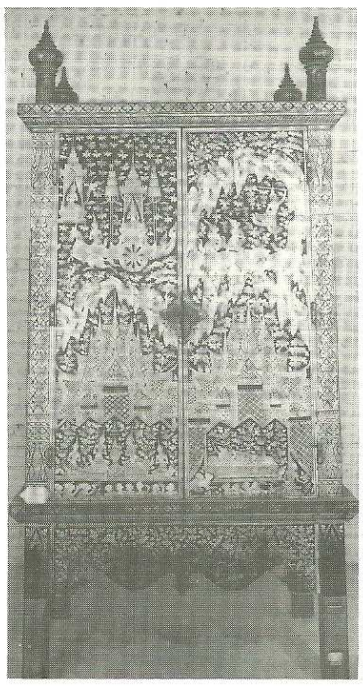
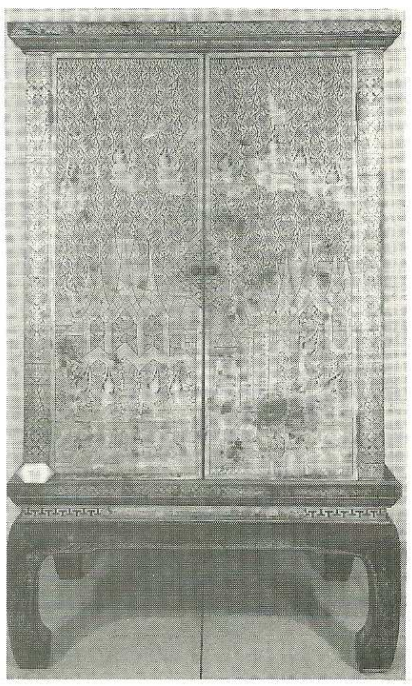
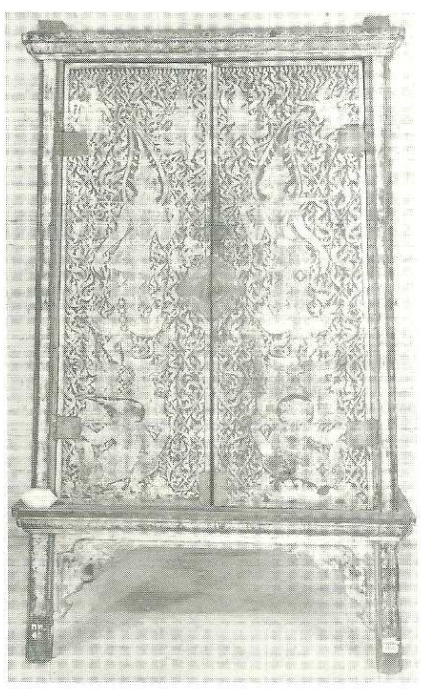
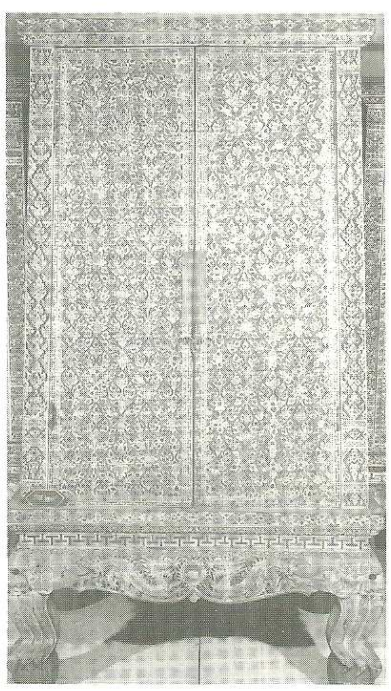
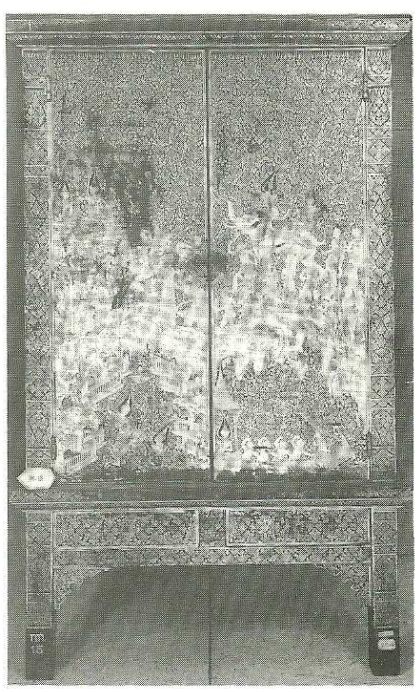

กท.๑ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๗๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดสังกระจายวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้า บน ๑๗๐ ซม. ล่าง ๑๘๒ ซม.
ด้านข้าง บน ๘๔½ ซม. ล่าง ๙๔ ซม.
สูง ๒๔๖ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๔๒ ซม.

สภาพ สีทองหมองและลบเลือนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะด้านหน้าขวาลบเลือนหมด อ่านเกือบไม่ได้ กระจกสีที่ประดับหลุดหายไปบางส่วน รักที่ประจำยามรัดอกและบานพับมีรอยกะเทาะออกเล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถา หัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพนก กระรอก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพเล่าเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ของตู้ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านจำหลักนูนต่ำลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัวรวน ประดับกระจกสีเขียวที่กึ่งกลางลายประจำยาม กระจกสีขาวที่กึ่งกลางลายบัว ใต้ขอบล่างมีขอบอีกชั้นหนึ่งทำเป็นลายจำหลักนูนต่ำรูปบัวคว่ำ ประดับกระจกสีเขียวสลับขาว ท้องไม้ที่คั่นกลางระหว่างลายบัวหงายใต้ขอบล่างกับลายบัวคว่ำนี้ ประดับกระจกสีขาวสลับเขียว

ท้องไม้ ใต้ขอบล่างทำเป็นลูกฟักโปร่ง มีลายจำหลักนูนต่ำรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดอยู่ภายในลูกฟัก ที่สี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดจำหลักนูนต่ำลายดอกไม้ประดับกระจกสีเขียวสลับขาวรูปลูกฟักนี้ ด้านหน้ามี ๔ ช่อง ด้านข้าง ๒ ช่อง ด้านหลังทำเป็นแผ่นไม้ทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้า ๔ ช่วง ด้านข้าง ๒ ช่วง จำหลักนูนต่ำลายกาบเท้าสิงห์ที่มุมขาตู้ทั้ง ๓ ด้านและที่ช่วงกลางซึ่งแบ่งปากสิงห์ โดยรอบปากสิงห์จำหลักนูนต่ำเป็นลายฟันสิงห์ และสืบต่อลงไปถึงจมูกสิงห์ ซึ่งยาวลงมาเสมอระดับกับเท้าสิงห์ ที่กาบเท้าสิงห์ ขอบฟันสิงห์ และจมูกสิงห์ ประดับกระจกสีขาว เขียว ด้านหลังทำเป็นไม้เรียบ ๆ โกลนตามรูปลงรักดำทึบ

ขาตู้ ซึ่งน่าจะทำเสริมขึ้นใหม่เป็นขาหมู ลงรักดำทึบตรงเชิงเท้าสิงห์ มีไม้ยึดด้านในระหว่างเสาอีกชั้นหนึ่ง

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทำเป็นเสา ๔ เหลี่ยม มีย่อมุมไม้ ๑๒ ยอดเสาทำเป็นชั้นลำดับขึ้นไปคล้ายยอดมณฑป มียอดลดหลั่นขึ้นไป ๕ ชั้น ข้าง ๆ เสาหัวเม็ดมีไม้จำหลักนูนต่ำรูปค้างคาว ตกแต่งเป็นลายดอกไม้ประดับกระจกสีเขียววางกำกับอยู่เป็นมุมกับหลังคาตู้ทั้งขวาซ้าย เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดบังคับให้เสาหัวเม็ดตั้งตรง

ด้านใน ของบานประตูตู้ขวาซ้ายตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นภาพต้นมักกะลีผลใหญ่เต็มเนื้อที่บนพื้นรักแดง ลำต้นจากส่วนล่างถึงบนสุดมีลักษณะลำต้นและกิ่งคดโค้งไปมา มีลูกมักกะลีผลห้อยอยู่ตามกิ่งก้านสาขาดารดาษขนาดต่าง ๆ กันเต็มลำต้น ตอนบนริมขวามีภาพวิทยาธรอุ้มมักกะลีผลเหาะไปทางขวา ริมบนซ้ายมีภาพวิทยาธรอีกตนหนึ่ง กำลังเหาะไล่ตามอยู่ในท่าชี้มือและเงื้อง่าอาวุธ ตอนล่างมีภาพพระฤาษีกับศิษย์เดินอยู่โคนต้นแหงนมองดูลูกมักกะลีผลที่อยู่บนต้น และมีภาพโขดหินเนินดินอยู่อีกข้างหนึ่ง

ชั้นในตู้ มี ๕ ชั้น แต่ละชั้นลงทองทึบที่ขอบหน้าชั้น ตัวชั้นและผนังตู้ลงรักแดงทึบ

BKK. 1 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from Wat Sang Krachai, Thon Buri, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 170 cms., bottom width 182 cms.
Sides, top width 85 $\frac{1}{2}$ cms., bottom width 94 cms.
Height 246 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 42 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, nagas, birds and squirrels in between. There are also scenes from 10 cantos of Vessantara Jataka. In the Himavant Forests Canto, the scene depicts Prince Vessantara pouring water showing his desire for omniscience when he gives his white elephant, which is revered by the nation, to Brahmins from an other city. In the Giving-Away Canto, the scene depicts Prince Vessantara giving away his royal carriage and leaving the city to become an ascetic. The Arrival at the Forest's Edge Canto depicts Prince Vessantara and Princess Maddi, his consort, each carrying one of their children, travelling on foot through the forest. The Jujaka Canto depicts Jujaka, an old Brahmin, attending Amittada, his young wife. The Light Forest Canto depicts Jujaka asking the way to Prince Vessantara's hermitage in the forest from Cetaputta, a hunter. The Children Canto depicts Princess Maddi leaving the two royal children in their father's care before going out to search for food in the forest. The Maddi Canto depicts Deva gods transforming themselves into wild beasts barring Princess Maddi's way. The Sakka Canto depicts Sakka disguising himself as a Brahmin and asking Prince Vessantara for Princess Maddi as a gift. The Great King Canto depicts King Sanjaya, Prince Vessantara's father and king of Sivis, redeeming the two royal children from Jujaka. The City Canto depicts King Sanjaya, his queen, and Prince Vessantara and his consort returning to the city and, together with the two royal children, sitting in the throne hall.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกัน เป็นภาพมหาปราสาทใหญ่อยู่กึ่งกลาง ด้านขวามีภาพพระเจ้ากรุงสญชัยประทับหน้าท้องพระโรง ทรงชี้มือให้จับชูชกซึ่งกำลังทำท่าวิ่งหนีอยู่ทางริมขวา มีทหารกำลังรุมล้อมจับไว้ เบื้องพระพักตร์มีภาพ ๒ กุมารนั่งหมอบเฝ้า ต่ำลงมาตอนล่างมีภาพสาวสรรกำนัลใน ชาวที่นั่งแวดล้อมเฝ้าแหนด้วยอาการต่าง ๆ กัน ด้านซ้ายเป็นภาพพระเจ้าสญชัยกับพระนางผุสดีประทับอยู่ในปราสาท มีบายศรีตั้งอยู่ตรงกลาง ๒ กุมาร กัณหา ชาลี นั่งบนพระเพลาของกษัตริย์ทั้ง ๒ เป็นการทำพิธีเฉลิมฉลองรับขวัญ ๒ กุมารผู้หลานซึ่งได้กลับคืนเมือง ต่ำลงมามีภาพพนักงานชาวที่เล่นมโหรีปี่พาทย์ แสดงดนตรีด้วยเครื่องมือชนิดต่าง ๆ กัน นั่งลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับชั้น ตอนบนซ้ายมีภาพหอกลอง พนักงานกำลังตีกลอง มุมล่างซ้ายมีภาพประตูเมือง พ่อครัวชาวจีนไว้เปียยาวถือถาดหัวหมูส่งให้พนักงานชาวที่ตรงหน้าประตู กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกบนแผ่นโลหะ

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ในป่าเต็มเนื้อที่ ประกอบด้วยต้นไม้และสัตว์ป่านานาชนิด

ด้านข้างขวา เริ่มเรื่องจากตอนบนลงมา มุมบนขวาเป็นภาพชูชกกำลังถามทางกับพรานเจตบุตรเพื่อเดินทางไปขอ ๒ กุมาร ริมซ้ายมีภาพชูชกนอนพักแรมในถ้ำ ตอนกลางริมซ้ายเป็นภาพพระนางมัทรีทรงฝาก ๒ กุมารไว้กับพระเวสสันดร ก่อนที่พระนางจะทรงออกไปหาผลไม้ในป่า ในภาพ พระเวสสันดรประทับหน้าบรรณศาลา มีพระนางมัทรีและ ๒ กุมารประทับเฝ้าอยู่หน้าพระพักตร์ ริมขวาเป็นภาพพระนางมัทรีกำลังทรงยืนเก็บผลไม้ มีกระบุงวางอยู่ข้าง ๆ เสือและราชสีห์ยืนอยู่เบื้องหน้า ถัดลงมาริมซ้าย พระอินทร์กำลังเหาะลงมา พระเวสสันดรและพระนางมัทรีทรงนั่งมองอยู่ตรงกลาง แสดงให้เห็นว่าเป็นตอนที่พระอินทร์แปลงร่างมาขอพระนางมัทรี ตอนล่างขวาเป็นภาพพระเจ้าสญชัยและพระนางผุสดีเสด็จออกมารับพระเวสสันดรกับพระนางมัทรี ทั้ง ๔ กษัตริย์ประทับอยู่บนแท่นในท่าสนทนากัน มีข้าเฝ้าฝ่ายหน้าฝ่ายในนั่งเรียงลำดับอยู่ทางซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพขบวนเสด็จกลับเมือง ในภาพมีช้าง ๒ เชือกเป็นขบวนเสด็จของกษัตริย์ทั้ง ๔ กลับกรุง พร้อมด้วยหมู่เสนาทหารตามเสด็จ

ด้านข้างซ้าย เริ่มเรื่องจากตอนบน ในภาพบนสุดริมขวามีภาพพระเวสสันดรประทับอยู่บนแท่น ใต้ร่มไม้มีพระนางมัทรีประทับเฝ้าอยู่เบื้องพระพักตร์ ถัดลงมาริมขวาพระเวสสันดรประทับบนคอช้าง ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกยกช้างให้หมู่พราหมณ์ที่มาขอพระราชทาน ในภาพหมู่พราหมณ์นั่งอยู่ทางริมซ้าย ถัดลงมามีภาพ ๔ กษัตริย์ ในภาพพระเวสสันดร พระนางมัทรี และ ๒ กุมารทรงรถออกจากเมือง มีพราหมณ์นั่งพนมมืออยู่ทางขวา ๔ คน เพื่อขอรับพระราชทานรถทรง ตอนล่างริมขวาพระเวสสันดรทรงอุ้มชาลี พระนางมัทรีทรงอุ้มกัณหา มีเทวดาและเสนาทหารนั่งอยู่เบื้องหน้า ทางริมซ้ายต่ำสุดเป็นภาพชูชกกับนางอมิตดา ในภาพริมซ้ายมีภาพชูชกกางร่มให้นางอมิตดาเดินอยู่ มีเด็กกลุ่มใหญ่กำลังล้อเลียนและเย้าแหย่ชูชกด้วยอากัปกิริยาต่าง ๆ กัน ริมขวามีภาพพราหมณ์และนายพรานนั่งอยู่โคนไม้กำลังย่างเนื้อสัตว์ มีชะลอม ๒ ใบอยู่ข้าง ๆ มีสุนัข ๒ ตัวที่โคนต้นไม้ ตัวพราหมณ์กำลังทำท่าตะบันหมาก

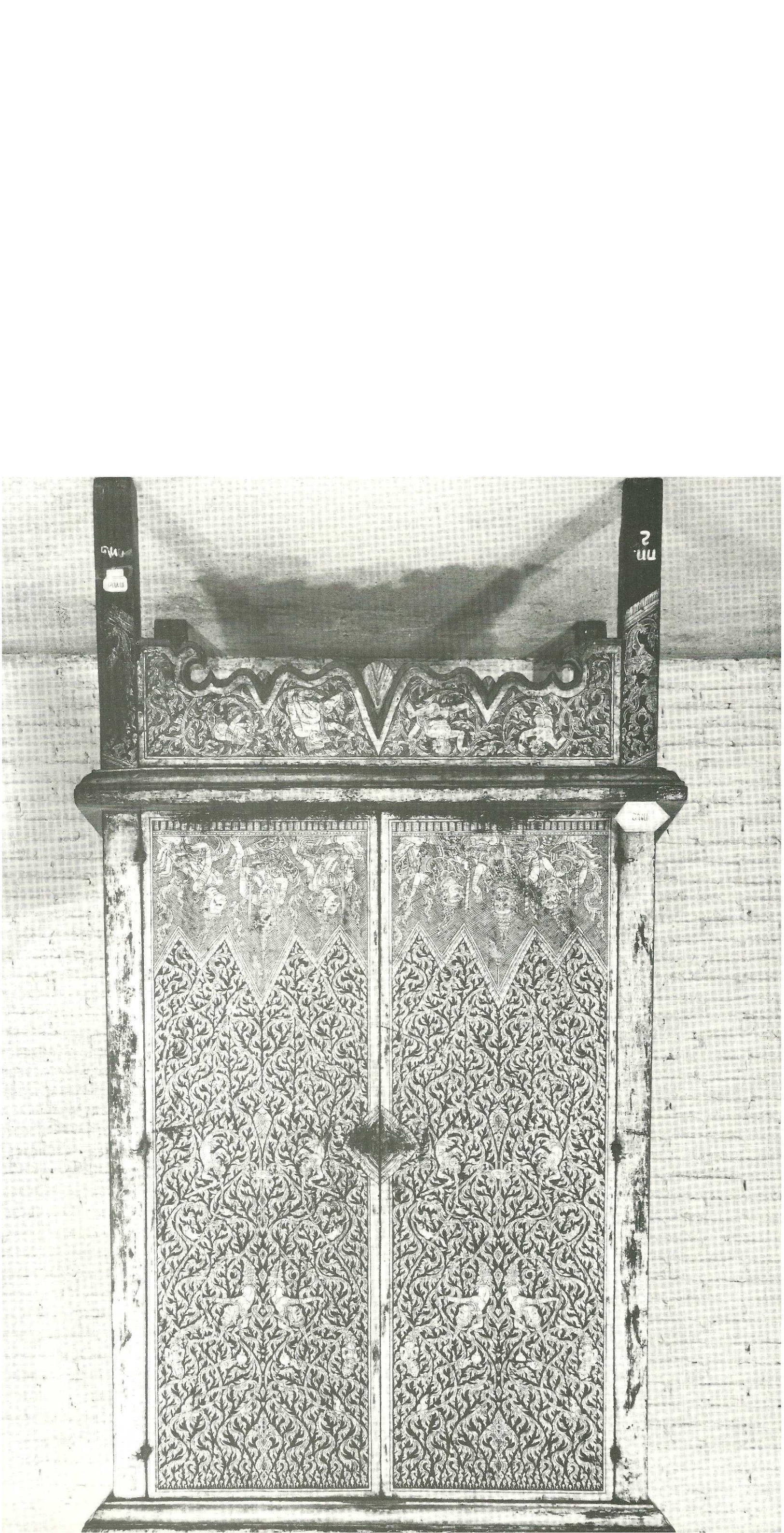

กท.๒ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดจันทารามวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้า บน ๙๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๖ ซม.
ด้านข้าง บน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๔ ซม.
สูง ๑๘๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ภาพลายทองลบเลือนในบางตอน รักบางตอน กะเทาะ ไม้ผนังตู้ด้านหลังมีรอยแตก ขาตู้บางตอนเนื้อไม้แหว่ง สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ หัวหงส์ หัวนก เทพบุตรพนมมือครึ่งตัว เทวดาครึ่งตัว ยักษ์ครึ่งตัว เทพนมครึ่งตัว ครุฑพนมมือครึ่งตัว เคล้าภาพหน้าขบ พุ่มข้าวบิณฑ์ สัตว์นก กระรอก เทวดา ครุฑ สัตว์หิมพานต์ วิทยาธร และภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ แต่กะเทาะออกเป็นส่วนใหญ่

เสาขอบตู้ ๔ ด้าน ลงทองทึบ

เสาขาตู้ ๔ ด้าน ทำเป็นรูปกาบพรหมสิงห์ที่มุมขาตู้ มีภาพครุฑยุดนาคอยู่ภายในรูปกาบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้าน ลงทองทึบ ด้านหลังลงรักแดงทึบ ซึ่งกะเทาะออกเห็นเป็นสีรักดำเป็นส่วนใหญ่

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขดทั้ง ๔ ด้าน ด้านหน้ามีออกเถาลิงครึ่งตัวอยู่ทางริมขวา ออกเถาคนครึ่งตัวอยู่ทางริมซ้าย มีลิงนั่งคาบเถากนกเล่นอยู่ตรงกลางข้างขวาจมูกสิงห์ ข้างซ้ายจมูกสิงห์มีคนนั่งในเถากนก ๑ คน ด้านข้างขวาซ้ายมีออกเถาคนครึ่งตัว ทำผมและโพกผ้าต่าง ๆ กัน มีหน้าสิงห์อยู่ตรงกลางเหนือจมูกสิงห์ มีออกเถาหัวนาค หัวครุฑประกอบด้วย ด้านหลังมีออกเถาหัวนาค หัวครุฑ หัวงู หัวคชสีห์

BKK. 2 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Chantharam, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 98$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 106 cms.
Sides, top width 76 cms., bottom width 84 cms.,
Height 180$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, swans, birds, Deva gods, demons, squirrels, the wild animals of Himavant Forests, vidyadharas, and heads and faces of some creatures. There are also scenes from the first part of Ramakien or Ramayana, the Hindu epic of Valmiki, depicting the epic's characters in both human and demon forms.

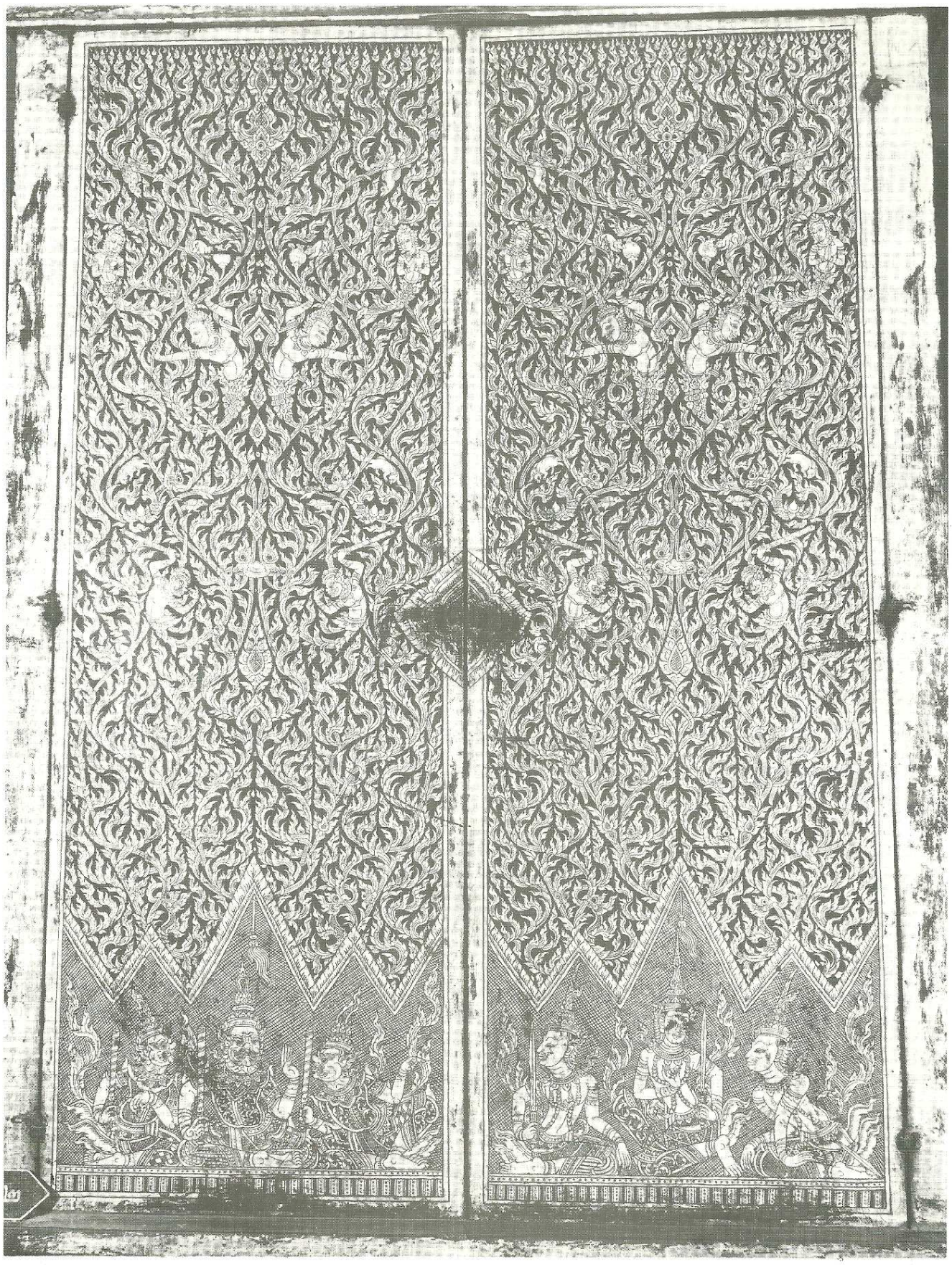

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบน มีภาพออกเถาเทวดาครึ่งตัว ๒ องค์ ๒ กรยืดเหนี่ยวเถากนกอยู่ในท่าคล้ายท่ารำชื่อตระเวนเวหาและกินนรฟ้อนโอ่ มีภาพเทพบุตรพนมมือครึ่งตัวอยู่เหนือขึ้นไปขนาบอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ องค์ มีลายพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่กึ่งกลางตู้ ตอนบนสุด ตอนกลางมีภาพหน้าขบอยู่กึ่งกลางตู้เหนือพุ่มข้าวบิณฑ์ มีออกเถายักษ์ครึ่งตัวถือตะบองขนาบอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ ตน ต่ำสุดเป็นภาพแสดงเรื่องเบื้องต้นรามเกียรติ์ ภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นรูปกระจัง คล้ายฟันเลื่อย ด้านขวาเป็นภาพฝ่ายมนุษย์ ในภาพมีรูปกษัตริย์องค์หนึ่งนั่งถือพระขรรค์อยู่ร่วมกับกษัตริย์อีก ๒ องค์ (รวมเป็น ๓ องค์) ด้านซ้ายเป็นรูปยักษ์ถือตะบองนั่งอยู่ ๓ ตน กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

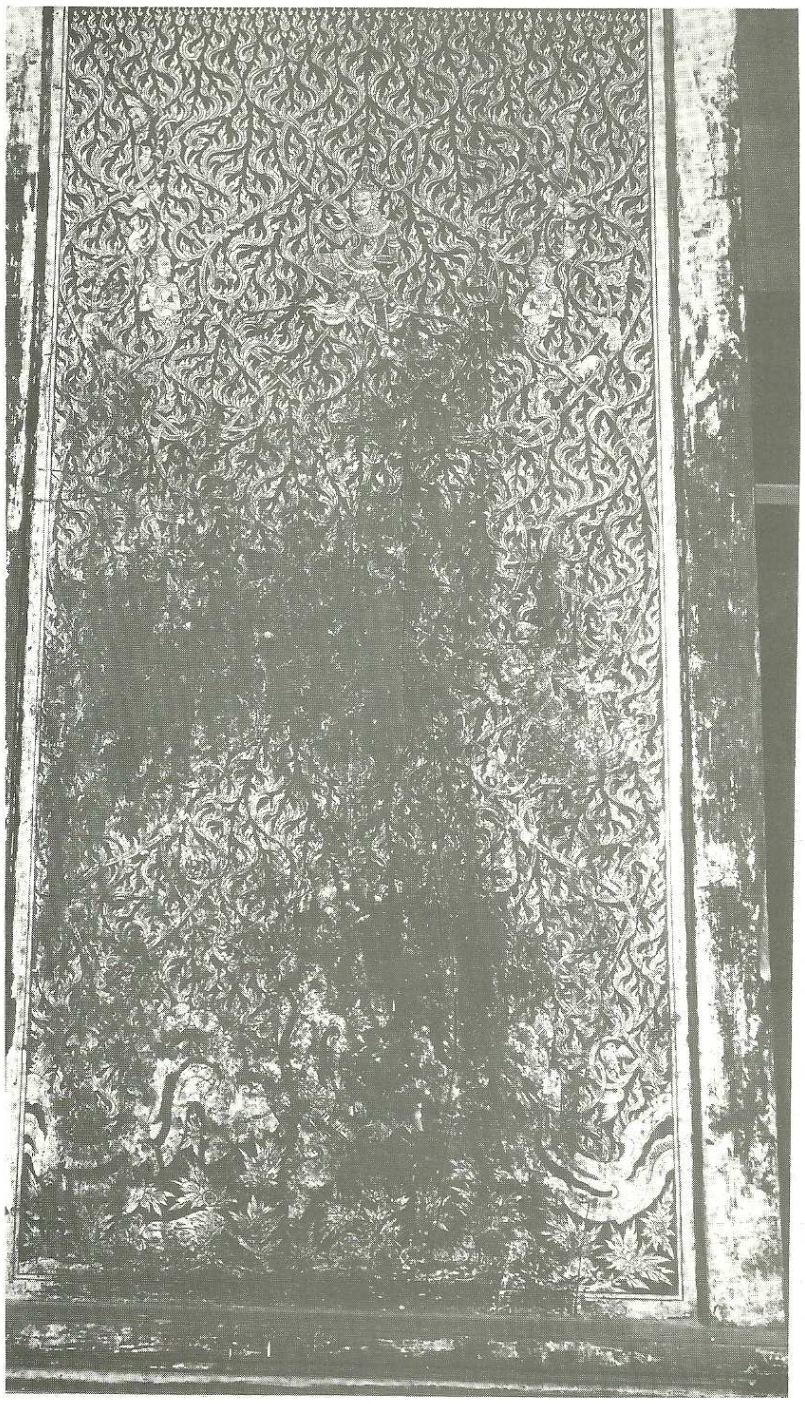

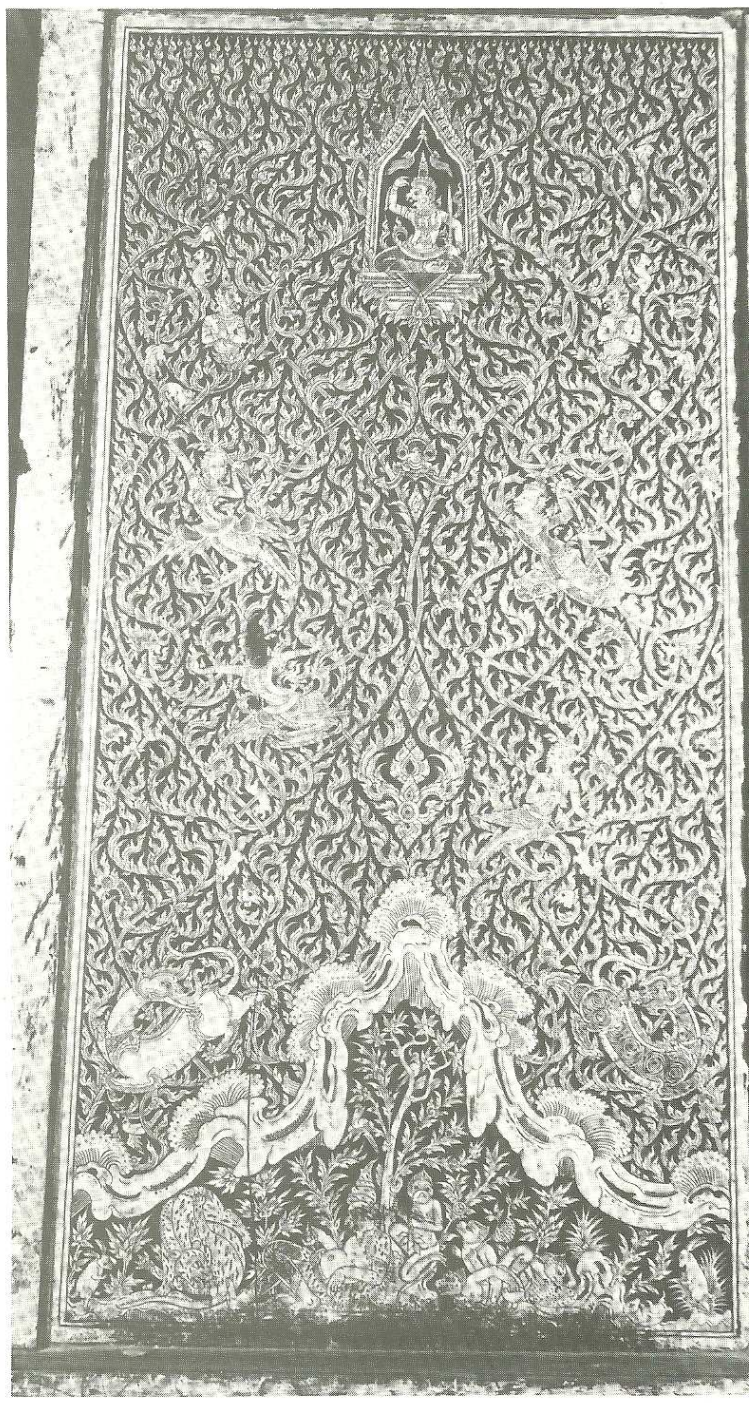

ด้านข้าง ขวา ตอนบน มีภาพตัวพระยืนยกขาขึ้น ๑ ข้าง หัตถ์ข้างหนึ่งเหนี่ยวเถากนกอยู่ตรงกลาง มีออกเถาเทพนมครึ่งตัว อยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ องค์ ตอนกลางมียักษ์อยู่ทางขวา ๑ ตน นอกนั้นลบเลือนอ่านไม่ได้ ตอนล่างเป็นภาพป่า มีเสือ ๑ ตัว มีตัวพระ ๑ ตัว กำลังนอนหรือล้ม ภาพไม่ชัด ลบเลือนมาก

ด้านข้าง ซ้าย ตอนบนกึ่งกลางตู้มีภาพพระยาครุฑนั่งในวิมาน ๑ ตน มีออกเถาครุฑพนมมือครึ่งตัวอยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ตอนกลางริมซ้ายมีภาพกินรี ๑ ตัว ยืนอยู่ในท่ารำชื่อหลงใหลได้สิ้น ริมขวามีวิทยาธร ๑ ตน กำลังยกมือป้องหน้ามองกินรีและเหาะมาหมายจับนาง ถัดลงมาทางริมซ้ายมีภาพกินรี ๑ ตัว อยู่ในท่ารำชื่อจันทร์ทรงกลด มีพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ตรงกลาง ริมขวามีภาพกินรียืนอยู่ในท่าตกตลึง ตอนล่างมีเส้นแบ่งภาพเป็นรูปปากถ้ำ เหนือเส้นแบ่งภาพริมขวามีรูปราชสีห์ ๑ ตัว ริมซ้ายรูปคชสีห์ ๑ ตัว ต่ำสุด ภายในถ้ำมีฤาษีองค์หนึ่งนอนเอกเขนกพิงต้นไม้นับลูกประคำอยู่ มีเสือ ๑ ตัวอยู่ที่ปลายเท้าทางริมซ้าย และกระต่าย ๑ ตัวอยู่ที่มุมซ้ายสุด ริมขวามีลิงฝูงหนึ่ง บ้างยืนเกาะต้นไม้ บ้างแบกรังผึ้ง บ้างลากขนุน บ้างแอบกัดกินขนุน มีกระต่าย ๒ ตัว กำลังหยอกล้อกันอยู่ที่มุมขวาสุด

กท.๓ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๔๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอไตร วัดราชโอรส สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพมีรับสั่งให้ย้ายมารักษาไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ใหญ่กำมลอลายม่านทองนี้เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอไตรย์ วัดราชโอรส มีอยู่ ๓ ใบ ถูกฝน และปลวกผุทั้งหนังสือหมด คงใช้ได้ ๑ ใบ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ สภานายกหอพระสมุดสำหรับพระนคร มีรับสั่งให้ย้ายมารักษาไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม สำหรับเก็บพระไตรย์ปิฎกหอพระพุทธสาสน์ต่อไป ๆ๑๙" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๕๔ ซม. ล่าง ๑๖๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.
ด้านข้างบน ๘๒ ซม. ล่าง ๙๒ ซม.
สูง ๒๖๐ ซม.

สภาพ ชำรุด เนื้อไม้ที่ขาตู้แตกและผุกร่อน ผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายเนื้อไม้แยกตามแนวดิ่งจากเหนือขอบล่างขึ้นไปจนจรดใต้ขอบบน บานพับผุกร่อน รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองมากในบางตอน เชิงตู้ด้านหน้าริมซ้ายและด้านหลังหักหายไป

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำเขียนลายม่านทองเครื่องกี๋จีน ตกแต่งผนังตู้ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ รวมทั้งส่วนอื่น ๆ ของตู้ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบเช่นกัน

เสาขอบตู้ ตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถา

เสาขาตู้ ลงรักดำทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาและลายบัว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง จำหลักฉลุโปร่งลายพันธุ์พฤกษาดอกไม้และใบไม้

BKK. 3 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Rama III (R. 1825—1852) to be installed at the Tripitaka Library, Wat Rajaoros. It was later removed to the Monthien Tham Hall in the Temple of the Emerald Buddha by order of Somdej Krom Phya Damrong Rajanubharp and is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 154 cms., bottom width $161\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width 82 cms., bottom width 92 cms.
Height 260 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a "Man Thong" or Golden Curtain pattern and shows various Chinese stands.

ด้านหน้า เขียนภาพสืบเนื่องกันบนบานประตูขวาซ้าย ตอนบนเขียนภาพม่านทอง ห้อยพู่ ๒ ชั้นในตอนบน และห้อยเครื่องแขวนเป็นอุบะที่ร้อยกรองด้วยดอกพุดตาน ๓ พวง อยู่ที่ตรงกลาง ๑ พวง อีก ๒ พวงอยู่ชิดริมขวาซ้ายของเสาขอบตู้ เบื้องหน้าม่านทองที่ห้อยลงมา ตำลงมาในตอนกลางเขียนภาพสัญลักษณ์ ฮก ลก ซิ่ว ซึ่งหมายถึงความเจริญก้าวหน้า และสรรพสิ่งที่เป็นศิริมงคล ประกอบลายฮ่อ หอก ดาบ ทวน ปืน คัมภีร์ กระถางดอกบัว เคล้าภาพดอกพุดตานและนก และเขียนภาพเครื่องกี๋จีน หรือนัยหนึ่งชุดน้ำชาประดับไว้ตอนล่างสุด เขียนภาพลักษณะเดียวกันทั้งบานประตูขวาซ้าย

ด้านข้าง ขวา ซ้าย เขียนลายม่านทองห้อยเครื่องแขวนที่ร้อยด้วยดอกพุดตาน และเขียนลายฮ่อหรือลายเลเวนคดโค้งไปมาประดับอาวุธ คือ ดาบ ทวน จากนั้นมีกระถางดอกไม้และเคล้าภาพดอกพุดตานและนก ภาพทั้งหมดมุ่งให้เป็นภาพของสัญลักษณ์ ฮก ลก ซิ่ว เพื่อความสมบูรณ์พูนสุข ความเป็นศิริมงคล และความเจริญก้าวหน้า

กท.๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๓๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๑ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ความว่า "ตู้ทองใหญ่ลายกำมลอนี้เป็นของครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระประถมบรมราชวงศ์จักรี สมเด็จพระรามาธิบดีพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงสร้างสำหรับเป็นพระปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปิฎกไตรย์ ไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม เพื่อให้พระปริยัติศาสนาได้ดำรงอยู่จิรัฐิกาล เวลานี้ได้เก็บพระปริยัติธรรม แพนกครูเดิม คือ ฉบับชำระเมื่อครั้งทำสังคายนายที่วัดมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๑ แล้วจำลองออกเป็นชนิดทองใหญ่จบ ๑ ฉบับทองรองทรงจบ ๑" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๔๙ ซม. ล่าง ๑๖๗ ซม.
ด้านข้างบน ๑๑๓ ซม. ล่าง ๑๒๔ ซม.
สูง ๒๔๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้แข็งแรงดี เนื้อไม้ที่ผนังด้านข้างขวาแตกเล็กน้อย ภาพลายทองลบเลือนในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายกำมะลอ เขียนลายเฉพาะด้านหน้าเขียนภาพพื้นบ้านและสภาพภายในป่า
ด้านข้าง ขวา ซ้าย เสาขอบตู้ เสาขาตู้ ขอบบน ขอบล่าง ลงทองทึบตลอด
เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์และลงทองทึบตลอด

BKK. 4 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Buddha Yodfa the Great (Rama I R. 1782—1810) to be installed at the Monthien Tham Hall and was removed from there to the National Museum.

Size : Back and Front, top width 149 cms., bottom width 167 cms.
Sides, top width 113 cms., bottom width 124 cms.
Height 245 cms.

Design : This lacquer cabinet is painted in a "Kammalo" style only at the front. The painting depicts village life and forest scenes.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบนเขียนภาพนักสิทธ์สถิตอยู่บนเมฆบานประตูละ ๒ องค์ นั่งประนมมือถือช่อดอกไม้ตนละ ๒ ช่อ ต่ำลงมาบนบานประตูซ้ายเขียนภาพนายพราน ๒ คน ๆ หนึ่งใช้ปืนยิงถูกกวาง ๆ ที่เหลือกำลังกระโจนหนี ส่วนพรานป่าอีกคนนั้นนั่งคุกเข่าถือหอกและยกมือขวาชี้ไปที่กวาง ส่วนบานประตูขวาเขียนภาพการล่อไก่ป่าให้มาติดบ่วง มีพราน ๒ คน แอบอยู่ที่โขดหิน หลังโขดหินเขียนภาพหมีกำลังกินน้ำผึ้ง ตอนกลางบนบานประตูขวาเขียนภาพกรงดักนกบนต้นไม้ ที่ใกล้ ๆ โคนต้นเขียนภาพพราน ๒ คนกำลังหนีเสือ แต่คนหลังหนีไม่ทันถูกเสือตะปบสะโพกซ้ายไว้ ทางด้านซ้ายเขียนภาพบรรณศาลาของฤาษีตนหนึ่ง มีคนป่านั่งประนมมืออยู่บนพื้นดิน ๒ คน ที่บันไดมีลิง ๑ ตัวกำลังถวายขนุนแก่พระฤาษี ตอนล่างด้านซ้ายเขียนภาพต้นไม้เขามอ มีสิงโตจีนกระโดดเล่นอยู่ ๑ คู่ นอกนั้นก็มีกวาง กระต่าย กระรอก และนก จับกันเป็นคู่ ๆ ด้านขวาเขียนภาพบรรณศาลาหลังหนึ่ง รอบ ๆ บริเวณมีสระบัว มีฝูงปลา และนกกระยางหนึ่งคู่ กวางกินน้ำ ๑ คู่ หมอบอยู่ข้าง ๆ สระอีก ๑ คู่ หลังโขดหินใกล้บรรณศาลาเขียนภาพพญูกำลังรัดกระต่าย ต่ำลงมาเขียนภาพฤาษีนั่งบนแท่น มีลิง ๒ ตัวแบกผลไม้มาถวาย ตลอดบานประตูตู้เขียนภาพนกนานาชนิดเคล้าอยู่ กรอบโดยรอบบานประตูตู้เขียนลายเถาเสื้อยประดิษฐ์อย่างใหม่

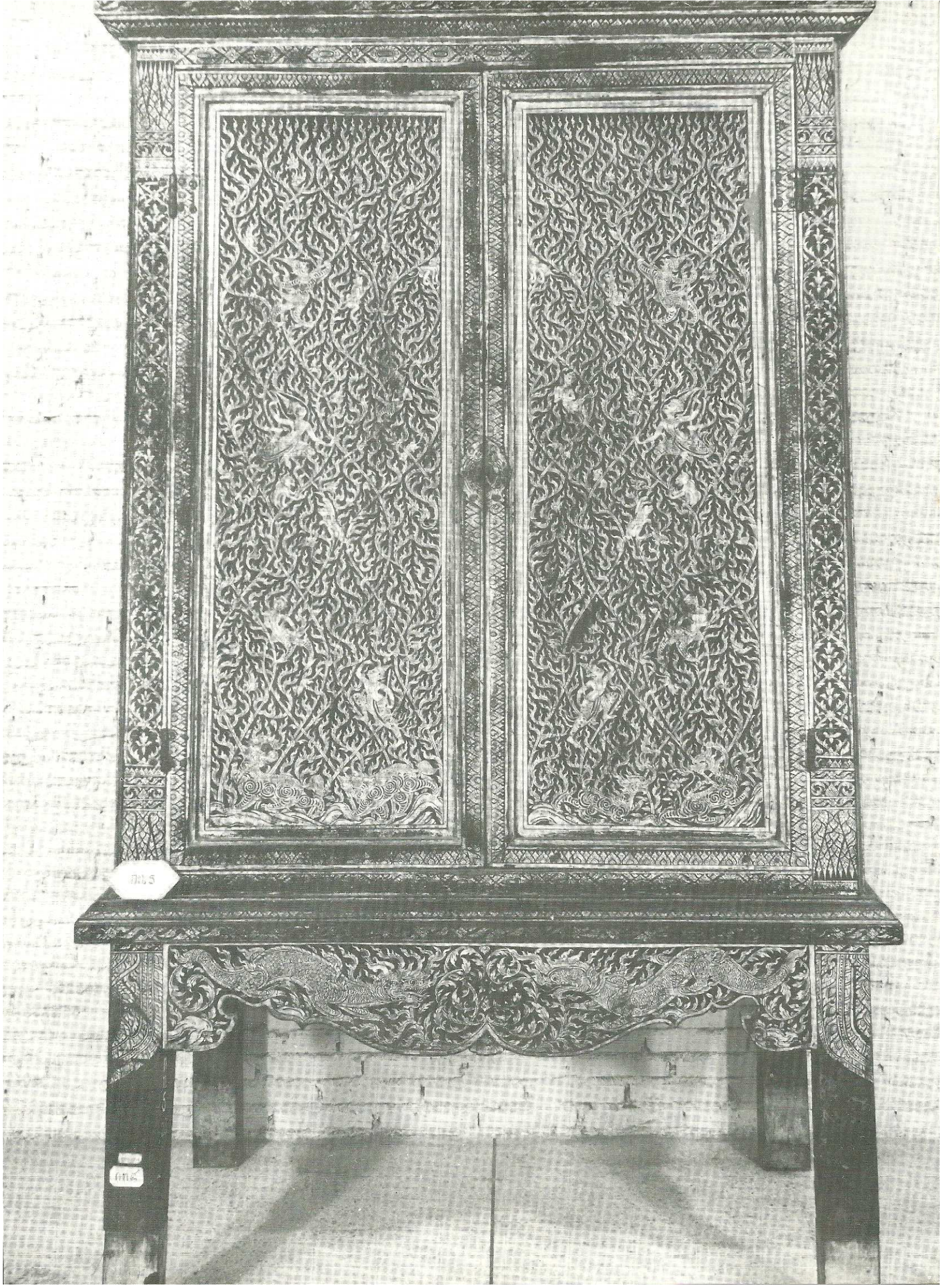

กท.๕ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๒๓, 23)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๕ ซม. ล่าง ๑๐๔ ซม.
ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.
สูง ๑๗๒ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพดีพอประมาณ เนื้อไม้บางตอนแตกและแหว่ง ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหน้า ตกแต่งด้วยลายกนกเปลว เครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นกคาบ ออกเถาครุฑ นก เคล้าภาพนก กระรอก ครุฑ เทวดา กินนร กินรี วิทยาธร สลับกันเป็นระยะ ๆ บนบานประตูตู้ทั้งขวาและซ้าย ตอนล่างของบานประตูซ้ายเขียนภาพสิงโตจีน ๑ คู่ ส่วนด้านล่างของบานประตูขวาเขียนภาพราชสีห์ ๑ คู่ บานประตูตู้ทั้งขวาและซ้ายมีขอบโดยรอบและตกแต่งด้วยลายบัวกนก กึ่งกลางของบานประตูตู้เขียนลายประจำยามรัดอกบนแผ่นโลหะทำขอบกั้นขอบบนและขอบล่างของตู้ และตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ด้านข้างขวาและซ้ายตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์และลายกรวยเชิง ส่วนด้านหน้าตกแต่งด้วยลายรักร้อยประดิษฐ์อย่างใหม่และลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ ตกแต่งด้วยกาบพรหมสิงห์

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านขด ส่วนเชิงตู้ด้านหน้าเขียนภาพมังกร ๑ คู่ อยู่บนพื้นหลังที่ตกแต่งด้วยลายก้านขด

BKK. 5 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from Wat Phra Chetuphon, Bangkok, in 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 95 cms., bottom width 104 cms.
Sides top width 72 cms., bottom width 80 cms.
Hieght 172 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, birds and the wild animals of Himavant Forests in between.

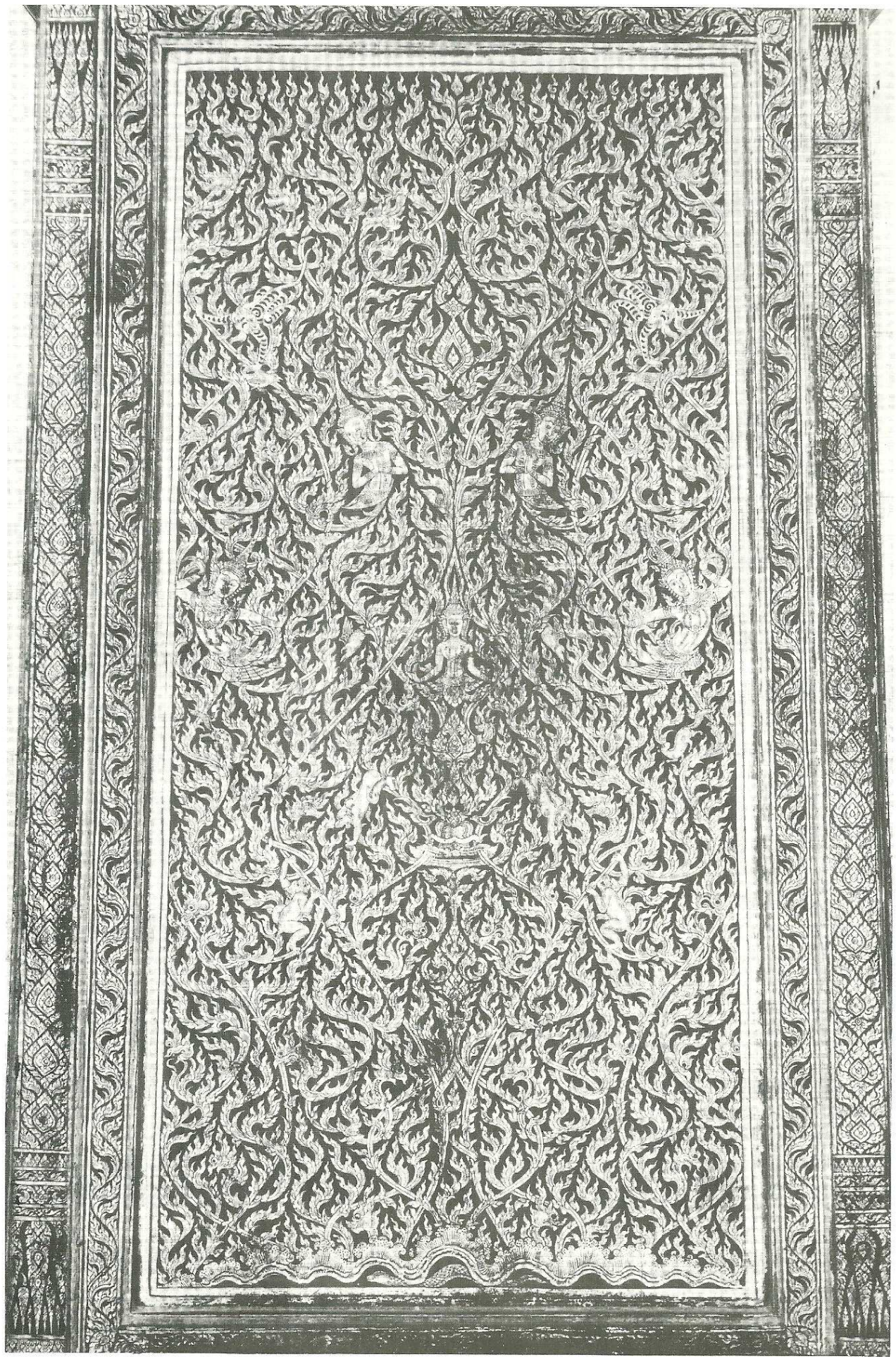

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค กินนร กินรี เทวดาครึ่งองค์ และเคล้าภาพนก ลิง กระรอก ยกขอบล้อมผนังด้านข้างทั้ง ๔ ด้าน พร้อมทั้งตกแต่งด้วยลายเถาเลื้อย

กท.๖ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมเป็นตู้ของหอพุทธศาสนสังคหะ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๗ ซม. ล่าง ๑๑๗ ซม.
ด้านข้างบน ๗๘ ซม. ล่าง ๘๘ ซม.
สูง ๑๙๒ ซม.

สภาพ ชำรุด กระจกสีที่ประดับตกแต่งผนังตู้หลุดหายไปเป็นระยะ ๆ บนลวดลายที่ลงทองทึบไว้ลบเลือนและหมองในบางตอน ลายประแจจีนที่ประดับท้องไม้ด้านหน้าหลุดหายไปเกือบหมด

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลักประดับกระจกสีน้ำเงิน เขียว ขาว และสีแดง บนผนังตู้**ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย**จำหลักลายประแจจีนลงทองทึบ และประดับกระจกสีน้ำเงินจำหลักเคล้าลายดอกไม้ร่วงซึ่งลงทองทึบและประดับกระจกสีแดงแกมขาว เฉพาะด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายบนกรอบโดยรอบสี่ด้านเป็นลายประแจจีนประดับกระจกสีเขียวและลายบัวซึ่งประดับกระจกสีขาว กึ่งกลางของด้านหน้าทำแผ่นประจำยามด้วยแผ่นโลหะ

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ จำหลักนูนต่ำลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ดอกและใบเทศ ประดับกระจกสีแดง ขาว เขียว และสีน้ำเงิน

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักนูนต่ำลายก้านต่อดอกเครือเถาประดับกระจกสีเขียว ขาว แดง และสีน้ำเงิน พื้นหลังของลายลงรักแดงทึบและจำหลักลายบัว ประดับกระจกสีเขียว ขาว แดง

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีน ประดับกระจกสีแดง และลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้านจำหลักนูนต่ำเป็นลายบัวหลังสิงห์ ประดับกระจกสีเขียวแกมขาว และบนส่วนที่เป็นลายสิงห์จำหลักลายมังกรคู่กำลังล่อแก้วอยู่เหนือจมูกสิงห์ ทั้งด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย บนเกล็ดมังกรตกแต่งด้วยกระจกสีขาว พื้นหลังของลายลงรักแดง ส่วนด้านหลังตัดเป็นเส้นตรง เชิงตู้จำหลักลายเชื่อมต่อกับขาตู้ซึ่งจำหลักรูปหน้าสิงห์ไว้ที่มุมขาตู้ตอนบนทั้ง ๓ ด้าน ต่ำลงมาจำหลักลายน่องสิงห์และเล็บสิงห์เหยียบอยู่บนลูกแก้วซึ่งลงรักแดงทึบ จากหน้าสิงห์ถึงเล็บสิงห์ลงทองทึบตลอด

BKK. 6 **A LION'S LEG CABINET**

Origin : Removed from the Buddha Sasana Sangghaha Hall, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 107 cms., bottom width 117 cms.
Sides, top width 78 cms., bottom width 88 cms.
Height 192 cms.

Design : This wood carved and multicoloured glass cabinet has "Pra Chae Chin" (Chinese keys) and "Dok Mai Ruang" (Falling Flowers) patterns. It has gold leaf applied all over and is decorated with blue and red glass.

กท.๗ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๔๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดบวรมงคลราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๕ ซม. ล่าง ๑๒๓ ซม.
ด้านข้างบน ๘๘ ซม. ล่าง ๙๓ ซม.
สูง ๒๒๔ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน โครงสร้างสมบูรณ์ สภาพทั่วไปแข็งแรงอยู่ในสภาพดี

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค เคล้าภาพสัตว์ กระรอก ลิง นก ในระหว่างเถากนกด้วยท่าทางแตกต่างกัน ตัวเดียวบ้าง เป็นคู่บ้าง ด้านหน้าเคล้าภาพจับ ภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ด้านข้างเคล้าภาพพุทธประวัติ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ด้านหน้ามีภาพเซี่ยวกางยืนบนสิงโตจีนอยู่เหนือลายกรวยเชิง ด้านข้างขวาซ้ายมีภาพเทพารักษ์ถือพระขรรค์ประทับยืนอยู่เหนือลายกรวยเชิง

ขอบบน ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายใบเทศ ประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายหมอนทองอยู่เหนือลายบัว **ขอบล่าง** ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาอยู่เหนือลายบัว

ลิ้นชัก ด้านหน้า และกรอบลิ้นชักด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาใบเทศอยู่ภายในขอบลายบัว ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชักด้านหน้ามีจารึกอักษรไทยภาษาไทย ๑ บรรทัด ความว่า
" ◎ จุลศักราช ๑๒๐๖ ปีมะโรงฉ้อ ศก เดือน ๒ ขึ้น ๑๐ คำ วัน ๖ จีนอ้อแม่เมือง จีนทัวแม่ทรับเจ้าเ.. เจ้าเก้าเจ้าเลก นางแพได ชารง ดูไวไน พรสาษ่นาไบนึ่งสีนเงีน ๑๕/๒ ซ้อ กุส่นนีจึงสัมเรฏแกพร "
ถอดออกเป็นภาษาไทยปัจจุบันได้ดังนี้
"จุลศักราช ๑๒๐๖ ปีมะโรงฉอศก เดือน ๒ ขึ้น ๑๐ ค่ำ วันศุกร์ จีนออ แม่เมือง จีนทัว แม่ทรัพย์ เจ้า... เจ้าเก้า เจ้าเล็ก นางแพ ได้สร้างตู้ไว้ในพระศาสนาใบหนึ่ง สิ้นเงิน ๑๕ ตำลึง ๒ บาท ขอ กุศลนี้จงสำเร็จแก่พระ"
ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถา

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาซ้าย ตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาเคล้าภาพกระรอก ด้านหน้า ริมขวาซ้ายมีภาพลิงถือพระขรรค์เหาะอยู่ในระหว่างเถา ด้านข้างขวาซ้ายมีลิงอยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ด้านหลังทำเป็นรูปหูช้างลงรักแดงทึบ

BKK. 7 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : Removed from Wat Bowonmongkhon, Thon Buri, in 1912, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 115 cms., bottom width 123 cms.
Sides, top width 88 cms., bottom width 93 cms.
Height 224 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, nagas, squirrels, monkeys and birds in between. There are also some pairs of figures and scenes from Ramayana and the Life of the Buddha. The Ramayana section represents a war scene when Indrajit, the crown prince of the Kingdom of Lanka, disguises himself as Indra to deceive Prince Rama's army. The section on the Life of the Buddha represents the Great Departure episode. It depicts Prince Siddhattha, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบที่ยกสูงเป็นคิ้วโดยรอบ ๔ ด้าน ที่กรอบเขียนลายบัว เฉพาะด้านหน้ามีธรณีประตู ตู้ตอนบนและตอนล่างเป็นขอบอีกชั้นหนึ่งซึ่งเขียนลายก้านแย่งใบเทศ ด้านขวาตอนบนเป็นภาพจับหมู่ ๔ ในภาพ อินทรชิต แปลงเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณซึ่งทำเป็นรูปช้าง ๓ เศียรประทับนั่งที่คอช้าง มีท้ายช้าง ๑ ตน หนุมานกำลังเข้าต่อสู้เกาะอยู่ที่คอช้าง ๒ มือจับหัวช้างในท่าพยายามดึงให้หัวช้างหลุดจากคอ ถัดลงมามีภาพจับลิงรบยักษ์อยู่ทางริมซ้าย มีลิงเล็ก ๔ ตัวถือดาบยืนมองอยู่ทางริมขวา ตอนกลางเป็นภาพจับหนุมานดึงหัวช้างหลุดออกจากคอ แล้วตัวเองเซหงายลงทับหัวช้างถัดลงมาเล็กน้อย ริมขวามีภาพจับลิงรบยักษ์อีก ๑ คู่ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพทศกัณฐ์ทรงรถเทียมราชสีห์ ๑ ตัว มียักษ์สารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตน มีพลเสนายักษ์เดินทัพติดตามมาเป็นแถวในที่ถัดลงไปรวม ๔ ตน ทั้งหมดอยู่ในท่าองอาจการณรงค์ ต่ำสุดมีภาพหนูและสุนัข ด้านซ้ายตอนบนเป็นภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ตอนกลางเป็นภาพจับพระรามรบทศกัณฐ์ ๑ คู่ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามทรงรถเทียมม้า ๑ ตัว มีลิงเป็นสารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตัว มีขุนกระบี่วานรเดินทัพติดตามมารวม ๔ ตัว ทุกตัวอยู่ในท่าแกล้วกล้าการณรงค์ ต่ำสุดมีกระต่าย ๒ ตัวในพงหญ้า

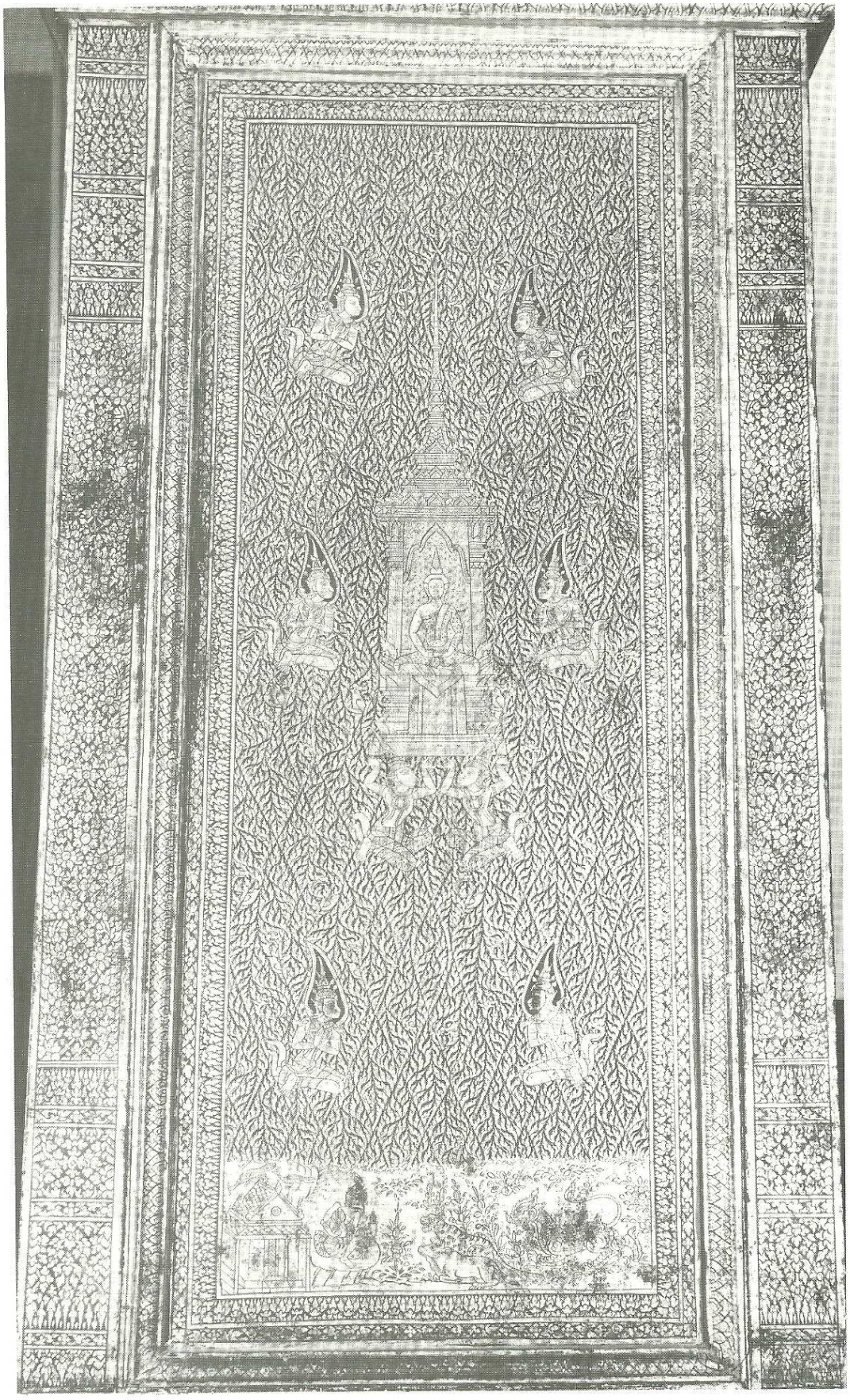

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบที่ยกสูงเป็นคิ้วโดยรอบ ๔ ด้าน ที่กรอบเขียนลายบัว ที่ตัวลายตรงกลางมีลายกรอบ ที่กรอบเขียนเป็นลายกรวยเชิง

ด้านข้างขวา กึ่งกลางมีภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิอยู่ในบุษบก มีเทวดาพนมมือบูชาอยู่เหนือบุษบกข้างละ ๑ องค์ ขนาบอยู่กลางบุษบกข้างละ ๑ องค์ ใช้ ๒ กรรอรับใต้บุษบกอีก ๒ องค์ นั่งอยู่ตอนล่างริมขวาซ้ายอีกข้างละ ๑ องค์ ต่ำสุดเป็นภาพเล่าเรื่องพหลาคาวีชาดก ในภาพเป็นภาพพื้นดินมีบรรณศาลาอยู่ริมซ้าย นกยูง ๒ ตัวเกาะอยู่ใกล้หลังคาบรรณศาลา หน้าบรรณศาลามีฤาษีนั่งถือลูกประคำ เสือกับวัวหมอบอยู่หน้าฤาษี มีราชสีห์ยืนอยู่ริมขวา ๑ ตัว

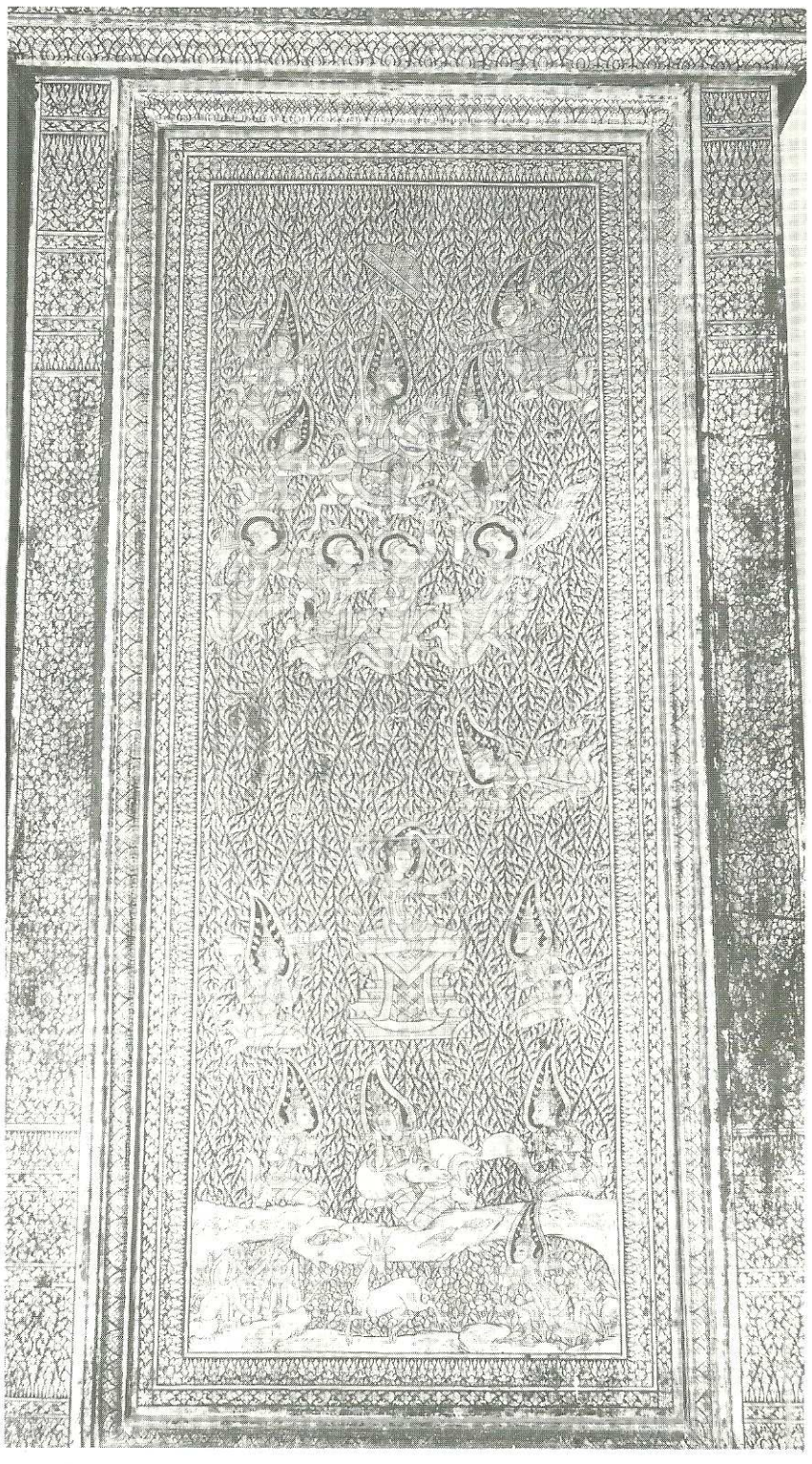

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพตอนบนเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะเกาะหางม้าตามเสด็จ มีเทวดาแวดล้อมส่งเสด็จ องค์หนึ่งจูงบังเหียนม้า อีก ๔ องค์ยกหัตถ์รองรับเท้าม้า พระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารตามเสด็จอยู่ทางริมซ้าย มีภาพพระยามารยืนห้ามการเสด็จอยู่ทางริมขวา ตอนกลางเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนอาสนะในท่าตัดพระเมาลี มีพระอินทร์ถือผอบเหาะลงมาทางขวา มีเทวดานั่งพนมหัตถ์อยู่ทางขวา ๑ องค์ พระพรหมนั่งเชิญเครื่องบริขารอยู่ทางริมซ้าย ตอนล่างตรงกลางมีภาพนายฉันนะนอนสลบซบอยู่กับคอม้ากัณฐกะ มีเทวดานั่งพนมมือขนาบอยู่ขวาซ้ายข้างละ ๑ องค์ ต่ำสุดริมขวามีภาพพระรามเดินแบกศรติดตามกวางซึ่งเดินอยู่ทางริมซ้าย มีลิง ๔ ตัวนั่งเก็บผลไม้อยู่ทางริมซ้าย

ด้านหลัง เป็นภาพเขียนสีวิจิตรบนพื้นรักดำ สีที่ใช้ประกอบด้วยสีแดงคล้ำและสีเทา เป็นภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่อยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ คน มีสันขอบกลางตู้เป็นเส้นแบ่งภาพ คนริมขวาแต่งกายคล้ายแขก นุ่งกางเกงใส่เสื้อแขนยาว มีเสื้อกั๊กคลุม โพกผ้า มีผ้าคาดพุง ในมือถือไม้ มีสุนัข ๑ ตัวยืนอยู่แทบเท้า มีต้นไม้ขึ้นอยู่ข้าง ๆ ๑ ต้น ริมซ้ายมีภาพคนแต่งกายคล้ายชาวยุโรป นุ่งกางเกงใส่เสื้อแขนยาว มีผ้าผูกคอ สวมหมวก ถือไม้พลอง มีสุนัขยืนอยู่แทบเท้า ๑ ตัว มีต้นไม้ขึ้นอยู่ข้าง ๆ ๑ ต้น ส่วนอื่น ๆ ของตู้ลงรักแดงทึบตั้งแต่ขอบบน เสาขอบตู้ กรอบลิ้นชัก และเชิงตู้

กท.๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาจากหอพระมณเฑียรธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๒ ซม. ล่าง ๑๒๖ ซม.
ด้านข้างบน ๘๙ ซม. ล่าง ๑๐๐ ซม.
สูง ๒๒๘ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๒๐ ซม.

สภาพ สีทองหมองมาก ลวดลายลบเลือนเป็นส่วนใหญ่ ผนังตู้ด้านข้างซ้ายมีรอยแตก รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะ บานพับผุเห็นแผ่นโลหะมีสนิมข้างใน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก อมนุษย์ ลิง ในระหว่างเถากนก ภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพนก

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาไขว้แบบประดิษฐ์อย่างใหม่เหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งลวดลาย ๓ ด้านด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพสัตว์ นก และสัตว์ป่าหิมพานต์ ด้านหน้ามีภาพคชสีห์ปักษา หัวตัวเป็นคชสีห์ มีปีกที่ขาหน้า มีหางเป็นนก ๒ ตัวยืนหันหน้าเข้าหากันตรงกลาง ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพลิง นก กึ่งกลางมีนกประเภทไก่ฟ้า ๒ ตัวยืนอยู่บนโขดหิน ด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพนก กึ่งกลางมีนกยูง ๒ ตัวยืนอยู่บนโขดหิน

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ด เป็นเสาสี่เหลี่ยมลงรักดำทึบ

BKK. 8 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from the Monthien Tham Hall in 1922, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 112 cms., bottom width 126 cms.
Sides, top width 89 cms., bottom width 100 cms.
Height 228 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 20 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, nagas, birds, squirrels, monkeys and non human forms in between. There are also some pairs of figures and a scene from Ramayana. The scene depicts Prince Rama's Army and that of Lanka on the march to fight each other.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนล่าง ริมขวามีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ ริมซ้ายภาพจับหมู่ ๓ พระรามและลิงรบกับทศกัณฐ์ ต่ำสุดเป็นภาพโขดเขาในป่า ด้านขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพทศกัณฐ์เดินทัพอยู่ตรงกลาง อยู่ในท่ายกมือขึ้นป้องหน้า มีพลเสนายักษ์เดินนำหน้าและตามหลังข้างละ ๑ ตน ทั้ง ๓ อยู่ในท่าทรนงองอาจ มีภาพอมนุษย์ นรปักษี หัวเป็นคนตัวเป็นนก ๑ คู่ อยู่ในโพรงหินทางริมซ้าย มีนกเกาะอยู่ ๒ ตัวตรงกลาง ด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามเดินทัพอยู่ตรงกลาง มีลิงเดินนำหน้าและตามหลังข้างละ ๑ ตัว ทั้ง ๓ อยู่ในท่าเหี้ยมหาญการณรงค์ มีเสือ กระต่าย นก อยู่ตามซอกหินและกิ่งไม้

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามทรงรถเทียมม้า ๑ ตัว มีพระลักษณ์เป็นสารถีนั่งหน้ารถ มีขุนกระบี่วานรเดินทัพติดตามมาเป็นแถว แถวล่างเป็นภาพอมนุษย์ชื่อเทพปักษี ตัวเป็นคนมีปีกที่ตะโพกเดินเป็นขบวนทัพ

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพทศกัณฐ์ทรงรถเทียมราชสีห์ ๑ ตัว มียักษ์สารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตน มีพลเสนายักษ์เดินทัพนำหน้ารถ ๒ ตน ขี่ม้าติดตามมา ๔ ตน เดินถือธงนำหน้าทัพม้า ๒ ตน

กท.๙ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๒๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดหงส์รัตนารามราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๓ ซม. ล่าง ๑๐๒ ซม.
ด้านข้างบน ๘๐ ซม. ล่าง ๘๗ ซม.
สูง ๑๗๔ ซม.

สภาพ ชำรุด ไม้ที่ขาตู้แตกทั้ง ๔ ขา รักกะเทาะเป็นบางตอน ภาพลายทองลบเลือนและหมอง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ เขียนภาพเขาไม้ (ภาพทิวทัศน์มีเนินเขา โขดหิน และป่าไม้หลายพันธุ์พฤกษา) และลายเครือเถา ดอกพุดตานเคล้าภาพนก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ มุมบนของขาตู้ด้านหน้าและด้านข้างซ้ายขวาเขียนลายกาบพรหมสิงห์ซึ่งตกแต่งด้วยดอกพุดตานเครือเถา

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายรักร้อย บัวร้อย อยู่เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๔ ด้าน และฉลุโปร่งบริเวณเหนือจมูกสิงห์ ตกแต่งด้วยลายเครือเถา ดอกพุดตานเคล้าภาพนกเฉพาะด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย

BKK. 9 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from Wat Hong Ratanaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 93 cms., bottom width 102 cms.
Sides, top width 80 cms., bottom width 87 cms.
Height 174 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a scene with rock outcrops, hillocks and various kinds of trees. Also, one can see a Kanok pattern, "Khrua Thao Dok Phut Tan", which looks like climbing plants with tropical flowers and birds in between.

ด้านหน้า เขียนภาพเล่าเรื่อง บนบานประตูขวาซ้ายเขียนภาพทิวทัศน์ ประกอบด้วยภูเขา โขดหิน ต้นไม้นานาพันธุ์ มีทั้งไม้ดอกและไม้ใบ รวมทั้งพันธุ์ไม้บนบกและพันธุ์ไม้ในน้ำ เช่น ดอกบัว เคล้าภาพนก ผีเสื้อ แมลง กระรอก ลิง กระต่าย และภาพบุคคลในเรื่อง จันทกินนรชาดก ตอนบนของบานประตูขวาเขียนภาพวิทยาธรทรงพระขรรค์กำลังเหาะอยู่เหนือยอดไม้ ตอนล่างเขียนภาพตัวพระนั่งชันเข่าอยู่ข้างต้นดอกพุดตาน ใต้ร่มไม้ ห่างออกไปทางมุมขวาเขียนภาพกวางทรงเครื่องพร้อมอานยืนคอยท่าอยู่ใกล้ ๆ กระต่าย ๑ คู่ ตอนบนของบานประตูซ้ายเขียนภาพตัวพระนอนเคียงคู่อยู่กับกินรีใต้ร่มไม้ และมีวิทยาธรตนหนึ่งทรงพระขรรค์แอบดูอยู่หลังต้นไม้ ในตอนกลางเขียนภาพกินรี ๑ ตัวกำลังโน้มกิ่งชมพันธุ์ไม้ในป่า ตอนล่างเขียนภาพกินรี ๔ ตัวกำลังเล่นอยู่ริมสระบัว

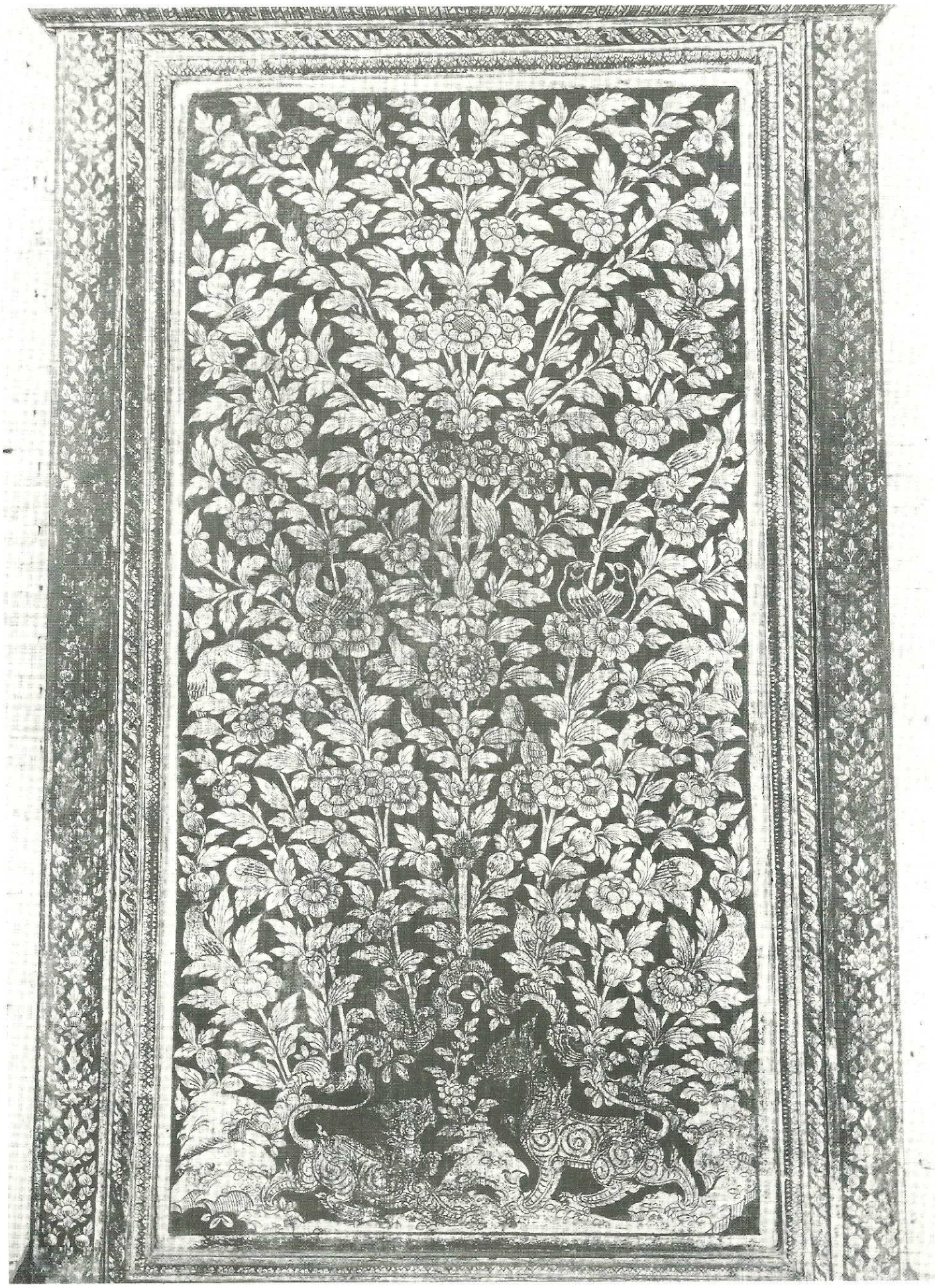

ด้านข้างขวา เขียนลายเครือเถาดอกพุดตานเคล้าภาพนกเกือบเต็มผนัง เว้นเนื้อที่ของตอนล่างสุดเขียนภาพราชสีห์ ๑ คู่ กำลังเผ่นผงาดอยู่ภายในกรอบของเกลียวคลื่นหรือลายเมฆซึ่งใช้เป็นเส้นแบ่งภาพ

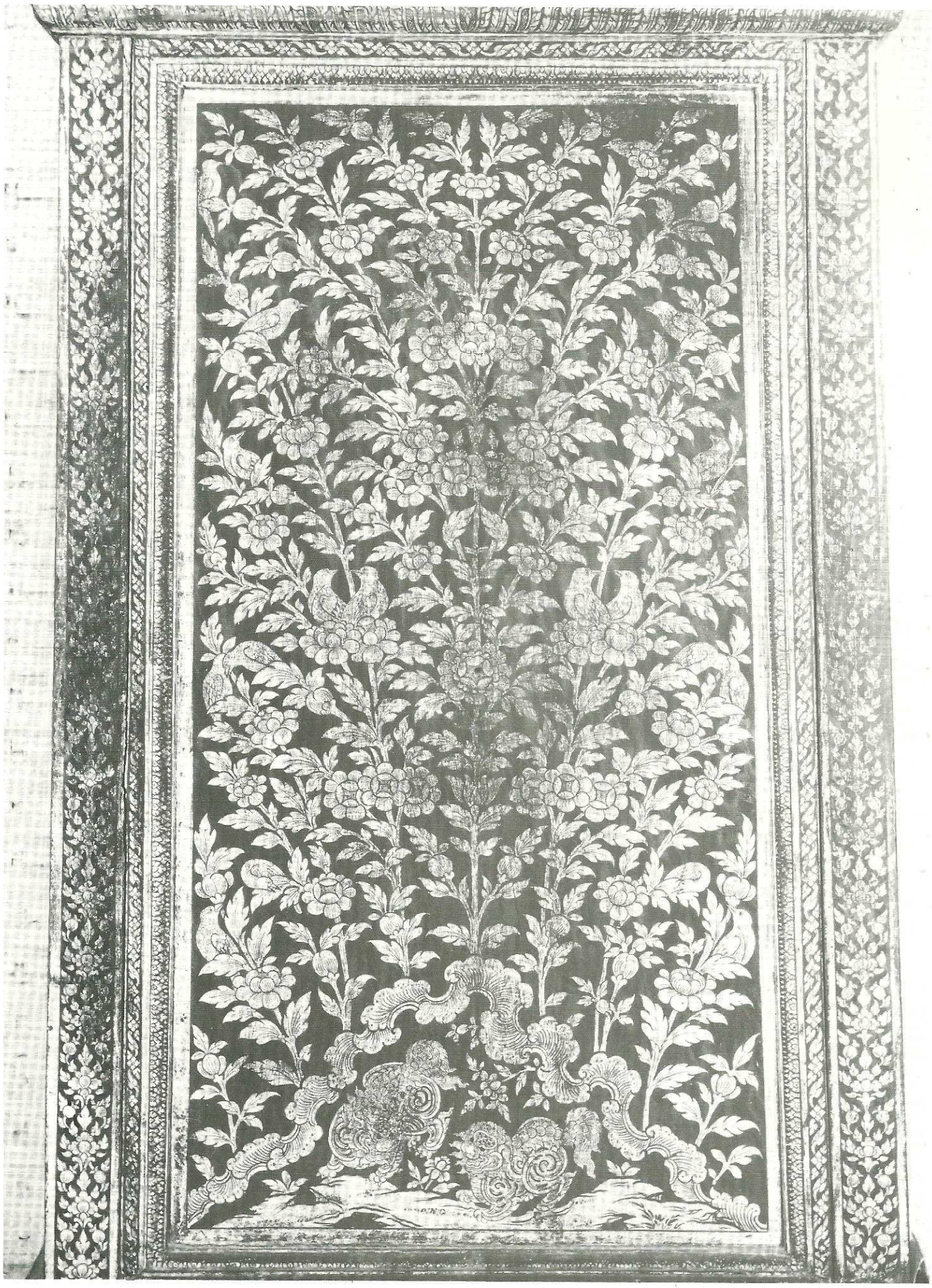

ด้านข้างซ้าย เขียนลายเครือเถาดอกพุดตานเคล้าภาพนกเกือบเต็มผนัง เว้นเนื้อที่ของตอนล่างสุดเขียนภาพสิงโตจีน ๑ คู่ กำลังผกหัวผกหางอยู่ในกรอบเกลียวคลื่นหรือลายเมฆซึ่งใช้เป็นเส้นแบ่งภาพ

กท.๑๐ ตู้แฝดขาหมู (เลขที่เดิม ๕๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ลายรดน้ำดำแฝดคู่นี้เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม เพื่อเป็นปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปริยัติปิฎกไตรย์ให้ถาวรสืบต่อไป" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๙๒ ซม. ล่าง ๑๙๙ ซม.
ด้านข้างบน ๑๑๗ ซม. ล่าง ๑๒๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.
สูง ๒๑๘ ซม.

สภาพ รักที่บานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน ผนังตู้ด้านขวาซ้ายมีรอยแตก เชิงตู้ด้านข้างขวาริมขวาชำรุดมีรอยหัก สีทองยังสดใสดีเป็นส่วนใหญ่ สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ใบนี้มีลักษณะเป็นตู้ ๒ ใบ มีประตูตู้ ๔ บาน ตั้งอยู่บนขา ๔ ขา มีขอบบน ขอบล่าง และเชิงตู้เป็นอันเดียวกัน เป็นตู้ลายรดน้ำบนพื้นรักดำตกแต่งด้วยลายนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพนกในระหว่างเถากนก มีช่อกนกเกี่ยวสอดในระหว่างจุดที่เถากนกไขว้ติดกัน ตกแต่งลวดลายเหมือนกันทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีสุมทุมพุ่มพฤกษ์ขึ้นอยู่ประปราย มีภาพสัตว์ป่า อาทิ กระต่ายอยู่ทางด้านหน้าริมซ้าย หมูป่า ๑ คู่อยู่กึ่งกลางด้านข้างขวา เนื้อ ๒ ตัวกำลังวิ่งหนีเสือ ๑ ตัวอยู่ทางด้านข้างซ้าย กึ่งกลางประตูตู้ทั้ง ๒ มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายด้านต่อดอกเครือเถาใบเทศเหนือลายบัวใบเทศ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศ มีหน้าขบอยู่กึ่งกลางลายเหนือจมูกสิงห์พอดี ด้านหลังเป็นแผ่นไม้ตรง ๆ ลงรักแดงทึบ

BKK. 10 A TWIN PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Mongkut (Rama IV R. 1851—1868) to be installed at the Monthien Tham Hall and was later removed to the National Museum.

Size : Back and Front, top width 192 cms., bottom width 199 cms.
Sides, top width 117 cms., bottom width 124$\frac{1}{2}$ cms.
Height 218 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants among which are nagas, garudas and birds.

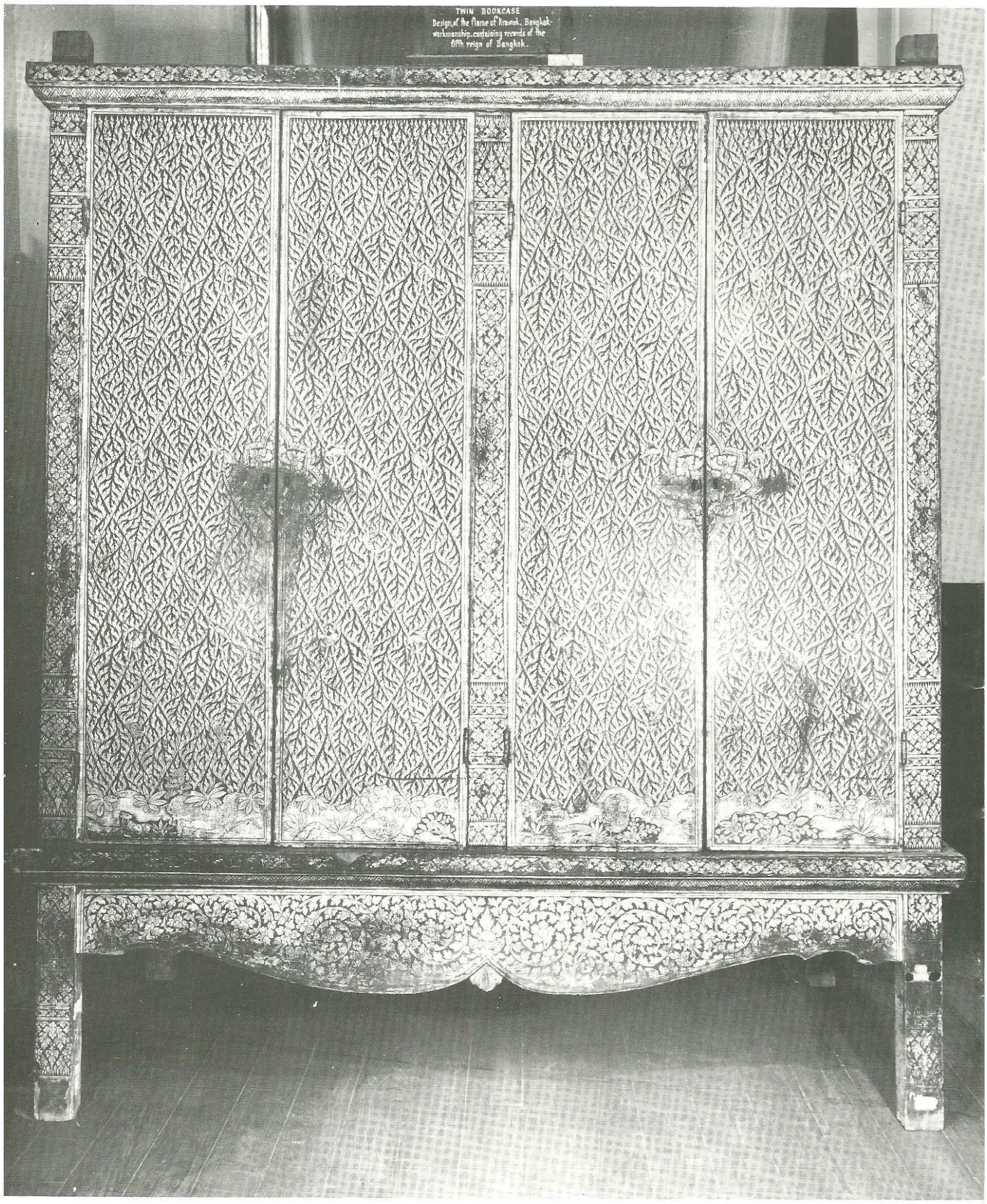
TWIN BOOKCASE
Design of the flame of Kramok. Bangkok workmanship containing records of the fifth reign of Bangkok.

กท.๑๑ ตู้แฝดขาหมู (เลขที่เดิม ๕๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ลายรดน้ำดำแฝดคู่นี้ เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม เพื่อเป็นปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปริยัติปิฎกไตรย์ให้ถาวรสืบต่อไป" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๙๓ ซม. ล่าง ๒๐๐ ซม.
ด้านข้างบน ๑๑๗$\frac{1}{2}$ ซม. ล่าง ๑๒๔$\frac{1}{2}$ ซม.
สูง ๒๑๘$\frac{1}{2}$ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๗$\frac{1}{2}$ ซม.

สภาพ รักที่บานพับ ที่ประจำยามรัดอก และที่บานประตูซ้ายริมขวาตอนบน มีรอยกะเทาะออก ขอบบน ขอบล่าง ด้านข้างขวา ลบหายไปหมด ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้า และด้านข้างซ้าย ลบเลือนเป็นบางตอน เสาขอบตู้ด้านข้างขวามีรอยรักกะเทาะ และลายลบเลือนบางตอน ผนังตู้ด้านข้างขวามีรอยแตก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ใบนี้มีลักษณะเป็นตู้ ๒ ใบ มีประตูตู้ ๒ บาน ตั้งอยู่บนขา ๔ ขา มีขอบบน ขอบล่าง และเชิงตู้เป็นอันเดียวกัน เป็นตู้ลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค เฉพาะส่วนล่างซึ่งใกล้กับโคนเถากนกเคล้าภาพนก กระรอก ในระหว่างช่อกนกที่เกี่ยวสอดตรงจุดที่เถากนกไขว้ตัดกัน ตกแต่งลวดลายเหมือนกัน ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีสุมทุมพุ่มพฤกษ์ขึ้นประปราย ด้านหน้าตู้ริมขวาบานประตูข้างซ้ายมีภาพนกยูง ๒ ตัวยืนอยู่ในระหว่างพุ่มไม้เล็ก ๆ ตู้ริมซ้าย บานประตูข้างซ้ายมีภาพเสือ ๑ ตัวด้านข้างขวา มีเสือ ๑ ตัวอยู่ทางมุมซ้าย กระต่าย ๑ คู่อยู่ทางมุมขวา ด้านข้างซ้ายมีกระต่าย ๑ คู่อยู่ทางมุมขวา กวาง ๑ คู่อยู่ทางมุมซ้าย กึ่งกลางประตูตู้ทั้ง ๒ มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศเหนือลายบัวใบเทศ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้าน ตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศ มีหน้าขบอยู่กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์พอดี ด้านหลังเป็นแผ่นไม้ตรง ๆ ลงรักแดงทึบ

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ด ๔ เหลี่ยม ๔ เสา

BKK. 11 A TWIN PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Mongkut (Rama IV R. 1851—1868) to be installed at the Monthien Tham Hall and was later removed to the National Museum.

Size : Back and Front, top width 193 cms., bottom width 200 cms.
Sides, top width $117\frac{1}{2}$ cms., bottom width $124\frac{1}{2}$ cms.
Height $218\frac{1}{2}$ cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $7\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with nagas in between.

กท.๑๒ ตู้แฝดขาหมู (เลขที่เดิม ๕๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ลายรดน้ำแดงแฝดคู่นี้ เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม เพื่อเป็นปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปริยัติปิฎกไตรยให้ถาวรต่อไป" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๙๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๒๐๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๑๑๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๒๗ ซม.

สูง ๒๑๖ ซม.

สภาพ รักที่บานพับกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน โดยเฉพาะขอบล่าง ด้านหน้าและด้านข้างขวาลบเลือนมาก ผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายมีรอยแตก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ใบนี้มีลักษณะเป็นตู้ ๒ ใบ มีประตูตู้ ๔ บาน ตั้งอยู่บนขา ๔ ขา มีขอบบน ขอบล่าง และเชิงตู้เป็นอันเดียวกัน เป็นตู้ลายรดน้ำบนพื้นรักแดง ตกแต่งด้วยลายกนกใบเทศเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพหน้าขบในระหว่างซ่อกนกที่ไขว้ตัดกันในจังหวะสับหว่าง ตกแต่งลวดลายเหมือนกัน ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีสุมทุมพุ่มพฤกษ์ขึ้นอยู่ประปราย มีภาพสัตว์ป่า อาทิ กระต่าย ๑ ตัวอยู่ที่ตอนล่างของบานประตูริมซ้าย กึ่งกลางประตูตู้ทั้ง ๒ มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ ตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่าง

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ เหนือลายบัวใบเทศ

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งลายรดน้ำบนพื้นรักแดงด้วยลายก้านขดดอกพุดตาน เคล้าภาพสัตว์นก กระรอก ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

BKK. 12 A TWIN PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Mongkut (Rama IV R. 1851—1868) to be installed at the Monthien Tham Hall and was later removed to the National Museum.

Size : Back and Front, top width $192\frac{1}{2}$ cms., bottom width $201\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $117\frac{1}{2}$ cms., bottom width 127 cms.

Height 216 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a red lacquer background and a Kanok pattern", "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant among which are nagas, garudas and faces of some creatures.

กท.๑๓ ตู้แฝดขาหมู (เลขที่เดิม ๕๓)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม มีข้อความที่บันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ลายรดน้ำแดงแฝดคู่นี้เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม เพื่อเป็นปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปริยัติปิฎกไตรยให้ถาวรต่อไป" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๙๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๒๐๐ ซม.

ด้านข้างบน ๑๑๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๒๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๒๑๔ ซม.

สภาพ รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ใบนี้มีลักษณะเป็นตู้ ๒ ใบ มีประตูตู้ ๔ บาน ตั้งอยู่บนขา ๔ ขา มีขอบบน ขอบล่าง และเชิงตู้เป็นอันเดียวกัน เป็นตู้ลายรดน้ำบนพื้นรักแดงลายกนกใบเทศเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพหน้าขบในระหว่างช่อกนกที่ไขว้ตัดกันในจังหวะสับหว่าง ตกแต่งลวดลายเหมือนกัน ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีสุมทุมพุ่มพฤกษ์ขึ้นอยู่ประปราย กึ่งกลางประตูตู้ทั้ง ๒ มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักแดงทึบเช่นกัน

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักดำ ด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ เหนือลายบัวใบเทศ

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักแดง ด้วยลายก้านขดใบเทศ มีหน้าสิงห์อยู่กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์พอดี ด้านหลังเป็นแผ่นไม้ตรง ๆ ธรรมดา ลงรักแดงทึบ

ด้านในประตูตู้ ริมขวา มีกระดาษเขียนข้อความไว้ว่า ตู้ทองลายรดน้ำแดงแฝดคู่นี้เป็นของครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรมเพื่อเป็นปริยัติธรรมธาดาธาร เก็บพระปริยัติปิฎกไตรย์ให้ถาวรต่อไป

BKK. 13 A TWIN PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of King Mongkut (Rama IV R. 1851 – 1868) to be installed at the Monthien Tham Hall and was later removed to the National Museum.

Size : Back and Front, top width 191$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 200 cms.

Sides, top width 115$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 126$\frac{1}{2}$ cms.

Height 214 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has red lacquer background and a Kanok pattern, "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. Among the branches are nagas, garudas, and faces of some creatures.

กท.๑๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๔ ซม. ล่าง ๑๐๓ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕ ซม. ล่าง ๘๒$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๖ ซม. เสาหัวเม็ด ๒๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองส่วนใหญ่ยังสดใสอยู่ แต่มีบางตอนลวดลายภาพลบเลือนอ่านไม่ได้ ผนังตู้ด้านข้างขวาและด้านหลังเนื้อไม้แตกกระเดิดขึ้นเล็กน้อย รักตรงประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน รักตรงบานพับกระเดิดเล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องทศชาติเต็มเนื้อที่

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านเขียนภาพท้าวเวสวัณยืน ๒ กรถือตะบองอยู่ประจำเสาขาตู้ทั้ง ๔ ด้าน

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศเหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยภาพทิวทัศน์ในป่า มีต้นไม้นานาชนิดและนกเกาะบนกิ่งไม้ ด้านหน้ามีภาพราชสีห์ ๑ คู่อยู่ที่มุมขวา คชสีห์ ๑ คู่อยู่ที่มุมซ้าย กิเลน ๑ คู่อยู่กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์ ด้านข้างขวามีภาพช้าง ๑ คู่อยู่มุมขวา ม้า ๑ คู่อยู่มุมซ้าย ด้านข้างซ้ายควาย ๑ คู่อยู่มุมขวา วัว ๑ คู่อยู่มุมซ้าย มีนกเอี้ยงเกาะอยู่บนหลังควายและวัว ด้านหลังคนป่า ๓ คนพ่อแม่ลูกอยู่ทางมุมขวา เสือ ๑ ตัวอยู่ตรงกลางกำลังหมอบจ้องกวาง ๓ ตัวพ่อแม่ลูก ซึ่งยืนอยู่ทางมุมซ้าย มีกระต่าย ๑ คู่อยู่ข้าง ๆ โคนต้นไม้มุมขวาสุด

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทรงมัน ๔ เสา ตกแต่งด้วยลายรดน้ำเป็นลายเชิงที่ตัวเสา และลายบัวที่ตัวหัวเม็ดและยอดเสา

BKK. 14 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on September, 2, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 94 cms., bottom width 103 cms.

Sides, top width 75 cms., bottom width $82\frac{1}{2}$ cms.

Height 176 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $26\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya showing his strength by trying to lift a royal carriage. Mahajanaka Jataka depicts Prince Mahajanaka sitting in a royal carriage on his way to be crowned. Sama Jataka depicts Suvannasama delivering a sermon to his parents and Piliyakkha, a demon king. Nimi Jataka depicts Prince Nimi visiting heaven. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha raising his sword to threaten King Culani. Bhuridatta Jataka depicts Bhuridatta naga fasting and abstaining in his palace. Canda Kumara Jataka depicts the coronation of Prince Canda. Narada Jataka depicts Narada, a divine sage, descending from the Brahma world to help Princess Ruja. Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhrua Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, preaching to Punnaka, a demon general. And Vessantara jataka depicts six royals returning to the city.

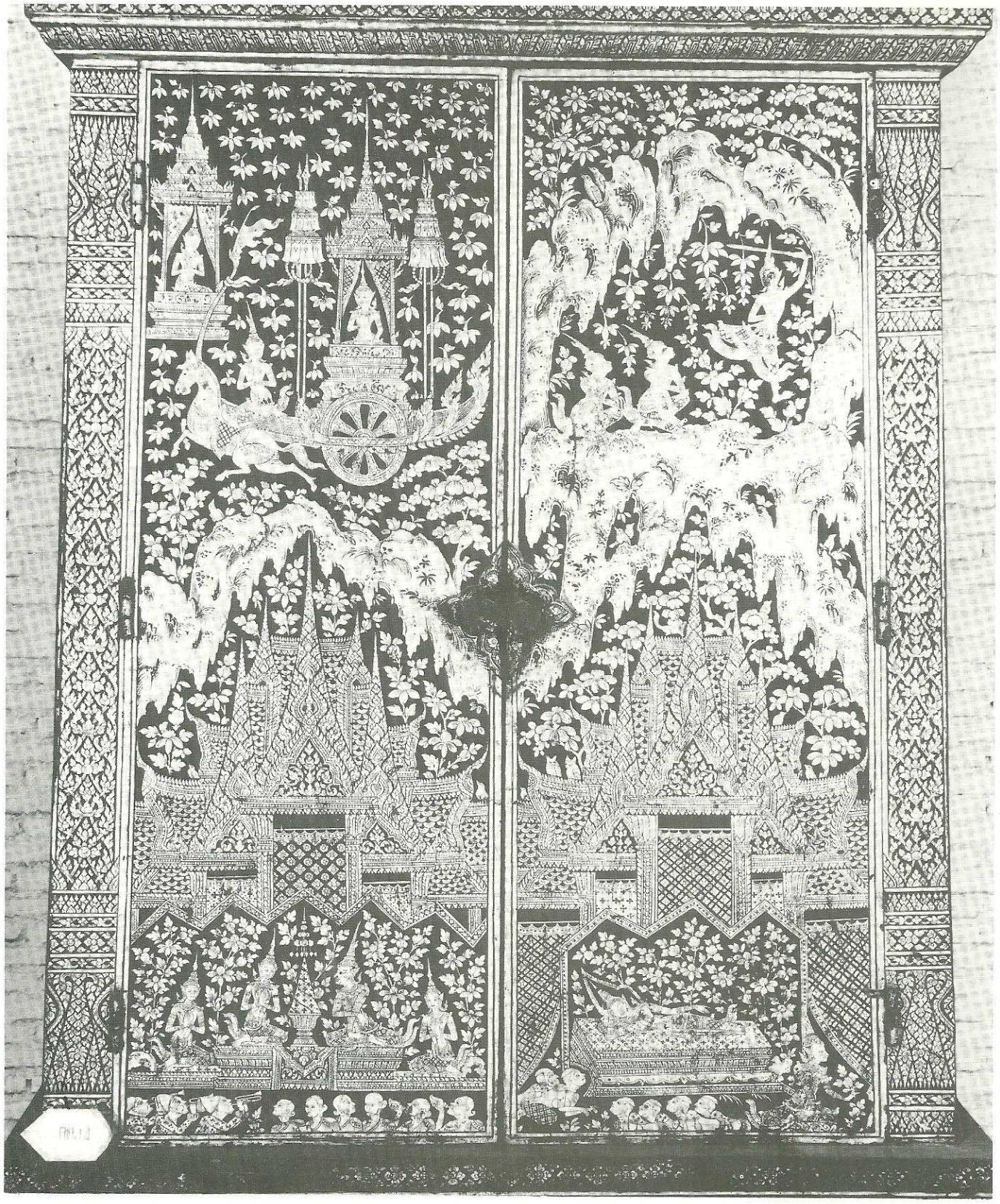

ด้านหน้า ขวา ตอนบน เป็นภาพชาดกเรื่องมโหสถชาดก ตอนมโหสถยกดาบขู่พระเจ้าจุลนี ในภาพเป็นรูปมโหสถยืนยกดาบอยู่ทางขวา พระเจ้าจุลนีนั่งอยู่ทางซ้ายพร้อมด้วยพระญาติ มีรูปโขดหินคดโค้งเป็นรูปปากถ้ำและสืบต่อลงมาเป็นเส้นแบ่งภาพ มีต้นไม้และนกเกาะตามต้นไม้ประกอบเสริมส่วนที่ว่าง ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องภูริทัตชาดก ในภาพพระภูริทัตต์ประทับนอนจำศีลอยู่บนแท่นในมหาปราสาท มีนางกำนัลเฝ้าแหนหน้าที่ประทับ มีภาพตัวพระนั่งอยู่ทางมุมขวา ด้านหน้าซ้ายตอนบนเป็นภาพชาดกเรื่องเนมีชาดก ตอนพระเนมีเสด็จเมืองสวรรค์ ในภาพพระเนมีประทับนั่งในราชรถ มีมาตลีนั่งหน้ารถนำเสด็จ เหนือขึ้นไปทางมุมซ้ายเป็นภาพวิมานมีเทวดา ๑ องค์นั่งพนมมือ ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องจันทกุมารชาดก ในภาพเป็นตอนอภิเษกจันทกุมารขึ้นเป็นกษัตริย์ มีภาพปราสาทหลังใหญ่ตั้งบายศรีอยู่กึ่งกลาง ริมขวาเป็นภาพพระเจ้าเอกราชและพระจันทกุมารนั่งอยู่บนแท่น ริมซ้ายเป็นภาพพระมเหสี ๒ องค์นั่งพนมมือ ต่ำสุดเป็นภาพหมู่พราหมณ์กำลังเป่าแตรอยู่ริมซ้าย เป่าสังข์อยู่ทางริมขวา กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก ซึ่งรักกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องเตมิยชาดก ตอนพระเตมีย์ทรงลองกำลังยกราชรถ ในภาพ กึ่งกลาง **พระเตมีย์** ทรงยกราชรถขึ้นทดลองกำลัง มีภาพม้า ๒ ตัว กำลังแสดงท่าตื่นตกใจอยู่ทางริมขวา ทางริมซ้ายมีภาพสารถีกำลังขุดดิน มีภาพพระเตมีย์ยืนห้ามปรามอยู่ทางริมซ้าย มีภาพต้นไม้และนกเกาะบนต้นไม้เสริมเป็นพื้นหลังของภาพ ตอนกลางตู้มีภาพชาดกเรื่องมหาชนกชาดก ในภาพพระชนกประทับบนราชรถมีสารถีนั่งหน้ารถ ๑ คน มีภาพพราหมณ์และเสนาข้าเฝ้าเดินนำและตามเสด็จแวดล้อมมาอย่างแน่นขนัด มีภาพต้นไม้ประกอบเสริมส่วนที่ว่าง มีภาพนกลักษณะคล้ายไก่ฟ้าพระยาลออยู่ในโพรงทางมุมซ้าย ๒ ตัว มีงูและกระต่ายอยู่ตามโพรงดิน นกเกาะบนต้นไม้และบินในอากาศ ตอนบนเป็นภาพเรื่องสุวรรณสาม-ชาดก ในภาพมีบรรณศาลาอยู่ทางริมขวา พระสุวรรณสามนั่งอยู่บนแท่นแสดงธรรมแก่พระบิดา พระมารดา และนางกษัตริย์อีก ๑ องค์ อยู่หน้าศาลาทางริมซ้าย มีภาพโขดหินและต้นไม้ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพ มีนกยูง ๑ คู่อยู่บนโขดหินทางมุมบนซ้าย มีนกเกาะอยู่ตามกิ่งไม้

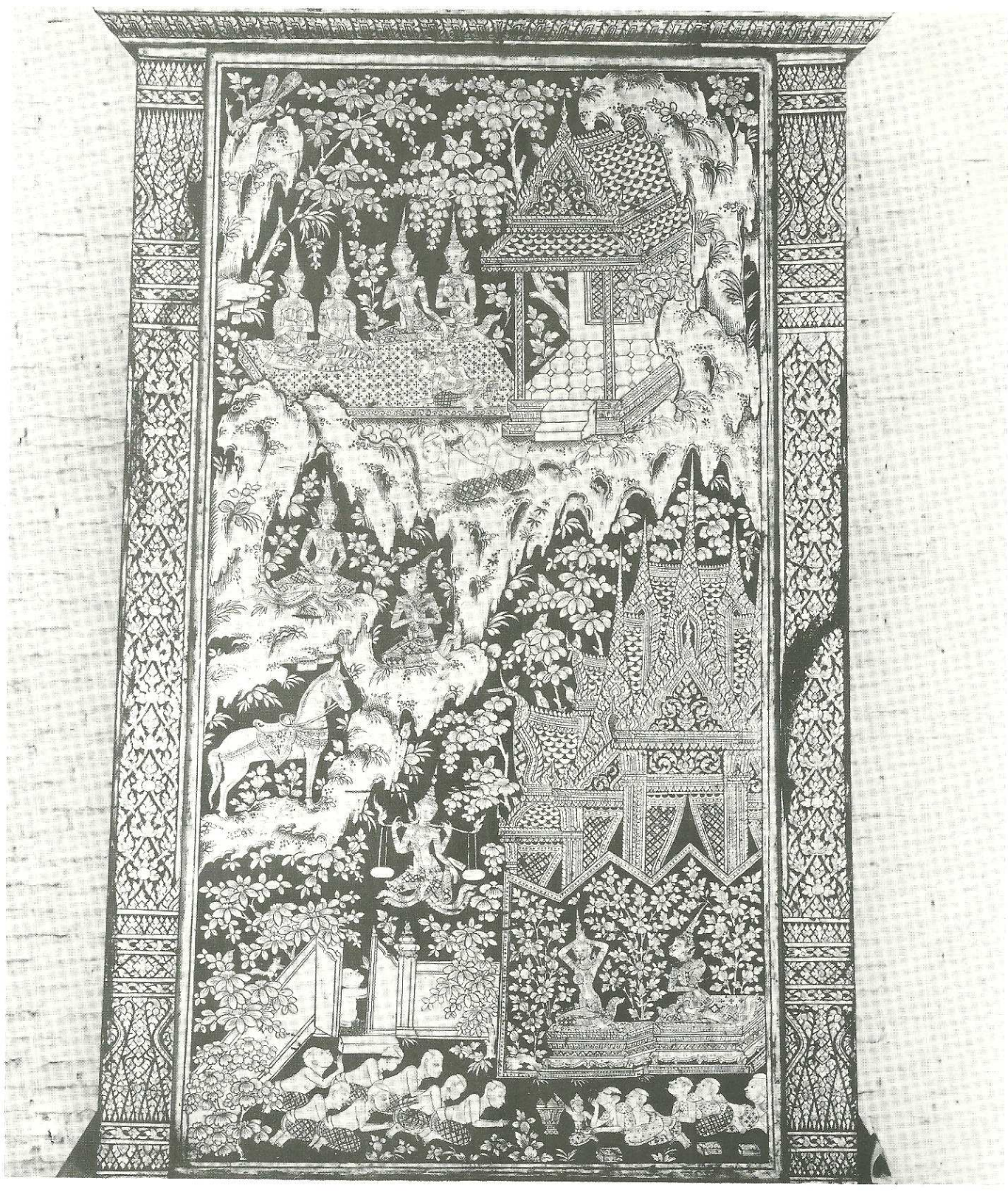

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องนารทชาดก ในภาพริมขวาเป็นภาพท้องพระโรง มีเจ้าหญิงรุจาประทับนั่งพนมหัตถ์เหนือเศียรบนแท่น พระเจ้าอังคติประทับนั่งอยู่บนแท่นเคียงข้าง หมู่เสนาข้าเฝ้า สาวสรรกำนัลในชาวชะแม่ทั้งหลายหมอบเฝ้าแหนอยู่เบื้องพระพักตร์ มีภาพพระนารทหามภาชนะทองคำเหาะมาหน้าท้องพระโรง มีคนนั่งพนมมืออยู่หน้าประตูวัง ๑ คน มีภาพต้นไม้เสริมเป็นพื้นหลังของภาพ ตอนกลางริมซ้ายเป็นภาพชาดกเรื่องวิฐูรชาดก ในภาพเป็นภาพปากถ้ำ มีวิฐูร-บัณฑิตนั่งอยู่บนแท่นหินทางริมซ้าย มีปุณณกะยักษ์นั่งพนมมือฟังธรรมอยู่ในที่ต่ำลงมา มีม้าวิเศษของปุณณกะยักษ์ยืนอยู่ที่เชิงชะง่อนหิน ตอนบนเป็นภาพชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ตอนกษัตริย์สญชัยและพระนางผุสดีเสด็จออกมารับพระเวส-สันดรกลับเมือง ในภาพมีบรรณศาลาอยู่ทางริมขวา ส่วนทางริมซ้ายมีภาพพระเจ้าสญชัยและพระนางผุสดีกับพระเวสสันดรและพระนางมัทรีประทับนั่งบนแท่น มี ๒ กุมาร คือ พระกัณหา ชาลี ประทับนั่งหมอบเฝ้าอยู่ริมแท่น ต่ำลงมามีภาพเสนา ๒ คน หมอบเฝ้าอยู่บนพื้นหน้าแท่น มีภาพนกยูงอยู่บนชะง่อนหินทางมุมบนซ้าย ๑ คู่ มีภาพต้นไม้ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพ มีนกอยู่บนต้นไม้

ด้านหลัง เป็นการแสดงภาพรอยพระพุทธบาท ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ สถานที่สำคัญ ๕ แห่ง ในภาพเป็นภาพรอยพระ-พุทธบาทอยู่ภายในซุ้มมณฑป ๕ ซุ้ม กึ่งกลางตอนบน ๑ ซุ้ม ถัดลงมาริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ซุ้ม กึ่งกลางตอนกลาง ๑ ซุ้ม และตอนล่างริมซ้าย ๑ ซุ้ม แต่ละซุ้มมีภาพนักสิทธ์นั่งพนมมือบูชาขนาบอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ ตน มีภาพโขดหินซึ่งทำเป็นรูปเขามอและต้นไม้ประกอบเต็มเนื้อที่ มีภาพนกเกาะบนต้นไม้บ้าง บินในอากาศบ้าง ประกอบตามส่วนต่าง ๆ ของภาพ ตอนบนสุดริมขวาซ้ายมีภาพนักสิทธ์ถือดอกไม้เหาะมาเพื่อบูชารอยพระพุทธบาทรวม ๖ ตน (ข้างละ ๓ ตน) ตอนล่างริมขวามีภาพนักสิทธ์ ๔ ตน นอนบ้าง นั่งบ้าง ภายในถ้ำ มีกาน้ำร้อน ปั้นน้ำชา และมีลิงนั่งตะบันหมากอยู่ข้าง ๆ กึ่งกลางมีภาพอมนุษย์ นรปักษี หัวเป็นคนตัวเป็นนก ๑ คู่ อยู่ในโพรง ต่ำสุดริมขวาเป็นภาพท้องน้ำซึ่งยาวติดต่อไปถึงรอยพระพุทธบาทซึ่งอยู่ริมซ้าย มีอมนุษย์นานาชนิดว่ายอยู่ในน้ำ อาทิ เงือกชายหญิง วารีกุญชร ตัวเป็นช้างหางเป็นปลา มฤคนที หัวเป็นกวาง ตัวเป็นกวาง หางเป็นปลา สินธพนที หัวตัวเป็นม้า หางเป็นปลา คาวีนที หัวตัวเป็นวัว หางเป็นปลา กระบือนที หัวตัวเป็นควาย หางเป็นปลา สุกรนที หัวตัวเป็นหมู หางเป็นปลา พยัคฆนที หัวตัวเป็นเสือ หางเป็นปลา

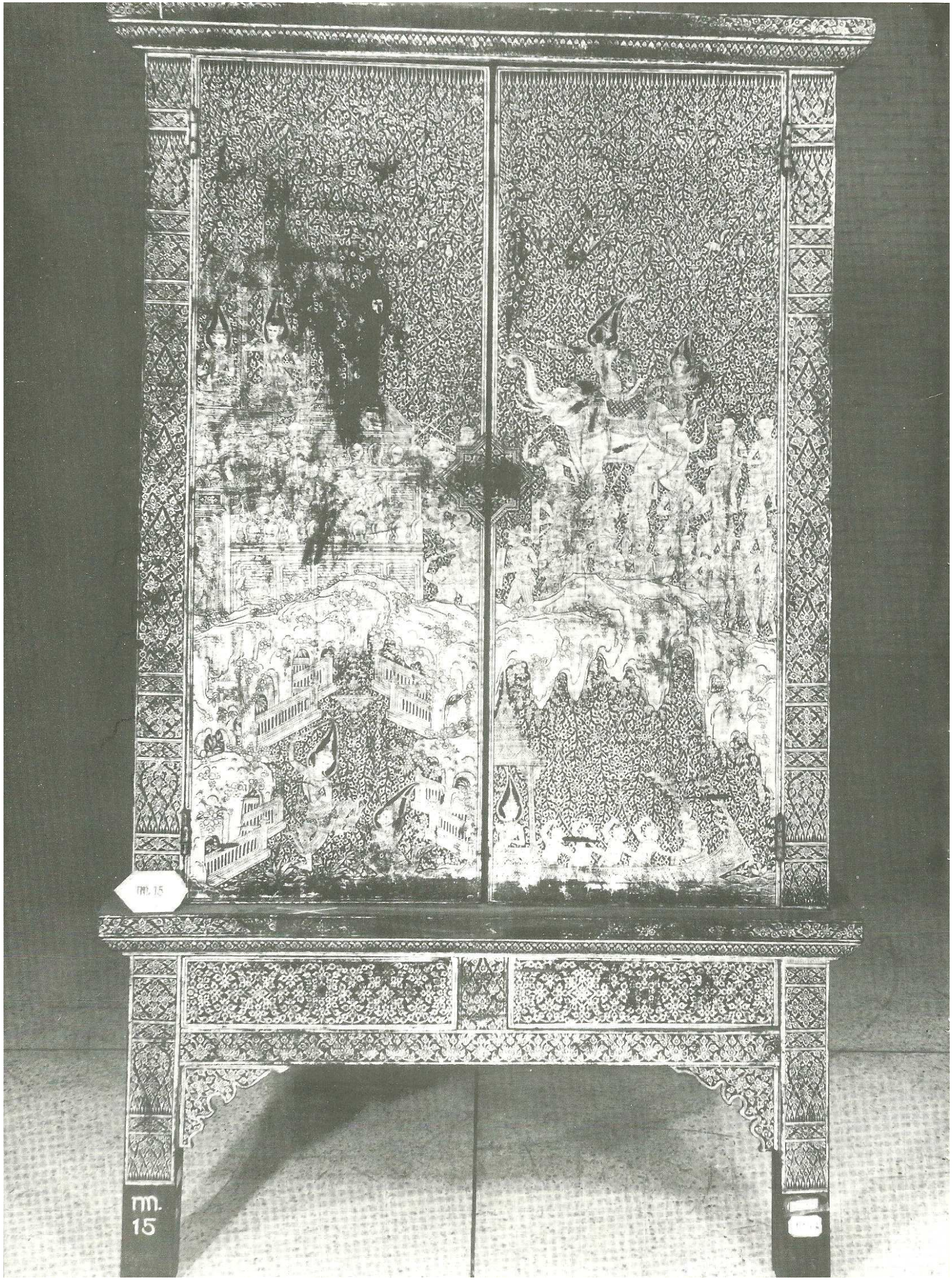
m. 15
m.
15

กท.๑๕ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๖๓)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๑ ซม. ล่าง ๙๖ ซม. ด้านข้างบน ๗๓½ ซม. ล่าง ๗๙ ซม. สูง ๑๕๖ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือนมาก ไม้ตรงประจำยามรัดอกกะเทาะออกเล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกใบเทศเครือเถาไขว้เคล้าภาพนก กระรอก หน้าขบ ในระหว่างเถากนกเคล้าภาพเล่าเรื่องมโหสถ-ชาดก ซึ่งเขียนภาพโดยไม่มีเส้นแบ่งภาพ การตกแต่งส่วนละเอียดของลายใบเทศ มีลักษณะบางประการที่ผิดแปลกจากตู้อื่น ช่างผู้แต่งลายคงมีเจตนาแสดงให้เห็นความแตกต่างในการใช้สีประกอบลายรดน้ำ โดยเฉพาะตรงจุดกึ่งกลางใบเทศแต่ละใบ ช่างได้ตกแต่งไว้เป็น ๔ แบบด้วยกัน คือ

แบบที่ ๑ เติมสีแดง สีฟ้า สีเทา ลงตรงจุดกึ่งกลางใบเทศ สีที่เติมลงไปแล้วนี้จักช่วยให้ภาพดูแปลกตา เพิ่มความเข้ม เน้นลายให้ดูเด่นชัดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ลักษณะอย่างนี้มีเฉพาะบานประตูตู้ด้านหน้า ขวา ซ้าย และกรอบลิ้นชักด้านหน้า ขวา ซ้าย

แบบที่ ๒ ใช้สีดำ คือ สีรักดำ เป็นจุดกึ่งกลางของใบเทศ สีดำทำให้ภาพเข้ม ประกอบกับความละเอียดของลายซึ่งมีช่องไฟถี่อยู่แล้ว ช่วยขับเน้นให้ภาพดูแน่นทึบยิ่งขึ้น ลักษณะอย่างนี้มีเฉพาะด้านข้าง ขวา ซ้าย

แบบที่ ๓ ใช้สีดำ คือ สีรักดำ ประแต้มเป็นจุดเล็ก ๆ ลงที่กึ่งกลางของใบเทศเต็มเนื้อที่ ภาพแม้จะดูโปร่งขึ้น แต่ไม่เด่นชัดนัก เพราะจุดดำที่ประอยู่นั้นขัดกับความรู้สึกอันบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ ทำให้เกิดอารมณ์ขัดแย้งแทนที่จะเห็นเป็นความงดงามกลับกลายเป็นความเลอะเทอะขึ้นแทนที่ ลักษณะอย่างนี้มีเฉพาะด้านข้าง ขวา ซ้าย ส่วนที่เป็นเสาขอบตู้ เสาขาตู้ ขอบบน ขอบล่าง ลายบัวใต้ขอบบน ขอบล่าง ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก

แบบที่ ๔ จุดกึ่งกลางของใบเทศโปร่งเป็นสีทอง แต่มีเส้นขอบของจุดกึ่งกลาง ๒ เส้นเป็นสีดำ คือ สีรักดำ เส้นขอบจุดกึ่งกลางเส้นรอบในเป็นเส้นหนา เส้นรอบนอกเป็นเส้นบาง ภาพจะดูโปร่งบางและเพิ่มความอ่อนไหวได้มากยิ่งขึ้น ลักษณะเช่นนี้มีเฉพาะด้านหน้าส่วนที่เป็นเสาขอบตู้ เสาขาตู้ ขอบบน ขอบล่าง ลายบัวใต้ขอบบน ขอบล่าง ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก และเชิงตู้ ด้านข้างขวาซ้ายมีเฉพาะกรอบลิ้นชักและเชิงตู้

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจกซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ตั้งแต่ขอบบนถึงขาตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายหมอนทองใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายเถาคั่นเหนือลายบัวใบเทศ

ลิ้นชักและกรอบลิ้นชัก ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายสังวาลย์เพชรพวงใบเทศ

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ด้านหน้าและด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายเครือเถา มีพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบใบเทศสลับดอกประจำยามสี่กลีบใบเทศ เป็นลายประดิษฐ์อย่างใหม่ ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายสังวาลย์เพชรพวงใบเทศ มีลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบใบเทศสลับเป็นแบบประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศ ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

BKK. 15 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 91 cms., bottom width 96 cms.
Sides, top width $73\frac{1}{2}$ cms., bottom width 79 cms. Height 156 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. Among the branches are birds, squirrels and faces of some creatures. There is also a scene from Mahosadha Jataka.

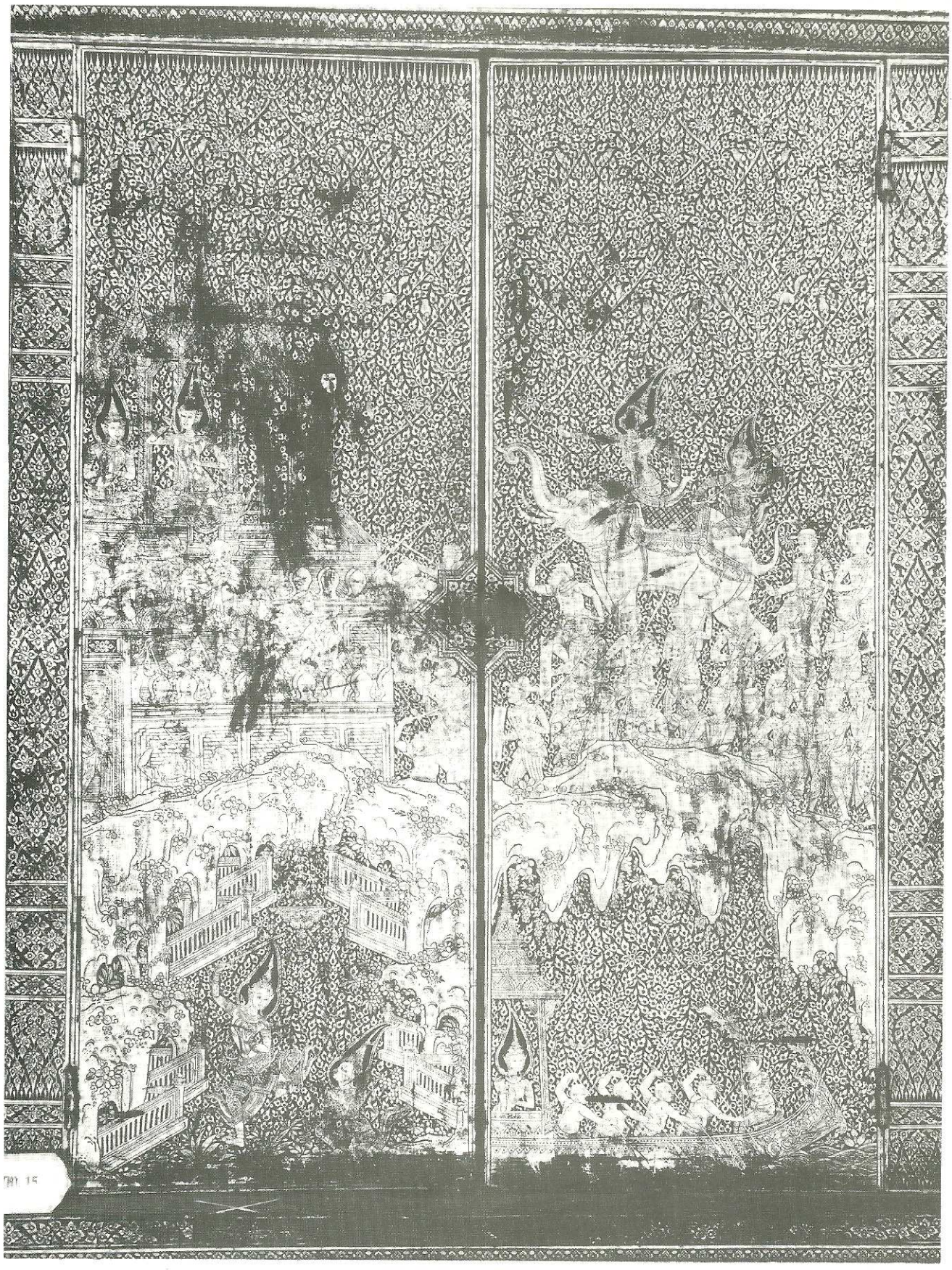

ด้านหน้า ขวา ซ้าย เขียนภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกัน ตอนกลางด้านขวาเป็นภาพพระเจ้าจุลนีทรงช้างกรีฑาทัพมาล้อมกรุงมิถิลา ในภาพพระเจ้าจุลนีประทับที่คอช้างมีท้ายช้างนั่งเบื้องหลัง ๑ คน มีทหารเดินหน้าติดตามมาเป็นหมู่ใหญ่ แต่ละคนแต่งกายแปลก ๆ มือถืออาวุธต่างกันครบมือ ทั้งหมดหันหน้าไปทางซ้าย อันเป็นที่ตั้งเมืองมิถิลา ในภาพด้านซ้ายเป็นภาพเมืองมิถิลา มีภาพพระเจ้าวิเทหะแห่งกรุงมิถิลาและมเหสีประทับนั่งในท้องพระโรง มีพราหมณ์เฒ่าทั้ง ๔ นั่งหน้าที่ประทับ มีภาพมโหสถยืนห้ามทัพอยู่หน้าเมือง ภายในกำแพงเมืองมีทหารถืออาวุธประจำซองอยู่แน่นขนัด ตอนล่างด้านขวาเป็นภาพนางปัญจาลจันทีนั่งในเรือ มีฝีพายกำลังจ้วงพายอย่างแข็งขัน ด้านซ้าย เป็นภาพมโหสถกำลังยกดาบขู่พระเจ้าจุลนีกึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

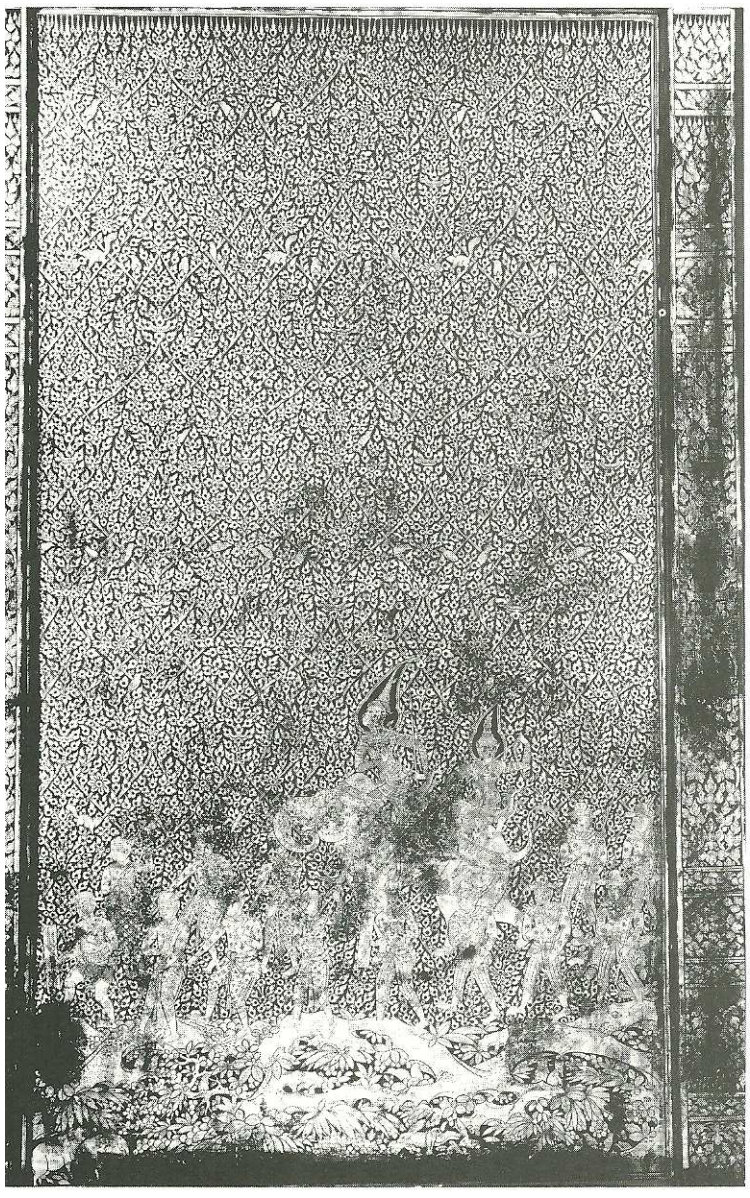

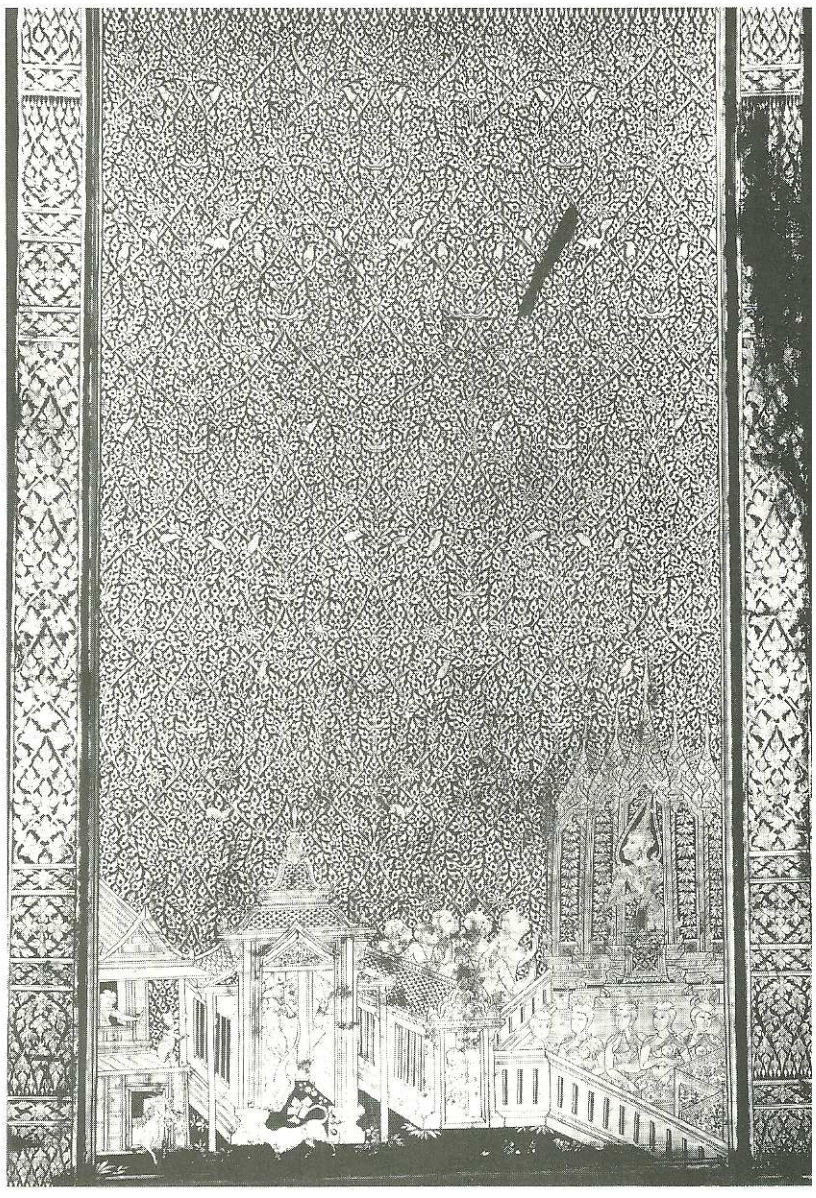

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพกองทัพของพระเจ้าจุลนี ในภาพพระเจ้าจุลนีทรงช้าง มีท้ายช้างนั่งเบื้องหลัง ๑ คน มีทหารเดินทัพติดตามมาเป็นขบวนพยุหยาตรา ทุกคนมีอาวุธครบมือ ต่ำสุดมีภาพสุมทุมพุ่มไม้ มีนก กระต่าย หมูป่า อยู่ตามกิ่งไม้และสุมทุมพุ่มพฤกษ์

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพเมืองมิถิลา ในภาพพระเจ้ากรุงมิถิลาประทับอยู่ในท้องพระโรงริมขวา มีหมู่สาวสรรชาวชะแม่ฝ่ายในนั่งอยู่ในที่ต่ำลงมา ตรงกลางเป็นหมู่มหาอำมาตย์เสนาข้าเฝ้าฝ่ายหน้านั่งพนมมือเฝ้าแหน ถัดไปเป็นโรงช้างมีช้างในโรง ๑ เชือก มีสุนัขคาบฟ่อนหญ้าอยู่หน้าโรงช้าง ๑ ตัว ริมซ้ายเป็นภาพบ้านขุนนาง มีเด็กยืนที่ชานเรือน ๑ คน มีแพะโผล่ออกมาจากใต้ถุนบ้าน ๑ ตัว

กท.๑๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๐$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๗ ซม.

สูง ๑๓๙ ซม.

สภาพ ไม้หลังคาตู้ไม่มี รักที่บานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะออกบางส่วน สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน โดยเฉพาะขอบล่างด้านหน้าลบเลือนหมดอ่านไม่ได้ ผนังตู้ด้านข้าง ขวา ซ้าย มีรอยแตก เชิงตู้ด้านขวาหายไป สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพนก กระรอก ลิง พุ่มข้าวบิณฑ์ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพด้านหน้าเทพทวารบาลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ ด้านข้างเป็นภาพพุทธประวัติ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านลงทองทึบ ตกแต่งลายกรวยเชิงเฉพาะที่สุดตอนบนและตอนล่างของเสา

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่ เป็นลายดอกประจำยาม มีก้ามปูขาเดียวเป็นเถาเลื้อยสลับลักษณะคล้ายลายเกลียว อยู่เหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายก้านขด มีลายพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศอยู่กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์ ที่มุมปากสิงห์ขวาซ้ายมีรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ครึ่งซีก ด้านข้างขวาหายไป ด้านข้างซ้ายและด้านหลังลงรักดำทึบ

BKK. 16 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on August 30, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 84$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 93$\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 70$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 77 cms.

Height 139 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, nagas, birds, squirrels, monkeys and "Rice Balls" in between. There are also portraits of Dvara-pala or divine door guardians and a scene from the Life of the Buddha. The scene represents the Great Departure episode depicting Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ เป็นภาพเทพทวารบาล หัตถ์ที่อยู่ริมเสาขอบตู้ทรงพระขรรค์ อีกหัตถ์หนึ่งทรงดอกบัว ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ มีลิงใหญ่แบกบัลลังก์อยู่อีกชั้นหนึ่ง พื้นหลังของภาพเป็นลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ครุฑดาบ นาคดาบ เคล้าภาพลิง นก กระรอก กึ่งกลางประตูตู้มีประจำยามรัดอกซึ่งรักกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน

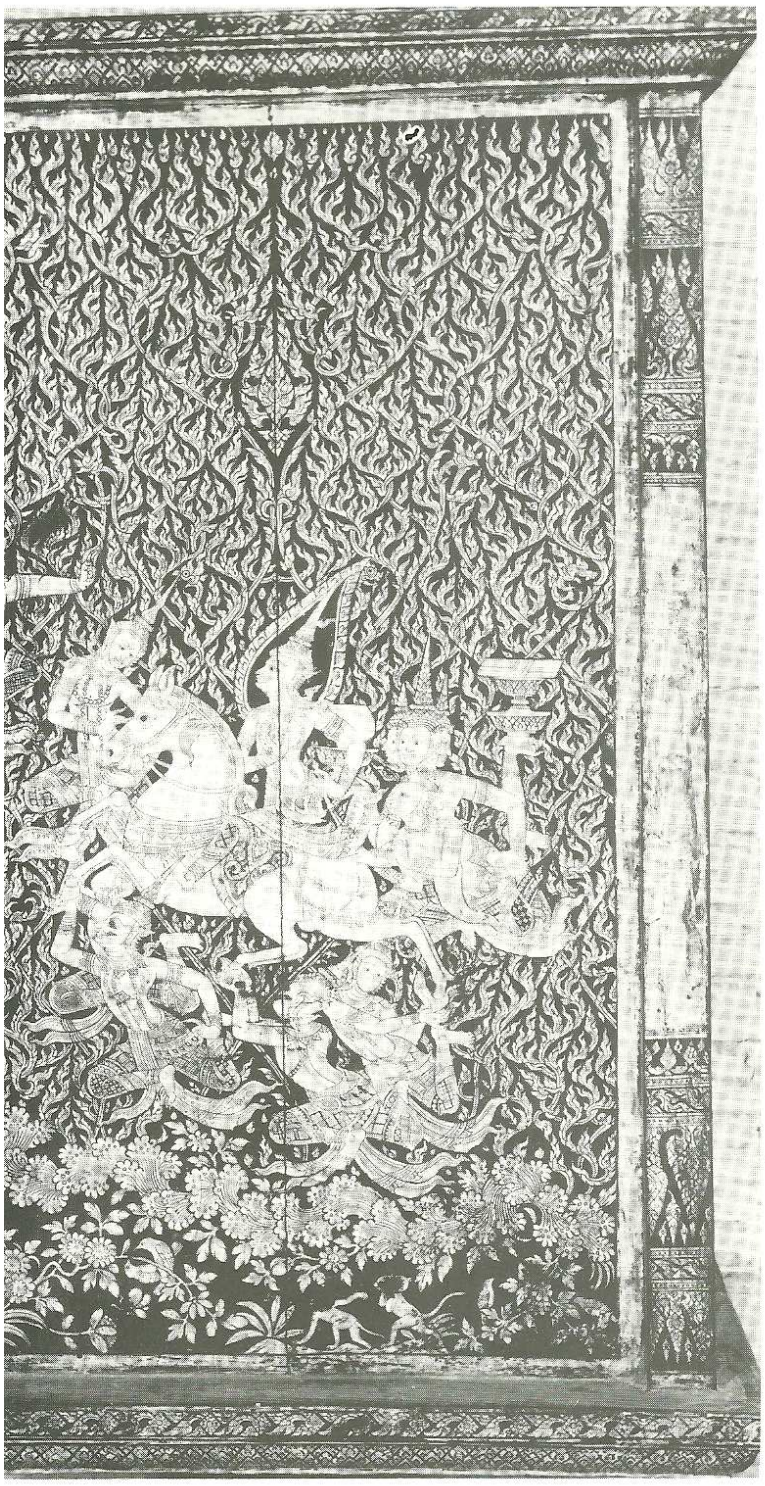

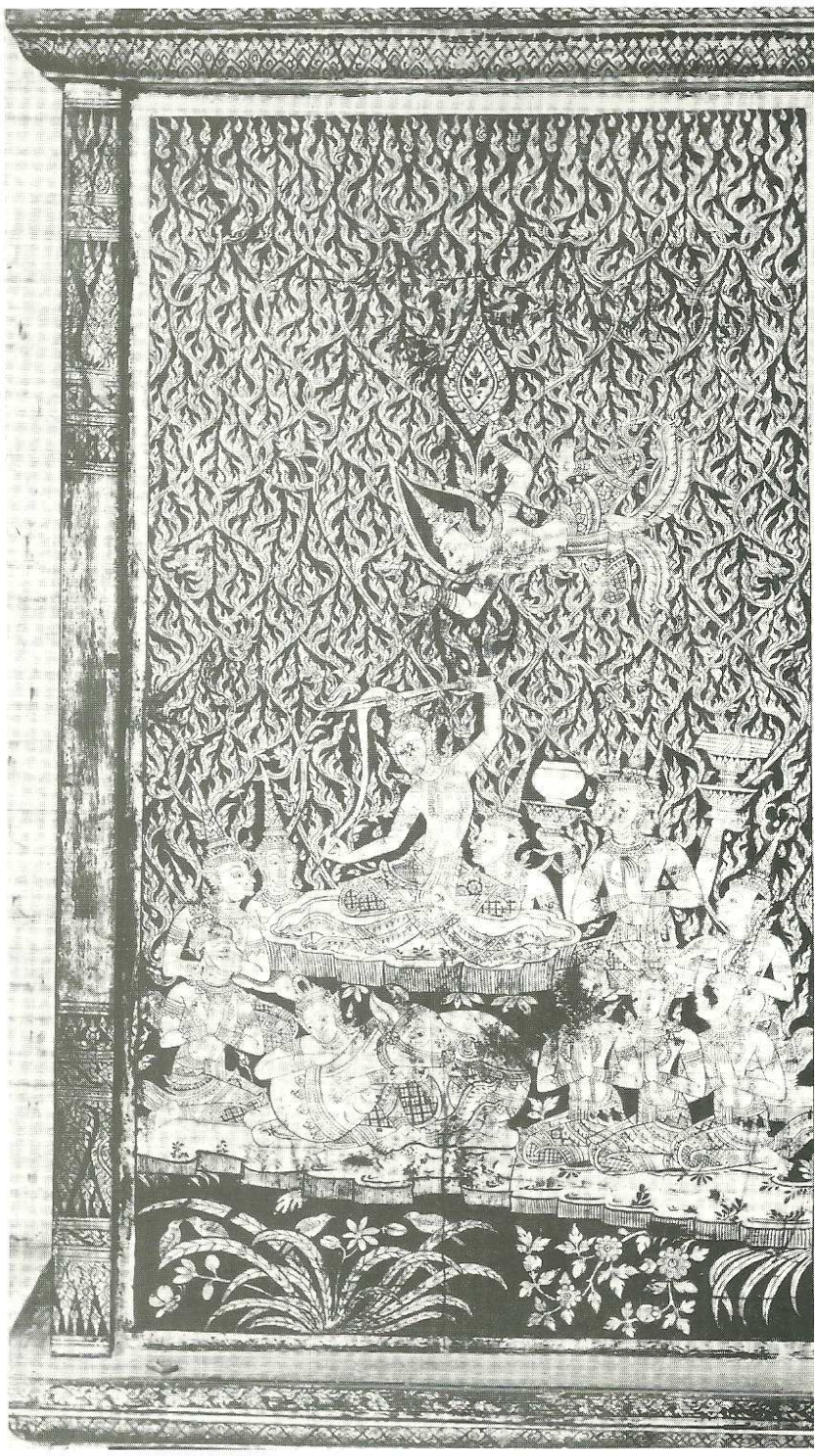

ด้านข้างขวา ตอนกลางเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพเจ้าชายสิทธัตถะประทับบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะเกาะหางม้า มีหมู่เทวดาเหาะแวดล้อมมา องค์หนึ่งจูงบังเหียนม้านำเสด็จ ๔ องค์ยกพระหัตถ์รองรับเท้าม้าพระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารเหาะตามเสด็จ ทั้งหมดหันหน้าไปทางซ้าย ที่ริมซ้ายมีภาพพระยามารยืนห้ามมิให้เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีเส้นแบ่งภาพเป็นรูปคล้ายเกลียวคลื่น มีต้นไม้ นก เกาะอยู่ตามกิ่ง มีลิงเดินอยู่ ๒ ตัวตรงกลาง ตัวหนึ่งแบกผลไม้

ด้านข้างซ้าย ตอนกลางและตอนล่างเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพกึ่งกลางมีเจ้าชายสิทธัตถะประทับนั่งบนเนินหิน กำลังทำท่าตัดพระเมาลี มีนายฉันนะนอนซบอยู่กับม้ากัณฐกะเบื้องพระพักตร์ แวดล้อมด้วยหมู่เทวดา มีพระพรหมนั่งอยู่ริมขวาข้างพระเพลา เชิญเครื่องอัฐบริขารอยู่เหนือพระเศียร มีภาพพระอินทร์ถือผอบเหาะลงมา เพื่อรอรับพระเมาลีนำขึ้นไปบูชา ณ ดาวดึงส์วิมาน ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีต้นไม้ นก เกาะอยู่ตามใบและกิ่ง

กท.๑๗ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๘๐)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมอยู่วัดสังข์กระจายวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๐ ซม. ล่าง ๘๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.

สูง ๑๖๐ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๒๒ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน บานพับกระเดิด รักบางส่วนกะเทาะ เชิงตู้ด้านข้างซ้ายหัก ลิ้นชักด้านซ้ายเนื้อไม้ตอนล่างฉีกหายไป และหัวเม็ดแถวหน้าขวายอดหักหายไป สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนก หัวครุฑ หัวนาค หัวคชสีห์ หัวราชสีห์ เคล้าภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก ภาพสัตว์ป่า และสัตว์หิมพานต์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงกรอบลิ้นชัก

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียวสลับดอกประจำยามสี่กลีบเหนือลายบัว

ลิ้นชักและกรอบลิ้นชัก ด้านข้างขวาซ้ายจำหลักนูนต่ำภายในกรอบด้วยลายพันธุ์พฤกษาบนพื้นรักแดงที่กรอบลายและตัวลายลงทองทึบ กรอบนอกลงรักแดงทึบ

ขอบลวด ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียวสลับดอกประจำยามสี่กลีบ

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปหูช้าง มีเส้นขอบบน ที่เส้นขอบบนจำหลักนูนต่ำเป็นลายประแจจีน ลงทองทึบบนพื้นหลังซึ่งลงรักแดงทึบ ตัวหูช้างจำหลักนูนต่ำเป็นลายใบไม้ขดโค้ง มีดอกอยู่ตรงกลางแบบประดิษฐ์อย่างใหม่ลงทองทึบ พื้นหลังลงรักแดงทึบ ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทรงมัน ลงทองทึบทั้ง ๔ เสา

BKK. 17 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : Removed from Wat Sang Krachai, Thon Buri, in 1955, this cabinet is now in the National Library,

Size : Back and Front, top width 80 cms., bottom width 89$\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 75 cms., bottom width 80 cms.
Height 160 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 22 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, lions, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests.

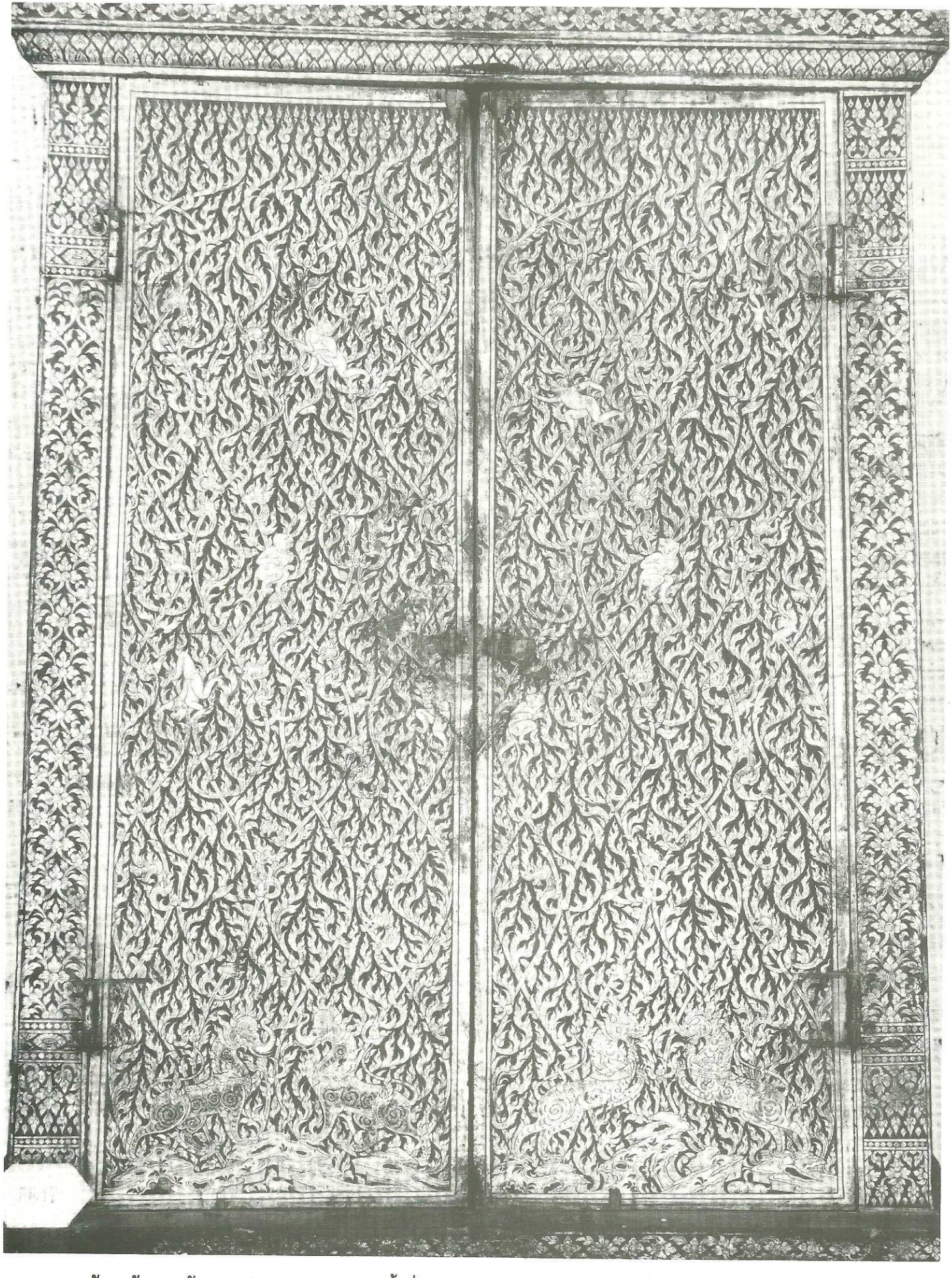

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกันเต็มเนื้อที่ ไม่มีเส้นแบ่งภาพ ตอนล่างด้านขวามีภาพราชสีห์ ๑ คู่กำลังหยอกล้อกัน ด้านซ้ายมีภาพคชสีห์ ๑ คู่หันหน้าเข้าหากัน

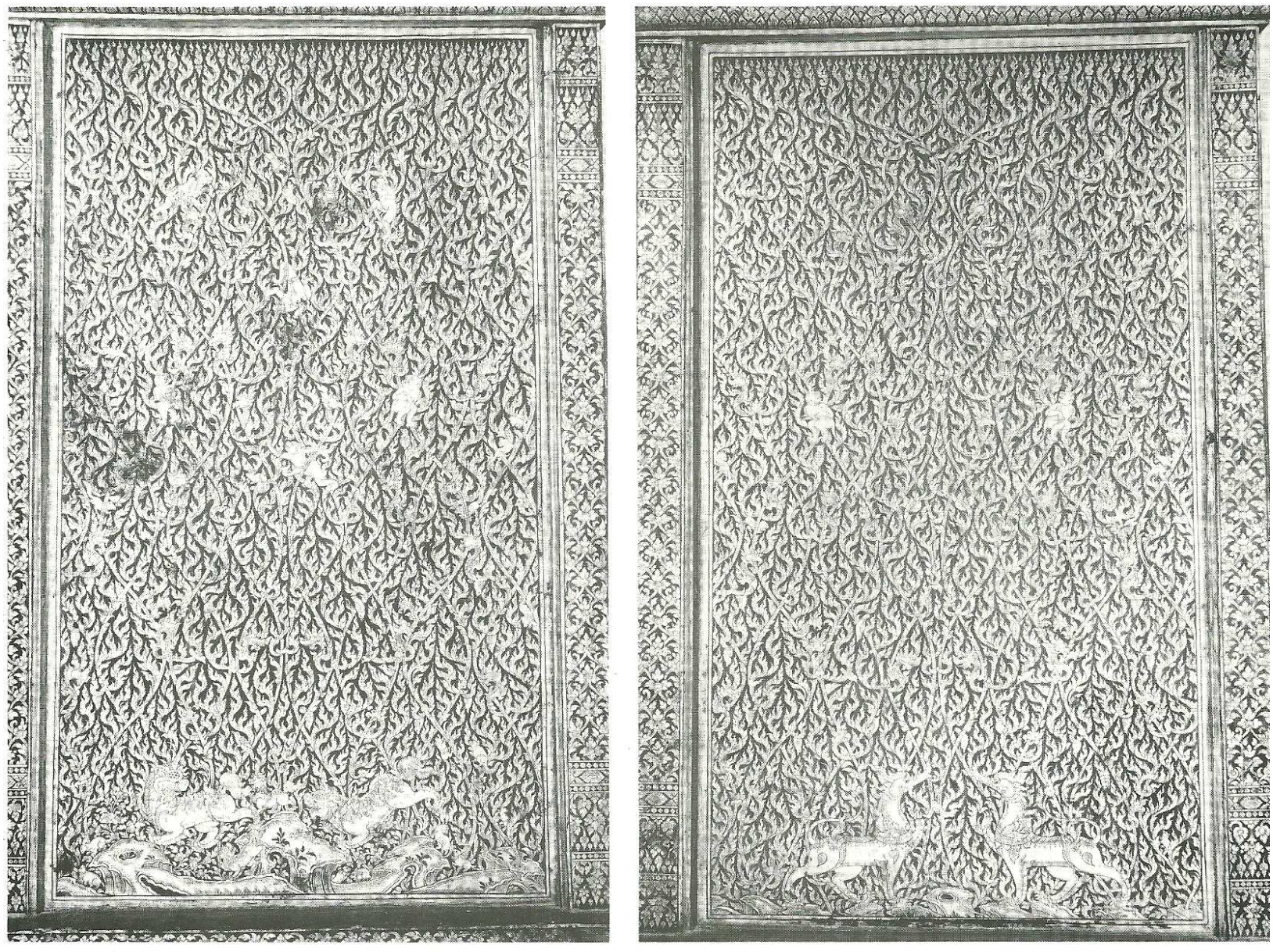

ด้านข้างขวา ตอนล่างมีภาพสิงโตจีน พ่อ แม่ และลูกอีก ๒ ตัว กำลังวิ่งไล่กัน มีกระต่ายอยู่ทางมุมขวา ๒ คู่ มุมซ้าย ๑ คู่

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างมีภาพเหมราช ๒ ตัวกำลังหยอกล้อกัน

ภท.
18

กท.๑๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๑, ๑๔๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดสังข์กระจายวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.

ด้านข้างบน ๘๓ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.

สูง ๑๖๐ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมอง ลายทองลบเลือนในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ ซึ่งเขียนภาพโดยไม่มีแนวเส้นแบ่งภาพ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปกาบพรหมสิงห์เขียนลายดอกพุดตานเครือเถาภายในรูปกาบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศเหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๔ ด้าน แต่ตกแต่งลายเพียง ๓ ด้านด้วยลายคล้ายลายของยุโรป เป็นลายใบไม้เถาเหนือจมูกสิงห์เป็นรูปดอกไม้คล้ายเปลือกหอยแครง

BKK. 18 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Sang Krachai, Thon Buri, on December 2, 1955, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $82\frac{1}{2}$ cms., bottom width 90 cms.

Sides, top width 83 cms., bottom width 90 cms.
Height 160 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with nagas, garudas, birds and squirrels in between. There are also scenes from the Life of the Buddha representing the Great Departure and the Enlightenment episodes. The Great Departure episode depicts Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world. The Enlightenment episode depicts Prince Siddhatta attaining Enlightenment under a Bodhi tree.

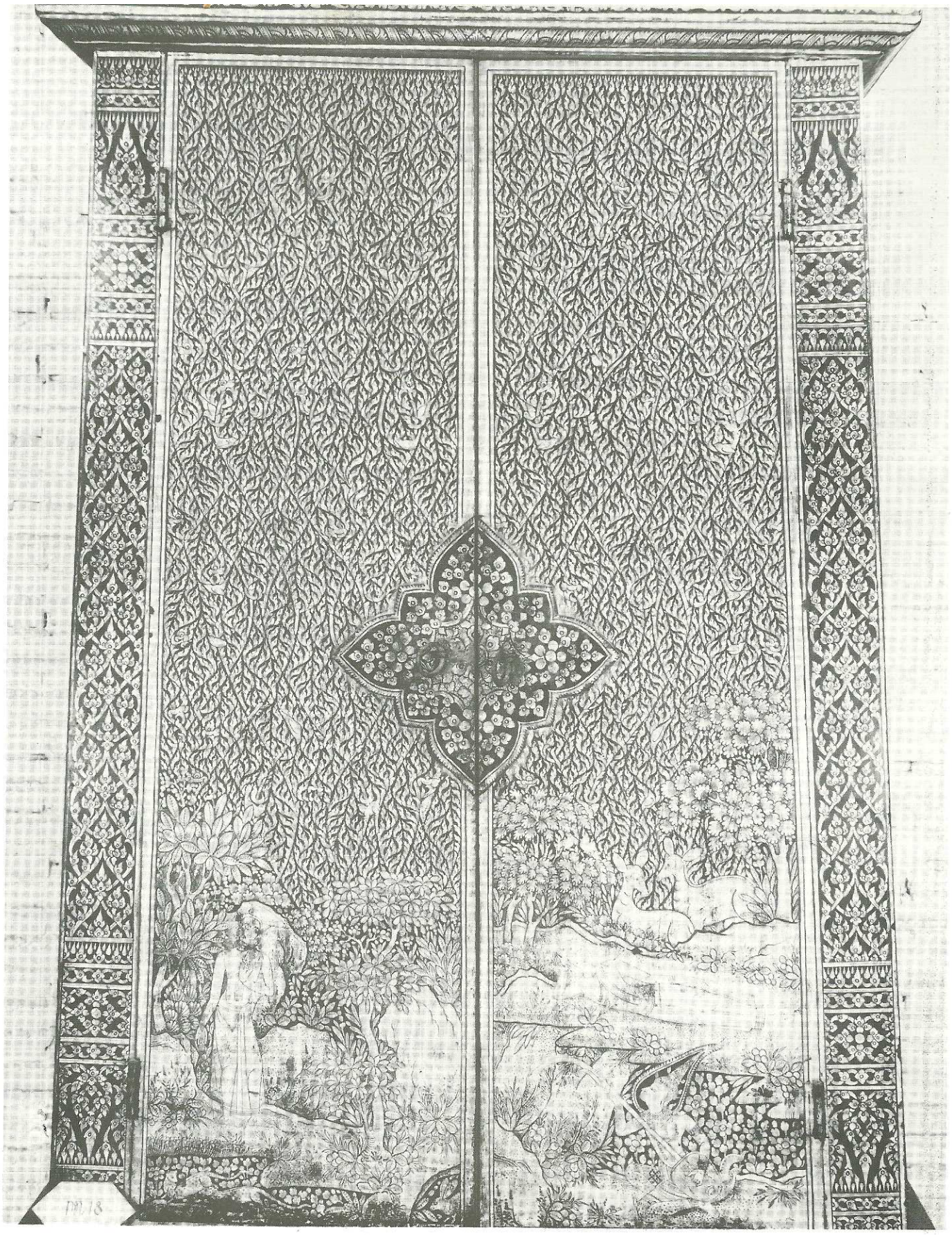

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบนเขียนภาพเหมือนกัน คือ เป็นภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นกคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางตรัสรู้ ด้านขวาเขียนภาพพระพุทธเจ้าประทับไสยาสน์อยู่บนแท่นท่ามกลางต้นไม้ในป่า มีกวางหมอบอยู่เบื้องพระปฤษฎางค์ ๒ ตัว ต่ำสุดเบื้องพระพักตร์เป็นภาพเทวดานั่งดีดพิณถวาย ด้านซ้ายเป็นภาพพระพุทธเจ้า ตอนพระพุทธเจ้าทรงผ่านเวลาเสวยวิมุตติสุขลืมพระเนตรดูต้นโพธิ์อยู่กลางป่า มีภาพต้นไม้ โขดหิน เนินดินอยู่โดยรอบ มุมล่างขวามีกระต่ายอยู่ในโพรง ๑ ตัว มุมล่างซ้ายมีสัตว์ประเภทพังพอน ๒ ตัว กึ่งกลางประตูตู้เขียนลายรูปประจำยามรัดอกบนแผ่นโลหะ

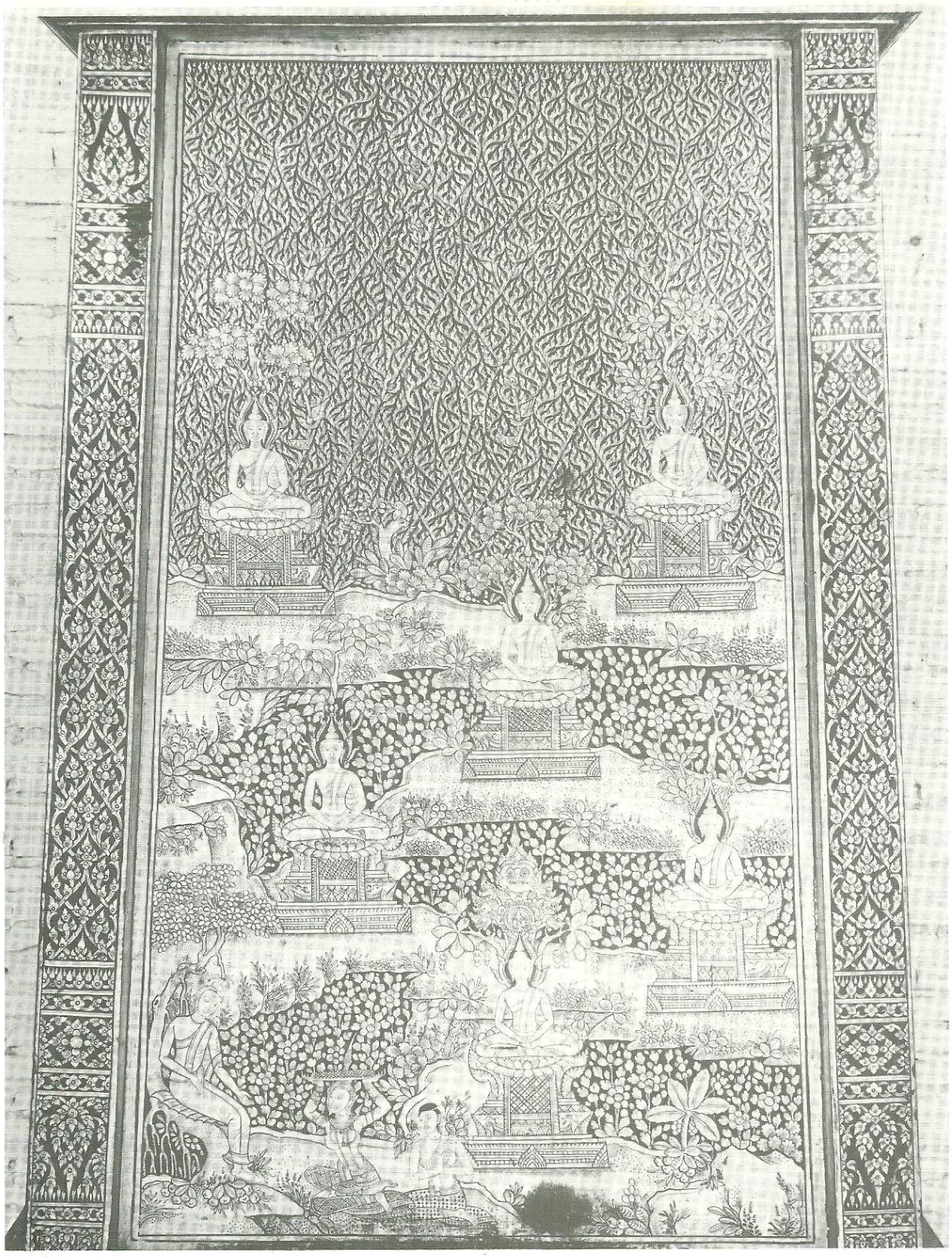

ด้านข้างขวา ตอนบนเขียนภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ตอนกลางถึงตอนล่างเขียนภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางตรัสรู้ เริ่มเรื่องจากตอนล่างขึ้นไปดังนี้ มุมล่างซ้ายเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งห้อยพระบาทอยู่ใต้ต้นสาละ ยื่นพระหัตถ์ออกรับของถวายจากนางสุชาดาซึ่งเทินถาดข้าวมธุปายาสเตรียมถวายอยู่เบื้องพระพักตร์ มีหญิงรับใช้นั่งพนมมืออยู่เบื้องหลัง ๑ คน เหนือขึ้นไปเล็กน้อยมีภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิเหนือปัทมบัลลังก์ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ ใต้ร่มโพธิ์นี้ หลังจากนั้นทรงผ่านเวลาเสวยวิมุตติสุข ซึ่งเขียนเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิเหนือปัทมบัลลังก์ภายใต้ต้นไม้ชนิดต่าง ๆ อีก ๕ ภาพ คือ ริมขวาเป็นภาพประทับนั่งใต้ต้นจิก มีพระยานาคมุจลินท์อยู่ระหว่างกิ่งไม้แผ่พังพานให้เห็นเป็น ๗ เศียรอยู่เหนือพระเกศพระพุทธองค์ เหนือขึ้นไปทางริมขวามี ๒ ภาพ ตรงกลาง ๑ ภาพ และริมซ้ายอีก ๑ ภาพ ในแต่ละภาพนั้นลักษณะของใบไม้แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะหมายถึงการผ่านเวลาเสวยวิมุตติสุขของพระพุทธองค์ภายใต้ต้นเกด ต้นไทร เป็นต้น ในระหว่างภาพมีรูปต้นไม้ดอกไม้ โขดหินเนินดินประกอบ

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเขียนภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ตอนกลางถึงตอนล่างเขียนภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพตอนกลางริมซ้ายเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนแท่นหินในท่าตัดพระเมาลี มีภาพพระพรหมเหาะลอยตัวทรงกั้นฉัตรให้เหนือพระเศียร เหนือขึ้นไปมีภาพพระอินทร์ถือผอบเหาะลงมาเพื่อบรรจุพระเกศธาตุนำขึ้นไปบูชา ณ ดาวดึงส์ เบื้องพระพักตร์เจ้าชายสิทธัตถะมีบาตรและพานผ้าไตร มีเทวดา ๔ องค์นั่งพนมหัตถ์เรียงแถวกันอยู่ ต่ำลงมามีภาพม้ากัณฐกะนอนฟุบอยู่ มีนายฉันนะนั่งอยู่ข้าง ๆ ม้า ต่ำสุดมีภาพเสือ ๒ ตัว อยู่ทางมุมขวา และกระต่าย ๒ ตัวอยู่ตรงกลาง มีภาพโขดหิน เนินดิน ต้นไม้ ดอกไม้ ตกแต่งอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของภาพ

กท.๑๙ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมเป็นตู้ของหอพุทธศาสนสังคหะ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๖½ ซม. ล่าง ๑๑๖½ ซม.
ด้านข้างบน ๗๙ ซม. ล่าง ๘๖ ซม.
สูง ๑๙๐ ซม.

สภาพ ชำรุด กระจกสีที่ใช้ตกแต่งลายหลุดหายไปเป็นระยะ ๆ ทั้งด้านหน้า ด้านข้างขวาและด้านข้างซ้าย สีทองหมอง

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลักประดับกระจกสีเขียวแดง ขาว และสีน้ำเงิน บนผนังทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า และด้านข้างขวา ซ้าย ยกเว้นด้านหลัง ซึ่งลงรักแดงทึบ

ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย จำหลักลายประแจจีนซึ่งลงทองทึบ และประดับกระจกสีเขียวบนพื้นหลังของลาย เคล้าลายจำหลักดอกไม้ร่วงประดับกระจกสีแดงและสีน้ำเงิน กึ่งกลางของด้านหน้าทำแผ่นประจำยามรัดอก และติดห่วงสำหรับใส่กุญแจตู้ กรอบของผนังตู้ด้านข้างขวาและซ้ายจำหลักลายประแจจีนและลายบัวประดับกระจกสีขาว

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบโดยตลอด

เสาขอบตู้ ๓ ด้านจำหลักนูนต่ำลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ ที่ใบเทศ และลายกรวยเชิงประดับกระจกสีแดง ขาว เขียว และสีน้ำเงิน พื้นหลังลงรักแดงทึบ

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักนูนต่ำลายประจำยามก้ามปูใบเทศประดับกระจกสีขาวแกมเขียว และลายบัวกนกซึ่งประดับด้วยกระจกสีขาว

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีนลงทองทึบ และประดับกระจกสีแดงเป็นพื้นหลัง

เชิงตู้ จำหลักนูนต่ำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้าน มีลายบัวหลังสิงห์ประดับกระจกสีเขียวแกมขาว บนลายสิงห์จำหลักลายมังกรคู่ล่อแก้วอยู่เหนือจมูกสิงห์ บนลำตัวของมังกรประดับกระจกสีน้ำเงิน พื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ เชิงตู้ด้านหลังตัดเป็นเส้นตรง เชิงตู้จำหลักลายเชื่อมต่อกับขาตู้ ขาตู้ทั้ง ๓ ด้านจำหลักรูปหน้าสิงห์ที่มุมบนขาตู้ตอนบน ต่ำลงมาจำหลักเป็นรูปน่องสิงห์และเล็บสิงห์ซึ่งลงทองทึบ ตัวเล็บสิงห์เหยียบอยู่บนลูกแก้วที่ลงรักแดงทึบ

BKK. 19 A LION'S LEG CABINET

Origin : This cabinet belonged to the Buddha Satsana Sangkhaha Hall but has been removed to the National Museum Somdej Phra Narai Maharaj, in Lop Buri province.

Size : Back and Front, top width $106\frac{1}{2}$ cms., bottom width $116\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width 79 cms., bottom width 86 cms.
Height 190 cms.

Design : This wooden cabinet is carved and decorated with green, red, white and blue glass.

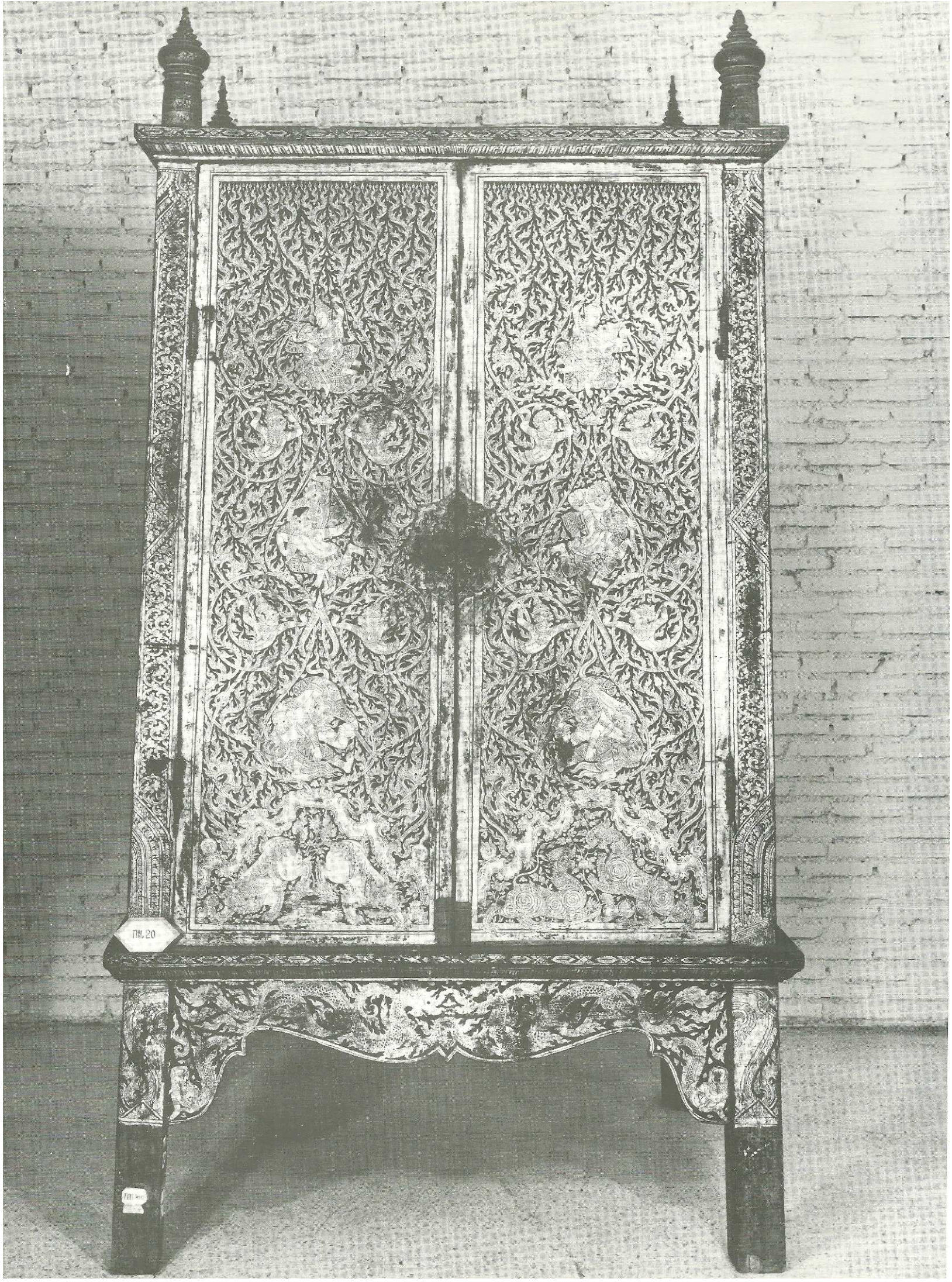

กท.๒๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๑๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๗ ซม.

ด้านข้างบน ๗๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๑ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๑๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด รักบางส่วนกะเทาะหลุดหายไป ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน ขาตู้ด้านหลังซีกซ้ายแตก

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านขดผักกูด หัวเสาและเชิงเสาเขียนลายกาบพรหมสิงห์และลายกาบพรหมศร กึ่งกลางเสาขอบตู้ตกแต่งด้วยลายประจำยามรัดอก

เสาขาตู้ ทั้ง ๔ ด้านเขียนภาพนาคราชขดลำตัวแบบกาบเท้าสิงห์

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวรวน

เสาหัวเม็ด โคนเสาเขียนลายบัวตกแต่ง ส่วนอื่น ๆ ลงทองทึบ

เชิงตู้ ทั้ง ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้าและด้านหลังเขียนรูปมังกร ๒ ตัวคาบแก้วอยู่กึ่งกลางของเชิงตู้ และเคล้าลายกนกเถาเลื้อย ภาพอมนุษย์ นางเงือกและสัตว์น้ำ เช่น ปลา เป็นต้น ด้านข้างขวา ซ้าย เขียนภาพอมนุษย์ คือ เทพปักษีซึ่งมีลำตัวและมือเป็นคน มีปีกหางและเท้าอย่างนก เคล้าภาพสัตว์ในทะเล เช่น แมงกะพรุน ปลากระเบน กุ้ง ปู ปลานานาชนิด ภาพอมนุษย์เหล่านั้นบ้างก็ไล่จับกันเล่น บ้างก็จับปลา อมนุษย์บางตัวสวมหมวกแบบชาวยุโรป ด้านข้างซ้ายและขวาไว้ผมยาวแบบฝรั่ง

BKK. 20 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from Wat Phra Chettuphon, Bangkok, on January 14, 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $97\frac{1}{2}$ cms., bottom width 107 cms.

Sides, top width $74\frac{1}{2}$ cms., bottom width $83\frac{1}{2}$ cms.

Height 171 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $18\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Luai". The pattern looks like tongues of flame and creepers with wild animals and the mythical animals of Himavant Forests in between. There is also a scene from Ramayana depicting Prince Rama's army and that of Lanka on the march to fight each other.

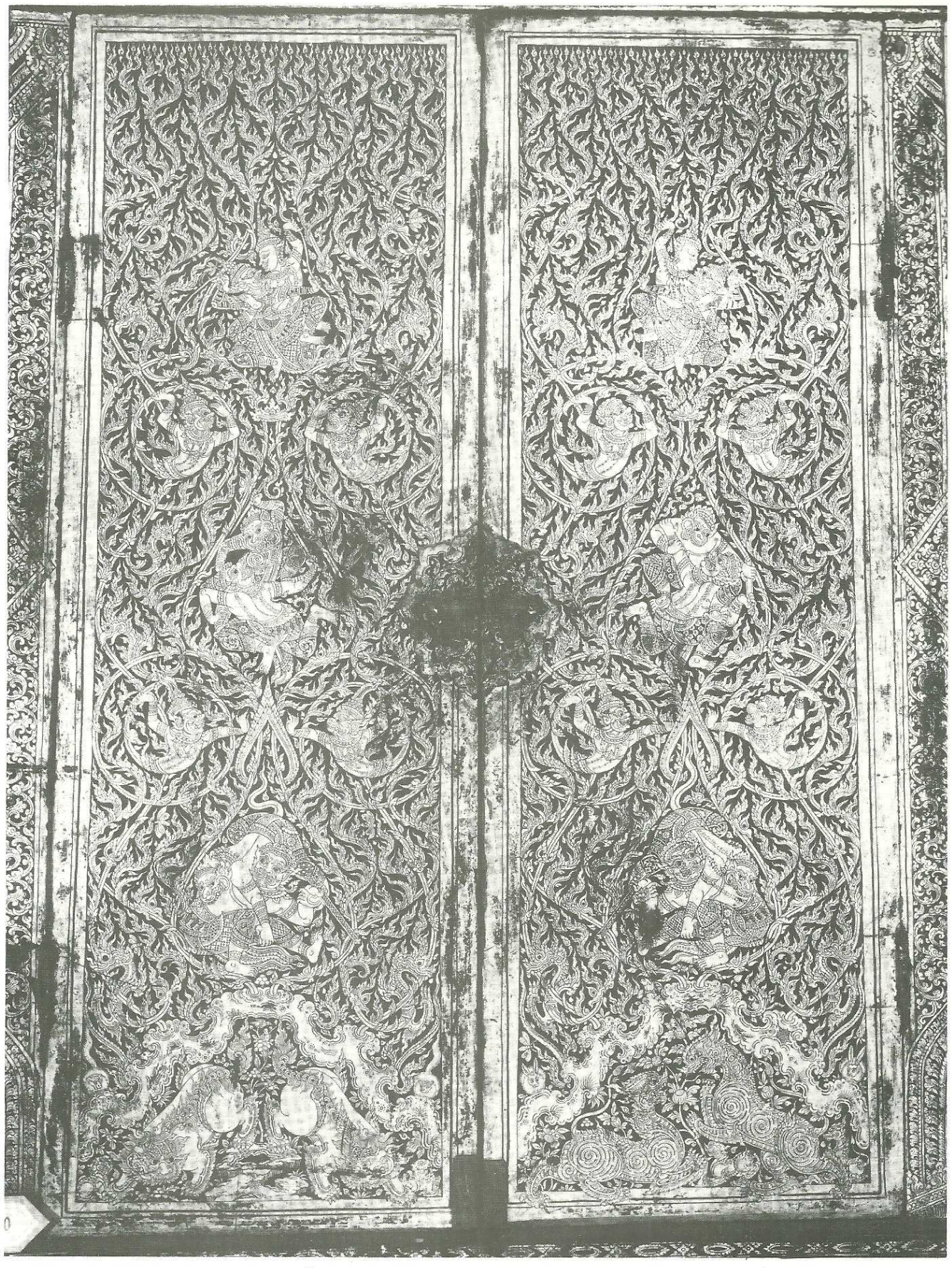

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้าย พื้นหลังตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลว และกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก หน้าขบ กระรอก แมลง กระต่าย ออกเถาครุฑนาค ส่วนที่เป็นลายก้านขด ออกเถาลิงและยักษ์ บานประตูละ ๒ คู่ เคล้าภาพจับในเรื่องรามเกียรติ์ดังนี้ ตอนบนเป็นภาพจับของพระรามรบกับยักษ์อยู่เหนือลายก้านขด ซีกซ้ายออกเถายักษ์ ซีกขวาออกเถาลิง ตอนกลางเขียนภาพจับลิงรบยักษ์อยู่เหนือลายก้านขด ที่ออกเถายักษ์ในซีกซ้ายและออกเถาลิงในซีกขวา ใต้ลายก้านขดเป็นภาพจับลิงรบยักษ์ในอีกท่าหนึ่ง ตอนล่างสุดของบานประตูซ้ายเขียนภาพสิงโตจีน ๑ คู่ พร้อมด้วยลูก ๒ ตัว บนบานประตูขวาเขียนภาพราชสีห์ ๑ คู่ พร้อมด้วยลูก ๒ ตัว

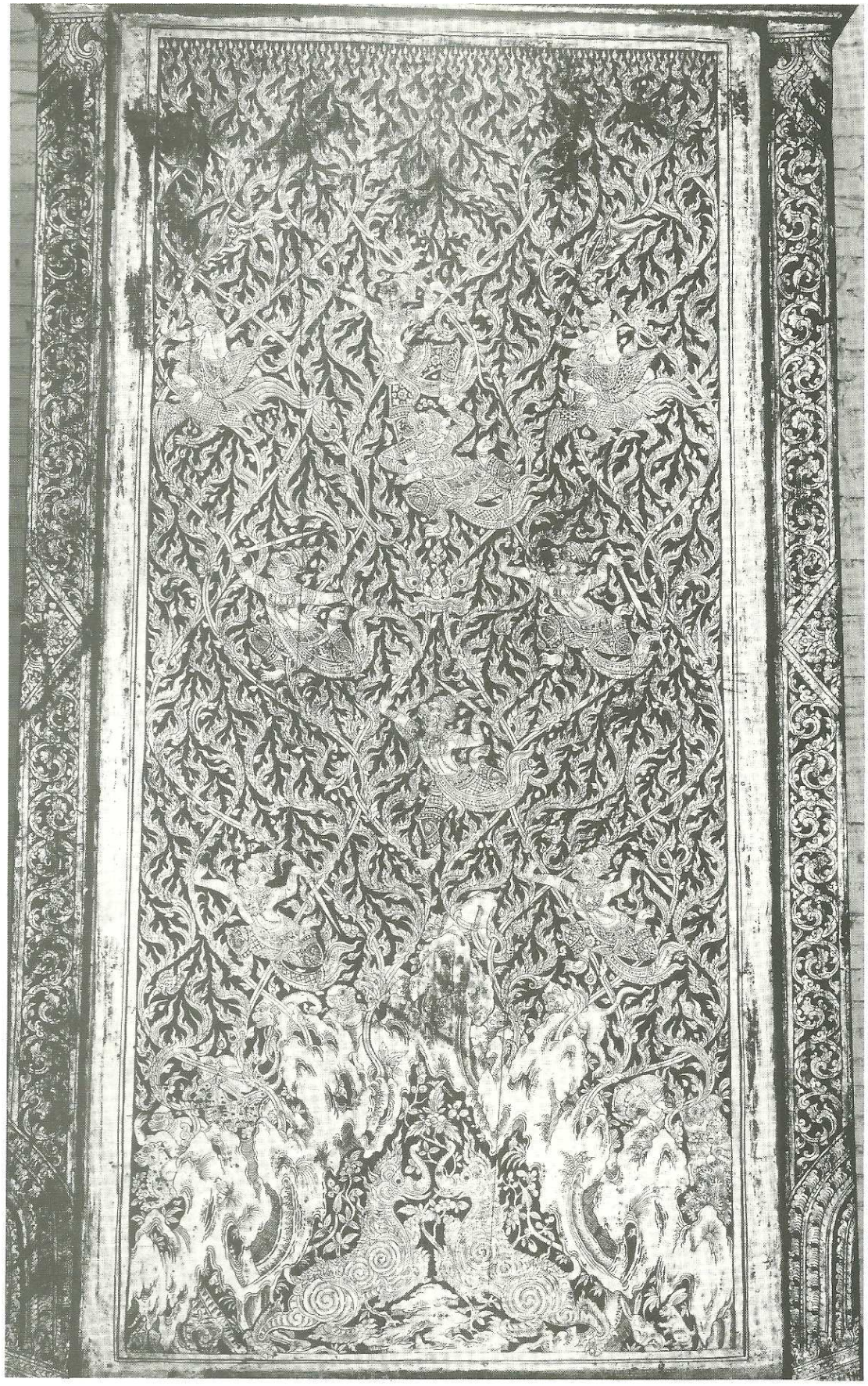

ด้านข้างขวา พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพลิง นก ออกเถาครุฑ เคล้าภาพพระรามยกทัพ ช่วงกลางของตอนบนเขียนภาพลิงแบกพระรามทรงคันศร เบื้องหน้าและด้านหลังของพระราม เขียนภาพลิงถือธงนั่งบนหลังครุฑ เห็นด้านข้างของครุฑ ต่ำลงมาเป็นกระบวนทัพของฝ่ายพระราม ประกอบด้วยลิงแถวแรก ๒ ตัว แถวที่สอง ๑ ตัว แถวที่สามอยู่เหนือเขามอ ๒ ตัว หน้าเขามอเขียนภาพคชสีห์ ๒ ตัวยืนประจันหน้ากัน ยกขาหน้าขึ้นทั้ง ๒ ข้าง มุมขวาเขียนภาพกระต่าย ๒ ตัว มุมซ้ายเขียนภาพเสือแม่ลูก ๒ ตัว เหนือเขามอเขียนภาพฝูงลิง ซึ่งบ้างก็ขี่หลังเสือ บ้างก็แบกขนนเดินตามกัน

ด้านข้างซ้าย พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค เคล้าภาพนก หน้าขบ และภาพกระบวนทัพของทศกัณฐ์ ตอนบนในช่วงกลางเขียนภาพยักษ์แบกยักษ์กษัตริย์ ซึ่งทรงคันศรและลูกธนู ยกทัพพร้อมด้วยพลยักษ์ ด้านหน้าและด้านหลังของทศกัณฐ์เขียนภาพยักษ์ถือธงนั่งอยู่บนหลังครุฑซึ่งมองเห็นด้านข้าง ตอนกลางเขียนภาพหน้าขบเถากนก จากตอนกลางถึงตอนล่างเขียนภาพขุนพลยักษ์ ๕ ตน เหนือเขามอเขียนภาพหมู่เขนยักษ์ บ้างก็ขี่หลังราชสีห์ สิงโต บ้างก็ถืออาวุธเดินทัพพร้อมด้วยบริวารของยักษ์ หน้าเขามอเขียนภาพกิเลน ๒ ตัว เดินตามกันหันหน้าไปทางด้านหลังของตู้รอบ ๆ บริเวณเขียนภาพสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก กระรอก กระต่าย เสือ เคล้าภาพพันธุ์พฤกษา

ด้านหลัง เขียนภาพเมืองซึ่งอยู่เชิงเขาพระสุเมรุ แบ่งระดับภาพเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตอนล่างสุดเขียนภาพแม่น้ำและสภาพของคน ต้นไม้ และสัตว์ ซึ่งบรรดามีในเมืองมนุษย์ มีทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ เช่น นกนานาชนิด แพะ ม้า กระบือ ช้าง เต่า กุ้ง ปลา หมูป่า ลิง กวาง กระรอก นายพรานกำลังออกล่าสัตว์ต่อไก่ต่อนก เป็นต้น ต้นไม้มีหลายพันธุ์ และมีทั้งไม้บนบกและพืชในน้ำ เช่น มะม่วง มะพร้าว กอไผ่ บัวในน้ำ เหนือเทพปักษีขึ้นไปในตอนกลาง เขียนภาพสัตว์หิมพานต์ เช่น ราชสีห์ อมนุษย์ เป็นต้น และตอนบนสุดซึ่งเป็นเชิงเขาหิมพานต์ เขียนภาพบรรณาศาลาที่พักอาศัยของนักสิทธ์ และเขียนภาพนักสิทธ์ถืออาวุธกำลังจะสู้รบกัน ๑ คู่

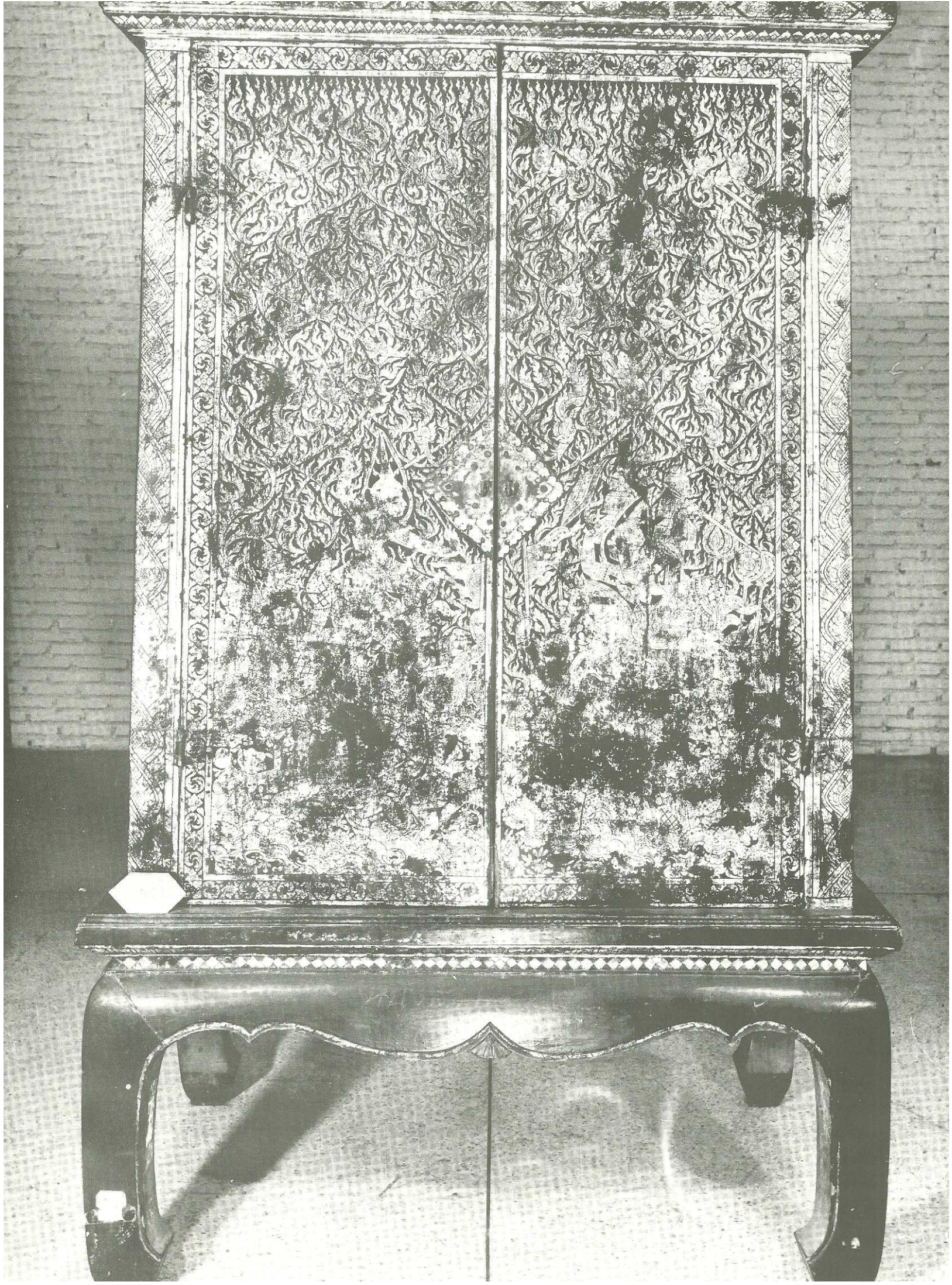

กท.๒๑ ตู้เท้าคู้ (เลขที่เดิม ๑๐๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดจำปา จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.

สูง ๑๖๕ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมองและลบเลือนมาก ตรงบานพับมีรอยรักกะเทาะและเนื้อไม้แหว่ง สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค หัวงู หัวปลา เคล้าภาพลิงนก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ที่ด้านหน้า ภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวที่ด้านข้าง

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ ส่วนประกอบอื่น ๆ คือ เสาขอบตู้ ขอบบน ขอบล่าง เชิงตู้และขาตู้ ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ครึ่งซีก ซึ่งลากติดต่อเป็นลายเดียวกับด้านข้าง ที่สุดตอนบนมีลายรูปกาบพรหมสิงห์ ที่สุดตอนล่างมีลายรูปกาบพรหมศร

ขอบบน ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว

ขอบล่าง ด้านหน้าลบเลือน อ่านไม่ได้ ด้านข้างเห็นลายเพียงเล็กน้อย ตกแต่งด้วยลายดอกประจำยามสี่กลีบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว เหนือลายบัวรวน

ท้องไม้ ประดับกระจกสีขาวสลับเขียว เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยม อยู่ในลักษณะคล้ายลายดอกซีกดอกซ้อน

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ สืบต่อลงไปถึงขาตู้ซึ่งทำเป็นเท้าคู้ ด้านหน้าลบเลือนหมดอ่านไม่ได้ ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งเหนือปากสิงห์ด้วยลายก้านขด มีหน้าขบอยู่ตรงกลางเหนือจมูกสิงห์พอดี ที่มุมบนขาตู้ทำเป็นรูปหน้าสิงห์ ส่วนขาตู้ตกแต่งเป็นรูปครุฑยุดนาค แต่ส่วนใหญ่ลายลบเลือนมาก เห็นเพียงบางส่วนเท่านั้น

BKK. 21 A BENT LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Champa, Thon Buri, on October 22, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $98\frac{1}{2}$ cms., bottom width $106\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $73\frac{1}{2}$ cms., bottom width 80 cms.

Height 165 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, serpents, birds, fish, and monkeys. There is also a scene from Ramayana depicting Prince Rama's army and that of Lanka on the march to fight each other. One can also see divine door guardians on each side of the cabinet.

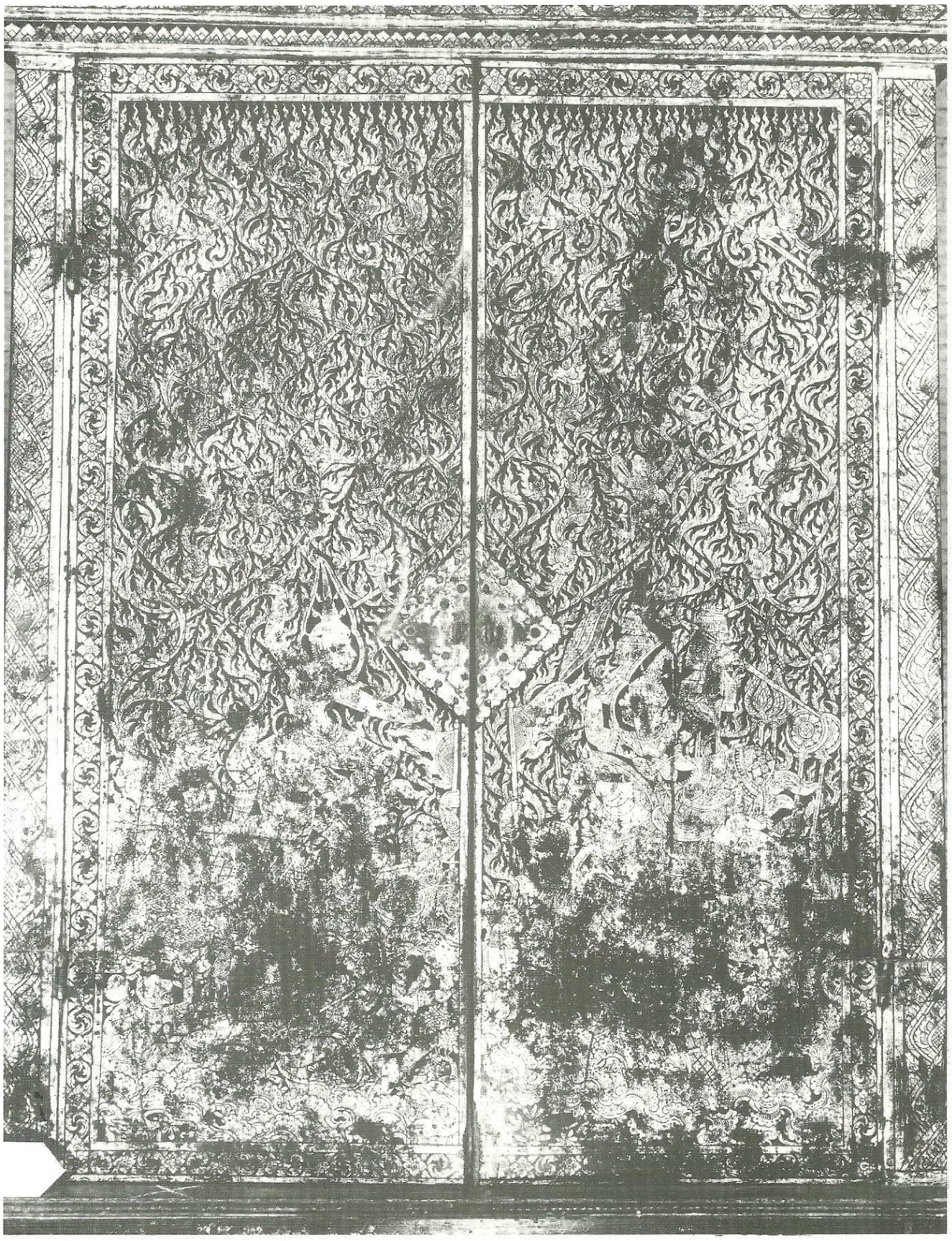

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบเดียวกัน ที่กรอบเขียนลายประจำยามดอกสี่กลีบสลับก้านขดผักกูด เป็นแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายขอสร้อยสลับดอกประจำยาม ตอนบนตกแต่งเป็นภาพลายกนกเปลวเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบออกเถาหัวครุฑ หัวนาค หัวปลา หัวงู เคล้าภาพลิง นก ในระหว่างเถา ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ด้านขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพยักษ์กษัตริย์ทรงม้ายกมือข้างหนึ่งขึ้นป้องหน้า อีกข้างหนึ่งเงื้อง่าอาวุธ มีพลเสนายักษ์เดินทัพติดตามมาเบื้องล่าง ด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามทรงลิงเป็นพาหนะเงื้อง่าศรทรง มีขุนกระบี่วานรเดินทัพติดตามมาเบื้องล่าง ทั้งหมดอยู่ในท่าแตกต่างกัน แต่มีความหมาย อาจหาญทะยานศึก กึ่งกลางประตูตู้มีแผ่นโลหะลงทองทึบทำเป็นรูปประจำยามรัดอก

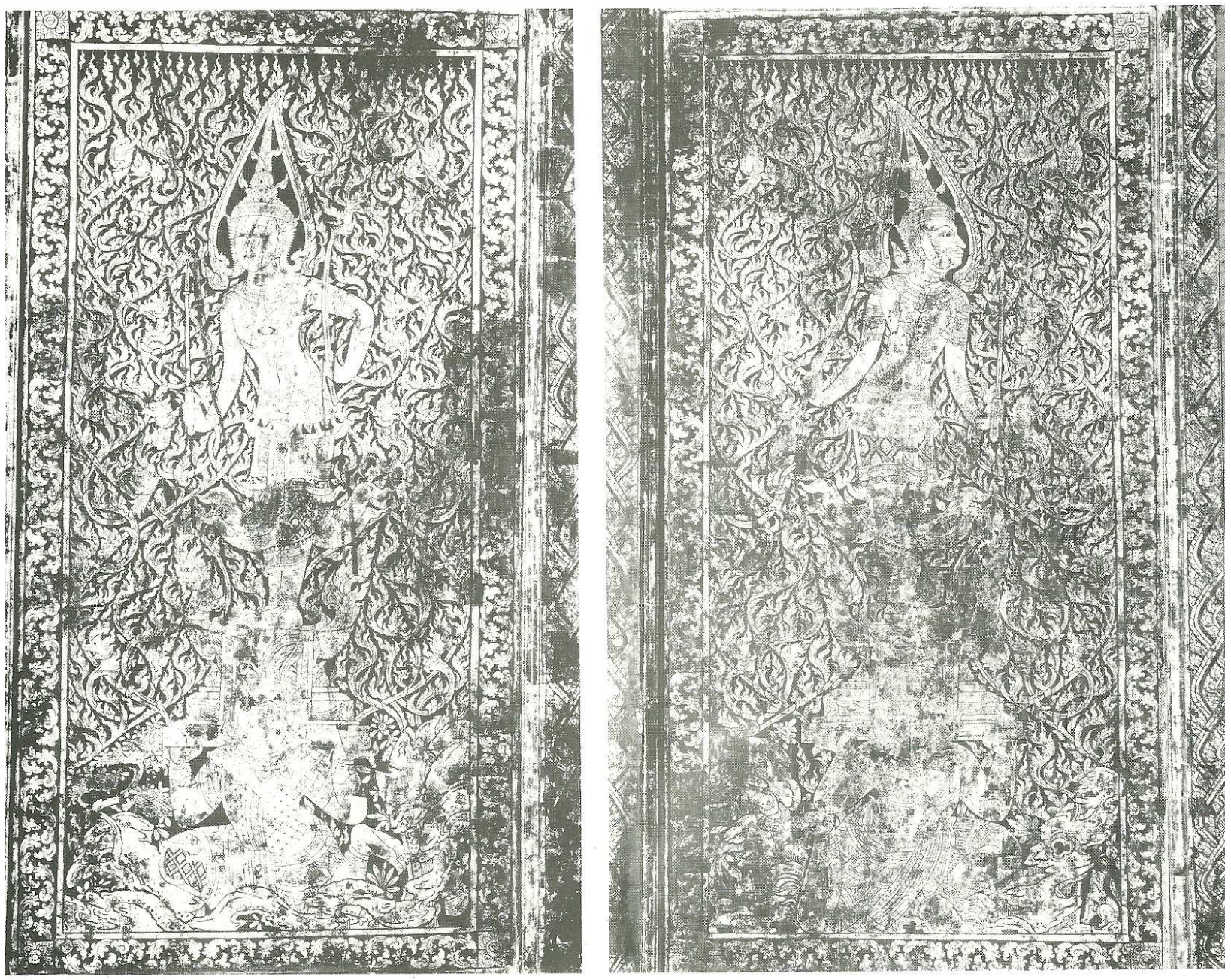

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบ ๔ ด้าน ที่กรอบเขียนลายก้านขดผักกูด ที่มุมกรอบทั้ง ๔ มุมมีลายรูปดอกประจำยามสี่กลีบ ตรงกลางด้านข้างขวาเป็นภาพเทวดาทรงศรและลูกศรประทับยืนเต็มเนื้อที่บนนาคบัลลังก์ มียักษ์แบกอยู่ใต้บัลลังก์อีกชั้นหนึ่ง ทั้งหมดหันพระพักตร์และหน้าไปทางซ้าย มีลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค หัวงู หัวปลา ตกแต่งเต็มเนื้อที่เป็นพื้นหลังของภาพ ตรงกลางด้านข้างซ้ายเป็นภาพเทวดาทรงศรและลูกศรประทับยืนเต็มเนื้อที่บนนาคบัลลังก์ มียักษ์แบกอยู่ใต้บัลลังก์อีกชั้นหนึ่ง จังหวะท่วงท่า เครื่องประดับของเทวดาและยักษ์แบกต่างจากด้านข้างขวา ทั้งหมดหันพระพักตร์และหน้าไปทางขวา มีลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค หัวงู หัวปลา ตกแต่งเต็มเนื้อที่ เป็นพื้นหลังของภาพ

กท.๒๒ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๘๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๒$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๔ ซม.

สูง ๑๖๓ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลวดลายบางตอนลบเลือนมาก ขาตู้มีรอยเนื้อไม้แตก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกใบเทศเครือเถาไขว้ เคล้าภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก ภาพสัตว์หิมพานต์ ภาพเทพนมพุ่มข้าวบิณฑ์ ภาพพื้นบ้าน ภาพจับ ภาพเล่าเรื่อง และภาพปลงอสุภกรรมฐาน

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจกซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ของตู้ตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่างลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านแย่งใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัว

ลิ้นชัก ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพสัตว์ ด้านขวาเคล้าภาพอมนุษย์ นรปักษี ด้านซ้ายเคล้าภาพเสือและกวาง เป็นต้น ด้านข้างขวาเขียนเป็นภาพอมนุษย์นรเหรา หัวเป็นคน มีเขา ตัวเป็นจรเข้เหรา หรือตะโขง หันหน้าเข้าหากัน ด้านข้างซ้ายเป็นภาพมกรแบบจีน นอนทอดตัวหันหน้าเข้าหากัน มีแก้วอยู่ตรงกลางระหว่างมกรทั้ง ๒ ตัว

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายดอกประจำยาม ๔ กลีบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ๓ ด้าน ด้านหลังไม่มีเชิงตู้ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษา ลักษณะคล้ายลายก้านขด ด้านหน้ามีออกเถาคนพนมมืออยู่ที่มุมหูช้างด้านกว้าง ด้านข้างขวามีภาพลิงอยู่ที่มุมหูช้างด้านกว้าง ด้านข้างซ้ายมีภาพออกเถาคนครึ่งตัวอยู่ที่มุมหูช้างด้านกว้าง

BKK. 22 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Borphitphimuk, Bangkok, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $84\frac{1}{2}$cms., bottom width $92\frac{1}{2}$cms.

Sides, top width $78\frac{1}{2}$cms., bottom width 84 cms.

Height 163 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. Among the branches are wild animals, the mythical animals of Himavant Forests, "Rice Balls", and half figures of celestial beings in the posture of salutation. There are also some pairs of figures, village scenes and a scene depicting a Buddhist monk looking at a corpse and meditating on the impermanency of life.

ด้านหน้าขวา ซ้าย ตอนบนถึงตอนกลางเขียนภาพจับเต็มเนื้อที่รูปพระรบยักษ์ข้างละ ๑ คู่ อยู่ในท่าเดียวกันแต่หันคนละข้าง ตอนล่างเขียนภาพภายใต้เส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นเส้นคดโค้งไปมาคล้ายเมฆ ด้านขวาเขียนเป็นภาพป่า มีโขดเขาและต้นไม้ป่า มีภาพอสุภนอนอยู่ตรงกลางนกแร้งและสุนัขกำลังจิกกิน มีภาพพระภิกษุยืนอยู่มุมขวา ถือไม้เท้าพระธรรม ชักผ้าพันร่างอสุภอยู่ในท่าปลงอสุภกรรมฐาน ด้านซ้ายเป็นภาพถ้ำใหญ่ มีราชสีห์ ๒ ตัวหยอกล้อกันอยู่หน้าถ้ำ มีลิง ๑ คู่กำลังหาเหาให้กันทางริมขวา มีนกฮูก ๑ คู่เกาะอยู่บนก้อนหิน ไก่ ๑ คู่อยู่ทางริมซ้าย เหนือขึ้นไปบนก้อนหินริมซ้ายมีกระรอก ๑ ตัว

ด้านข้างขวา ตอนบนมีภาพเทพพนมอยู่ในพุ่มข้าวบิณฑ์ ๕ ภาพ คือ ริมขวาซ้าย ด้านละ ๑ ภาพ ถัดลงมาตรงกึ่งกลาง ๑ ภาพ และตอนกลางริมขวาซ้ายด้านละ ๑ ภาพ ซึ่งตรงกับข้างบน มีภาพนก ลิง กระรอก เคล้ากันเป็นคู่ ๆ อยู่ในระหว่างต้นกนก ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่อง สันนิษฐานว่าคงจะเป็นนิทานคติธรรมอยู่ภายใต้เส้นแบ่งภาพเป็นเส้นคดโค้งไปมาคล้ายเมฆผสมกับเส้นหยักขึ้นลงคล้ายกระจังฟันปลา ในภาพมุมขวามีภาพเทวดาเหาะ ๑ องค์ ตอนล่างริมซ้ายมีภาพท้องพระโรง มีภาพกษัตรา กษัตรี ประทับอยู่ในท้องพระโรง มีข้าเฝ้าฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้าแหนอยู่ในที่ต่ำลงมา ตรงกลางเป็นภาพตำหนัก พระ-กุมารประทับพนมหัตถ์ มียักษ์และมนุษย์ถือเลื่อยคนละข้าง ทำท่ายกเลื่อยขึ้นเหนือเศียรพระกุมารเหมือนกับจะเลื่อยองค์พระกุมาร มุมล่างขวามีภาพยักษ์ ๑ ตนกำลังทำท่าเดินเข้ามาในพระราชวัง

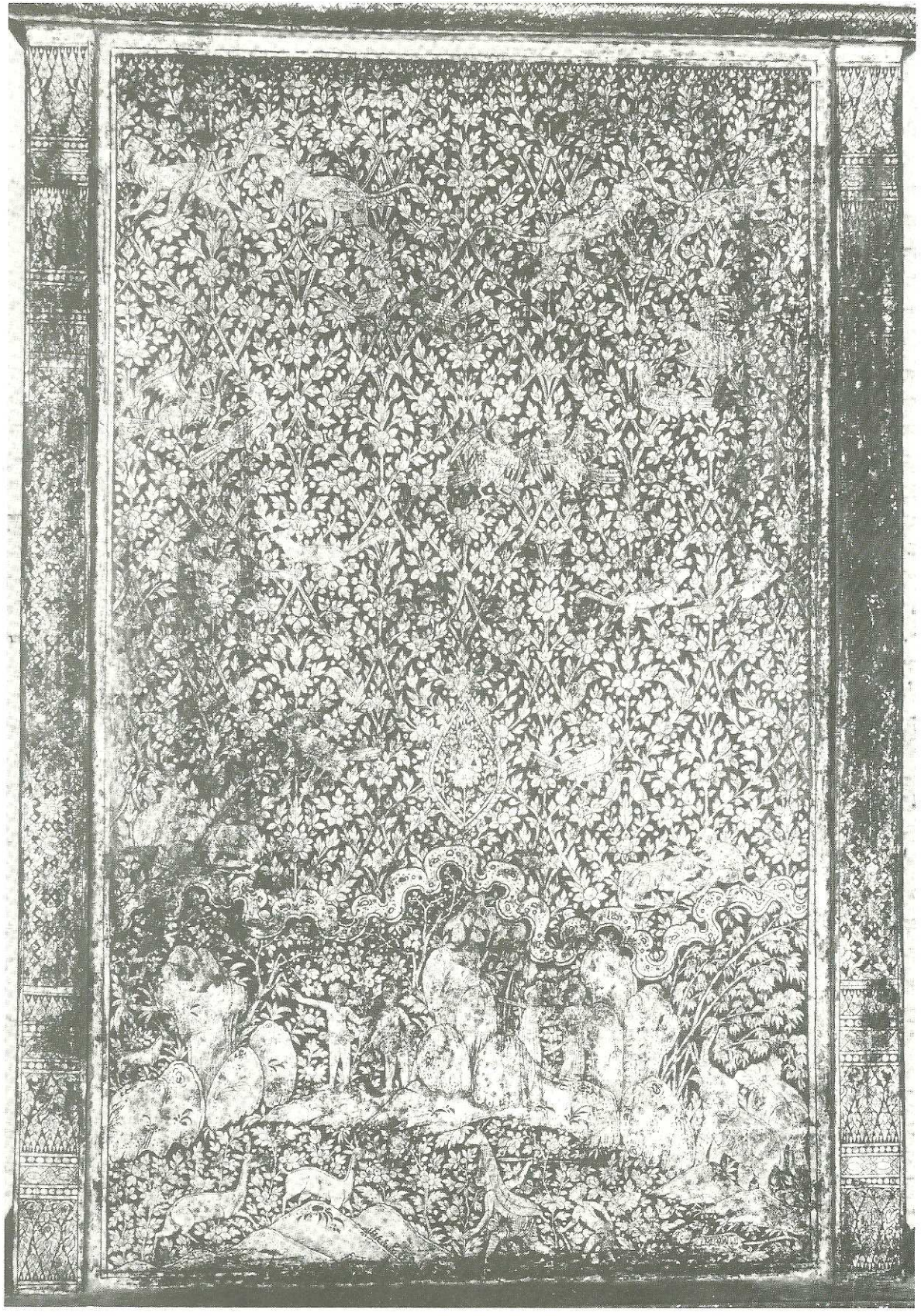

ด้านข้างซ้าย ตอนบนมีภาพเคล้าเป็นภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก และอมนุษย์ เป็นคู่ ๆ ตามลำดับจากข้างบนลงมาข้างล่าง ดังนี้ ตอนบน ขวา ซ้าย มีลิงข้างละ ๑ คู่ ถัดลงมามีภาพนก ๒ คู่อยู่ทางขวาซ้าย และตรงกลาง ๑ คู่อยู่เหนือขึ้นไปเล็กน้อย ต่ำลงไปเล็กน้อยมีภาพอมนุษย์ชื่อวานรปักษี (หัวเป็นลิงตัวเป็นนก) ๑ คู่ ถัดลงไปเป็นกระรอกข้างละ ๑ คู่ ขวาซ้าย ถัดลงไปตรงกลางมีภาพเทพนมในพุ่มข้าวบิณฑ์ มีนกอยู่ ๒ ข้าง ๆ ขวา ๕ ตัว ข้างซ้าย ๓ ตัว ริมขวาซ้ายมีภาพลิงกำลังหาเหาข้างละ ๑ คู่ ตอนล่างมีเส้นแบ่งภาพเป็นเส้นโค้งขึ้นลงคล้ายเมฆ ภายในเส้นแบ่งภาพมีภาพป่า มีโขดหิน เนินดิน มีภาพพรานป่า ๓ คน พ่อ แม่ ลูกยืนอยู่ระหว่างโขดหินที่ตรงกลาง ที่ริมซ้ายมีแพะยืนอยู่ในซอกหิน โขดหินทางขวามีภาพชาย ๒ คนแต่งกายคล้ายแขก ถืออาวุธล่าสัตว์ มีช้าง ๒ เชือกกำลังกินไผ่อยู่ทางริมขวา ต่ำสุดมีภาพพราน ๒ คนกำลังล่อจะจับกวางโดยการใช้หัวกวางปลอมคลุมหัวและหลังยกมือเงื้อหอกเตรียมจะแทงกวางซึ่งอยู่เบื้องหน้า ๒ ตัว มีเสือ ๑ ตัว กำลังจ้องจะกัดคนซึ่งอยู่ทางมุมล่างขวา

กท.23
กท.
23

กท.๒๓ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๕๓)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ ได้มาแต่วัดนาคกลางวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ด้านข้างบน ๗๔ ซม. ล่าง ๘๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. สูง ๑๔๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะออกบางส่วน ผนังตู้ด้านข้างซ้ายมีรอยแตกร้าว ขาตู้ไม่เสมอ สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาเทพพนมครึ่งตัว หัวนาค หัวครุฑ ลิงเล็กครึ่งตัว เคล้าภาพ ด้านหน้าเป็นภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ มีลายกนกเปลวเป็นพื้นหลัง ด้านข้างขวาซ้าย เคล้าภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติภายในเถากนกโดยไม่มีเส้นแบ่งภาพ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง ด้านหลังลงทองทึบ

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง ด้านหลังลงรักดำทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งลาย ๓ ด้าน คือ ด้านหน้าขอบบน ด้านข้างขอบบนขอบล่าง ตกแต่งลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัว ขอบล่างด้านหน้าตกแต่งด้วยลายประจำยามก้ามปูอยู่เหนือลายบัว ตอนกลางมีจารึกอักษรไทยภาษาไทยซึ่งลบเลือนมาก อ่านได้ความว่าดังนี้ :–

"อุบาสิกายายแก้วมีศรัทธาบริจาคทรัพยสางตูใสพระไตรปิฎกไว ไนพระสาศนานิพานปัจโยโหตุ ๙๑๔๑๘"

ลิ้นชักและกรอบลิ้นชัก ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษา เคล้าภาพนก กระรอก ในระหว่างกิ่งไม้ ด้านข้างซ้ายมีภาพราชสีห์ ๒ ตัว วิ่งไล่กันอยู่ตรงกลาง กระต่าย ๒ ตัวอยู่ที่มุมขวา ด้านหลังลงรักดำทึบ

ลูกตั้งกึ่งกลางด้านหน้า ตกแต่งด้วยลายรักร้อยบัวร้อย

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายเครือเถา ดอกไม้ประดิษฐ์อย่างใหม่ มีนกเกาะระหว่างเถาสลับกับดอกไม้ ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่ประกอบด้วยลายดอกประจำยามและก้ามปูขาเดียวสลับไปมาคล้ายลายเกลียว

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ (ด้านหลังไม่มีเชิงตู้) ตกแต่งเชิงตู้ด้วยลายก้านขดใบเทศ ด้านหน้าเคล้าภาพนก กระรอก ในระหว่างเถาก้านขด ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายก้านขดผักกูด เคล้าภาพสัตว์หิมพานต์ ๔ ตัวอยู่ในท่าวิ่งไล่กัน ตัวริมซ้ายเป็นออกเถา อมนุษย์ชื่อเทพปักษี หัวเป็นคน มีแขนเป็นปีก ถัดมาใกล้จมูกสิงห์ริมซ้ายเป็นหญิง ริมขวาเป็นชาย ทั้ง ๒ เป็นอมนุษย์ ครึ่งบนเป็นคน ครึ่งล่างเป็นสิงห์ มีหางเป็นม้า ชื่อ นรสิงหัศดร ริมขวามือนุษย์อีก ๑ ตัว หัวเป็นคน มีปีกเป็นแขน ครึ่งล่างเป็นสิงห์ หางเป็นม้า ชื่อนรปักษีสิงหัศดร ด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านขดผักกูด ภายในวงก้านขดมีออกเถาสัตว์หิมพานต์ครึ่งตัวชื่อเทพปักษี ครึ่งบนเป็นคนมีปีกที่เอว ๖ ตัว

BKK. 23 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : Removed from Wat Nak Klang, Thon Buri, on June 19, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $83\frac{1}{2}$ cms., bottom width $91\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width 74 cms., bottom width $81\frac{1}{2}$ cms.
Height $148\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao" The pattern looks like tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, monkeys and half-figures of celestial beings in the posture of salutation. There are also a portrait of Sieo Kang, a Chinese divine door guardian and two scenes from the Life of the Buddha. One depicts the birth of Prince Siddhatta, the Buddha-to-be. The other represents the Great Departure episode depicting Prince Siddhatta leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world.

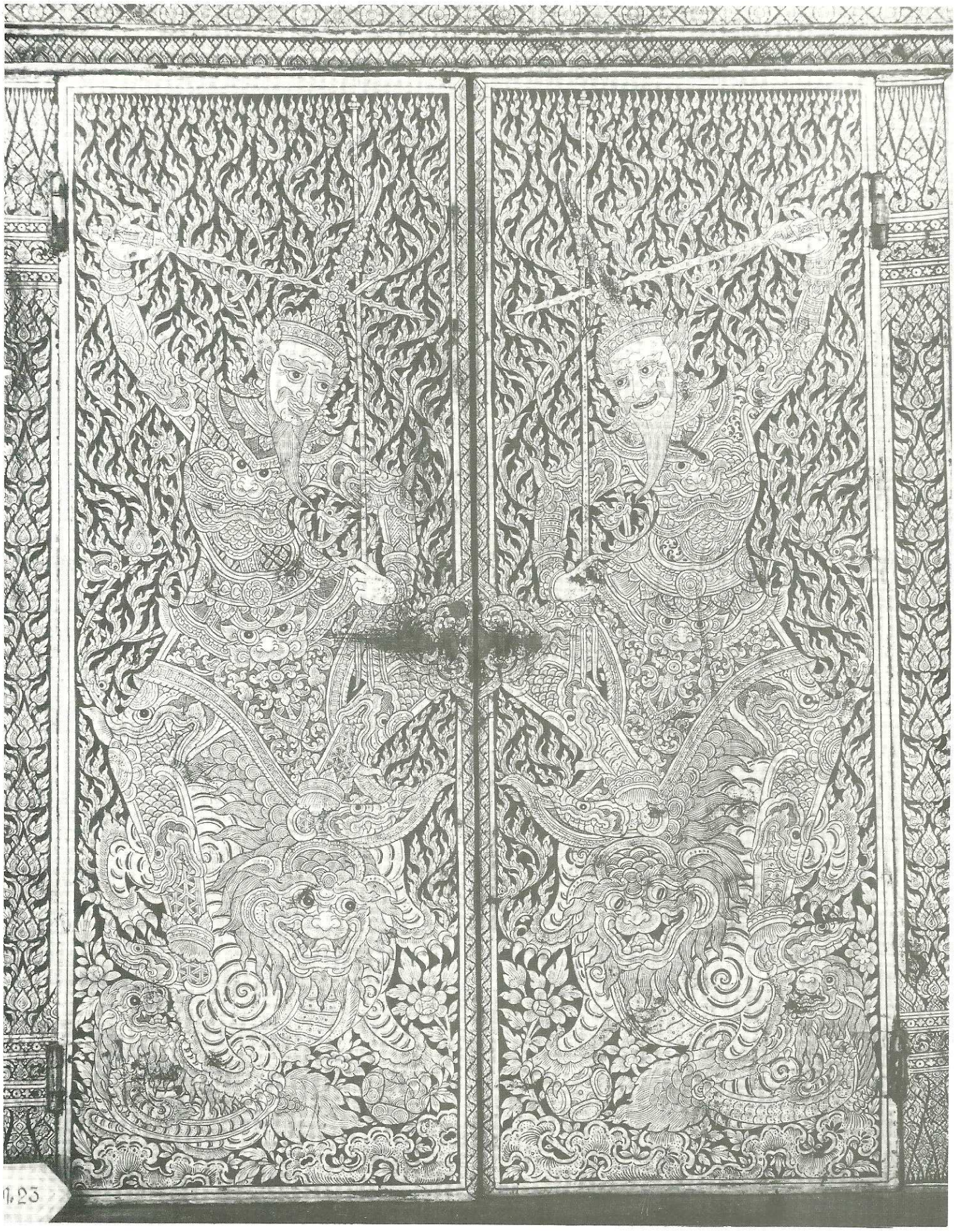

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกันเต็มเนื้อที่ เป็นภาพเชี่ยวกาง มือหนึ่งถือกริชยกสูงขึ้น มือหนึ่งถือตรีปักปลายลงด้ามตรีกับปลายกริชพาดผ่านกันเหนือเศียรเชี่ยวกาง ทางริมในของบานประตูตู้ทั้งสองเชี่ยวกางนี้ยืนอยู่บนหลังสิงโตจีน ซึ่งเท้าหน้าเหยียบบนลูกแก้ว เท้าอีกข้างหนึ่งเหยียบบนหลังลูกสิงโตซึ่งยืนอยู่ที่มุมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว มีภาพกนกเปลวเครือเถาครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนก หัวครุฑ ตกแต่งเป็นพื้นหลังเต็มเนื้อที่ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านข้างขวา เป็นลายกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก ลิง กระรอก ในระหว่างเถากนก ตอนบนกึ่งกลางตู้มีภาพอุณาโลมอยู่ภายในบุษบก มีฉัตรปักอยู่หน้าบุษบกขวาซ้ายข้างละ ๑ คัน ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางประสูติ ในภาพกึ่งกลางตู้มีภาพพระนางศิริมหามายาประทับยืนใต้ต้นไม้ใหญ่ ๒ ต้น หัตถ์ข้างหนึ่งเกี่ยวกิ่งไม้ทางขวาไว้ มีนางสนมนั่งประคองขนาบอยู่ ๒ ข้างพระเพลาข้างละ ๑ คน ถัดออกไปริมขวาซ้าย มีนางสนมเชิญเครื่องนั่งอยู่ข้างละ ๒ คน เหนือต้นไม้มีภาพพระพรหมหัตถ์หนึ่งเชิญพาน มีองค์พระพุทธซึ่งเพิ่งประสูติประทับอยู่บนพาน อีก ๒ หัตถ์กั้นฉัตรถวาย และอีกพระหัตถ์หนึ่งถือดอกไม้

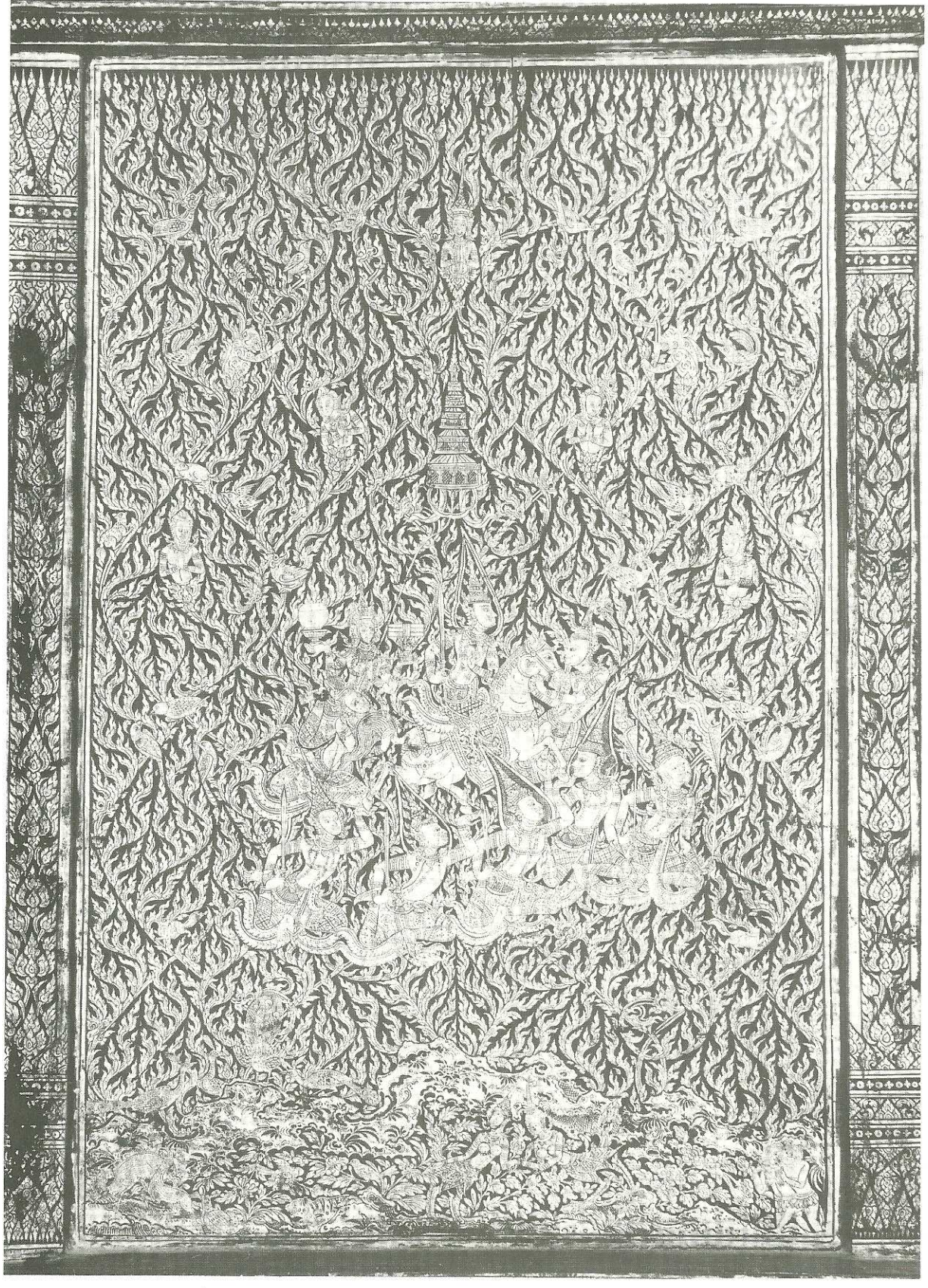

ด้านข้างซ้าย ตอนบนกึ่งกลางตู้มีออกเถาเทพพนมครึ่งตัว ๑ องค์ ต่ำลงมาเล็กน้อยมีออกเถาลิงเล็กครึ่งตัวอยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว กำลังก้มหน้าลงมองออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวซึ่งอยู่ต่ำลงมาข้างละ ๑ องค์ ต่ำลงมาอีกเล็กน้อย ริมขวา ซ้าย มีออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวอีกข้างละ ๑ องค์ ออกเถาเทพบุตรพนมทั้ง ๔ องค์นี้หันหน้ามองลงสู่เบื้องล่าง ตอนกลางค่อนลงไปถึงตอนล่างมีภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพ ตรงกลางมีภาพเจ้าชายสิทธัตถะประทับบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะเกาะหางม้าตามเสด็จ แวดล้อมด้วยหมู่เทวดาถือธงนำเสด็จ จูงบังเหียนม้าบ้าง เทินเท้าม้าบ้าง และพระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารตามเสด็จมาอย่างแน่นขนัด ทั้งหมดอยู่ในท่าคล้ายเหาะ เหินเคลื่อนตัวไปข้างหน้าทางด้านขวา ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน ในภาพ ตรงกลางมีภาพกินรี ๒ ตัวยืนอยู่ในท่าชี้ชวนชม มุมขวามีคนป่าชายหญิงกำลังยืนเล้าโลมกันอยู่ ริมซ้ายมีภาพนกยูง ๔ ตัว และกวาง ๓ ตัว อยู่ตรงมุมล่าง มีเสือ ๑ ตัวกำลังจ้องจะกินกวาง มีนกเกาะอยู่ตามกิ่งไม้

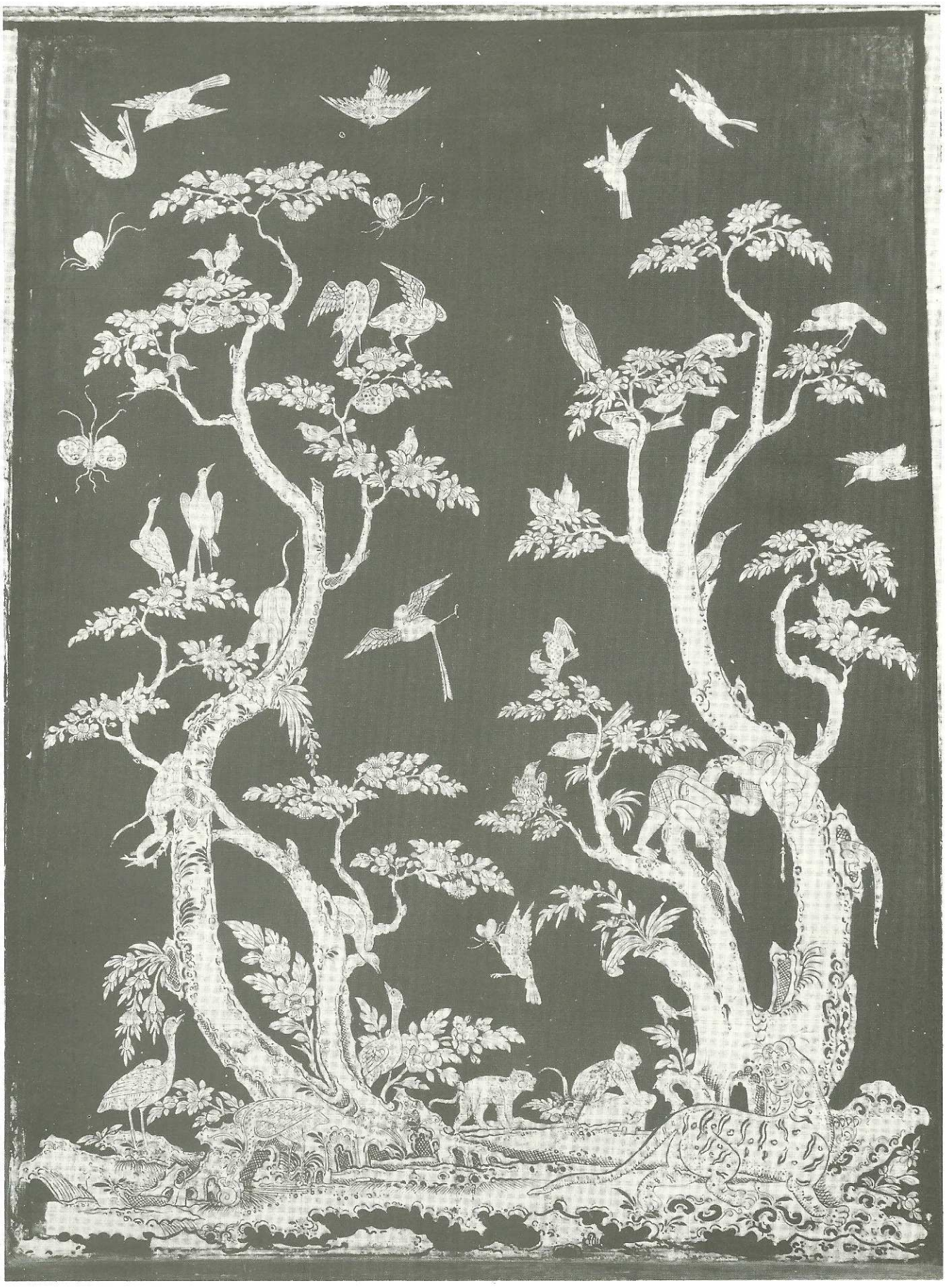

ด้านหลัง มีภาพต้นไม้ใหญ่ ๒ ต้นขึ้นอยู่ริมขวา ซ้าย ข้างละต้น บนต้นไม้มีนกเกาะอยู่ตามกิ่ง มีกระรอกและลิงไต่อยู่ตามลำต้นและโพรงไม้ ในอากาศมีนกและตัวแมลงนานาชนิด บินบ้าง จิกแมลงบ้าง โผบินไปในท่าต่าง ๆ กันบ้าง บนค่าคบไม้ริมขวามีภาพนายพราน ๒ คน คนหนึ่งกำลังจ้องหน้าไม้ อีกคนหนึ่งยกหอกขึ้นเล็งลงมาที่เสือซึ่งยืนแหงนคอมองอยู่ที่โคนต้นไม้ซึ่งอยู่ตอนล่างริมขวา ตอนล่างสุดมีลิง ๒ ตัวไต่ก้อนหินอยู่ตรงกลาง ที่โคนไม้ริมซ้ายมีภาพนกกระยาง ๔ ตัว ตัวหนึ่งกำลังจิกกินหอยโข่ง และอีก ๒ ตัวกำลังยืนยืดคอแหงนขึ้นข้างบน อีก ๑ ตัวอยู่บนต้นไม้กำลังยืดคอลงมาคุยกับตัวข้างล่าง

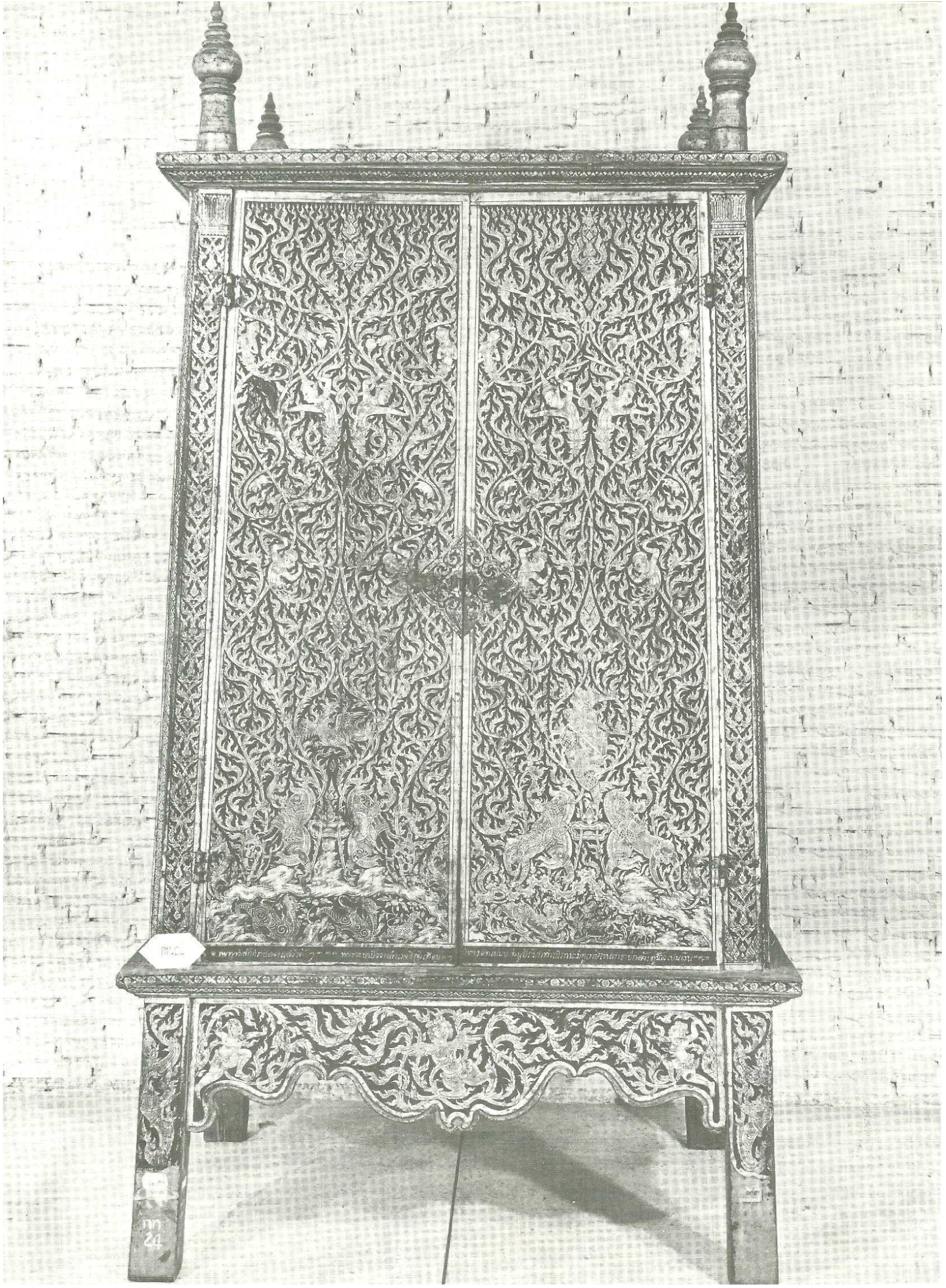

กท.๒๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๙๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษดิ์ราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร พระวินัยธรถวายหอพระสมุดวชิรญาณ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๒

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๒ ซม. ล่าง ๑๐๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.
ด้านข้างบน ๗๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.
สูง ๑๖๕ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๒๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน ด้านข้างซ้ายและเสาขอบตู้ตอนบนมีรอยแตกทำให้ฝาตู้เคลื่อนห่างออกจากเสาขอบตู้เล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เทวดารำครึ่งตัว เทพบุตรพนมครึ่งตัว ยักษ์ครึ่งตัว เทพธิดารำครึ่งตัว เคล้าภาพหน้าขบ พุ่มข้าวบิณฑ์ สัตว์ กระรอก นก ในระหว่างเถากนกเคล้าภาพเทพเจ้าและสัตว์หิมพานต์

เสาขอบตู้ ทำเป็นย่อมุม ที่ย่อมุมเขียนลายรักร้อย บัวร้อย ที่ตัวเสาด้านหน้าเขียนลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ประดิษฐ์โปร่ง มีแตกเถาออกเป็นช่อ ๒ ข้างคล้ายลายก้านต่อดอก ด้านข้างขวาซ้ายเขียนเป็นลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ตอนบนของเสามีลายบัวจงกลหรือบัวปลายเสา ๓ ด้าน ด้านหลังลงทองทึบ มีรูปบัวจงกลอยู่ตอนบน ตรงกลางเสามีรูปประจำยามรัดอก ตอนล่างมีรูปกระจังปฏิญาณ มีเส้นขีดลงมา ๓ เส้นเชื่อมลายทั้ง ๓ ตอนไว้

เสาขาตู้ ด้านหน้าทำเป็นรูปกาบพรหมสิงห์ มีภาพครุฑยุดนาคครึ่งซีกอยู่ภายในรูปกาบ ด้านข้างขวาเสาริมซ้ายเขียนเป็นรูปกาบพรหมสิงห์ประกบกับด้านหน้า มีรูปครุฑยุดนาคครึ่งซีกอยู่ภายในรูปกาบ ริมขวาเป็นรูปท้าวเวสวัณยืนตรง มือทั้ง ๒ ถือตะบองไว้เบื้องหน้า ด้านข้างซ้าย ริมขวา เขียนเป็นรูปกาบพรหมสิงห์ประกบกับด้านหน้า มีรูปครุฑยุดนาคอยู่ภายในรูปกาบ ริมซ้ายเป็นรูปท้าวเวสวัณยืนตรงมือทั้ง ๒ ถือตะบองไว้เบื้องหน้า ด้านหลังลงรักแดงทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามก้ามปูเหนือลายบัว ด้านหลังลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้าน ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาตรงกลาง มีลายก้านขดอยู่ข้างขวาซ้าย เคล้าภาพมนุษย์และอมนุษย์ ตรงกลางเหนือจมูกสิงห์มีภาพนรปักษาไกรสร (หัวเป็นคนมีปีกแทนแขน ครึ่งล่างเป็นสิงห์) ๑ ตัว ริมขวามีภาพคน ๑ คน ไว้ผมคล้ายชาวตะวันตก ริมซ้ายมีคน ๑ คนไว้ผมคล้ายชาวจีน ทั้งหมดอยู่ในท่าก้าวย่าง

ด้านข้างขวา ตกแต่งด้วยลายกนกเปลว ออกเถาหัวครุฑ เคล้าภาพบุคคล ตรงกลางเหนือจมูกสิงห์มีคนนั่งไขว้ขา ถือกระปุกเหล้า ที่มุมบนขวาซ้ายเขียนเป็นรูปปีกค้างคาว ด้านข้างซ้ายเขียนเป็นลายก้านขด ออกเถาหัวครุฑ เคล้าภาพบุคคลตรงกลางเหนือจมูกสิงห์มีภาพบุคคลนั่งกอดเข่าอยู่บนหลังเต่า ที่มุมบนขวา ซ้าย มีรูปปีกค้างคาว ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทรงมันลงทองทึบ ๔ เสา

BKK. 24 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Phra Winaithon got this cabinet from Wat Mahathat, Bangkok, and presented it to the Vajiranana National Library on November 14, 1919.

Size : Back and Front, top width 92 cms., bottom width $101\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width $73\frac{1}{2}$ cms., bottom width 81 cms.
Height 165 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $24\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, half and full figures of celestial beings, both male and female and half figures of demons. There are also faces of some creatures, "Rice Balls", mythical animals of Himavant Forests, Lord Siva and Narayana.

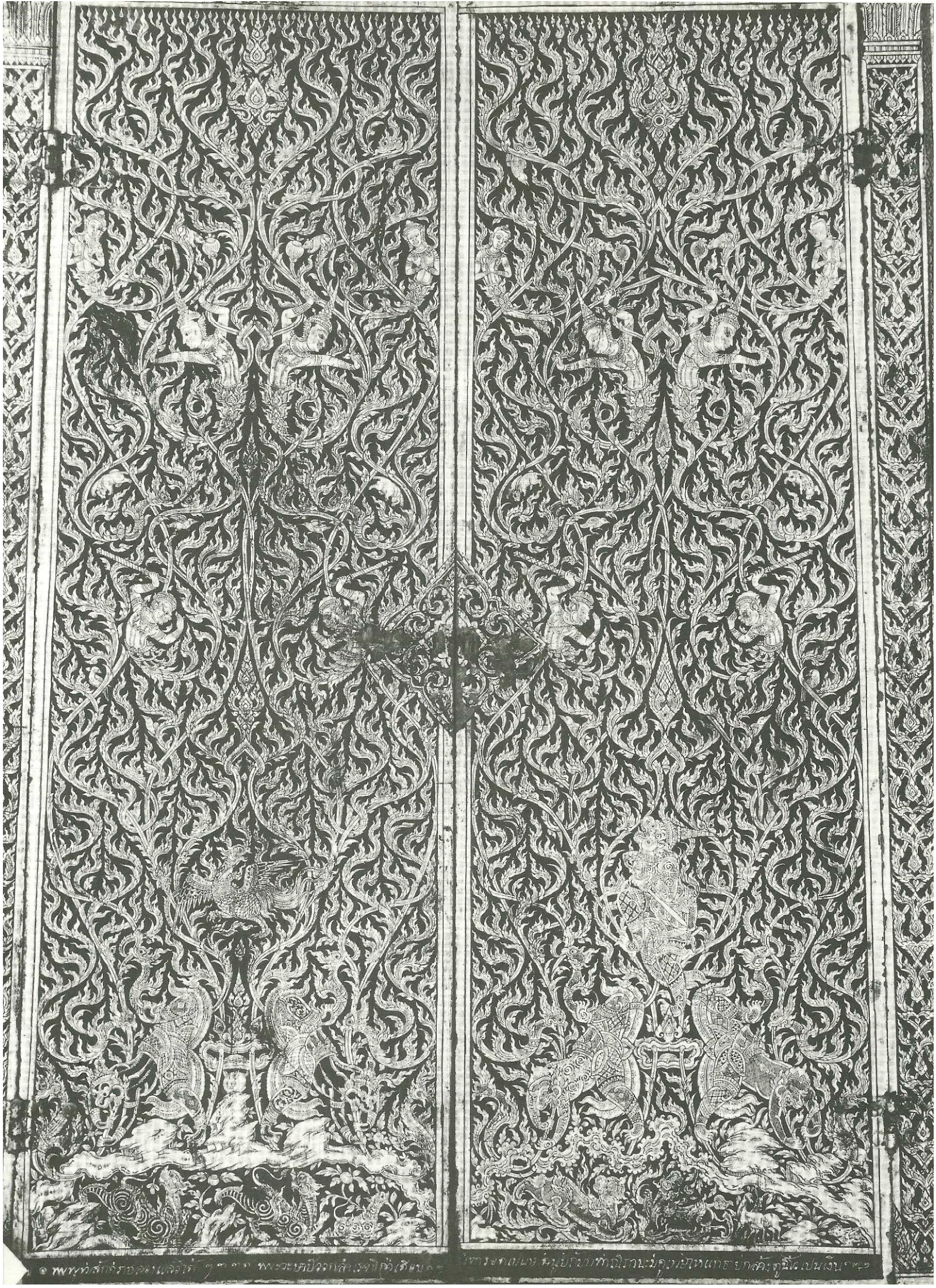

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ ตอนบน ตรงกลางมีภาพออกเถาเทวดาครึ่งตัว ๒ องค์ ทรงพระขรรค์ในพระหัตถ์ข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งเหยียดออกเหนี่ยวเถากนกไว้ มองดูคล้ายอยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา มีรัดเกล้าแทรกอยู่กึ่งกลาง เหนือขึ้นไปเล็กน้อยริมขวาซ้ายมีภาพออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวขนาบอยู่ข้างละ ๑ องค์ บนสุดตรงกึ่งกลางมีภาพพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ในระหว่างเถากนก ตอนกลางมีภาพออกเถายักษ์ครึ่งตัวถือตะบอง ๒ ตน มีพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ตรงกลาง ตอนล่างด้านขวามีภาพลิง ๓ ตัวอยู่ในท่าเผ่นโผนโจนออกจากกันเป็น ๓ ทาง มีหน้าขบเป็นศูนย์กลาง ตัวหนึ่งหันหน้าออกทางขวา ตัวหนึ่งหันหน้าขึ้นข้างบน ตัวหนึ่งหันไปทางซ้าย ตัวที่หันไปทางขวาและซ้ายทำท่าคล้ายโดดลอยตัวเพื่อจะถอนเถากนก ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน ตรงกลางมีภาพสิงโตจีน ๒ ตัว กำลังอยู่ในท่าคึกคะนอง ริมขวามีกวาง ๒ ตัว ยืนอยู่ มีเสือ ๑ ตัวหมอบจ้องกวางอยู่ที่มุมขวา มีกระต่ายอยู่ที่มุมซ้าย ๑ ตัว ตอนล่างด้านซ้ายมีภาพลิง ๒ ตัวอยู่ในท่าเผ่นโผนโจนออกจากกัน มีหน้าขบอยู่ตรงกลาง ตัวหนึ่งหันหน้าไปทางขวา ตัวหนึ่งหันไปทางซ้าย มือจับโคนเถากนกคล้ายโดดลอยตัวเพื่อจะถอนเถากนก เหนือนาคขบกึ่งกลางระหว่างลิงทั้ง ๒ ตัวมีนกอินทรีย์ ๑ ตัว อยู่ในท่ากระพือปีกเตรียมบิน ต่ำสุดด้านซ้ายเป็นภาพพื้นดินมีราชสีห์ ๓ ตัว พ่อ แม่ ลูก กำลังอยู่ในท่าก้าวย่าง ทางมุมขวามีหนูโผล่หัวจากโพรง ๑ ตัว ทางมุมซ้ายมีกระต่าย ๑ ตัว ตรงขอบบานประตูส่วนล่างใต้ภาพเขียน มีคำจารึกเริ่มจากบานประตูตู้ด้านซ้ายไปด้านขวา เป็นจารึกอักษรไทย ภาษาไทย ประตูด้านซ้ายความว่า :–

"ฯ ◎ พรพุทสักก่ราชลวงแล้ว ได้ ๒๓๓๑ พระวะษาปีวอกสำเรจธิศก์เดอีน ๑๒"

ประตูด้านขวาความว่า :–

"ม่หารอดเปนษาศ์นูป่ถัมก่ทำณิภานะม่ดูเทษไหแก่ธาย่ก ส้างตูนี้ไวเปนเงีน ๑๔/๒"

กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกซึ่งรักกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน

บานประตูตู้ด้านในริมซ้ายมีภาพเขียนสีวิจิตรบนพื้นรักแดง เป็นภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ เป็นรูปเทวดาประทับยืนบนหลังเสือ หัตถ์ซ้ายทรงพระขรรค์ หัตถ์ขวาทรงดอกบัว

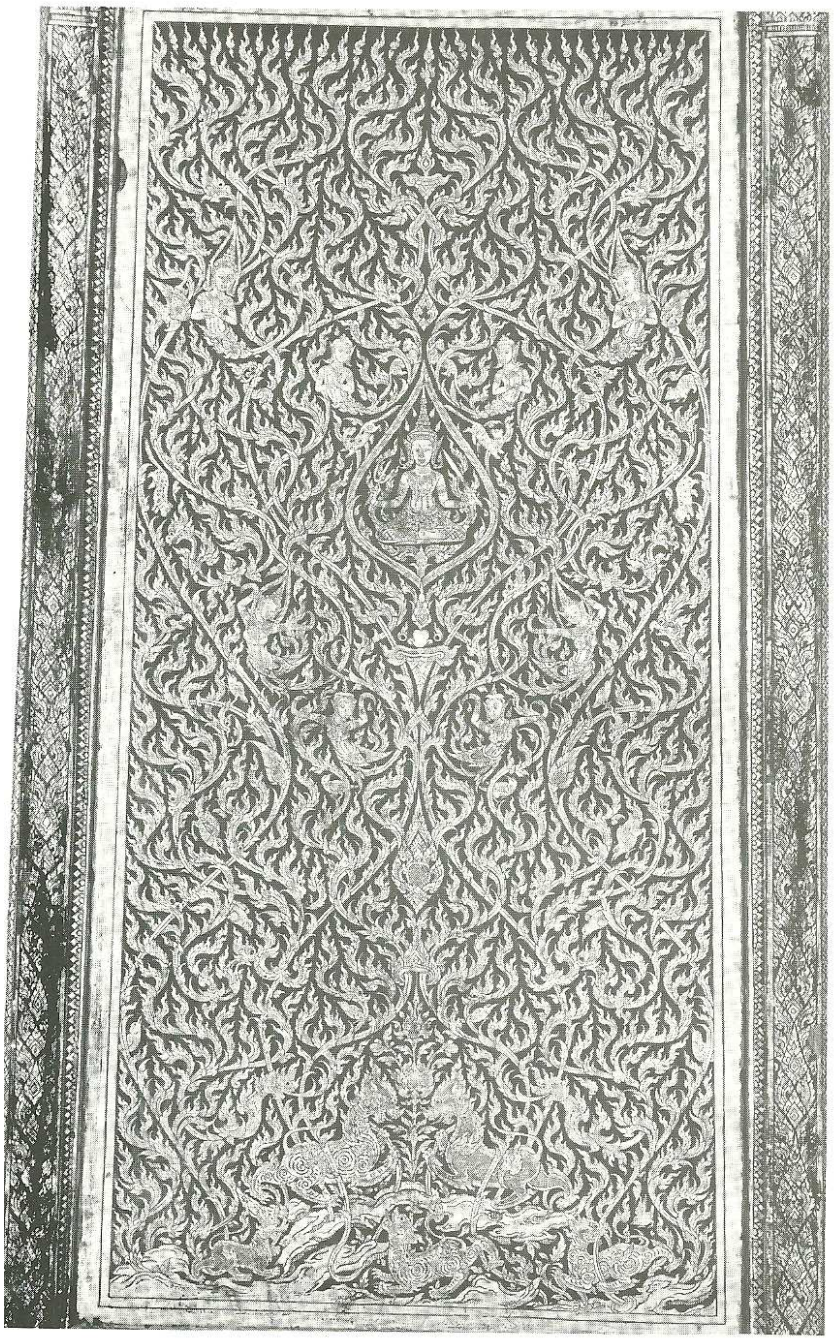

ด้านข้างขวา ตอนกลางมีภาพพระอิศวรทรงตรีและพระขรรค์ ประทับนั่งอยู่ในรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ ภายใต้พุ่มข้าวบิณฑ์มีภาพหน้าขบ สองข้างยอดพุ่มข้าวบิณฑ์มีภาพออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวขนาบอยู่ข้างละ ๑ องค์ และเทพนมครึ่งตัวอยู่ถัดขึ้นไปทางริมขวาและซ้ายอีกข้างละ ๑ องค์ ทั้งหมดอยู่ในแนวเส้นโค้งลง ตอนกลางตู้ใต้หน้าขบมีภาพออกเถากินรีรำครึ่งตัว ๔ ตัว ขนาบอยู่ข้างละ ๒ ตัว ตามแนวเส้นโค้งลง ทั้งหมดอยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา ถัดลงมาตามแนวเส้นตรงกับหน้าขบมีรูปพุ่มข้าวบิณฑ์และรัดเกล้า ต่ำสุดมีภาพราชสีห์ใหญ่ ๒ ตัว ยืนหันหน้าเข้าหากันอยู่ตรงกลาง ถัดลงไปมีราชสีห์ตัวเล็ก ๆ อีก ๓ ตัว ทั้งหมดอยู่ในท่าเคลื่อนไหวเล่นเถากนกบ้าง หยอกล้อกันบ้าง

ด้านข้างซ้าย ตอนกลางมีภาพพระนารายณ์ทรงพระขรรค์เพียงกรเดียว อีก ๓ กรว่างเปล่า ประทับนั่งอยู่ในรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ ภายใต้พุ่มข้าวบิณฑ์มีภาพหน้าขบ สองข้างยอดพุ่มข้าวบิณฑ์มีภาพออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวขนาบอยู่ข้างละ ๑ องค์ และเทพนมครึ่งตัวอยู่ถัดขึ้นไปทางริมขวาและซ้ายอีกข้างละ ๑ องค์ ทั้งหมดอยู่ในแนวเส้นโค้งลง ตอนกลางตู้ใต้หน้าขบมีภาพออกเถากินรีรำครึ่งตัว ๔ ตัว ขนาบอยู่ข้างละ ๒ ตัว ตามแนวเส้นโค้งลง ทั้งหมดอยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา ถัดลงมาตามแนวเส้นตรงกับหน้าขบมีรูปพุ่มข้าวบิณฑ์และรัดเกล้า ต่ำสุดมีภาพสิงโตจีน ๒ ตัวกำลังเล่นเถากนกอย่างสนุกสนาน มีกระต่าย ๑ คู่อยู่ทางมุมขวา และงู ๑ ตัวโผล่หัวออกมาจากโพรงทางด้านซ้าย

ด้านหลัง ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า ทางตอนล่างด้านซ้ายมีภาพอาศรมหลังใหญ่ตั้งอยู่ภายในกำแพงภายใต้ชะง่อนหิน มีลิงและกระรอกไต่อยู่ตามกำแพง ที่ผนังอาศรมมีตุ๊กแก ๒ ตัวกำลังจะกินแมลงปอ มีนกนานาชนิด รวมทั้งนกยูง เกาะอยู่ตามชะง่อนหินหลังอาศรม ด้านหน้าอาศรมตรงมุมล่างขวา มีภาพชาวป่า ๓ คน พ่อ แม่ ลูก พ่อหิ้วผลไม้ลักษณะคล้ายสาเก แม่อุ้มลูก เดินหันหน้ามาทางอาศรม มีภาพกระต่ายและสุนัขอยู่ตามโพรงดินและชะง่อนหิน เหนือขึ้นไปมีภาพลิง ๓ ตัว ตัวหนึ่งอุ้มขนุน มีลิงเล็กขี่อยู่ที่หลัง มีสุนัข ๒ ตัว กำลังทำท่าเห่าหอนอยู่ทางริมขวา ถัดขึ้นไปมีเสือกำลังกระโดดตะปบกวาง ถัดขึ้นไปกลางตู้ริมซ้ายมีภาพฤาษีกำลังยืนสอยผลไม้ ริมขวามีคนป่า ๒ คนหิ้วปลาและแบกสุ่มเดินตามกันมา มีภาพกระต่าย สุนัข งู วัว อยู่ในท่าแตกต่างกัน มีนกบินในอากาศ และบนต้นไม้ ซึ่งมีชนิดต่าง ๆ กันประกอบเป็นทิวทัศน์ของภาพ

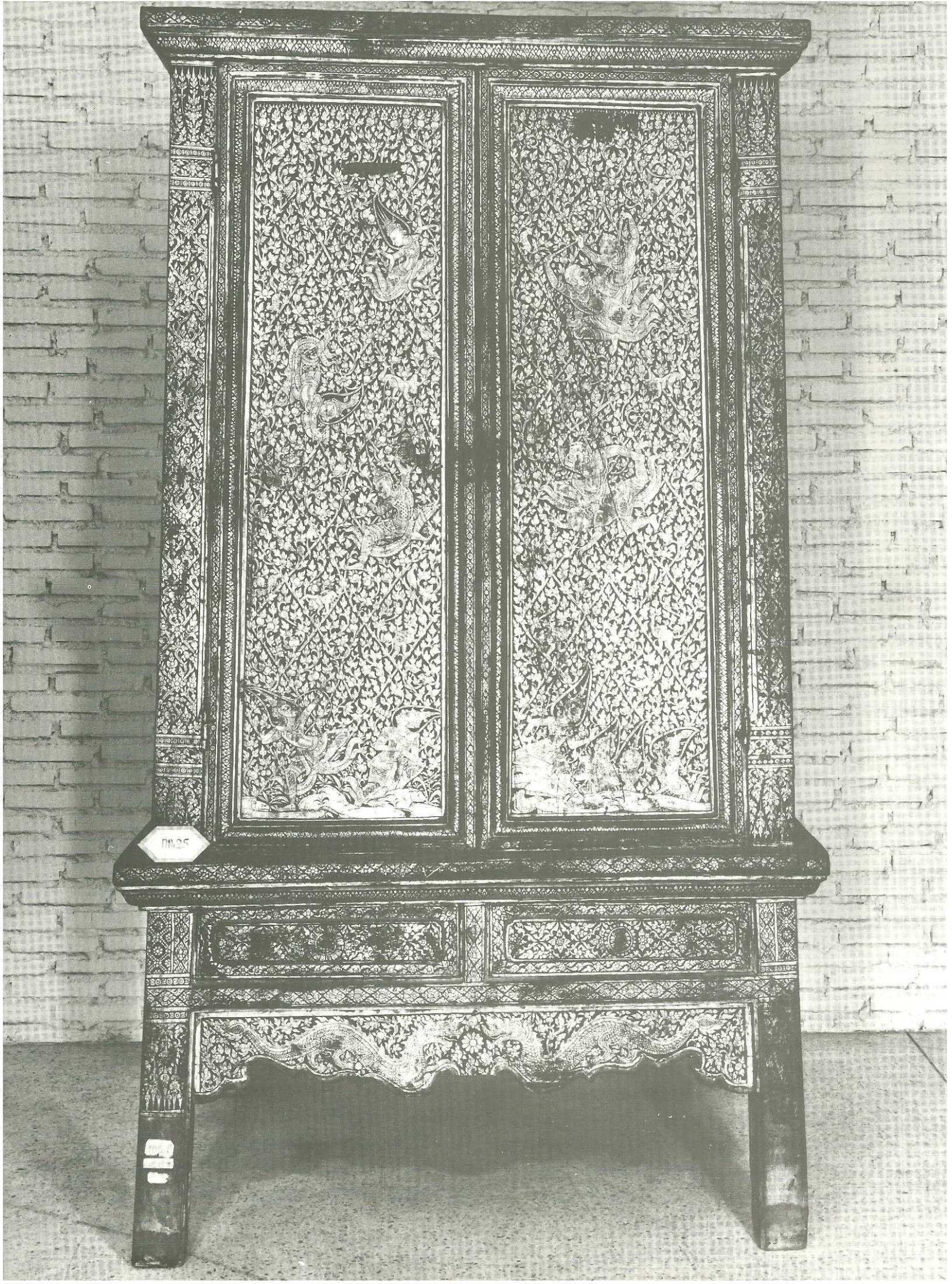

กท.๒๕ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๕)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมอยู่วัดอินทารามวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๑ ซม. ล่าง ๑๐๐ ซม.
ด้านข้างบน ๗๔ ซม. ล่าง ๘๒ ซม.
สูง ๑๗๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมองมาก มีบางตอนลบเลือน ขาตู้เนื้อไม้แตกแหว่ง ผนังตู้ด้านข้างซ้ายแตกร้าวตลอดแผ่น สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกใบเทศเครือเถาไขว้ เคล้าภาพลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพลอยตัว ภาพจับภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยใบเทศโปร่ง ประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ ๓ ด้านส่วนที่อยู่ตรงขอบลิ้นชัก แบ่งลายเป็น ๒ ซีก ริมในที่ชิดกับตัวตู้เขียนลายรักร้อย พุ่มข้าวบิณฑ์ ริมนอกเขียนลายก้านแย่งดอกลอย มีลายลูกขนาบคั่นอยู่ตอนบนและตอนล่างของลายที่สืบต่อมาจากลายเส้นขอบลวดที่ลูกขนาบเขียนลายลูกแก้ว ขาตู้ส่วนที่ติดกับเชิงตู้ตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามดอกสี่กลีบอยู่เหนือลายบัว

ลิ้นชักและกรอบลิ้นชัก ด้านหน้าตกแต่งลายภายในกรอบด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ ที่กรอบตกแต่งด้วยลายเครือเถาประดิษฐ์อย่างใหม่สลับดอกประจำยาม ด้านข้างขวาซ้าย ตกแต่งลายภายในกรอบด้วยลายพันธุ์พฤกษาเถา เคล้าภาพลิงนก กระรอก ในระหว่างเถา ที่กรอบเขียนลายประจำยามดอกสี่กลีบ

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ตกแต่งลายติดต่อเป็นแนวเส้นเดียวกันโดยรอบ ๓ ด้าน ด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๔ ด้าน ตกแต่งลายเหมือนกันเพียง ๓ ด้าน เป็นลายพันธุ์พฤกษา ตรงกลางมีภาพมังกร ๒ ตัวหันหน้าเข้าหากัน ทอดลำตัวและหางออกไปทางขาตู้

BKK. 25 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : Removed from Wat Intharam, Thon Buri, in 1914, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 91 cms., bottom width 100 cms.
Sides, top width 74 cms., bottom width 82 cms.
Height 170$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. Among the branches are birds, monkeys and squirrels. There are also some portraits, single and in pairs, and a scene from Ramayana depicting Ongkot, a monkey general, presenting a demon head to Prince Rama.

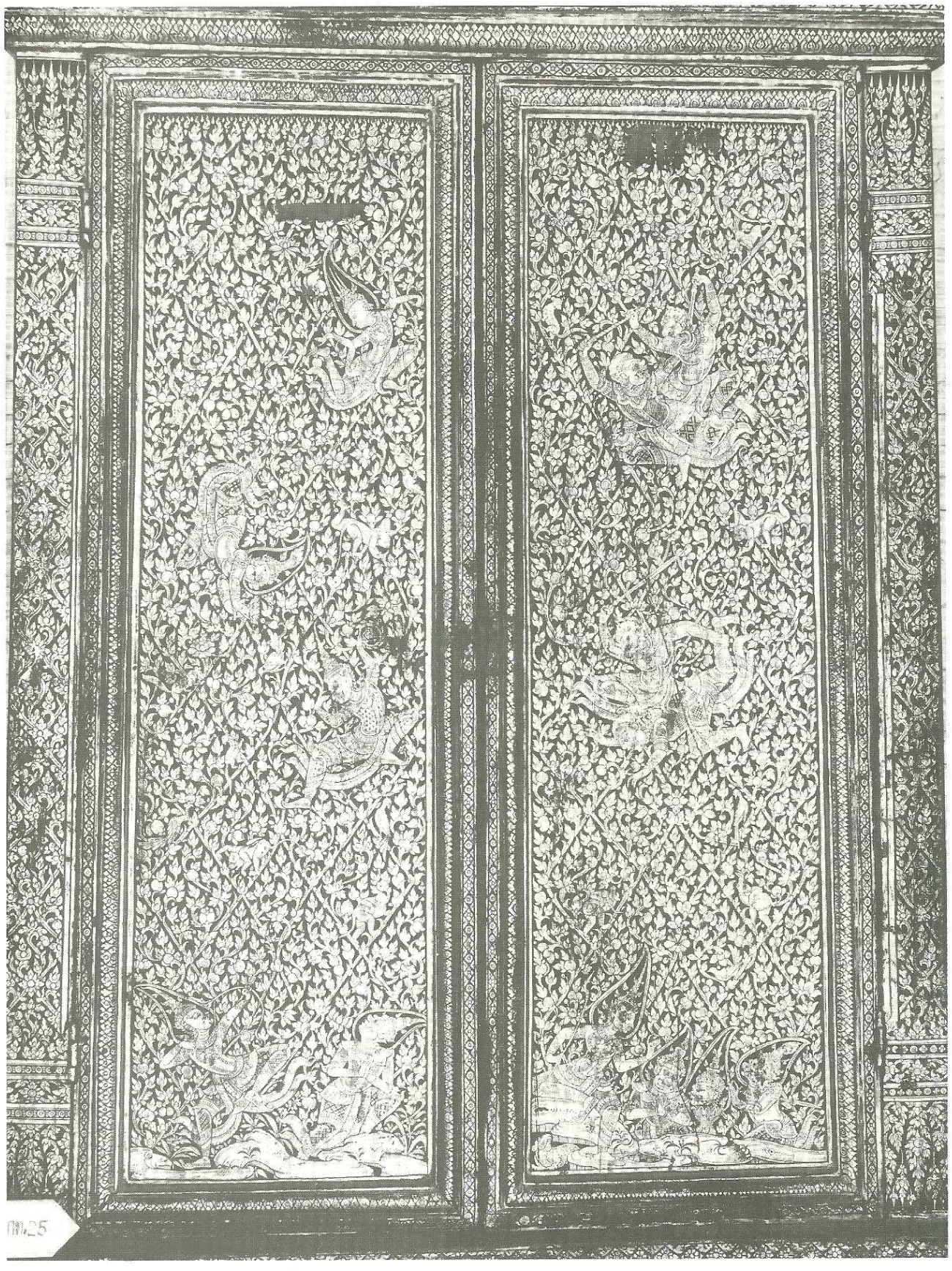

ด้านหน้าขวา ตอนบนและตอนกลางมีภาพจับลิงรบยักษ์ตอนละ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ต่ำสุดมีภาพพระรามนั่งบนแท่นหินอยู่ที่ริมซ้าย พิเภกนั่งพนมมืออยู่เบื้องพระพักตร์ ริมขวามีภาพองคตถวายเศียรยักษ์ซึ่งวางอยู่ในพาน **ด้านหน้าซ้าย** ตอนบนมีภาพพระนารายณ์ ๔ กร กำลังเหาะ ถัดลงมาเป็นภาพองคตถือพานแว่นฟ้าอยู่ในท่าเหาะลงสู่เบื้องล่าง ตอนกลางมีภาพยักษ์ตนหนึ่งถือจักร กำลังทำท่าจะขว้างจักรลงสู่พระรามทางเบื้องล่าง ต่ำสุดริมซ้ายมีภาพพระรามอยู่ในท่าแผลงศรขึ้นไปยังยักษ์ตัวซึ่งถือจักรอยู่ตอนกลาง ริมขวามีภาพพิเภกยืนพนมมือแหงนหน้ามองยักษ์ข้างบน ทั้ง ๒ ยืนอยู่ในระหว่างโขดหิน ที่โขดหินทำเป็นรูปคล้ายหัวปลา ภาพด้านหน้านี้ตกแต่งภายในกรอบของแต่ละด้าน ที่กรอบทำเป็นขอบไม้สูงเหมือนกรอบรูป ริมในเขียนลายบัว ริมนอกเขียนเป็นลายประจำยามก้ามปู

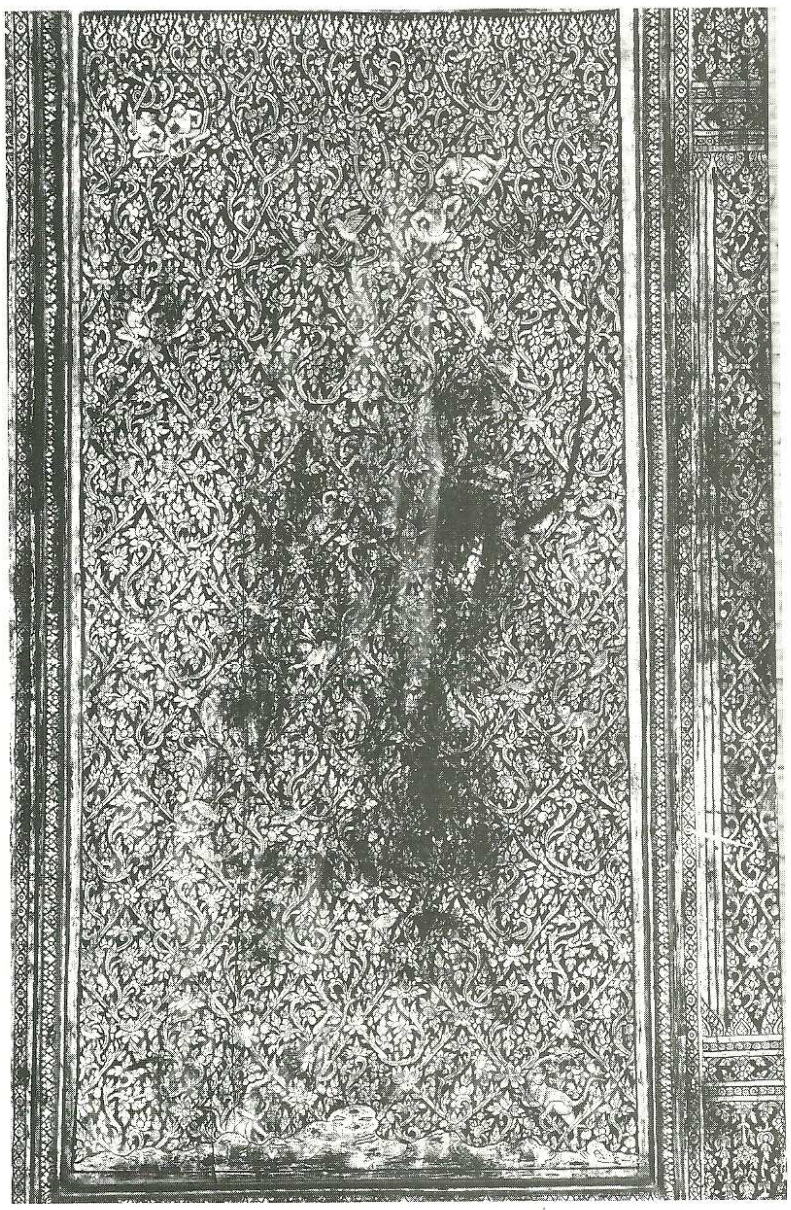

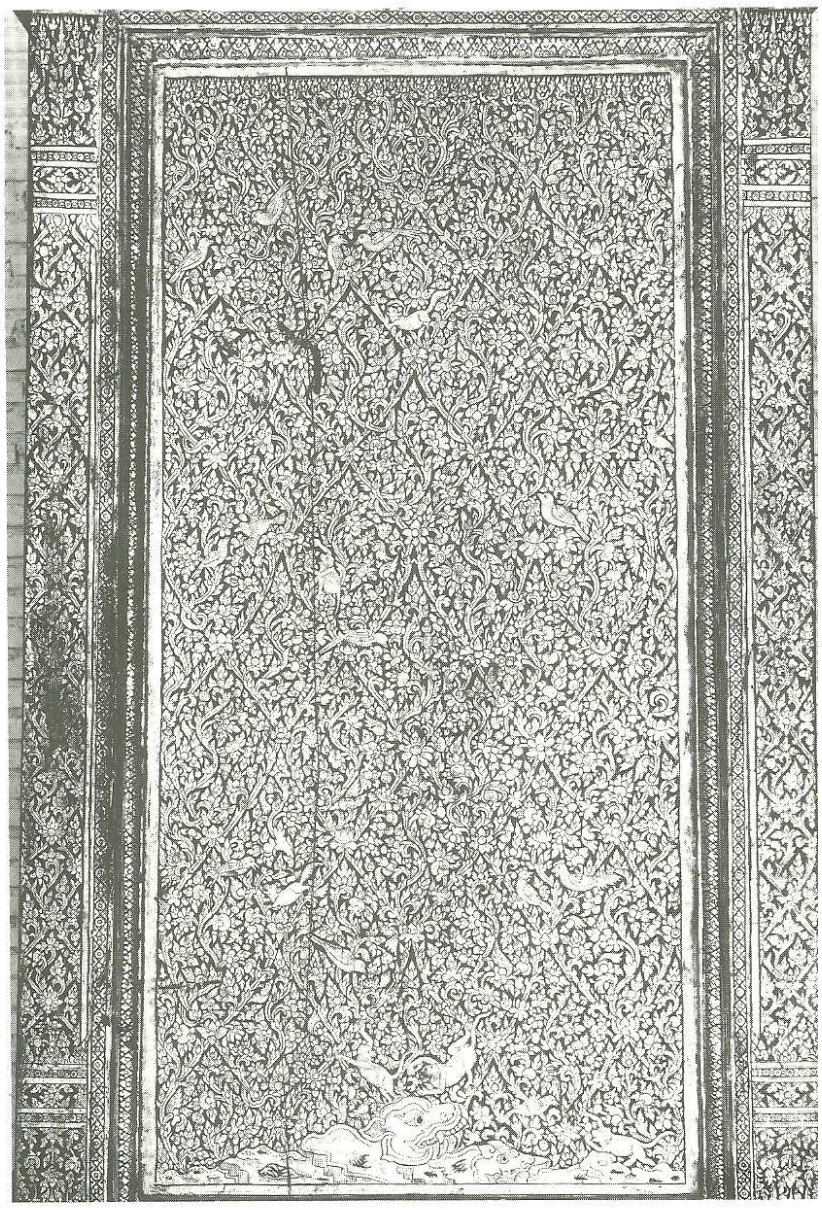

ด้านข้างขวา ตกแต่งภาพภายในกรอบที่ทำเป็นขอบไม้สูงเหมือนกรอบรูป ริมในเขียนลายบัว ริมนอกเขียนเป็นลายประจำยามก้ามปู ตรงกลางตกแต่งด้วยลายกนกใบเทศเครือเถาไขว้เคล้าภาพลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบที่ทำเป็นขอบไม้สูงเหมือนกรอบรูป ริมในเขียนลายบัว ริมนอกเขียนเป็นลายประจำยามก้ามปู ตรงกลางตกแต่งด้วยลายกนกใบเทศเครือเถาไขว้ เคล้าภาพลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดินซึ่งทำเป็นเนินสูงรูปลักษณะคล้ายหัวปลา

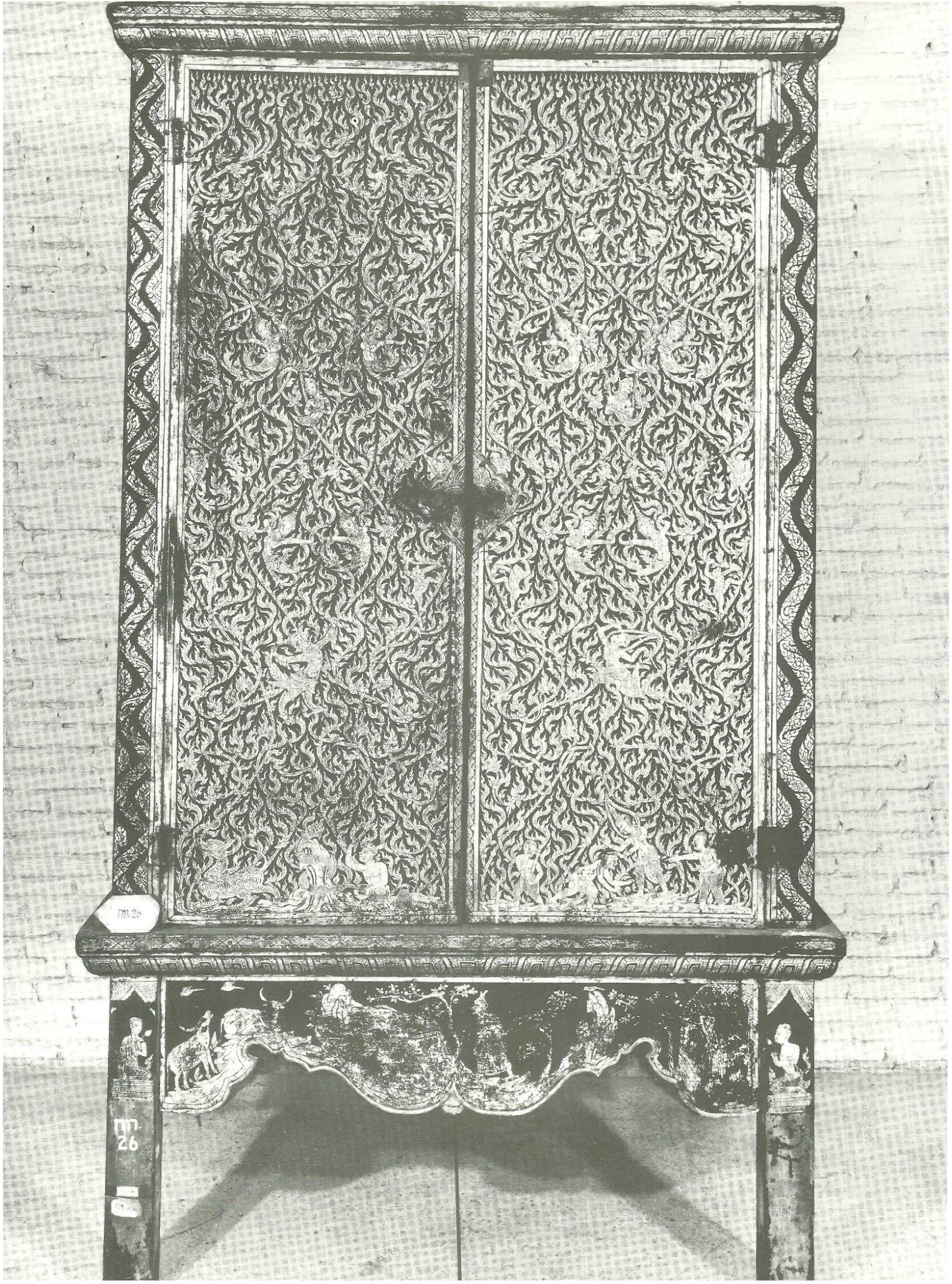
26

กท.๒๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๗๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๔ ซม.

ด้านข้างบน ๗๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๘ ซม.

สูง ๑๗๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน รักที่บานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะ ผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายมีรอยแตกตลอดแผ่น โดยเฉพาะด้านข้างซ้ายเนื้อไม้โหว่

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาเทพพนมครึ่งตัว กินรีรำครึ่งตัว หัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพหน้าขบซึ่งมีลักษณะเหมือนรัดเกล้า พุ่มข้าวบิณฑ์ ภาพสัตว์ นก กระรอก ลิง สัตว์หิมพานต์ ครุฑ กินรี เทวดา ภาพจับและภาพเล่าเรื่องชาดก ซึ่งเขียนภาพโดยไม่มีแนวเส้นแบ่งภาพ

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ ด้านข้างขวา ริมขวาตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ ริมซ้ายลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ ด้านข้างซ้าย ริมขวาตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ ริมซ้ายลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์

เสาขาตู้ ด้านหน้าตกแต่งเป็นภาพบุคคล ริมขวาชาย ริมซ้ายหญิง ทั้ง ๒ อยู่ในท่านั่งคุกเข่าพนมมืออยู่บนอาสนะ หันหน้าเข้าทางกลางตู้ มีดอกบัว ๑ ดอกในมือ มีม่านลักษณะคล้ายบัวคอเสื้ออยู่เหนือศีรษะ ด้านข้างขวาซ้าย มีภาพท้าวเวสวัณยืนถือตะบอง ๒ มืออยู่ข้างละ ๑ ตน

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ แต่ตกแต่งลายเพียง ๓ ด้าน ด้านหน้าเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า ในภาพมีอาศรมฤาษีอยู่ทางริมขวา มีภาพพระฤาษียืนอยู่ตรงกลาง มีควาย ๒ ตัวอยู่ทางริมซ้าย มีภาพต้นไม้ โขดหิน นกบินในอากาศ ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพ ด้านข้างขวาเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีพระฤาษีนั่งพิงชะง่อนหินอยู่ตรงกลาง มีกวางอยู่ทางขวา ๓ ตัว กระต่าย และกระรอกอยู่ทางซ้ายอย่างละ ๒ ตัว นกบินในอากาศ ๒ ตัว มีต้นไม้ โขดหิน ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพ ด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลวออกเถาช่อหางโต ตรงกลางเหนือจมูกสิงห์มีภาพเทพนมครึ่งตัวอยู่ในรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ ริมขวาซ้ายมีภาพอมนุษย์ชื่อเทพปักษี ตัวเป็นคน มีปีกที่แขนข้างละ ๑ ตัว ยืนอยู่ในท่าก้าวเดินเข้าหากึ่งกลาง

BKK. 26 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Borphitphimuk, Bangkok, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 95$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 104 cms.

Sides, top width 78$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 88 cms.

Height 171$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, half-figures of celestial beings and kinaris, "Rice Balls", faces of some creatures, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests. There are also some pairs of figures and scenes from Vessantara Jataka as well as Bhuridatta Jataka. The Vessantara Jataka section represents the Giving-Away Canto. The scene depicts Prince Vessantara giving alms to Brahmins. The Bhuridatta Jataka section depicts Alambayana, a Brahmin, seizing Bhuridatta naga.

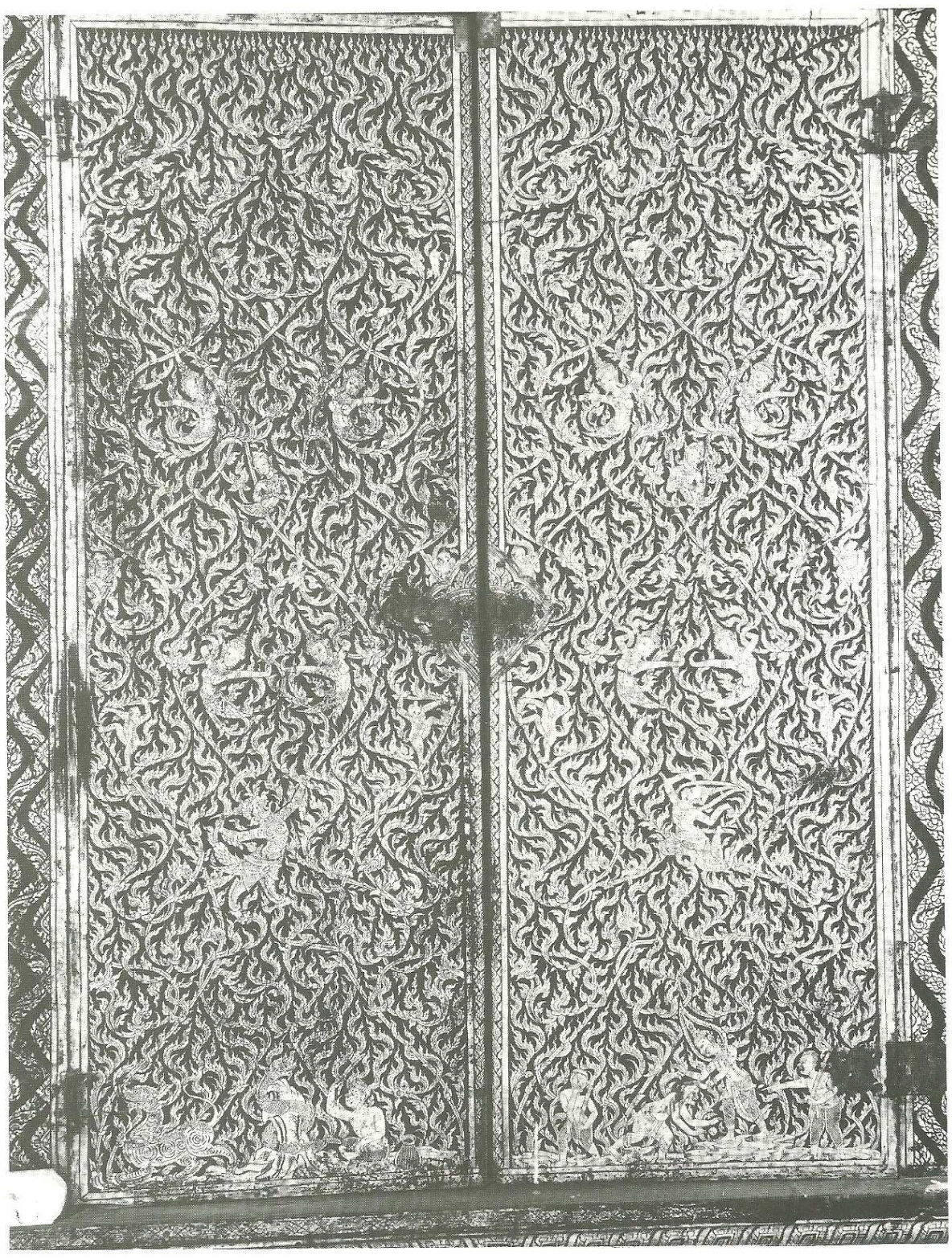

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบนตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ เป็นภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ ตอนกลางตู้มีออกเถากินรีรำครึ่งตัวอยู่ในท่ารำชื่อกินนรฟ้อนโอ่อยู่ริมซ้าย และตระเวนเวหาอยู่ริมขวา ข้างละ ๒ ตัว ถัดลงมาตรงกลางระหว่างออกเถากินรีรำมีออกเถากินนรพนมครึ่งตัวข้างละ ๑ ตัว ต่ำลงไปเล็กน้อยมีภาพออกเถากินรีรำครึ่งตัวอยู่ในท่ารำชื่อกินนรฟ้อนโอ่อยู่ริมขวา และตระเวนเวหาอยู่ริมซ้ายข้างละ ๑ คู่ ใต้ภาพกินรีรำด้านขวามีภาพวิทยาธรกำลังเหาะในท่ายกมือป้องหน้าแหงนขึ้นมองดูกินรีคู่ที่อยู่เบื้องบน ด้านซ้ายมีภาพครุฑยืนอยู่ในท่าแหงนหน้าขึ้นมองกินรีคู่ที่อยู่เบื้องบน สองแขนกางออกยึดเหนี่ยวกิ่งกนกไว้ ต่ำสุดด้านขวาเป็นภาพชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดรบริจาคของเป็นทานแก่พราหมณ์ ในภาพพระเวสสันดรประทับยืนอยู่ตรงกลางยื่นหัตถ์ออกวางบนหัวพราหมณ์ซึ่งกำลังทำท่าก้มลงจะกราบไหว้ มีทหารยืนถือดาบอยู่ริมขวาและซ้ายข้างละ ๑ คน ทหารทั้ง ๒ คนแสดงท่ารังเกียจพราหมณ์ ด้านซ้ายเป็นภาพชาดกเรื่องภูริทัตชาดก ตอนพราหมณ์อาลัมพายน์จับนาคภูริทัต ในภาพกึ่งกลางมีภาพนาคภูริทัตขดอยู่รอบโขดหิน พราหมณ์อาลัมพายน์นั่งอยู่ทางขวาจับหางนาคภูริทัตไว้ มีข้องใส่นาควางอยู่ทางริมขวา ริมซ้ายมีราชสีห์ ๑ ตัวอยู่ในท่าวิ่งหนีด้วยความตกใจ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

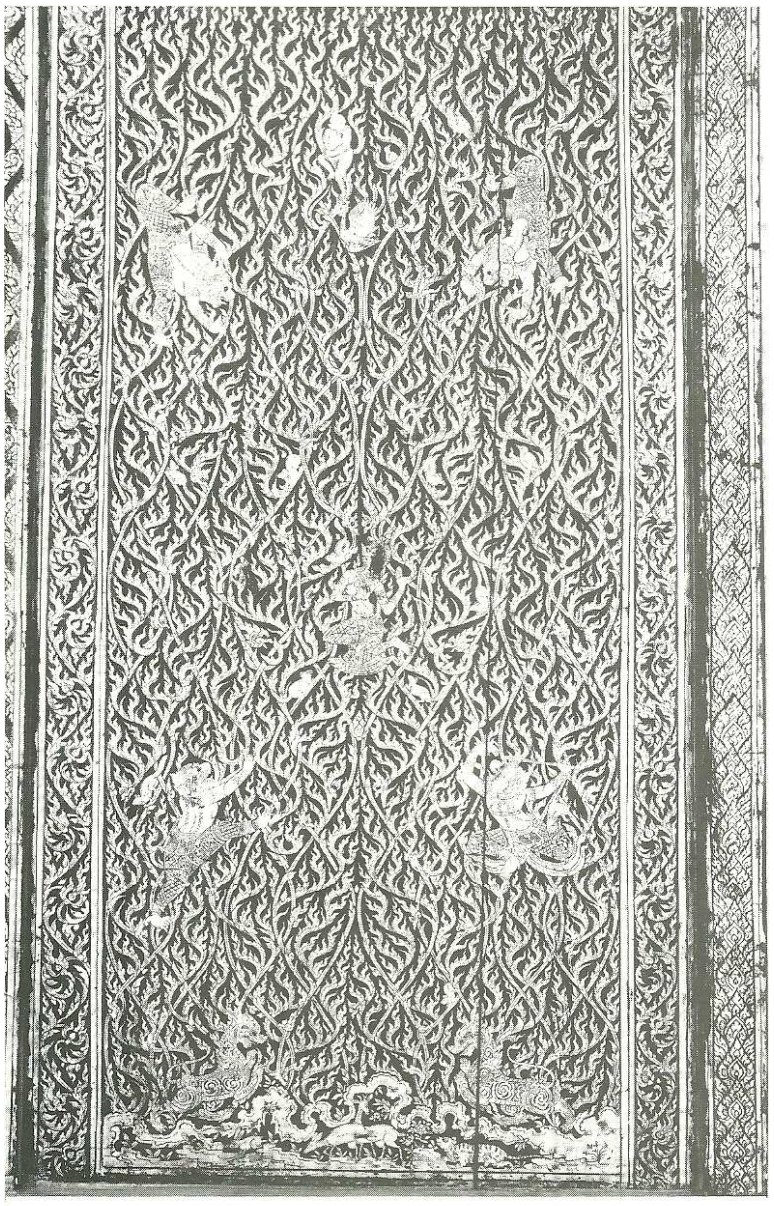

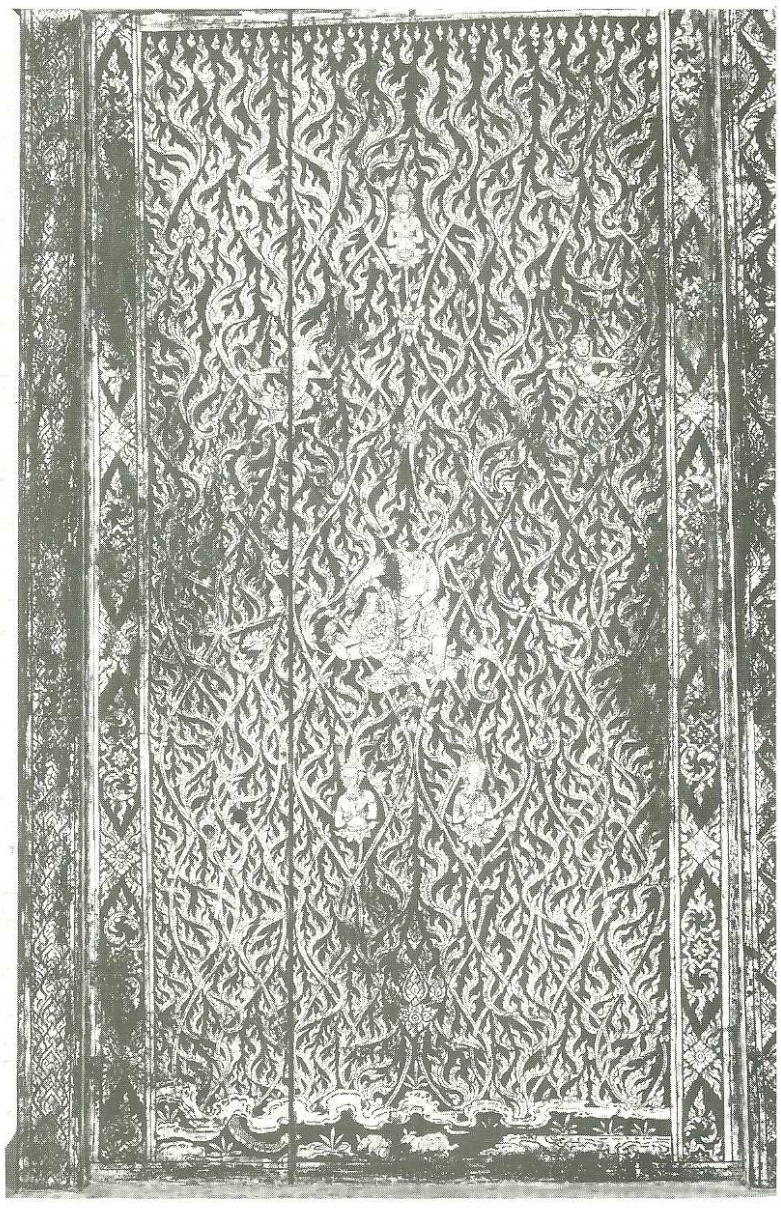

ด้านข้างขวา ตกแต่งภาพภายในกรอบขนาบอยู่ ๒ ข้าง ที่กรอบตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลวออกเถาช่อหางโต พื้นภาพเขียนเป็นลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ลิงเล็ก ในระหว่างเถากนก ตอนบนริมขวาซ้ายมีภาพลิงใหญ่ข้างละ ๑ ตัวกำลังทำท่าโถมทะยานลงสู่เบื้องล่าง กึ่งกลางตู้มีภาพเทพธิดา ๑ องค์ อยู่ในท่าตื่นตระหนก ต่ำลงมาตอนล่างริมขวาซ้ายมีภาพลิงใหญ่ข้างละ ๑ ตัวกำลังทำท่าเหาะเหิน และปีนป่ายขึ้นสู่เบื้องบน เป็นลักษณะการมุ่งมั่นจะจับเทพธิดา ต่ำสุดมีภาพราชสีห์อยู่ทางริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ยกเท้าหน้าทั้ง ๒ ข้างขึ้นในท่าผงาด มีกวาง ๒ ตัวอยู่ตรงกลาง เสือหมอบอยู่ทางขวา ๑ ตัวจ้องจะจับกวาง กระต่าย ๒ ตัวอยู่ทางซ้าย

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบขนาบอยู่ ๒ ข้าง ที่กรอบตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู พื้นภาพเขียนเป็นลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ มีหน้าขบทำเป็นรัดเกล้าอยู่ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ตามกิ่งกนก กึ่งกลางตอนบนมีภาพออกเถาเทพนมครึ่งตัว ๑ องค์ ถัดลงมาริมขวา ซ้าย มีภาพกินรียืนอยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหาอยู่ริมขวาและกินนรฟ้อนโอ่อยู่ริมซ้ายข้างละ ๑ ตัว ตอนกลางกึ่งกลางตู้มีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ ใต้ภาพจับมีออกเถาเทพนมครึ่งตัว ๒ องค์ กึ่งกลางตอนล่างมีภาพพุ่มข้าวบิณฑ์ ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีงูอยู่ทางริมซ้าย กระต่าย ๒ ตัวอยู่ตรงกลาง

BOOKCASE
Kra-nok design with mythical figures, Bangkok workmanship, from Ho Trai chaolding for keeping Tripitaka) Wat Rajaburana, Bangkok, A.D. 1866, containing records of the fourth reign.

กท.๒๗ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๒, ๑๓๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดราชบุรณะราชวรวิหาร (วัดเลียบ) จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙ มีข้อความซึ่งบันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ทองลายรดน้ำตู้นี้ นำมาจากหอไตรวัดราชบุรณะ (วัดเลียบ) เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙ เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติ จึงได้คัดคำจารึกกับหอไตรนั้นไว้ด้วยดังนี้ ศุภมัศดุ พระพุทธศักราชล่วงไปแล้วได้ ๒๓๓๗ พระวรรษา ปีขาล ฉอศก สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพบริรักษ์ทรงพระราชศรัทธา สร้างซึ่งหอมณเฑียรธรรม และตู้ใส่พระธรรม แลกุฎิพระธรรม แลกุฎิสงฆ์ ไว้ในพระพุทธศาสนา แล้วพระราชทานอุทิศซึ่งพระราชกุศลนี้ ให้ทั่วไปในอนันตจักรวาฬ ให้ได้ตรัสแก่พระโพธิญาณในอนาคตกาลนั้นเถิด" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๔๒ ซม. ล่าง ๑๕๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๑๔๒ ซม. ล่าง ๑๕๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๒๑๖ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๔๖ ซม.

สภาพ รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน บานประตูตู้ใช้เป็นเดือยไม้สืบต่อ เป็นที่ปิดเปิดแทนบานพับ ผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายและด้านหลังมีรอยแตก เชิงตู้ด้านหลังตรงจมูกสิงห์ร้าวแตกเกือบหลุดจากกัน บานประตูตู้ด้านซ้ายมีรอยแตกเล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค เคล้าภาพหน้าขบ พุ่มข้าวบิณฑ์ ภาพจับบุคคลในเรื่องรามเกียรติ์

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกช่อแวงมยุรา มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านตกแต่งเป็นภาพหัวนาคหันปากลงสู่พื้นดิน

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านขด มีลายหน้าสิงห์อยู่กึ่งกลางตรงจมูกสิงห์พอดี

หลังตู้ เหนือขอบบนมีขอนไม้เขียนลายที่ขอบ เป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือขอบไม้มีไม้ประกับทำเป็นรูปคล้ายกระจังฟันปลา แต่ขอบมนโค้งขึ้นลงคล้ายกลีบดอกไม้เล็กใหญ่สลับกัน เรียงแถวตามแนวขอบไม้เขียนเป็นลายดอกไม้ตามรูปอย่างนี้ ภายในขอบมีเสาหัวเม็ดทรงมัน ๔ เสา ยอดเสาทำเป็นรูปคล้ายตัวขุนหมากรุกลงทองทึบตลอดเสา

BKK. 27 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet was built by the order of Krom Luang Thep Boriruk to be installed at the Tripitaka Library, Wat Ratburana, Bangkok, on April 8, 1946. It was later removed to the National Museum.

Size : Back and Front, top width 142 cms., bottom width 150$\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 142 cms., bottom width 150$\frac{1}{2}$ cms.

Height 216 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 46 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are nagas, garudas, "Rice Balls" and faces of some creatures. There are also some pairs of characters in the Ramayana.

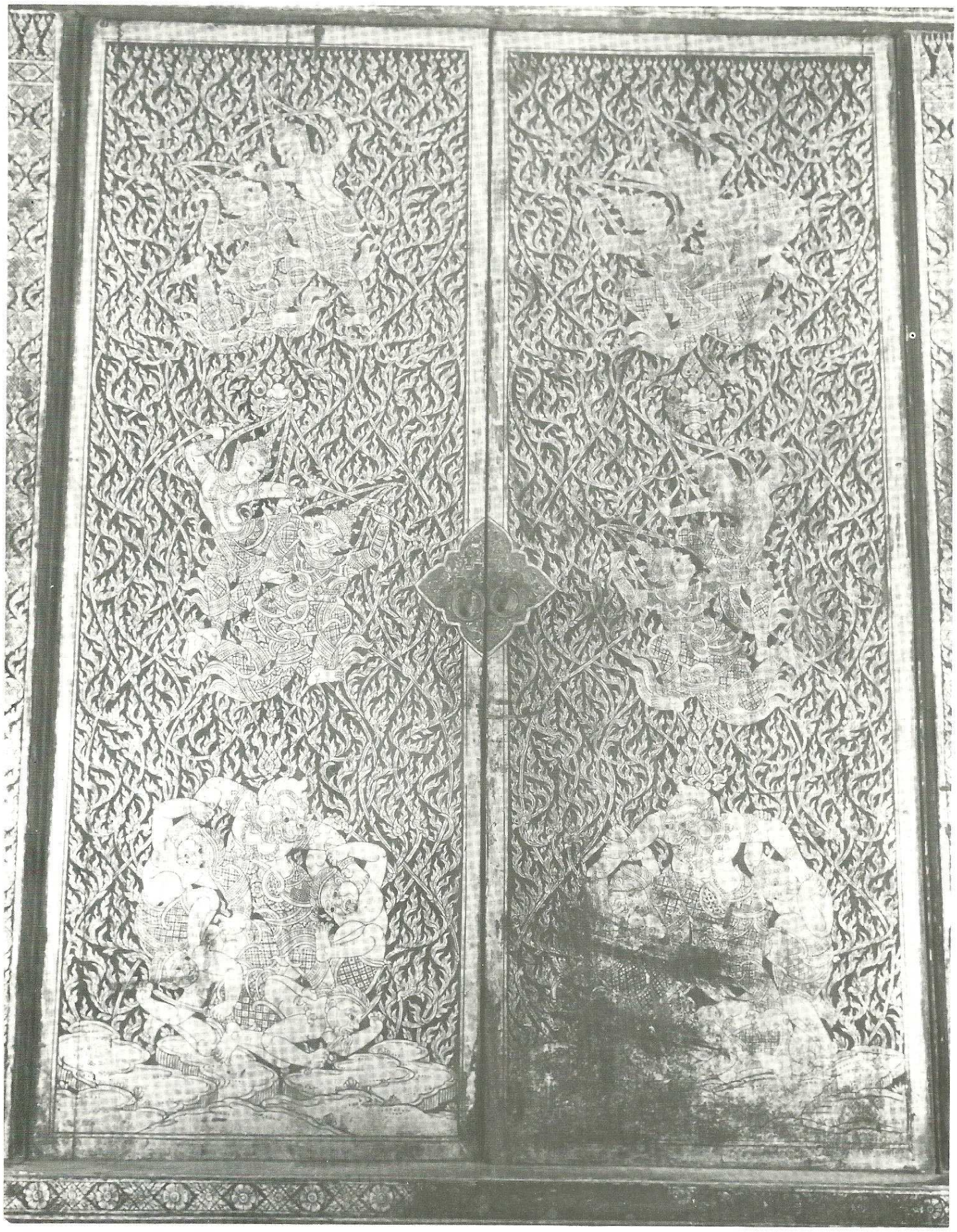

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพอยู่ในจังหวะเดียวกัน คือ ตอนบนมีภาพจับ พระรบยักษ์ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ใต้ภาพจับมีหน้าขบดั่น ตอนกลางมีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ตอนล่างมีภาพจับหมู่ ๕ ลิงใหญ่ ๑ ตัวสู้รบกับยักษ์เล็ก ๔ ตน อยู่ในลักษณะรูปวงกลม ภาพจับทั้งหมดแม้จะอยู่ในท่าต่างกัน แต่อากัปกิริยาที่แสดงออกต่างก็ต่อสู้กันอย่างเอาเป็นเอาตาย กึ่งกลางประตูตู้มีแผ่นโลหะทำเป็นรูปประจำยามรัดอก

ด้านข้างขวา มีภาพจับแบ่งเป็น ๓ แถว ๆ ละ ๓ คู่ แถวบนเป็นภาพจับพระรบยักษ์ (ยักษ์โล้น) ๓ คู่ แต่ละคู่อยู่ในท่าต่างกัน แถวกลางเป็นภาพจับพระรบยักษ์ (ยักษ์ยอด) ๓ คู่ในท่าต่างกัน แถวล่างสุดเป็นภาพจับลิงต่อสู้กับลิง ๓ คู่ในท่าต่างกัน ภาพทั้งหมดเรียงอยู่ในระดับตรงกันตลอดทุกภาพ

ด้านข้างซ้าย ตอนบนและตอนกลางมีภาพจับพระรบกับยักษ์ ๔ คู่ อยู่ในท่าต่างกันตามจังหวะการวางภาพดังนี้ กึ่งกลางตอนบนสุด ๑ คู่ ถัดลงมาริมขวาซ้ายข้างละ ๑ คู่ กึ่งกลางตอนกลางตรงกับคู่บนอีก ๑ คู่ ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดินมีภาพจับลิงกำลังต่อสู้กับลิงอีก ๒ คู่ อยู่ริมขวา ๑ คู่ ริมซ้าย ๑ คู่ ในท่าต่างกัน

ด้านหลัง ตอนบนและตอนกลางมีภาพจับลิงรบยักษ์ ๓ คู่อยู่ในท่าต่างกัน ตามจังหวะภาพดังนี้ ตอนบนอยู่ริมขวา ซ้ายข้างละ ๑ คู่ ตอนกลางกึ่งกลาง ๑ คู่ ต่ำสุดริมขวามีภาพจับหมู่ ๕ ลิง ๑ ตัวสู้รบกับยักษ์เล็ก ๔ ตน ต่ำสุดริมซ้ายมีภาพจับหมู่ ๔ ลิง ๑ ตัวสู้รบกับยักษ์เล็ก ๓ ตน ภาพจับทั้ง ๒ หมู่อยู่ในลักษณะวงกลม แสดงอาการต่อสู้กันอย่างเอาจริงเอาจัง ตอนบนของด้านหลังนี้มีจารึกเขียนด้วยอักษรขอมภาษาไทย ๑ บรรทัด มีข้อความดังต่อไปนี้

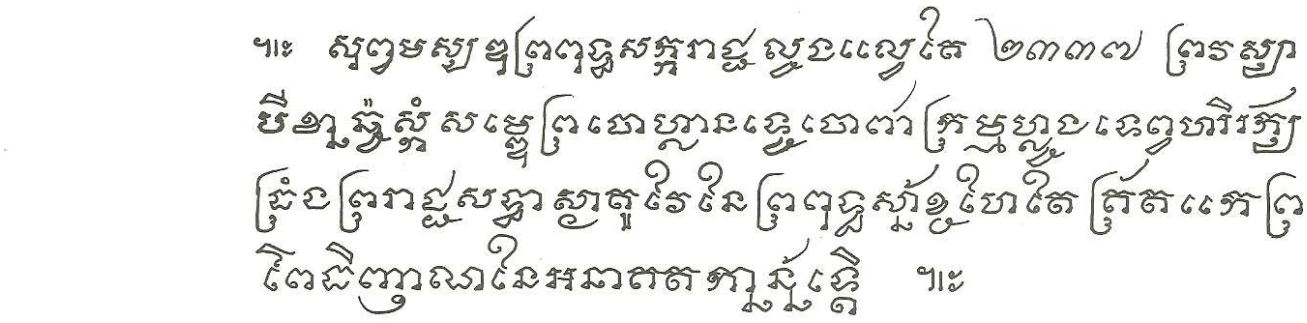

ถอดออกเป็นภาษาไทยปัจจุบันได้ดังนี้ :–

๚ะ สุพพมัสดุพระพุทธศักราชล่วงแล้วได้ ๒๓๓๗ พระวัสสา ปีขาลฉศก สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์ ทรงพระราชศรัทธาสร้างตู้ไว้ในพระพุทธศาสนา ขอให้ได้ตรัสแก่พระโพธิญาณในอนาคตกาลนั้นเถิด ๚ะ

กท.๒๘ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๔๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ กรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ทรงสร้างประดิษฐานไว้ ณ วัดบวรมงคล สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงให้ย้ายไปไว้ ณ หอพระมณเฑียรธรรม ภายหลังย้ายมาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ มีข้อความซึ่งบันทึกไว้คู่กับตู้นี้ ความว่า "ตู้ทองลายรดน้ำใบนี้ เป็นของครั้งกรมพระราชวังบวร ร. ๒ ทรงสร้างประดิษฐานไว้ ณ วัดบวรมงคล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ สภานายกหอพระสมุดสำหรับพระนคร มีรับสั่งให้ย้ายมารักษาไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม เพื่อเก็บพระปริยัติปิฎกไตรย์ให้ถาวรต่อไป" ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๒๐ ซม. ล่าง ๑๒๗ ซม.

ด้านข้างบน ๙๓½ ซม. ล่าง ๙๗ ซม.

สูง ๒๑๓ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๒๔ ซม.

สภาพ รักที่บานพับกระเดิดออก และกะเทาะหลุดหายไปจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน สีทองหมอง ลวดลายลบเลือนเป็นส่วนใหญ่ อ่านลายเกือบไม่เห็น สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำลายกนกใบเทศเครือเถาไขว้ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ในระหว่างเถา เคล้าภาพหน้าขบ ภาพเทวดา สัตว์หิมพานต์ และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยใบเทศ ภายในลูกขนาบ ซึ่งเขียนเป็นลูกแก้วสลับดอก ๔ กลีบ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ตอนบนตรงกับกรอบลิ้นชัก ด้านหน้าเขียนภาพชาย ๑ คน แต่งกายเหมือนชาวตะวันตก สวมหมวก ยืนอยู่ มีสิงโตจีนยืนอยู่ที่ข้างเท้า ๓ ตัว มีต้นไม้เป็นพื้นหลัง ด้านข้างขวาเขียนภาพเซี่ยวกางถืออาวุธต่างกัน ยืนอยู่ในท่าต่างกัน ด้านข้างซ้ายเขียนภาพชายหน้าตาและเครื่องแต่งกายคล้ายชาวตะวันตก แต่ไม่สวมหมวก ยืนอยู่ในท่าต่างกัน ตอนล่างต่อจากภาพบุคคลและภาพเซี่ยวกางลงไป ตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงเหมือนกัน ๓ ด้าน

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งลายภายในลูกขนาบซึ่งยกเป็นคิ้วสูง ที่ลูกขนาบเขียนลายลูกแก้ว ที่ขอบเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศเหนือลายบัว

ลิ้นชัก ด้านหน้าขวาซ้ายตกแต่งลายแต่ละด้านเป็นลายจำหลักนูนต่ำภายในกรอบ ที่กรอบชั้นนอกเขียนลายบัวกรอบชั้นในซึ่งแบ่งเป็นกรอบเล็ก ๆ รูปสี่เหลี่ยมอีก ๓ กรอบ ที่กรอบทำเป็นย่อมุมไม้สิบสอง กึ่งกลางกรอบจำหลักรูปดอกไม้ ช่องว่างระหว่างกรอบทั้ง ๓ มีลายจำหลักนูนต่ำรูปดอกไม้ครึ่งซีกคั่นอย่างนี้ ที่กรอบและรูปดอกไม้ลงทองทึบ พื้นหลังลงรักแดงทึบ ลูกตั้งด้านหน้าแบ่งกรอบลิ้นชักทั้ง ๒ ตกแต่งด้วยลายรักร้อยบัวร้อย กรอบลิ้นชักด้านข้างขวาซ้าย จำหลักลายนูนต่ำภายในกรอบ ที่กรอบเขียนลายบัว ลายจำหลักตรงกลางทำเป็นลายก้านต่อดอกเครือเถา ประดับกระจกสีแดง ขาว

ขอบลวด ใต้กรอบลิ้นชักเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปรวงผึ้ง ขอบบนของรวงผึ้งจำหลักนูนต่ำเป็นลายเครือเถาเลื้อย ด้านหน้าประดับกระจกสีขาว เขียว ที่กึ่งกลางดอกไม้บาน ด้านข้างขวาซ้ายจำหลักเป็นลายเครือเถาเลื้อยดอกไม้ตูม ไม่มีกระจกประดับ รวงผึ้งด้านหน้าซึ่งอยู่ตรงกลางและริมขวาซ้ายจำหลักนูนต่ำเป็นลายพันธุ์พฤกษา รวงผึ้งตรงกลางระหว่างซีกขวาและซ้ายเขียนลายรดน้ำเป็นรูปดอกไม้ รวงผึ้งด้านข้างขวาซ้าย จำหลักนูนต่ำลายพันธุ์พฤกษาเหมือนกันตลอดทุกรวง เชิงตู้ด้านหลังทำเป็นรูปปากสิงห์ ลงรักดำทึบ

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดสี่เสา เป็นเสา ๔ เหลี่ยม ลงรักแดง มีหัวเสาทำเป็นรูปดอกบัวซึ่งเพิ่งคลี่กลีบออก ๓ ชั้น จำหลักไม้เป็นริ้วตามแบบกลีบบัวจริง หรือให้เหมือนธรรมชาติ ลงทองทึบที่ดอกบัว

BKK. 28 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : By the order of Krom Prarajvangborvorn Maha Senanuruk, this cabinet was built and installed at Wat Bovonmongkon. It was removed to the Monthien Tham Hall by the order of Somdej Krom Phya Damrong Rajanubharb and later to the National Library. It is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 120 cms., bottom width 127 cms.,

Sides, top width $93\frac{1}{2}$ cms., bottom width 97 cms.

Height 213 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 24 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Bai Thet Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with leaves of an exotic cotton plant among which are birds and squirrels. One can observe faces of some creatures, celestial beings and the mythical animals of Himavant Forests. There is also a scene from the Life of the Buddha representing the Great Departure episode. It depicts Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน ประตูตู้ขวาซ้ายตกแต่งลวดลายภายในกรอบที่ยกสูงเป็นคิ้วคล้ายกรอบรูปโดยรอบ ๔ ด้าน ที่กรอบเขียนลายบัว ลายตรงกลางมีลายขอบ ๔ ด้าน ที่ขอบเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ ตอนบนและตอนกลางมีภาพเทพชุมนุม ในภาพมีเทวดานั่งพนมมือหันหน้ามาทางกึ่งกลางตู้เรียงลำดับเป็นแถว แถวละ ๓ องค์ รวม ๓ แถว แถวบนสุดเป็นภาพเทวดาชั้นพรหม มี ๔ พักตร์ ๒ กร แถวที่ ๒ เป็นภาพเทวดาชั้นรองลงมา แต่ยังอยู่ในระดับอาวุโส มีหนวดเสริมให้เห็นบุคลิกเป็นพิเศษ ถัดลงมาแถวที่ ๓ เป็นภาพเทวดาระดับต้น พระพักตร์เกลี้ยงเกลาดูงามสง่า ตอนล่างมีอมนุษย์ชื่อ นรทวิบท ครึ่งบนเป็นคนครึ่งล่างคล้ายไก่ นั่งอยู่บนโขดหินตรงกลาง มีภาพกินนร ๒ ตัวยืนพนมมือขนาบอยู่ ๒ ข้าง ขวาซ้าย ต่ำสุดมีภาพราชสีห์ ๑ คู่กำลังหยอกล้อกันอยู่ตรงกลาง

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งลายภายในกรอบที่ยกสูงเป็นคิ้วคล้ายกรอบรูปโดยรอบ ๔ ด้าน ที่กรอบเขียนลายบัว ลายตรงกลางมีลายขอบ ๔ ด้าน ที่ขอบเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ ด้านข้างขวา ตอนกลางเคล้าภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะเกาะหางม้าตามเสด็จ แวดล้อมด้วยหมู่เทวดาส่งเสด็จโดยใช้หัตถ์ข้างหนึ่งรองรับเท้าม้าไว้ เขียนภาพให้เห็นเทวดาเพียง ๓ องค์ อีก ๑ องค์ตามเสด็จอยู่เบื้องหลังทางริมซ้าย เหนือขึ้นไปเล็กน้อยมีภาพพระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารและกั้นสัปทนถวาย ริมขวามีภาพพระยามารทำเป็นภาพทศกัณฐ์ยืนห้ามการเสด็จ บนสุดมีภาพนักสิทธ์ ๒ ตน พนมมือบูชาอยู่ 2 ข้าง ตอนล่างมีภาพอมนุษย์ นรปักษี หัวเป็นคนตัวเป็นนก หญิง ๑ ตัว ยืนอยู่ตรงกลาง ชาย ๒ ตัว ยืนขนาบอยู่ ๒ ข้าง ต่ำสุดมีภาพกวาง ๑ ตัวอยู่ตรงกลาง และเสือ ๑ ตัว กำลังหมอบจ้องจะตะครุบกวางอยู่ตรงมุมล่างขวา

ด้านข้างซ้าย ตอนกลางลบเลือนมาก เห็นเป็นรูปพระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารอยู่ทางริมขวา เข้าใจว่าคงจะเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ขณะตัดพระเมาลี ตอนล่างมีภาพกินรียืนพนมมืออยู่ทางริมขวา มีลิงอยู่ตรงกลาง ๑ ตัว กินนรอยู่ทางริมซ้าย ๑ ตัว

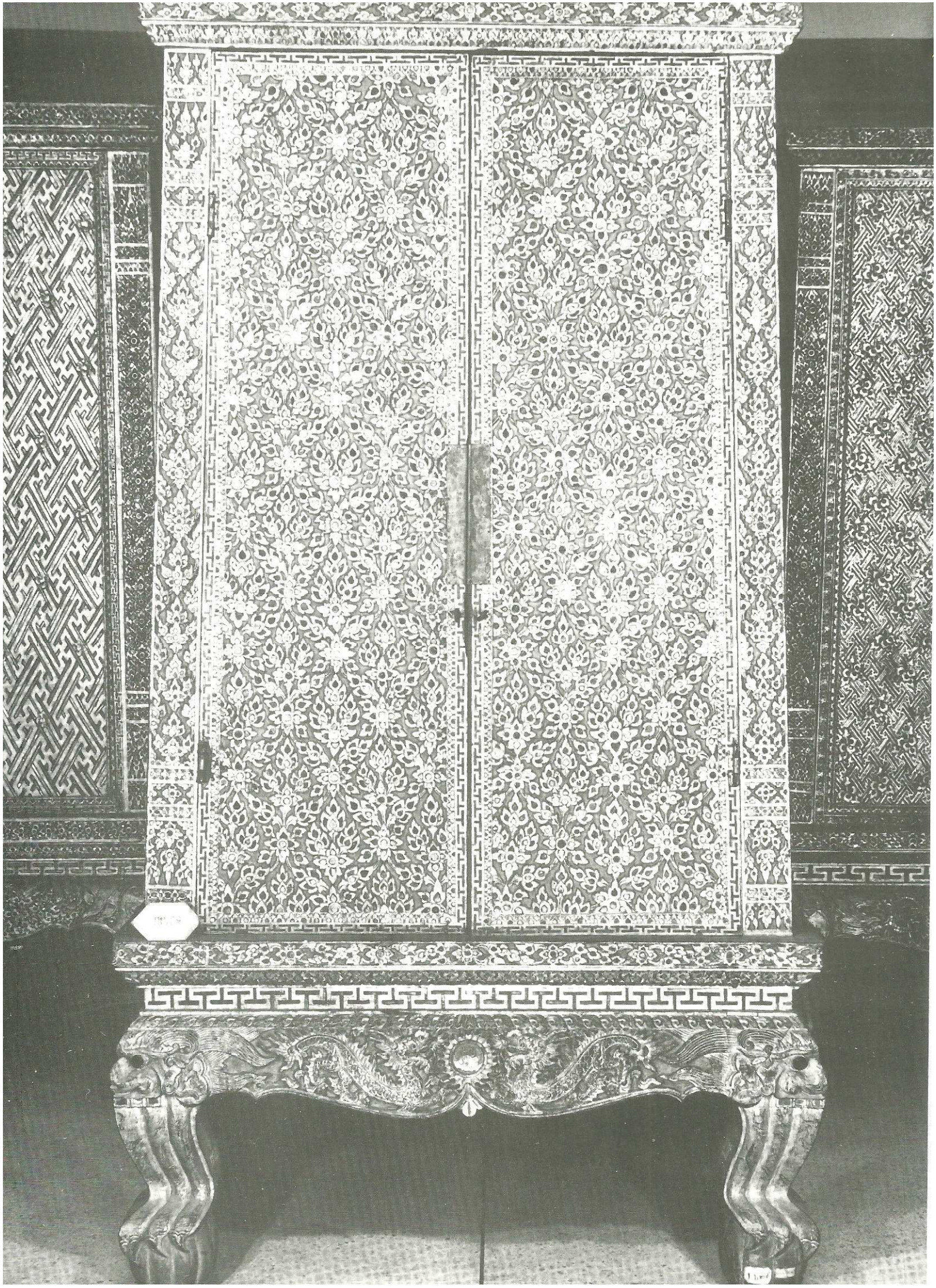

กท.๒๙ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมเป็นของหอพุทธศาสนสังคหะ ได้มาแต่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๙ ซม. ล่าง ๙๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.

สูง ๑๗๔ ซม.

สภาพ ชำรุด ด้านข้างซ้ายรักละลาย กระจกสีที่ประดับบนพื้นลายหลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่ มีกระจกสีเหลืออยู่ ๓–๔ ชิ้นเท่านั้น ส่วนอื่น ๆ ของตู้ กระจกสีหลุดหายไปบางส่วน

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลักประดับกระจกสี

ด้านหน้า ด้านข้างขวาและด้านข้างซ้ายจำหลักลายนูนต่ำ ลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ พื้นลายลงทองทึบและประดับกระจกสีขาว น้ำเงิน และสีเขียว ส่วนพื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ กรอบของบานประตูด้านหน้าจำหลักลายบัวประดับกระจกสีขาว และลายประแจจีนซึ่งประดับด้วยกระจกสีแดง ส่วนกรอบด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายบัวและประดับกระจกสีขาวล้วน

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอดจากขอบบนลงมาจนถึงขาตู้

เสาขอบตู้ จำหลักลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายกรวยเชิงซึ่งลงทองทึบและประดับกระจกสีขาว ส่วนพื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ

เสาขาตู้ จำหลักลายเป็นรูปหน้าสิงห์ แข้งและเล็บสิงห์ เหยียบอยู่บนลูกแก้วที่ลงรักแดงทึบ ที่ตาสิงห์ประดับกระจกสีดำ ฟันสิงห์ประดับกระจกสีแดง

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีนลงทองทึบ และประดับกระจกสีเขียว จำหลักบัวหลังสิงห์เป็นลายบัวรวนและประดับกระจกสีขาวที่ใต้ท้องไม้

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์เฉพาะด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายมังกร ๒ ตัว กำลังคาบแก้ว ซึ่งลอยอยู่ในตอนกลางเหนือจมูกสิงห์ บนดวงแก้วประดับกระจกสีขาว ตัวมังกรและพื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ เชิงตู้ทำต่อกับขาตู้

BKK. 29 **A LION'S LEG CABINET**

Origin : The Buddha Satsana Sangkhaha Hall was formerly in possession of this cabinet which was removed from Wat Arun Ratwararam, Thon Buri, on July 4, 1922. This cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 89 cms., bottom width $97\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $72\frac{1}{2}$ cms., bottom width 81 cms.

Height 174 cms.

Design : This wooden cabinet is carved and decorated with coloured glass.

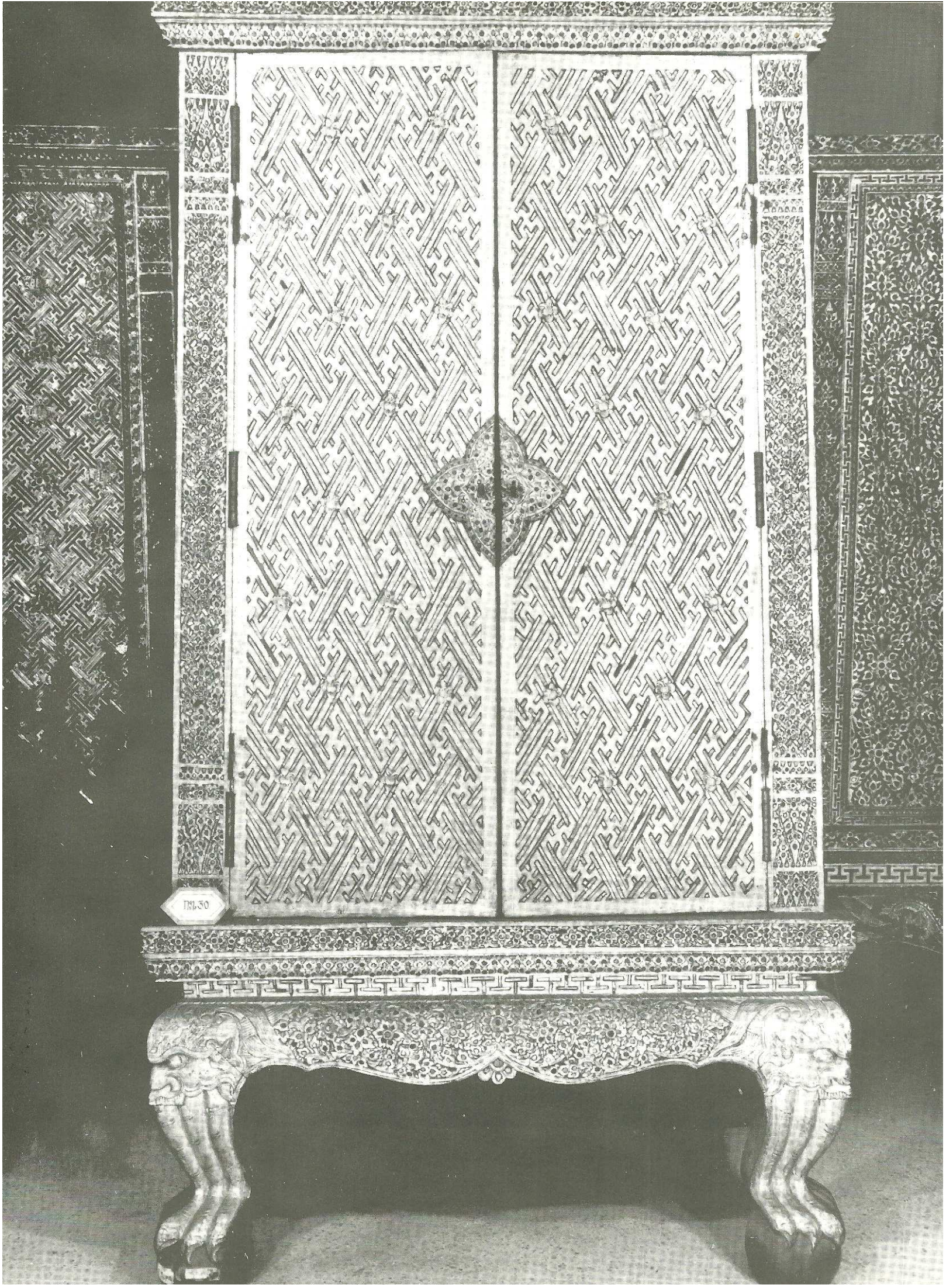

กท.๓๐ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๗)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมเป็นตู้ของหอพุทธศาสนสังคหะ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๒ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๔ ซม.

สูง ๑๗๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อย กระจกสีที่ประดับไว้หลุดหายไปเป็นบางส่วน

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลักประดับกระจกสีขาว เขียว และสีน้ำเงิน

ด้านหน้าและด้านข้างขวา ซ้าย จำหลักลายประแจจีน ดอกไม้ร่วง สลับเป็นระยะ ๆ พื้นลายประดับกระจกสีขาว พื้นหลังลงทองทึบ กึ่งกลางของด้านหน้าทำรูปประจำยามรัดอกนูนสูงขึ้นมา และประดับกระจกสีน้ำเงิน เขียว และขาว กรอบของด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายโดยรอบเป็นลายบัว ประดับกระจกสีเขียว และจำหลักลายประแจจีน ประดับกระจกสีขาว

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายรักร้อยใบเทศและลายกรวยเชิง ประดับกระจกสีเขียวแกมน้ำเงินบนพื้นลาย ส่วนพื้นหลังประดับกระจกสีขาว

เสาขาตู้ จำหลักรูปหน้าสิงห์ แข้งสิงห์ และเล็บสิงห์ ซึ่งลงทองทึบทั้งหมด และเหยียบอยู่บนลูกแก้วที่ลงรักดำทึบ

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักลายก้านต่อดอกเครือเถา เฉพาะขอบบนของด้านหน้าประดับกระจกขาวล้วน ส่วนขอบบนและขอบล่างของด้านอื่นประดับกระจกสีเขียวบนลายดอกสี่กลีบ อยู่บนพื้นหลังที่ใช้กระจกสีขาวตกแต่ง ลายไม้จำหลักของขอบบนและขอบล่างอยู่เหนือลายบัวที่ประดับด้วยกระจกสีเขียวแกมน้ำเงิน

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีน ประดับกระจกสีขาว จำหลักบัวหลังสิงห์เป็นลายบัวรวน ลงทองทึบ อยู่ใต้ท้องไม้

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๓ ด้าน และจำหลักลายก้านขดประดับกระจกเขียวแกมน้ำเงินบนพื้นลาย ส่วนพื้นหลังของลายประดับด้วยกระจกสีขาว

ผนังตู้ด้านใน ลงรักแดงทึบเป็นพื้นหลัง และเขียนลายดอกไม้ร่วงประปรายบนผนังด้านในของบานประตูขวาซ้ายและด้านข้างขวาซ้าย ส่วนเพดานตู้เขียนลายดาวราย ๑๐ ดวง ลักษณะดาวคล้ายลายดอกจอก

BKK. 30 **A LION'S LEG CABINET**

Origin : This cabinet formerly belonged to the Buddha Satsana Sangkhaha Hall, and is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 92 cms., bottom width 99 cms.

Sides, top width 77$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 84 cms.

Height 175$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This wood carved cabinet is decorated with white, green and blue glass.

กท.๓๑ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๒๓ ซม. ล่าง ๑๓๕ ซม.
ด้านข้างบน ๙๘ ซม. ล่าง ๑๐๙ ซม.
สูง ๒๑๒ ซม.

สภาพ ชำรุด บนผนังตู้ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเนื้อไม้แตก บางส่วนรักกะเทาะ ภาพลายทองหมองและลบเลือนในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่

ด้านหน้า เขียนภาพเทพทวารบาลทรงถือพระขรรค์ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ อยู่บนบานประตูขวาซ้ายบานละ ๑ องค์ พื้นหลังของภาพเทพทวารบาลเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนกกระรอก กึ่งกลางของด้านหน้าเขียนลายประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ และลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ ตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายดอกประจำยามสี่กลีบ สลับกับลายเกลียวกนกและลายบัว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้างทั้ง ๔ ด้าน แต่ด้านหลังลงรักดำทึบ เขียนลายเฉพาะด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายด้วยลายพุ่มข้าวบิณฑ์ครึ่งซีกและลายก้านขด

BKK. 31 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Phra Chettuphon, Bangkok, in 1916, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 123 cms., bottom width 135 cms.
Sides, top width 98 cms., bottom width 109 cms.
Height 212 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with the portraits of Dvarapala or divine door guardians.

ด้านข้าง ขวา ซ้าย เขียนภาพกินรีเต็มผนังด้านข้าง ยืนประนมมือ ต่ำลงมาเขียนรูปกินนรตัวเล็กเกล้าจุกเพราะยังเยาว์อยู่ยืนประนมมืออยู่เช่นกัน พื้นหลังของภาพกินรีเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพนก ลิง กระรอก และเขียนกรอบผนังด้านข้างโดยรอบสี่ด้านด้วยลายประจำยามก้ามปูกนกเปลวสลับกับลายก้านขด

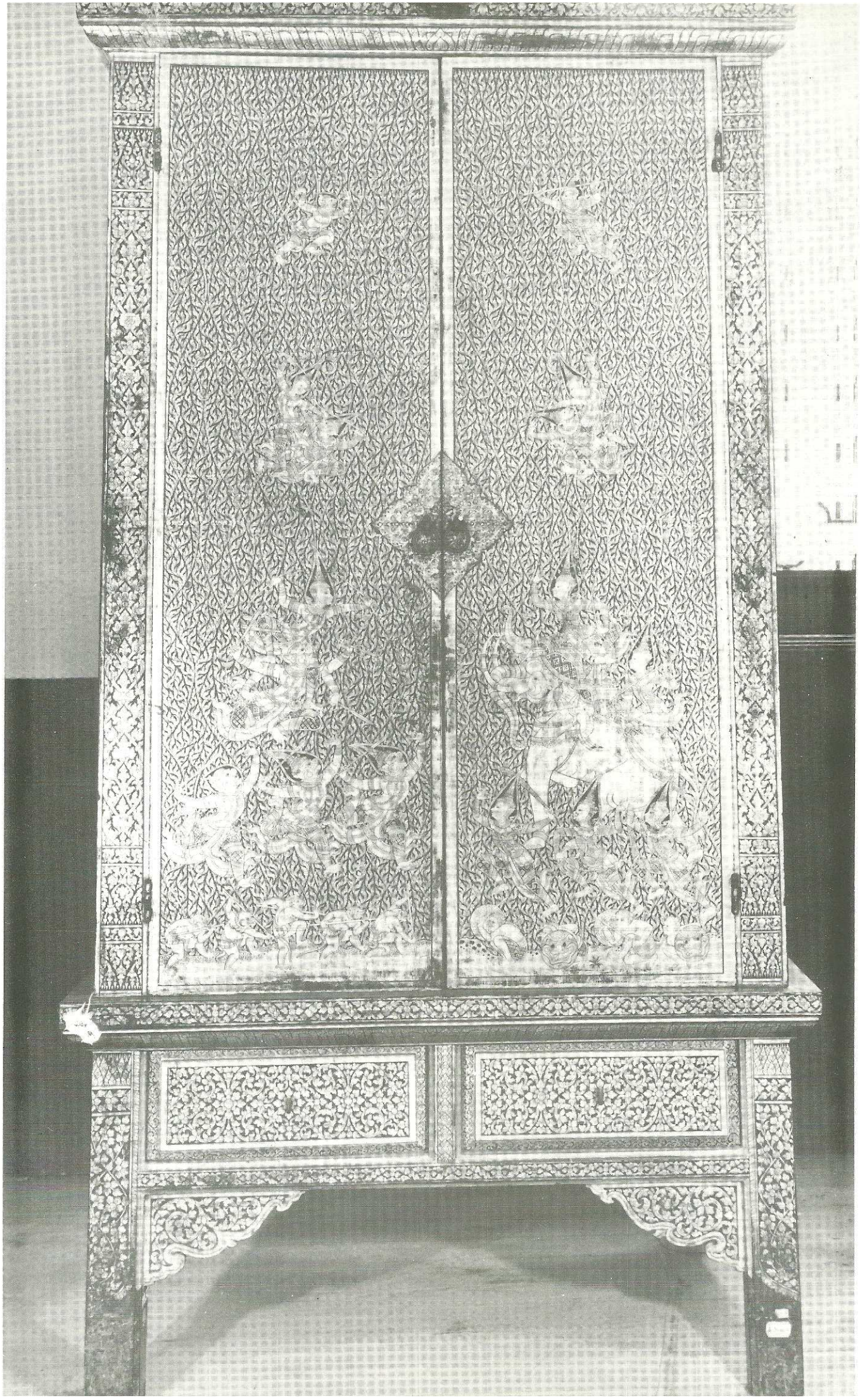

กท.๓๒ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๔๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๑๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.
ด้านข้างบน ๘๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.
สูง ๒๑๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้ยังสมบูรณ์ดี แต่ที่ขาตู้เนื้อไม้แตกไปบ้างเล็กน้อย ลายลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ เขียนภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

เสาขอบตู้ ทั้ง ๔ ด้านเขียนลายรักร้อยประดิษฐ์อย่างใหม่และลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ ๔ ด้านเขียนลายเครือเถาไขว้ใบเทศและลายกรวยเชิง อยู่ในรูปทรงของกาบพรหมสิงห์

ขอบบน ๔ ด้านเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาไขว้ประดิษฐ์อย่างใหม่และลายบัวหงาย ขอบล่างเขียนลายหมอนทองใบเทศและลายบัวหงาย

ลิ้นชักด้านหน้า เขียนลายประจำยามก้ามปูใบเทศ ประดิษฐ์อย่างใหม่ กรอบลิ้นชัก ด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายก้านขดสลับกับพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ ด้านหลังเขียนลายประจำยามก้ามปูใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

ลูกตั้งกึ่งกลางกรอบลิ้นชักด้านหน้า เขียนลายรักร้อย บัวร้อย

ท้องไม้ เขียนลายหมอนทองใบเทศ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้างทั้ง ๔ ด้าน เขียนลายก้านขด

บานประตูตู้ด้านใน บานประตูขวาเขียนภาพเทพทวารบาลทรงพระขรรค์ประทับยืนอยู่บนนาคบัลลังก์ ต่ำจากบัลลังก์ลงมาเขียนภาพหนู ๑ ตัวอยู่ด้านขวา อยู่ใกล้ ๆ กับกอไม้ซึ่งชูช่อออกดอกสะพรั่ง ในตอนกลางพื้นหลังลงรักแดงทึบ และเขียนลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้ บานประตูซ้ายเขียนภาพพระพรหมทรงพระขรรค์ประทับยืนอยู่บนนาคบัลลังก์ พื้นหลังลงรักแดงทึบ และเขียนลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้

BKK. 32 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : This cabinet was removed from Wat Pathum Khongkha, Bangkok, on May 5, 1922 and is now in the National Museum, Somdej Phra Narai Maharaj, Lop Buri.

Size : Back and Front, top width $111\frac{1}{2}$ cms., bottom width $119\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width $81\frac{1}{2}$ cms., bottom width $88\frac{1}{2}$ cms.
Height $216\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with some pairs of figures and a scene from Ramayana. The Scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

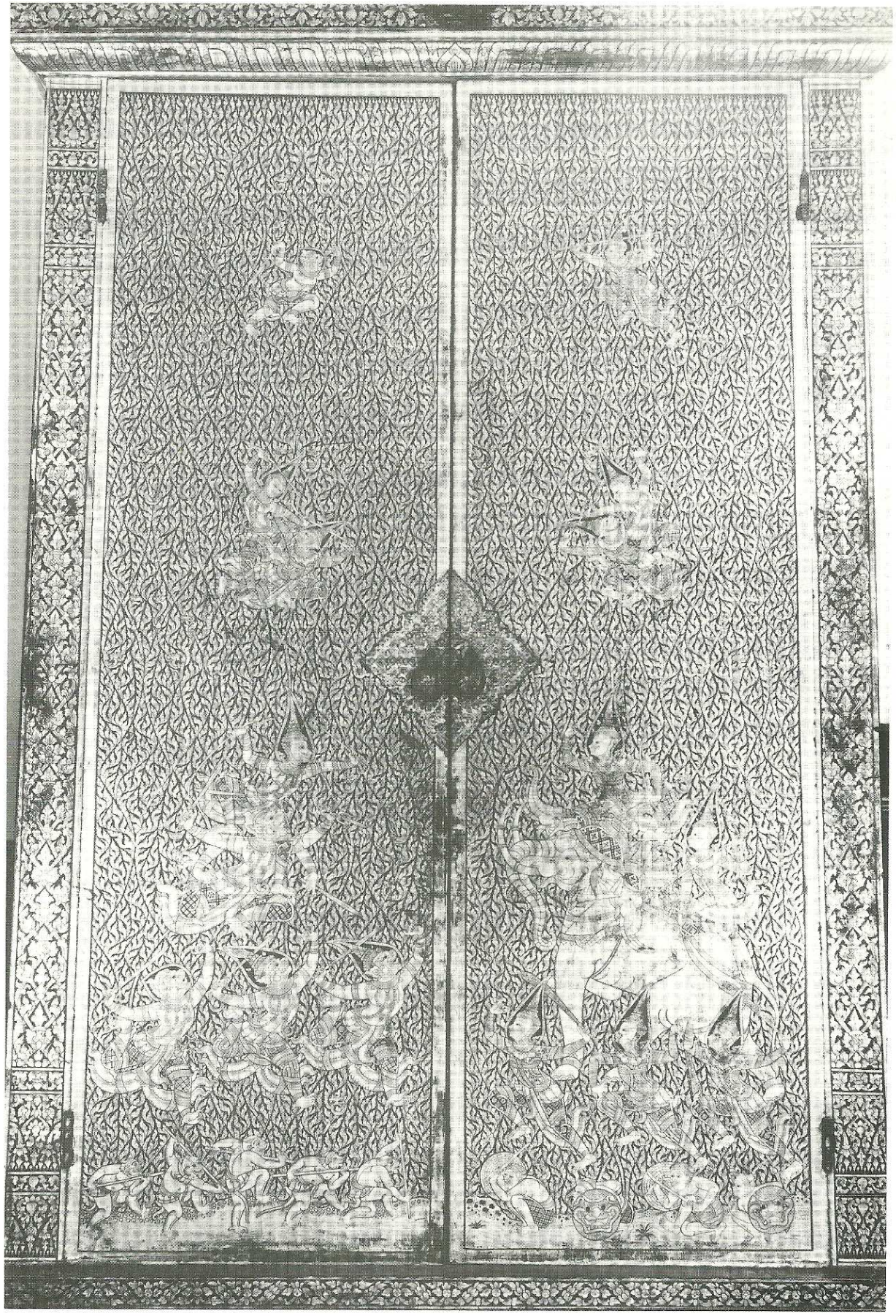

ด้านหน้า พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค เคล้าภาพนก บานประตูซ้าย ตอนบนเขียนภาพลิงเหาะลอยตัวอยู่หนึ่งตัว ตอนกลางเขียนภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ๑ ท่า ตอนล่างสุดเขียนภาพหนุมานถือตรีศูลแบกพระราม ต่ำลงมาเป็นขบวนทัพของขุนกระบี่วานร และตอนล่างสุดเป็นภาพขบวนทัพของลิงเล็ก บนบานประตูขวา ตอนบนเขียนภาพยักษ์ ๑ ตน ต่ำลงมาเขียนภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ๑ ท่า ตอนล่างสุดเป็นภาพอินทรชิตแปลงเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ต่ำลงมาเป็นขบวนทัพประกอบด้วยเทวดาและพลเดินทัพซึ่งถือดาบและโล่ห์หน้าสิงห์ไว้ป้องกันตัว

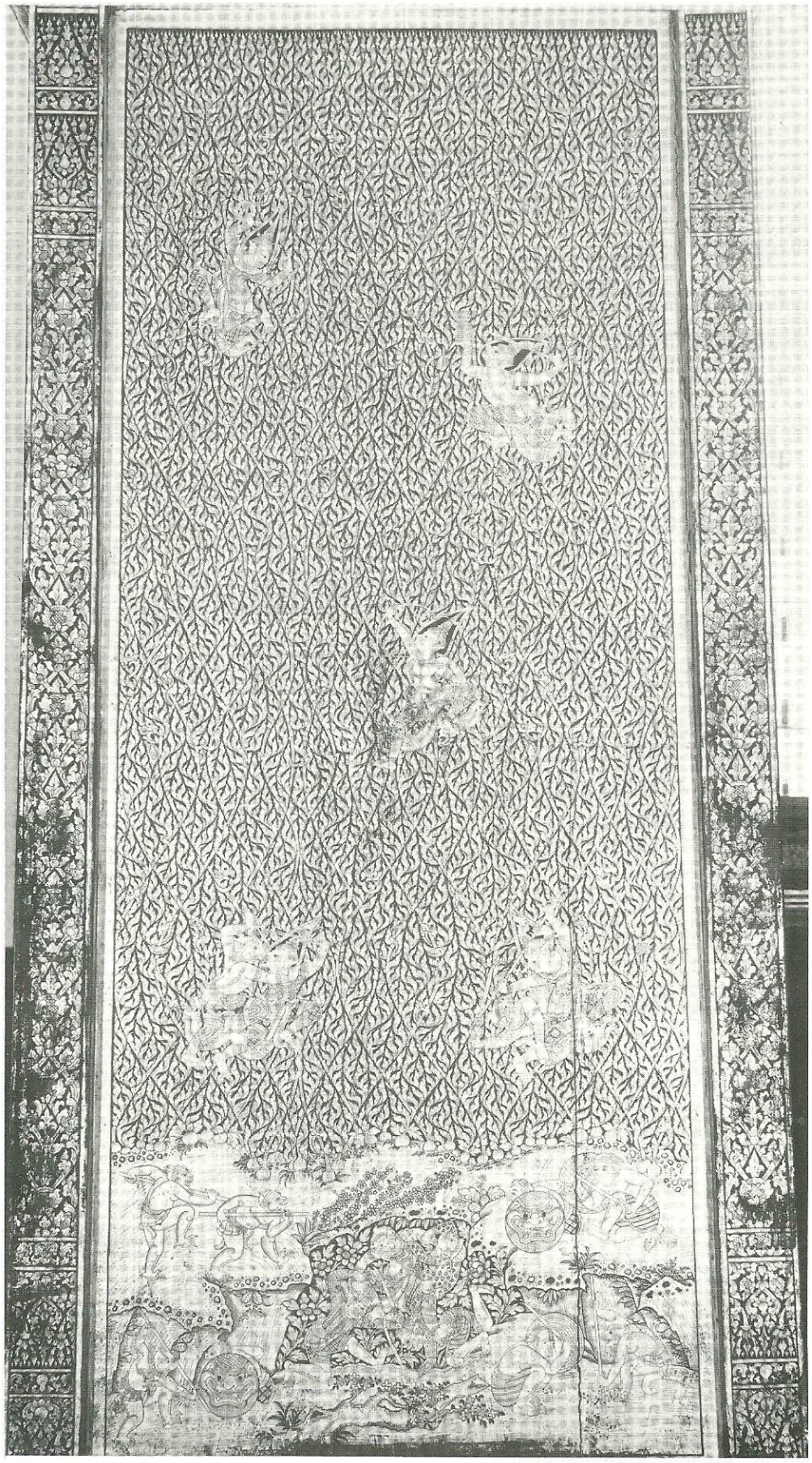

ด้านข้างขวา พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค เคล้าภาพนก ต้นเถากนก เขียนลักษณะคล้ายต้นหอม ตอนบนเขียนภาพพาลีถือพานแว่นฟ้าเหาะลอยตัวอยู่ทางด้านขวา ส่วนทางด้านซ้ายเขียนภาพทศกัณฐ์ถือจักร กำลังเหาะหนี ตอนกลางเขียนภาพพระรามทรงศรเพื่อให้ไปต้องทศกัณฐ์ ตอนล่างเขียนภาพจับลิงรบยักษ์ ๒ คู่ ๒ ท่า กึ่งกลางของตอนล่างสุดเขียนภาพจับหมู่ ๔ ระหว่างลิง ๑ ตัวกับยักษ์ ๓ ตน นอกนั้นเป็นภาพการสู้รบระหว่างพลลิงและบริวารของยักษ์

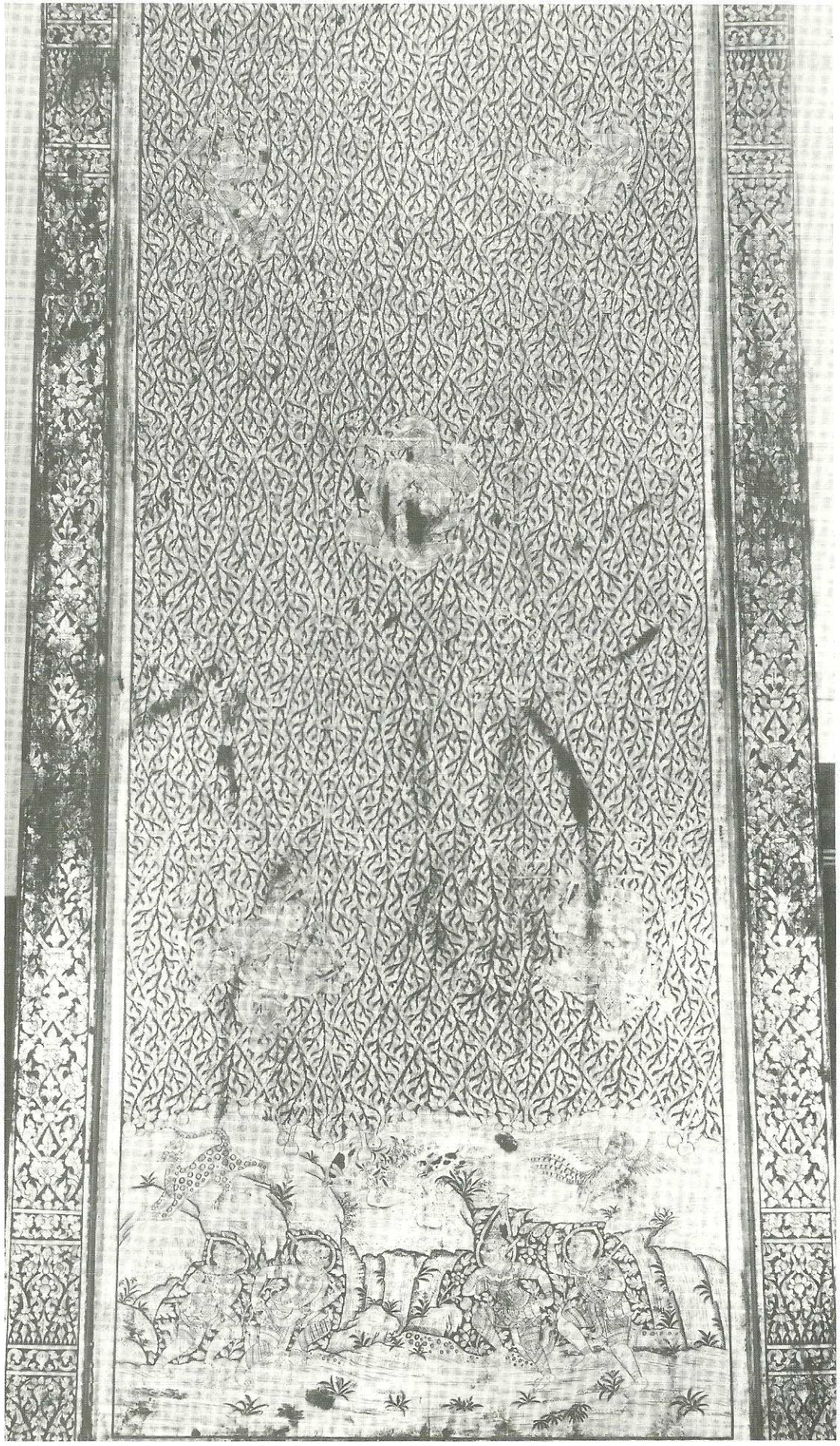

ด้านข้างซ้าย พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพนก ตอนบนเขียนภาพลิงเหาะไล่ตามยักษ์ ๑ คู่ ตอนกลางเขียนภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ ตอนล่างเขียนภาพจับลิงรบยักษ์ ๒ คู่ ๒ ท่า ต่ำลงมาเขียนภาพเสือดาวหนึ่งตัวอยู่ทางด้านซ้าย และภาพนรปักษี อยู่ทางด้านขวา นรปักษีตัวนี้มีหัวเป็นบุรุษ มีปีกมีตัวและขาเป็นนก ตอนล่างสุดเขียนภาพพลยักษ์ ๒ ตน และพลลิง ๒ ตัว กำลังเดินทัพเข้าหากัน

ด้านหลัง พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพนก ตอนบนเขียนภาพจับลิงรบกับยักษ์ ๑ คู่ ตอนกลาง เขียนภาพพระรามอยู่ทางขวา ทรงศร ไปต้องกลุ่มยักษ์ ๓ ตน ทางด้านซ้าย ตอนล่างเขียนภาพพระรามยกทัพประทับรถทรงพร้อมด้วยพระลักษณ์ และขุนกระบี่วานรและพลลิงอยู่ทางด้านซ้าย ทางด้านขวาเป็นภาพทศกัณฐ์ทรงช้างยกทัพพร้อมด้วยเสนายักษ์และบริวารของยักษ์ซึ่งมีใบหน้าและแต่งตัวแบบชาวยุโรป ถือดาบและโล่ห์ทรงกลม เขียนรูปหน้าสิงห์

กท.๓๓ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดมหรรณพารามวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๑ ซม.

ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.

สูง ๑๗๐ ซม.

สภาพ สีลบเลือนในบางตอน ไม้ตรงบานพับกะเทาะหลุดหายไป มีรอยเปลี่ยนบานพับใหม่ รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะเห็นแผ่นโลหะข้างใน เชิงตู้ด้านข้างขวาซ้ายเนื้อไม้หัก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายกำมะลอ ใช้สีเทา สีแดงคล้ำ และสีทอง บนพื้นรักดำ ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า ประกอบด้วยต้นไม้และโขดหิน เคล้าภาพสัตว์ อาทิ นกนานาชนิด กระรอก ลิง กวาง งู เสือ กระต่าย เป็นต้น และภาพสัตว์หิมพานต์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงกรอบชั้นล่าง

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายเถาไม้เลื้อยเป็นแบบเถาไขว้ มีลายกรวยเชิงซึ่งทำเป็นรูปดอกไม้แบบประดิษฐ์อย่างใหม่เป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปต้นไม้ มีนกและแมลงเกาะอยู่ในระหว่างกิ่งไม้ และมีลายเชิงเป็นที่สุดในตอนล่าง

ขอบบน ๓ ด้านทำเป็นลายประดิษฐ์อย่างใหม่ เลียนแบบลายก้านขดสลับดอกพิกุลอยู่เหนือลายบัว ซึ่งทำเป็นรูปคล้ายบัวผ่าซีก ขอบล่างทำเป็นรูปบัวคว่ำบัวหงาย เขียนลายคล้ายลายบัวผ่าซีกที่ขอบบัวคว่ำและบัวหงาย ที่ขอบเขียนลายเล็กมาก ลายส่วนใหญ่ลบเลือน อ่านไม่ได้

กรอบลิ้นชัก ๓ ด้านทำเป็นกรอบเฉย ๆ ไม่มีลิ้นชัก จำหลักลายฉลุโปร่งภายในรูปกรอบที่ย่อเล็กลงจากขอบนอก ตัวลายจำหลัก และกรอบติดอยู่บนแผ่นไม้ที่สูงขึ้นมาเสมอเสาขอบตู้ พื้นขอบซึ่งต่ำกว่านั้นลงรักดำทึบ ตัวลายจำหลักฉลุโปร่งเป็นลายก้านขดใบเทศ ลงทองทึบทั้งหมด ด้านหลังลงรักดำทึบ

ขอบลวดใต้กรอบ มีลักษณะกว้างเป็นท้องไม้ ตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเครือเถาเคล้ากนก ไม่มีเชิงตู้

BKK. 33 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Mahanpharam, Bangkok, on September 16, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 97$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 101 cms.

Sides, top width 76 cms., bottoms width 81 cms.
Height 170 cms.

Design : This black lacquer cabinet is painted in a "Kammalo" style. The colours used are grey, dark red and gold. The painting depicts forest scenery with trees, rock outcrops, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests.

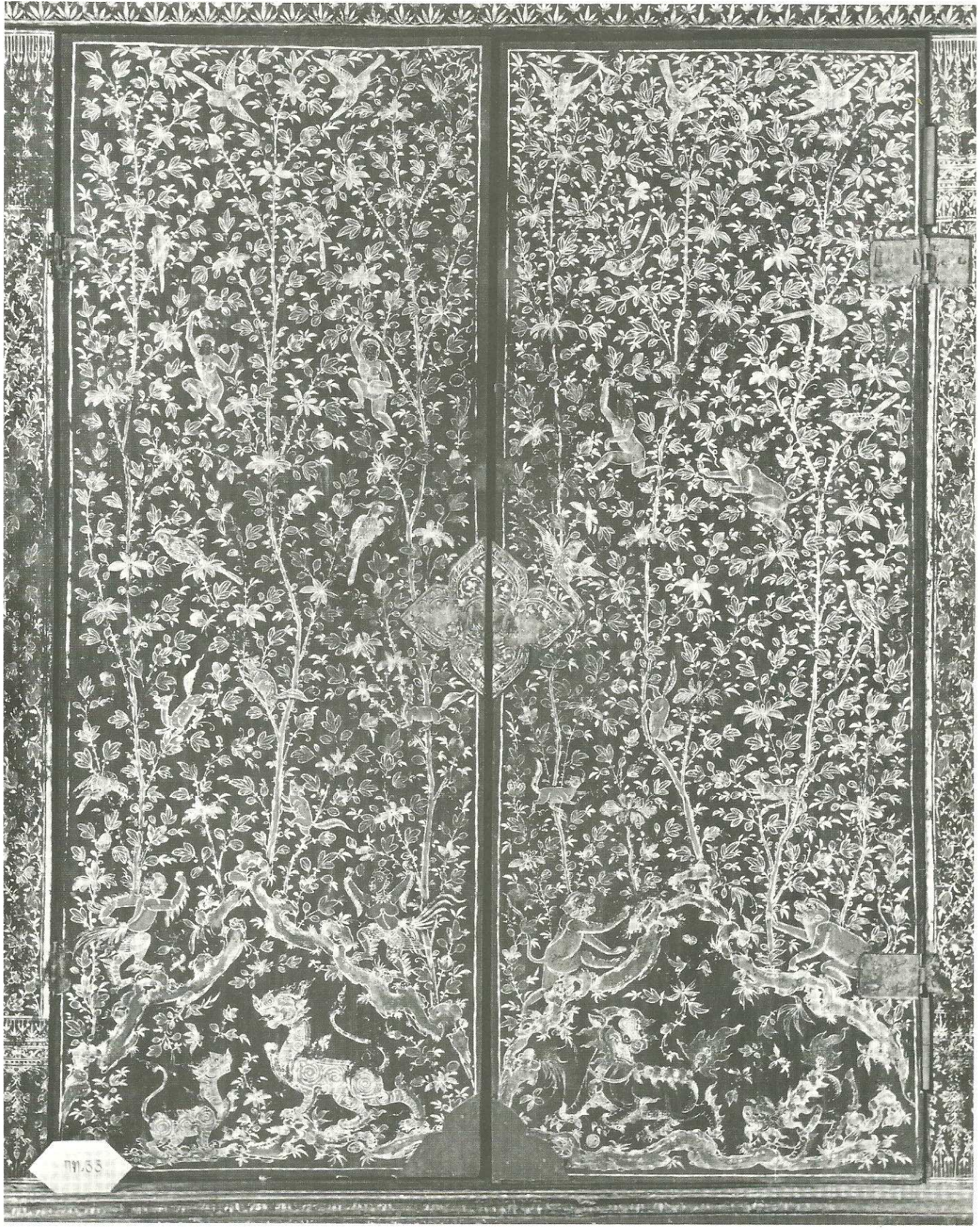

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นภาพต้นไม้ ประกอบด้วยดอก ใบ และผลเต็มเนื้อที่ มีภาพนก ลิง กระรอก และแมลง เคล้าอยู่ในระหว่างต้นไม้ด้วยท่าทางต่าง ๆ กัน นกบางตัวไล่จิกแมลง บางตัวเกาะบนกิ่งไม้ ลิงบางตัวโหนโยนตัวกับกิ่งไม้ บางตัวไต่ตามกิ่งไม้และลำต้น ตอนล่างมีภาพสัตว์หิมพานต์ภายใต้เส้นแบ่งภาพ ซึ่งทำเป็นรูปโค้งไปมาคล้ายโขดเขาหรือปากถ้ำ ด้านขวามีภาพสิงโตจีน ๒ ตัวอยู่ในท่าหยอกล้อกัน มีลูกแก้วกลิ้งอยู่ที่เท้าสิงโตตัวริมซ้าย บนโขดหินซึ่งเป็นเส้นแบ่งภาพมีลิงกำลังปีนอยู่ริมขวาและซ้ายข้างละ ๑ ตัว ด้านซ้ายมีภาพราชสีห์ ๒ ตัวกำลังหยอกล้อกันอยู่ มีภาพอมนุษย์ ๒ ตัว ชื่อ นรสกุณสีห์ หัวเป็นคนไว้ผมยาว ไม่สวมมงกุฎ ตัวมีลักษณะคล้ายสิงห์ มีครีบที่แขนและขา มีปีกที่เอว มีหางเหมือนหางไก่ ริมขวาตัวเมีย ริมซ้ายตัวผู้ ทั้งคู่อยู่ในท่าก้าวเดินขึ้นบนโขดหินซึ่งเป็นเส้นแบ่งภาพ กึ่งกลางประตูตู้มีประจำยามรัดอกทำด้วยแผ่นโลหะตกแต่งด้วยลายรดน้ำปิดทอง

ด้านข้างขวา ตกแต่งด้วยภาพทิวทัศน์ในป่า มีต้นไม้และโขดหินลักษณะเป็นเขามออยู่เป็นกลุ่ม ๆ เต็มเนื้อที่ มีภาพนกและสัตว์ป่าประกอบ ตอนบนมุมขวามีภาพกระต่าย ๒ ตัว และมีนกบินในอากาศทางริมซ้าย ๓ ตัว มีกระรอกไต่อยู่ตามต้นไม้ ถัดลงมาริมซ้ายมีภาพงูกำลังรัดกวาง ทางริมขวามีภาพลิงไต่อยู่ตามโขดหิน ๒ ตัว ข้างโขดหินมีเสือ ๑ ตัวกำลังวิ่งไล่กวาง ๒ ตัว ตอนล่างริมซ้ายมีภาพนกกระสา ๒ ตัวกำลังหาปลาอยู่ริมสระ ตามต้นไม้และเขามอมีนกและแมลงนานาชนิดเกาะอยู่บ้าง บินในอากาศบ้าง

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งภาพทิวทัศน์ในป่า มีต้นไม้และโขดหินลักษณะเป็นเขามออยู่เป็นกลุ่ม ๆ เต็มเนื้อที่ มีภาพสัตว์ อาทินกนานาชนิด รวมทั้งนกยูง เกาะบ้าง บินบ้าง ไล่ตัวแมลงบ้าง ภาพเหล่านี้ประกอบอยู่ตามต้นไม้ ในอากาศ มีไก่ ๒ ตัวอยู่ทางขวาตอนบน และวัว ๒ ตัวอยู่ทางซ้ายตอนกลาง ตอนล่างริมขวามีภาพเสือกำลังกัดคอควาย และที่ต่ำสุดริมซ้ายมีภาพพังพอน ๒ ตัวกำลังวิ่งไล่กันอยู่

กท.๓๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดดุสิตารามวรวิหาร (วัดเสาวคนธ์) จัดหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๘ ซม. ล่าง ๙๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๘๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๖๗ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก เนื้อไม้แตก มีรอยหนูกัด รักกะเทาะ บานพับผุกร่อน ภาพลายทองหมองและลบเลือนมาก

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหน้า เขียนภาพเทพทวารบาลทรงถือลูกศร และคันศร ประทับยืนยกซ่นพระบาทขึ้นข้างหนึ่ง ประทับยืนอยู่บนบัลลังก์ บนบานประตูขวาซ้าย บานละหนึ่งองค์ ส่วนพื้นหลังเขียนลายดอกไม้ร่วง กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายก้านต่อดอกใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ และลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวหงาย

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้าเขียนลายก้านขดใบเทศ ส่วนเชิงตู้ ด้านข้างขวาซ้าย เขียนภาพพื้นบ้านเป็นภาพบุคคล ๔ คนเดินทางมาเยี่ยมเยียนกัน มีสำรับเชี่ยนหมากวางต้อนรับแขก

BKK. 34 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Dusitaram, Thon Buri, on May 7, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 88 cms., bottom width $96\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 72 cms., bottom width $80\frac{1}{2}$ cms.

Height 167 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with the portraits of divine door guardians.

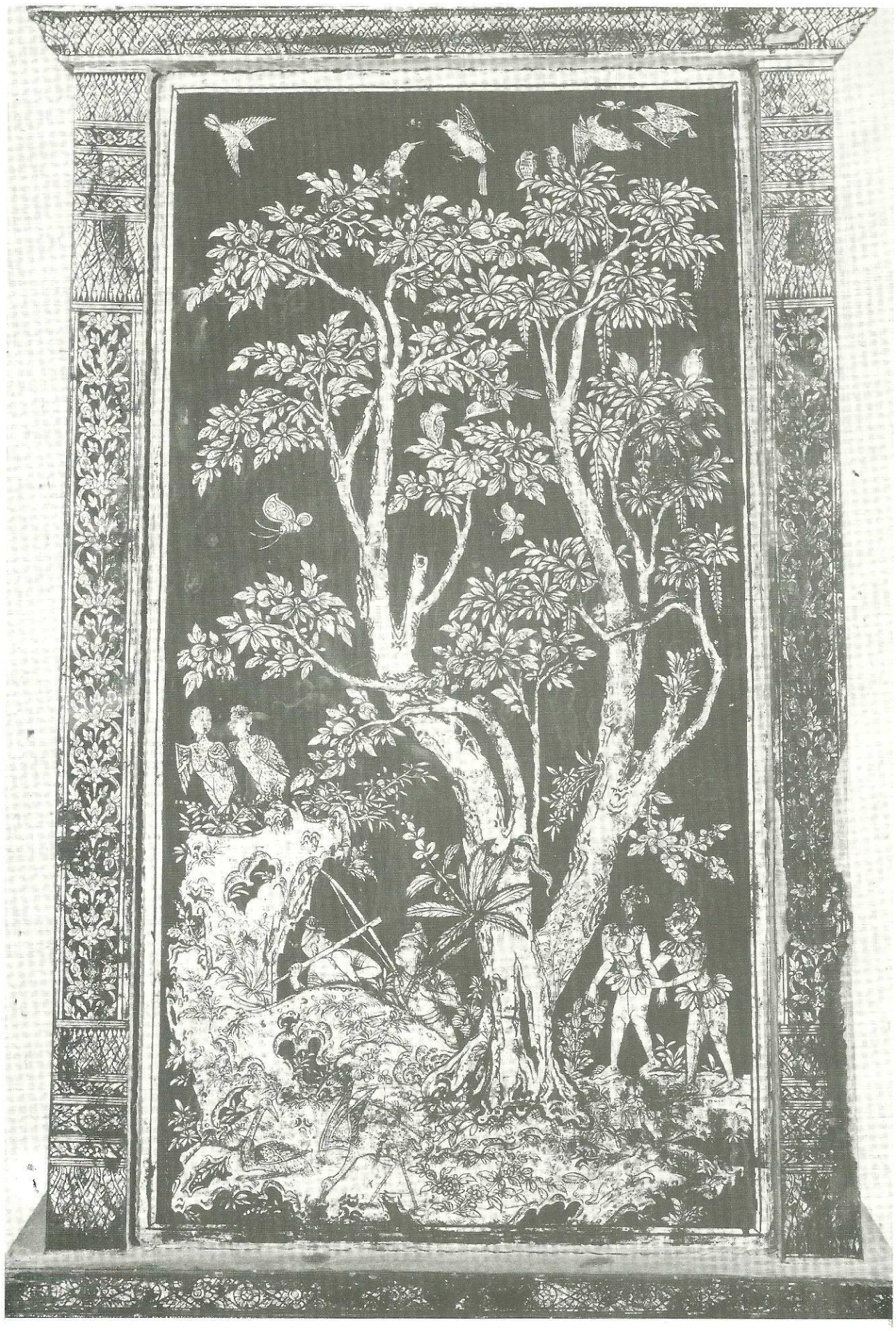

ด้านข้างขวา เขียนภาพต้นไม้ลำต้นสูงใหญ่ แผ่กิ่งก้านสาขาและผลิดอกออกผลสะพรั่ง เคล้าภาพนก กระรอก แมลง ที่โคนต้นไม้เขียนภาพพรานป่า ๑ คู่ คนป่า ๑ คู่ กระต่าย ๑ คู่ นกกระยาง ๑ คู่ นรปักษี ๑ คู่ (มีหัวเป็นคน มีตัว ปีก เขา และเท้าอย่างนก)

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพต้นไม้ยืนต้น แผ่กิ่งก้านสาขา ออกดอกและผลดกยิ่ง เคล้าภาพนก ผีเสื้อ แมลง ที่โคนต้นไม้เขียนภาพช้าง ๒ เชือก (ชูงวงจะโน้มกิ่งไม้ลงมา) ลิง ๓ ตัว กวาง ๑ คู่ อยู่มุมซ้ายและ เสือลายพาดกลอน ๑ ตัวอยู่มุมขวา

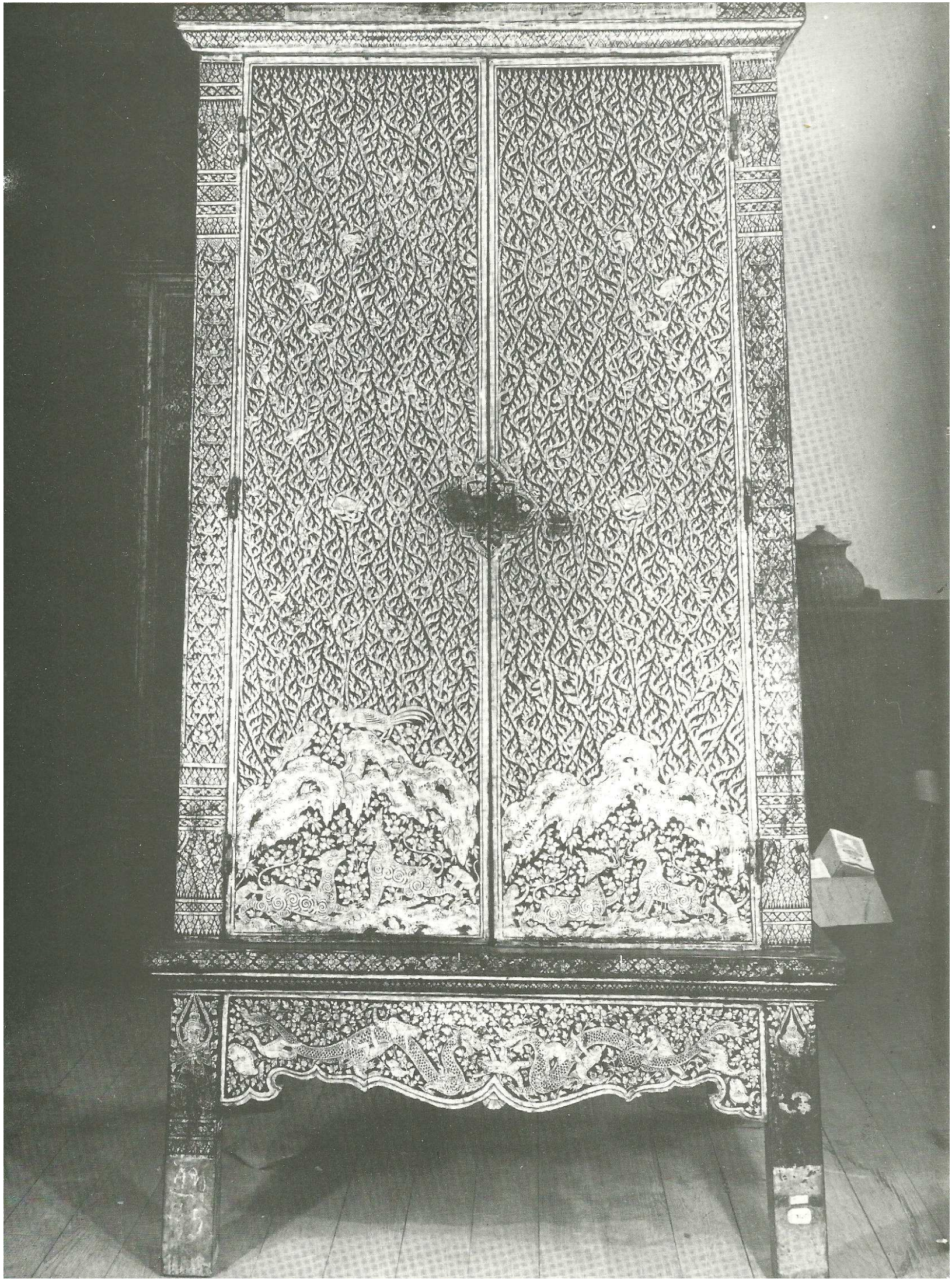

กท.๓๕ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๘ ซม. ล่าง ๑๒๒ ซม.

ด้านข้างบน ๙๖ ซม. ล่าง ๑๐๗$\frac{1}{2}$ ซม.

สูง ๒๑๗ ซม.

สภาพ รักที่ประจำยามรัดอกและบานพับกะเทาะออกบางส่วน ลายบางตอนลบเลือน แต่ส่วนใหญ่ยังชัดเจนดีอยู่ ผนังด้านหลัง ด้านข้างขวาซ้ายมีรอยเนื้อไม้แตก เสาขอบตู้ด้านข้างซ้ายไม้ผุ มีรอยเนื้อไม้แหว่ง สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพสัตว์หิมพานต์ ภาพเล่าเรื่องพื้นบ้านและเรื่องในชาดก

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยหน้าขบ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านมีภาพท้าวเวสวัณยืนถือตะบอง ๒ มือ ยืนประจำเสา ๆ ละ ๑ ตน

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ เหนือลายบัวใบเทศ เฉพาะขอบบนด้านหน้ามีจารึกอักษรไทยภาษาไทย ๑ บรรทัด มีข้อความดังต่อไปนี้

๏ สุพมัสดุพรพุทสักราชลวงแล้ว ๒๓๖๑ พรวสาเสด สังขยาเดอีนนึงกับ ๘ วัน ปัจุบันปีขาน สัาเรทิศกเดอีน ๗ แรม ๘ คำ สำเรดสมเดจ์อำม์รีนทามาตทรงพรราชสางไวไนพรสาสนา ไหใดเปนพุทมารดาพรเจาองค์ใดองค์หนึ่งในอนาคตกาล ๏

ในอนาค่ตะการ ๏

ถอดออกเป็นภาษาไทยปัจจุบันได้ดังนี้ :

๏ ศุภมัสดุพระพุทธศักราชล่วงแล้ว ๒๓๖๑ พระวสาเศษ สังขยาเดือนหนึ่งกับ ๘ วัน ปัจจุบันปีขาล สัมฤทธิศกเดือน ๗ แรม ๘ ค่ำ สำเร็จ สมเด็จอำมรินทรามาตทรงพระราชสร้างไว้ในพระศาสนาให้ได้เป็นพุทธมารดาพระเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งในอนาคตกาล ๏

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้ามีภาพมังกร ตัวเป็นนาค มีเขา มีตีน ๔ ตีน มีตัวยาว หางเป็นแผ่น ๆ แบน ๆ คล้ายหางปลา รวม ๒ ตัว หันหน้าเข้าหากันทอดตัวออก ๒ ข้าง ขวา ซ้าย มือมนุษย์ชื่อ นรมัจฉา ตัวเป็นคน หางเป็นปลา เล่นคลุกอยู่ตามตัวและหางมังกร ข้างละ ๓ ตัว และตรงกึ่งกลางระหว่างมังกรทั้ง ๒ อีก ๑ ตัว อยู่ในท่านอนหงาย และมีปลาอยู่ที่มุมปากสิงห์ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ด้านข้างขวามีภาพมังกร ๒ ตัวอยู่ในท่าคอเกี่ยวตวัดกัน และทอดตัวออกไป ทางขวาซ้ายมีภาพเงือก และกบิลมัจฉา ครึ่งบนเป็นลิง ครึ่งล่างเป็นปลา เคล้าอยู่ในระหว่างมังกร ตัวเดียวบ้าง จับเป็นคู่บ้าง ริมขวามีภาพเงือกขี่ปลา ๑ คู่ ริมซ้ายมีภาพปลางับหัวเงือก ด้านข้างซ้ายมีภาพมังกร ๒ คู่ ลำตัวเกี่ยวสอดกันข้างละ ๑ คู่ หันหน้าเข้าหากัน มีกบิลมัจฉาเกาะอยู่ที่หางริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ด้านหลังมีภาพมังกร ๒ คู่ ลำตัวเกี่ยวสอดกันข้างละ ๑ คู่ หันหน้าเข้าหากัน มีภาพนรมัจฉาตัวเป็นคน หางเป็นปลา เคล้าอยู่ที่คอมังกร ๒ ตัว ตรงหางมังกร ริมขวา ๑ ตัว ริมซ้าย ๒ ตัว

BKK. 35 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 108 cms., bottom width 122 cms.

Sides, top width 96 cms., bottom width $107\frac{1}{2}$ cms.

Height 217 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests. There are also scenes depicting folk stories and Phahalakavi Jataka. The Jataka part portrays Phaholvichai and Kavi as a tiger and a bull living with a hermit in a forest.

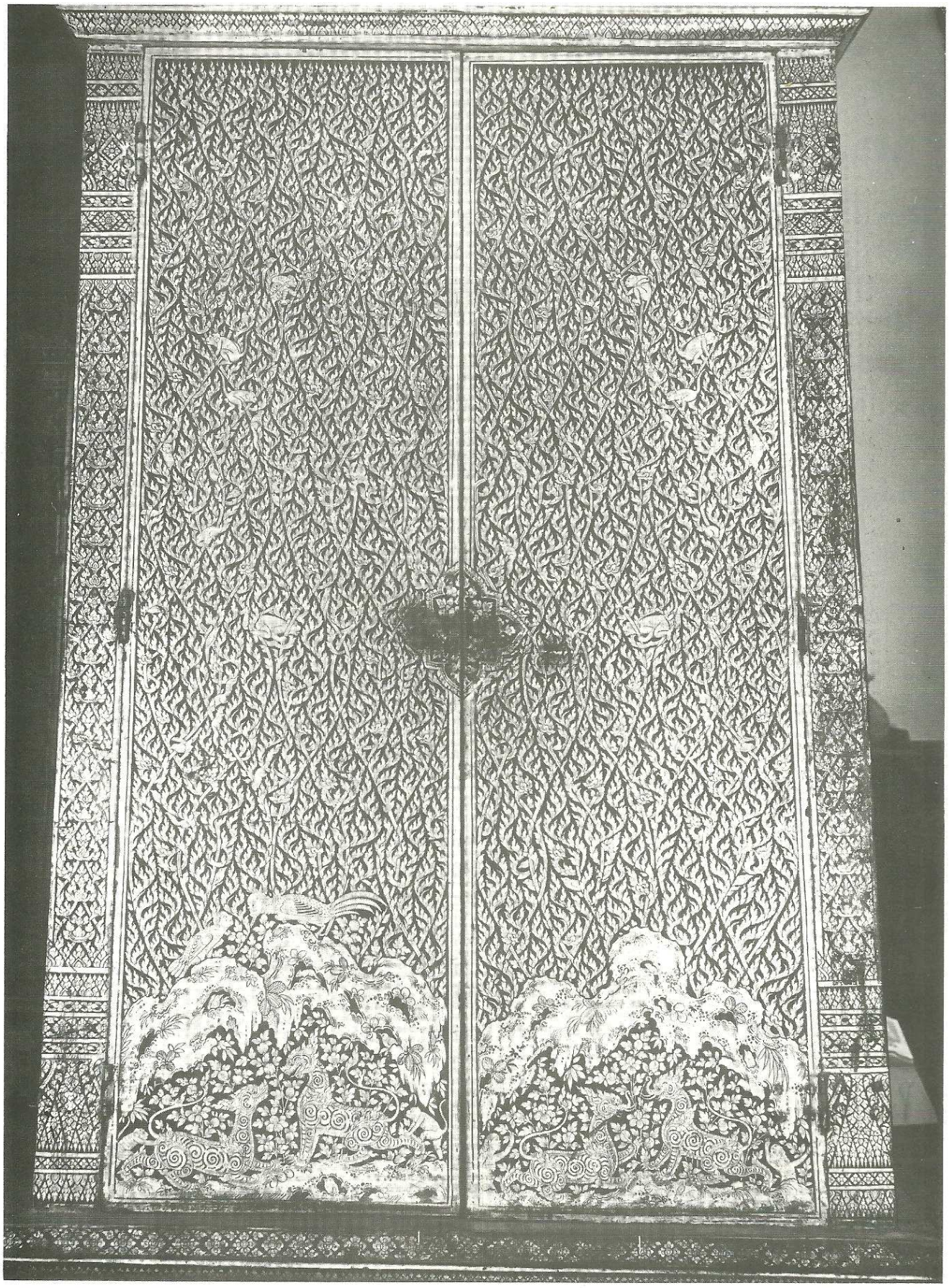

ด้านหน้า ตอนล่างมีภาพสัตว์หิมพานต์ภายใต้เส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นเส้นโค้งไปมาคล้ายเขามอ ด้านขวามีภาพคชสีห์ ๒ ตัว หันหน้าเข้าหากัน อยู่ในท่าหยอกล้อกันและกัน มีกระต่ายอยู่ตรงกลาง ๑ คู่ ภาพคนเห็นเพียงครึ่งตัวอยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ คน มีหนูและนกอยู่ตามโพรงหิน ในเส้นแบ่งภาพด้านซ้ายเป็นภาพราชสีห์ ๑ คู่กำลังหยอกล้อกัน มีลิงเกาะขาราชสีห์อยู่ทางริมขวา ๑ ตัว ลิงจับโคนหางราชสีห์ทางริมซ้าย ๑ ตัว มีภาพอมนุษย์ นรปักษี หัวเป็นคนตัวเป็นนก ยืนอยู่บนโขดหินที่เป็นเส้นแบ่งภาพ ๑ คู่ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

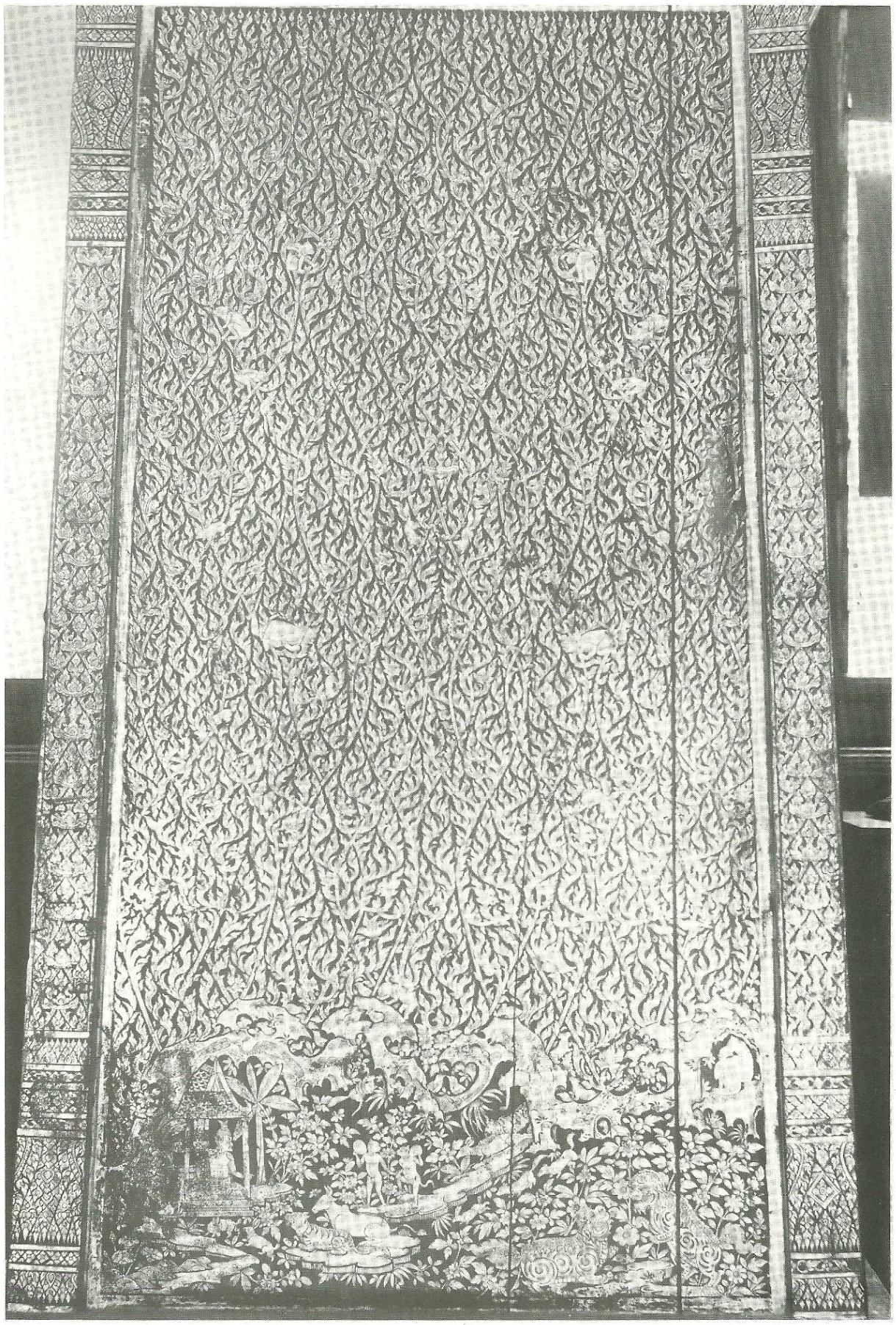

ด้านข้างขวา ตอนล่างมีเส้นแบ่งภาพเป็นรูปขดโค้งไปมาคล้ายเขามอ ภายใต้เส้นแบ่งภาพเขียนเป็นภาพเล่าเรื่องในชาดก เรื่องพหลาคาวีชาดก ในภาพ ริมซ้ายมีบรรณศาลา พระฤาษีนั่งอยู่ในบรรณศาลา มีเสือ ๑ ตัว วัว ๑ ตัว หมอบอยู่หน้าบรรณศาลา มีนกยูงอยู่เหนือบรรณศาลา ๒ ตัว มีลิง ๒ ตัวเดินแบกผลไม้อยู่ตรงกลาง เสือกำลังกัดกวาง และมีลิง ๒ ตัวแอบมองอยู่ข้าง ๆ ริมขวามีลิง ๑ คู่กำลังหาเหา ตอนล่างขวามีสิงโตจีน ๒ ตัวกำลังหยอกเย้ากันและกัน มีสัตว์ป่าอื่น ๆ นานาชนิด อาทิ งู นก หนู เป็นต้น อยู่ประปราย ประกอบกับต้นไม้พันธุ์ไม้เต็มเนื้อที่

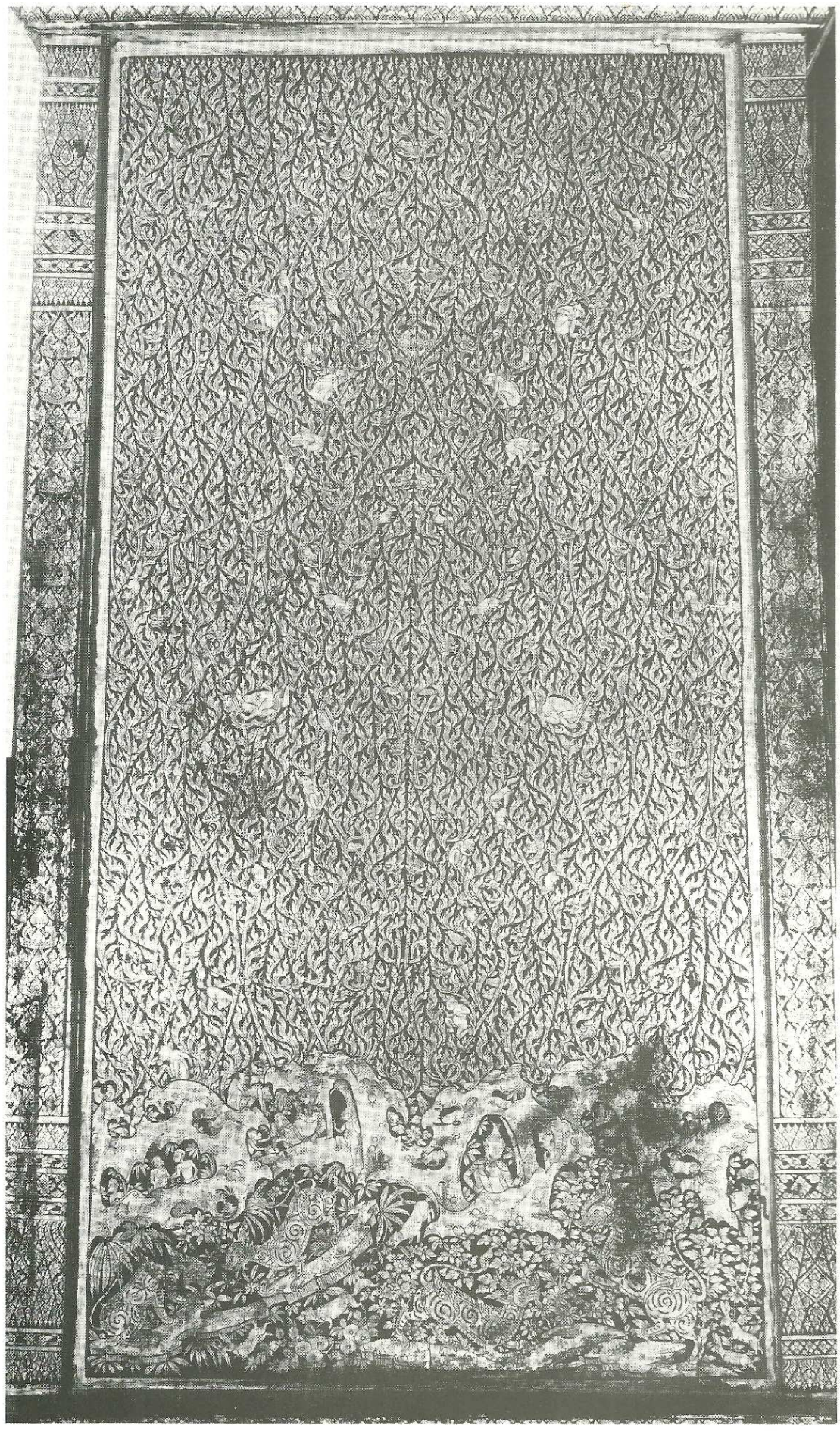

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างริมขวามีภาพราชสีห์ ๒ ตัวกำลังหยอกล้อเล่นกัน มีกระต่ายอยู่ทางมุมขวา ๑ คู่ นักสิทธ์อยู่ในถ้ำ เห็นเพียงครึ่งตัว ๒ ตน ริมซ้ายมีราชสีห์อีก ๑ คู่กำลังจ้องหน้าคอยที่จะต่อสู้กัน เหนือขึ้นไปเป็นถ้ำโพรง มีฤาษีนั่งพิงผนังหิน มีลิงเป็นบริวารฝูงใหญ่ มีคนป่า ๓ คน เห็นเพียงครึ่งตัว โผล่มาในระหว่างซอกหิน

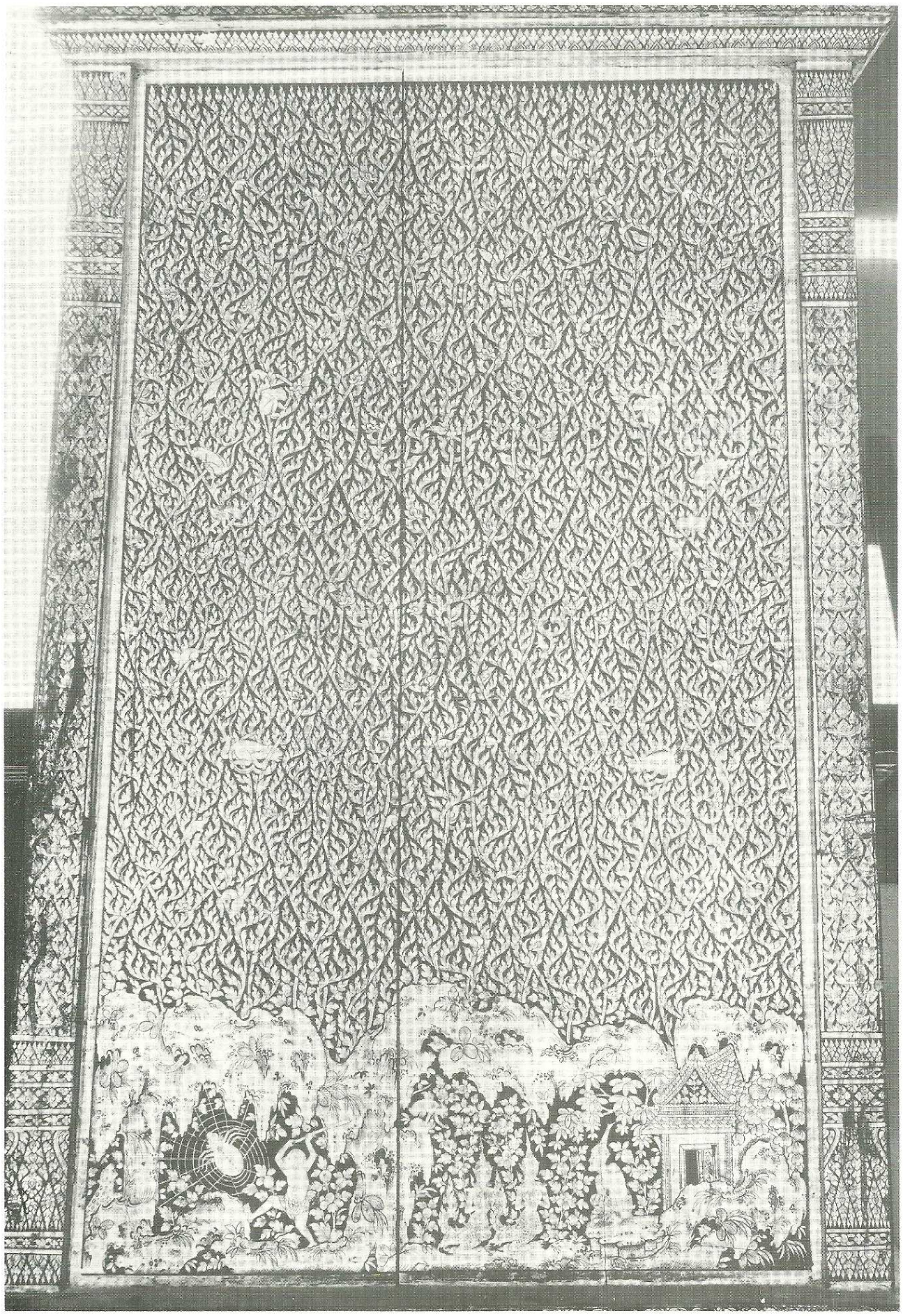

ด้านหลัง ตอนล่าง ริมขวา มีภาพบรรณศาลา ฤาษีนั่งอยู่หน้าบรรณศาลา ๑ ตน กินรี ๒ ตัวนั่งพนมมืออยู่หน้าฤาษี ลิงอยู่บนโขดหิน ริมซ้ายมีภาพคนป่ายกไม้เงื้อง่าจะตีแมลงมุมตัวใหญ่ซึ่งชักใยอยู่ทางริมซ้ายสุด มีเสือ ๑ ตัวอยู่ทางริมซ้าย งูโผล่จากโพรงครึ่งตัวเหนือแมลงมุมเล็กน้อย

ลายผสมไม้วิวง ฝีมือสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มาจากพลาย
มณเฑียรธรรมเมื่อพ.ศ. ๒๔๖๕ ใส่คัมภีร์ไตรปิฎก

BOOKCASE

Design of falling flowers, Bangkok workmanship,
from the Mandira Building, A.D. 1922, containing
Tripitaka.

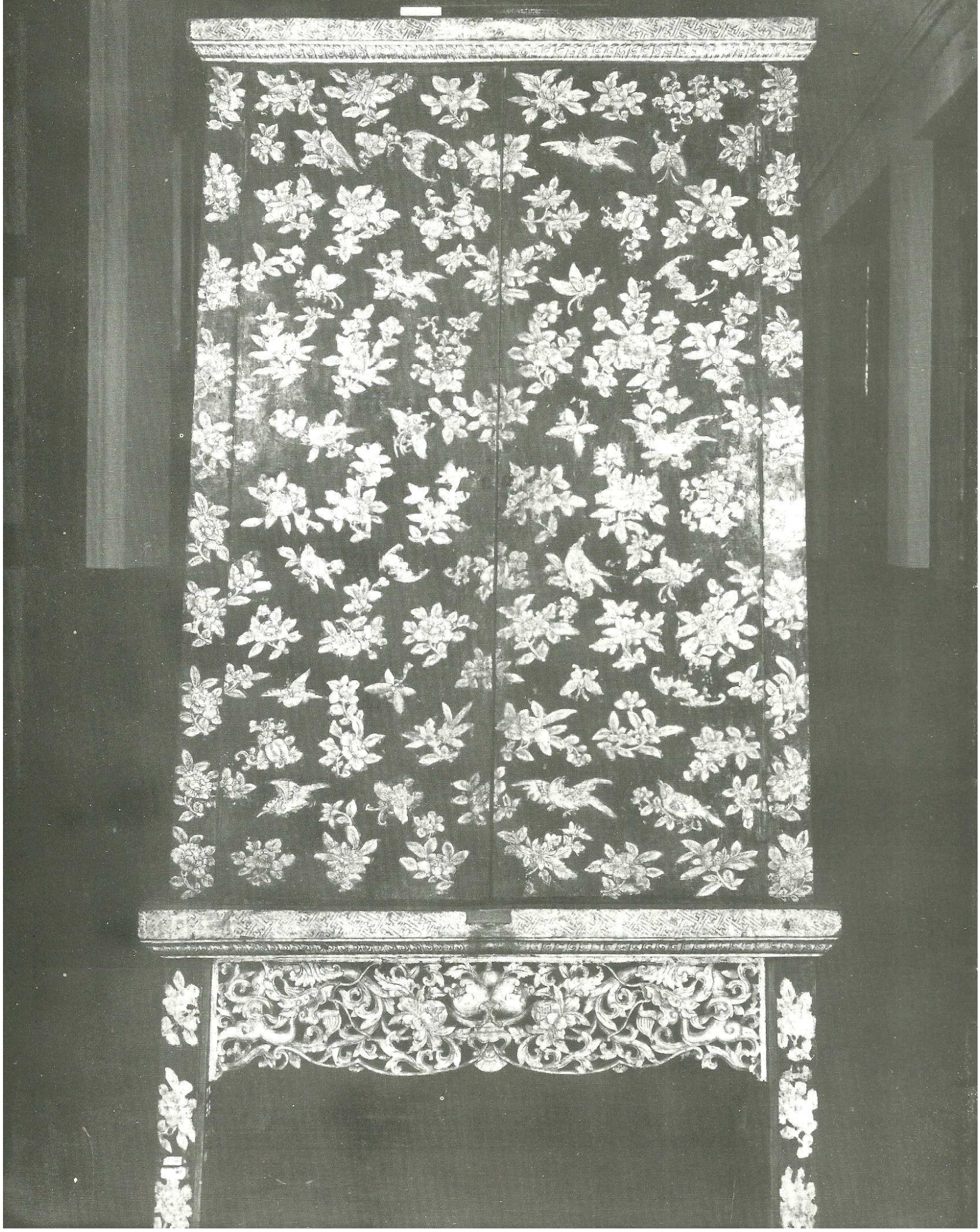

กท.๓๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาจากหอมณเฑียรธรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๐ ซม. ล่าง ๑๑๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๗ ซม.

สูง ๒๑๐ ซม.

สภาพ ชำรุด ขาตู้เนื้อไม้แตกเป็นบางส่วน รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายดอกไม้ร่วงลงทองทึบเป็นภาพดอกพุดตาน ผล และดอกทับทิม เคล้าภาพผีเสื้อ นก และค้างคาว เว้นช่องว่างห่างกันเล็กน้อย ตกแต่งลวดลายดังกล่าวเต็มเนื้อที่ของผนังตู้ มีพื้นหลังลงรักดำทึบ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านเขียนลายดอกไม้ร่วง ดอกพุดตาน เสาละ ๑๐ ดอก

เสาขาตู้ ๓ ด้านเขียนลายดอกไม้ร่วง ดอกพุดตาน ขาตู้ละ ๓ ดอก ส่วนด้านหลังลงรักดำทึบ

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายประแจจีนและลายน่องสิงห์

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๔ ด้าน จำหลักลายนูนสูง ฉลุโปร่งที่ด้านข้างขวาซ้ายเป็นลายพันธุ์พฤกษา มีทั้งดอกและใบ ส่วนด้านหน้าเหนือปากสิงห์จำหลักรูปผลทับทิม ๓ ผล ๒ ฟากข้างจำหลักลายดอกพุดตานข้างละดอก จากนั้นจะมีภาพไม้จำหลักรูปมังกรจีน มีลำตัวคดโค้งไปมาอยู่ ริมเสาขอบตู้ทั้ง ๒ เสา ด้านหลังลงรักดำทึบ

BKK. 36 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from the Monthien Tham Hall in 1922, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 110 cms., bottom width $119\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $77\frac{1}{2}$ cms., bottom width 87 cms.

Height 210 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a "Dok Mai Ruang" (Falling Flowers) pattern.

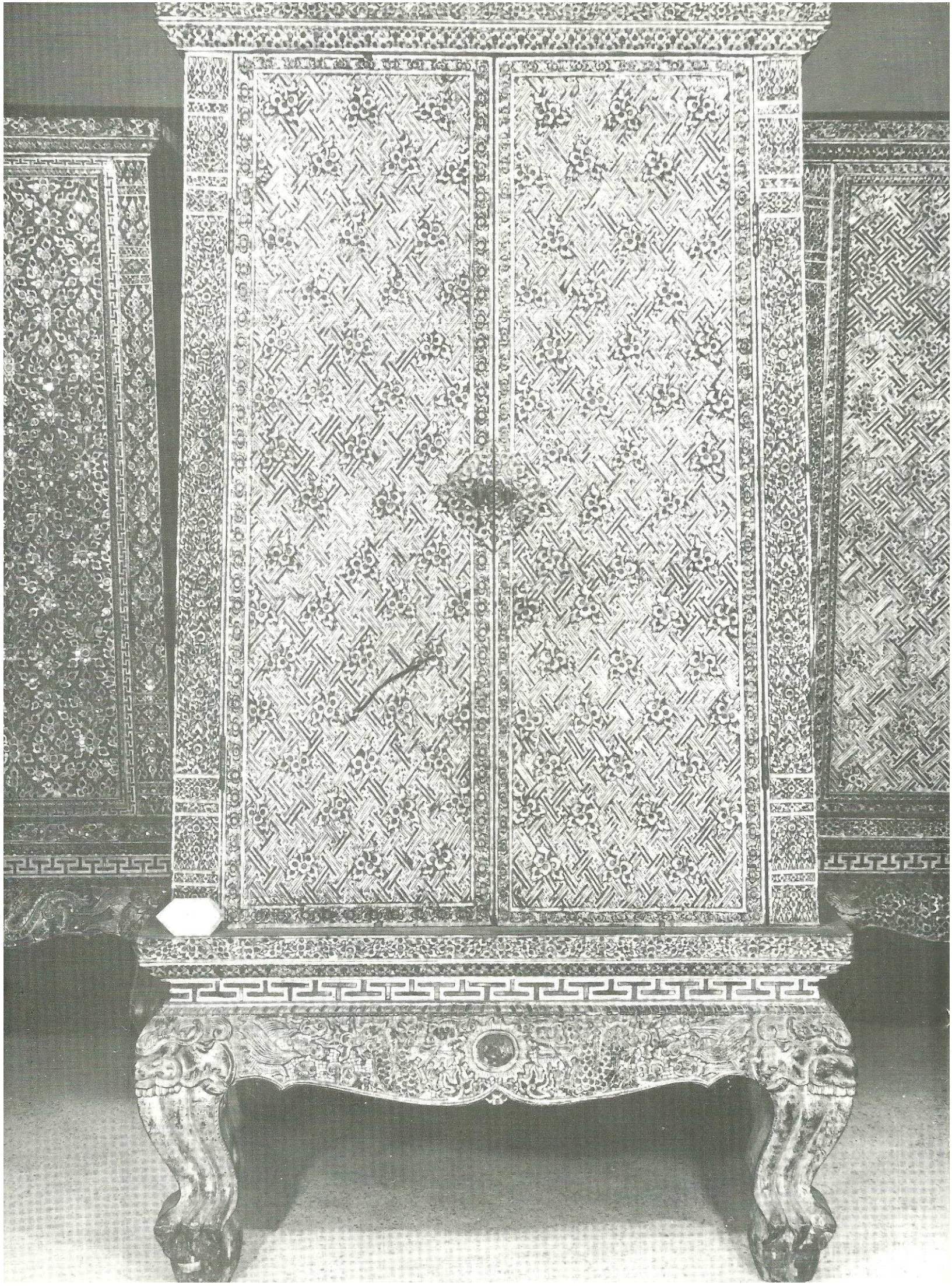

กท.๓๗ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมเป็นตู้ของหอพุทธศาสนสังคหะ ได้มาแต่วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๐ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.
ด้านข้างบน ๗๗ ซม. ล่าง ๘๕ ซม.
สูง ๑๗๔ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้ชำรุดเล็กน้อย กระจกสีที่ประดับหลุดหายไปมากพอสมควร สันขอบตู้ด้านขวามือแตก ลายทองหมองและลบเลือนเป็นบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลัก

ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย จำหลักลายประแจจีนสลับกับลายดอกไม้ร่วงเต็มเนื้อที่ของผนังตู้ ประดับกระจกสีขาวเป็นพื้นหลังของลาย พื้นลายประแจจีนลงทองทึบ บนกลีบดอกและใบไม้ประดับกระจกสีแดงแกมเขียว กรอบนอกของบานประตูด้านหน้าจำหลักลายก้านต่อดอกเครือเถา ลงทองทึบบนพื้นลาย และประดับกระจกสีขาวบนพื้นหลังของลาย ส่วนกรอบนอกของด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายบัว ประดับกระจกสีแดงแกมเขียวและลายก้านต่อดอกเครือเถา ประดับกระจกสีขาวบนพื้นหลังของลาย กึ่งกลางของด้านหน้าจำหลักลายประจำยามรัดอก ประดับกระจกสีเขียวขาวและสีแดง

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๓ ด้านจำหลักลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายกรวยเชิง ประดับกระจกสีแดง เขียว น้ำเงิน และประดับกระจกสีขาวเป็นพื้นหลังของลาย

เสาขาตู้ จำหลักรูปหน้าสิงห์ แข้งสิงห์ และเล็บสิงห์ ลงทองทึบ และเหยียบอยู่บนลูกแก้วซึ่งประดับด้วยกระจกขาวล้วน

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักลายหมอนทองใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายเครือเถาสลับ ลงทองทึบ และประดับกระจกสีแดง น้ำเงิน และสีเขียวบนพื้นลาย ส่วนพื้นหลังประดับกระจกสีขาว ช่างจำหลักลายหมอนทองอยู่เหนือลายบัวกนกที่ประดับกระจกสีแดงแกมเขียว

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีนประดับกระจกสีแดงเป็นพื้นหลังของลายซึ่งลงทองทึบ ใต้ท้องไม้จำหลักบัวหลังสิงห์เป็นลายบัวรวนลงทองทึบ และประดับกระจกสีแดงแกมสีเขียว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์เฉพาะด้านหน้า และด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายนูนต่ำ รูปมังกรคาบแก้ว ประดับกระจกสีแดงและทองทึบด้านละ ๒ ตัว พื้นหลังของลายประดับกระจกสีขาวล้วน เชิงตู้ทำต่อกับขาตู้

BKK. 37 A LION'S LEG CABINET

Origin : The Buddha Satsana Sangkhaha Hall was formerly in possession of this cabinet. It was removed from there to Wat Suwannaram, Thon Buri, and has been in the possession of the National Library since October 23, 1921.

Size : Back and Front, top width 90 cms., bottom width 99 cms.
Sides, top width 77 cms., bottom width 85 cms.
Height 174 cms.

Design : This wood carved cabinet has a "Pra Chae Chin" (Chinese Keys) pattern.

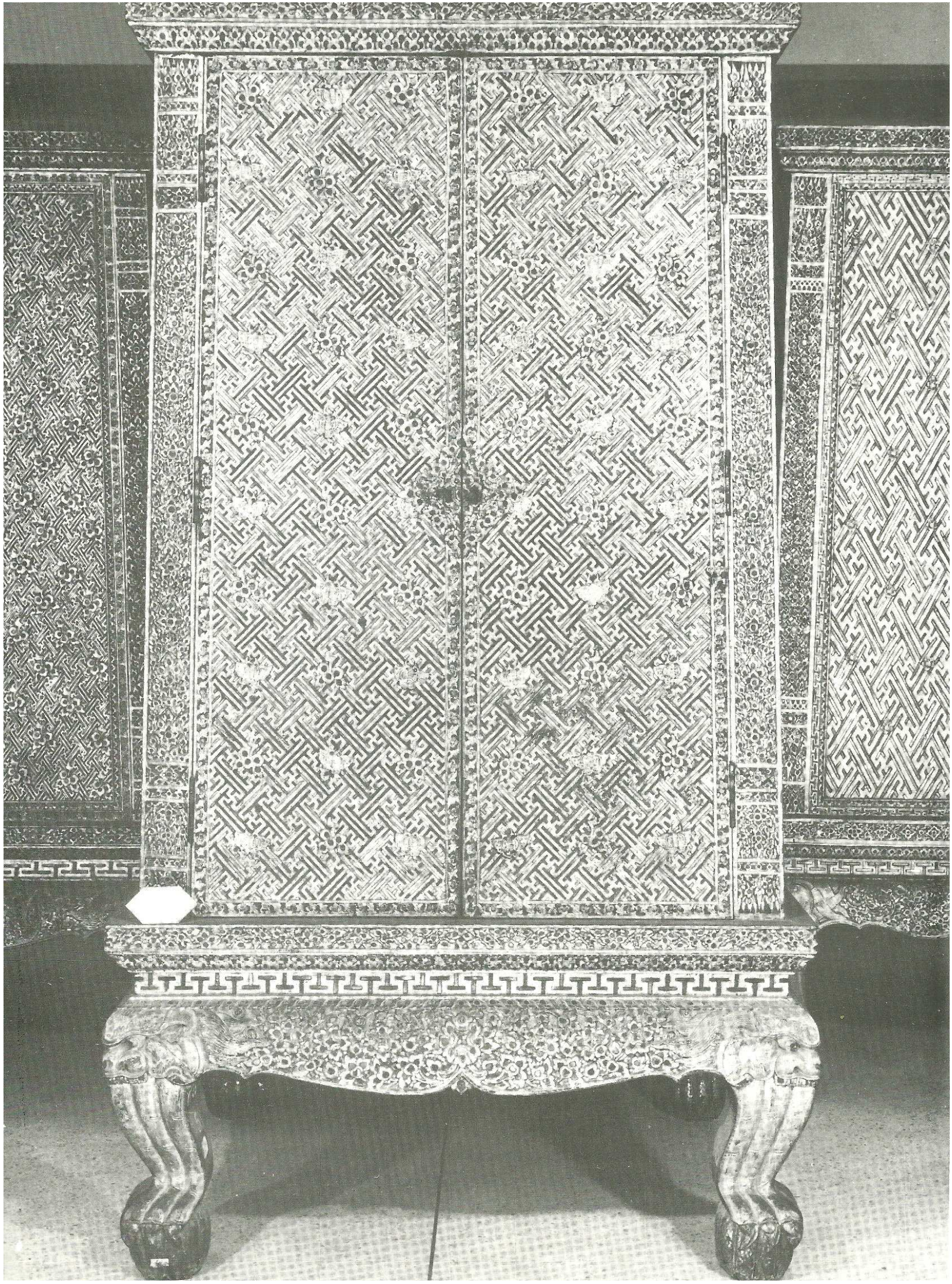

กท.๓๘ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๕)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมเป็นของหอพุทธศาสนสังคหะ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๑ ซม. ล่าง ๙๙$\frac{๑}{๒}$ ซม. ด้านข้างบน ๗๘ ซม. ล่าง ๘๖$\frac{๑}{๒}$ ซม. สูง ๑๗๔ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อย กระจกสีที่ประดับบนผนังตู้หลุดหายไปมากพอประมาณ ลายทองหมองและลบเลือนในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลัก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ จำหลักลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ ลงทองทึบ และประดับกระจกสีน้ำเงิน เขียว และสีแดง ส่วนพื้นหลังของลายประดับกระจกสีขาวล้วน

เสาขาตู้ จำหลักลายและลงทองทึบเป็นรูปหน้าสิงห์ แข้งสิงห์ และเล็บสิงห์ เหยียบบนลูกแก้ว ซึ่งประดับด้วยกระจกสีขาวแกมเขียว

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักลายหมอนทองประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายเครือเถาสลับ ซึ่งลงทองทึบ และประดับกระจกสีน้ำเงิน เขียว และสีแดง พื้นหลังของลายประดับด้วยกระจกสีขาวล้วน ลายจำหลักที่กล่าวมาแล้วอยู่เหนือลายบัว ซึ่งลงทองทึบและประดับกระจกสีเขียวแกมแดง

ท้องไม้ จำหลักลายประแจจีน ลงทองทึบ ประดับด้วยกระจกสีน้ำเงิน ใต้ท้องไม้จำหลักบัวหลังสิงห์เป็นลายบัวรวน ลงทองทึบ และประดับกระจกสีแดง

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ จำหลักลายพันธุ์พฤกษา ดอกและใบเทศ ลงทองทึบ ประดับกระจกสีน้ำเงิน เขียว และสีแดง ส่วนพื้นหลังของลายประดับกระจกสีขาวล้วน

BKK. 38 **A LION'S LEG CABINET**

Origin : This cabinet was formerly in the possession of the Buddha Satsana Sangkhaha Hall and is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 91 cms., bottom width 99$\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width 78 cms., bottom width 86$\frac{1}{2}$ cms; Height 174 cms.

Design : This wood carved cabinet has a "Pra Chae Chin" (Chinese Keys) pattern.

ด้านหน้า และด้านข้างขวาและด้านข้างซ้าย จำหลักลายประแจจีน มีผีเสื้อและดอกไม้ร่วงสลับเป็นระยะ ๆ พื้นลายลงทองทึบและประดับกระจกสีแดงแกมเขียว พื้นหลังของลายประดับกระจกสีขาวล้วน กึ่งกลางของด้านหน้าจำหลักลายประจำยามรัดอก ประดับกระจกสีเขียว ขาว และสีแดง กรอบนอกของบานประตูตู้ด้านหน้าจำหลักลายก้านต่อดอกเครือเถา ลงทองทึบและประดับกระจกสีบนพื้นหลังของลาย ส่วนกรอบในของผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายจำหลักลายบัวซึ่งลงทองทึบ และประดับกระจกสีแดง กรอบนอกจำหลักก้านต่อดอกเครือเถาซึ่งลงทองทึบและประดับกระจกสีเขียว

กท.๓๙ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๒)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมอยู่วัดอมรินทรารามวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๒๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๓๖ ซม. ด้านข้างบน ๘๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๖$\frac{๑}{๒}$ ซม. สูง ๒๐๗ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน รักที่ประจำยามรัดอกและบานพับมีรอยกะเทาะออก บานพับชำรุดมีรอยหัก เชิงตู้ด้านหน้าริมซ้ายหักหายไปบางส่วน เชิงตู้ด้านหลังตรงจมูกสิงห์หักหายไป กระจกสีที่ประดับหลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ภาพหน้าขบ ภาพจับ และภาพสัตว์หิมพานต์ ด้านหลังเป็นภาพเทพารักษ์ยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่

เสาขอบตู้ ๔ ด้านและสันขอบกลางด้านหลังตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์

เสาขาตู้ ๔ ด้านเป็นภาพท้าวเวสวัณยืนถือตะบองบนสิงหบัลลังก์

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักไม้นูนต่ำลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัวรวน มีกระจกสีเขียว ขาว ประดับที่กึ่งกลางลาย และแบ่งส่วนของลาย

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ จำหลักฉลุโปร่งลายก้านขด ด้านหน้าริมขวาสุดออกเถาช่อหางโต ถัดเข้ามาออกเถาคนครึ่งตัว อยู่ในท่าคล้ายท่ารำชื่อ จันทร์ทรงกลด ด้านข้างขวาซ้ายมีออกเถาคนครึ่งตัวอยู่กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์ และริมขวาซ้ายอีกข้างละ ๑ ตัว ทั้ง ๓ อยู่ในท่าเดียวกันคล้ายท่ารำชื่อจันทร์ทรงกลด มีออกเถาช่อหางโตคั่นอยู่ตรงกลาง ด้านหลังกึ่งกลางมีออกเถาคนครึ่งตัวอยู่ในท่าคล้ายท่ารำชื่อจันทร์ทรงกลด แต่มือทั้ง ๒ กำไว้ มีออกเถาช่อหางโตขนาบอยู่ ๒ ข้าง มีออกเถาคนครึ่งตัวอยู่ถัดออกมา ซึ่งอยู่ในท่าเดียวกับออกเถาตรงกลาง และมีออกเถาช่อหางโตอยู่ทางริมเสาขอบตู้อีกช่อหนึ่ง

ด้านในของตู้ มีลายดอกไม้ร่วงบนพื้นรักแดง ที่บานประตูตู้และผนังตู้ ๓ ด้าน และมีลายดาราเรียงรายอยู่ตามขอบของบานประตูและเสาขอบผนังตู้

BKK. 39 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet had been in the possession of Wat Amarinthraram, Thon Buri, since 1914. It is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width $124\frac{1}{2}$ cms., bottom width 136 cms.
Sides, top width $84\frac{1}{2}$ cms. bottom width $96\frac{1}{2}$ cms.; Height 207 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, wild animals and mythical animals of Himavant Forests. There are also some pairs of figures, faces of creatures and a divine guardian.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน กึ่งกลางตอนบนมีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ อยู่ในท่าเดียวกันทั้งด้านขวาซ้าย ถัดลงมามีหน้าขบอยู่ตรงกลาง มีภาพจับ ๒ คู่ขนาบอยู่ ๒ ข้างหน้าขบริมนอก ติดกับเสาขอบตู้เป็นภาพลิงรบยักษ์ ริมในเป็นภาพพระรบยักษ์ ภาพทั้ง ๒ คู่นี้มีเหมือนกันทั้งด้านขวาและซ้าย และอยู่ในท่าเดียวกันด้วย ถัดลงมาใต้หน้าขบมีภาพจับหมู่ ๓ ยักษ์ ๑ ตนขี่ม้าสู้รบกับลิง ๒ ตัว ตอนล่างเป็นภาพป่าหิมพานต์ ภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นรูปขดโค้งไปมาคล้ายเกลียวคลื่น ด้านขวามีภาพสิงโตจีน ๒ ตัวกำลังหยอกล้อกันอยู่ มีกระต่าย ๑ คู่อยู่ทางมุมล่างขวา งูกับพังพอนอยู่ที่มุมล่างซ้าย มีนกเกาะอยู่ตามกิ่งไม้ ด้านซ้ายมีภาพกินนรกับกินรี ๑ คู่ ยืนอยู่ในท่ารำชื่อกินนรฟ้อนโอ่ มีนกเกาะอยู่ตามกิ่งไม้ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก ด้านหน้านี้ลวดลายส่วนใหญ่ลบเลือนเห็นไม่สู้ชัดเจนนัก

ด้านข้าง ขวา ซ้าย กึ่งกลางตอนบนมีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ตอนกลางมีภาพจับลิงรบยักษ์อยู่ริมขวาและซ้ายข้างละ ๑ คู่ ตอนล่างเป็นภาพพื้นดิน มีเส้นแบ่งภาพเป็นเส้นขดโค้งไปมาคล้ายเกลียวคลื่น ประกอบภาพสัตว์หิมพานต์ ด้านข้างขวาเป็นภาพกิเลน หัวเป็นนาค ตัวเป็นสิงห์ มีตีนเป็นกีบ ๑ คู่ ด้านข้างซ้ายมีภาพราชสีห์ ๑ คู่ มีกระรอกอยู่ทางมุมขวา ๒ ตัว

ด้านหลัง มีขอบไม้เป็นสันกลางแบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีก แต่ละซีกมีภาพเทพทวารบาลประทับยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่อยู่ข้างละ ๑ องค์ พระหัตถ์ที่อยู่ริมเสาขอบตู้ทรงพระขรรค์ อีกพระหัตถ์หนึ่งยกขึ้นเสมอพระอุระ ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ มีลายช่อกนกเปลวนาคคาบตกแต่งเสริมส่วนที่ว่างเล็กน้อย

กท.๔๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๓)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๑๙ ซม. ด้านข้างบน ๘๗ ซม. ล่าง ๙๘ ซม. สูง ๒๐๙ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือนมาก โดยเฉพาะด้านข้างขวาลบเลือนเกือบตลอดด้าน รักที่ประจำยามรัดอกและที่บานพับกะเทาะหลุดหายไป เห็นแผ่นโลหะข้างใน กระจังรวนที่ประดับส่วนล่างของตู้หักหายไปบางส่วน ด้านข้างขวาตอนล่างมีรอยเนื้อไม้แตกเล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก ภาพจับ ภาพสัตว์หิมพานต์ และภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายสังวาลย์เพชรพวง มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านลงรักแดงทึบลงไปถึงสุดขอบเชิงตู้ และจากนั้นลงรักดำทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้าเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาประดิษฐ์อย่างใหม่เหนือลายบัว ด้านข้างขวาซ้ายและด้านหลังเขียนลายประจำยามดอกสี่กลีบสลับดอกลำดวนเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นแผ่นไม้ใหญ่ตรง ๆ ลงรักแดงทึบ ประดับด้วยไม้จำหลักลอยตัวรูปกระจังรวน ห้อยต่อลงมาจากลายบัวใต้ขอบล่าง ถัดลงไปมีจำหลักไม้พื้นต่ำเป็นรูปขอบลวดบัวอย่างใหญ่ จำหลักเป็นลายรักร้อยบัวร้อยที่ขอบลวดบัวนั้น ใต้ขอบลวดบัวมีไม้จำหลักลอยตัวรูปกระจังรวนประดับโดยรอบอีกชั้นหนึ่ง ทั้งหมดเป็นส่วนของเชิงตู้วางอยู่บนแผ่นหลังซึ่งลงรักแดงทึบ ตัวแผ่นหลังนี้ยาวเลยลงไปอีกครึ่งหนึ่งของเสาขาตู้ส่วนที่เหลือจากลายคือที่สุดของขาตู้

BKK. 40 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet originally belonged to the National Library but is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width $107\frac{1}{2}$ cms., bottom width 119 cms.
Sides, top width 87 cms., bottom width 98 cms; Height 209 cms.

Design : This "Lai Rot Nam:" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, wild animals, the mythical animals of Himavant Forests and some pairs of figures. There is also a scene from Ramayana depicting Pali, a monkey prince abducting Montho, the queen of Tosakanth, demon king of Lonka.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบของแต่ละด้าน ที่กรอบเขียนลาย ๒ แถว แถวนอกเขียนลายประจำยามดอกสี่กลีบสลับก้ามปูขาเดียวประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว แถวในเป็นลายบัว ตอนบนด้านขวามีภาพรามสูรถือขวานเหาะไล่ตามนางเมขลา ซึ่งอยู่ตอนบนด้านซ้าย ตอนล่างเป็นภาพพื้นดิน ด้านขวาริมซ้ายเป็นภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ มีลิงใหญ่ยืนดูอยู่ทางริมขวา ๑ ตัว ด้านซ้ายริมขวามีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ มียักษ์ ๑ ตนยืนดูอยู่ทางริมซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพป่า ด้านขวามีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่อยู่ทางริมขวา มีสิงโตจีนอยู่ทางริมซ้าย ๑ ตัว ด้านซ้ายมีสิงโตจีนยืนอยู่ทางริมขวา ๑ ตัว ทางริมซ้ายมีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ มีภาพพันธุ์พฤกษา และนกเกาะอยู่ตามกิ่งไม้ใบไม้เต็มเนื้อที่ส่วนที่ว่าง กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบยกสูงเป็นคิ้ว เขียนลายบัว ด้านข้างขวาตอนบนริมขวามีภาพกินรีอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ กำลังบินหนีเทวดาซึ่งเหาะไล่ตามมาทางริมซ้าย อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ตอนกลางและตอนล่างลายลบเลือนหมด อ่านไม่ได้ ต่ำสุด ริมขวา มีภาพคนชายหญิงนั่งอยู่ที่โคนไม้ ๒ คน

ด้านข้างซ้าย ตอนบนริมซ้ายเป็นภาพจับทศกัณฐ์อุ้มนางมณโฑเหาะมา มีพาลีเหาะไล่ตามอยู่ทางริมขวา ตอนกลางมีภาพจับรามสูรรบกับท้าวอรชุน ๑ คู่ ตอนล่างเป็นภาพพื้นดินซึ่งทำเป็นเส้นแบ่งภาพ ตัวริมซ้ายลบเลือน ตัวริมขวาเป็นภาพสัตว์หิมพานต์ชื่อสุบรรณมนุษย์ หน้าเป็นครุฑ ตัวเป็นคน กำลังอยู่ในท่าเหาะหนี ต่ำสุดเป็นภาพอยู่ภายใต้เส้นแบ่งภาพ ตรงกลางมีภาพจับหมู่พระขี่ม้ารบกับยักษ์ มีทหารอยู่ที่เท้ายักษ์ ๒ คน สู้รบกันอยู่ที่ริมซ้าย ๒ คน เดินอยู่ทางริมขวา ๓ คน ทหารนี้หน้าตาและเครื่องแต่งกายแปลก ๆ มีหนวด มีเครา ไม่สวมเสื้อ สวมชฎา เดินหน นุ่งผ้าแบบถกเขมร

ด้านหลัง เป็นภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ แสดงให้เห็นทิวทัศน์ในป่า มีขุนเขา ต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ป่านานาชนิด และภาพบุคคลในเรื่อง ตอนบนมุมซ้ายมีภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ทำเป็นรูปช้าง ๓ เศียรอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ กำลังชี้มือมายังหมู่เทวดาที่อยู่ตามแท่นที่ลดหลั่นลงมาจากยอดเขาพระสุเมรุ มุมบนขวามีภาพนักสิทธ์ ๒ ตน กำลังเดินอยู่หลังโขดหิน ตอนกลางริมขวามีภาพจับยักษ์ ๒ ตนกำลังสู้รบกัน ตัวหนึ่งมีงาปักที่อก อีกตัวหนึ่งชวนเชจะล้มหงายหลังเพราะถูกขัดขา ตอนกลางริมซ้ายมีภาพพราน ๒ คนนั่งอยู่ที่ชะง่อนหิน มีฤาษีโผล่ให้เห็นครึ่งตัวอีก ๑ ตน ตอนล่างริมซ้ายมีภาพจับพระโลมนาง ๑ คู่ ริมขวามีภาพจับยักษ์ถูกหมูกัด มีฝูงสัตว์ป่านานาชนิดอยู่ด้านซ้ายของยักษ์ ฝูงปลาอยู่ในสระด้านขวาของยักษ์ มุมล่างซ้ายมีชาย ๒ คนแต่งกายคล้ายฤาษีแขก กำลังนั่งสูบกัญชา อีกคนหนึ่งกำลังขอแบ่งปัน

กท.๔๑ ตู้เท้าคู้ (เลขที่เดิม ๘๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดสังข์กระจายวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.

สูง ๑๖๖ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลายทองลบเลือน ขาตู้ด้านซ้ายริมซ้ายมีรอยเนื้อไม้แตก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ ซึ่งเขียนภาพโดยไม่มีแนวเส้นแบ่งภาพ

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ ตั้งแต่ขอบบนถึงขาตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายหมอนทองใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่เหนือลายบัว

ท้องไม้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประแจจีน เฉพาะด้านหน้ามีจารึกอักษรไทย ภาษาไทย ความว่า :—

๏ ทารยายษีรมิสัทาทรางตูไวยไนยพระพุทธสาศ่หนา ฯ เปนมูล่คาสีบหาตำลึง ข้อไหยเปนปัดไจยแกพระนีพาน ๏

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์สืบต่อลงไปถึงขาตู้ซึ่งทำเป็นรูปเท้าคู้ ตกแต่งลายเพียง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย เขียนเป็นลายเครือเถาไขว้ดอกและใบเทศเหมือนกันทั้งที่ปากสิงห์และเท้าคู้ ที่มุมบนของขาตู้ทั้ง ๓ เขียนเป็นรูปคล้ายลายประจำยามรัดดก ที่มุมขาตู้ตอนล่างเขียนเป็นรูปกาบพรหมศร

BKK. 41 A BENT LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Sang Krachai, Thon Buri, on December 2, 1955, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $94\frac{1}{2}$ cms., bottom width $99\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width $75\frac{1}{2}$ cms., bottom width 80 cms.
Height 116 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are nagas, garudas and birds. There are also scenes from the Life of the Buddha. A scene depicts the marriage between Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, and Princess Pimpa. Another, representing the Great Departure episode, depicts Prince Siddhatta leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world. The scene on the Defeat of Mara episode depicts Prince Siddhatta calling Dharani, the Mother Earth, to bear witness to his previous merit. The flood water wrung out of her hair defeats a mara army under Lord Vasavattimara who tries to prevent Prince Siddhatta from achieving Enlightenment. The last scene represents the division of the Buddha's relics.

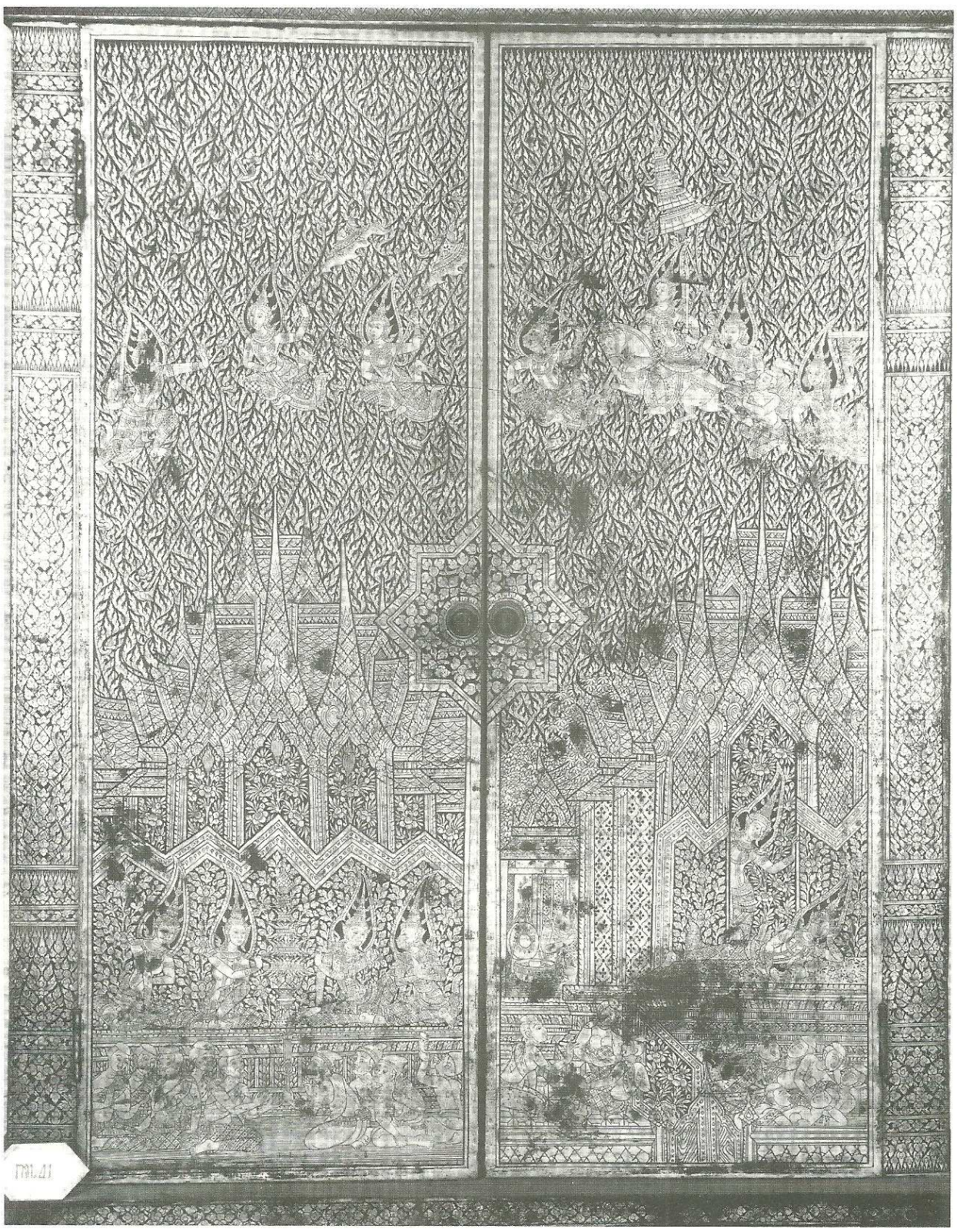

ด้านหน้า เขียนภาพเล่าเรื่องจากตอนล่างขึ้นไปตอนบน คือ เริ่มจากตอนล่างด้านซ้ายเป็นภาพตอนอภิเษกเจ้าชายสิทธัตถะกับพระนางพิมพา ในภาพเขียนเป็นบายศรีอยู่กึ่งกลางภายในพระมหาปราสาท มีภาพพระเจ้าสุทโธทนะกับเจ้าชายสิทธัตถะประทับนั่งพนมหัตถ์อยู่ทางริมขวา และภาพนางปชาบดีกับนางพิมพาประทับนั่งอยู่ทางซ้าย ต่ำสุดทางขวาเป็นภาพหมู่พราหมณ์ผู้ทำพิธี คนมุมขวากำลังเป่าเขา และทางซ้ายเป็นภาพหมู่นางสนมกำนัลชาวชะแม่ทั้งหลายนั่งร่วมพิธีกรรมอยู่ ตอนล่างด้านขวาเป็นภาพปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพเจ้าชายสิทธัตถะทรงยืนอยู่ตรงพระแกลเพื่อร่ำลาพระนางพิมพาซึ่งบรรทมอยู่กับพระราหุล และกำลังอยู่ในอาการหลับไหล ต่ำสุดเป็นภาพสาวสรรกำนัลในกำลังนอนหลับอยู่ในท่าต่าง ๆ กัน มีทหารยามนั่งประจำฆ้องอยู่ทางริมขวา ตอนบน ขวา ซ้าย เป็นภาพขบวนเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพด้านขวาเจ้าชายสิทธัตถะประทับบนหลังม้ากัณฐกะ นายฉันนะเกาะอยู่ที่หางม้า มีพระพรหมกั้นฉัตรและเชิญพานผ้าไตรตามเสด็จ และพระอินทร์นำเสด็จอยู่หน้าม้ากัณฐกะ ด้านซ้ายเป็นภาพเทวดา ๒ องค์ถือธง นำหน้าพระอินทร์นำขบวนเสด็จ มีภาพพระยามารยืนยกมือห้ามการเสด็จอยู่ทางริมซ้าย กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

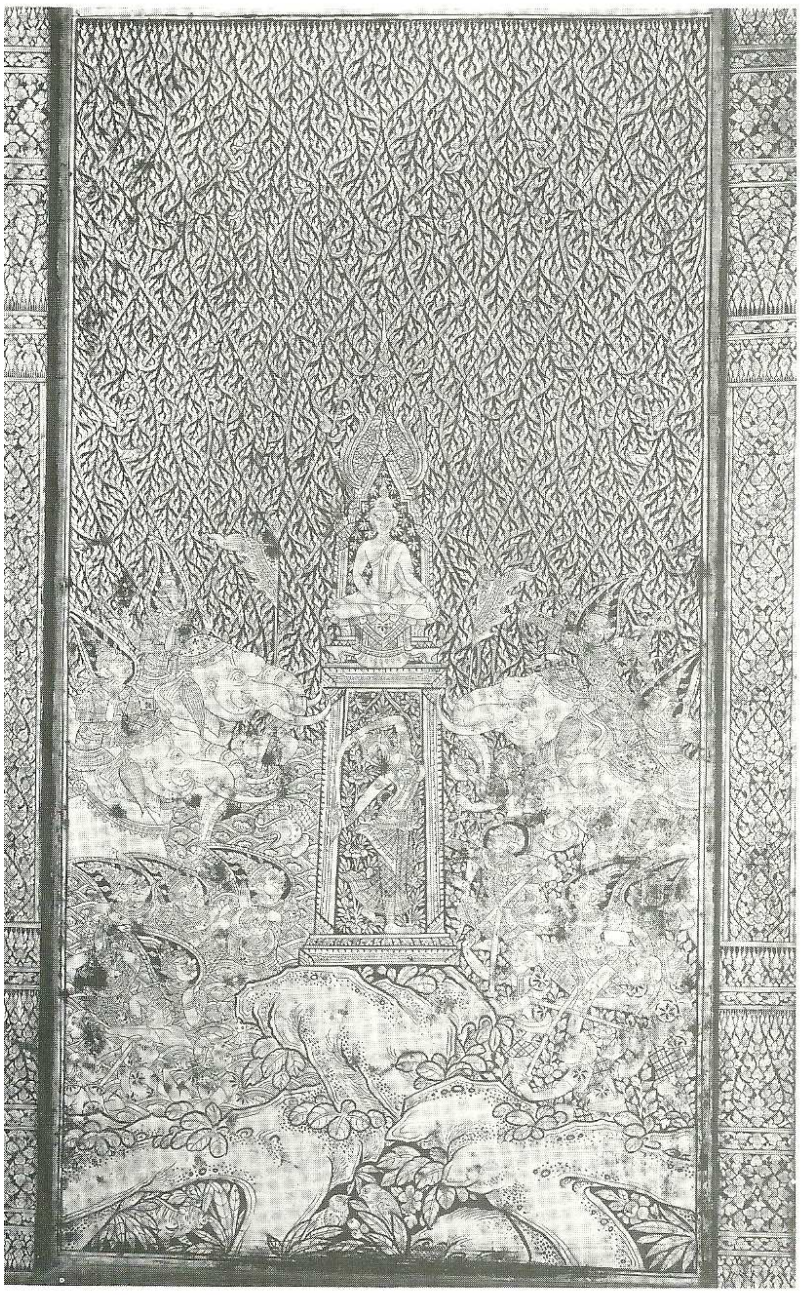

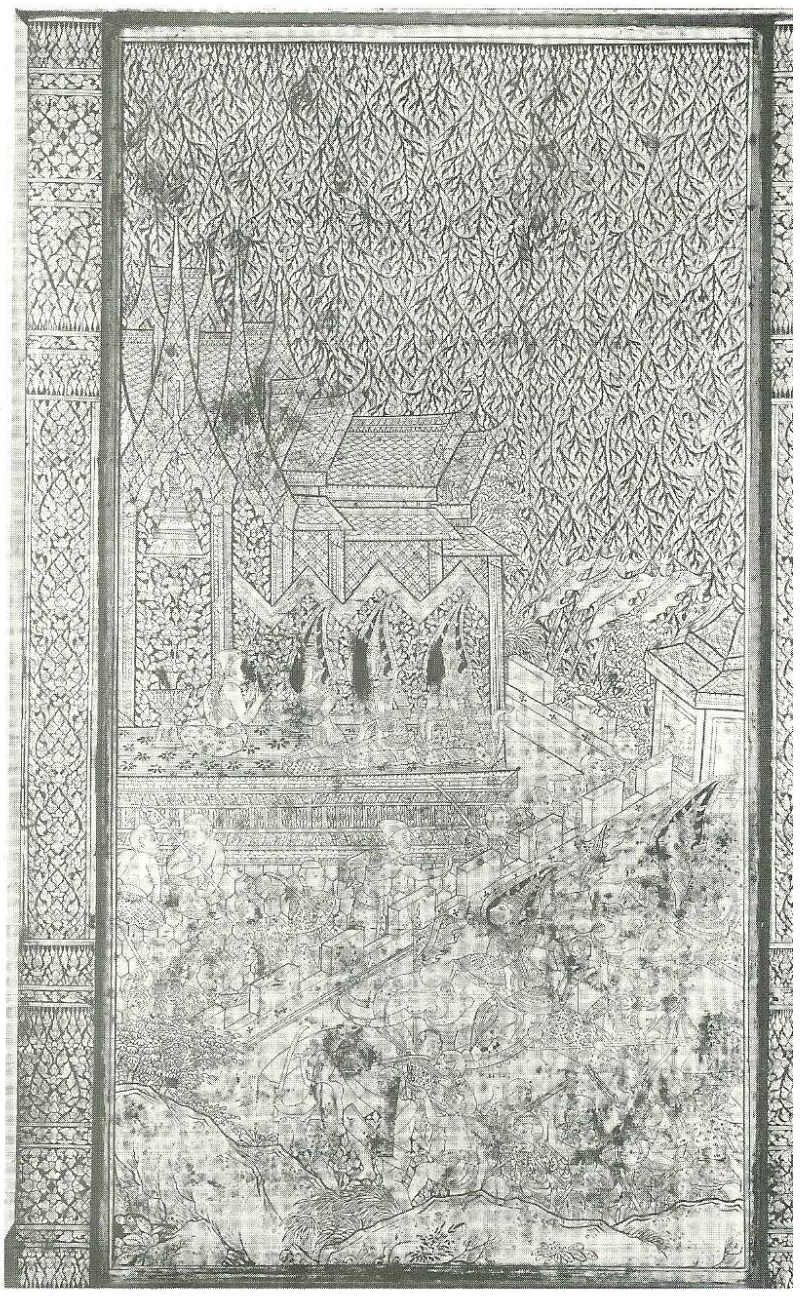

ด้านข้างขวา ตอนกลางถึงตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางมารวิชัย ในภาพกึ่งกลางตู้ตอนกลางเป็นภาพพระ-พุทธเจ้าประทับนั่งปางมารวิชัยอยู่เหนือปัทมบัลลังก์ภายใต้ซุ้มเรือนแก้ว มีแม่พระธรณียืนบีบมวยผมอยู่ภายใต้บัลลังก์ ริมขวาเป็นภาพกองทัพพระยามารทรงช้าง ๒ เชือก และพลเสนามารแต่งกายและถืออาวุธแบบต่าง ๆ อยู่ในท่ากระเหี้ยนกระหือที่จะประหัตประหารองค์พระพุทธเจ้า ริมซ้ายเป็นภาพกองทัพพระยามารถูกน้ำท่วมยอมรับการพ่ายแพ้ ยกมือพนมอยู่ในอาการอันสงบ ต่ำสุดเป็นภาพโขดหิน โพรงดิน มีเสืออยู่ทางมุมล่างซ้าย ๑ ตัว นกอยู่ตรงกลาง ๒ ตัว

ด้านข้างซ้าย ตอนกลางถึงตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติตอนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ ในภาพ ตอนกลางเป็นภาพท้องพระโรง มีพานแว่นฟ้าประดิษฐานพระบรมธาตุอยู่ทางริมซ้าย โทณพราหมณ์กำลังจัดการแบ่งพระบรมธาตุให้แก่บรรดามัลละกษัตริย์ทั้งหลายผู้มาขอแบ่ง มีภาพกษัตริย์ ๓ องค์ประทับนั่งพนมหัตถ์อยู่ตรงหน้าพราหมณ์ภายในท้องพระโรงนั้น ถัดลงมาเป็นภาพทหารล้อมวังยืนอยู่ตามกำแพงเมือง มีอาวุธครบมือทุกคน ทางมุมขวามีภาพกษัตริย์มัลละประเทศทรงช้างนำทัพมาขอแบ่งปันพระบรมสารีริกธาตุ มีภาพทหารเดินเท้า แต่งกายถืออาวุธแตกต่างกันติดตามมา มีภาพโขดหิน เนินดิน และต้นไม้ประกอบ

ПИ.42
ПИ.
42

กท.๔๒ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๕ ซม. ล่าง ๑๐๔ ซม.
ด้านข้างบน ๗๐ ซม. ล่าง ๗๗ ซม.
สูง ๑๖๔ ซม.

สภาพ ชำรุด ภาพลายทองลบเลือนในบางตอน ผนังตู้ด้านหลังเนื้อไม้แตก รักกะเทาะ

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ย่อมุมที่ขอบเสา ส่วนที่ย่อมุมลงรักแดงทึบ นอกนั้นลงทองทึบตลอด

เสาขาตู้ ย่อมุมขาตู้ ส่วนที่ย่อมุมลงรักแดงทึบนอกนั้นลงทองทึบตลอด

ขอบบน ขอบล่าง ย่อมุมทั้ง ๔ ด้าน ขอบบนของด้านหน้าเขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวกนก ขอบล่างเขียนลายเลียนแบบลายประจำยามก้ามปูอยู่เหนือลายบัวรวน ด้านข้างขวา ซ้าย เขียนลายเลียนแบบลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่อยู่เหนือลายบัวกนก ส่วนด้านหลังลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ริมหูช้างโค้งไปมา และปลายหูช้างด้านบนเชื่อมต่อเป็นแผ่นเดียวกัน ลงรักแดงทึบ ขลิบบนส่วนที่โค้งไปมา นอกนั้นลงทองทึบ

BKK. 42 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Chaiyaphruksamala, Thon Buri, on September 25, 1922, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 95 cms., bottom width 104 cms.
Sides, top width 70 cms., bottom width 77 cms.
Height 164 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with the portraits of divine door guardians.

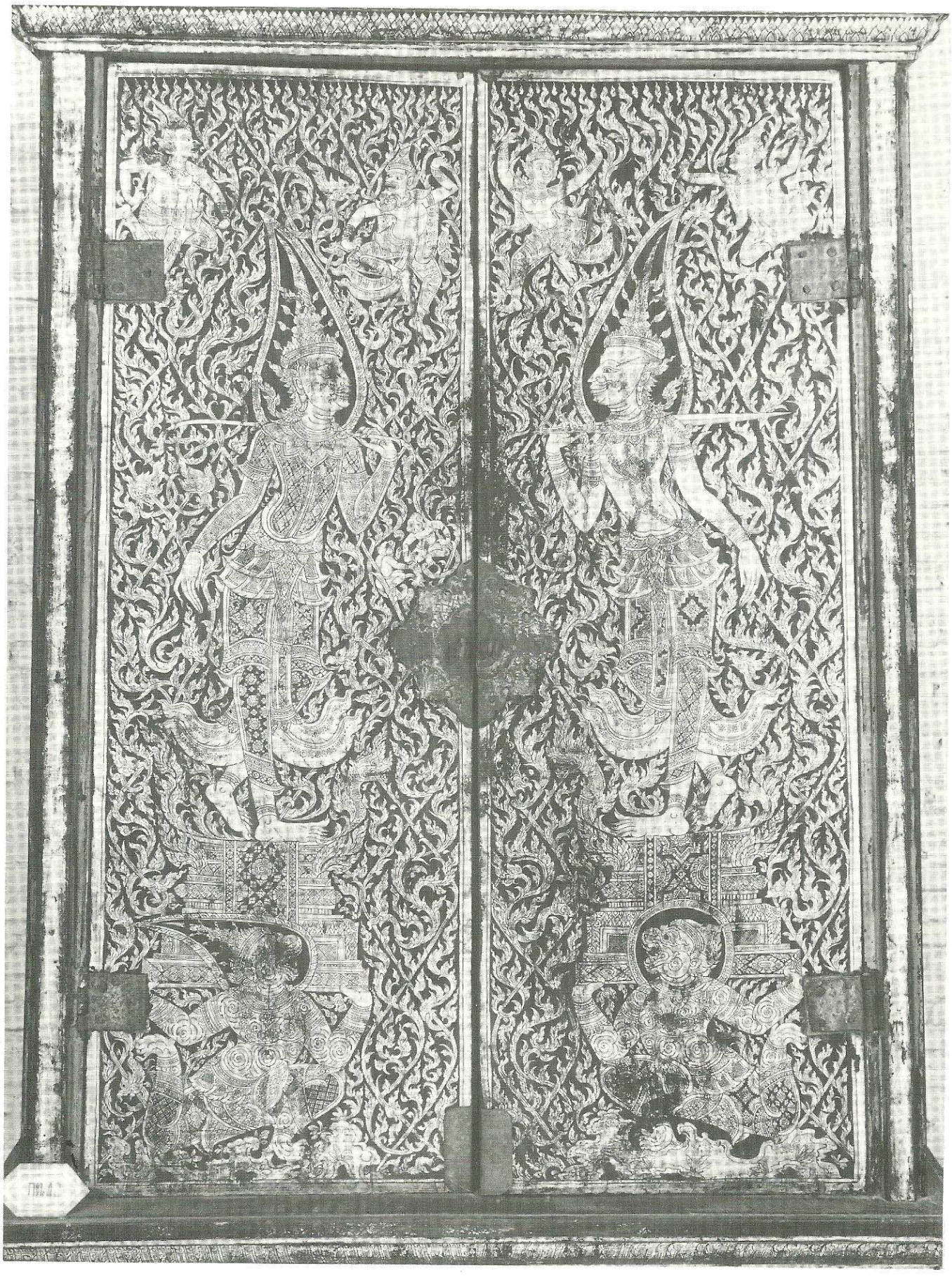

ด้านหน้า พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพลิง ตอนบนของบานประตูซ้ายเขียนภาพนักสิทธ์รวม ๒ ตนกำลังตั้นกนก ตอนกลางเขียนภาพเทพทวารบาลยืนแบกคันศรอยู่ในท่ากำลังก้าวย่างพระบาทอยู่บนนาคบัลลังก์ซึ่งมีลิงแบกไว้ ตอนบนของบานประตูขวาเขียนภาพนักสิทธ์ ๒ ตน ตั้นเถากนก ตอนกลางเขียนภาพเทพทวารบาลยืนแบกพระขรรค์ก้าวย่างพระบาทอยู่บนนาคบัลลังก์ซึ่งเขียนภาพลิงแบกไว้ กึ่งกลางของบานประตูตู้ด้านหน้าทำแผ่นลายประจำยามรัดอก

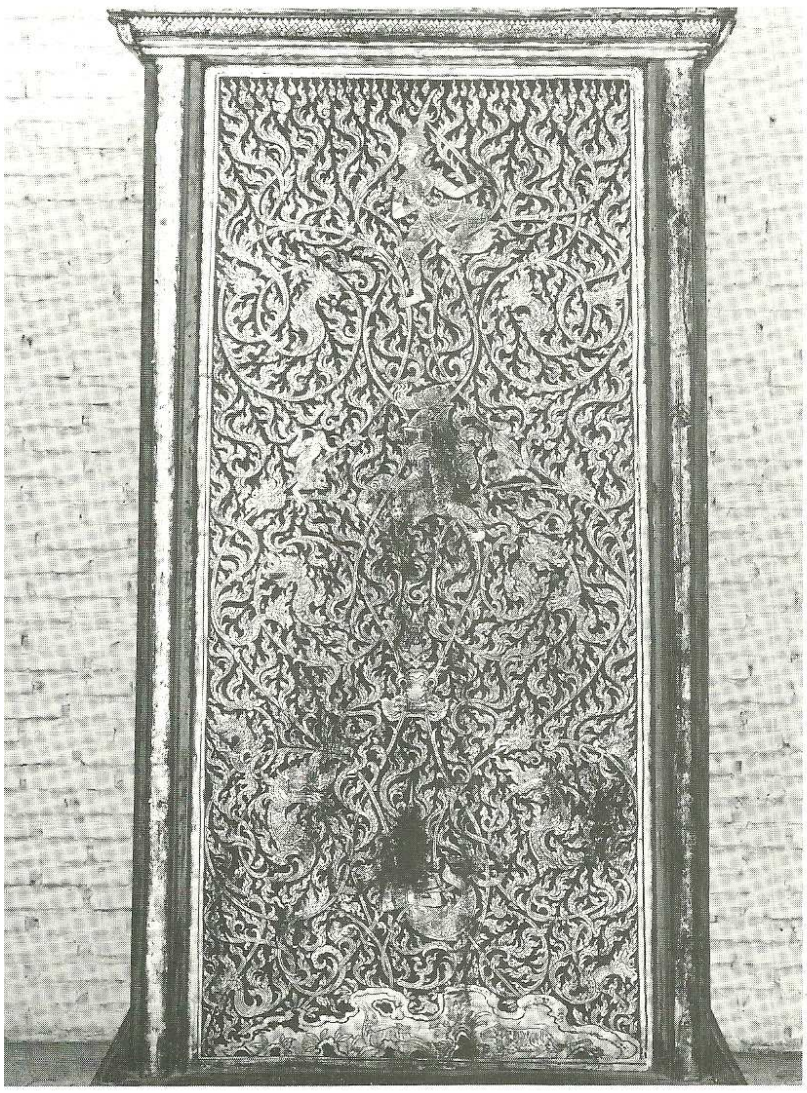

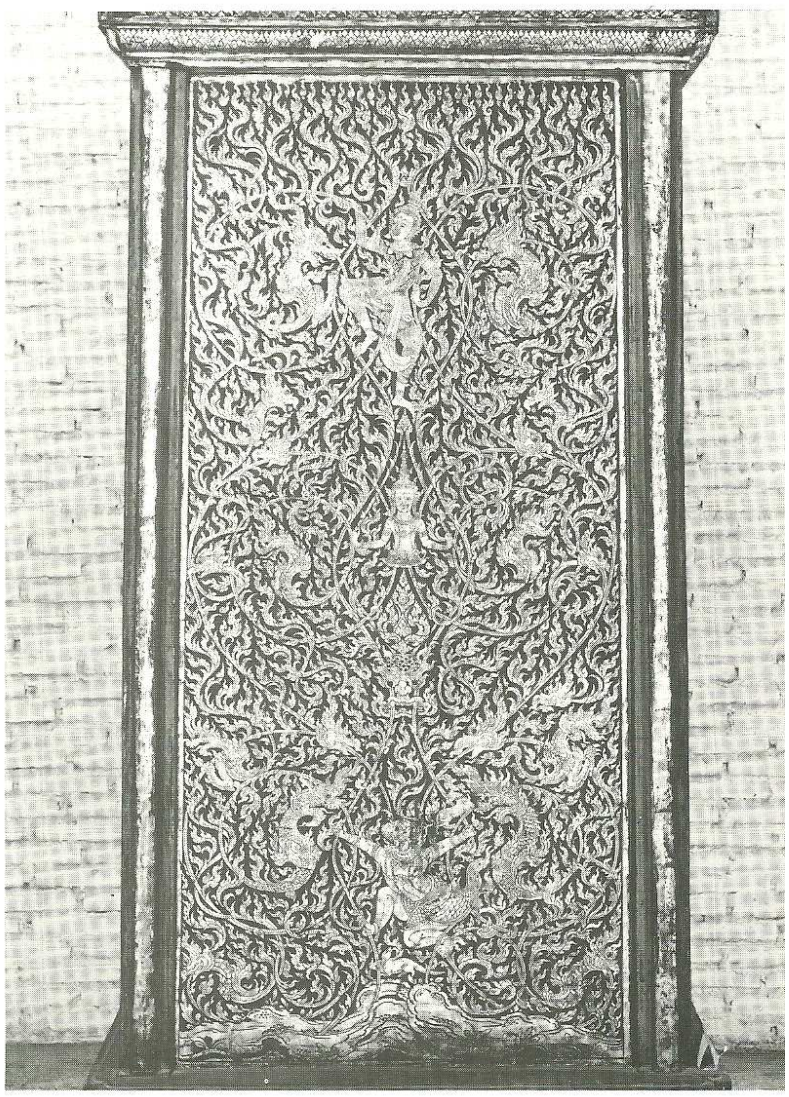

ด้านข้างขวา ตอนบนเขียนภาพตัวพระทรงพระขรรค์ประทับยืนยกพระบาทข้างซ้ายขึ้น ตอนกลางเขียนภาพลิงดั้นกนก ตอนล่างเขียนภาพนางสุวรรณมัจฉาอยู่ในท่าประนมมือ พื้นหลังของภาพเขียนลายก้านขดกนกเปลว ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพลิง กระรอก ตอนล่างสุดเขียนภาพเสือลายพาดกลอนไล่ตามกวาง

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเขียนภาพตัวพระประทับยืนยืดกิ่งกนกและยกพระบาทขวาขึ้น ตอนกลางเขียนภาพเทพบุตรครึ่งองค์ทรงยืดเถากนกอยู่เหนือพุ่มข้าวบิณฑ์และหน้าขบ ตอนล่างเขียนภาพมัจฉานุดั้นกนก พื้นหลังของภาพเขียนลายก้านขดกนกเปลว ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพกระรอก

กท.๔๓ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๔๑)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ เดิมอยู่วัดพลับพลาชัย (วัดโคก) จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกอง-พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๓๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๓๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕ ซม. ล่าง ๗๗ ซม.

สูง ๒๐๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน โดยเฉพาะขอบล่างด้านหน้าและด้านข้างขวาลบเลือนมาก รักที่บานพับกะเทาะออกบางส่วน บานประตูตู้มีรอยเนื้อไม้แตก บานประตูตู้ทั้ง ๒ และ ผนังด้านข้างซ้ายไม้โก่งออก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ลิง เคล้าภาพเล่าเรื่องสังคายนาพระไตรปิฎก ตู้นี้มีลักษณะพิเศษอยู่ตรงที่มีลิ้นชักอยู่ภายในชั้นกลางของตู้ ๒ ลิ้นชัก เขียนลายที่หน้าลิ้นชักเป็นลายดอกพุดตานเครือเถา

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ๔ ด้านทำเป็นขอบบัวหงาย เขียนลายบัวกลีบขนุนใบเทศ ขอบล่าง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายสังวาลย์เพชรพวงใบเทศเหนือลายบัว เฉพาะด้านหน้ากึ่งกลางขอบล่าง มีจารึกอักษรไทย ภาษาไทย ซึ่งลบเลือนอ่านได้เพียงเล็กน้อย ดังนี้ :–

๏ ดานนีพระพุทเจ้านิภานแล้วใด ๓ เดือน..... ระหัน ๕๐๐ ..... ฯลฯ

เชิงตู้ ด้านหน้าและด้านหลังทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งด้วยลายเครือเถาใบเทศ ด้านข้างขวาซ้ายทำเป็นขอนไม้พาดติดต่อระหว่างเสาขาตู้ ตกแต่งด้วยลายสังวาลย์เพชรพวงใบเทศ มีจารึกด้านละ ๓ บรรทัด เขียนด้วยอักษรไทย ภาษาไทย ด้านข้างขวา มีข้อความดังนี้ :–

๏ ด้านนีพระพุทเจ้านิภานแล้วได้ ๑๐๐ ปียกทุติยะสังขยนาย พระยากาลาโสกเปนผู้อุปะถัม ชุมนุมพระอะรหัน ๗๐๐ พระองข มีพระไสยะเถนเปนประทานกระทำในวาลุการามในชมภูทะวีบแปดเดอีนจึ่งสำเรฏ ๏ เปนพระวิไน ๕๓ คำภี พระสูต ๒๑๕ คำภี พระบรมัด ๙๐ คำภี สัทาวิเสฏ ๖๒ ศรีเปน ๔๒๐ คำภี ๏

ด้านข้างซ้าย มีข้อความดังนี้ :–

๏ ดานนีพระพุทิเจ้านิภานแล้วใด ๒๓๕ ปียกตะติย สังขยนายพระเจ้าธรรมมาโสกเปนผูอปะถัม ชุมนุมพระอะระหัน ๑๐๐๐ พระองขมิพระโมคะลีบุตดิศเถรเปนประทานกระทำในโสการามแทบเมอีงปาตะลีบุศในชมภูทะวีบ เก้าเดอีนจึงสำเรฏ ๏

BKK. 43 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : This cabinet was originally in the possession of Wat Phlapphlachai (Wat Kok), Bangkok. Removed from there in 1921, the cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width $132\frac{1}{2}$ cms., bottom width $138\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 75 cms., bottom width 77 cms.

Height $206\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are garudas, nagas, birds, squirrels and monkeys. There are also scenes depicting the first, second and third grand councils of Buddhists held to revise the Tripitaka or the Buddhist canon.

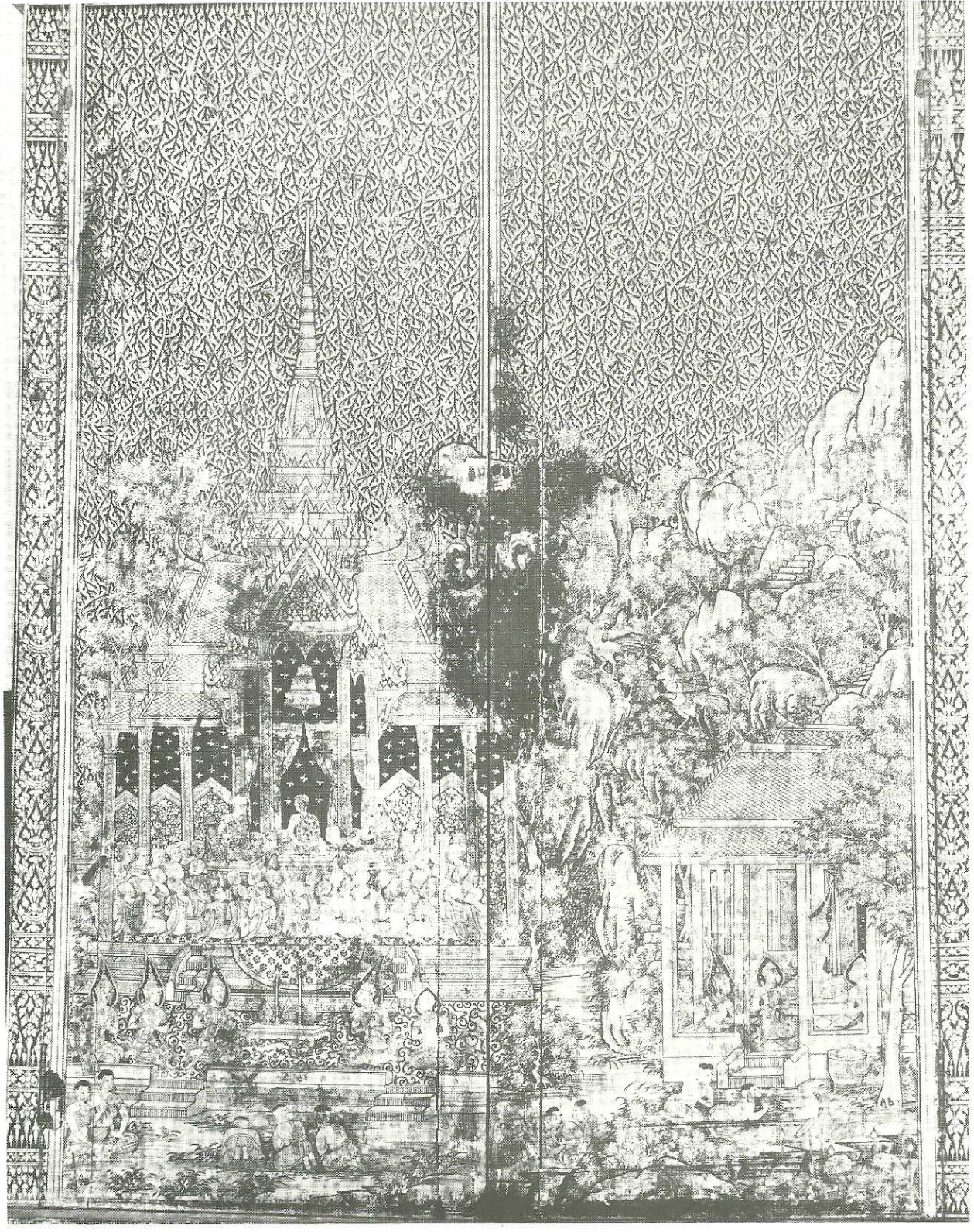

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกัน เป็นเรื่องปฐมสังคายนา ตั้งแต่ตอนกลางตู้สืบลงมาถึงตอนล่าง ด้านขวาเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีภูเขา ต้นไม้ และสัตว์หิมพานต์ มีบันไดทอดขึ้นไปถึงยอดเขา มีภาพอมนุษย์ชื่อ นรทวิบท หัวเป็นคน มีปีก มีแขน ครึ่งล่างเป็นไก่ ชายหญิง อยู่ระหว่างโขดหิน ๒ ตัวอยู่ทางตอนกลาง ถัดลงมาตอนล่างขวามีภาพพลับพลากลางป่า ในภาพมีกษัตริย์ประทับนั่งกลางพลับพลา ซึ่งน่าจะหมายถึงพระเจ้าอชาตศัตรูผู้เป็นองค์ประธานทางฝ่ายอาณาจักร มีพระกุมารนั่งเฝ้า ๒ ข้าง มีนางกษัตริย์ประทับนั่งอยู่ทางเบื้องซ้ายข้าง ๆ พระกุมารอีก ๑ องค์ หน้าพลับพลามีเสนาทหารหมอบเฝ้าที่พื้นดิน ๒ คน มีสระบัวอยู่ทางมุมล่างขวา ด้านซ้ายมีภาพปราสาทใหญ่ ภายในปราสาทมีภาพพระเถระ ๓ รูปนั่งอยู่บนแท่นรูปที่อยู่กลาง คือ พระมหากัสสปเถระเจ้าผู้เป็นองค์ประธานฝ่ายพุทธจักร มีพระอานนทเถระเจ้าผู้ชำนาญพระสูตร และพระอุบาลีเถระเจ้าผู้ชำนาญพระวินัย นั่งขนาบอยู่ขวาซ้ายเป็นองค์แสดงธรรม มีหมู่ภิกษุนั่งฟังแวดล้อมอยู่โดยรอบแน่นขนัดเป็นเขตสังฆมณฑล ลำดับชั้นล่างลดต่ำลงมามีภาพหมู่กษัตริย์และกษัตรีประทับนั่งสดับอยู่ริมขวา ๒ องค์ ริมซ้าย ๓ องค์ ต่ำสุดเป็นภาพหมู่เสนาข้าเฝ้าชายหญิงนั่งหมอบฟังอยู่บนพื้นดิน

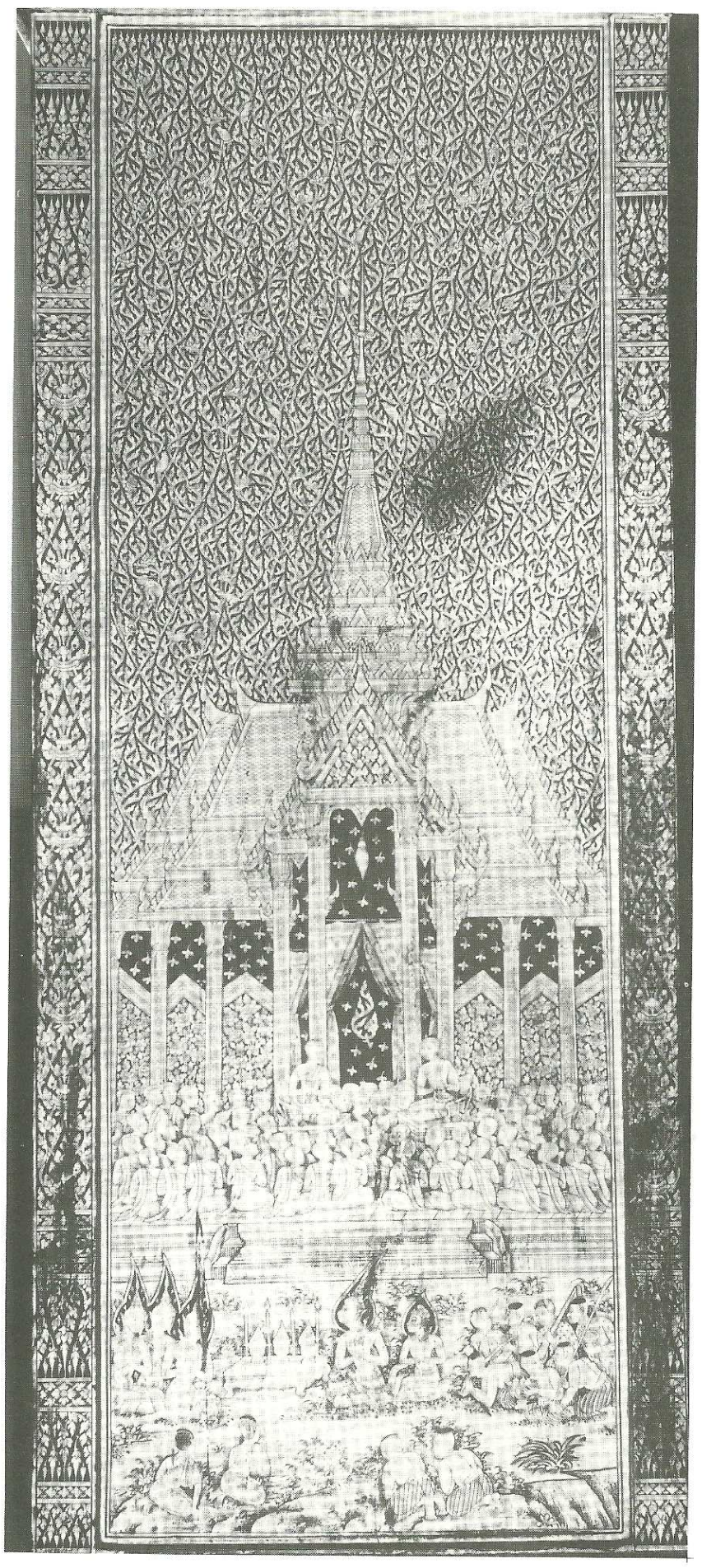

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องทุติยสังคายนา มีภาพปราสาทหลังใหญ่อยู่ตรงกลาง พระเถระ ๒ องค์นั่งพนมมืออยู่บนอาสนะ มีหมู่พระภิกษุนั่งฟังแวดล้อมอยู่โดยรอบ ถัดลงไปบนพื้นดินมีภาพพระเจ้ากาลาโศกเป็นองค์ประธานฝ่ายอาณาจักรประทับนั่งพร้อมกษัตรีและเสนาข้าเฝ้า รวมถึงชาวเมืองชายหญิงนั่งพนมมือฟังอย่างตั้งใจ

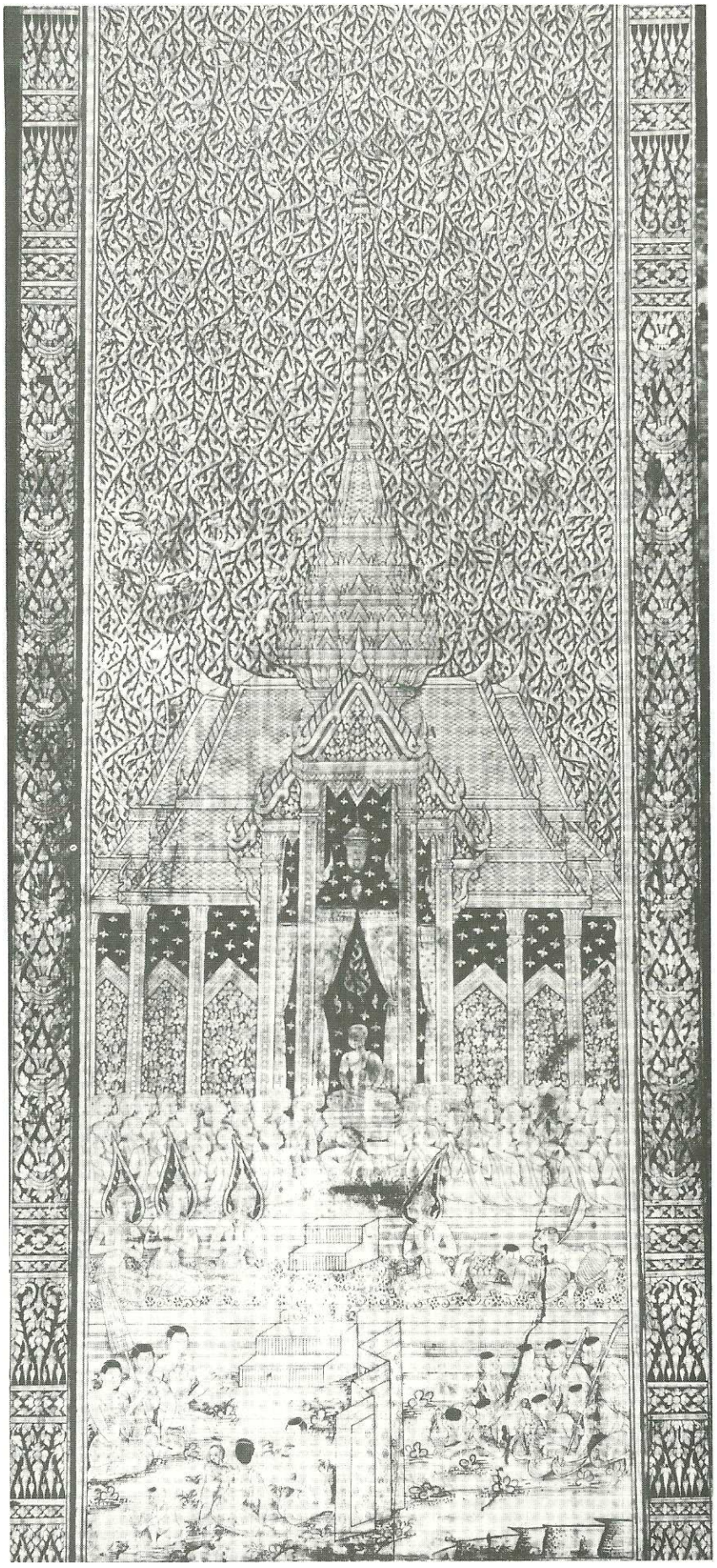

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพเล่าเรื่องตติยสังคายนา ตอนล่างเป็นภาพปราสาทหลังใหญ่ มีพระโมคคัลลีปุตติสเถระเป็นองค์ประธานฝ่ายพุทธจักร นั่งอยู่กึ่งกลาง มีหมู่ภิกษุนั่งแวดล้อมอยู่ ๒ ข้าง ถัดลงมามีภาพพระเจ้าธรรมาโศกองค์ประธานฝ่ายอาณาจักรพร้อมกษัตรีและเสนาข้าเฝ้านั่งพนมหัตถ์ พนมมือ ฟังธรรม ต่ำสุดเป็นภาพเสนาข้าเฝ้าฝ่ายหน้านั่งเฝ้าแหนอยู่ทางขวา และข้าเฝ้าฝ่ายใน อันได้แก่สาวสรรกำนัลใน นั่งอยู่ในฉากทางริมซ้าย ที่มุมล่างซ้ายมีเด็กนั่งเล่นชนไก่

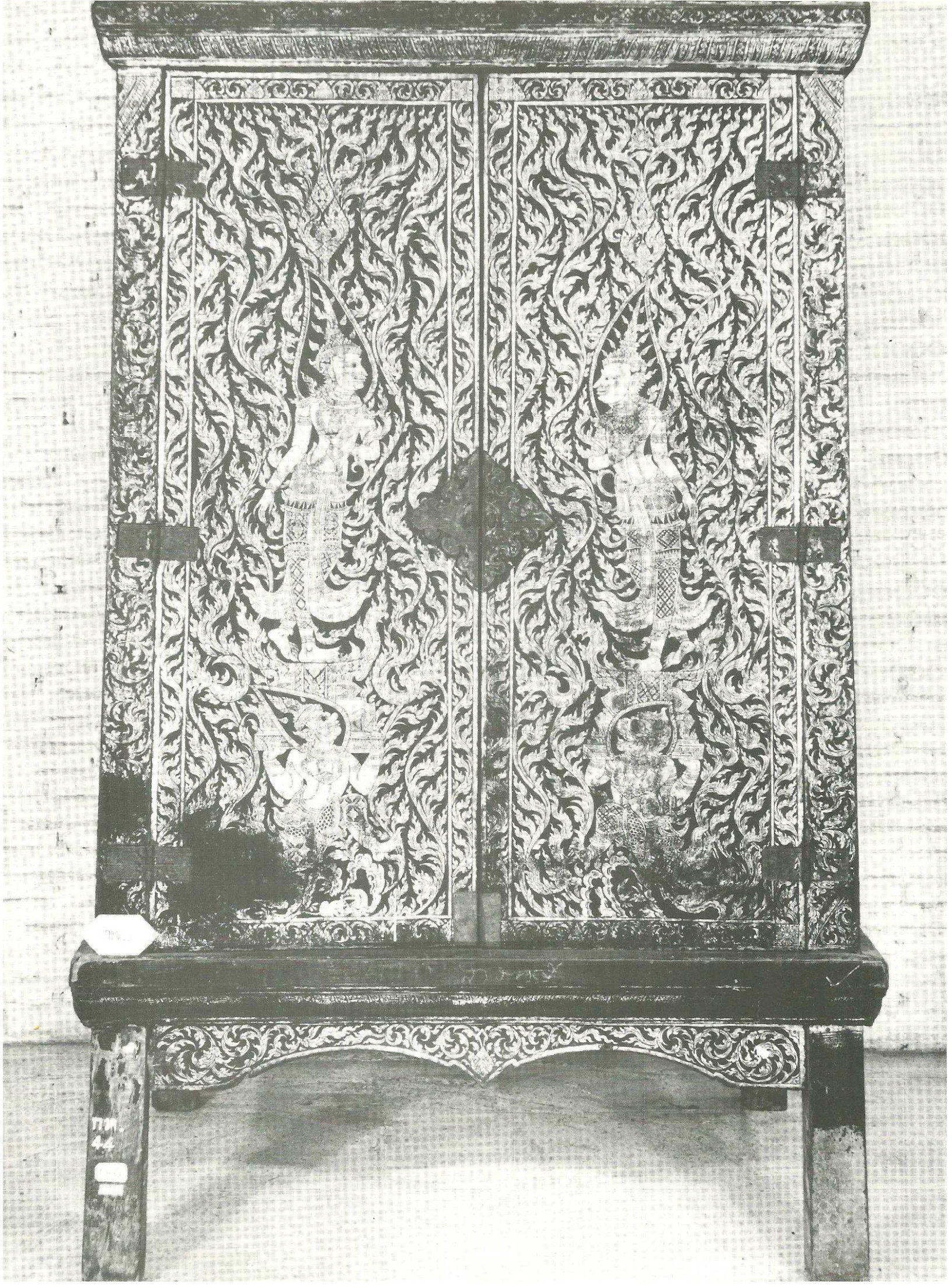

กท.๔๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๒๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๔ ซม. ล่าง ๑๐๒ ซม.

ด้านข้างบน ๗๐ ซม. ล่าง ๗๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๖๒ ซม.

สภาพ ชำรุด เนื้อไม้แตก ปลวกกินขาตู้ ปรุ แหว่ง บานพับผุกร่อน รอยต่อของตู้แยกออกเล็กน้อย ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน เชิงตู้ด้านข้างขวาซ้ายหักหายไปเกือบหมด

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ เขียนลายก้านขดกนกเปลว ครุฑคาบ ออกเถาช่อกนก และลายกาบพรหมสิงห์ที่หัวเสาขอบตู้ และลายกาบพรหมศรที่เชิงเสาขอบตู้

เสาขาตู้ ด้านหน้าภาพลบเลือนหมด ด้านข้างขวาซ้ายเขียนภาพฐานชั้นสิงห์ครึ่งซีก พร้อมด้วยกาบเท้าสิงห์และลายบัว

ขอบบน ขอบล่าง ขอบบนของด้านหน้าเขียนลายประดิษฐ์อย่างใหม่ เลียนแบบลายประจำยามก้ามปูสลับกับลายประจำยามเคล้าลายก้านขด อยู่เหนือลายบัวรวน ส่วนขอบล่างของด้านหน้าลายลบเลือนหมด ขอบบนและขอบล่างของด้านข้างขวาเขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวรวน ด้านข้างซ้ายเขียนลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่ สลับลายช่อกนกหางโตใบเทศอยู่เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ด้านหน้าทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขด กนกเปลว มีลายพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่กึ่งกลางตรงจมูกสิงห์พอดี เชิงตู้ด้านข้างขวาซ้ายหักหายเหลือเพียงเล็กน้อย

BKK. 44 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on September 2, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 94 cms., bottom width 102 cms.

Sides, top width 70 cms., bottom width $76\frac{1}{2}$ cms.

Height 162 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with portraits of divine door guardians.

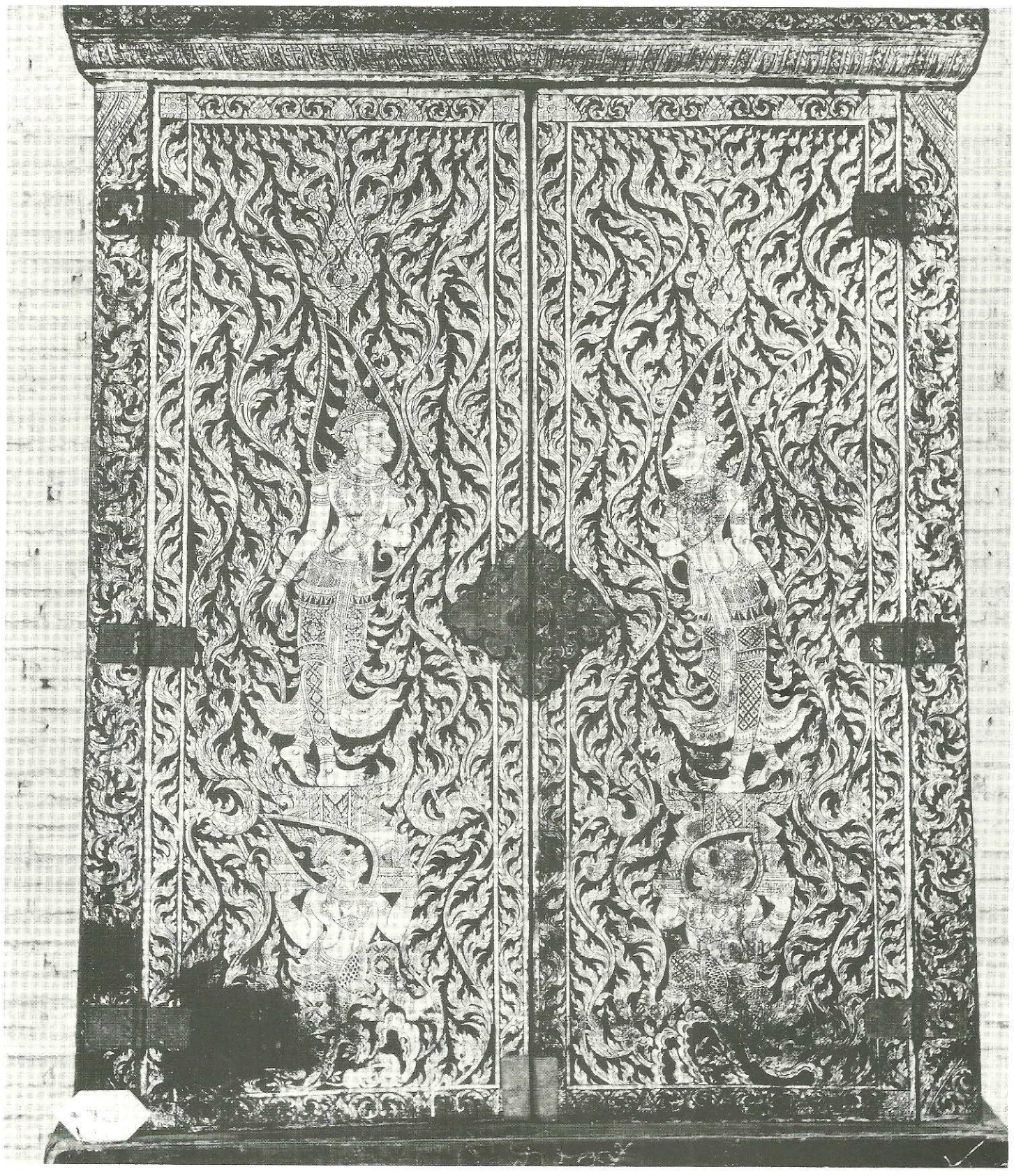

ด้านหน้า พื้นหลังของบานประตูขวาซ้ายเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ และช่อกนกต่าง ๆ และเขียนภาพเทพทวารบาลประทับยืนบนครุฑบัลลังก์ มีลิงแบกและยักษ์แบก ตามลำดับ พระหัตถ์ข้างหนึ่งของเทพทวารบาลจับอยู่ระหว่างพระอุระ ส่วนอีกข้างหนึ่งนั้นห้อยอยู่ข้าง ๆ ตอนล่างสุดของบานประตูด้านซ้าย เขียนภาพลิงหนึ่งคู่ กรอบด้านข้างบานประตูตู้เขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย กรอบบนและกรอบล่างเขียนลายก้านขดสลับกับลายกาบใบเทศ

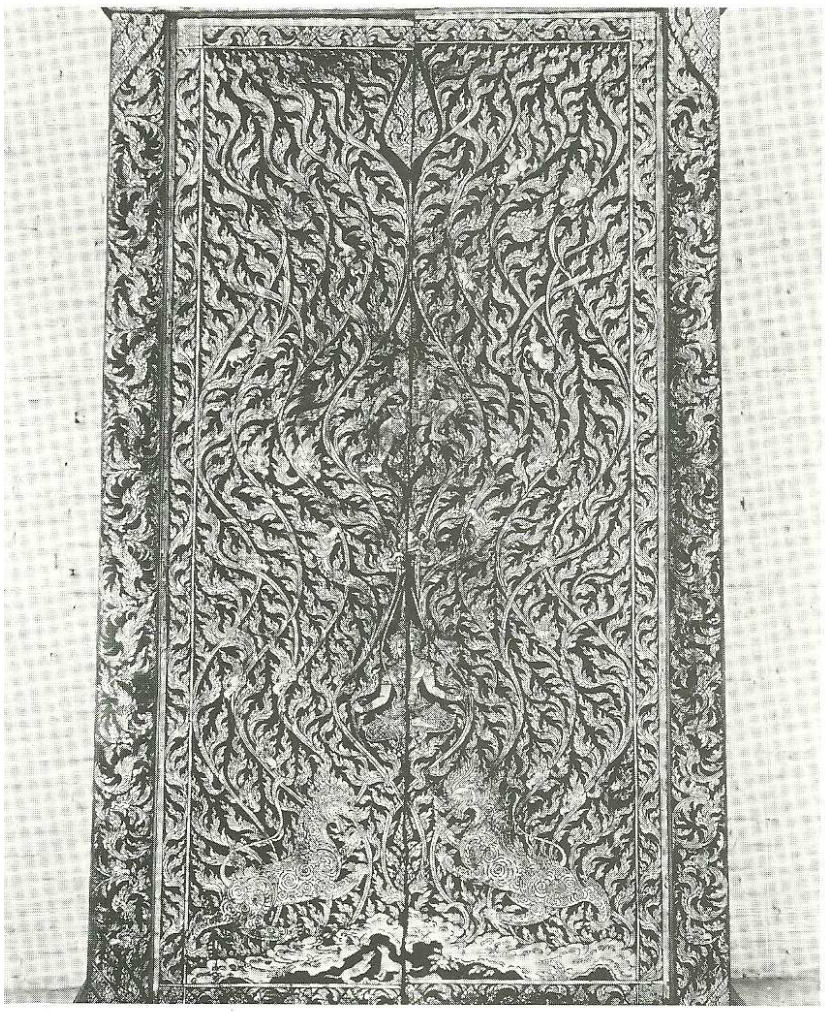

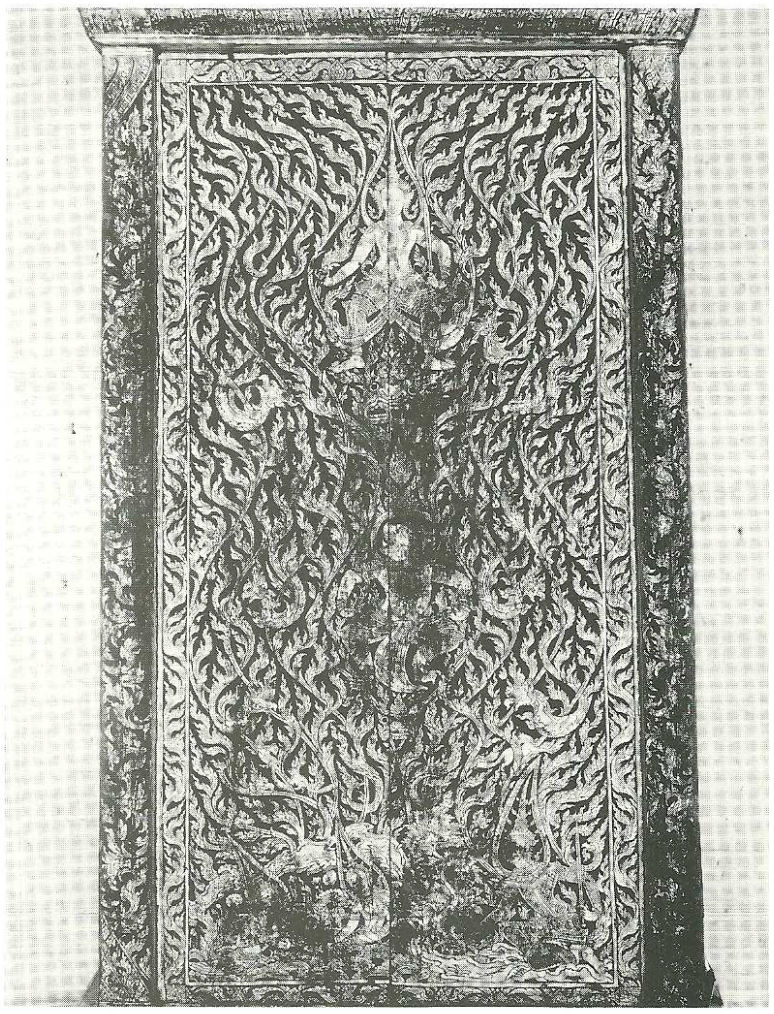

ด้านข้างขวา เขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ เคล้าภาพกระรอก หน้าขบ และภาพราชสีห์ ๑ คู่ ยืนเผชิญหน้ากันอยู่ตรงกลางในตอนล่างสุด ในตอนกลางเขียนภาพเทพบุตรประทับขัดสมาธิ พระหัตถ์ทั้งสองยึดกิ่งกนก เหนือภาพหน้าขบ เขียนภาพคนป่า ๑ คน และในตอนบนสุดเขียนภาพพุ่มข้าวบิณฑ์ ๑ พุ่ม กรอบด้านข้างของผนังตู้เขียนลายกนก เปลวเครือเถาเลื้อย กรอบบนกรอบล่างเขียนลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่ สลับกับลายกาบและกนกเครือเถาเลื้อย ใบเทศ

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ ออกเถาครุฑ เคล้าภาพกระรอก ตอนบนสุดเขียนภาพเทพารักษ์ ทรงพระขรรค์ประทับยืนเหนือหน้าขบ และพระหัตถ์ข้างหนึ่งยึดกิ่งกนกไว้ ตอนกลางเขียนภาพลิง ๑ ตัว ตอนล่างสุดเขียนภาพ กินรี ๒ ตัวอยู่ในสระอโนดาตทางมุมซ้าย และมีกษัตริย์หรือราชบุตรองค์หนึ่งถือพระขรรค์ ประทับนั่งอยู่มุมขวา อาจจะเป็น เรื่องพระสุธนกับนางมโนห์ราก็ได้ กรอบบนและกรอบล่างของด้านข้างซ้ายเขียนลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่ สลับกับลายกาบและกนกเครือเถาเลื้อยใบเทศ แต่กรอบด้านข้างเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย

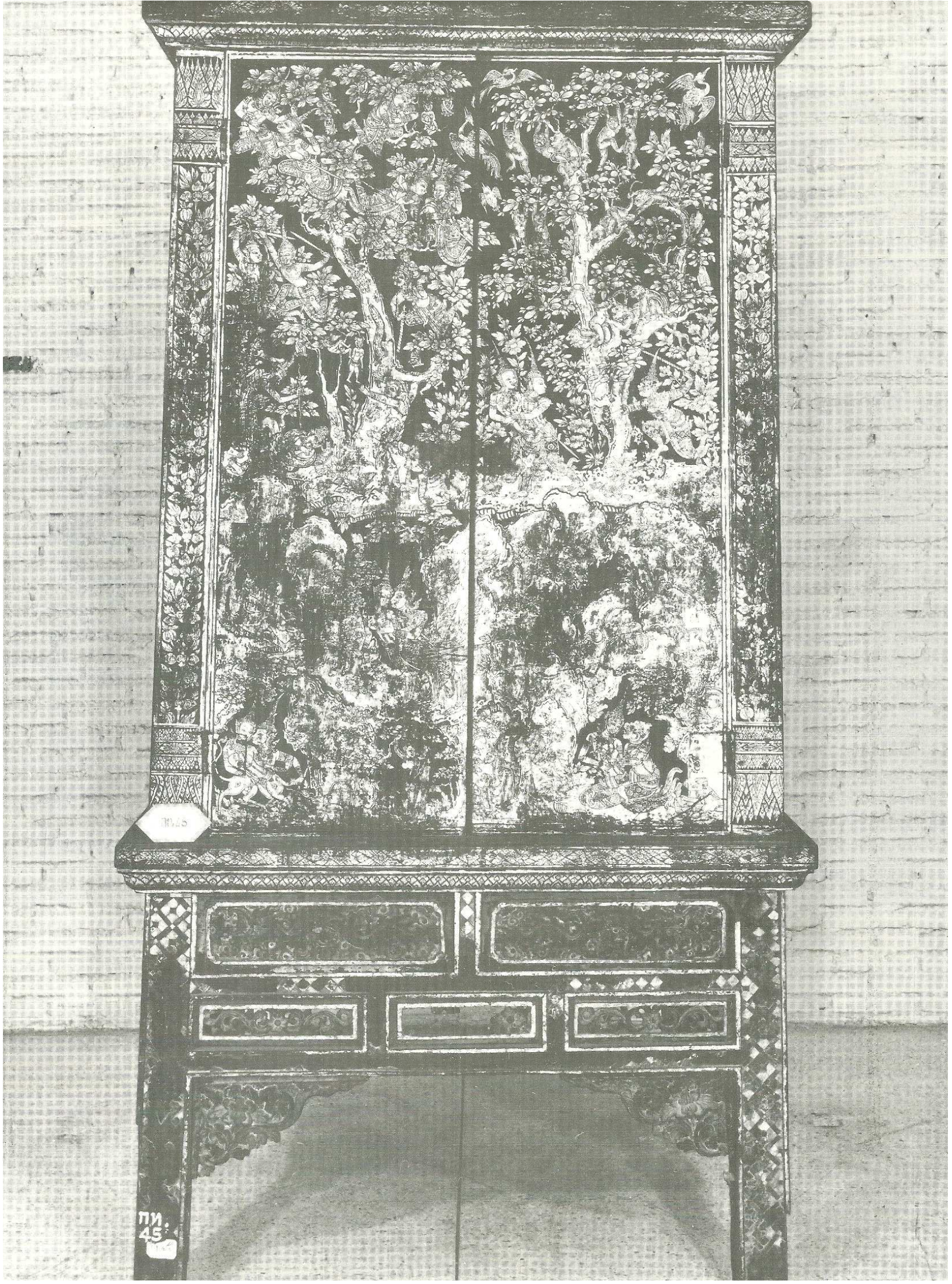
ПИ
45

กท.๔๕ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๓๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดดุสิตารามวรวิหาร (วัดเสาวคนธ์) จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๓ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๐ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก สีทองหมอง ลายส่วนใหญ่ลบเลือน รักบางตอนกะเทาะออก กระจกสีที่ประดับหลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่ ไม้แตก โดยเฉพาะที่ผนังตู้ด้านข้างซ้ายเนื้อไม้แตกและโป่ง ไม้ฉลุใต้กรอบลิ้นชักและเชิงตู้หักหายไปบางส่วน ขาตู้ชำรุด เนื้อไม้ฉีก เชิงตู้ด้านข้างขวาซ้ายหายไป เชิงตู้ด้านหน้าหักชำรุดเล็กน้อย ไม้หลังคาตู้หายไปบางส่วน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า เคล้าภาพจับ ภาพบุคคล สัตว์ป่า และสัตว์หิมพานต์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกใบเทศมีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านมีไม้จำหลักนูนเป็นรูปคิ้วตามแนวขอบเสา ลงทองทึบ ตรงกลางประดับกระจกสีขาวสลับเขียวเป็นลายคล้ายลายก้านแย่ง

ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายประจำยามดอกสี่กลีบ มีก้ามปูขาเดียวสลับแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายปีกค้างคาวเหนือลายบัว ด้านข้างซ้ายลายลบเลือน อ่านไม่ได้

ลิ้นชัก ด้านหน้าขวา ซ้าย จำหลักนูนต่ำเป็นลูกฟัก ภายในจำหลักรูปมังกรจีนเหาะอยู่ในกลุ่มลายเมฆ ลงรักแดงทึบที่ลายเมฆและมังกร ขอบลูกฟักลงทองทึบ ด้านข้างขวาซ้ายจำหลักนูนต่ำลายดอกไม้ มีใบเป็นเถาขดโค้งไปมาภายในขอบ ที่ขอบลงทองทึบ ตัวลายลงรักแดงทึบ

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ๓ ด้านประดับกระจกขาวสลับเขียวคล้ายลายดอกซีกดอกซ้อน ใต้ขอบลวดมีกรอบสี่เหลี่ยม ด้านหน้าแบ่งเป็น ๓ ช่อง ด้านข้าง ๒ ช่อง ตรงกลางจำหลักฉลุโปร่งเป็นลายดอกไม้ ตรงกลางมีใบขดโค้งไปมา ๒ ข้าง ลงรักแดงทึบที่ตัวลาย ที่ขอบลงทองทึบ ใต้กรอบมีขอบลวดประดับกระจกสีขาวสลับเขียวคล้ายลายดอกซีกดอกซ้อน

เชิงตู้ ด้านหน้าทำเป็นรูปหูช้างจำหลักนูนต่ำลายดอกไม้ มีเถาขดโค้งไปมา ลงรักแดงทึบ ด้านข้างขวาซ้ายหายไป ด้านหลังทำเป็นรูปปากสิงห์ ลงรักดำทึบ

BKK. 45 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Dusitaram, Thon Buri, on May 10, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 85$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 93 cms.
Sides, top width 77$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 84$\frac{1}{2}$ cms.
Height 170 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with forest scenery. There are also some portraits, single and in pairs, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย แบ่งภาพของแต่ละด้านออกเป็น ๒ ตอน มีภาพพื้นดินเป็นเส้นแบ่งภาพ ตอนบนเป็นภาพต้นไม้ใหญ่ขึ้นโดดเดี่ยว ตอนล่างเป็นภาพโขดหินและถ้ำโพรง ตอนบนด้านขวาเป็นภาพต้นไม้ใหญ่ มีชะนีโหนโยนตัวอยู่ตามกิ่งไม้ ลิงฝูงใหญ่ไต่อยู่ตามลำต้นด้วยท่าทางต่าง ๆ กัน ทุกตัวอยู่ในอาการที่เคลื่อนไหว เย้าแหย่กันบ้าง ไล่จับกันบ้าง โลมเล้ากันบ้าง ที่โคนไม้ริมขวามีภาพยักษ์ ๑ ตนเงื้อง่าตะบองไล่จับพระนางคู่หนึ่งซึ่งอยู่ทางริมซ้าย ทั้งคู่อยู่ในท่าพระประคองนางหนียักษ์ ด้านซ้ายตอนบนเป็นภาพต้นมักกะลีผลต้นใหญ่ มีลูกนารีผลดกดื่นเต็มต้น มีภาพนักสิทธ์ วิทยาธร ฤาษี ชีป่า ชุมนุมลุมล้อมเก็บนางนารีผลกันอย่างแน่นขนัด ตอนบนมีภาพจับวิทยาธรอุ้มนางนารีผลเหาะไป ๕ คู่ ในท่าต่างกัน มีวิทยาธรที่ไม่ได้นางเหาะติดตามไปขอแบ่งปันและแย่งชิง บ้างทำท่าเจรจาชี้แจง บ้างทำท่ายื้อแย่งเอาด้วยกำลัง บ้างประหัตประหารกัน มีลูกนารีผลอื่น ๆ ที่ห้อยโยนตัวอยู่ตามกิ่งอีกมากมาย ที่โคนต้นไม้ริมขวามีภาพคน ๒ คน คนหนึ่งทำท่าปีนขึ้นต้นนารีผล อีกคนหนึ่งโค้งตัวลงใช้ก้นดันส่งให้คนที่ปีนต้นไม้ขึ้นได้ถนัด ริมซ้ายมีภาพคนถูกงูรัด มีพระฤาษียืนมองดูอยู่ข้าง ๆ บนต้นไม้ขวาซ้ายมีนกนานาชนิดเกาะอยู่ตามกิ่งก้าน และบินในอากาศ มีไก่ ๑ ฝูง พ่อ แม่ ลูก หาอาหารอยู่ที่โคนต้นไม้ทางริมขวา มีงูโผล่ออกมาจากโพรงไม้ริมซ้าย และกำลังจ้องจะกินตุ๊กแกซึ่งเกาะอยู่กลางต้น ตอนล่างด้านขวามีภาพจับลิงใหญ่โลมนาง ๑ คู่ อยู่ภายในถ้ำ มีภาพลิงเล็กฝูงใหญ่แอบมองอยู่โดยรอบ ข้าง ๆ ตัวบ้าง บนโขดหินบ้าง ที่มุมล่างซ้ายมีภาพจับชายโลมหญิง ๑ คู่ ตอนล่างด้านซ้ายมีภาพจับชายโลมหญิง ๑ คู่อยู่ทางมุมล่างขวา ที่มุมล่างซ้ายมีภาพจับเทพนรสิงห์โลมอัปสรสีห์ ๑ คู่ มีลิงแอบดูอยู่ตรงกลาง เหนือขึ้นไปริมซ้ายมีภาพจับชายโลมหญิง ๑ คู่อยู่ในถ้ำ ริมขวามีภาพจับกินนรโลมนางกินรี ๑ คู่ ภาพตอนล่างขวาซ้ายนี้มีโขดหินและต้นไม้ขึ้นอยู่โดยทั่วไป มีนกเกาะอยู่ตามสุมทุมพุ่มไม้ เคล้าภาพจับอันเป็นภาพเล้าโลมเชิงสังวาส แสดงถึงธรรมชาติป่าในฤดูสันต์อันเต็มพร้อมไปด้วยความสุขสดชื่น เป็นฤดูกาลแห่งการเคียงคู่ที่ชวนหฤหรรษ์ปรีเปรมอย่างแท้จริง

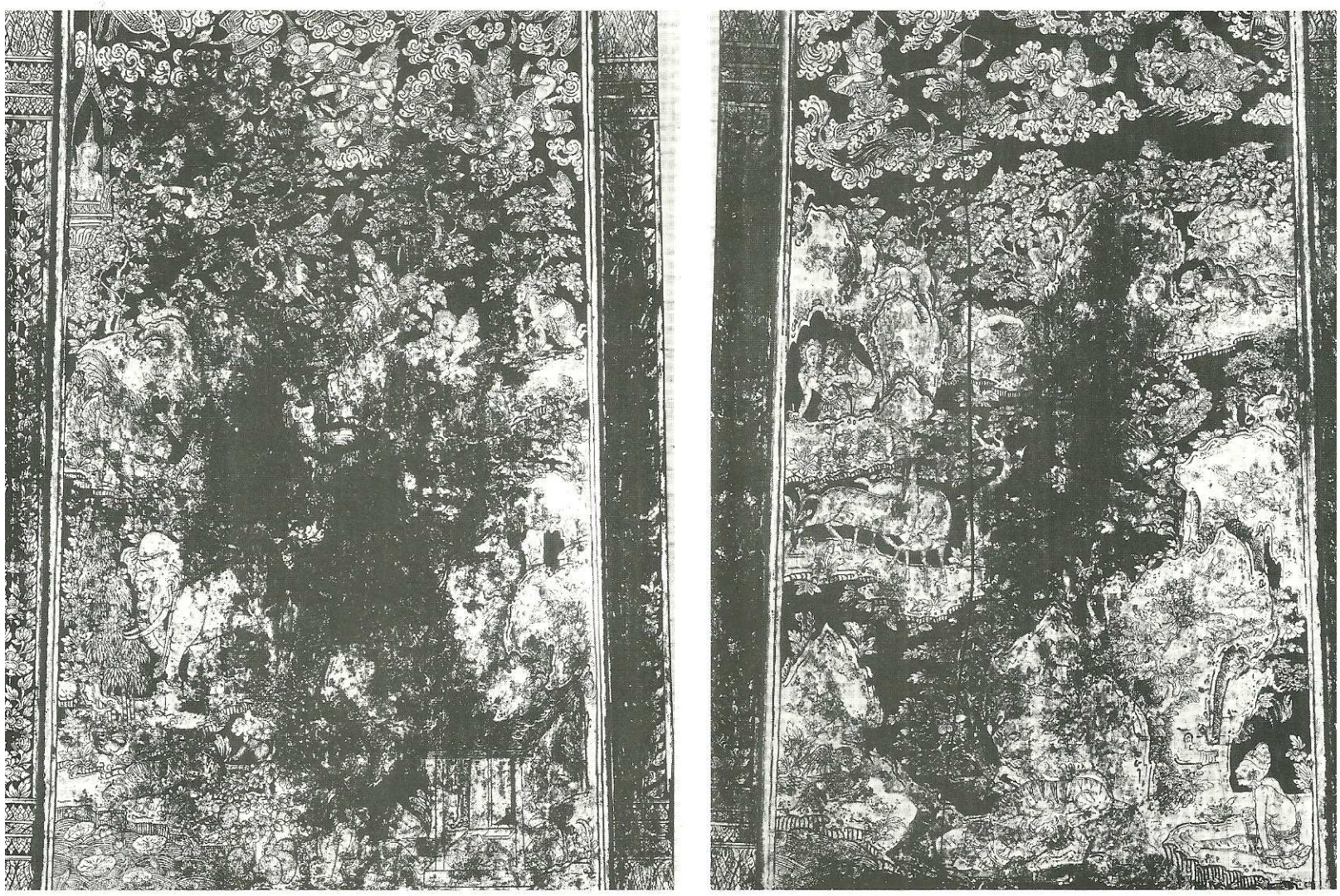

ด้านข้างขวา ภาพลบเลือนเป็นส่วนใหญ่ เห็นภาพเพียงบางส่วนเท่านั้น ตอนล่างเป็นภาพพื้นดิน มุมล่างขวามีภาพบรรณศาลา ลิงฝูงใหญ่อยู่ในท่าต่าง ๆ กันประกอบอยู่โดยรอบบรรณศาลา พระฤาษี ๑ ตนนั่งเหยียดขาพิงชะง่อนหินอยู่หน้าบรรณศาลา มีต้นขนุนต้นใหญ่ออกผลดกเต็มต้นขึ้นอยู่ข้างชะง่อนหิน มีสระน้ำอยู่ทางมุมซ้าย เสือ ๑ ตัวกำลังเดินมากินน้ำ เหนือขึ้นไปทางซ้ายเป็นภาพช้างเดินอยู่ในระหว่างป่า เหนือขึ้นไปทางขวามีภาพอมนุษย์ นรปักษี หัวเป็นคน ปีกหางเป็นนก ยืนอยู่ในระหว่างชะง่อนหิน ๒ ตัว เหนือขึ้นไปเล็กน้อยมีภาพจับหมู่ ๓ นักสิทธ์ ๒ ตน ตนหนึ่งโพกผมแบบแขก ตนหนึ่งไว้เปียแบบจีน กำลังแย่งชิงนางกินรี มีภาพนักสิทธ์อีกตนหนึ่งแอบดูอยู่ที่โคนต้นไม้ริมขวา ทางซ้ายมีภาพเทพปักษี ๑ คู่กำลังเดินติดตามในท่าเกี้ยวพาราสีกันอยู่ เหนือขึ้นไปตรงกลางมีภาพนักสิทธ์ ๒ ตน ตนหนึ่งดูดกัญชา อีกตนหนึ่งอยู่ในท่าเจรจาชักชวนขอแบ่งปัน ตอนบนสุดเป็นภาพท้องฟ้ามีเมฆลอยอยู่เต็มเนื้อที่ มีนกลักษณะคล้ายหงส์บินอยู่ในกลุ่มเมฆ ในระหว่างก้อนเมฆตรงกลางมีภาพจับหมู่ ๔ นักสิทธ์ ๑ ตน วิทยาธร ๒ ตน นารีผล ๑ นาง ทั้งหมดอยู่ในท่ากลุ้มลุมกันแย่งชิงนางนารีผล ริมขวาเป็นภาพจับหมู่ ๓ นักสิทธ์ต่อสู้กับวิทยาธรเพื่อแย่งชิงนารีผลซึ่งวิทยาธรอุ้มอยู่ ริมซ้ายมีภาพจับหมู่ ๔ นักสิทธ์ วิทยาธร แย่งนารีผล ริมขวามีภาพวิมาน ๑ หลัง มีเทวดาโผล่อยู่ในวิมาน ๑ องค์

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพโขดเขาและต้นไม้ มุมล่างขวามีภาพพระฤาษี ๑ ตน นั่งเหยียดขา ๑ ข้างมองดูภาพจับเสือ ๑ คู่ ซึ่งอยู่ตรงกลาง มีสระน้ำอยู่ทางมุมล่างซ้าย เหนือสระน้ำมีภาพจับนรปักษีชายโลมหญิง ๑ คู่ ตอนกลางริมซ้ายกวาง ๑ คู่ และภาพจับพรานป่าชายโลมหญิง ๑ คู่อยู่ในถ้ำ กึ่งกลางมีภาพจับเทพปักษีชายโลมหญิง ๑ คู่ ริมขวามีภาพอมนุษย์ นรสีหมฤค หัวเป็นมนุษย์ ตัวเหมือนสิงโตจีน ตีนเป็นอุ้ง มีหางและเขาลักษณะเหมือนหางและเขาของแพะ ๑ คู่ ต่ำลงมามีภาพแพะ ๑ คู่ เหนือขึ้นไปมีกระต่ายอีก ๑ คู่ มีภาพลิงและนกเป็นคู่ ๆ อยู่บนต้นไม้ ตอนบนเป็นภาพท้องฟ้า มีกลุ่มเมฆและนกประเภทหงส์บินอยู่ในกลุ่มเมฆ ริมขวามีภาพจับหมู่ ๓ นักสิทธ์ ๒ ตน และนารีผล ๑ นาง อยู่ในท่าต่อสู้แย่งชิงนางนารีผล นักสิทธ์อีก ๑ ตน ยืนบนเมฆขวางหน้าแสดงท่าหมายเข้าร่วมในการแย่งชิง ริมซ้ายมีภาพจับวิทยาธรอุ้มนารีผลเหาะหนีวิทยาธรอีก ๑ ตน ซึ่งกำลังเหาะไล่ติดตามมา

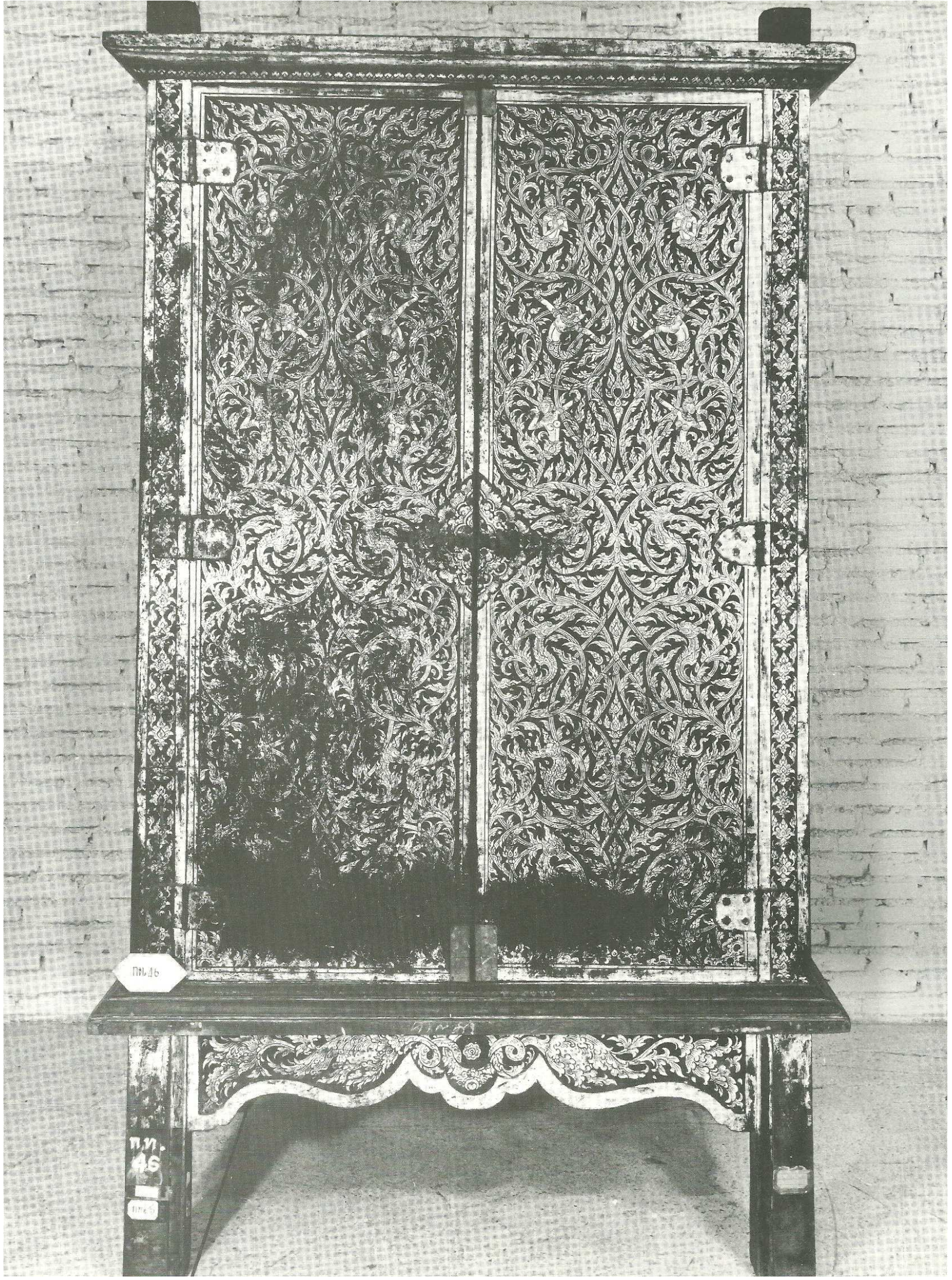
ПЪ46
П.У.
46

กท.๔๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๖๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดหงส์รัตนารามราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๖ ซม. ล่าง ๑๐๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.

สูง ๑๖๒ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๕ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อยที่ด้านหน้าตอนล่าง บนบานประตูซ้ายและขอบล่างของตู้ลบเลือนมาก นอกนั้นลายลบเลือนและหมองมากในบางตอน ด้านหลังเขียนภาพไม่เสร็จสมบูรณ์

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง เขียนภาพค้างอยู่ เป็นภาพร่างของทิวทัศน์ มีภาพพันธุ์พฤกษาและเขามอ พื้นหลังรักดำ

เสาขอบตู้ ด้านหน้าเขียนลายก้านต่อดอกใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายช่อดอกไม้ ส่วนด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ

เสาขาตู้ ลงทองทึบระดับเสมอกับเชิงตู้

ขอบบน ขอบล่าง ขอบบนลงทองทึบอยู่เหนือลายบัว ขอบล่างเขียนลายบัวคว่ำอยู่เหนือขอบล่าง แต่ลายทองลบเลือนมาก

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์เพียง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า และด้านข้างขวา ซ้าย ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายก้านขดพันธุ์พฤกษาประดิษฐ์อย่างใหม่ ส่วนด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายก้านขดกนกเปลวและช่อกนกที่มุมของเชิงตู้และเหนือจมูกสิงห์

BKK. 46 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Hong Rattanaram, Thon Buri, on August 23, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 96 cms., bottom width $100\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 76 cms., bottom width 80 cms.
Height 162 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 5 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kan Khot Kanok Pleo". The pattern looks like spirals of tongues of flame.

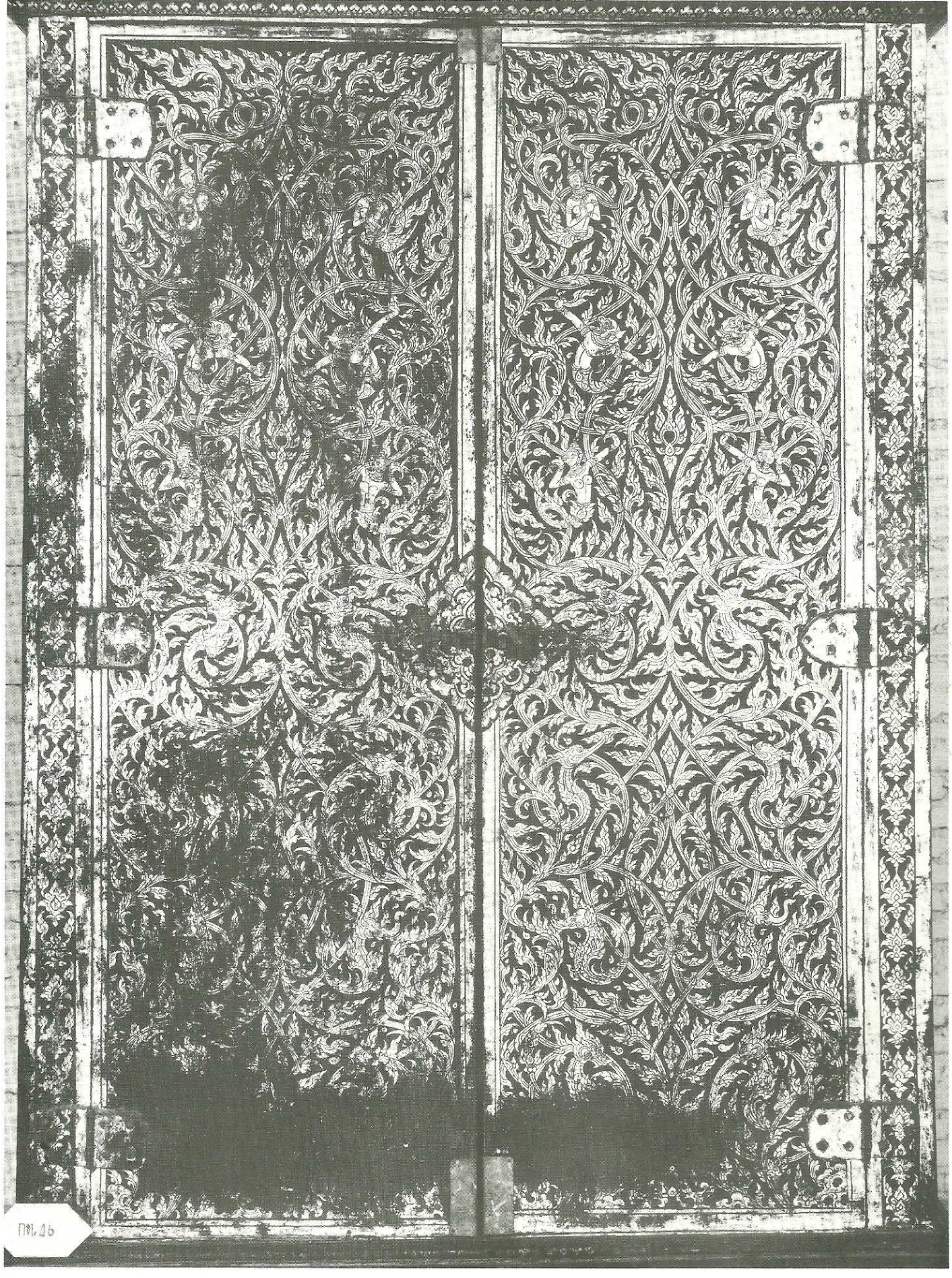

ด้านหน้า บนบานประตูขวา ซ้าย เขียนลายก้านขดกนกเปลวออกเถารูปต่าง ๆ ๗ คู่ ตอนบนสุดออกเถาเทพธิดาประนมมือ คู่ที่ ๒ ออกเถาลิง คู่ที่ ๓ ออกเถานางรำ อยู่ในท่ารำที่เรียกว่า ตระเวนเวหาและกินนรฟ้อนโอ่ คู่ที่ ๔ ออกเถาครุฑ คู่ที่ ๕ ออกเถาหงส์ คู่ที่ ๖ ออกเถาคชสีห์ และคู่ที่ ๗ ซึ่งอยู่ในตอนล่างสุดออกเถาราชสีห์

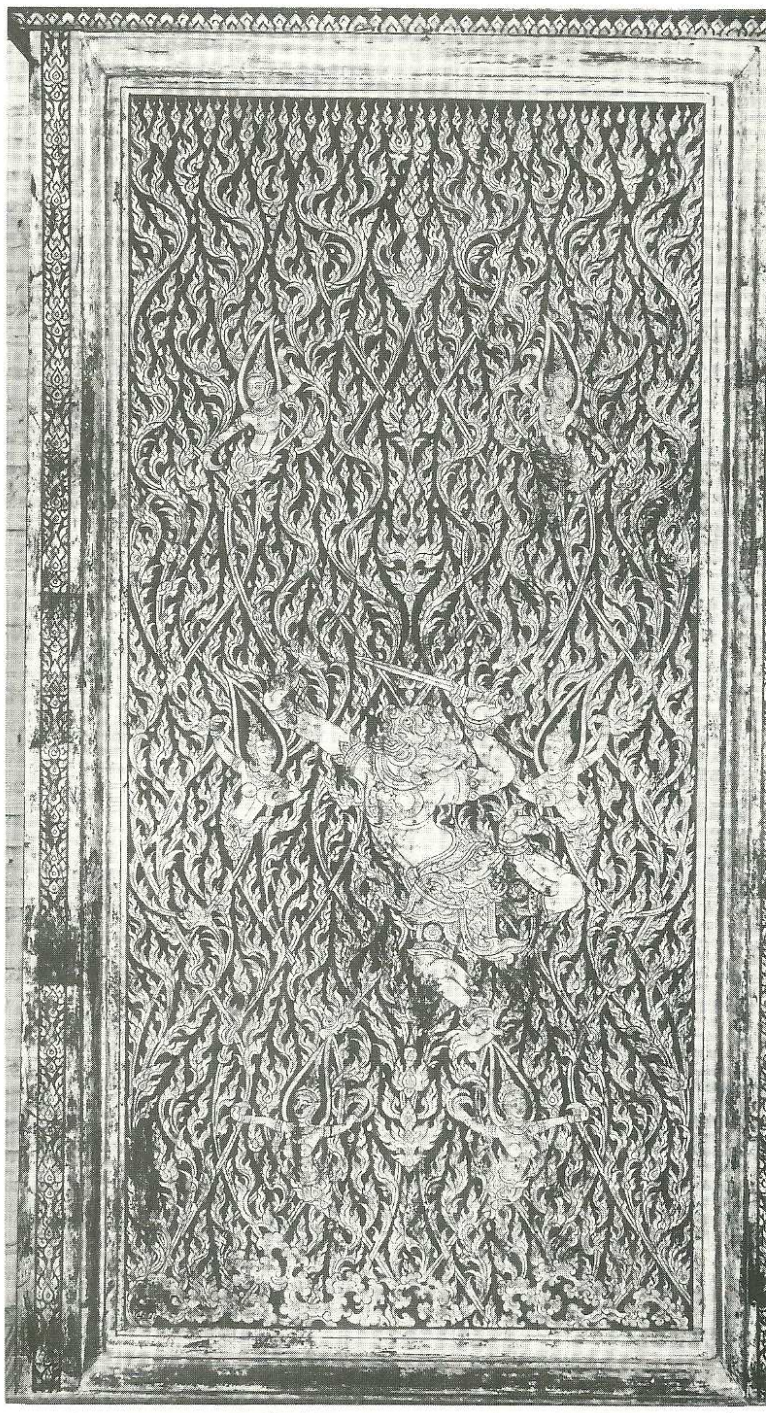

ด้านข้างขวา ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ มีออกเถาเทพรำครึ่งตัว ๒ องค์อยู่ตอนบน ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อพระลักษมณ์แผลงฤทธิ์ ตอนกลางมีออกเถาเทพธิดารำครึ่งตัว ๒ องค์ ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อหลงใหลได้สิ้น มีอยู่ตอนล่างอีก ๒ องค์ ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อ พิสมัยเรียงหมอน ระหว่างออกเถาตอนกลางมีภาพลิงใหญ่ถือพระขรรค์และธงเหาะอยู่ระหว่างเถากนก ต่ำสุดเขียนเป็นภาพพื้นดิน

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ มีออกเถาเทพรำครึ่งตัว ๒ องค์อยู่ตอนบน ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อพระลักษมณ์แผลงฤทธิ์ ตอนกลางมีออกเถาเทพธิดารำครึ่งตัว ๒ องค์ ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อหลงใหลได้สิ้น มีอยู่ตอนล่างอีก ๒ องค์ ทั้งคู่อยู่ในท่ารำคล้ายท่ารำชื่อ พิสมัยเรียงหมอน ระหว่างออกเถาตอนกลางมีภาพลิงใหญ่ถือพระขรรค์เหาะอยู่ระหว่างเถากนก ต่ำสุดเขียนเป็นภาพพื้นดิน

ПП.47
ПП.
47

กท.๔๗ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๙)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดนางชี จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๘ ซม.

ด้านข้างบน ๖๙ ซม. ล่าง ๗๖ ซม.

สูง ๑๕๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อย บานพับผุกร่อน ภาพลายทองหมองและลบเลือนในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ เขียนภาพพุทธประวัติและภาพเล่าเรื่องทศชาติ

ด้านหลัง เขียนภาพสีวิจิตร ตอนบนเป็นภาพพระพุทธเจ้าเสด็จสรงน้ำและทรงซักผ้าในสระน้ำ ตอนล่างเป็นภาพพระพุทธเจ้าทรงปลงอสุภกรรมฐาน

เสาขอบตู้ เขียนลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์และลายเชิงเฉพาะด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย ส่วนด้านหลังเขียนลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายเชิง

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายประจำยามสลับกับลายดอก ๘ กลีบ เขียนอยู่เหนือลายบัวกนก ส่วนด้านหลังลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๔ ด้าน ด้านหน้าเขียนลายก้านขดออกเถาราชสีห์ คชสีห์ เคล้าภาพจับพระรบกับยักษ์ และลิงรบกับเสนายักษ์ ๒ คู่ เขียนภาพยักษ์และลิงยืนโดดเดี่ยวอยู่ที่ด้านข้างของเชิงตู้ และเขียนภาพเทพนมอยู่ในพุ่มทรงข้าวบิณฑ์อยู่เหนือจมูกสิงห์ ด้านข้างซ้ายเขียนภาพลายก้านขดออกเถาเทพนม และเขียนภาพเทพนมครึ่งองค์อยู่เหนือจมูกสิงห์ ด้านข้างขวาเขียนลายช่อกนกเปลวครุฑคาบเคล้าภาพนรปักษาไกรสรชายหญิง ๑ คู่ และเขียนภาพหน้าขบอยู่เหนือจมูกสิงห์ ด้านหลังเขียนภาพพุ่มข้าวบิณฑ์ พุ่มข้าวบิณฑ์อยู่เหนือจมูกสิงห์มีดาราอยู่ข้างละ ๒ ดวง

BKK. 47 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nang Chi, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $92\frac{1}{2}$ cms., bottom width 98 cms.

Sides, top width 69 cms., bottom width 76 cms.

Height $151\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with two scenes from the Life of the Buddha. One depicts the Lord Buddha giving his first sermon to disciples. The other depicts the Buddha descending from the Tavatimsa Heaven where he preached to his late mother who was reborn there. There are also scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya showing his strength by trying to lift a royal carriage. Mahajanaka Jataka depicts Mekhala, a goddess of sea-faring men, descending to lift Mahajanaka out of the sea. Sama Jataka depicts Suvannasama being shot by an arrow of Piliyakkha, a demon king. Nimi Jataka depicts Prince Nimi visiting hell. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha exchanging questions by gesticulation with a woman, Nang Paripajika. Bhuridatta Jataka depicts Alambayana, an unscrupulous Brahmin, seizing Bhuridatta naga and putting him on show to the public. Canda Kumara Jataka depicts Sakka or Indra descending from the Tavatimsa Heaven to disrupt a sacrificial ceremony. Narada Jataka depicts Narada, a divine sage, descending from the Brahma world to help Princess Ruja. Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhura Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, holding on to the tail of a magic horse on which its owner, Punnaka, a demon general, is riding. Vessantara Jataka is represented in two cantos. The Children Canto depicts Prince Vessantara pouring water showing his desire for omniscience when he gives his two childern to Jujaka, an old Brahmin. The Maddi Canto depicts Deva gods transforming themselves into wild beasts barring Princess Maddi's way.

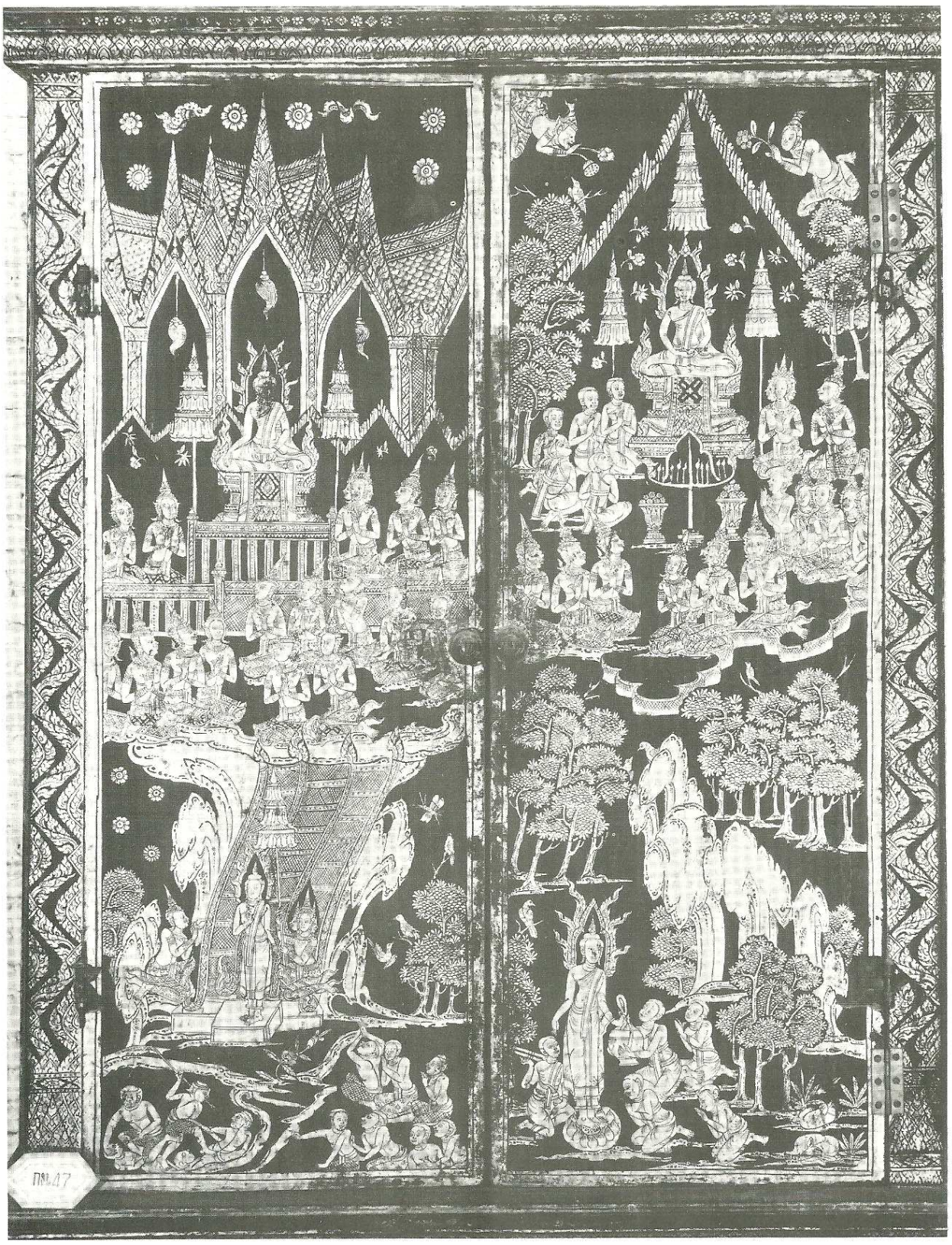

ด้านหน้า เขียนภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางเสด็จลงมาจากดาวดึงส์ ตอนบนของบานประตูซ้ายเขียนภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิปางมารวิชัยอยู่บนบัลลังก์แก้วในทิพยวิมานชั้นดาวดึงส์ ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระพุทธมารดา พระพรหม พระอินทร์ เทพยดาและเทพธิดาทั้งหลาย ตอนล่างเขียนภาพพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลก ผ่านบันไดแก้ว มีบันไดเงินและบันไดทองกระหนาบข้างบันไดแก้ว ทางด้านขวาของบันไดเขียนภาพเทวดาเป่าสังข์ ทางด้านซ้ายเขียนภาพพระพรหมทรงกั้นพระกลดถวาย มุมขวาของบานประตูเขียนภาพอุบาสกหมอบเฝ้า บางคนก็ชี้ชวนกันให้ดูชาวนรกที่ถูกลงทัณฑ์ทรมาน ตอนบนของบานประตูขวาเขียนภาพนักสิทธ์ ๒ ตนประนมมือถือดอกบัวและช่อดอกไม้เป็นพุทธบูชา ต่ำลงมาเขียนภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิอยู่บนบัลลังก์แก้ว ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์และเหล่าเทพยดาซึ่งมีพระอินทร์ พระพรหม ยักษ์และครุฑ เป็นต้น ตอนล่างสุดเป็นภาพพระพุทธเจ้าทรงกระทำเอหิภิกขุอุปสัมปทาแก่พวกปัญจวัคคีย์ มุมขวาเขียนภาพกวาง ๒ ตัว หมอบอยู่

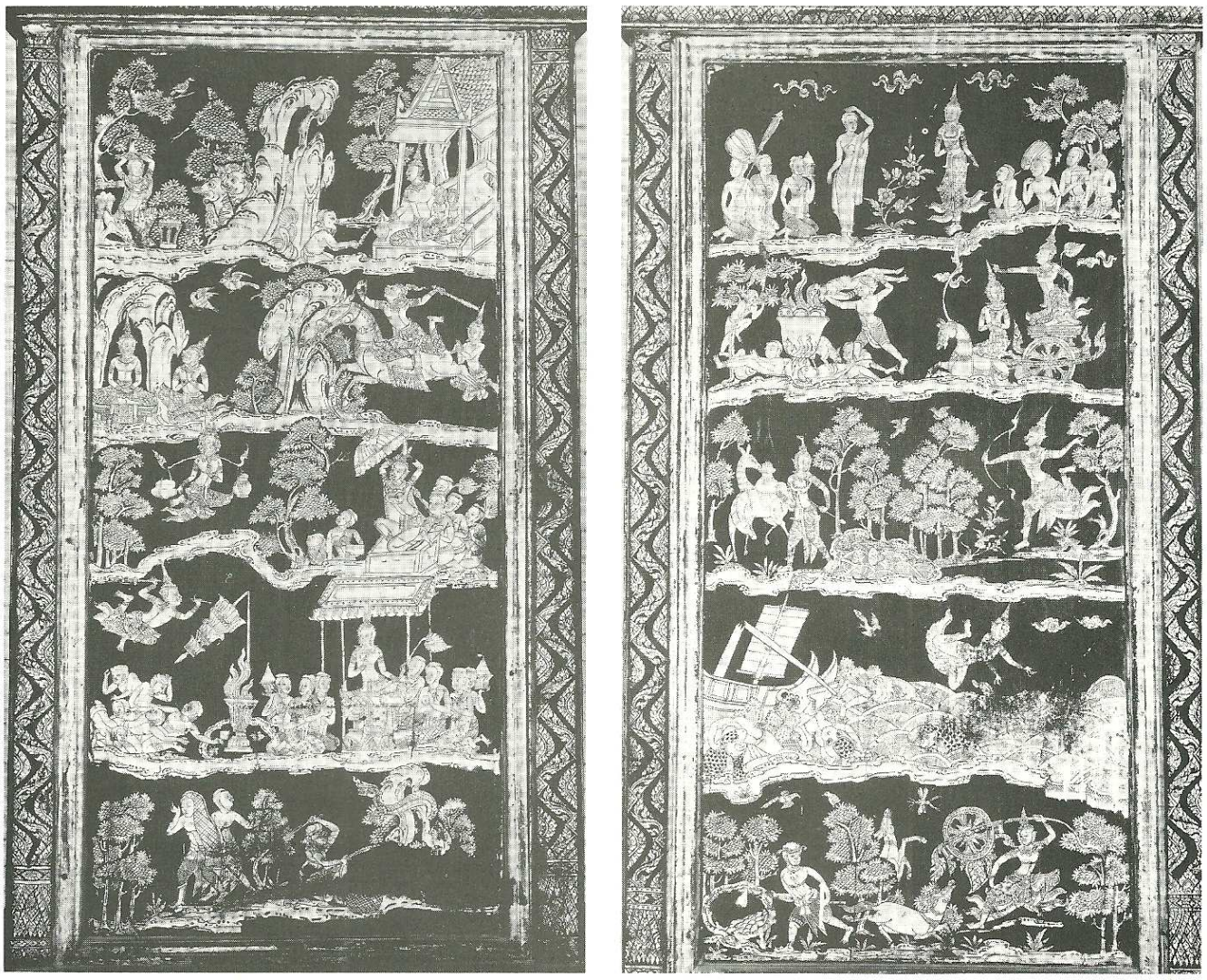

ด้านข้างขวา จากตอนล่างสุดเขียนภาพเล่าเรื่องภูริทัตชาดก ตอนพราหมณ์อาลัมพายน์จับนาคภูริทัตต์ไปแสดงตามที่ชุมชนต่าง ๆ เหนือขึ้นไปเป็นภาพจันทกุมารชาดก ตอนพระอินทร์ทรงถือฆ้อนซึ่งลุกเป็นไฟ เสด็จลงมาหักฉัตรทำลายพิธีบูชายัญจันทกุมาร ซึ่งในที่สุดกษัตริย์เอกราชผู้ซึ่งทำพิธีบูชายัญจันทกุมารถูกเนรเทศ พราหมณ์กัณฑหาลผู้กลั่นแกล้งจันทกุมารถึงกับเพ็ดทูลกษัตริย์เอกราชให้ทรงทำพิธีบูชายัญจันทกุมารนั้นก็ถูกฝูงชนฆ่าตาย ตอนกลางเขียนภาพนารทชาดก ตอนพระพรหม-นารททรงใช้ดานทองคำ หาบทองคำ และหม้อทองบรรจุทองคำมามอบให้เจ้าหญิงรุจา พระราชธิดาของพระเจ้าอังคติ เพื่อให้ทรงใช้จ่ายในการบริจาคทาน เหนือตอนกลางเป็นภาพวิธุรชาดก ตอนวิธุรบัณฑิตแห่งนครอินทปัตต์ เกาะหางม้าวิเศษของปุณณกะยักษ์ขณะเดินทางกลับนาคพิภพ ระหว่างทางปุณณกะยักษ์พยายามทุกวิถีทางที่จะให้วิธุรบัณฑิตตกลงไปตาย เพื่อจะได้เอาหัวใจของวิธุรบัณฑิตไปถวายนางวิมลา นางพญาแห่งนาคพิภพด้วยความเข้าใจผิด ในที่สุดวิธุรบัณฑิตได้นั่งบนอาสนะที่ตกแต่งอย่างสวยงาม อธิบายให้ปุณณกะยักษ์เข้าใจถึงคำว่าหัวใจของนักปราชญ์ก็คือปัญญานั่นเอง อีกทั้งได้อธิบายสาธุ-นรธรรม คือ หลักธรรมของคนดี จนปุณณกะยักษ์เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ตอนบนสุดเขียนภาพเล่าเรื่องเวสสันดรชาดก ริมซ้ายตอนเทวดาแปลงเป็นเสือขวางทางหน่วงเหนี่ยวพระนางมัทรีซึ่งเดินทางกลับจากการหาผลไม้ในป่าด้วยเกรงว่าพระนางมัทรีจะทัดทานการบริจาคพระโอรสธิดาของพระเวสสันดร ริมขวาศิลปินได้เขียนภาพพระเวสสันดรทรงอุ้มพระโอรสธิดา พร้อมกับทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกลงบนมือของพราหมณ์ชูชก อันเป็นนิมิตหมายว่าทรงบริจาคพระโอรสธิดาให้กับชูชกไปแล้ว

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพเล่าเรื่องทศชาติ เริ่มเรื่องจากตอนล่างของด้านซ้ายดังนี้ ตอนล่างสุดเขียนภาพเล่าเรื่องเตมียชาดก ตอนพระเตมียกุมารทรงทดลองพระกำลังด้วยการจับราชรถด้วยพระหัตถ์ข้างเดียวขึ้นกวัดแกว่งเหนือพระเศียร ในขณะที่นายสารถีกำลังขุดหลุมเพื่อจะฝังพระองค์อยู่ที่ริมซ้าย เหนือขึ้นไปเป็นเรื่องมหาชนกชาดก ตอนเรือสำเภาของพระมหาชนกอัปปาง นางมณีเมขลาช่วยนำพระมหาชนกจากท้องทะเลไปไว้ในสวนมะม่วงในกรุงมิถิลา ตอนกลางเป็นภาพเล่าเรื่องสุวรรณสามชาดก ตอนกษัตริย์ปิลยักษ์แห่งกรุงพาราณสีเสด็จออกล่าสัตว์ในป่า ทอดพระเนตรเห็นสุวรรณสามกำลังนำหม้อน้ำไปตักน้ำในสระโดยที่กวางซึ่งกำลังกินน้ำอยู่ริมสระไม่ได้เกรงกลัวสุวรรณสามเลย พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า สุวรรณสามคงจะเป็นเทวดาหรือนาค จึงแผลงศรไปต้องสุวรรณสามเพื่อป้องกันมิให้สุวรรณสามหนีไป เหนือตอนกลางเขียนภาพเล่าเรื่องเนมีราชชาดก ตอนพระมาตุลีทรงนำกษัตริย์เนมีราชเสด็จทอดพระเนตรสภาพในเมืองนรก ตอนบนสุดเป็นภาพเรื่องมโหสถชาดก ตอนนางปริพาชิกาและพระมโหสถถามและตอบด้วยหัตถปัญหา

กท.๔๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดศาลาปูนวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๕ ซม. ล่าง ๙๒ ซม.
ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.
สูง ๑๕๐ ซม.

สภาพ ชำรุด รักที่บานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ มีสังกะสีปิดที่กึ่งกลางประตูตู้ตอนบนและตอนล่าง สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน บานพับเก่าผุ มีรอยเสริมใหม่ ขอบล่างด้านหลังมีรอยเคลื่อนออกจากที่เล็กน้อย สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ด้านหน้ากนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ เคล้าภาพนก และภาพเทพารักษ์ยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ ด้านข้างมีลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ กุมารีพนมมือคร่ึงตัว เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ลิง ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพหน้าขบ ภาพจับ และภาพบุคคลในเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ที่ด้านข้างขวา ส่วนด้านหน้าครุฑคาบเถากนก ด้านข้างซ้ายนาคคาบเถากนก มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู ขอบบนเหนือลายบัวรวน ขอบล่างเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งลาย ๓ ด้าน ด้านหน้ากึ่งกลางปากสิงห์เป็นภาพจับ หนุมานโลมนางสุวรรณมัจฉา มีภาพปลาอยู่ทางขวาซ้ายข้างละ ๓ ตัว มีภาพปลาหมึกและภาพดอกไม้ลอยตัวเสริมส่วนที่ว่าง ด้านข้างขวากึ่งกลางปากสิงห์มีภาพจับหนุมานโลมนางสุวรรณมัจฉา มีภาพนางเงือกอยู่ทางขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว มีภาพปลา แมงดาทะเล และรูปดอกไม้ลอยตัวเสริมส่วนที่ว่าง ด้านข้างซ้ายกึ่งกลางปากสิงห์มีภาพจับหนุมานไล่จับนางสุวรรณมัจฉาได้ที่หาง มีภาพนางเงือกถือก้อนหินอยู่ทางซ้าย มีภาพกุ้ง ปลา เต่า ปู แมงดาทะเล และดอกไม้ลอยตัวเสริมส่วนที่ว่าง

BKK. 48 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Salapun, Ayutthaya, on April 10, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 85 cms., bottom width 92 cms.
Sides, top width 72 cms., bottom width 80 cms.
Height 150 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas in between. There are also portraits of birds, faces of creatures, pairs of characters and divine door guardians as well as a scene from Ramayana. The scene depicts Tao Malivaraja commencing the hearing.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย เป็นภาพเทพารักษ์ยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ข้างละ ๑ องค์ ๒ กรจับเถากนกไว้หันพระพักตร์เข้าหากัน มีลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ เคล้าภาพนกเป็นพื้นหลัง ตรงกึ่งกลางตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกซึ่งกะเทาะออกเกือบหมดเห็นเป็นแผ่นโลหะข้างใน

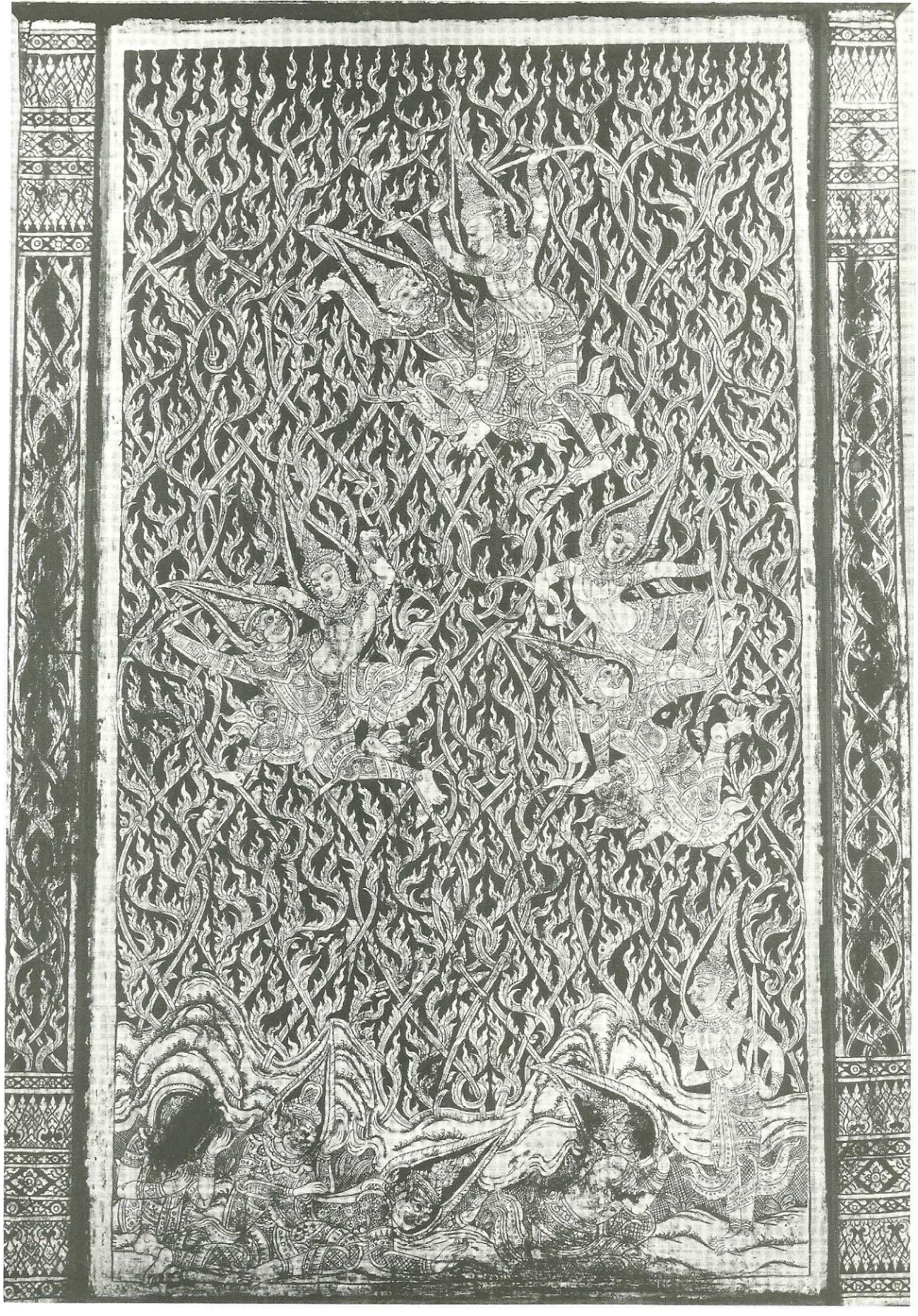

ด้านข้างขวา ตอนบนและตอนกลางมีภาพจับพระรามรบกับทศกัณฐ์ ๓ คู่ ๓ ท่า ตอนบน ๑ คู่ ตอนกลางขวา ซ้ายข้างละ ๑ คู่ ทั้ง ๓ คู่อยู่ในท่าต่างกัน ต่ำสุดริมขวาเป็นภาพตัวพระยืนถือพระขรรค์ สันนิษฐานว่าเป็นภาพท้าวมาลีวราช เบื้องหน้าท้าวมาลีวราชมีภาพสุครีพกำลังยกสาส์นขึ้นทูลถวาย เบื้องหลังสุครีพมีภาพทศกัณฐ์กำลังหมอบกราบในท่าอัษฎางคประดิษฐ์ มียักษ์นั่งร่ำไห้เบื้องหลังอีก ๒ ตน

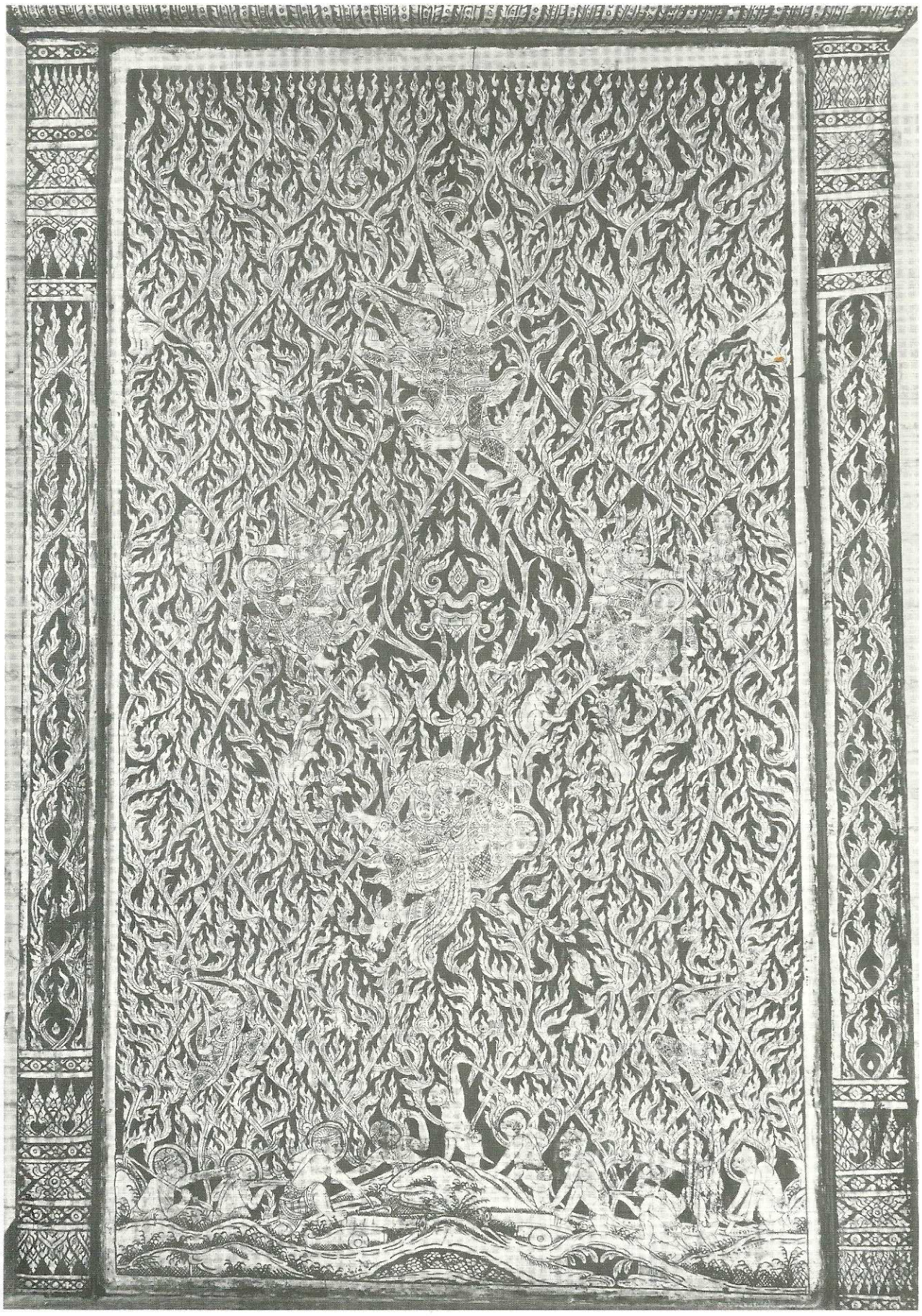

ด้านข้างซ้าย ตอนบนกึ่งกลางมีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ตอนกลางมีภาพหน้าขบอยู่กึ่งกลางตู้ มีภาพจับลิงรบยักษ์ขนาบอยู่ขวาซ้ายข้างละ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ที่ริมขวาและซ้ายข้างภาพจับมีภาพออกเถากุมารีพนมมือครึ่งตัวอยู่ข้างละ ๑ นาง ต่ำลงมาตอนล่างใต้ภาพหน้าขบมีภาพจับลิงรบยักษ์อีก ๑ คู่ ตอนล่างริมขวามีภาพตัวพระ ๑ องค์ ถือพระขรรค์ยกมือป้องหน้าแหงนมองขึ้นเบื้องบน ริมซ้ายมีภาพยักษ์ ๑ ตนถือพระขรรค์ยกมือป้องหน้าแหงนมองขึ้นเบื้องบน ต่ำสุดมีภาพพลลิงอยู่ในท่าต่าง ๆ กัน แบกปืนบ้าง ถืออาวุธบ้าง กำลังจะจุดสายชนวนปืนใหญ่บ้าง ยกไม้จะตีกันบ้าง กำลังขึ้นคันธนูบ้าง

กท.๔๙ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๖๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๔ ซม. ล่าง ๙๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ด้านข้างบน ๗๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๑ ซม. สูง ๑๕๐ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน รักตรงบานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ เนื้อไม้ที่บานประตูตู้แหว่งเล็กน้อยในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ หัวนก ลิงครึ่งตัว เทพนมครึ่งตัว เคล้าภาพหน้าขบ ภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก และสัตว์หิมพานต์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่าง

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเถาไขว้ มีก้านต่อดอกตรงกลาง มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นลายกาบพรหมสิงห์ มีรูปหน้าสิงห์เป็นที่สุดของลาย

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาเฉพาะขอบบน และด้านข้างซ้าย ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายหมอนทอง ขอบล่างด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายประจำยามขอสร้อย ทั้งหมดอยู่เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์จำหลักนูนต่ำภายในกรอบ ๓ ด้าน ที่กรอบเขียนลายรดน้ำลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายหมอนทอง ตรงกลางจำหลักเป็นลายพันธุ์พฤกษาบนพื้นรักแดง ตัวลายลงทองทึบ เฉพาะด้านหน้าเหนือจมูกสิงห์จำหลักเป็นรูปคล้ายดอกบัว ด้านข้างขวาสีชำรุดเห็นเป็นรักดำทึบ ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

BKK. 49 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 84 cms., bottom width $91\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width $72\frac{1}{2}$ cms., bottom width 81 cms., Height 150 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, birds, monkeys and half figures of Deva gods in the posture of salutation. There are also faces of creatures, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ หัวนก มีออกเถาลิงครึ่งตัวอยู่ตอนบน ๒ ตัว เคล้าภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก ตอนล่างเป็นภาพป่า มีแนวเส้นแบ่งภาพเป็นรูปคล้ายระลอกคลื่น มีราชสีห์ยืนข้างละ ๑ ตัว หันหน้าเข้าหากัน ตัวทางด้านขวายกขาขวาขึ้น ๑ ข้าง มีกระต่ายอยู่ข้างหน้าและหลังข้างละ ๑ ตัว ตัวทางด้านซ้ายยกขาซ้ายขึ้น ๑ ข้าง มีกระต่ายอยู่ข้างหน้า ๑ ตัว มีต้นไม้ เนินดิน ประกอบเป็นพื้นหลัง กึ่งกลางประตูตู้มีลายประจำยามรัดอกซึ่งรักกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะ

ด้านข้างขวา ตอนบนมีออกเถาเทพนมครึ่งตัวอยู่กึ่งกลางตู้มีหน้าขบอยู่ข้างบนและข้างล่างออกเถาเทพนม ใต้หน้าขบข้างล่างมีออกเถาเทพนมอีก ๑ องค์ ทั้งหมดอยู่ในแนวเส้นตรงเรียงลำดับกันลงมา ตอนล่างเป็นภาพพื้นดิน มีกินรี ๑ ตัวยืนอยู่ตรงกลาง อยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ มีไก่อยู่หน้ากินรี ๑ ตัว ทางริมซ้ายมีกินนร ๑ ตัวยืนอยู่ในท่ารำชื่อ บัวชูฝัก ทั้งคู่อยู่ในท่าเริงระบำรำฟ้อน ต่ำสุดเป็นภาพป่า มีต้นไม้ เนินดิน มีเสือ ๑ ตัวหมอบอยู่ทางขวา และงู ๑ ตัวโผล่มาข้างหางเสือจ้องกวาง ๒ ตัวซึ่งยืนอยู่ทางมุมซ้าย มีกระต่ายอีก ๒ ตัวอยู่ใกล้ ๆ

ด้านข้างซ้าย ตอนบนและตอนกลางเขียนภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก เต็มเนื้อที่ ตอนล่างมีเส้นแบ่งภาพคล้ายระลอกคลื่น ต่ำสุดเป็นภาพป่าหิมพานต์ มีกินนร กินรี ๑ คู่กำลังเพลินอยู่ทางริมขวา กระต่าย ๑ คู่อยู่ทางริมซ้าย มีต้นไม้ ดอกไม้ ผลไม้ และเนินดินประกอบพื้นที่ว่าง มีนกเกาะตามกิ่งไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการเขียนภาพพันธุ์พฤกษา

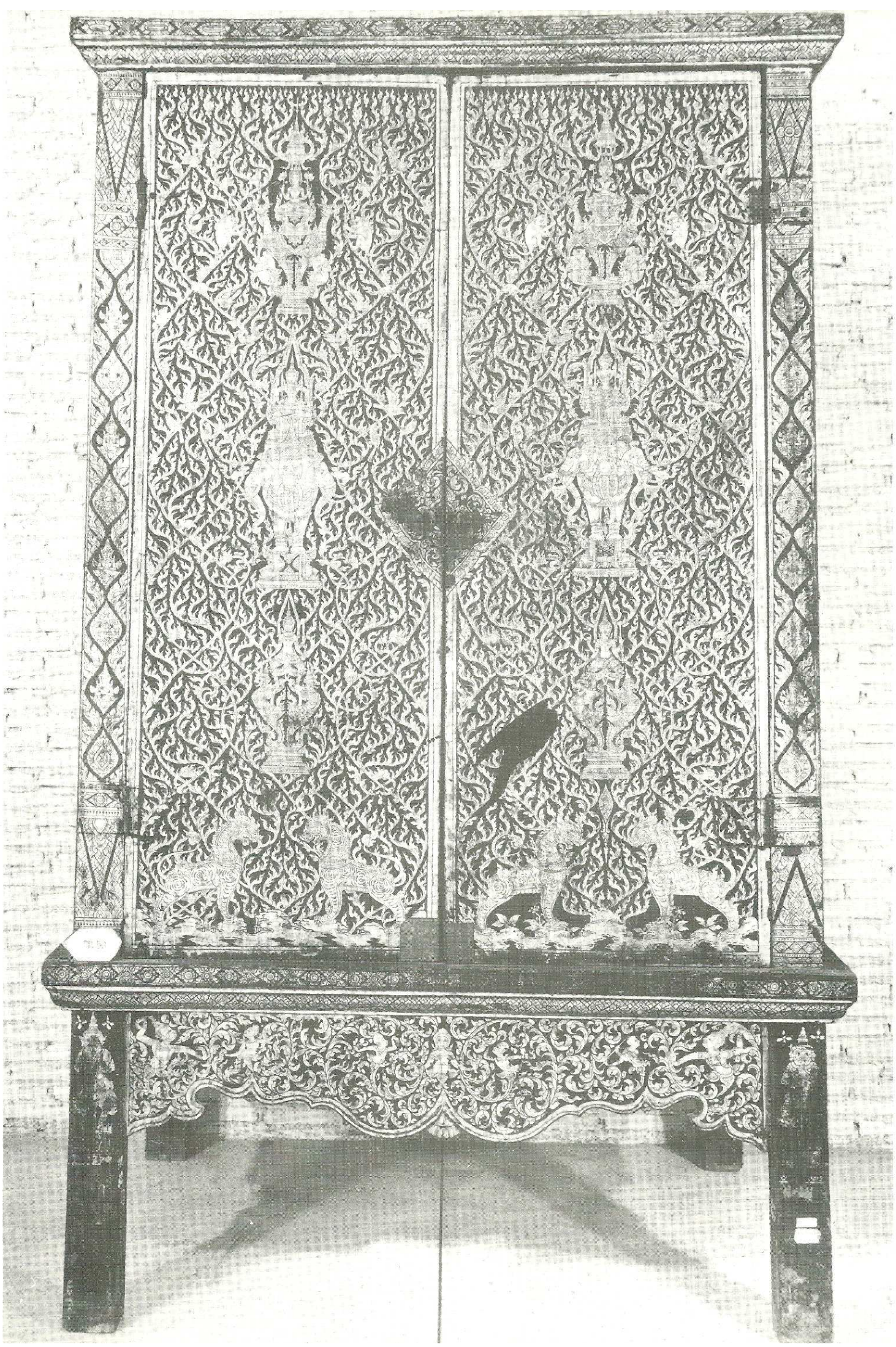

กท.๕๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๒๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๙๐$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.

สูง ๑๙๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด รักที่บานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ ที่ส่วนล่างตรงกลางประตูตู้มีโลหะปิดอยู่ สีทองหมอง ลายบางตอนลบเลือน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค เคล้าภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพเทพเจ้า สัตว์หิมพานต์ ภาพการกรีฑาทัพ และภาพยุทธหัตถี

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ มีบางส่วนรักกะเทาะออกเห็นเพียงรักดำที่อยู่ชั้นใน

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์สลับพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์และเทพนม มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านเขียนเป็นภาพท้าวเวสวัณยืนถือตะบองเสาละ ๑ ตน

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ เขียนลาย ๓ ด้าน ด้านหน้าลายก้านขด ออกเถา นางรำ พระรำ อยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา และออกเถาคนผู้ชาย กึ่งกลางเหนือจมูกสิงห์มีภาพคนรำครึ่งตัว อยู่ในท่ารำชื่อจันทร์-ทรงกลด ด้านข้างขวาเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีพรานป่ากำลังจ้องปืนจะยิงกวางอยู่ทางขวา และถือหอกยืนมองอยู่ตรงกลาง มีกวาง ๓ ตัว เสือ ๑ ตัว กระต่าย ๒ ตัว ลิง ๑ ตัว ริมซ้ายมีพรานป่า ๒ คนถือหน้าไม้และหาบกระบอกไม้ใส่น้ำ มีต้นไม้ โขดหิน เนินดิน เถาต้นไม้ และนกบินในอากาศประกอบ ด้านข้างซ้ายเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีต้นไม้ โขดหิน เนินดิน กวางอยู่ทางริมซ้าย ๒ ตัว เสือ ๑ ตัวจ้องกวางอยู่ตรงมุมซ้าย ริมขวามีชาวป่า พ่อ แม่ และลูก ๒ คน สุนัข ๑ ตัว ชาวป่ากำลังแบกฟืนถือมีดอีโต้ มีชิงช้าห้อยอยู่ที่ต้นไม้ มีนกบินในอากาศ

BKK. 50 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on August 30, 1921 this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $115\frac{1}{2}$ cms., bottom width $123\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $90\frac{1}{2}$ cms., bottom width 99 cms.

Height $196\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbling plants with garudas and nagas in between. There are also portraits of wild animals, the mythical animals of Himavant Forests, and Deva gods as well as a scene from the story of Maha Vamsa. The scene depicts King Elara and King Duttagamani fighting each other on elephants' backs.

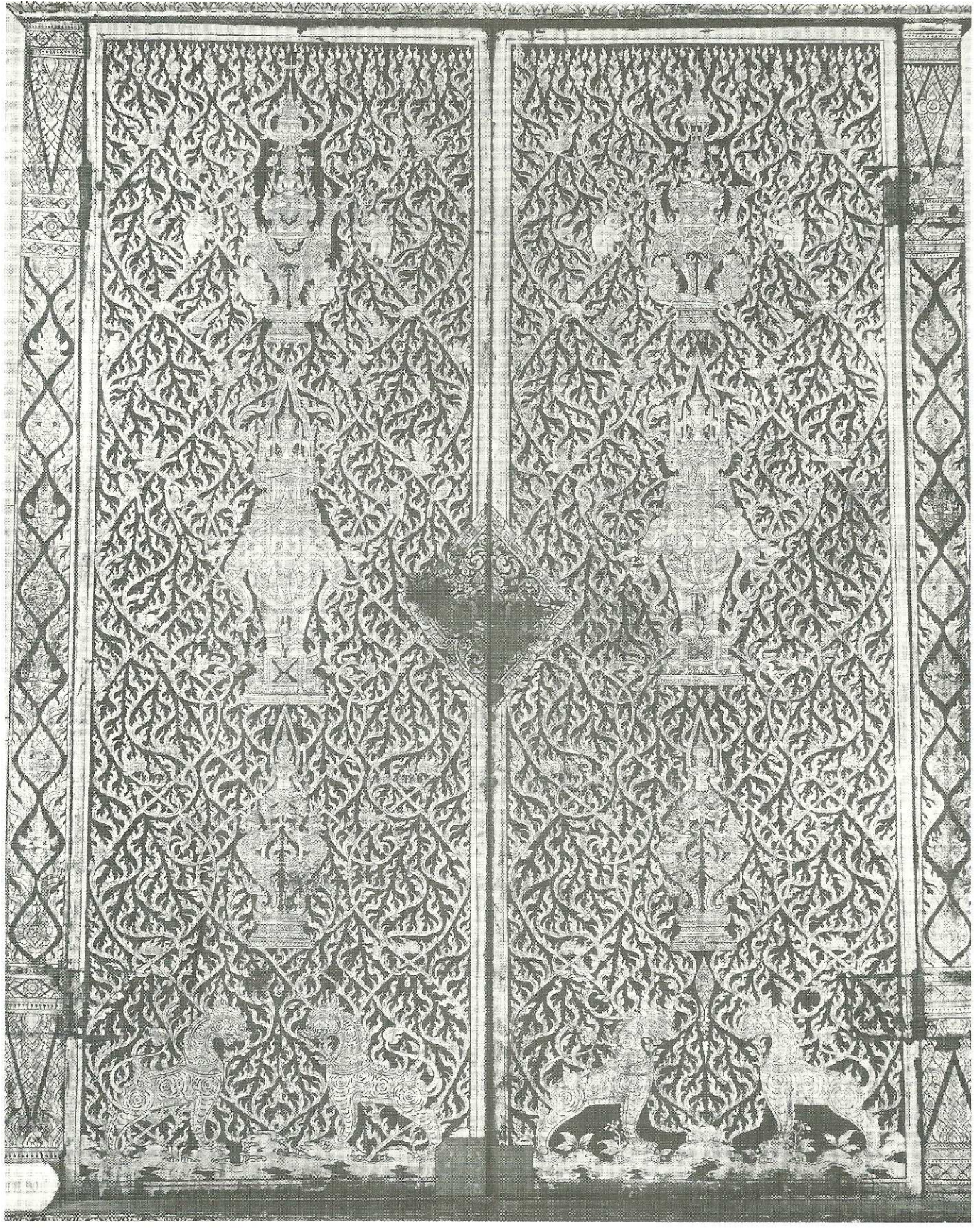

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ ตอนบนเป็นภาพพระพรหมประทับนั่งประนมหัตถ์อยู่บนหงสบัลลังก์ภายใต้ฉัตร ซึ่งมีหงส์ ๒ ตัวหันหน้าออก ๒ ข้างบัลลังก์ บัลลังก์นี้ตั้งอยู่กลางหลังหงส์ ที่เท้าหงส์มีบัลลังก์รองรับอีกชั้นหนึ่ง มีลิงเกาะเถากนกอยู่ข้าง ๆ หงสบัลลังก์ข้างละ ๒ ตัว ตอนกลางเป็นภาพพระอินทร์ทรงพระขรรค์ ๒ กร ประทับนั่งภายในวิมาน ซึ่งทำเป็นเรือนแก้ว เหนือบัลลังก์ซึ่งอยู่บนหลังช้างเอราวัณซึ่งเขียนเป็นภาพช้าง ๓ เศียร มีบัลลังก์รองรับเท้าช้างอีกชั้นหนึ่ง มีกระรอกไต่เถากนกขนาบอยู่ข้างเศียรช้างข้างละ ๑ ตัว ตอนล่างเป็นภาพพระนารายณ์ ๔ กรประทับยืนบนครุฑ ๒ ตัว ยืนหันหลังให้กัน ซึ่งยกแขนขึ้นรองรับบาทพระนารายณ์ ที่เท้าครุฑเหยียบนาคไว้ด้านละ ๑ ตัว มีบัลลังก์รองใต้เท้าครุฑอีกชั้นหนึ่ง ต่ำสุดเป็นภาพราชสีห์ ๒ ตัวยืนหันหน้าเข้าหากัน กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

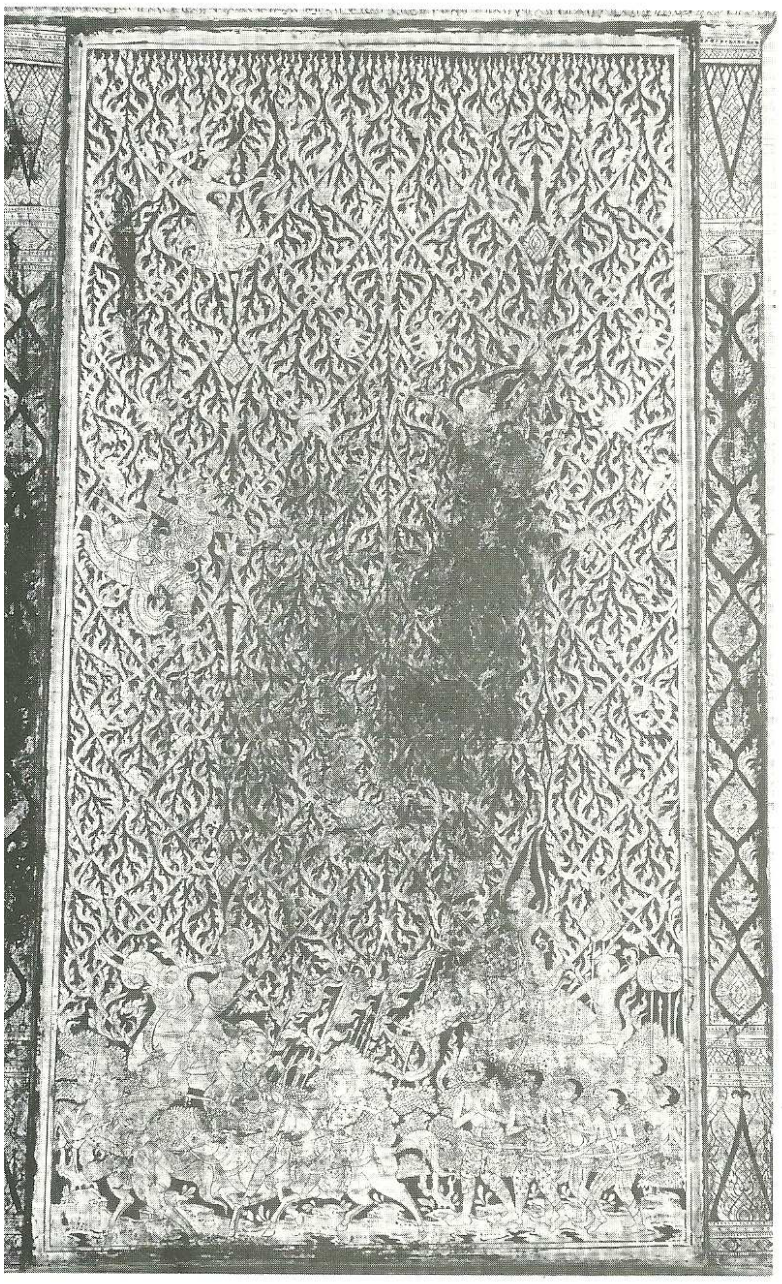

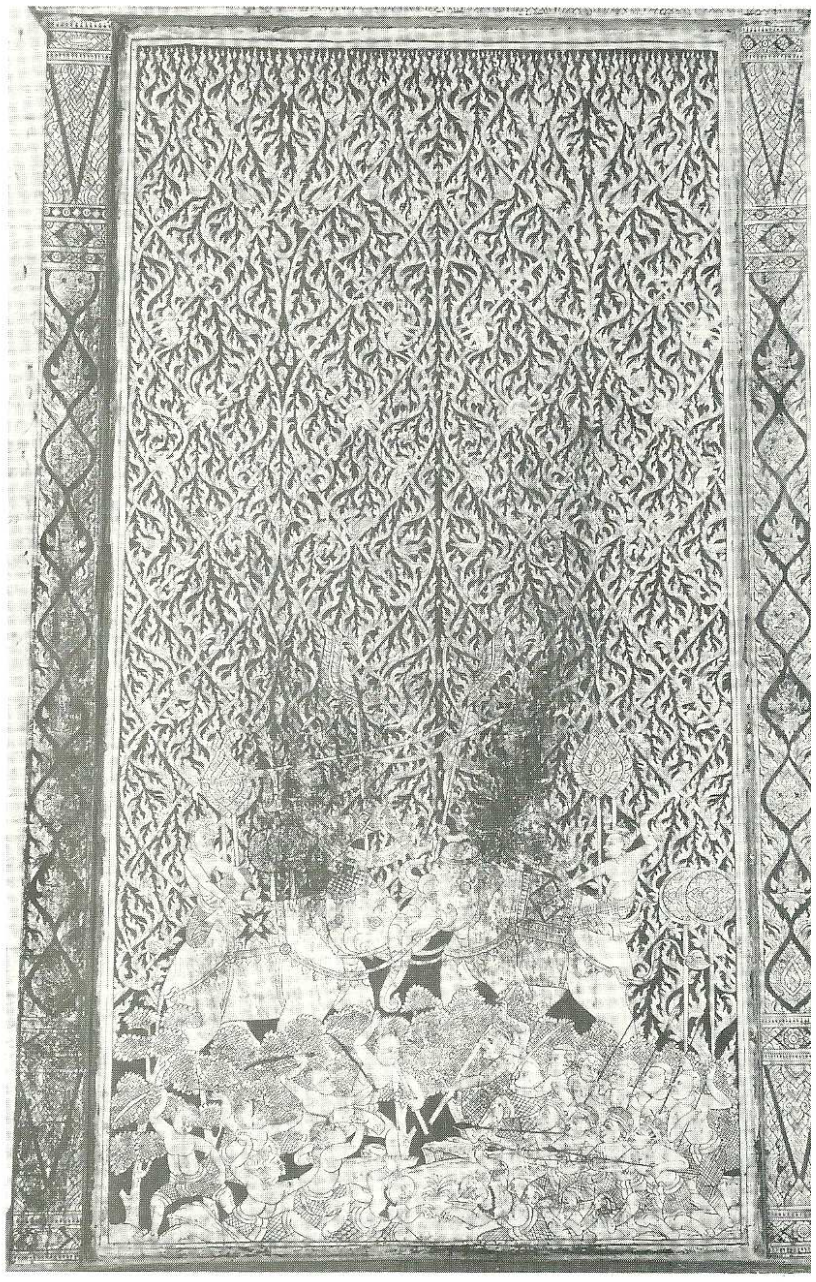

ด้านข้างขวา ตอนบนมีภาพนางเมขลาเหาะล่อแก้วอยู่ทางริมซ้าย ต่ำลงมาทางริมขวามีภาพรามสูรกำลังยกขวานขึ้นเหาะไล่ตามนางเมขลา ตอนหน้ารามสูรทางริมซ้ายมีภาพหนุมานแสดงท่าแผลงฤทธิ์หาวเป็นดาวเป็นเดือน มีมัจฉานุนั่งแหงนหน้ามองอยู่ทางตอนล่าง ต่ำสุดเป็นภาพการกรีฑาทัพเป็นริ้วขบวนใหญ่ ในภาพริมขวามีภาพกษัตริย์ทรงช้างพร้อมด้วยจตุรงคเสนา มีควาญช้างและพลเสนาติดตามมาเบื้องหลัง ริมขวาเป็นภาพทหารม้าขี่ม้านำหน้า และมีพลช้างขี่ช้าง มีม้า ๑ ตัว และช้าง กำลังทำท่าพยศ มีธงธิวและเครื่องสูงนำทัพและติดตามหลังมาเป็นริ้วขบวน

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพการยุทธหัตถี ต่ำสุดมีภาพทหารของ ๒ ฝ่ายทำท่ารบกันด้วยอาวุธต่าง ๆ กัน

กท.๕๑ ตู้เท้าสิงห์มีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๓๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๖ ซม. ล่าง ๑๐๖ ซม. ด้านข้างบน ๘๐ ซม. ล่าง ๘๙½ ซม. สูง ๒๐๔ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน กรอบลิ้นชักด้านข้างซ้ายหายไป ลูกตั้งแบ่งลิ้นชักด้านหน้าหายไป กระจกสีที่ประดับหลุดหายไปบางส่วน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก และเขียนภาพเล่าเรื่องโดยไม่มีเส้นแบ่งภาพ เป็นเรื่องในชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตั้งแต่ขอบบนถึงเท้าสิงห์

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านแย่งใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ เหนือลายบัวใบเทศ

ลิ้นชัก ด้านหน้าและกรอบลิ้นชักด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายจำหลักนูนต่ำ ประดับกระจกสีเขียวเป็นพื้นหลัง ตกแต่งเป็นลายดอกพุดตานเครือเถาเคล้าภาพกระรอก ตัวลายลงทองทึบ ด้านข้างซ้ายและด้านหลังกรอบลิ้นชักหายไป เสาขอบตู้ตรงกรอบลิ้นชักตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษา

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ทำเป็นส่วนหนึ่งของฐานปัทม์ มีลวดบัวจำหลักนูนต่ำ เป็นลายเครือเถาดอกไม้ใบไม้ อยู่เหนือลายจำหลักนูนต่ำรูปบัวรวน ลายทั้งหมดนี้ลงทองทึบ

ท้องไม้ ใต้บัวรวนจำหลักนูนต่ำเป็นลายเครือเถาดอกไม้อยู่ในลักษณะรูปแบบลายหมอนทอง ประดับกระจกสีแดงเป็นพื้นหลัง ตัวลายลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ สืบต่อลงไปถึงขาตู้ซึ่งทำเป็นรูปเท้าสิงห์ ที่ปากฐานทำเป็นลายจำหลักนูนต่ำรูปบัวปากฐานลงทองทึบ ที่ลายสิงห์จำหลักนูนต่ำลายดอกพุดตานเครือเถา ประดับกระจกสีแดงเป็นพื้นหลัง ตัวลายลงทองทึบ ที่มุมขาตู้ตอนบนจำหลักนูนต่ำเป็นรูปหน้าสิงห์ลงทองทึบ และขาตู้ทำเป็นร่องริ้วตามรูปเล็บสิงห์ ประดับกระจกสีน้ำเงินที่ริ้วร่องเล็บสิงห์ เท้าสิงห์นี้เหยียบอยู่บนลูกแก้วซึ่งทำเป็นริ้วคล้ายเม็ดมะยม ตัวลูกแก้วลงรักแดงทึบ

BKK. 51 A LION'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : This cabinet originally belonged to Wat Phra Cehttuphon, Bangkok. It was removed from there in 1916 and is now in the National Museum, Somdej Phra Narai Maharaj, Lop Buri.

Size : Back and Front, top width 96 cms., bottom width 106 cms.
Sides, top width 80 cms., bottom width $89\frac{1}{2}$ cms. Height 204 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, monkeys, birds, and squirrels. There are also scenes from Vessantara Jataka representing the Children Canto and the Maddi Canto. The Children Canto depicts Prince Vessantara asking his two children to come out of a pond where they are hiding under lotus leaves. The Maddi Canto depicts Deva gods transforming themselves into wild beasts barring Princess Maddi's way.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ ตอนบนขวามีภาพรามสูรถือขวานกำลังเหาะไล่ตามนางเมขลาซึ่งเหาะล่อแก้วอยู่ทางตอนบนด้านซ้าย ตอนล่างเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีโขดหินและบรรณศาลาอยู่ตรงกลาง ริมขวามีภาพพระเวสสันดรประทับอยู่หน้าบรรณศาลา มีชูชกนั่งเบื้องหน้ากำลังทูลขอ ๒ กุมาร มีกระต่ายอยู่ทางมุมซ้าย ๒ ตัว ด้านซ้ายเป็นภาพด้านหลังโขดหิน มีภาพพระเวสสันดรประทับยืนอยู่ริมสระน้ำ กำลังทำท่าร้องเรียก ๒ กุมารซึ่งแอบซ่อนอยู่ในสระ ในภาพกัณหาใช้ใบบัวบังเศียรไว้ พระชาลีขึ้นจากน้ำแล้วกำลังก้มลงกราบบาทพระเวสสันดร มีกวาง ๒ ตัวอยู่ทางริมขวา และนกยูง ๒ ตัวอยู่ทางริมซ้าย นก กระรอกอยู่ตามต้นไม้ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

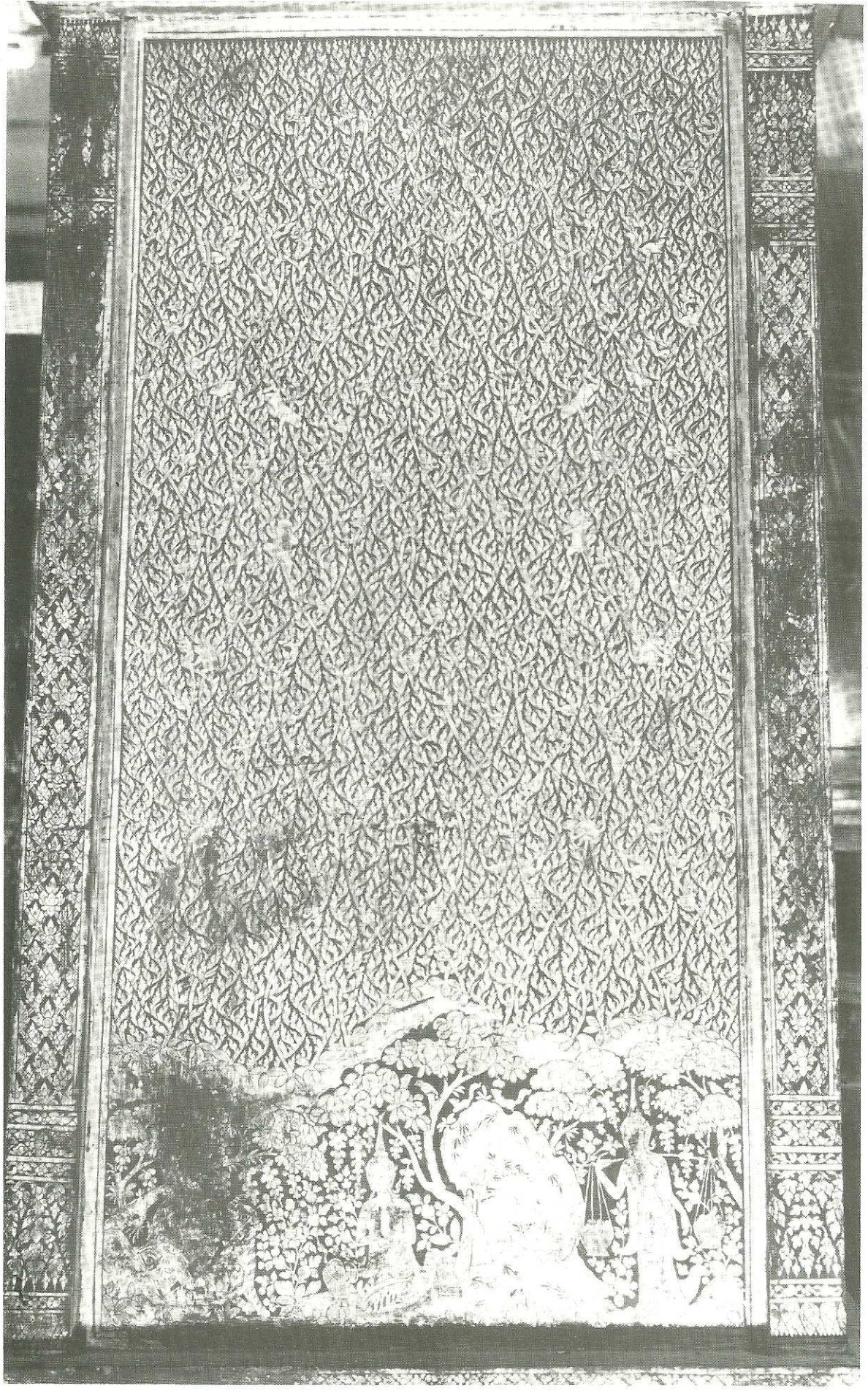

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีพื้นดินเป็นเส้นแบ่งภาพ มุมล่างขวามีภาพพระนางมัทรีทรงหาบผลไม้เดินทางกลับบรรณศาลา กึ่งกลางมีโขดหิน เนินดิน และต้นไม้ มีภาพพระนางมัทรีประทับนั่งพนมพระหัตถ์วางหาบไว้ข้างองค์ เสือและราชสีห์นอนขวางทางเสด็จอยู่ที่มุมล่างซ้าย

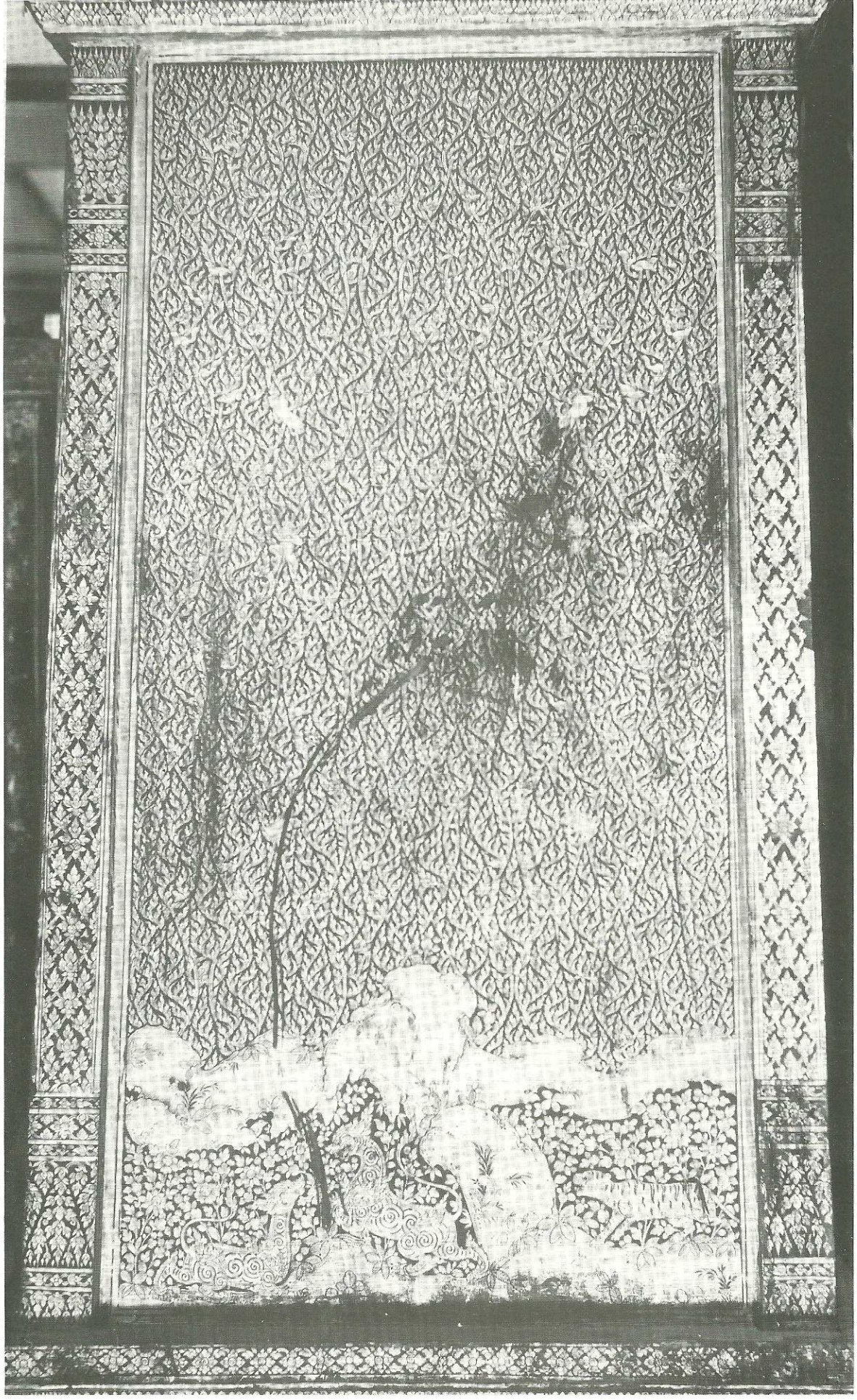

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีพื้นดินเป็นเส้นแบ่งภาพ มุมล่างขวามีภาพเสือ ๑ ตัวเดินอยู่ในป่า ที่มุมซ้ายมีราชสีห์ ๒ ตัวกำลังหยอกเย้ากัน

กท.๕๒ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดศาลาปูนวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๐ ซม. ล่าง ๑๐๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗ ซม. ล่าง ๘๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๙๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพดี ไม้ขาตู้กะเทาะออกบางส่วน ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ เคล้าภาพนก กระรอก กวาง กระต่าย หมูป่า และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ด้านหลัง ไม่ได้ตกแต่งลวดลายใด ๆ ทั้งสิ้น

เสาขอบตู้และขาตู้ ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเครือเถาไขว้ใบเทศ สลับลายประจำยามดอกสี่กลีบ อยู่เหนือลายบัว ขอบล่างของด้านหน้ามีจารึกอักษรไทย ภาษาไทย ๓ บรรทัด ปรากฏข้อความดังนี้

◎ พระพุทธศักราชสองพรรสามร้อยเก้าสิบสามพระวศาเจ้าฟ้ากาพ อคคกพระองคเจ้ารงวังหน้า ธรงบริจาคทรัพยช่งแปตบาดส้างไว้ในพระสาสนา ขอเปนปัจจยแกพระโพธิญาณ ในอนาคตกาล

ลิ้นชักและกรอบลิ้นชัก ตกแต่งด้วยลายเครือเถาดอกพุดตาน เคล้าภาพนกกระรอก

ลูกตั้งและขอบลวด ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถา

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง เฉพาะด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายเครือเถาใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

BKK. 52 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWER

Origin : Removed from Wat Salapun, Ayutthaya, on April 10, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 90 cms., bottom width $100\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 77 cms., bottom width $87\frac{1}{2}$ cms.

Height 195 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with wild animals in between. There is also a scene from the Life of the Buddha representing the Great Departure episode. It depicts Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world.

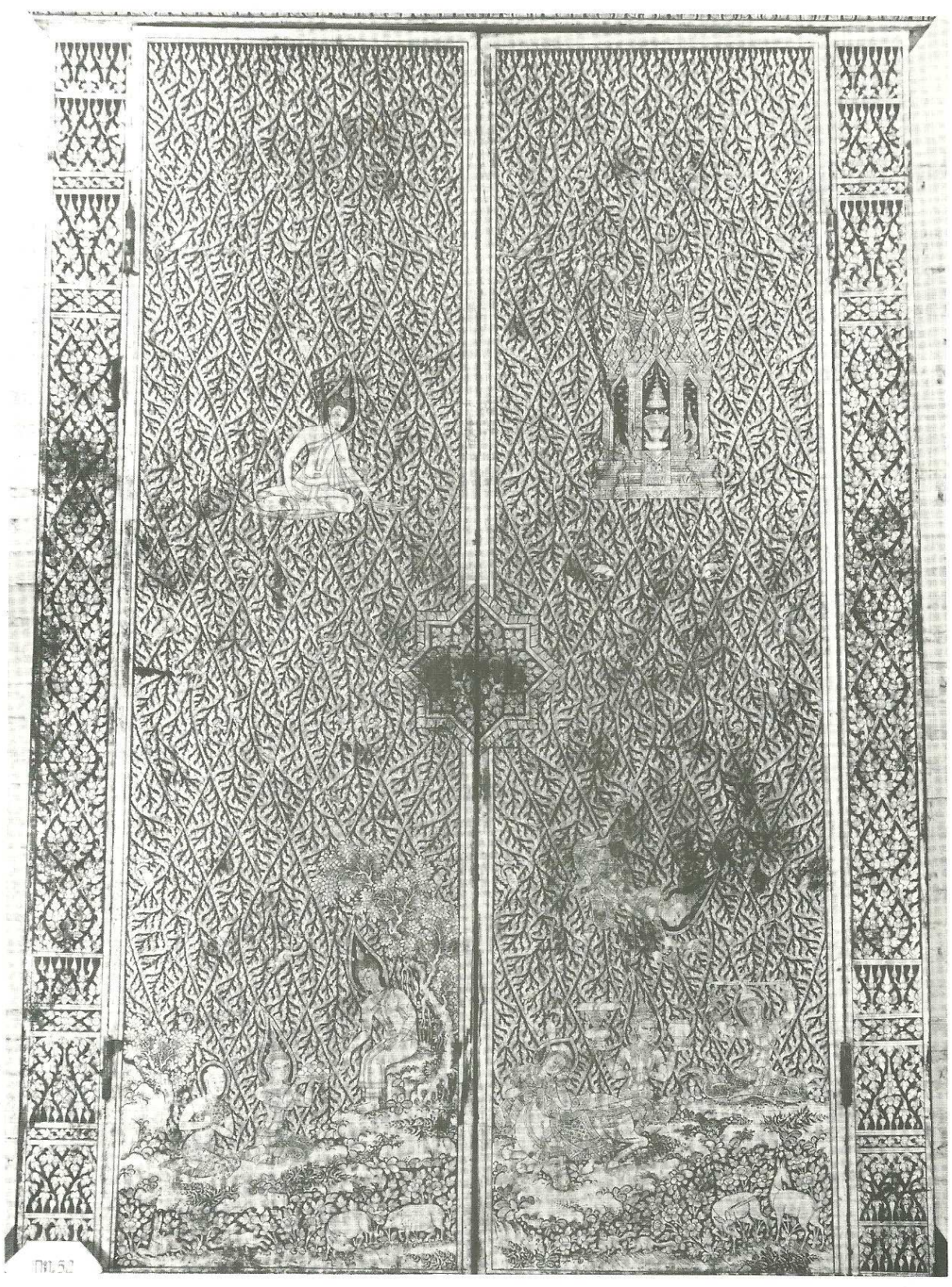

ภาพ ๕๒

ด้านหน้า บานประตูขวาตอนบนเขียนภาพนาคพิภพ แสดงแบบย่นย่อ โดยเขียนเป็นรูปถาดข้าวมธุปายาสสถิตเหนือพานแว่นฟ้า ภายใต้ฉัตร ๖ ชั้น อยู่ในซุ้มบุษบกเรือนแก้วซึ่งมีพญานาคเฝ้าอยู่ ตอนล่างเป็นภาพพุทธประวัติตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ เป็นภาพเจ้าชายสิทธัตถะประทับนั่งบนพื้นดิน ทรงตัดพระเมาลี เบื้องขวาของพระองค์มีพระพรหมอัญเชิญเครื่องบริขารประทับนั่งเฝ้าอยู่ ถัดออกไปอีกเขียนภาพนายฉันนะหมอบอยู่ เหนือภาพพระพรหมเป็นภาพพระอินทร์อัญเชิญผอบเหาะละลิ่วลงมา ตอนล่างสุดของด้านหน้าเขียนภาพป่าละเมาะมีพันธุ์พฤกษาผลิดอกบานสะพรั่ง บานประตูซ้ายเขียนภาพกระต่ายและหมูป่าอย่างละ ๑ คู่ บานประตูขวาเขียนภาพกระรอกและกวางอย่างละหนึ่งคู่ เหนือภาพป่าละเมาะของบานประตูซ้ายขึ้นไป เขียนภาพพุทธประวัติตอนนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาสแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่ประทับอยู่ใต้ร่มไม้ซึ่งมีลักษณะคล้ายต้นไทร และในส่วนบนสุดของบานประตูซ้ายเขียนภาพพระพุทธเจ้าทรงลอยถาด กึ่งกลางของด้านหน้าเขียนลายประจำยามรัดอกเฉพาะส่วนที่ใช้ปิดเปิดตู้

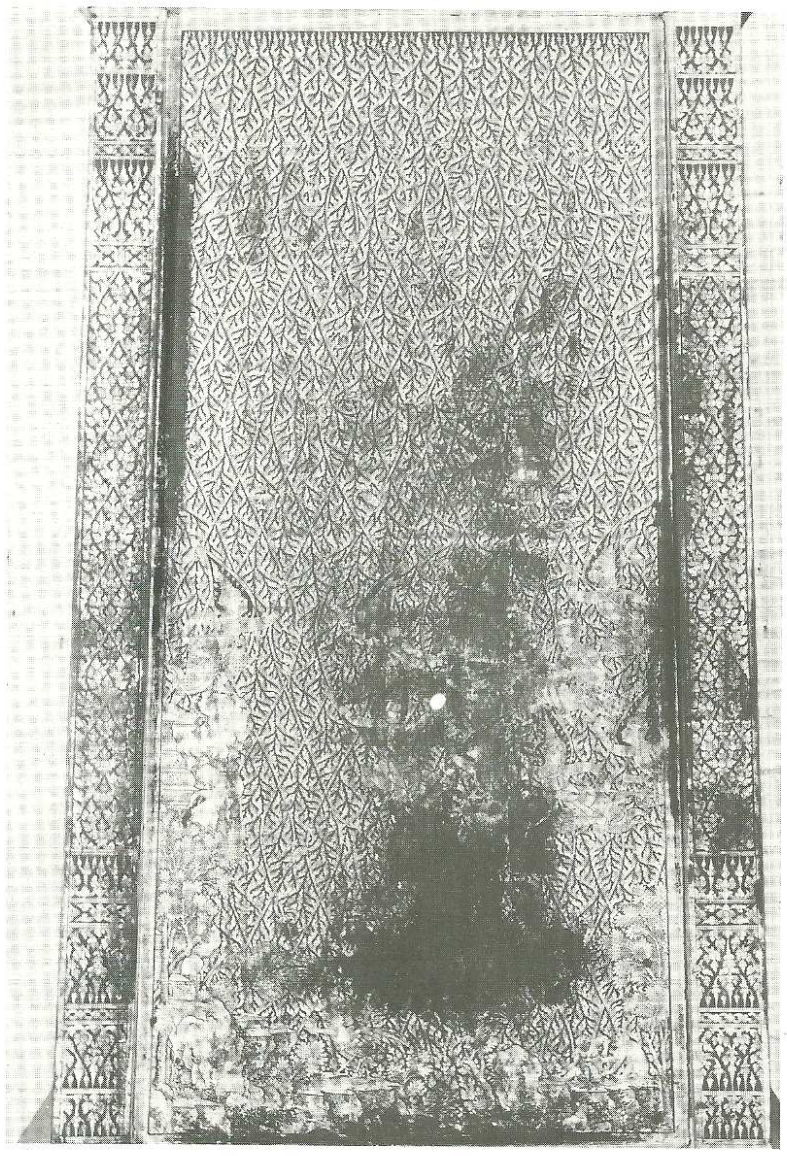

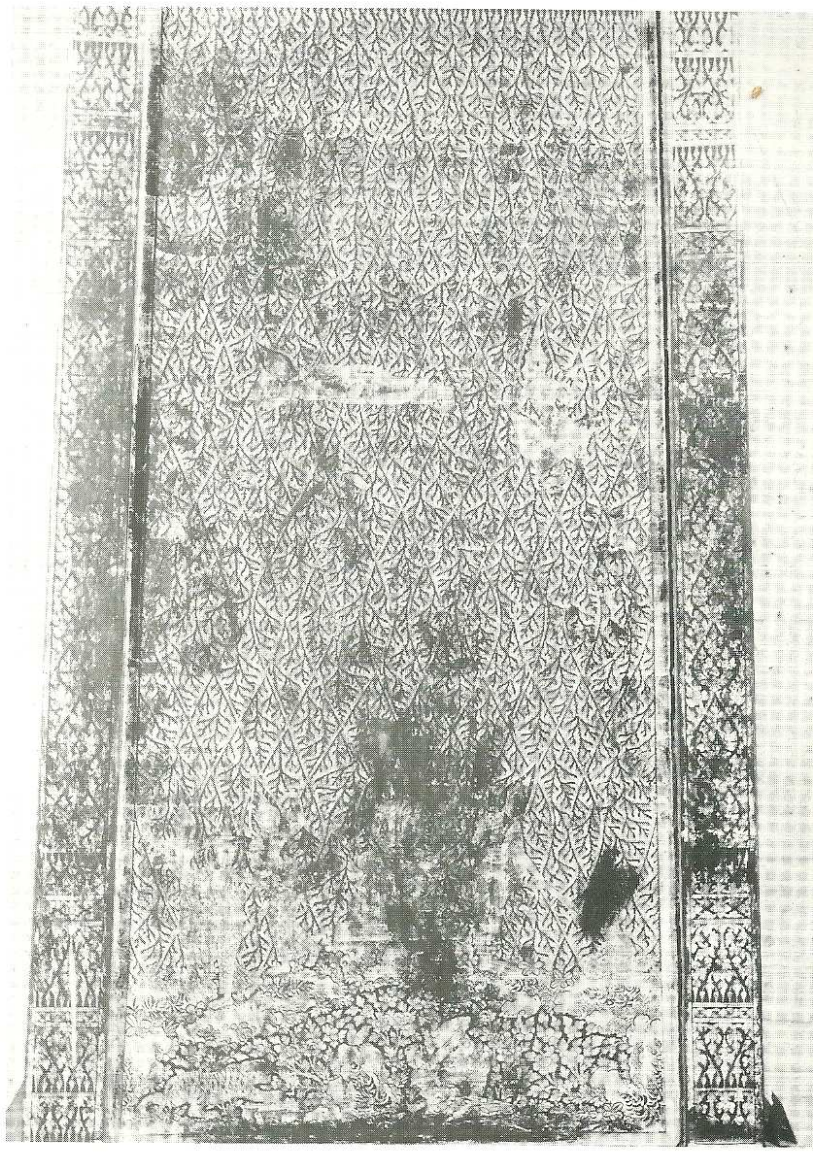

ด้านข้างขวา ตอนกลางทางด้านขวาเขียนภาพพุทธประวัติตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ เป็นภาพเจ้าชายสิทธัตถะประทับนั่งบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะเกาะหางม้าอยู่ด้านหลัง มีภาพพระพรหมทรงกั้นพระกลดถวาย และมีเหล่าเทพยดาแวดล้อมส่งเสด็จ ส่วนด้านซ้ายเขียนภาพพระยามารยืนขวางขบวนเสด็จ ตอนล่างสุดเขียนภาพในป่าหิมพานต์ มีอมนุษย์ชื่อเทพปักษีและลิงอยู่มุมขวาซ้ายตามลำดับ

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเขียนภาพพระพุทธเจ้าประทับไสยาสน์บนแท่น มีเทวดาดีดพิณถวายอยู่เบื้องปลายพระบาท ตอนล่างทางด้านขวาเขียนภาพพระพุทธเจ้าทรงรับหญ้าคาจากโสตถิยพราหมณ์คนตัดหญ้า จากนั้นเสด็จประทับนั่งขัดสมาธิเหนือหญ้าคาบนบัลลังก์ในตอนกลาง และมีภาพธิดาพระยามาร ๓ คนมาร่ายรำอยู่ทางด้านซ้าย ตอนล่างสุดเขียนภาพคนป่าชายหญิง ๑ คู่ กำลังจะหนีเสือลายพาดกลอนซึ่งกำลังเยื้องย่างอยู่ทางมุมซ้าย

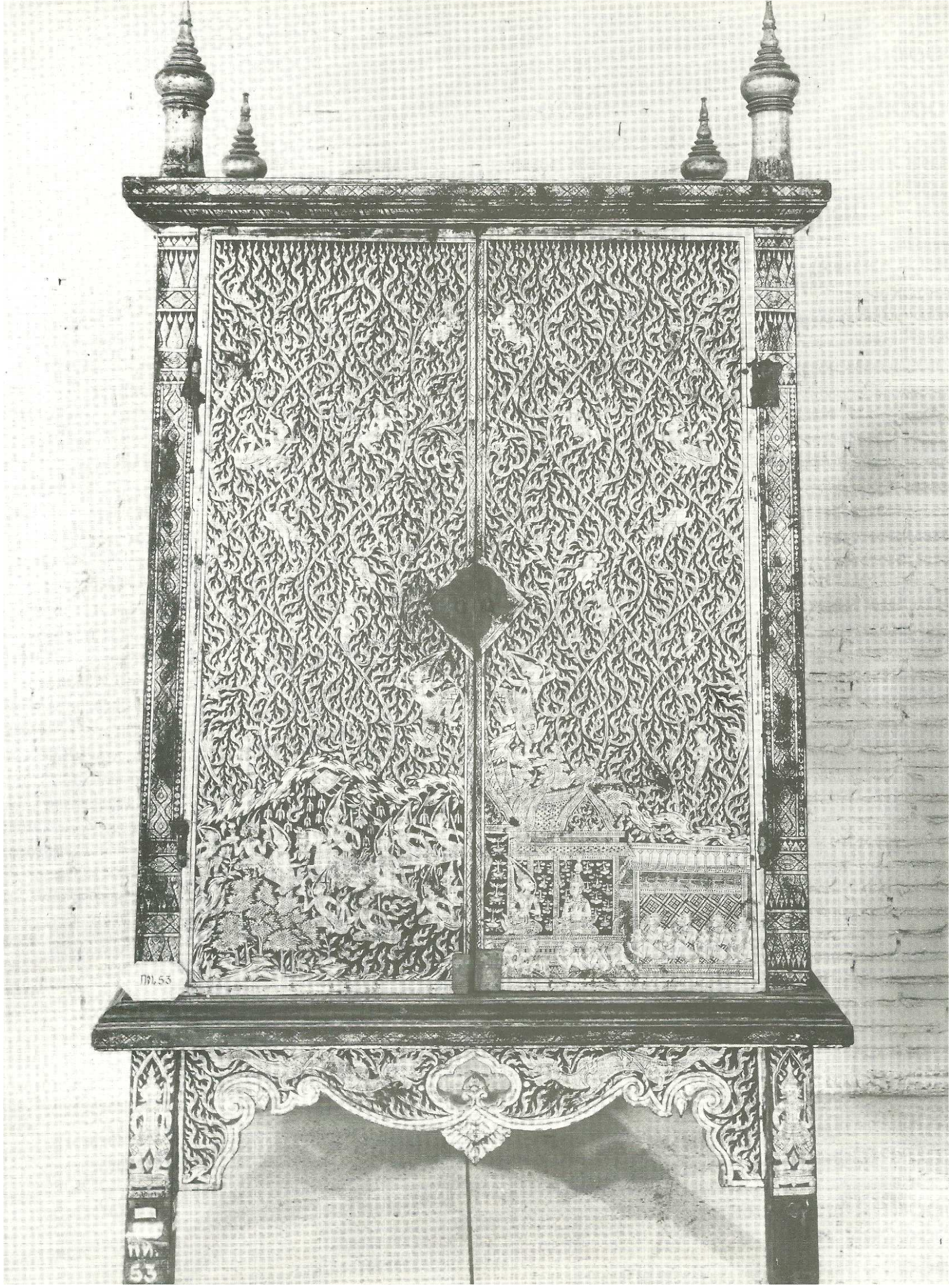
ПМ.53

กท.๕๓ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดอัมพวา จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๙ ซม. ล่าง ๙๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗ ซม. ล่าง ๘๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๔๒ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๒๓ ซม.

สภาพ ชำรุด รักตรงประจำยามรัดอกกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ บานพับผุกร่อน รักกะเทาะออกบางส่วน บานประตูตู้ตอนล่างมีสังกะสีหุ้มปะไว้ที่มุมของบานประตูตู้ สีทองหมอง มีบางตอนลวดลายลบเลือน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ และเทพนม เคล้าภาพเทวดา วิทยาธร สัตว์หิมพานต์ อมนุษย์ และสัตว์ประเภทนก ลิง กระรอก เป็นต้น ภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ภายในเส้นขนาบ ที่เส้นขนาบมีลายลูกแก้วสลับดอกประจำยามสี่กลีบ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านเขียนเป็นภาพยักษ์ยืนถือตะบองเหนือสิงหบัลลังก์

ขอบบน ตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัวรวน

ขอบล่าง ทำเป็นรูปบัวคว่ำ เขียนลายบัวรวนอยู่เหนือขอบล่าง ที่ขอบล่างเขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปู

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๔ ด้าน แต่ตกแต่งลาย ๓ ด้าน ด้านหน้าเขียนภาพมกรแบบจีน ๒ ตัว ล่อแก้วหันหน้าเข้าหากัน เหนือจมูกสิงห์จำหลักไม้ฉลุโปร่งเป็นรูปคล้ายใบโพธิ์ มีลายกนกเปลวเป็นพื้นหลัง ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านขด กนกเปลว ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค มีภาพหน้าสิงห์อยู่ตรงจมูกสิงห์

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทรงมันยอดแหลม ลงทองทึบ ๔ เสา

BKK. 53 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Amphawa, Thon Buri. On August 15, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 89 cms., bottom width 97$\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 77 cms., bottom width 85$\frac{1}{2}$ cms.

Height 142 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 23 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, half figures of Deva gods in the posture of salutation, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests. There are also scenes from the Life of the Buddha. One scene represents the birth of the Lord Buddha. The other depicts King Suddhodana, the Lord Buddha's father, paying homage to his son and honouring him as the Great Teacher. The last scene represents the Great Departure episode. It depicts Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in the world.

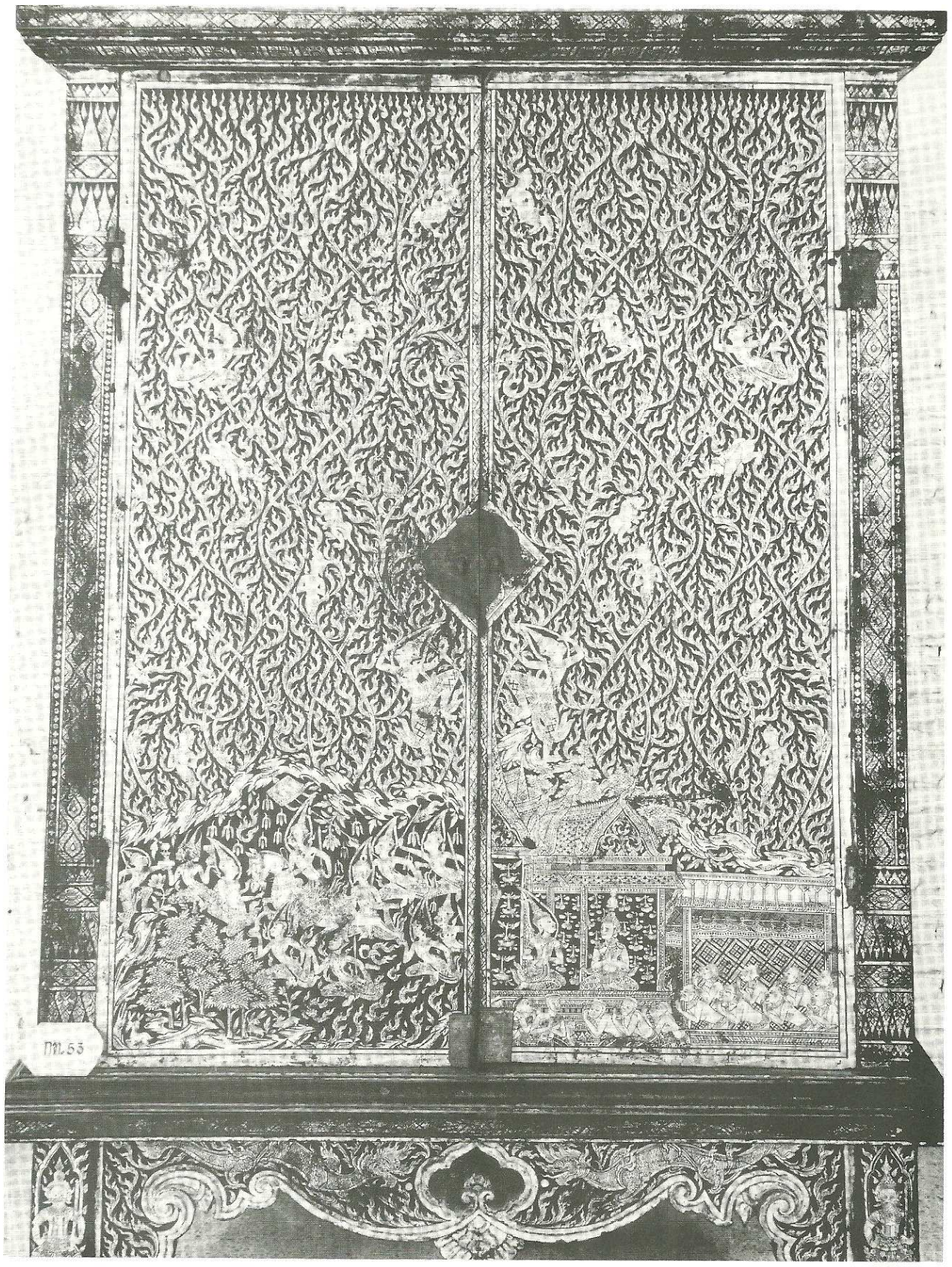

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบนมีภาพวิทยาธรยกมือป้องหน้ากำลังเหาะไล่ตามกินนรกุมาร ตอนกลางมีลิงกำลังไล่ล่อหลอกกันอยู่ในระหว่างเถากนก ต่ำลงมามีภาพเทวดากำลังทำท่ายกมือป้องหน้ามองออกเถากุมารพนมมือครึ่งตัว ต่ำสุดด้านขวาเป็นภาพพุทธประวัติปางพระพุทธองค์แสดงนิมิตให้เห็นเหมือนเสด็จประทับอยู่เหนือเศียรพระอสิตฤาษีซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระพุทธบิดา เป็นการแสดงภาพนิมิตพ่อไหว้ลูกเป็นปฐม ในภาพ พระเจ้าสุทโธทนะประทับนั่งพนมหัตถ์ มีพระอสิตฤาษีนั่งอยู่เบื้องพระพักตร์มีภาพพระกุมารสิทธัตถะอยู่เหนือเศียรพระอสิตฤาษี ต่ำสุดด้านซ้ายเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ในภาพ เจ้าชายสิทธัตถะประทับบนหลังม้ากัณฐกะ มีนายฉันนะตามเสด็จ มีหมู่เทวดารักษาขาม้าทั้ง ๔ และแวดล้อมส่งเสด็จ โดยมีพระพรหมเชิญเครื่องอัฐบริขารนำเสด็จ ริมซ้ายมีภาพพระยามารกำลังยืนขวางทาง ยกมือห้ามอยู่บนชะง่อนหิน กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกซึ่งรักกะเทาะออกจนเกือบหมด

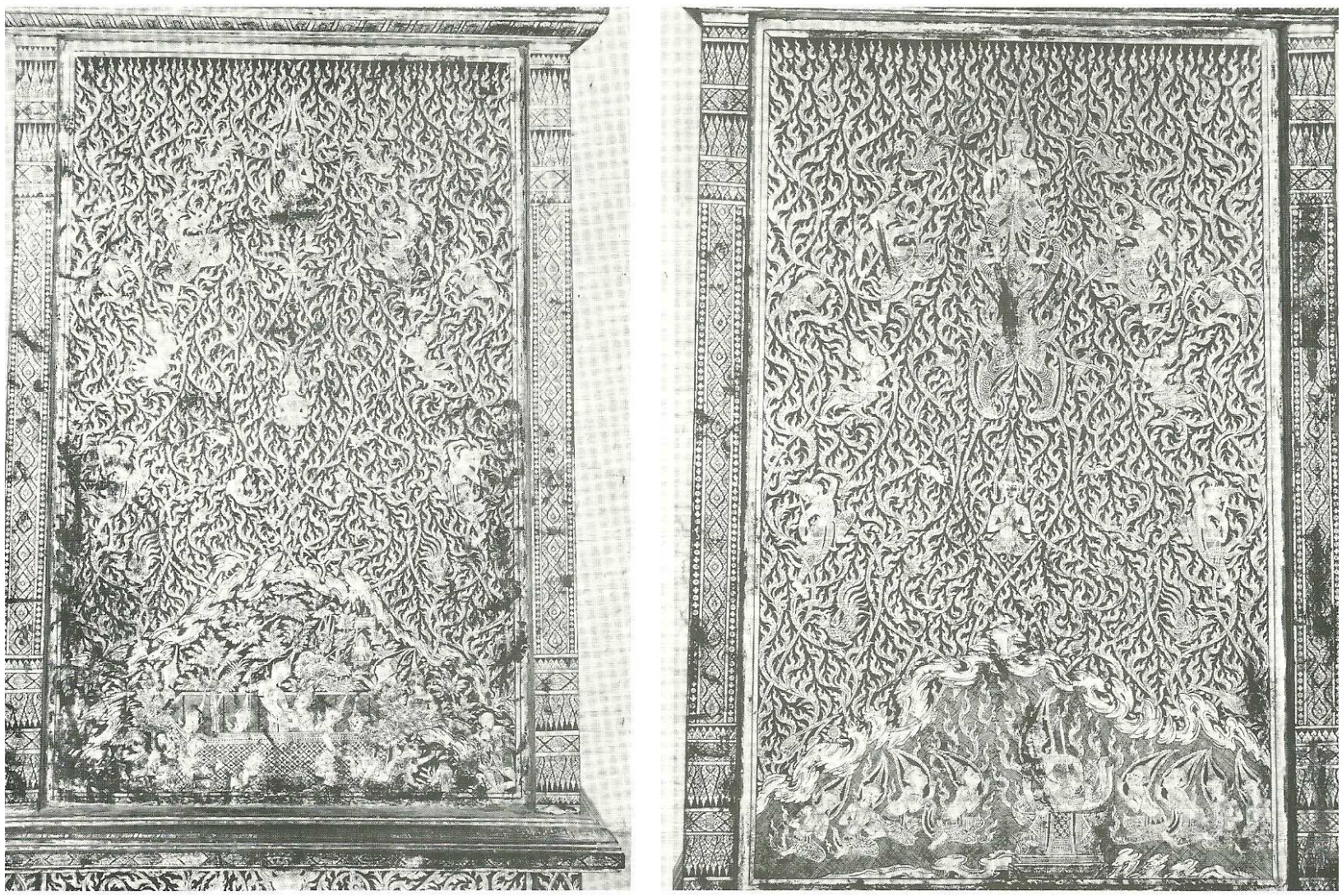

ด้านข้างขวา ตอนบนมีภาพเทวดาทรงพระขรรค์ประทับยืนอยู่กึ่งกลางระหว่างเถากนกที่โค้งออก มีหน้าขบซึ่งทำเป็นรัดเกล้ารองรับอยู่แทบพระบาท สองข้างมีภาพหงส์และตัวพระยืนยกขาขึ้น ๑ ข้าง มือทั้ง ๒ ข้างจับเถากนก แหงนหน้าอยู่ในท่าชะเง้อมอง มีลิงกำลังทำท่าหลอกล่ออยู่เบื้องหน้า ตอนกลางกึ่งกลางตู้มีภาพเทพนมครึ่งตัวอยู่ในระหว่างเถากนกที่โค้งออกเป็นรูปพุ่มพนม มีภาพกินรียืนเกาะเถากนกอยู่ข้างละ ๑ ตัว ใต้ลงไปมีออกเถาเทพนมครึ่งตัว ข้างละ ๑ องค์ เบื้องหน้าออกเถาเทพนมมีภาพวิทยาธรอยู่ในท่าไล่ติดตามนางกินรี คือ ยกมือป้องหน้าแหงนมองกินรี และยกเท้าขึ้น ๑ ข้างในท่าปีนป่ายเถากนก ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางประสูติ เขียนภาพภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเหมือนแนวก้อนเมฆ ในภาพ กึ่งกลางมีภาพพระนางศิริมหามายาประทับยืน พระหัตถ์หนึ่งเกาะกิ่งไม้ อีกพระหัตถ์หนึ่งเกาะนางสนมอยู่ภายในฉากซึ่งกั้นเป็นรั้วโดยรอบ มีนางสนมนั่งอยู่ภายในฉากข้างละ ๒ คน นอกฉากตอนบนมีภาพเทวดาทรงพานแว่นฟ้ามีพระกุมารที่เพิ่งประสูติประทับยืนอยู่ในพาน และมีพระพรหมทรงกั้นฉัตรถวาย ต่ำสุดทางด้านหน้าของฉาก มีภาพสาวสรรกำนัลในและชาวชะแม่ทั้งหลาย บ้างเล่นมโหรี บ้างถือพานเครื่องต้น บ้างตำน้ำ บ้างหาบน้ำ ทุกคนอยู่ในท่าต่าง ๆ กันตามงานที่ปฏิบัติ

ด้านข้างซ้าย ตอนบนมีภาพเทวดาทรงพระขรรค์ น่าจะเป็นพระนารายณ์ ทรงประทับยืนเหนือครุฑยุดนาคอยู่กึ่งกลาง สองข้างมีภาพหงส์และตัวพระยืนยกขาขึ้น ๑ ข้าง มือทั้ง ๒ ข้างจับเถากนก แหงนหน้าอยู่ในท่าชะเง้อมอง มีลิงกำลังทำท่าหลอกล่ออยู่เบื้องหน้า ต่ำลงไป ๒ ข้างเท้าครุฑเป็นภาพกินรีข้างละ ๑ ตัว กำลังยืนเกาะเถากนกอยู่ในท่าเตรียมหนี ตอนกลางกึ่งกลางตู้มีภาพเทพนมครึ่งตัวอยู่ในระหว่างเถากนก ริมขวาและซ้ายมีภาพวิทยาธรข้างละ ๑ ตนอยู่ในท่าไล่ติดตามนางกินรี คือ ยกมือป้องหน้าแหงนมองกินรี และยกเท้าขึ้นข้างหนึ่งในท่าปีนป่ายเถากนก ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางประสูติ ซึ่งเป็นภาคสวรรค์ เขียนภาพภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเหมือนแนวก้อนเมฆ ในภาพ องค์พระโพธิสัตว์ประทับอยู่เหนือสิงห-บัลลังก์ มีภาพเทวดาและเทพธิดานั่งประนมหัตถ์ขนาบอยู่ข้างละ ๔ องค์ ในท่าทูลอัญเชิญให้จุติเป็นมนุษย์เพื่อตรัสรู้เป็นองค์พระพุทธเจ้า

ПИ.54

กท.๕๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๗๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๓ ซม. ล่าง ๑๑๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๒$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๖๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๙ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก เนื้อไม้แตกและหัก รอยต่อของตู้แยกออกเล็กน้อย ภาพลายทองลบเลือนและหมองมากในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเพื่อป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ตกแต่งด้วยลายเกลียวกนกเปลวทั้งด้านหน้าและด้านข้าง

เสาขาตู้ ลงทองทึบจนถึงระดับเชิงตู้ นอกนั้นลงรักแดงทึบ

เสาหัวเม็ด ตัดไม้หัวเสาเป็นเหลี่ยม ๆ เสาละ ๑๒ เหลี่ยม ทั้ง ๔ เสา และลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายก้านขด เหนือปากสิงห์เขียนภาพบุคคล แต่ภาพลบเลือนมาก มุมขวาซ้ายของด้านนี้เขียนภาพนางเงือกมุมละหนึ่งตัว ด้านข้างขวาเขียนลายก้านขดเคล้าภาพอมนุษย์ เทพปักษี คือ มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ทุกอย่าง แต่ที่แขนตั้งแต่ข้อศอกจรดข้อมือมีปีกงอกออกมาแบบนก มีทรงผมแบบชาวยุโรป ปล่อยยาวสยายและหยิกเป็นคลื่น ส่วนด้านข้างซ้ายเขียนลายก้านขด เคล้าภาพนรปักษาไกรสร คือ มีหัวและตัวเป็นคน ท่อนล่างเป็นมฤค มีปีกเป็นนก ขาเป็นสิงห์

BKK. 54 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 103 cms., bottom width $113\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $75\frac{1}{2}$ cms., bottom width $82\frac{1}{2}$ cms.

Height $162\frac{1}{2}$ cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 9 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has portraits of divine door guardians.

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้าย เขียนภาพเทพทวารบาลทรงถือพระขรรค์ประทับยืนอยู่บนนาคบัลลังก์ซึ่งมีลิงแบก พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อย

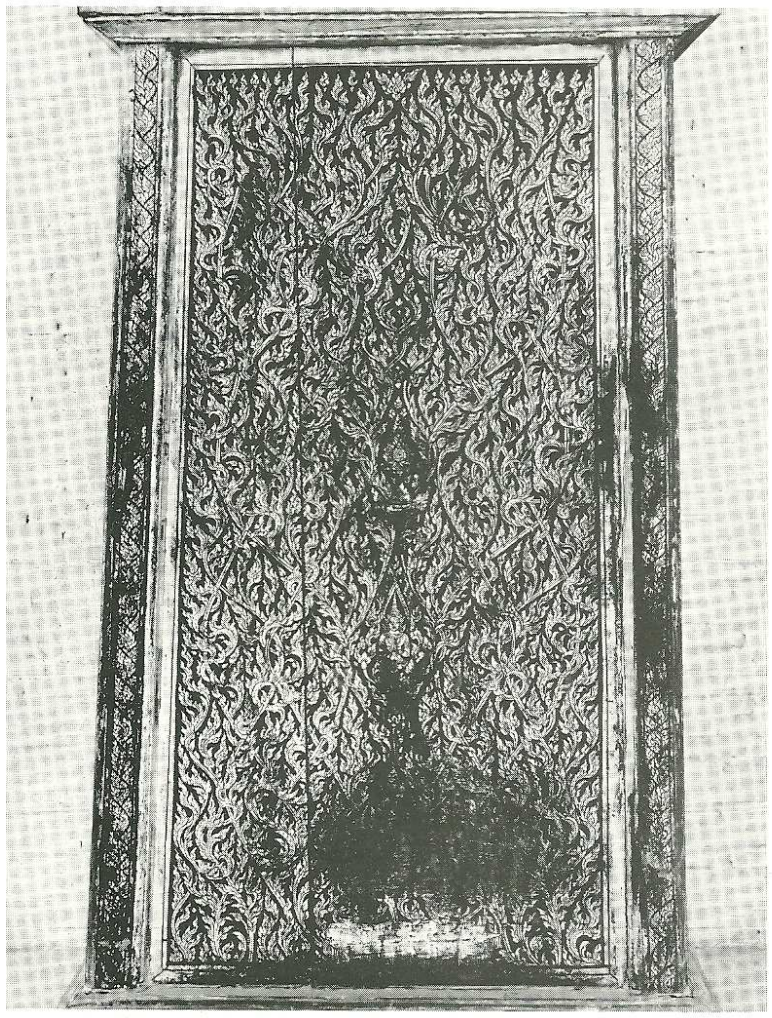

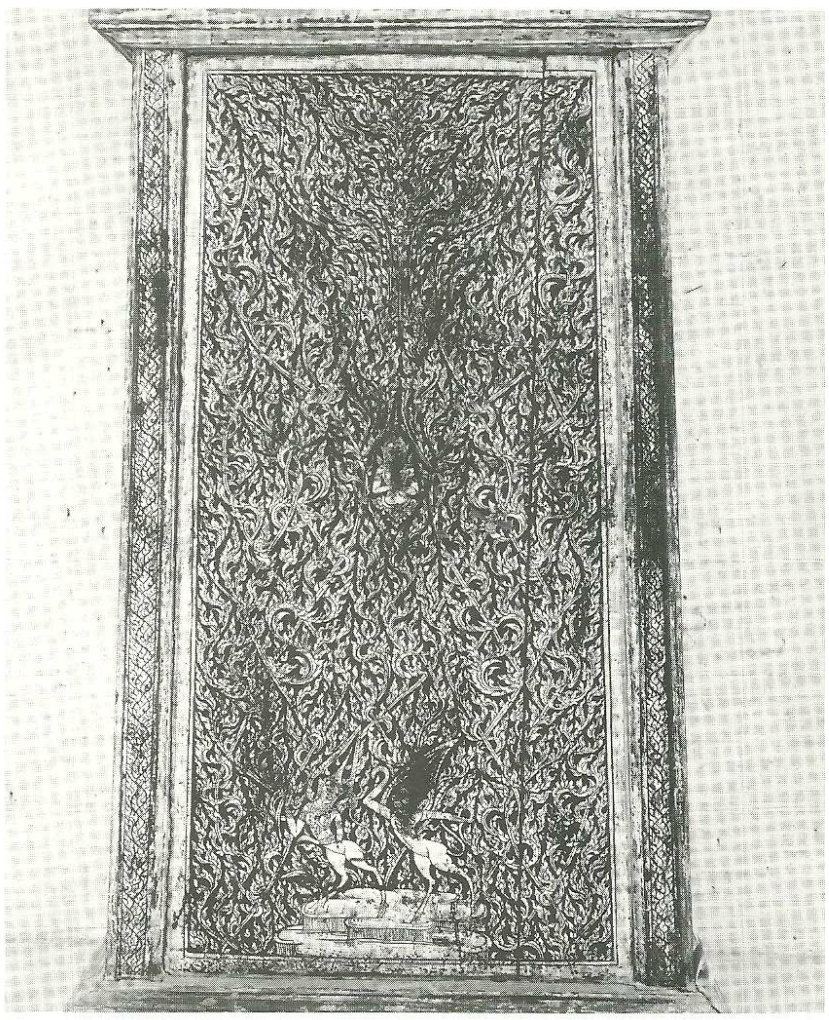

ด้านข้างขวา เขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพเทพนม หน้าขบ ส่วนล่างสุดภาพลบเลือน คงเหลือเพียงบางส่วนซึ่งคล้ายกับเป็นภาพของกินนรและกินรี ๑ คู่

ด้านข้างซ้าย เขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เคล้าภาพเทพนมซึ่งอยู่ในตอนกลางของด้านข้าง ตอนล่างสุดเขียนภาพนรมฤค (มีหัวและลำตัวท่อนบนเป็นคน ท่อนล่างเป็นมฤค)

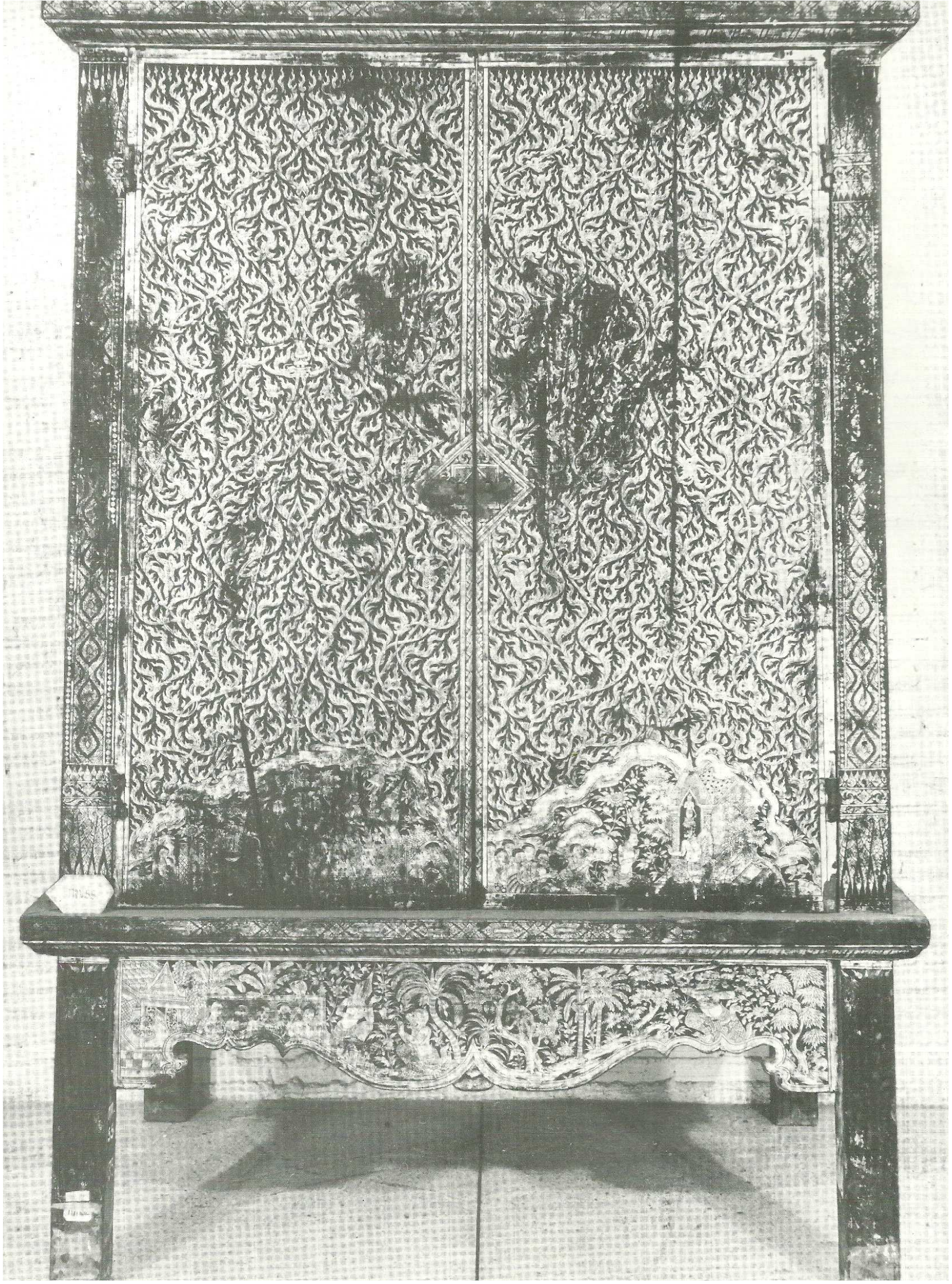

กท.๕๕ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๓๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ เดิมอยู่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๓ ซม. ล่าง ๑๒๐ ซม. ด้านข้างบน ๗๖½ ซม. ล่าง ๘๔½ ซม. สูง ๑๖๘½ ซม.

สภาพ ชำรุด ไม้หลังคาตู้ไม่มี รักตรงประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะ เนื้อไม้ตรงส่วนล่างของบานประตูด้านขวาแตกแหว่ง สีทองหมอง ภาพลายทองลบเลือนมากในบางตอน ผนังตู้ด้านข้างขวา ซ้าย มีรอยแตกตลอดด้าน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถา นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค หัวงู เทพนม กินรีรำ มีหน้าขบและพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ระหว่างเถากนก เคล้าภาพสัตว์ อาทิ นก กระรอก ลิง เป็นต้น ภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ เรื่องมหาเวสสันดรชาดก และเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงทองทึบตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ภายในเส้นขนาบที่เส้นขนาบตกแต่งด้วยลายลูกแก้วสลับดอกประจำยามสี่กลีบ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้าน ด้านหน้าและด้านข้างขวาลบเลือนมาก อ่านไม่ได้ ส่วนที่เหลือเขียนเป็นภาพท้าวเวสวัณยืนถือตะบอง ๒ มืออยู่บนบัลลังก์ มีภาพคนแบกบัลลังก์อีกทอดหนึ่ง ขาตู้ด้านหลังลงรักแดงทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ แต่ตกแต่งลายเพียง ๓ ด้านเป็นภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ส่วนด้านหลังลงทองทึบ ด้านหน้าเป็นตอนหนุมานถวายแหวน ในภาพ ริมขวาเป็นภาพหนุมานกำลังเหาะมากลางป่า มีภาพต้นไม้ป่านานาชนิดขึ้นเป็นพื้นหลัง มีสัตว์พวกกระต่าย ลิงเล็ก และนก ประกอบ ริมซ้ายเป็นภาพตำหนักในอุทยาน มีนางสีดานั่งอยู่หน้าตำหนัก นางข้าหลวงนั่งปรนนิบัติอยู่เบื้องหลัง ๕ คน เบื้องหน้ามีภาพหนุมานกำลังยกแหวนถวาย ด้านข้างขวาเป็นภาพตอนหนุมานถามทางเข้าอุทยานกับพระฤาษี ในภาพ มุมขวา หนุมานกำลังเหาะมาในกลางป่า ตรงกลางเป็นภาพพระฤาษีนั่งอยู่หน้าอาศรม มีหนุมานนั่งพนมมืออยู่เบื้องหน้า มีภาพต้นไม้ป่าโขดหิน เนินดิน มีกระต่ายอยู่บนพื้นดิน และนกบินในอากาศ ด้านข้างซ้ายเป็นภาพตอนหนุมานเผาลงกา ในภาพหนุมานกำลังเหาะ มีภาพยักษ์หญิง ชาย กำลังแบกข้าวของหนีไฟ อยู่ทางริมขวาและซ้าย ทศกัณฐ์กับนางมณโฑอยู่ในท่าตื่นตกใจ สิ่งของและเสาในวังหักทำลายอยู่ในสภาพเอนเอียงกำลังจะล้มลง

BKK. 55 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Phra Chettuphon, Bangkok, in 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 113 cms., bottom width 120 cms.
Sides, top width $76\frac{1}{2}$ cms., bottom width $84\frac{1}{2}$ cms.
Height $168\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of nagas, garudas, serpents, half figures of Deva gods in the posture of salutation, dancing kinaris, faces of some creatures, "Rice Balls" and some animals. There are also scenes from the Life of the Buddha, Vessantara Jataka and Ramayana. One of the two scenes from the Life of the Lord Buddha represents his birth. The other depicts King Suddhodanna, the Lord Buddha's father, paying homage to his son and honouring him as the Great Teacher. Vessantara Jataka scenes represent two cantos. The Children Canto depicts Prince Vessantara asking his two children to come out of a pond where they are hiding under lotus leaves, and pouring water showing his desire for omniscience when he gives his children to Jujaka, an old Brahmin. The Maddi Canto depicts Deva gods transforming themselves into wild beasts barring Princess Maddi's way and Princess Maddi losing consciousness. The last scene, representing the Ramayana story, depicts Hanuman, Prince Rama's white monkey general, presenting a ring Princess Sita, consort of Prince Rama.

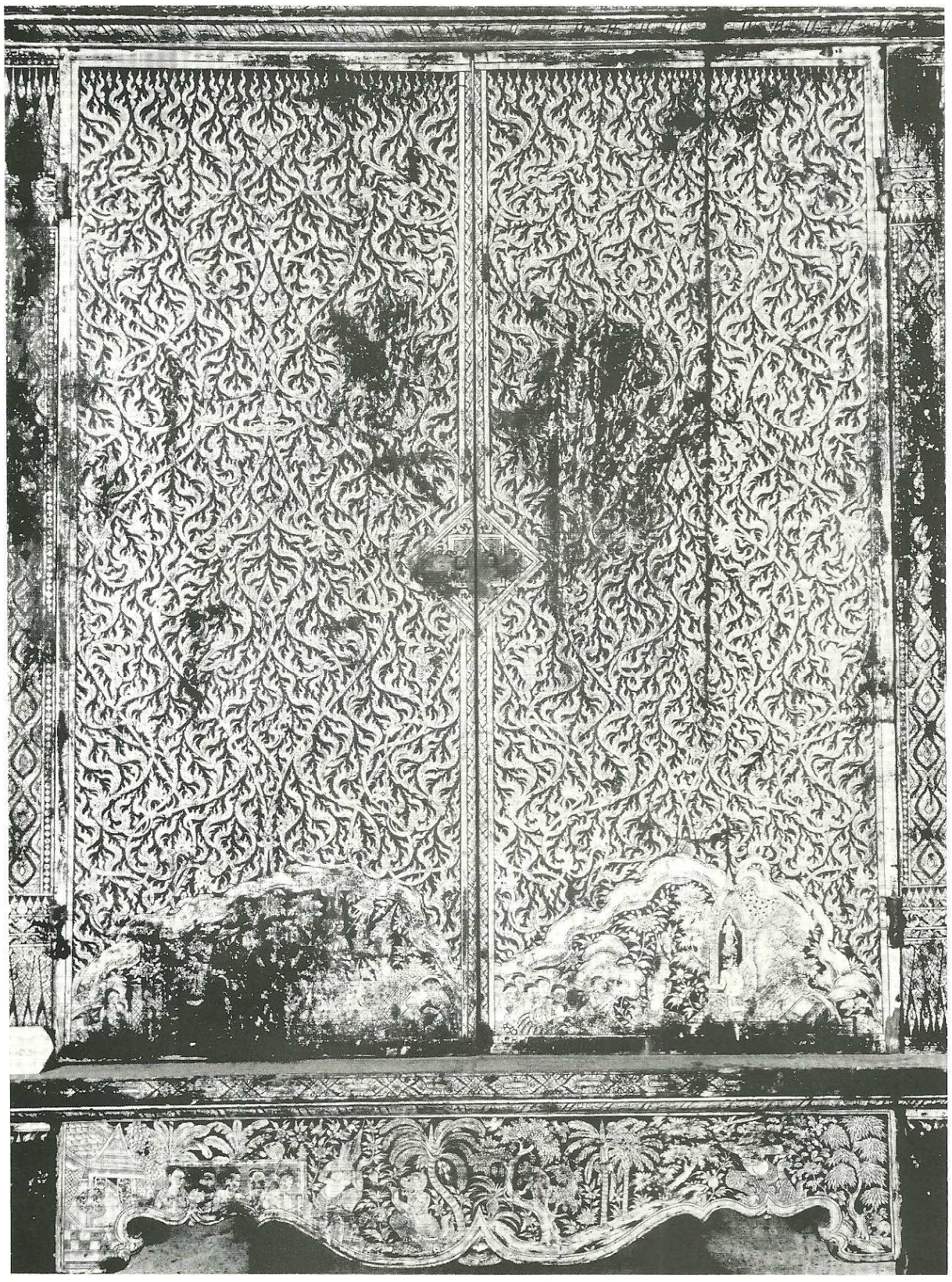

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนบนตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นลายกนกเปลวเครือเถา นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ เคล้าภาพลิง นก กระรอก มีหน้าขบและพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่กึ่งกลางระหว่างเถากนก ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติปางประสูติ เริ่มต้นเรื่องจากด้านซ้าย ในภาพ พระนางศิริมหามายาประทับยืน พระหัตถ์หนึ่งเกาะกิ่งไม้ อีกพระหัตถ์หนึ่งเกาะนางสนม ทั้งหมดอยู่ภายในฉากซึ่งกั้นเป็นรั้วโดยรอบ มีนางสนมนั่งอยู่ภายในฉากข้างละ ๒ คน นอกจากตอนบนมีภาพเทวดาทรงพานแว่นฟ้า มีพระกุมารที่เพิ่งประสูติประทับยืนอยู่ในพาน และมีพระพรหมกั้นฉัตรอยู่เหนือพระเศียร ริมขวามีภาพชาย ๑ คนกำลังต้มน้ำด้วยหม้อดินกับเตาสามเส้า ริมซ้ายมีหญิงนั่งอยู่ ๑ คน ด้านขวาเป็นภาพพระเจ้าสุทโธทนะนั่งพนมหัตถ์นมัสการพระอสิตฤาษีผู้เป็นพระอาจารย์ซึ่งนั่งอยู่ทางขวา มีภาพพระกุมารสิทธัตถะประทับอยู่บนเศียรอสิตฤาษี ซึ่งเป็นนิมิตแสดงให้เห็นเป็นภาพมายาว่า พระพุทธบิดาทรงไหว้พระโอรสเป็นครั้งแรก มุมขวามีภาพกระต่าย ๑ ตัว มุมซ้ายมีภาพขุนนางข้าเฝ้านั่งหมอบอยู่เป็นหมู่ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

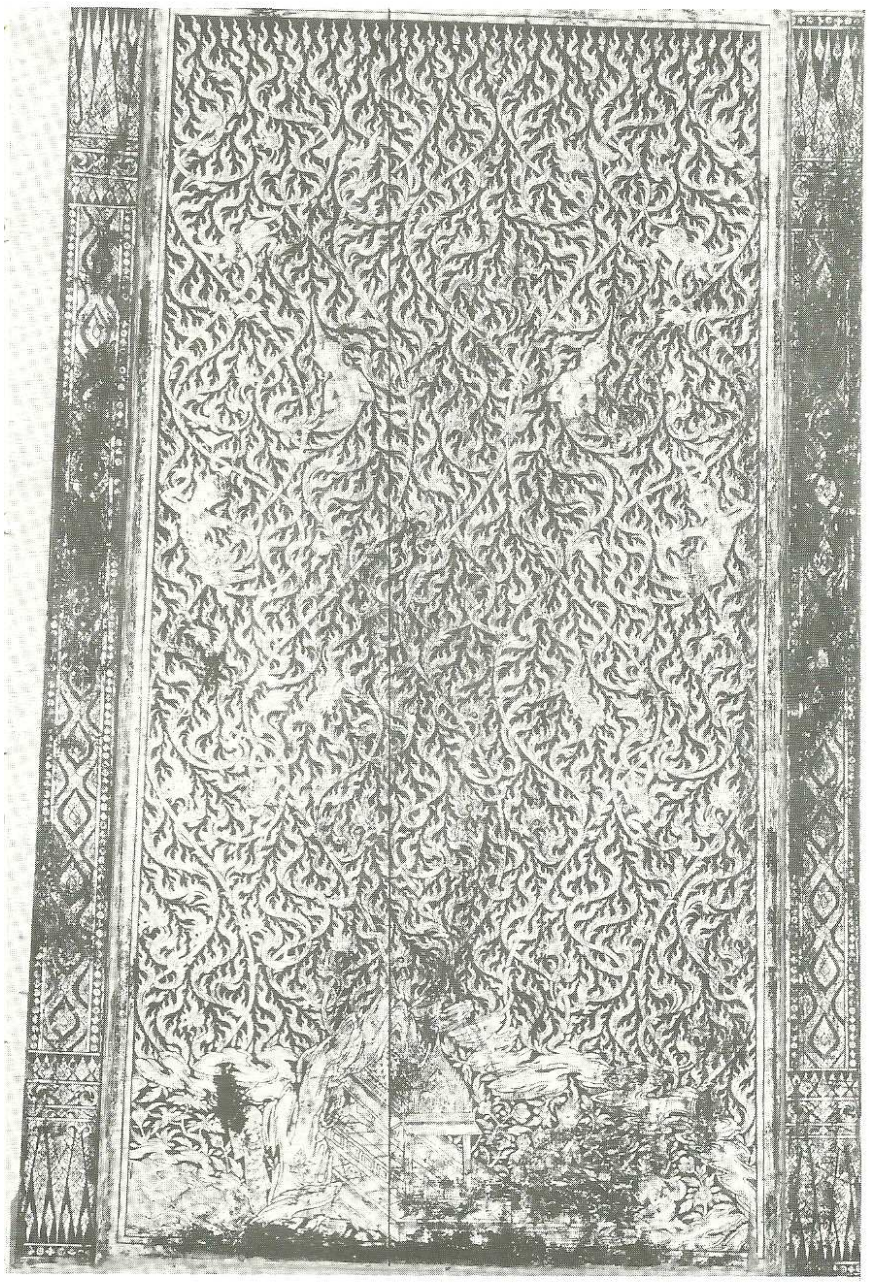

ด้านข้างขวา ตอนบนมีภาพออกเถาเทพนมอยู่ ๒ ข้าง ข้างละ ๑ ตัว และมีลิงไต่เถากนกอยู่เหนือออกเถาเทพนมข้างละ ๑ ตัว ถัดลงมาตอนกลางเป็นภาพออกเถากินรีครึ่งตัวอยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหาและกินนรฟ้อนโอ่ อยู่ริมซ้ายและขวาข้างละ ๑ ตัว ถัดลงมามีลิงกำลังหยอกเย้ากันอยู่ในระหว่างเถากนกข้างละ ๒ ตัว ต่ำสุดเป็นภาพชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ตอนชูชกขอ ๒ กุมาร ในภาพริมขวา พระเวสสันดรประทับนั่งหน้าบรรณศาลา ๒ กุมารประทับอยู่ที่พระเพลา ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกใส่มือพราหมณ์ชูชกซึ่งนั่งอยู่เบื้องพระพักตร์ เป็นการยก ๒ กุมารให้ชูชกซึ่งนั่งอยู่ทางมุมขวา ริมซ้ายเป็นภาพตอน ๒ กุมารหนีไปซ่อนตัวในสระน้ำ พระเวสสันดรติดตามไปพบ ในภาพ พระเวสสันดรประทับยืนริมสระ มีภาพ ๒ กุมารกำลังทำท่าขึ้นจากสระ

ด้านข้างซ้าย ภาพลบเลือนเป็นส่วนใหญ่ ตอนบนมีภาพออกเถาเทพนมและกินรีอยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา แต่เห็นเพียงส่วนน้อย ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ตอนพระนางมัทรีเสีย ๒ กุมาร ในภาพ มุมขวา พระมัทรีนั่งพนมหัตถ์เหนือเศียรเพื่อขอทางแก่เสือ ๒ ตัว ซึ่งเป็นเทวดาแปลงมาขวางทางไว้ กึ่งกลางเป็นภาพพระนางมัทรีสลบอยู่หน้าบรรณศาลา มีพระเวสสันดรประทับอยู่เคียงข้าง แต่ภาพลบเลือนมาก

กท.๕๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๒๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดนาคกลางวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๓๓ ซม. ล่าง ๑๔๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๘ ซม. ล่าง ๘๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๙๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด รักที่ประจำยามรัดอกและบานพับกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน ประตูตู้ด้านขวามีรอยแตกเล็กน้อย มีสังกะสีปะอยู่ส่วนล่างของบานประตูตู้ สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ นกคาบ ออกเถาหัวนาค หัวนก หัวครุฑ เคล้าภาพสัตว์ นก ลิง กระรอก ภาพเทวดา ภาพสัตว์หิมพานต์และภาพบุคคลในเรื่องรามเกียรติ์ ด้านหลังมีภาพรอยพระพุทธบาทใหญ่เต็มเนื้อที่

เสาขอบตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอก มีลายกาบพรหมสิงห์เป็นที่สุดตอนบน และกาบพรหมสรเป็นที่สุดตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านตกแต่งเป็นลายติดต่อกับเชิงตู้ ด้านหน้าขวาซ้ายเป็นรูปลิงยืนในท่าแบกตู้ข้างละ ๑ ตัว ริมขวาเป็นรูปยักษ์ยืนอยู่ในท่าแบกตู้ข้างละ ๑ ตน ริมซ้ายเป็นรูปเชี่ยวกางยืนอยู่ในท่าแบกตู้ข้างละ ๑ องค์ ด้านหลังเป็นรูปชายฉกรรจ์ยืนอยู่ในท่าแบกตู้ข้างละ ๑ คน

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้านทำเป็นขอบบัวคว่ำบัวหงาย มีลายหน้ากระดานตรงกลาง ที่หน้ากระดานตกแต่งด้วยลายก้านขดผักกูดผสมกนกเปลว มีออกเถาคนครึ่งตัวเป็นวงก้านขดแบบประดิษฐ์อย่างใหม่ อยู่ระหว่างลายบัวคว่ำข้างบนซึ่งทำเป็นบัวรวน และเหนือลายบัวหงายซึ่งทำเป็นบัวรวนเช่นกัน

เชิงตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวา ซ้าย ทำเป็นรูปปากสิงห์ ที่ขอบปากสิงห์ทำเป็นคิ้วสูง กึ่งกลางปากสิงห์ตกแต่งด้วยลายก้านขดผักกูด ครุฑคาบ ประกอบรูปซึ่งเป็นภาพติดต่อกับขาตู้ดังกล่าวข้างต้น ด้านหลังทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งหูช้างด้วยลายก้านขดผักกูด

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดทำเป็นเสาสี่เหลี่ยมขนาดเดียวกับเสาขอบตู้

BKK. 56 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nak Klang, Thon Buri, on June 17, 1921, this cabinet is now in the National Museum, Somdej Phra Narai Maharaj, Lop Buri.

Size : Back and Front, top width 133 cms., bottom width $140\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 78 cms., bottom width $81\frac{1}{2}$ cms.

Height $195\frac{1}{2}$ cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $8\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, birds, Deva gods, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests. There are also portraits of some characters in the Ramayana story and a Buddha's footprint.

ด้านหน้าขวา ตกแต่งภาพบุคคลในเรื่องรามเกียรติ์เคล้าอยู่ในระหว่างเถากนก ซึ่งเรียงลำดับจากข้างบนลงมาข้างล่างดังนี้ กึ่งกลางตอนบนมีภาพตัวพระนั่งหันหน้ามาทางซ้าย พระหัตถ์หนึ่งทรงพระขรรค์ มียักษ์ตนหนึ่งนั่งพนมมืออยู่เบื้องพระพักตร์ในที่ต่ำลงมาเล็กน้อย บนสุดริมขวาซ้ายมีภาพเทวดาถือพระขรรค์เหาะหันหน้าเข้าหากัน ริมขวาต่ำลงมาเล็กน้อยมีรูปลิง ๑ ตัว ใต้ภาพพระมีภาพเทวดาครึ่งตัวอยู่ในพุ่มข้าวบิณฑ์ มีลิงเล็ก ๒ ตัวยืนอยู่ทางริมซ้าย ลิงใหญ่ ๑ ตัวอยู่ทางริมขวากำลังทำท่าก้าวเท้าขึ้นต้นกนก ถัดลงมาตอนกลางมีภาพยักษ์ ๑ ตนเหาะอยู่ในท่ายกมือขึ้นป้องหน้า มีลิงข้างละ ๑ ตัวขนาบอยู่ริมขวาซ้าย

ในที่ห่างออกไปเล็กน้อย ตอนกลางมีภาพเทพนมครึ่งตัวอยู่กึ่งกลาง กลุ่มภาพตอนกลางนี้น่าจะเป็นตอนหนุมานบุกเมืองบาดาล มีภาพมัจฉานุ แต่ทำเป็นรูปลิงเล็กเรียกชื่อว่า กบิลมัจฉา ครึ่งบนเป็นลิงครึ่งล่างเป็นปลา ภาพดังกล่าวมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ เบื้องล่างมีภาพกบิลมัจฉา ๒ ตัว ลิงใหญ่อยู่ถัดออกไปทางริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว ริมขวาซ้ายสุดขอบบานประตูตู้มีภาพกินนรกุมารยืนพนมมืออยู่ข้างละ ๑ ตัว ถัดลงไปตอนกลางมีภาพยักษ์นั่งพนมมือบูชากระบองอยู่ภายในซุ้ม มีภาพนรมัจฉา (หญิง) ตัวเป็นคน มือเท้าเป็นคน มีหางเป็นปลา อยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว มีปลาอยู่ข้าง ๆ ในที่ต่ำลงไปเล็กน้อยข้างละ ๑ ตัว แถวล่างมีภาพนางเงือก ๓ ตัวเรียงแถวในระดับเดียวกัน ตัวกลางอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ อีก ๒ ตัววางมือตามสบาย ต่ำสุดมีภาพราชสีห์ฝูงใหญ่ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ริมขวามีราชสีห์ใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๓ ตัว ริมซ้ายมีราชสีห์ใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๒ ตัว ราชสีห์ทั้ง ๒ กลุ่มอยู่ในท่าหยอกล้อกัน ด้านหน้าซ้าย กึ่งกลางตอนบน มีภาพพระพรหมประทับนั่ง มีเทวดาหมอบเฝ้าอยู่ในที่ต่ำลงมา ขวาซ้ายข้างละ ๑ องค์ ถัดลงมากึ่งกลางมีภาพกินรี ๒ ตัวยืนพนมมือขนาบอยู่ ๒ ข้าง กินนรกุมารยืนพนมมืออยู่ตรงกลาง ริมขวาซ้ายมีภาพยักษ์ซึ่งน่าจะเป็นกุมภกรรณ ริมขวาอยู่ในท่าเดินแบกตะบอง ริมซ้ายอยู่ในท่าเดินแบกหอก ใกล้เท้ายักษ์ริมซ้ายมีภาพเทวดาเหาะ ๑ องค์ ถัดลงมาตรงกลางมีภาพกุมภกรรณอยู่ในท่านั่งสัปหงก มีภาพเทพธิดานั่งอยู่ในท่ารำขนาบอยู่ขวาซ้ายข้างละ ๑ องค์ ริมขวาอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ ริมซ้ายอยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ถัดลงมาตอนล่างกึ่งกลางมีภาพสุนัขเน่า กากำลังจิกกินลอยน้ำมา มีภาพยักษ์ ๒ ตนนั่งอยู่ริมขวาซ้ายเหนือภาพสุนัขขึ้นไปเล็กน้อย ยักษ์ทั้งคู่นั่งอยู่ในท่าคลื่นเหียนอยากจะอาเจียรด้วยเหม็นซากอสุภ มีนางเงือกว่ายน้ำอยู่เหนือสุนัขเน่า ๑ ตัว มีภาพชายยืนอยู่ริมขวาซ้าย ยืนชี้มือไปที่สุนัขเน่านั้นข้างละ ๑ คน ต่ำสุดมีภาพคชสีห์ฝูงใหญ่ทำเป็น ๒ กลุ่ม ริมขวาคชสีห์ใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๓ ตัว ริมซ้ายคชสีห์ใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๑ ตัว คชสีห์ทั้ง ๒ กลุ่มอยู่ในท่าหยอกเย้ากัน กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านข้างขวา กึ่งกลางตอนบนมีภาพเทพนมครึ่งตัว ยักษ์ถือจักร ๒ ตนเหาะอยู่ในที่ต่ำลงมา ถัดลงมามีภาพพระรามยืนอยู่ในท่ายิงศรไปยังยักษ์ข้างบน มีลิงเล็กนั่งแทบเบื้องพระบาท ๑ ตัว องคตถือพานแว่นฟ้ารองรับเศียรยักษ์อยู่ตรงกลาง มีลิงเล็กอยู่หลังองคตทางด้านขวาอีก ๑ ตัว ลิงใหญ่อยู่ทางริมขวาสุดอีก ๑ ตัว อยู่ในท่ายกมือขึ้นป้องหน้าแหงนมองยักษ์เบื้องบน ตอนกลางมีภาพกินรียืนพนมมือ ๒ ตัวตรงกลาง มีกินนรกุมารยืนพนมมือเรียงแถวอยู่ข้างล่าง ๓ ตัว ริมขวาซ้ายมีภาพเทวดาถือพระขรรค์ข้างละ ๑ องค์ อยู่ในท่าเหาะยกหัตถ์ป้องพระพักตร์มองกินรีทั้ง ๒ ถัดลงไปมีภาพนรมัจฉาหญิง ๒ ตัว นั่งอยู่ในท่ารำตัวริมขวาอยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ตัวริมซ้ายอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ มีลิงใหญ่อยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว อยู่ในท่ายกมือป้องหน้าแหงนมองนรมัจฉา มีกบิลมัจฉา ๑ ตัวอยู่ตรงกลางขวา ลิงเล็ก ๑ ตัวอยู่ตรงกลางซ้าย ใต้ภาพลิงเล็กและกบิลมัจฉามีนรมัจฉา (หญิง) ๑ ตัวตรงกลาง อยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ตอนล่างมีภาพจับ ๓ คู่ ในภาพริมขวานางสีดานั่งบนแท่นหนุมานนั่งถวายแหวนอยู่ข้าง ๆ ตรงกลางหนุมานกำลังทำท่ายกแท่นที่นางสีดาประทับอยู่ ริมซ้ายหนุมานแบกแท่นที่นางสีดาประทับอยู่ ต่ำสุดมีภาพสิงโตจีน ๒ กลุ่ม ริมขวาตัวใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๓ ตัว ริมซ้ายใหญ่ ๑ ตัว เล็ก ๒ ตัว ทั้ง ๒ กลุ่มอยู่ในท่าหยอกล้อกัน

ด้านข้างซ้าย ตอนบน มีภาพเทวดาเหาะอยู่ตรงกลางและริมขวาที่ละ ๑ องค์ มีครุฑ ๑ ตัวอยู่ในที่ต่ำลงมากำลังจะไล่ตามเทวดาตัวริมขวา ริมซ้ายมียักษ์ ๑ ตนกำลังเหาะลงมายกมือป้องหน้ามองหาลิงซึ่งยืนอยู่ในที่ต่ำลงมาทางริมซ้าย มีภาพกินนรกุมารยืนพนมมืออยู่ตรงหน้าลิง ๑ ตัว ริมขวามีเทวดา ๑ องค์กำลังเหาะหมายเข้าไปจับออกเถากุมารพนมมือครึ่งตัวซึ่งอยู่ริมสุดทางขวา ตอนกลางขวามีกินรี ๑ ตัวยืนอยู่ ซ้ายกินนรกุมารยืนพนมมือ ถัดลงไปเล็กน้อยมีวิทยาธรยืนอยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตน ทั้ง ๒ อยู่ในท่ายกมือป้องหน้าแหงนมองหมายจ้องจับกินนรและกินรี ตอนล่างริมซ้ายมีภาพยักษ์ ๑ ตน นั่งกอดเข่าในท่าแอบซ่อนลิงซึ่งกำลังเดินหาอยู่ทางขวา ริมขวามีภาพนรมัจฉา (หญิง) ๒ ตัวนั่งเรียงจากบนลงล่างอยู่ในท่ารำชื่อ พิสมัยเรียงหมอน ตอนล่างมียักษ์ ๑ ตนกำลังเดินหนีไปทางขวา มีลิง ๑ ตัวเดินติดตามมาทางซ้าย ต่ำสุดมีกิเลน ๕ ตัว ใหญ่ ๒ ตัว เล็ก ๓ ตัว ทั้งหมดอยู่ในท่าหยอกล้อกัน

ด้านหลัง เป็นภาพอันเนื่องด้วยองค์พระพุทธเจ้าเต็มเนื้อที่ กึ่งกลางมีภาพรอยพระพุทธบาทใหญ่หันปลายพระบาทมาทางขวา กึ่งกลางพระบาทมีรูปดอกบัวใหญ่ภายในกรอบสี่เหลี่ยม ถัดออกมามีภาพลายพระบาทอยู่ภายในช่องสี่เหลี่ยมเรียงเป็นระดับเต็มพระบาท ภาพภายในช่องสี่เหลี่ยมดังกล่าวเป็นภาพแสดงความหมายเป็นสัญลักษณ์ของมงคล ๑๐๘ เบื้องบนและด้านข้างขวาซ้ายของรอยพระบาทเป็นภาพเทพชุมนุม ในภาพเทวดาจำนวนมากเต็มเนื้อที่ต่างพนมหัตถ์นมัสการ มีนักสิทธ์วิทยาธรอยู่รอบนอก ตอนล่าง ๒ แถวแรกเป็นภาพคนธรรพ์ ยักษ์ อสูร ครุฑ นั่งสลับสับหว่างกัน ทุกรูปพนมมือบูชา ถัดลงมาเป็นชาวมนุษย์ มีภาพกษัตรา กษัตรี ชาวเมืองชายหญิง แต่งกายแตกต่างกัน ไว้ผมตัดบ้าง ถักเปียเดียวยาวแบบจีนบ้าง รวมทั้งพวกสัตว์เดรัจฉานต่าง ๆ นั่งพนมมือ ยืนสงบจิตบูชารอยพระพุทธบาทเต็มเนื้อที่

กท.๕๗ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดราชบูรณะราชวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๔๗ ซม. ล่าง ๑๕๗ ซม.

ด้านข้างบน ๙๕ ซม. ล่าง ๑๐๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๒๐๓ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๑๐ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก เนื้อไม้ที่ขาตู้ ที่ผนังตู้ และบางส่วนของตู้แตกและผุกร่อน เชิงตู้ด้านหน้าและด้านหลังและชิ้นส่วนของเชิงตู้ด้านข้างซ้ายหลุดหายไป กระจกสีที่ประดับตกแต่งหลุดหายไป ภาพลายทองลบเลือนมาก

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ พื้นหลังของด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเคล้ากนกใบเทศ เคล้าภาพบุคคลในเรื่องรามเกียรติ์ ส่วนด้านหลังเขียนภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

เสาขอบตู้ เขียนลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่ เขียนลายดอกจอกคั่นก้ามปู

เสาขาตู้ ลงทองทึบ แต่ลบเลือนมาก

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักลายประจำยามลูกฟักก้ามปูลงทองทึบ และประดับกระจกสีเขียว และจำหลักลายบัวรวนลงทองทึบ ประดับกระจกสีเขียวที่ใต้ขอบ

เชิงตู้ ด้านหน้าและด้านหลังหลุดไป คงเหลือแต่ด้านข้างขวาซ้ายซึ่งทำเป็นรูปปากสิงห์ และจำหลักลายฉลุโปร่งเป็นลายก้านขดและลงทองทึบ

BKK. 57 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Ratburana, Bangkok, in 1921, this cabinet is now in the National Museum.

Size : Back and Front, top width 147 cms., bottom width 157 cms.

Sides, top width 95 cms., bottom width 105$\frac{1}{2}$ cms.

Height 203 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 10 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has two Kanok patterns, "Kanok Pleo Khrua Thao" and "Kanok Bai Thet". The patterns look like tongues of flame and climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. There are also scene from Ramayana. One scene depicts Prince Lakshman, Prince Rama's faithful brother, being shot by an arrow called "Nagabas". The other depicts Tao Malivaraja commencing the hearing. The last scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

ด้านหน้า ตอนบนและตอนกลางของบานประตูซ้ายภาพลบเลือนมาก คงเห็นเพียงบางส่วน เป็นภาพของตัวพระ ลิง และยักษ์ ต่ำลงมาในตอนล่างเป็นภาพพระรามกับพระลักษมณ์เดินทัพไล่ตามทศกัณฐ์และเสนายักษ์ซึ่งพยายามหลบหนีไปทางด้านซ้าย ตอนล่างสุดเป็นภาพลิงแบกพระรามในกระบวนพยุหยาตรา บานประตูขวาตอนบนและตอนกลางเขียนภาพพระราม พระลักษมณ์ และบริวาร ส่วนตอนล่างสุดเขียนภาพกระบวนทัพของทศกัณฐ์ (ทศกัณฐ์ยกทัพ)

ด้านข้างขวา ภาพบุคคลที่เคล้ากนกในด้านนี้ แสดงอาการเคลื่อนไหวขึ้นข้างบนบ้าง ลงข้างล่างบ้าง ดังนี้ ตอนบนมีภาพเทวดา ๓ องค์ กึ่งกลาง ๑ องค์ ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ องค์ เทวดาทั้ง ๓ หัตถ์หนึ่งทรงพระขรรค์ กำลังเหาะมุ่งหน้าลงสู่เบื้องล่างในท่าที่แตกต่างกัน ตอนกลางมีภาพเทวดา ๑ องค์เหาะอยู่ตรงกลาง มียักษ์ ๑ ตนเหาะหนีไปทางริมขวา และลิง ๑ ตัวเหาะติดตามอยู่ทางริมซ้าย ถัดลงมาริมซ้ายมีภาพลิงขึ่นกบินไปทางขวา ริมขวามีภาพเทวดาอีก ๒ องค์อยู่ในท่าเหาะก้มพักตร์มองลงสู่เบื้องล่าง ตอนล่างมีภาพพระรามยืนแผลงศรอยู่ทางริมซ้าย ยักษ์ขี่ม้าหนีอยู่ทางขวา มียักษ์เล็กกำลังขึ่นกแสดงอาการหนีอยู่ทางริมขวาสุด มีภาพเทวดานั่งพนมมืออยู่ทางตอนกลาง ริมซ้ายมีภาพพระราม มีลิงเล็ก ๒ ตัวอยู่แทบพระบาท พระรามหันหน้าไปทางขวาซึ่งมียักษ์ ๑ ตนอยู่ในท่ากระเถิบหนีทางริมขวา ต่ำสุดเป็นภาพฝูงลิง ๔ ตัวกำลังไล่ติดตามยักษ์ใหญ่ ๑ ตน เล็ก ๑ ตน ซึ่งเดินหนีไปทางริมซ้าย

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเขียนภาพพระรามแผลงศรให้ไปต้องทศกัณฐ์ซึ่งหนีอยู่ทางด้านซ้าย ต่ำลงมาในตอนกลางเป็นภาพเทวดา ๒ องค์และลิง ๒ ตัว เหาะลอยตัว จากนั้นเป็นภาพพระรามกับทศกัณฐ์ประทับยืนประนมหัตถ์ประจันหน้ากัน ต่ำลงมาเขียนภาพพระลักษมณ์ถูกศรนาคบาศก์ของอินทรชิต ตอนล่างสุดเขียนภาพพระรามยกทัพติดตามทศกัณฐ์

ด้านหลัง ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีสันขอบกลางตู้แบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีก ที่สันขอบกลางตู้นี้ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ ภาพซีกขวา กึ่งกลางตอนบนมีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ มียักษ์นั่งกอดเข่าอยู่ทางริมขวา ๑ ตน ลิงเล็กหมอบอยู่ทางริมซ้าย ๑ ตัว ถัดลงมาริมซ้ายมีภาพจับยักษ์รบกับควายคงจะเป็นตอนทรพีท้ารบกับยักษ์ ริมขวามีภาพยักษ์ยืนอยู่ในถ้ำ ๑ ตน กำลังจับแขนตนเองคล้ายเจ็บปวดยิ่ง ถัดลงมาริมซ้ายมีภาพยักษ์ ๑ ตนกำลังเดินเข้าหาควายซึ่งนอนอยู่ที่โคนต้นไม้ ตอนล่างสันนิษฐานว่าคงจะเป็นตอนท้าวมาลีวราชว่าความ ในภาพมีพลับพลา ๒ หลัง ริมขวาท้าวมาลีวราชประทับนั่งหน้าพลับพลา ริมซ้ายมียักษ์ ๑ ตนนั่งพนมมืออยู่ที่พื้นนอกศาลา ต่ำสุดริมซ้ายมีภาพนางสีดาและนางอีก ๒ คนนั่งพนมมือเรียงแถวกัน ริมขวามีภาพพระรามและพลวานร มีลิงเล็ก ลิงใหญ่นั่งอยู่ข้างพลับพลาแน่นขนัด นอกเขตพลับพลามีภาพยักษ์ ๑ ตนกำลังก้าวเดิน ภาพซีกซ้ายตอนบนมีภาพคนธรรพ์เดินเรียงแถวอยู่ทางริมซ้าย ๓ ตน ถัดลงมามีภาพคนธรรพ์ ๓ ตนเดินถือหางนกยูง ๒ ตน คนธรรพ์ทั้ง ๓ หันหน้าไปทางซ้าย มีชายแบกเต่าตามหลัง ๑ คนอยู่ทางริมขวา แบกเนื้ออยู่เบื้องหน้าทางริมซ้าย ๑ คน ตอนกลางมีภาพบรรณศาลา มีพระฤาษีนั่งหน้าบรรณศาลา ๑ ตน มีลิงและชาวบ้านนั่งอยู่ข้างศาลา เบื้องหน้าฤาษีมีภาพตัวพระ ๒ องค์ ตัวนาง ๑ องค์ สันนิษฐานว่าคงเป็นภาพพระราม พระลักษมณ์ และนางสีดา นั่งเฝ้าพระฤาษีอยู่หน้าศาลา มีขุนกระบี่วานรนั่งติดตามอยู่เบื้องหลังทางริมขวาฝูงใหญ่ ตอนล่างมีภาพ ๒ แถว แถวบนเป็นภาพพระราม พระลักษมณ์ นางสีดา เดินอยู่ทางขวา มีพลลิงเดินนำหน้า ๓ ตัว แถวล่างสุดเป็นภาพยักษ์ ๑ ตนเดินแบกตะบองในท่าอ่อนแรง มีลิงควบคุมเบื้องหลังทางริมขวา ๓ ตัว นำหน้า ๑ ตัว มียักษ์เล็กหน้าตาและเครื่องแต่งกายคล้ายชาวป่าเดินนำขบวนอยู่ทางริมซ้าย ๒ ตน ยักษ์ทั้งหมดอยู่ในการควบคุมของขุนกระบี่วานรทั้งหลาย ภาพด้านหลังทั้งหมดนี้ตกแต่งเป็นภาพทิวทัศน์ มีต้นไม้ โขดเขา เนินดิน สุมทุมพุ่มพฤกษ์ นกบินในอากาศ สัตว์ป่านานาชนิดอยู่ตามที่ต่าง ๆ ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพแสดงให้เห็นเป็นธรรมชาติป่าอันแท้จริง

กท.๕๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๒๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๒ ซม. ล่าง ๑๒๒$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๗๘ ซม.

สูง ๑๗๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด เสาหัวเม็ดซึ่งทำด้วยงาช้างกลึงเป็นรูปขุนหมากรุกหลุดหายไปเกือบหมด เหลือเพียง ๓ ตัวเท่านั้น บางส่วนของตู้มีรอยไม้แยก ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน เชิงตู้ด้านหน้าหายไป

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่

ขอบบน ทำเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงาย ขอบล่างทำเป็นรูปฐานบัวหงาย ลงทองทึบตลอด

เสาขอบตู้ ขาตู้ ลงทองทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ลงทองทึบตลอดด้านข้างขวา ซ้าย และด้านหลัง

ผนังตู้ ด้านในบนบานประตูขวาซ้าย ตอนกลางขวาซ้าย เขียนภาพกระถางต้นกนกเปลวทึบ ลายก้านขดสอดเกี่ยวกับลายเถาเลื้อย มีช่อพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ตรงกลาง ตอนล่างของด้านขวาเขียนลายมีลักษณะคล้ายการตัดกระดาษที่พับหลายชั้น ซึ่งเมื่อคลี่กระดาษออกแล้วจะเห็นลายต่าง ๆ กัน เฉพาะที่นี้เป็นรูปดอกไม้ทรงสี่เหลี่ยมวางมุมต่างกัน ๓ ดอก และรูปวงกลม ๑ ดอก ส่วนด้านซ้ายเขียนลายดอกสี่เหลี่ยม ๔ ดอกอยู่ในลักษณะทรงเดียวกันและวางมุมแบบเดียวกัน อยู่ในแบบลายหน้ากระดาน ตอนบนของบานประตูขวาซ้ายเขียนจารึกมีข้อความดังนี้ :–

ตอนบนด้านในบานประตูซ้ายมีจารึกอักษรขอมภาษาไทย ๖ บรรทัด ดังนี้ :–

บรรทัดที่ ๑. ๏ สุ้ไขยดีพระมหาบุญชาตสุณาตุฬบุตรมีจสุชีสฎา
เสามลสฺสสมฺปาปุตฺตญาณวิยมฺพุตฺตมกำชีเหฺ ฯ

บรรทัดที่ ๒. เลาคสงฺหสดียมจบฺติเปรีปรีสุวัยบุญฺญเสาคเว
ตกัยชฺชิหฺวาตฺวาๆฆาๆจุ้ยสาตชาญาชิมรณาบุญฺญ

บรรทัดที่ ๓. เปฺรประเวน ชีไชาตาบสาการเวเมาไธเปฺรชนฺมุเปติ
ยเวน บัลบุจฺระบาิยฺติไตฺรปฺเปิบจฺบยเเกาะ ฯ
บชิบฺชิ
บชิเวีย ๆ ชนฺม ฯ

บรรทัดที่ ๔ ฬิปฺระสาสฺนาปฺเปิชีบุชาเกาะบฺชิมาชนสาสฺตุจุ้ย ฯ
ทุณา
เมฺลา ๆ ปิสฺตบู่สมิชิปฺระปฺระไตฺรปิชาทจุ้ยชู้อฺช ฯ

บรรทัดที่ ๕ ทชาชีสา สฺวาเชิปฺระบุญฺญสาทาชญฺญเเญ้ ฯ
๒๓๒๔ ว้สฺวาสฺเวสัง๎วา ๗ เสิ้นกิ้ปิฬิสฺนาฐี้
บฺชุบัลฐี ๖+๑ ตำ ฯ

บรรทัดที่ ๖. ปีสู้ไตฺรณีสุ่งสำเรฺญ ๆ ชู้ปฺเปาะเหตุบชิสฺวาย
บฺชุยเเก้ปฺระเเกาะชิญฺญาณาไนอชาตาลเเญ้
ตาสู่ไสโสัมาเปาะเญ้ ฯ

ตอนบนด้านในบานประตูขวามีจารึกอักษรขอมภาษาไทย ๖ บรรทัด ดังนี้ :–

บรรทัดที่ ๑ ชู้อนุเมาธนาฐิสฺวรกุสล เฬ้ปุญฺญกิริยาอ้ตฺวชู้ตุกๆ
ชนสฺนาสฺวามปฺรำชฺญ ๆ ชนีสุ้วัยเสาชกุสลชู้นภาไตฺรสฺวา
ไส ฯ

บรรทัดที่ ๒ ...

บรรทัดที่ ๓ ...

บรรทัดที่ ๔ ...

บรรทัดที่ ๕ ...

บรรทัดที่ ๖ ...

ถอดออกเป็นภาษาไทยปัจจุบันได้ดังนี้ :—

ตู้ใบนี้พระมหาบุญนาคดรุณพุทธบุตรมีวิสุทธิศรัทธาโสมนัส สัมปะยุตตะญาณนิยมอุดมรำพึงเห็นโลกสนธิวาสนี ย่อมวิบัติแปรปรวนด้วยทุกข์โศกโรคภัยฉิบหายต่าง ๆ นานา ด้วยชาติ ชรา พยาธิ มรณะ ทุกข์

เป็นประธาน จึงให้ถาปนาการจนาไว้เป็นธรรม เจติยถาน บรรจุพระปริยัตติไตร เป็นปัจจัยแก่พระปฏิบัติธรรม พระปฏิเวธธรรม

สืบพระศาสนาเป็นที่บูชาแก่ปัจฉิมาชนตาสัตว์ด้วยกรุณา เมตตา จิตจงสมิทธิ ทรงพระไตรปิฎกกับทั้งอรรถ

กถาฎีกา สร้างเมื่อพระพุทธศักราชล่วงแล้ว ๒๓๒๔ วัสสาเศษสังขยา ๗ เดือน กับสิบสามวัน ปัจจุบันวันศุกร์แรม ๑๔ ค่ำ เดือนอ้าย

ปีฉลูตรีนิศกสำเร็จ ขอจงเป็นเหตุปนิสัย ปัจจัยแก่พระโพธิญาณในอนาค (ต) กาล แม้นท่านผู้ใดได้มาเห็นแล้ว

จงอนุโมทนาเอาส่วนกุศล เป็นบุญกิริยาวัตถุจงทุก ๆ ชน ตามความปรารถนา ข้อหนึ่งด้วยเดชกุศลของข้าได้สร้างไว้

จะเกิดไปชาติใด ๆ ความเข็ญใจจงอย่ามี หมู่อริให้พ่ายแพ้ แล้วให้กอปรด้วยสติ บุญญา เห็นอนิจจังทุกขัง อนัตตา

บันเทาราคะ โทสะ โมหะ โลภะ มัจฉิริยะ มานะ ทิฐิ ทั้งปวง จิตนั้นจงน้าวหน่วงเอาการกุศลถ้วนงามจงทุกชาติอย่าได้มี

ความประมาทในสมบัติ ให้เร่งบำเพ็ญบารมี ๑๐ ทัสจงครบ ขอให้ ฯ ข้า ฯ ได้พบสมเด็จพระพุทธิเจ้าจงทุก ๆ พระองค์

จำเดิมแต่พระศรีอาริยเมตไตรยเจ้าตราบเท่าถึงสำเร็จแก่พระโพธิญาณในอนาคตกาลโน้นเถิด

เสร็จเป็นมูลค่า ๑ ชั่ง ๒ บาท ๒ สลึง ด้วยกันแล ...

BKK. 58 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Pathum Khongkha, Bangkok, on May 5, 1922, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 112 cms., bottom width $122\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 72 cms., bottom width 78 cms.

Height $176\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has portraits of divine door guardians.

ด้านหน้า บานประตูขวาซ้ายเขียนภาพเทพทวารบาลทรงพระขรรค์และดอกไม้ ๑ ช่อ ประทับยืนอยู่บนบัลลังก์ด้านละ ๑ องค์ ยกพระบาทขึ้นหนึ่งข้าง และเขียนภาพยักษ์แบกบัลลังก์ ๆ ละ ๑ ตน พื้นหลังของภาพเทพทวารบาลเขียนลายกนกเปลวก้านขดและกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค คชสีห์ และออกเถาช่อกนก กึ่งกลางของด้านหน้าทำลายนูน ๒ ชั้นเป็นรูปประจำยามรัดอก

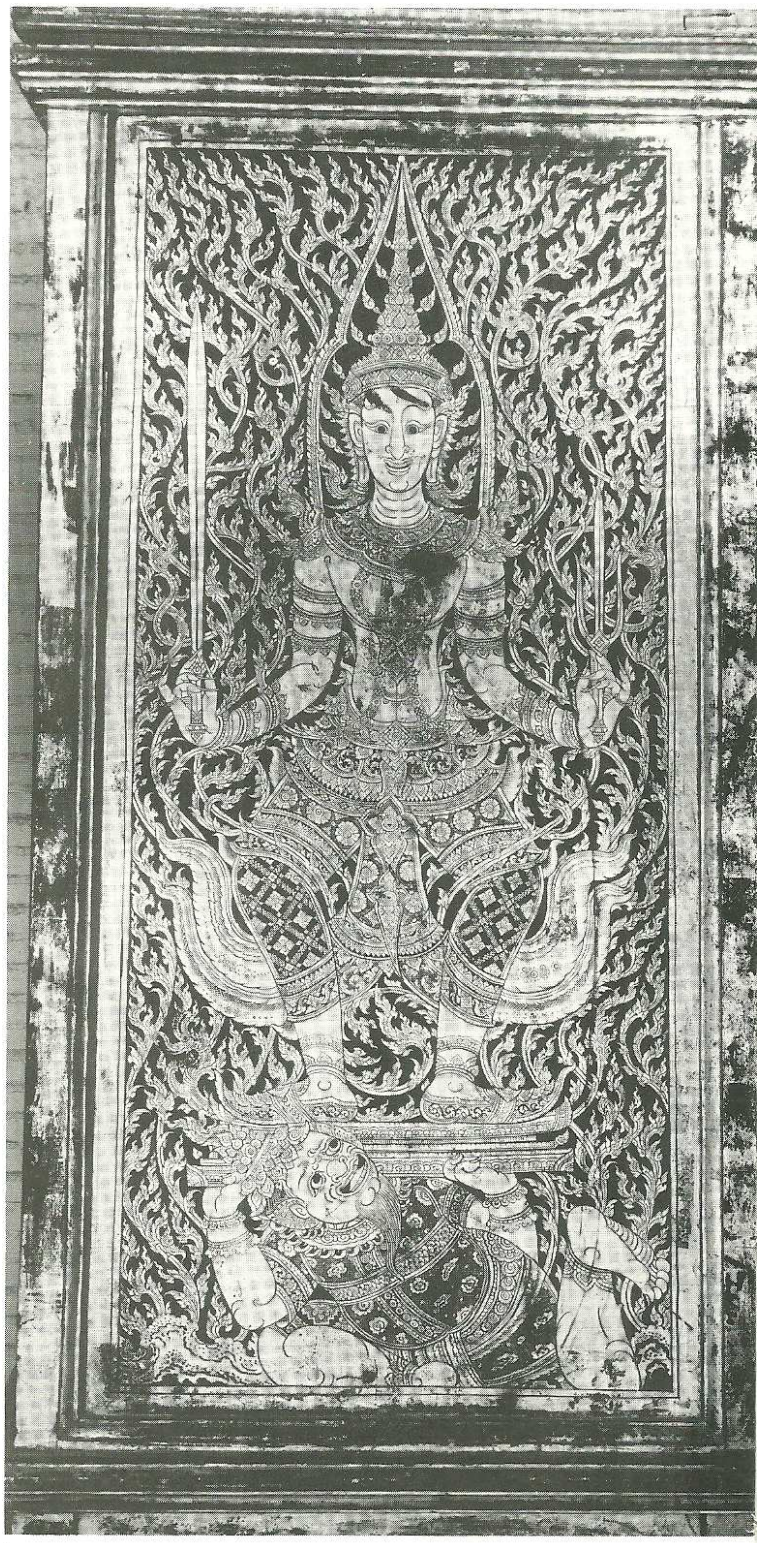

ด้านข้างขวา ตอนล่างเขียนภาพครุฑยุดนาค ๓ ตัว ตอนกลางถึงตอนบนเขียนภาพเทพทวารบาลทรงธนู และคันศร ประทับยืนยกพระบาทขึ้นข้างหนึ่ง ผันพระพักตร์ไปทางซ้าย ส่วนพระบาทอีกข้างหนึ่งนั้นเหยียบอยู่บนตัวนาคที่พญาครุฑยุดไว้ได้ทางมุมขวา พื้นหลังเขียนภาพกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ หน้าขบ ออกเถา ครุฑ นาค คชสีห์

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพเซี่ยวกางแบกเทพทวารบาล ทรงพระขรรค์และตรีศูล ประทับยืนอยู่บนบัลลังก์ ผันพระพักตร์ตรง พื้นหลังของภาพเทพทวารบาลเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อยครุฑคาบ ออกเถา ครุฑ นาค คชสีห์

ด้านหลัง เขียนภาพเทพทวารบาล ๒ องค์ ตกแต่งด้านหลัง มีสันขอบกลางซึ่งลงทองทึบแบ่งกลางเป็นด้านขวาและซ้าย ด้านขวาเขียนภาพเทพทวารบาลทรงถือพระขรรค์และช่อกนกหนึ่งช่อ ทรงเครื่องประดับมีสร้อยสังวาลย์ ทองพระกรครบเครื่องประทับยืน ผันพระพักตร์ตรง อยู่บนนาคบัลลังก์ เหนือภาพเทพทวารบาลเขียนภาพนักสิทธ์ ๒ ตน ประนมมือเหาะลอยตัวอยู่ใกล้ ๆ เมฆที่เขียนเป็นรูปหน้าขบ พื้นหลังเขียนช่อกนกเปลวครุฑคาบ บางช่อออกเถาหัวครุฑ ตกแต่งประปราย ทิ้งช่องไฟให้เห็นช่อกนกกระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนซีกซ้ายมือเขียนภาพเทพทวารบาลทรงพัสตราภรณ์และเครื่องประดับ ทรงถือพระขรรค์และช่อกนกหนึ่งช่อ ประทับยืนอยู่บนนาคบัลลังก์ ใต้บัลลังก์เขียนภาพหน้าขบ ส่วนพื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อยครุฑคาบ ออกเถาครุฑและช่อกนก ตอนบนสุดเขียนภาพนักสิทธ์ ๒ ตน ตนทางซ้ายประนมมือถือช่อดอกไม้ ตนทางขวาถือช่อดอกไม้ไว้ในมือซ้าย ทั้ง ๒ องค์อยู่ในท่าเหาะเหินเดินอากาศ

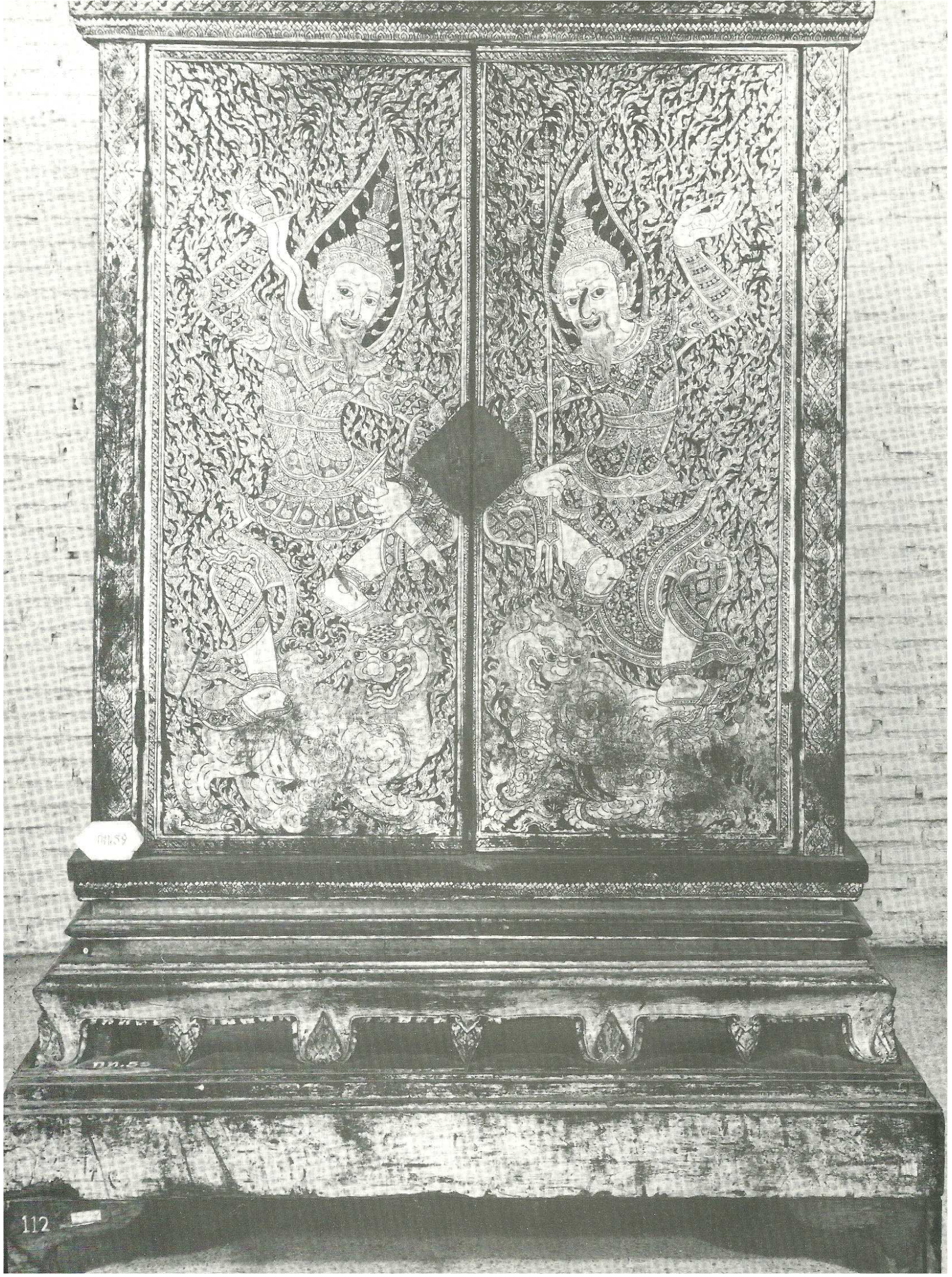

กท.๕๙ ตู้ฐานสิงห์ (เลขที่เดิม ๑๑๒)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๙ ซม. ล่าง ๑๒๒ ซม.

ด้านข้างบน ๗๑$\frac{๑}{๒}$ซม. ล่าง ๙๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๖๑ ซม.

สภาพ รักบางส่วนกะเทาะ ลายลบเลือนบางตอน โดยเฉพาะขอบล่างด้านหน้าลบเลือนหมด ผนังตู้ด้านข้างซ้ายแตกเนื้อไม้แยก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาเลื้อย ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ เทพนมครึ่งตัว เทพธิดารำครึ่งตัว เคล้าภาพหน้าขบ กระรอก นก สัตว์หิมพานต์ และภาพเซี่ยวกางยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นภาพเซี่ยวกาง ริมขวาถือตรี ริมซ้ายถือกริช ยืนอยู่บนหลังสิงโตจีน ด้านขวามีลูกสิงโตจีน ๒ ตัวกำลังเคล้าเคลียอยู่ที่ขาหน้าและหลัง ด้านซ้ายลูกสิงโตจีนตัวหนึ่งอยู่ที่ขาหน้าอีกตัวหนึ่งอยู่บนหลัง กึ่งกลางประตูตู้มีแผ่นโลหะเป็นรูปประจำยามรัดอก

เสาขอบตู้ ๔ ด้านและขอบสันกลางด้านหลังของตู้ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ เสาขอบตู้ด้านหลังเพิ่มลายครุฑคาบเคล้าพุ่มข้าวบิณฑ์

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้าน ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่เป็นลายดอกประจำยามสลับลายก้ามปูขาเดียวสืบต่อกันคล้ายลายเกลียว อยู่เหนือลายบัว

ฐานตู้ ทำเป็นฐานชั้นสิงห์ ขอบล่างเป็นส่วนของฐานปัทม์ ใต้ขอบล่างมีท้องไม้ กึ่งกลางท้องไม้มีลวดบัว ทำเป็นบัวควั่นบัวหงายประกบกัน ลงทองทึบที่ลวดบัว ท้องไม้ลงรักแดงทึบ ใต้ท้องไม้เป็นฐานสิงห์ ด้านหน้าและด้านหลังแบ่งปากสิงห์เป็น ๓ ช่วง ด้านข้างขวาซ้ายแบ่งปากสิงห์เป็น ๒ ช่วง แต่ละช่วงมีกาบเท้าสิงห์จำหลักนูนต่ำประดับ ที่มุมเท้าสิงห์ ทั้ง ๔ มีกาบเท้าสิงห์จำหลักนูนต่ำประดับ ตัวจมูกสิงห์ยาวเลยลงมาจดกับขอบบนของฐานเขียง ที่บัวปากสิงห์ ตัวฐานสิงห์ทั้งหมด และฐานเขียงลงทองทึบ แต่ด้านหลังลบเลือน เห็นเป็นรักดำทึบเกือบทั้งหมด ใต้ฐานเขียงมีขาซึ่งทำขึ้นใหม่ใช้รองรับตามมุมทั้ง ๔ ของฐาน ทำเป็นรูปคล้ายหูช้าง ลงรักดำทึบ

BKK. 59 **A LION'S BASE CABINET**

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on August 31, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 99 cms., bottom width 122 cms.

Sides, top width $71\frac{1}{2}$ cms., bottom width $93\frac{1}{2}$ cms.

Height 161 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Luai". The pattern looks like tongues of flame and creepers. Among them are portraits of garudas, nagas, half figures of Deva gods and dancing goddesses. There are also faces of some creatures, wild animals, the mythical animals of Himavant Forests and a portrait of Sieo Kang, a Chinese divine door guardian.

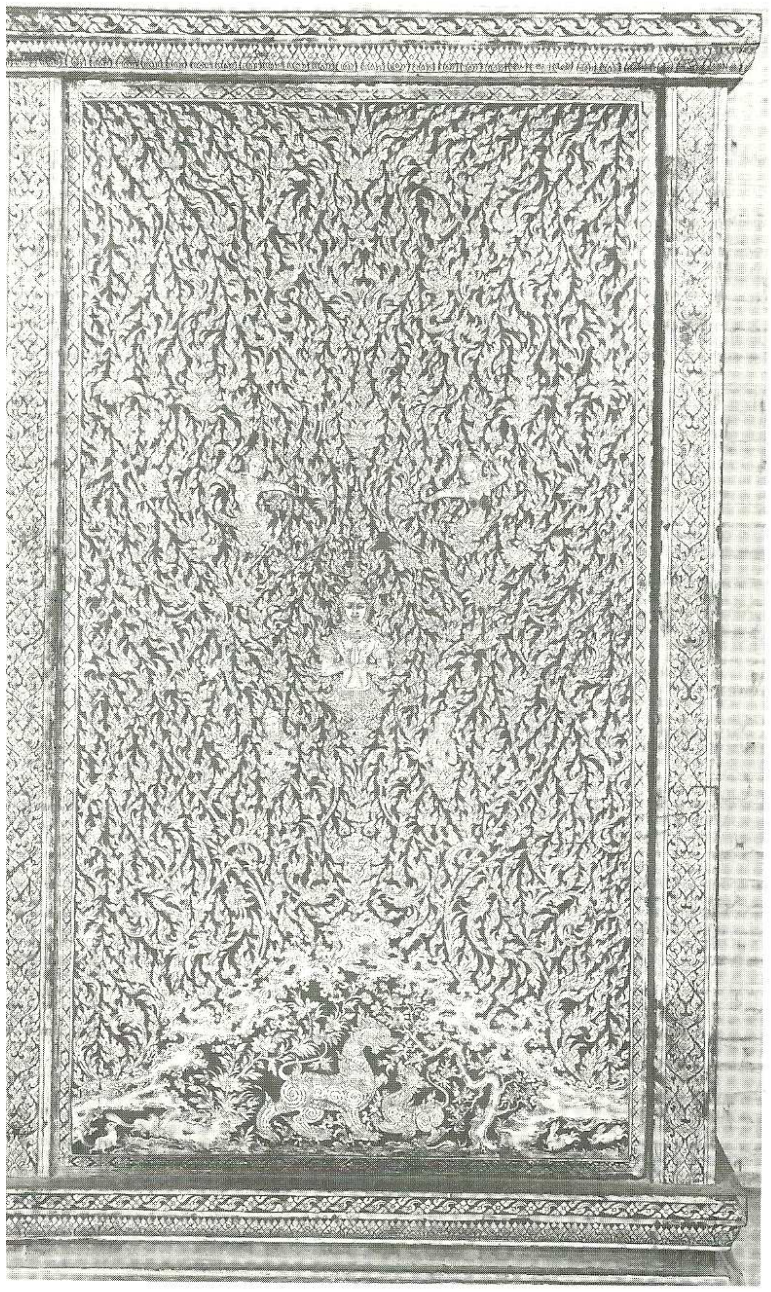

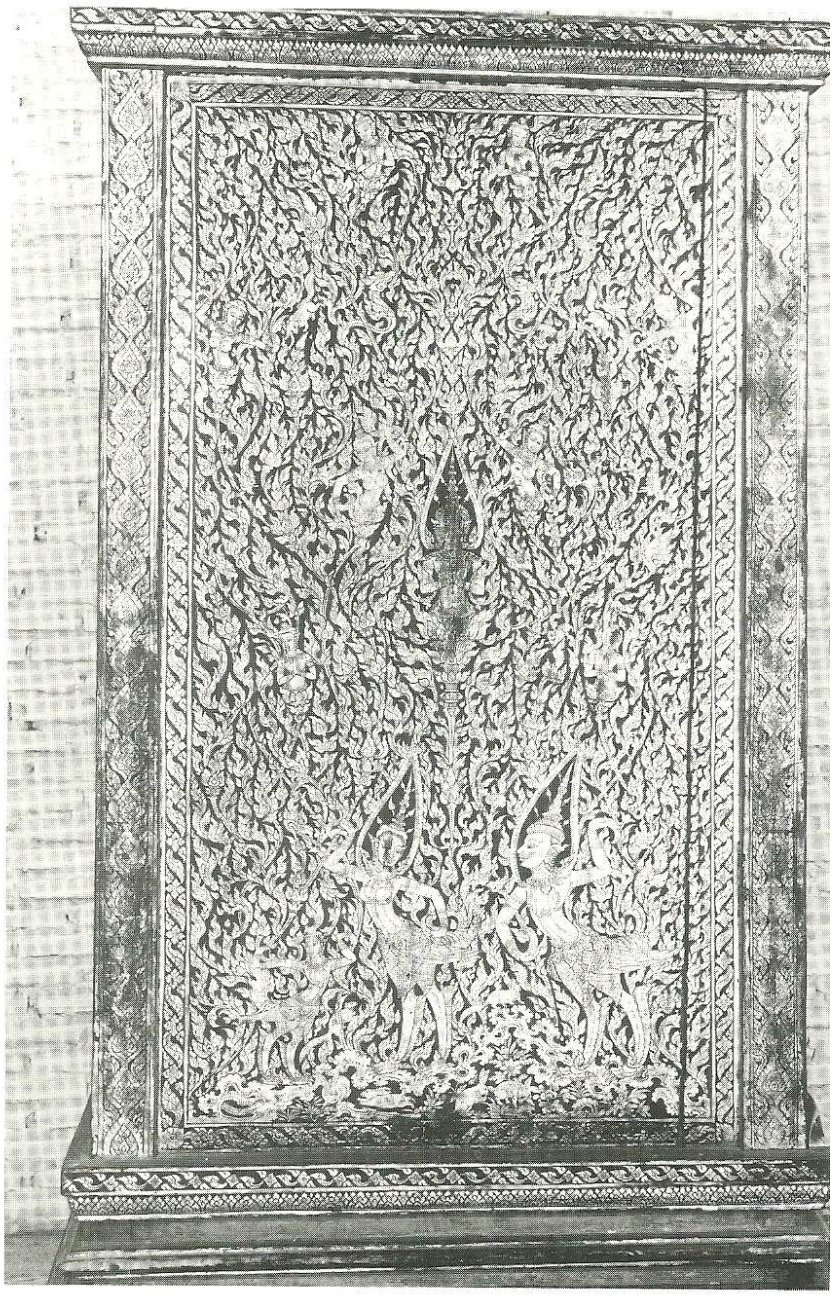

ด้านข้างขวา ตอนกลางมีออกเถาเทพธิดารำ ๒ องค์ ริมขวาอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ ริมซ้ายอยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ถัดลงมาตอนล่างมีภาพออกเถาเทพนมครึ่งตัวอยู่ตรงกลาง มีออกเถาเทพบุตรพนมครึ่งตัวขนาบอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ องค์ ในที่ต่ำลงไปเล็กน้อย ได้ออกเถาเทพนม มีหน้าขบ ตอนล่างมีภาพป่าหิมพานต์ มีแนวเส้นแบ่งภาพเป็นรูปคล้ายโขดหิน เขามอ ตรงกลางมีภาพราชสีห์ ๒ ตัวกำลังหยอกล้อกัน มีกระต่ายอยู่ที่มุมขวา ๑ คู่ กระรอกอยู่ที่มุมซ้าย ๑ คู่

ด้านข้างซ้าย ตอนกลางมีออกเถาเทพนมครึ่งตัว เหนือขึ้นไปขวาซ้ายมีออกเถาเทพธิดารำครึ่งตัวอยู่ข้างละ ๒ องค์ริมขวาซ้าย องค์ที่อยู่ใกล้กับเทพนมอยู่ในท่ารำชื่อ พระลักษมณ์แผลงฤทธิ์ ถัดขึ้นไปริมขวาสุด อยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ ริมซ้าย อยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ตอนล่างใต้ภาพเทพนมลงไปมีออกเถาเทพบุตรพนมมือครึ่งตัวอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ องค์ ตอนล่าง มีภาพกินนร กินรี อยู่ในท่าเริงระบำ ภาพกินนรอยู่ริมขวา ยืนอยู่ในท่ารำชื่อ พระลักษมณ์แผลงฤทธิ์ กินรียืนอยู่ตรงกลาง ในท่ารำชื่อ หงส์ลีลา ริมซ้ายมีลูกกินนรยืนอยู่ในท่ารำชื่อ กินนรฟ้อนโอ่ ต่ำสุดเป็นภาพสุมทุมพุ่มไม้ มีกระต่าย ๔ ตัว วิ่งเล่นตามกอไม้ มีงูโผล่หัวออกมาจากโพรงทางริมซ้าย ๑ ตัว

ด้านหลัง แบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีก มีสันเป็นขอบแบ่งกึ่งกลางตู้ ซีกขวา และซ้ายตกแต่งภาพเหมือนกัน เป็นภาพเทพ-ทวารบาลยืนโดดเดี่ยวเต็มเนื้อที่ หัตถ์ที่อยู่ทางริมเสาขอบตู้ทรงพระขรรค์ อีกหัตถ์หนึ่งซึ่งอยู่ตรงกลางทรงช่อกนก ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ มีภาพดอกไม้ร่วงประดับเสริมส่วนที่ว่าง

กท.๖๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๒๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดเวฬุราชิณ จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหลังบน ๑๐๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๑๗ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๖ ซม.

สูง ๑๗๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด ขาตู้แตกเป็นบางส่วน ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน เนื้อไม้แตก รักกะเทาะ ทำให้ภาพลายรดน้ำหลุดหายไป เชิงตู้ด้านหลังริมขวาหลุดหายไป

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ มีเส้นแบ่งภาพเป็นเกลียวคลื่นหยักไปมาเป็นรูปคล้ายหน้าคนประกอบ

ด้านหลัง ประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย เขียนลายเทพนมในพุ่มข้าวบิณฑ์ สลับกับลายกนกพุ่มข้าวบิณฑ์ หัวเสาขอบตู้เขียนลายกรวยเชิง เชิงเสาเขียนลายกาบพรหมศร ส่วนด้านหลังลงทองทึบ

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิงเฉพาะด้านหน้า และด้านข้างขวาซ้าย ส่วนด้านหลังลงรักแดงทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้างทั้ง ๔ ด้าน ด้านหน้าจำหลักฉลุโปร่งเป็นรูปมังกรขดลำตัว เคล้าพันธุ์พฤกษา ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งและจำหลักขอบนอกของหูช้างเป็นร่องลึกด้วยลายก้านขดผักกูดอยู่บนพื้นหลังที่ลงรักดำ ส่วนด้านหลังลงรักแดงทึบ

BKK. 60 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Welurachin, Thon Buri, in 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $105\frac{1}{2}$ cms., bottom width 117 cms.

Sides, top width $77\frac{1}{2}$ cms., bottom width 86 cms.

Height $174\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-corss tongues of flame and climbing plants.

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้ายเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขวัครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค เทพบุตร ยักษ์กุมารเขามอ และพันธุ์พฤกษาเป็นพื้นหลังของลาย เคล้าภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ บานประตูซ้ายในตอนกลางเขียนภาพหนุมานดั้นกนกไล่ตามนางเบญกายซึ่งเหาะลอยละลิ่วอยู่เบื้องบน เหนือเขามอในตอนล่าง เขียนภาพกินรียืนเหนี่ยวกิ่งกนก ๑ คู่ ตอนล่างสุดของเขามอเขียนภาพราชสีห์ ๑ ตัว ผินหน้าเข้าหาตอนกลางของตู้ ส่วนตอนบนของบานประตูขวาเขียนภาพลิงตัวหนึ่งกำลังโอบปลอบขวัญยักษ์โศกตนหนึ่ง ภาพของลิงและยักษ์คู่นี้เขียนอยู่ในรูปใบโพธิ์ เขียนลายกนกตกแต่งขอบนอกตอนกลางเขียนภาพพระรามทรงดันศรหลังจากที่ทรงแผลงศรแล้ว ใต้ภาพพระรามแผลงศรเขียนภาพกินนรเหนี่ยวกิ่งกนก ๑ คู่ บนเขามอของบานประตูขวาซ้าย เขียนภาพสัตว์ มีกระต่าย นก งู เสือ กวาง โขดหินบางตอนของเขามอเขียนเป็นใบหน้าของบุรุษเพศ ตอนล่างของเขามอของบานประตูขวา เขียนหน้าคนมีแขนซ้ายยื่นออกมายึดโคนหางของราชสีห์ซึ่งอยู่ในตอนล่างสุด กึ่งกลางของบานประตูตู้ด้านหน้าเขียนลายประจำยามรัดอก

ด้านข้างขวา ตกแต่งพื้นหลังด้วยลายกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาพระพรหมครุฑนาค เทพบุตร มนุษย์ ส่วนที่ออกเถาพระพรหมนั้น เขียนพระพักตร์เพียง ๓ ด้าน ตอนล่างสุดเขียนภาพกินรีเหนี่ยวกิ่งกนก ๑ คู่ ใต้เขามอเขียนภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ตอนหนุมานองคตและสุครีพถามนกสัมพาทีถึงหนทางที่จะไปกรุงลงกา

ด้านข้างซ้าย เขียนลายกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค เทพบุตร มนุษย์ เคล้าภาพนกเป็นพื้นหลัง ตอนบนเขียนภาพพระนารายณ์ทรงครุฑ ยุดนาค ตอนล่างเหนือภาพเขามอเขียนภาพกินนรเหนี่ยวกิ่งกนก ๒ ตัว ตอนล่างสุดเขียนภาพพระรามเดินทัพ มีลิงเดินตาม ๑ ตัว อยู่ทางมุมซ้าย ส่วนมุมขวาเขียนภาพ ยักษ์เดินทัพพร้อมด้วยพลยักษ์ ๑ ตน

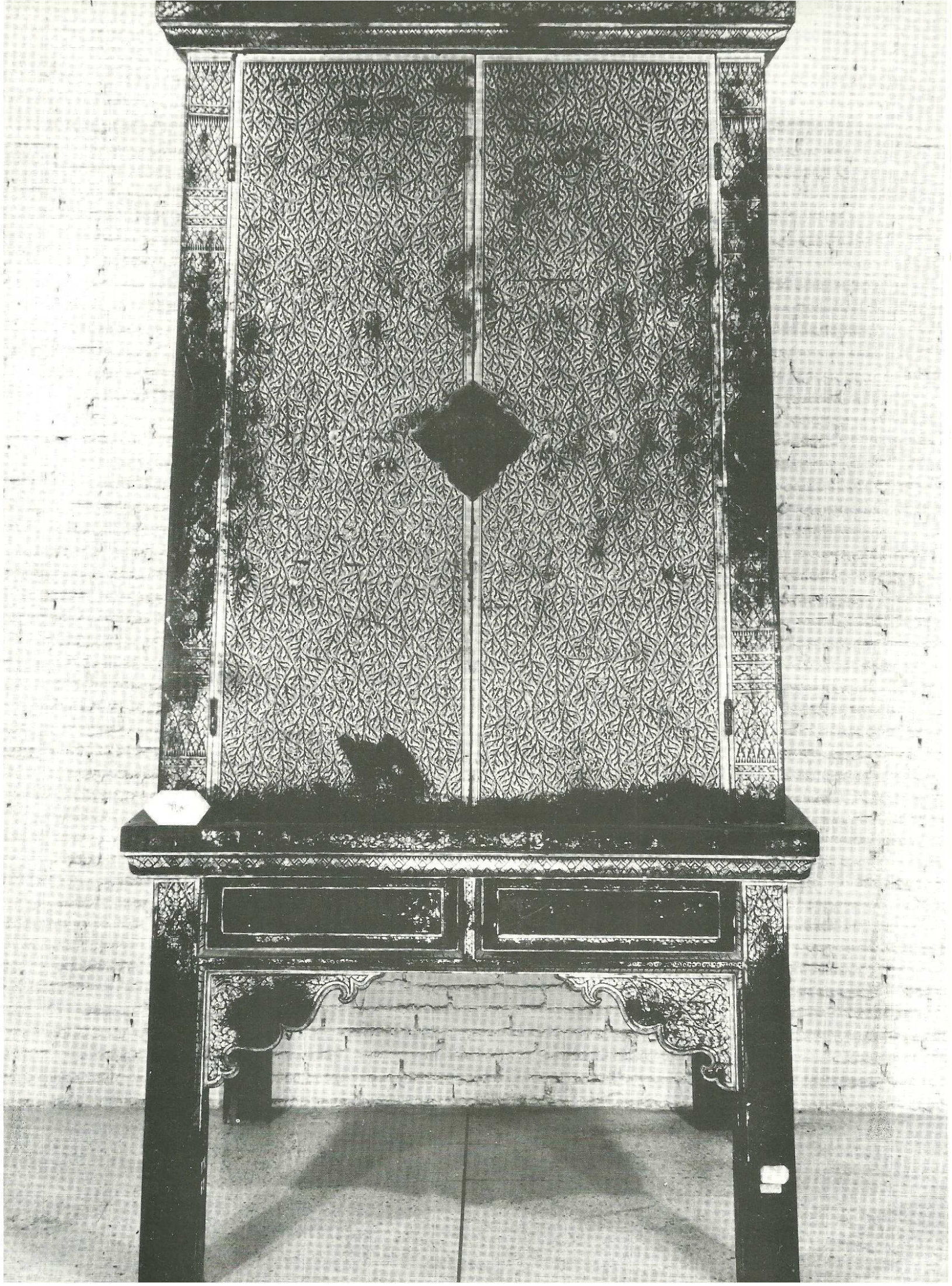

กท.๖๑ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๕)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร เป็นฝีมือหม่อมเจ้าถึก พระธรรมไตรโลก (ม.ร.ว. เจริญ อิศรางกูร) ทูลถวายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๗ ซม. ล่าง ๙๕½ ซม.

ด้านข้างบน ๘๐½ ซม. ล่าง ๘๙½ ซม.

สูง ๑๘๑ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลวดลายลบเลือนมาก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก

ด้านหน้า ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ เขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ในระหว่างเถากนกเต็มเนื้อที่ กึ่งกลางประตูตู้ด้านหน้ามีแผ่นโลหะทำเป็นรูปประจำยามรัดอก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ตั้งแต่ขอบบนถึงกรอบลิ้นชักลงรักดำทึบไม่มีเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงเฉพาะด้านหน้า ลายลบเลือนเห็นเพียงส่วนบนเล็กน้อย เหนือลายกรวยเชิงตรงกรอบลิ้นชักเห็นเป็นลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศอยู่เหนือลายบัว

กรอบลิ้นชัก ด้านหน้าลบเลือนอ่านไม่ได้ ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยลายประจำยามก้ามปูใบเทศอยู่ภายในกรอบ ที่กรอบเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถา ด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ อยู่ภายในกรอบ ที่กรอบเขียนลายพันธุ์พฤกษาเถาประดิษฐ์อย่างใหม่

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเถาประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายน่องสิงห์ขนาบอยู่ตามมุมขอบลวด ขอบลิ้นชัก และขอบเสาด้านใน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ๓ ด้าน ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเถาไขว้ มีรูปหน้าขบครึ่งหน้าอยู่ที่ริมขาตู้

BKK. 61 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : This cabinet was built by Mom Chao Thuk. It was presented to the National Library by Phra Dhamma Triloke (Mom Rajawong Charoen Issarangkura) and came from Wat Rakhang Khositaram in 1910.

Size : Back and Front, top width 87 cms., bottom width $95\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $80\frac{1}{2}$ cms., bottom width $89\frac{1}{2}$ cms.

Height 181 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of nagas, garudas, birds and squirrels.

กท.๖๒ ตู้ฐานสิงห์ (เลขที่เดิม ๑๑๑)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๐ ซม. ล่าง ๑๑๘ ซม.
ด้านข้างบน ๖๙ ซม. ล่าง ๙๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.
สูง ๑๗๙ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อย ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหน้า พื้นหลังตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาใบเทศ เคล้าภาพนก กระรอก ตอนกลางของบานประตูขวาซ้ายตกแต่งภาพเทพทวารบาลประทับยืน พระบาทข้างหนึ่งเหยียบเหนือหัวสิงโตจีน ในพระหัตถ์ทั้งสองทรงถือหอกเป็นอาวุธ กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

ด้านข้างขวาซ้ายและด้านหลัง พื้นหลังเขียนด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาเคล้าภาพนกและกระรอกทั้ง ๓ ด้าน แต่เขียนภาพสัตว์ตกแต่งต่างกันที่ตอนล่างของแต่ละด้าน คือ ด้านข้างขวาเขียนภาพม้ามังกร ๑ คู่ ด้านข้างซ้ายเขียนภาพราชสีห์ ๑ คู่ ส่วนด้านหลังมุมขวาเขียนภาพเสือ ๑ ตัวกำลังขบกัดหลังกวางไว้ ส่วนกวางตัวอื่น ๆ อีก ๔ ตัววิ่งกระเจิดกระเจิงหนีไปทางมุมซ้าย

เสาขอบตู้ ทั้ง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาอยู่เหนือลายบัวรวน

ท้องไม้ กึ่งกลางของท้องไม้ตกแต่งด้วยขอบลวดบัวและเขียนลายรักร้อยบัวร้อย

ฐานตู้ ประกอบด้วยฐาน ๓ ชั้น ชั้นแรกเรียกว่า ฐานปัทม์ ได้แก่ ส่วนที่เรียกว่าขอบล่างลงมาถึงท้องไม้ ฐานที่สองเรียก ฐานชั้นสิงห์ อยู่ต่อจากฐานปัทม์ ตกแต่งด้วยลายบัวหลังสิงห์และจำหลักปากสิงห์รอบฐาน ด้านหน้าจำหลักปากสิงห์ ๓ ปาก ด้านข้างจำหลักปากสิงห์ ๒ ปาก ซึ่งแต่ละปากจะมีฟันสิงห์และกาบเท้าสิงห์เป็นองค์ประกอบ เหนือปากสิงห์ หรือส่วนที่เรียกว่า ลายสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ ต่ำจากฐานชั้นสิงห์ลงมาเป็นฐานเขียง ตกแต่งด้วยลายดอกและใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่เลียนแบบลายสังวาลเพชรพวง

BKK. 62 **A LION'S BASE CABINET**

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 100 cms., bottom width 118 cms.
Sides, top width 69 cms., bottom width $90\frac{1}{2}$ cms.
Height 179 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has portraits of divine door guardians.

ПИ63
ПИ.
63

กท.๖๓ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๗๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดดุสิตารามวรวิหาร (เสาวคนธ์) จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๗๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๒ ซม.

ด้านข้างบน ๖๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๕๔ ซม.

สภาพ ชำรุด เนื้อไม้บางส่วนหลุดหายไป รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ เขียนภาพเล่าเรื่องทศชาติ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดจากขอบบนลงมาจนถึงขาตู้

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยดอกไม้และลายกรวยเชิงประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์กลาย

เสาขาตู้ เขียนลายเครือเถาไขว้ดอกไม้และลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาอยู่เหนือลายบัว

กรอบลิ้นชัก เขียนลายกนกก้านขด ครุฑคาบ เคล้าภาพหน้าขบซึ่งอยู่กึ่งกลางของกรอบลิ้นชัก

ลิ้นชัก จำหลักลายนูนต่ำรูปมังกรขดลำตัวคดโค้งไปมา

ลูกตั้ง เขียนลายก้านต่อดอกใบเทศ

ขอบลวด เขียนลายเครือเถาดอกไม้

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ๓ ด้าน ยกเว้นด้านหลัง จำหลักลายนูนต่ำ ลายเถาไม้คดโค้งไปมา มีเถาเกี่ยวไขว้อยู่เหนือจมูกสิงห์เคล้าภาพลายเมฆ ส่วนที่จำหลักลายที่ลิ้นชักและเชิงตู้ลงทองทึบอยู่บนพื้นหลังที่ลงรักดำทึบ

BKK. 63 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Dusitaram, Thon Buri, on May 7, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $73\frac{1}{2}$ cms., bottom width 82 cms.

Sides, top width $63\frac{1}{2}$ cms., bottom width $70\frac{1}{2}$ cms.

Height 154 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya being lured by beautiful women and a poisonous snake. Mahajanaka Jataka depicts Mekhala, a goddess of sea-faring men, descending to lift Mahajanaka out of the sea. Sama Jataka depicts Suvannasama being shot by an arrow of Piliyakkha, a demon king. Nimi Jataka depicts Prince Nimi visiting heaven. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha raising his sword to threaten King Culani. Bhuridatta Jataka depicts Alambayana, an unscrupulous Brahmin, seizing Bhuridatta naga. Canda Kumara Jataka depicts Indra descending from the Tavatimsa Heaven to disrupt a sacrificial ceremony. Narada Jataka depicts Narada, a divine sage, descending from the Brahma world to help Princess Ruja. Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhura Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, being thrown into a valley by Punaka, a demon general. And Vessantara Jataka, representing the Children Canto, depicts Prince Vessantara asking his two children to come out of a pond where they are hiding under lotus leaves.

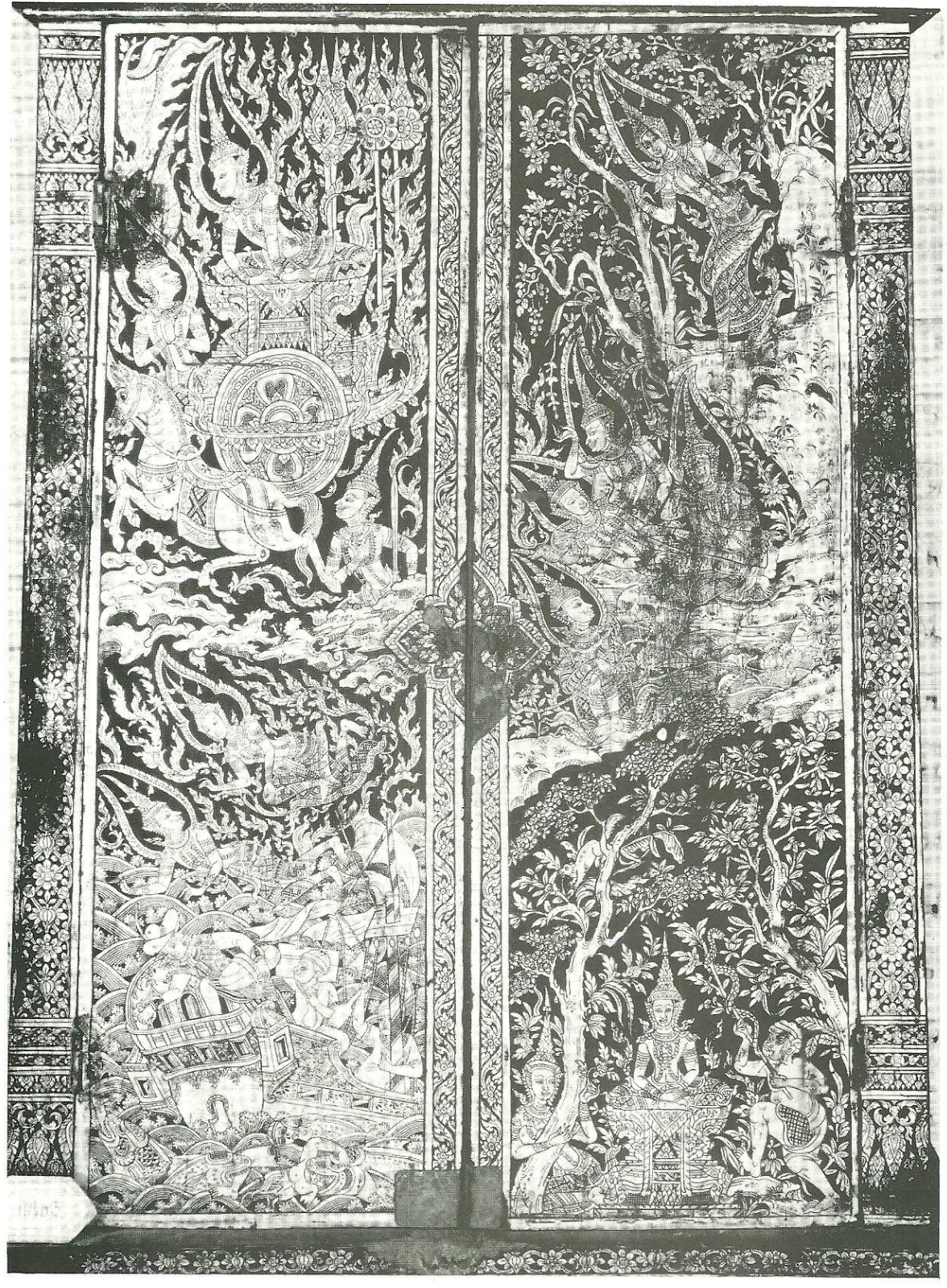

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้ายเขียนภาพเล่าเรื่องทศชาติดังนี้ ตอนล่างของบานประตูขวา เขียนภาพเตมิยชาดก ตอนทดสอบเตมิยกุมารด้วยการเอางูพิษมาอยู่ใกล้พระองค์ พระกุมารก็มิได้แสดงอาการตกพระทัยหรือทรงหวาดกลัวแต่อย่างใด บ้างก็นำสาวงามถือดอกไม้มายั่วยวนพระกุมารให้ทรงหลงใหล แต่เตมิยกุมารก็มิได้ทรงหวั่นไหวแต่อย่างใด ตอนล่างของด้านซ้าย เขียนภาพมหาชนกชาดก ตอนเรือสำเภาอัปปาง พระมหาชนกแหวกว่ายอยู่ในมหาสมุทร และนางมณีเมขลาสงสารที่ต้องว่ายน้ำอยู่ถึง ๗ วัน จึงเหาะลงมาช่วยพระมหาชนก ตอนบนของบานประตูขวา เขียนภาพสุวรรณสามชาดก ตอนชนกชนนีอุ้มสุวรรณสามให้นอนพาดตักของทั้ง ๒ คน ต่างก็โศกาอาดูรที่สุวรรณสามได้สิ้นชีวิตไป ใต้ภาพสุวรรณสามจะเห็นกษัตริย์ปีลยักษ์แห่งกรุงพาราณสีทรงสลดพระทัย ประทับนั่งกอดพระชานุและทรงถือคันศรไว้ด้วย เหนือภาพสุวรรณสามเขียนภาพเทพธิดากำลังย่างพระบาท พระหัตถ์ข้างขวาเกาะต้นไม้ไว้ ตอนบนของบานประตูซ้าย เขียนภาพเนมีชาดก ตอนพระมาตุลีนำเสด็จพระเจ้าเนมีราช เพื่อทอดพระเนตรเมืองสวรรค์และเมืองนรก ริมบานประตูเขียนลายกนกเครือเถาเลื้อย กึ่งกลางตู้เขียนลายประจำยามรัดอก

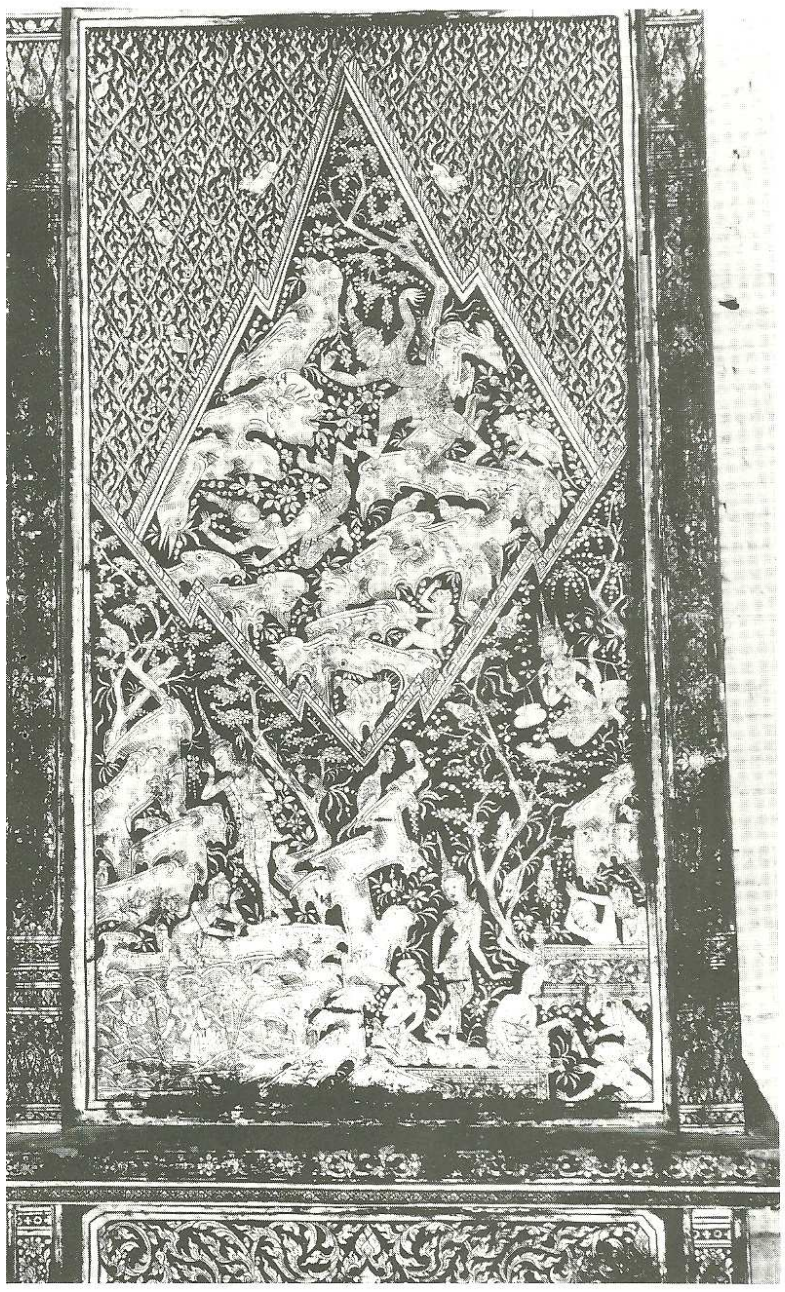

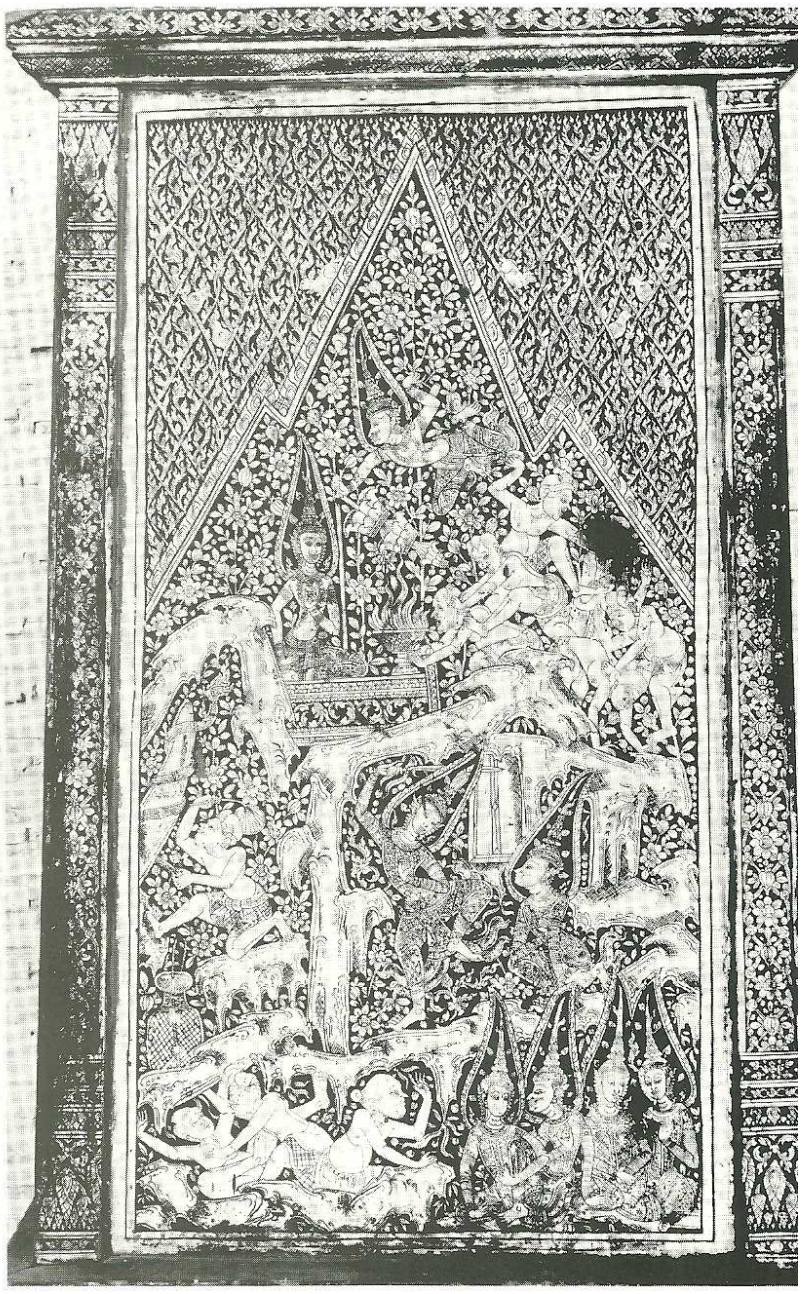

ด้านข้างขวา พื้นหลังตอนบนเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก กระรอก ออกเถาครุฑ นาค มุมขวาของตอนล่างเขียนภาพนารทชาดก ตอนพระพรหมนารททรงใช้คานทอง หาบทอง เหาะลงมามอบให้เจ้าหญิงรุจา เพื่อใช้จ่ายในการบริจาคทาน มุมล่างซ้ายเขียนภาพเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดรทรงเรียกพระโอรสธิดา คือ พระกัณหา ชาลี ซึ่งหลบอยู่ในสระบัวให้ขึ้นมาจากสระ ตอนกลางเขียนภาพวิธุรชาดก ตอนปุณณกะยักษ์จับวิธุรบัณฑิตโยนลงไปในหุบผา แต่วิธุรบัณฑิตไม่เป็นอันตรายแต่อย่างใด ศิลปินได้เขียนภาพโขดหินเป็นรูปหน้าคนและหน้าสัตว์นานาชนิด เช่น ลิง นก กระต่าย เสือ หมู กวาง เคล้าภาพลิงและนก

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพมโหสถชาดก ภูริทัตชาดก และจันทกุมารชาดก อยู่ในกรอบเส้นหยักฟันปลา ๓ หยัก ตกแต่งขอบด้วยกนกใบเทศ พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถา ครุฑ นาค เคล้าภาพนก กระรอก ชาดกทั้ง ๓ เรื่องมีดังนี้ คือ ตอนล่าง เขียนภาพมโหสถชาดก ตอนมโหสถยกพระขรรค์ขู่พระเจ้าจุลนี มุมล่างขวาเขียนภาพตัวจำนำ ๔ พระองค์ และมีภาพพราหมณ์ ๑ คน และชาย ๑ คู่กำลังต่อสู้กัน เหนือภาพชายคู่นี้เขียนภาพภูริทัตชาดก ตอนพราหมณ์อาลัมพายน์จับนาคภูริทัตต์ เหนือภาพภูริทัตชาดก และมโหสถชาดก เขียนภาพจันทกุมารชาดก ตอนท้าวสักกะทรงถือค้อนและสิ่ว เสด็จลงมาหักฉัตร ทำลายพิธีบูชายัญพระจันทกุมารท่ามกลางฝูงชนที่กำลังวิวาทกัน

กท.๖๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๒๓)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ ได้มาแต่วัดนางนองวรวิหาร จังหวัดธนบุรี ได้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๔$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๒๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๘๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ รักที่ประจำยามรัดอก และที่บานพับกะเทาะออก เนื้อไม้ที่เสาขอบตู้ด้านหน้าขวาตอนล่างมีรอยแหว่ง สีทองหมองลายลบเลือนเป็นบางตอน มีสังกะสีปะอยู่ที่ขอบบานประตูตู้ตอนล่าง ด้านหลังและด้านข้างขวามีรอยไม้แตก เชิงตู้ด้านข้างขวาหักหายไปบางส่วน กระจกที่ประดับเชิงตู้ หลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำตกแต่งภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ เป็นเรื่องกองทัพ ๔ เหล่า หรือที่เรียกว่า จตุรงคเสนา

เสาขอบตู้ ๔ ด้านทำเป็นเสาย่อมุม ตกแต่งด้วยลายเกี่ยวสอดแบบลายขัดประดิษฐ์อย่างใหม่เลียนแบบลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๔ ด้านทำเป็นลายรูปลูกฟัก มีภาพพระยานาคอยู่ภายในลูกฟัก

ขอบบน ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามก้ามปูเหนือลายบัว เหนือขอบบนตรงส่วนขอบหลังคาตู้ทำเป็นรูปบัวคว่ำ และเขียนลายบัวคว่ำโดยรอบ ๔ ด้าน

ขอบล่าง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยาม ๔ กลีบเหนือลายบัว แต่ลายลบเลือนมากอ่านเกือบไม่ได้

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ จำหลักนูนต่ำด้วยลายก้านขดผักกูด ประดับพื้นหลังด้วยกระจกสีขาว ตัวลายลงทองทึบ

ด้านในของตู้ ทุกด้านตกแต่งด้วยภาพลายรดน้ำ ประตูตู้ขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์เทพนมดอกลอย ผนังภายในตู้ด้านหลัง และด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ดอกลอย เพดานหลังคาตู้และเพดานใต้ชั้นในตู้ ๒ ชั้น ตกแต่งด้วยภาพดาวรายขนาดต่าง ๆ กันเต็มเนื้อที่ ขอบหน้าชั้นในตู้ ๒ ชั้น ตกแต่งด้วยลายประจำยามดอกสี่กลีบเหนือลายบัวคว่ำ เสาขอบในตู้และไม้ที่รองชั้นในตู้ลงทองทึบ พื้นชั้นในตู้ทั้ง ๓ ชั้นลงทองทึบ

BKK. 64 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : Removed from Wat Nang Nong, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $114\frac{1}{2}$ cms., bottom width $121\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $81\frac{1}{2}$ cms., bottom width $85\frac{1}{2}$ cms.

Height $177\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with the four arms of the ancient Thai army comprising the elephants, the chariots, the cavalry and the infantry.

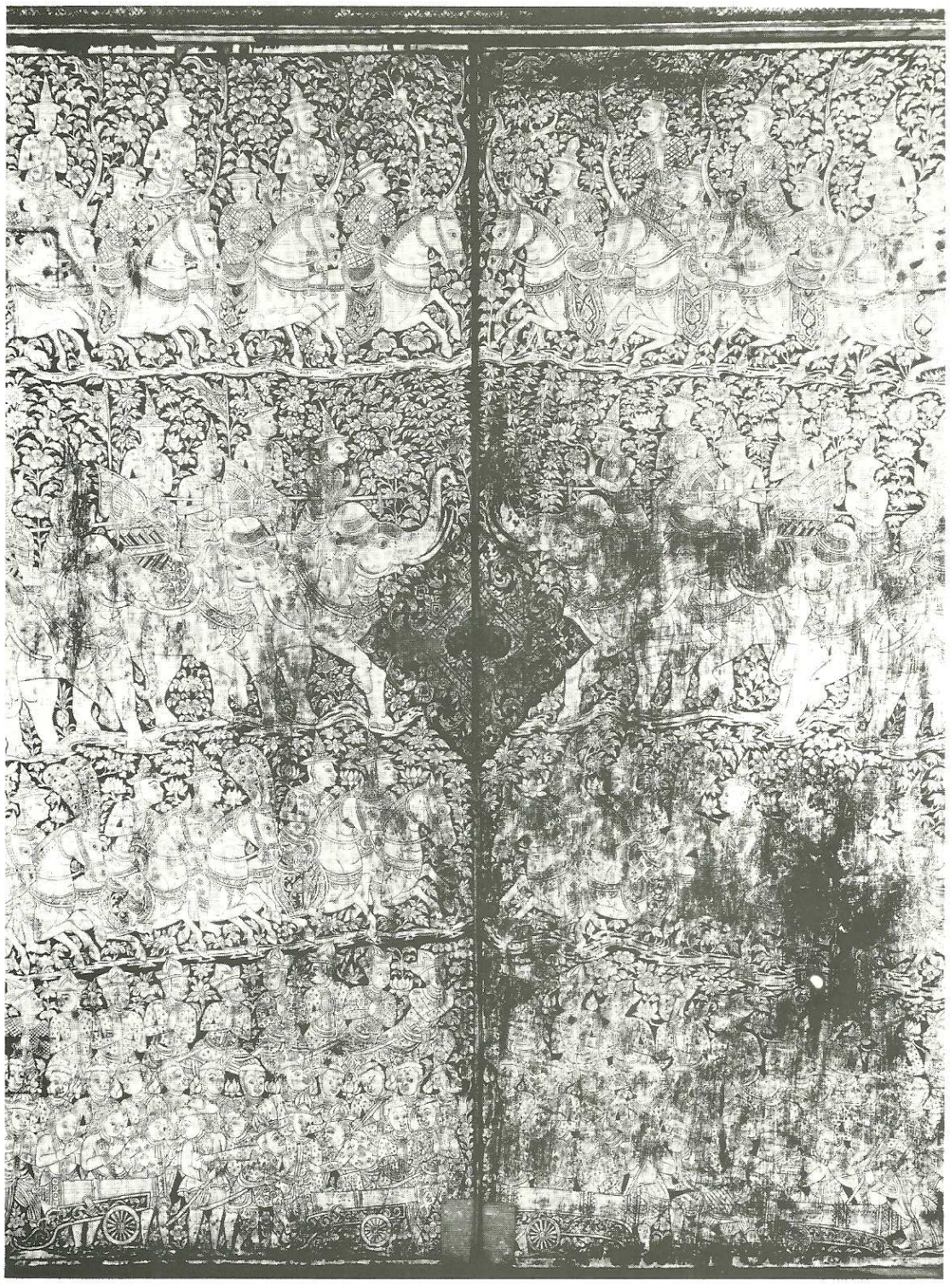

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนกัน คือ เป็นภาพจตุรงคเสนา หรือกองทัพ ๔ เหล่า แต่ละด้านเขียนภาพแบ่งเป็น ๔ ตอน บุคคลในภาพหันหน้าเข้าหากัน คือ ด้านขวาหันหน้าไปทางซ้าย ด้านซ้ายหันหน้าไปทางขวา ภาพแต่ละตอนเขียนเป็นภาพพื้นดินแทนเส้นแบ่งภาพ และมีภาพต้นไม้เป็นพื้นหลังเสริมส่วนที่ว่าง เป็นการแสดงให้เห็นว่าภาพกองทหารเหล่านี้เดินอยู่ในราวป่า ตอนบนเป็นภาพกองทัพรถ ในภาพแต่ละด้านมีภาพม้าเทียมรถ ๔ ตัว เดินเรียงแถวกัน เห็นเพียงส่วนหน้ารถ มีงอนรถ และธงประจำรถโผล่ให้เห็นเพียงเล็กน้อย บนรถมีทหารประจำรถและสารถีนั่งพนมมือข้างละ ๗ คน ถัดลงมาตอนกลางเป็นภาพกองทัพช้าง ในภาพมีช้างข้างละ ๔ เชือกเดินเรียงแถวกัน บนหลังช้างมีทหารประจำคอช้างและกลางช้างนั่งพนมมือด้านละ ๖ คน ถัดลงมาตอนล่างเป็นภาพกองทัพม้าเดินเรียงแถวกัน มีม้าข้างละ ๖ ตัว ทหารนั่งอยู่บนหลังม้าอยู่ในท่าถือดอกบัวพนมมือ ต่ำสุดเป็นภาพกองทัพพลเดินเท้า ในภาพมีแถวทหารแถวบนทหารนั่งคุกเข่าพนมมือเรียงแถวกัน แถวที่ ๒ เป็นแถวทหารยืนอยู่ในท่าพนมมือเช่นกัน แถวล่างสุดเป็นภาพทหารยืนพนมมือบ้าง ทำท่าต่าง ๆ กันออกไปบ้าง มีปืนใหญ่อยู่หน้าแถวทหารด้านละ ๒ กระบอก แถวล่างสุดของด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายมีภาพทหารบางคนแต่งตัวสวมหมวกไว้ผมยาวแบบชาวยุโรป กึ่งกลางประตูตู้เขียนลายรูปประจำยามรัดอกบนแผ่นโลหะ

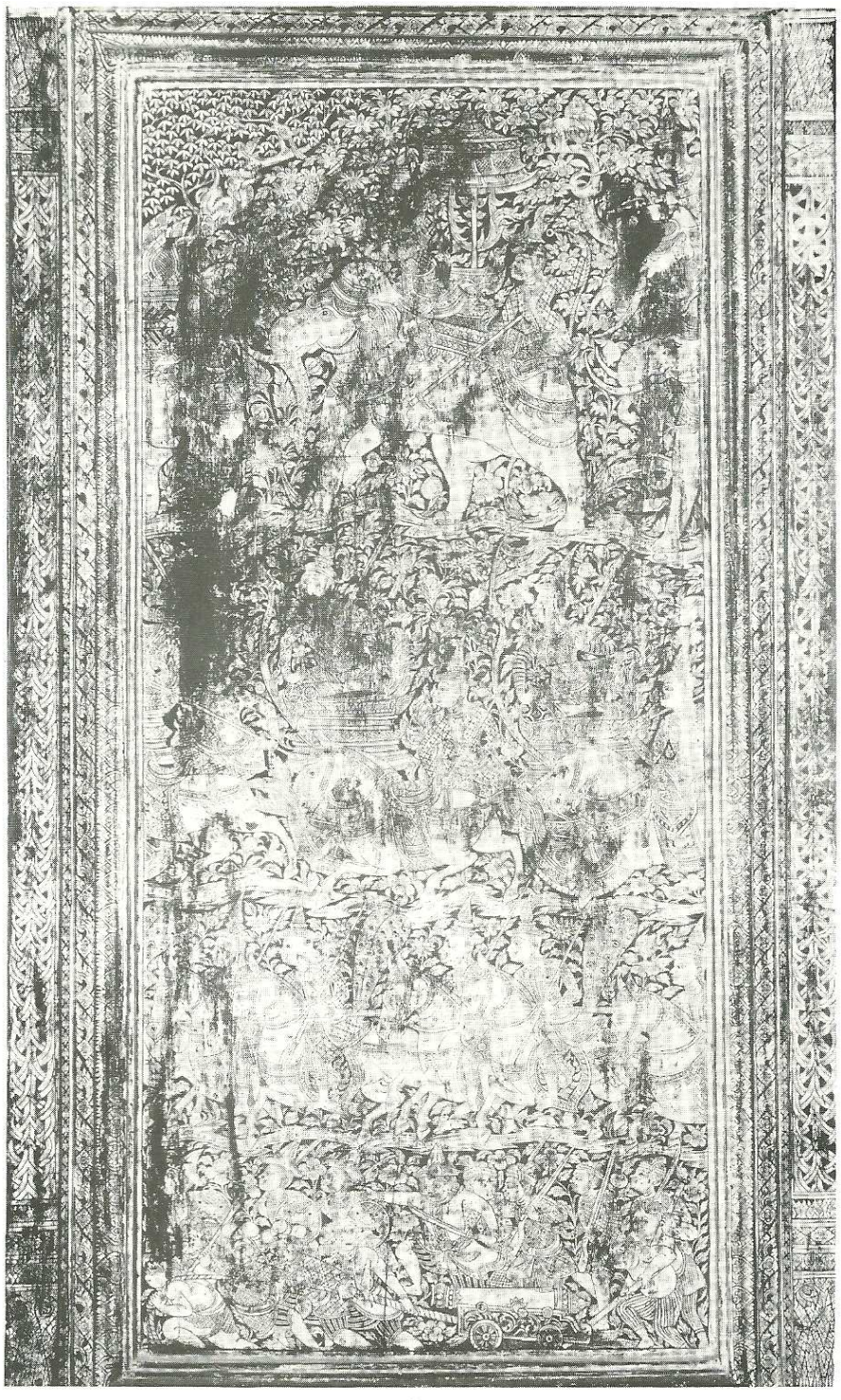

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบ ๒ ชั้น ชั้นในที่ติดกับภาพตกแต่งเป็นลายบัว ชั้นนอกที่ติดกับเสาขอบตู้ตกแต่งด้วยลายดอกประจำยาม สลับลายก้ามปูขาเดียวแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว

ด้านข้างขวา ตกแต่งภาพเหมือนด้านหน้า คือ แบ่งภาพจตุรงคเสนาเป็น ๔ ตอน มีภาพพื้นดินเป็นเส้นแบ่งภาพ และมีภาพต้นไม้เป็นพื้นหลังเสริมส่วนที่ว่างแสดงให้เห็นว่ากองทัพดังกล่าวเดินทัพอยู่ในราวป่า ตอนบนเป็นภาพทหารช้าง ในภาพมีช้างศึก ๑ เชือกกำลังเดินหันหน้าไปทางซ้าย บนหลังช้างมีทหารประจำคอช้างและท้ายช้าง มีภาพช้างเดินนำหน้าเห็นเพียงส่วนท้ายช้างอยู่ทางริมซ้าย ๑ เชือก และช้างเดินตามหลังเห็นเพียงหัวช้าง ๒ เชือก มีภาพลิงและนกอยู่บนต้นไม้ ตอนกลางเป็นภาพกองทัพรถ ในภาพมีภาพขบวนรถศึกเทียมม้าคันละ ๑ ตัว มีทหารนั่งกลางรถและหน้ารถที่ละ ๑ คน ทั้งหมดอยู่ในท่าเคลื่อนขบวนไปข้างหน้าทางริมซ้าย ตรงกลางเห็นภาพรถเต็มคันเพียง ๑ คัน ข้างหน้า (ริมซ้าย) เป็นภาพท้ายรถ ๑ คัน และอีก ๑ คันหัวม้าลากรถกำลังหายลับไปในกรอบภาพ ด้านหลังมีม้าโผล่ออกมาครึ่งตัว ถัดลงไปตอนล่างเป็นภาพกองทัพม้า มีทหารขี่ม้าติดตามกันมาเป็นขบวนม้าทุกตัวอยู่ในท่าควบขับเคลื่อนที่ไปทางซ้าย ต่ำสุดเป็นภาพพลเดินเท้า ในภาพแถวทหารกำลังก้าวเดิน มีขบวนทหารกำลังใช้เชือกลากปืนใหญ่ ๑ กระบอกพร้อมทั้งมีทหารเข็นอยู่ด้านท้ายของปืนใหญ่ติดตามกันไป ทหารทั้ง ๔ เหล่าทัพนี้ต่างถืออาวุธครบมือ คือ ทหารกองทัพช้างถือทวนเป็นอาวุธ กองทัพรถถือดาบเป็นอาวุธ กองทัพม้าถือหอกเป็นอาวุธ ทหารราบถือดาบเป็นอาวุธ

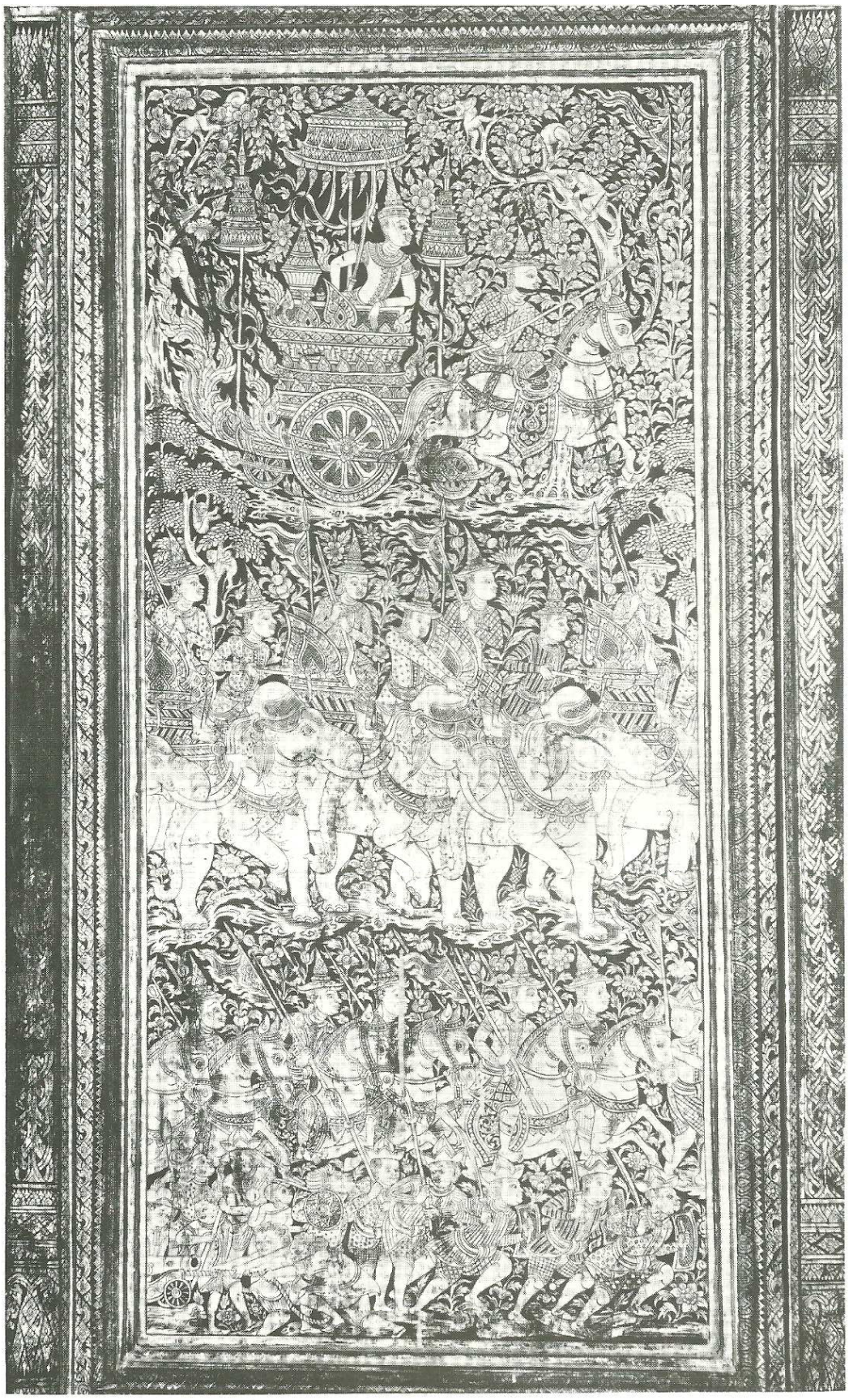

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งภาพเหมือนด้านข้างขวา คือ เป็นภาพจตุรงคเสนา แบ่งเป็น ๔ ตอน มีภาพพื้นดินเป็นเส้นแบ่งภาพ และมีภาพต้นไม้เป็นพื้นหลังเสริมส่วนที่ว่าง มีภาพลิง นก อยู่ตามต้นไม้ แสดงให้เห็นว่ากองทัพดังกล่าวเดินทัพอยู่ในราวป่า ตอนบนเป็นภาพกองทัพรถ ในภาพ ราชรถเทียมม้า ๑ ตัวหันหน้าไปทางขวา มีกษัตริย์แม่ทัพนั่งถือดาบอยู่บนรถมีสัปทนกั้น มีสารถีถือทวนนั่งหน้ารถ ๑ คน ตอนกลางเป็นกองทัพช้าง มีภาพขบวนทหารช้าง ทหารที่คอช้างถือขอช้าง ทหารนั่งกลางช้าง ถือปืนเป็นอาวุธ ทั้งหมดมุ่งหน้าเดินทัพไปทางขวา ตอนล่างเป็นภาพทัพม้า ทหารม้าถือหอกพุ่งหน้าเดินทัพไปทางขวา ต่ำสุดเป็นทหารราบพลเดินเท้า ถืออาวุธต่าง ๆ กัน ทวนบ้าง ดาบบ้าง โล่ห์บ้าง มีทหารหมู่หนึ่งกำลังดึงลากปืนใหญ่อยู่ทางมุมซ้าย

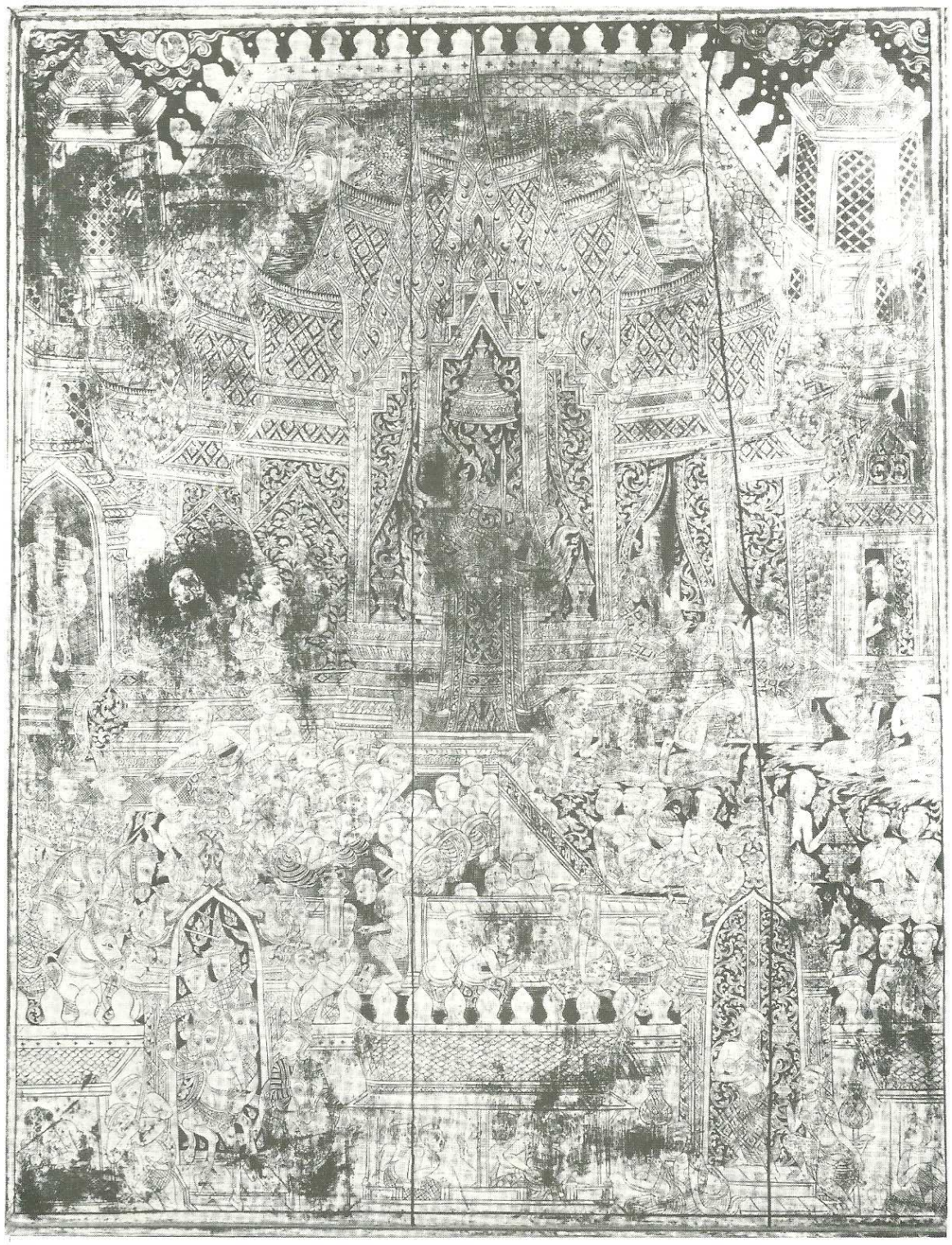

ด้านหลัง ตกแต่งภาพภายในกรอบ ๒ ชั้น ชั้นในที่ติดกับภาพตกแต่งเป็นลายบัว ชั้นนอกที่ติดกับขอบตู้ตกแต่งด้วยลายดอกประจำยามสลับลายก้ามปูขาเดียวแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว ตลอดเนื้อที่ด้านหลังตกแต่งภาพพระราชวังของกษัตริย์ บนสุดเป็นภาพกำแพงวัง มีซุ้มป้อมอยู่ริมบนขวา ซ้าย ข้างละ ๑ ป้อม ตรงช่องว่างระหว่างกำแพงกับป้อมริมขวามีรูปพระจันทร์ทำเป็นรูปวงกลมมีกระต่ายอยู่ตรงกลาง ริมซ้ายรูปพระอาทิตย์ทำเป็นรูปวงกลมมีนกยูงอยู่ภายในวงกลม มีลายเมฆประกอบข้าง ๆ ที่มุมกำแพงด้านในมีมะพร้าวเตี้ยอยู่ข้างละ ๑ ต้น มีนกและกระรอกเกาะและไต่อยู่ตามกิ่งไม้ ตอนกลางเป็นภาพพระมหาปราสาทใหญ่ มีกษัตริย์ประทับนั่งอยู่ท่ามกลางเสนาข้าเฝ้าฝ่ายหน้าซึ่งนั่งเฝ้าแหนตามลำดับชั้นทางริมซ้าย ส่วนทางริมขวาเป็นภาพมเหสีนั่งอยู่ท่ามกลางสาวสรรกำนัลในชาวชะแม่ทั้งหลายอันเป็นพนักงานฝ่ายใน ผู้เฝ้าแหนทั้งหมดอยู่ในท่าแตกต่างกัน บ้างนั่งพนมมือ บ้างนั่งพัดวี บ้างนั่งพูดคุยกัน บ้างหยิบจับสิ่งของ บ้างลุกเหินเดินไปมา ริมซ้ายตอนกลางมีภาพช้างในโรงช้าง ๑ เชือก ถัดลงมาเป็นภาพทหารขี่ม้า ต่ำสุดเป็นภาพประตูวัง ๒ ประตู ริมขวาและซ้ายมีภาพทหารม้ากำลังขี่ม้าออกจากประตูวังทางริมซ้าย พวกสาวสรรกำนัลในกำลังเชิญเครื่องเดินเข้าประตูวังทางริมขวา หน้ากำแพงวังตรงกึ่งกลางมีศาลาเล็ก ๆ มีคนกำลังนั่งสนทนากันในศาลากลุ่มใหญ่ มุมล่างซ้ายมีภาพชายกำลังนั่งสูบกัญชา ๑ คน

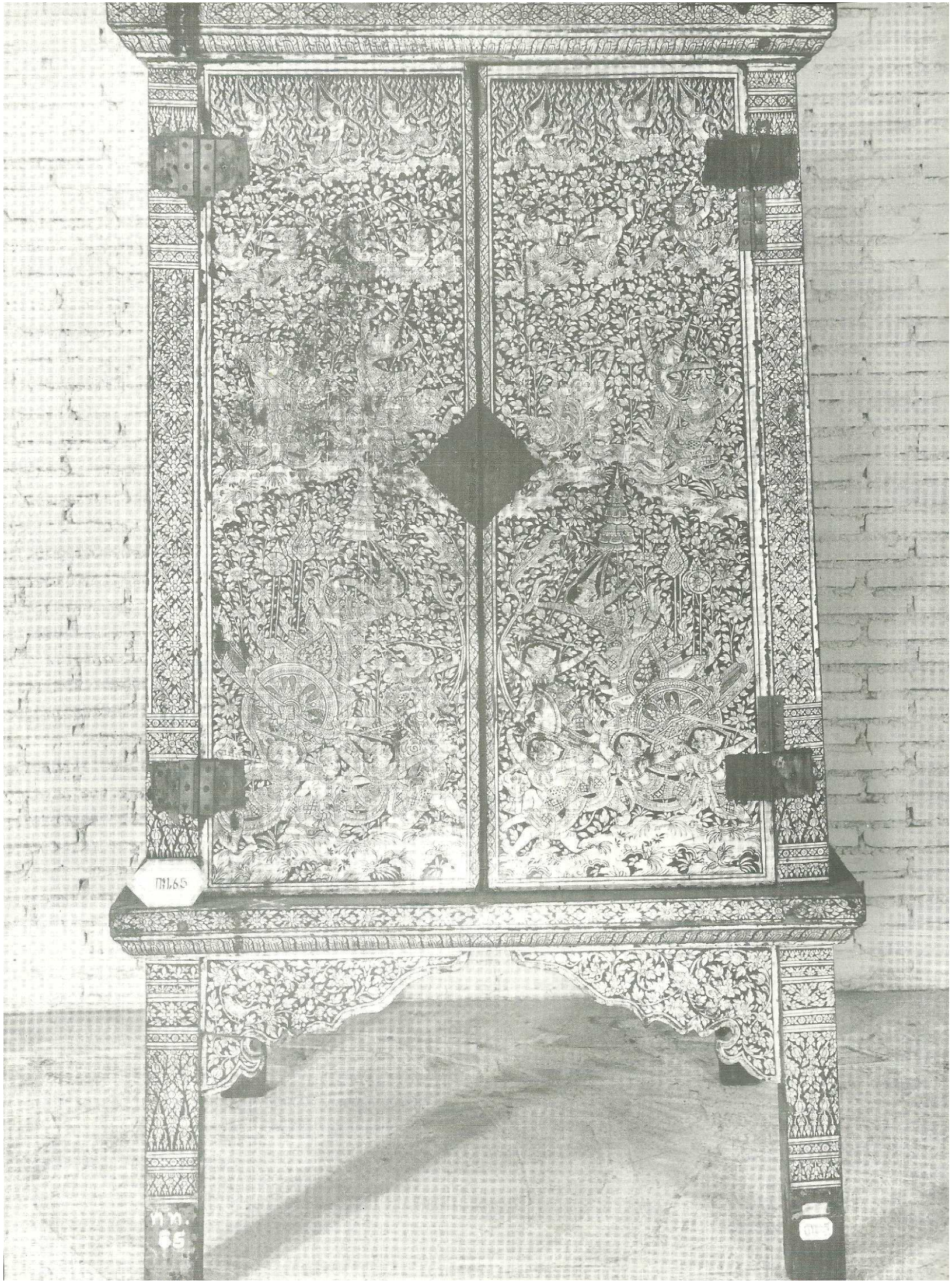

กท.๖๕ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดนาคกลางวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๗๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๖ ซม.

ด้านข้างบน ๗๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๔๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด ขอบบนด้านหลังเนื้อไม้แตกแหว่ง ผนังตู้ด้านขวาแตก รักตรงบานพับและประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะ ตรงบานพับมีรอยเปลี่ยนใหม่ รอยของเก่าเนื้อไม้แหว่ง สีทองหมอง ลวดลายบางตอนลบเลือน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำลายดอกพุดตานเครือเถาเคล้าภาพจับ ภาพบุคคลและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ ตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่างลงรักดำทึบตลอด เฉพาะส่วนบนขวาของด้านหลังมีรอยรักแดงอยู่เพียงเล็กน้อย

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู เหนือลายบัวรวน ด้านข้างขวา ขอบบนตกแต่งด้วยลาย ประจำยามดอกสี่กลีบต่อซ่อสลับดอกไม้เป็นแบบประดิษฐ์อย่างใหม่ เหนือลายบัวรวน ขอบล่างตกแต่งเป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปู อยู่เหนือลายบัวรวน ด้านข้างซ้ายขอบบนตกแต่งด้วยลายประจำยามดอกสี่กลีบ ต่อซ่อคั่นเถาประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว อยู่เหนือลายบัวรวน ขอบล่างตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ๓ ด้าน ด้านหลังไม่มีเชิงตู้ ที่หูช้างตกแต่งด้วยลายก้านขดดอกและใบเทศเคล้าภาพนก

BKK. 65 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nak Klang, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 78$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 86 cms.

Sides, top width 71$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 77$\frac{1}{2}$ cms.

Height 145$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Dok Phut Tan Khrua Thao". The pattern looks like climbing plants with tropical flowers. There are also portraits of characters, single and in pairs and a scene from Ramayana. The scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

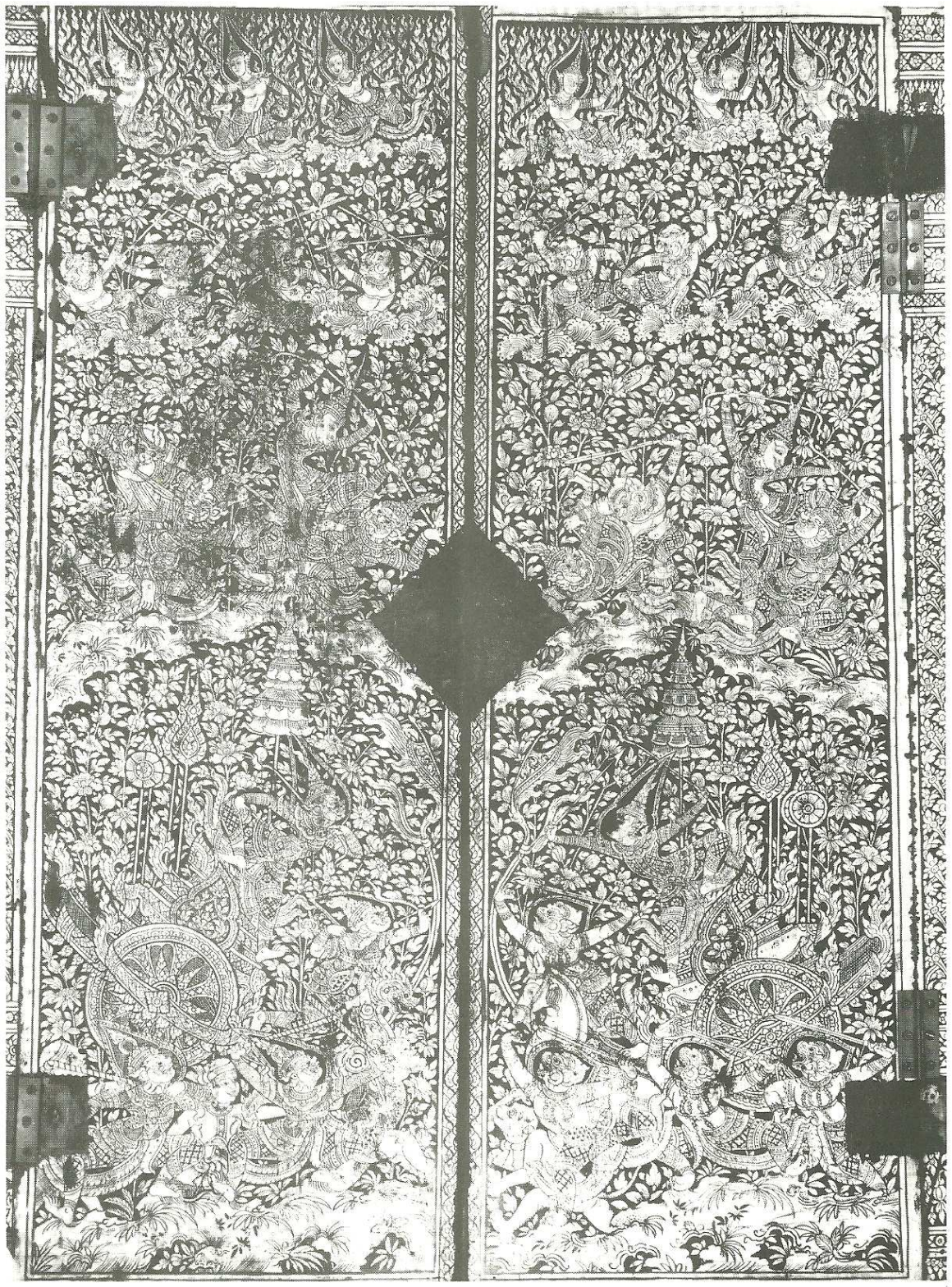

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเป็นชั้น ๆ โดยอาศัยแนวเส้นพื้นดินและเมฆเป็นเส้นแบ่งชั้น มีภาคพื้นดิน ๒ ชั้น ภาคอากาศหรือท้องฟ้า ๒ ชั้น เริ่มต้นจากชั้นล่างขึ้นไปเป็นภาพสืบเนื่องกัน มีลายเครือเถาดอกพุดตานใบเทศประกอบเป็นพื้นหลังของภาพโดยตลอด ตอนล่างด้านขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพ พระรามทรงรถเทียมม้า ๑ ตัว มีลิงสารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตัว มีขุนกระบี่วานรเดินทัพติดตามมา ๔ ตัว ทั้งหมดอยู่ในท่าอาจหาญทะยานศึก ด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพยักษ์กษัตริย์ทรงรถเทียมราชสีห์ ๑ ตัว มียักษ์สารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตน มีพลเสนายักษ์เดินทัพติดตามมาในจำพวกพลเสนายักษ์ทั้งหมดอยู่ในท่าอาจหาญการศึก ตอนกลางซึ่งเป็นภาคพื้นดินชั้นที่ ๒ มีภาพจับข้างละ ๒ คู่ ด้านขวาและซ้ายมีภาพจับพระรบยักษ์อยู่ทางขวา ลิงรบยักษ์อยู่ทางซ้าย ทั้งหมดอยู่ในท่าแตกต่างกัน เหนือขึ้นไปเป็นภาพท้องฟ้า ในอากาศมีลิงเหาะอยู่บนก้อนเมฆด้านขวา ๓ ตัว ด้านซ้าย ๔ ตัว เฉพาะด้านขวาลิงไม่มีอาวุธ ๒ ตัว แต่ด้านซ้ายลิงมีอาวุธอยู่ในมือ ทุกตัวอยู่ในท่าดั้นเมฆ เหนือภาพลิงขึ้นไปตอนบนสุดมีภาพเทวดาเหาะอยู่บนก้อนเมฆข้างละ ๓ องค์ ทั้งเทวดาและลิง ต่างอยู่ในทีท่าที่แตกต่างกัน กึ่งกลางประตูตู้มีประจำยามรัดอกซึ่งรักกะเทาะออกหมดเหลือเพียงแผ่นโลหะ

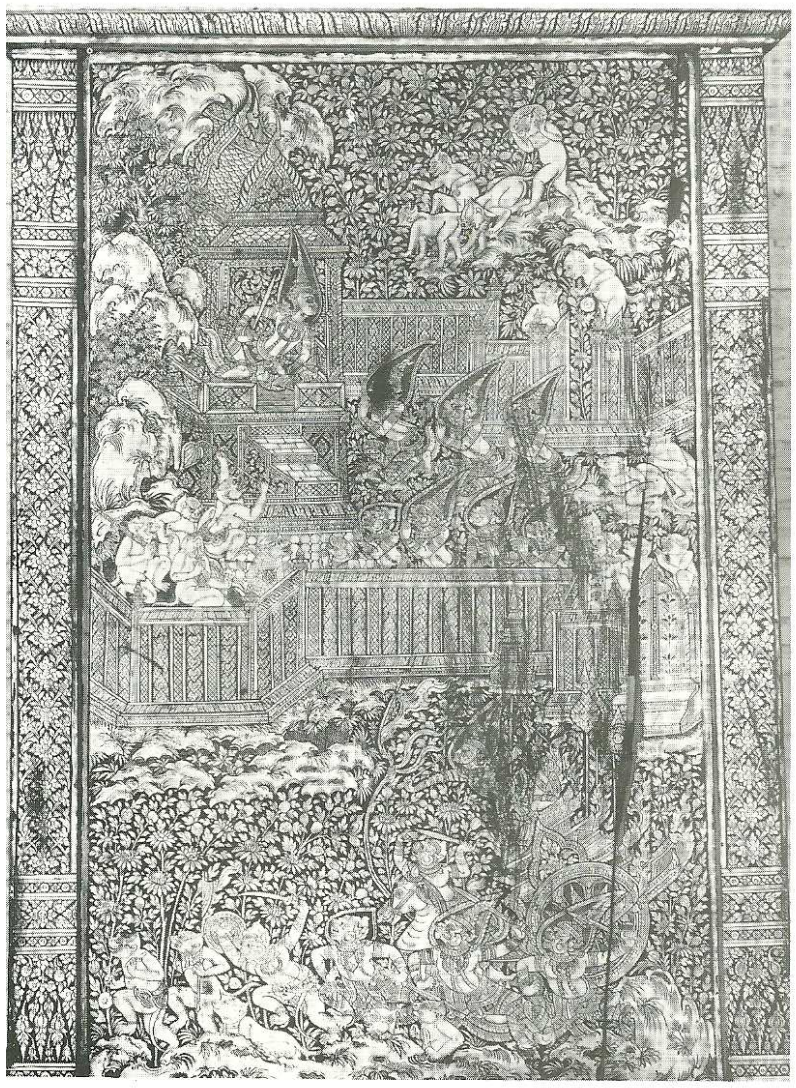

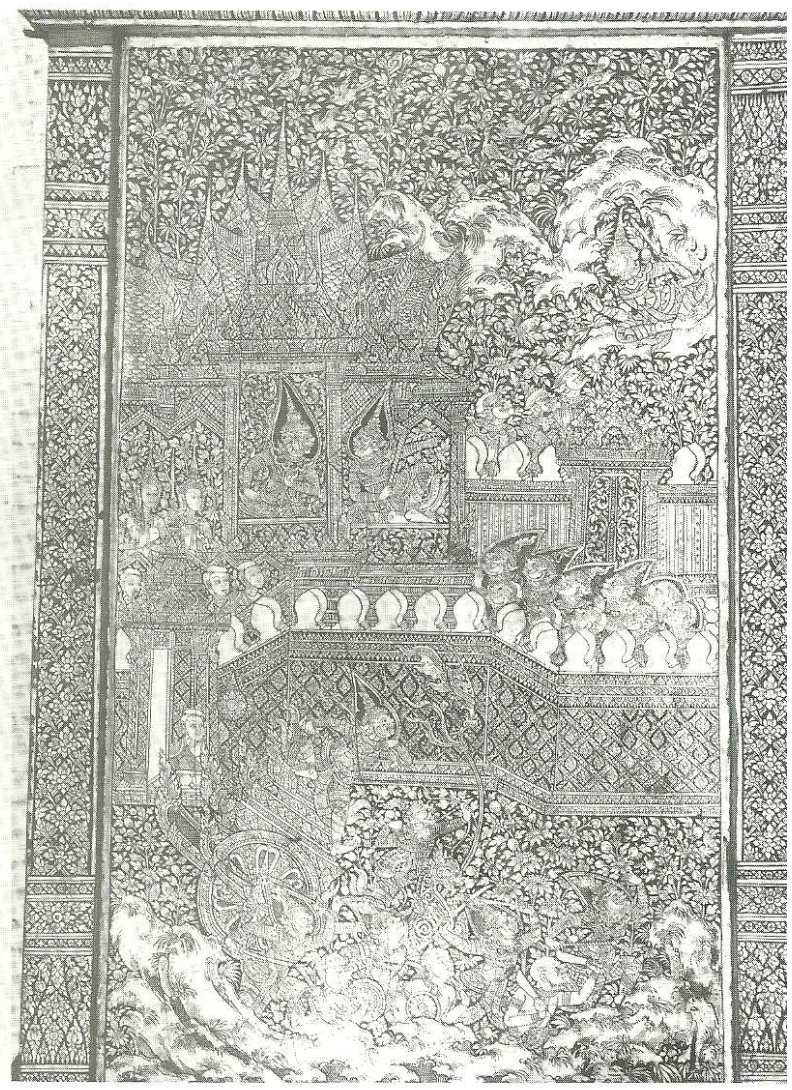

ด้านข้างขวา เป็นภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ ในภาพเป็นภาพฝ่ายพลับพลา ตอนบนมีภาพพระรามประทับนั่งในพลับพลากลางป่า มีพระลักษมณ์และขุนกระบี่วานรนั่งเฝ้าแหนอยู่แน่นขนัดภายในรั้วที่ทำเป็นรูปคล้ายกำแพงแก้วมีโดยรอบพลับพลา ตอนบนนอกพลับพลามีภาพฝูงลิงในป่า บ้างหาผลไม้ บ้างแบกขนุน บ้างถือฆ้องเคาะบอกโมงยาม ตอนล่างสุดเป็นภาพพระรามยกกองทัพ ในภาพ พระรามทรงรถเทียมม้า ๑ ตัว มีลิงสารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตัว มีขุนกระบี่วานรเดินทัพตามเสด็จเป็นขบวนพยุหยาตราใหญ่ ทั้งหมดอยู่ในท่าอาจหาญการณรงค์

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ ในภาพเป็นภาพฝ่ายกรุงลงกา ดำเนินเรื่องจากตอนบนลงมาตอนล่าง ในภาพตอนบนขวาเป็นภาพพลเสนายักษ์ ๓ ตน กำลังไปทูลเชิญสหัสเดชะซึ่งนั่งอยู่ทางริมขวา ตอนกลางเป็นภาพท้องพระโรงกรุงลงกา ทศกัณฐ์นั่งอยู่ในท้องพระโรง มีสหัสเดชะนั่งอยู่เคียงข้างอยู่ในท่าปรึกษาการศึก เบื้องหลังทางริมซ้ายมีพวกฝ่ายในนั่งอยู่ทางริมขวาเป็นพวกฝ่ายหน้า มีพลเสนายักษ์นั่งเฝ้าแหนแน่นขนัด ตอนล่างเป็นภาพกองทัพยักษ์ ในภาพยักษ์กษัตริย์ทรงรถเทียมราชสีห์ ๑ ตัว มียักษ์สารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตน แวดล้อมด้วยพลเสนายักษ์เดินทัพติดตามมาเป็นขบวนพยุหยาตราด้วยท่าทางองอาจ

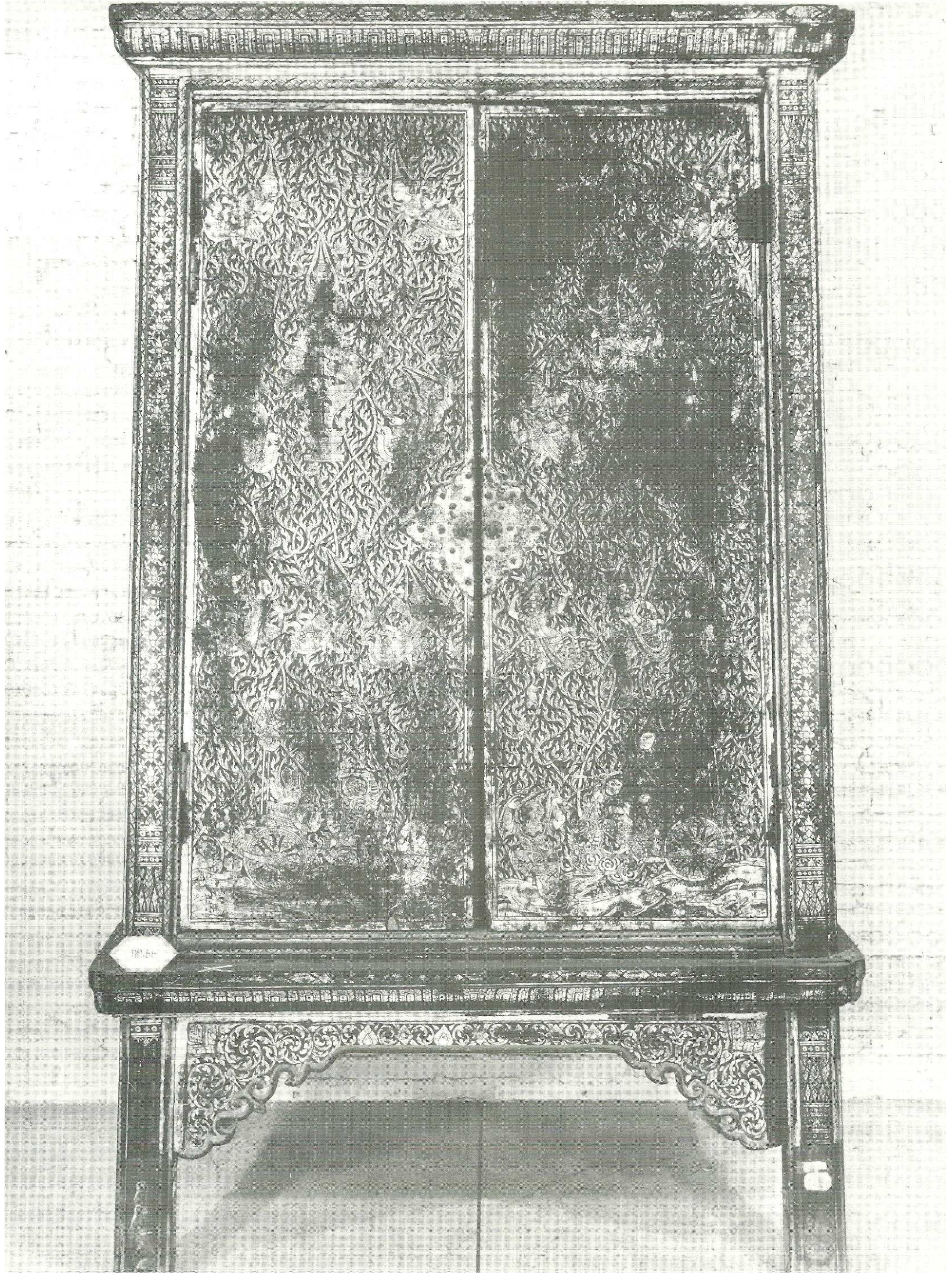

กท.๖๖ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๔ ซม. ล่าง ๑๑๑$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๙ ซม. ล่าง ๘๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๘๑ ซม.

สภาพ ชำรุด ขาตู้ผุ และเนื้อไม้แตกในบางส่วน รอยต่อของตู้แยกทำให้รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนเป็นส่วนใหญ่

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

เสาขอบตู้ ย่อมุมที่เสาทั้ง ๔ ด้าน ตกแต่งส่วนที่ย่อมุมด้วยลายรักร้อยบัวร้อย เฉพาะด้านหน้าและด้านข้างซ้าย ตรงกลางตกแต่งด้วยลายก้านแย่งดอกและใบเทศและลายกรวยเชิง ด้านข้างขวาส่วนที่ย่อมุมตกแต่งด้วยลายรักร้อย คล้ายลายรักร้อยกาบปลี ใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ ตรงกลางเขียนลายประจำยามก้ามปูประดิษฐ์อย่างใหม่ หัวเสาและเชิงเสาเขียนลายกรวยเชิง ด้านหลังที่หัวเสาและเชิงเสาเขียนลายกรวยเชิงส่วนอื่นลงทองทึบตลอด

เสาขาตู้ ย่อมุมที่ขาตู้ทั้ง ๔ ขา และตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวรวน และย่อมุมที่มุมของขอบบนและขอบล่างทั้ง ๔ ด้าน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ทั้ง ๔ ด้าน ตกแต่งด้วยลายก้านขดที่ปากสิงห์ เส้นตรงที่เชื่อมปากสิงห์ตกแต่งด้วยลายก้านขดสลับดอกประจำยาม ๔ กลีบ และพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ เฉพาะเชิงตู้ด้านหน้าและด้านหลัง ส่วนเส้นตรงที่เชื่อมปากสิงห์ของด้านข้างซ้าย ตกแต่งด้วยลายเกลียวกนก ยกเว้นด้านข้างขวาซึ่งเขียนลายก้านขดผักกูด มุมเชิงตู้ส่วนที่ชิดกับตัวตู้ของแต่ละด้าน จำหลักเป็นรูปกระจังนูนสูงขึ้นมา ๒ ชั้น รูปกระจังใบเทศ

BKK. 66 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Suwannaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 104 cms., bottom width 111$\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 79 cms., bottom width 85$\frac{1}{2}$ cms.

Height 181 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with two scenes from Ramayana. One depicts Benyakai, a female demon and Tosakanth's niece, transforming herself into Princess Sita, Prince Rama'a consort. The other depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้ายพื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก กระรอก ออกเถาครุฑ นาค นก ตอนบนของบานประตูขวาเขียนภาพพระนารายณ์ทรงนาค มีเทวดา ๒ องค์เหาะลอยตัวอยู่ ๒ ฟากข้างในตอนบนสุด ต่ำลงมามีภาพยักษ์ถือกระบอง ๒ ตนเหาะลอยตัว ต่ำลงมาจากตอนกลางเล็กน้อยเขียนภาพขบวนของฤาษี วิทยาธร และนักสิทธ์ ตอนล่างสุดเขียนภาพทศกัณฐ์ทรงรถศึกยกทัพพร้อมด้วยบริวาร บนบานประตูด้านซ้ายตอนบนสุดเขียนภาพเทพยดาประนมมือ ๒ องค์ เหาะลอยตัวอยู่เหนือภาพพระนารายณ์ทรงครุฑยุดนาค สองข้างของครุฑบัลลังก์เขียนภาพลิงไว้ข้างละ ๑ ตัว ต่ำจากตอนกลางลงมาเล็กน้อย เขียนภาพขบวนเทพยดา ๓ องค์ ตอนล่างสุดเขียนภาพพระรามทรงรถยกขบวนทัพ

ด้านข้างขวา พื้นหลังเหนือฉากป่าในตอนล่างนั้น เขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑนาค เคล้าภาพนก กระรอก ในตอนบนเขียนภาพจับลิงโลมนาง ๑ ภาพ เหนือตอนกลางเขียนภาพลิงไล่ตามนาง และในตอนกลางเขียนภาพจับลิงโลมนางอีก ๑ ภาพ ตอนล่างเขียนภาพในป่า มีโขดเขาลำเนาไม้เป็นภาพพระรามอุ้มนางสีดาแปลงขึ้นจากน้ำ พระรามทรงโศกสลดที่นางสีดาได้ตายไป ด้านหลังของพระราม ช่างได้เขียนภาพพระลักษมณ์พร้อมด้วยขุนกระบี่วานรหมอบเฝ้าอยู่

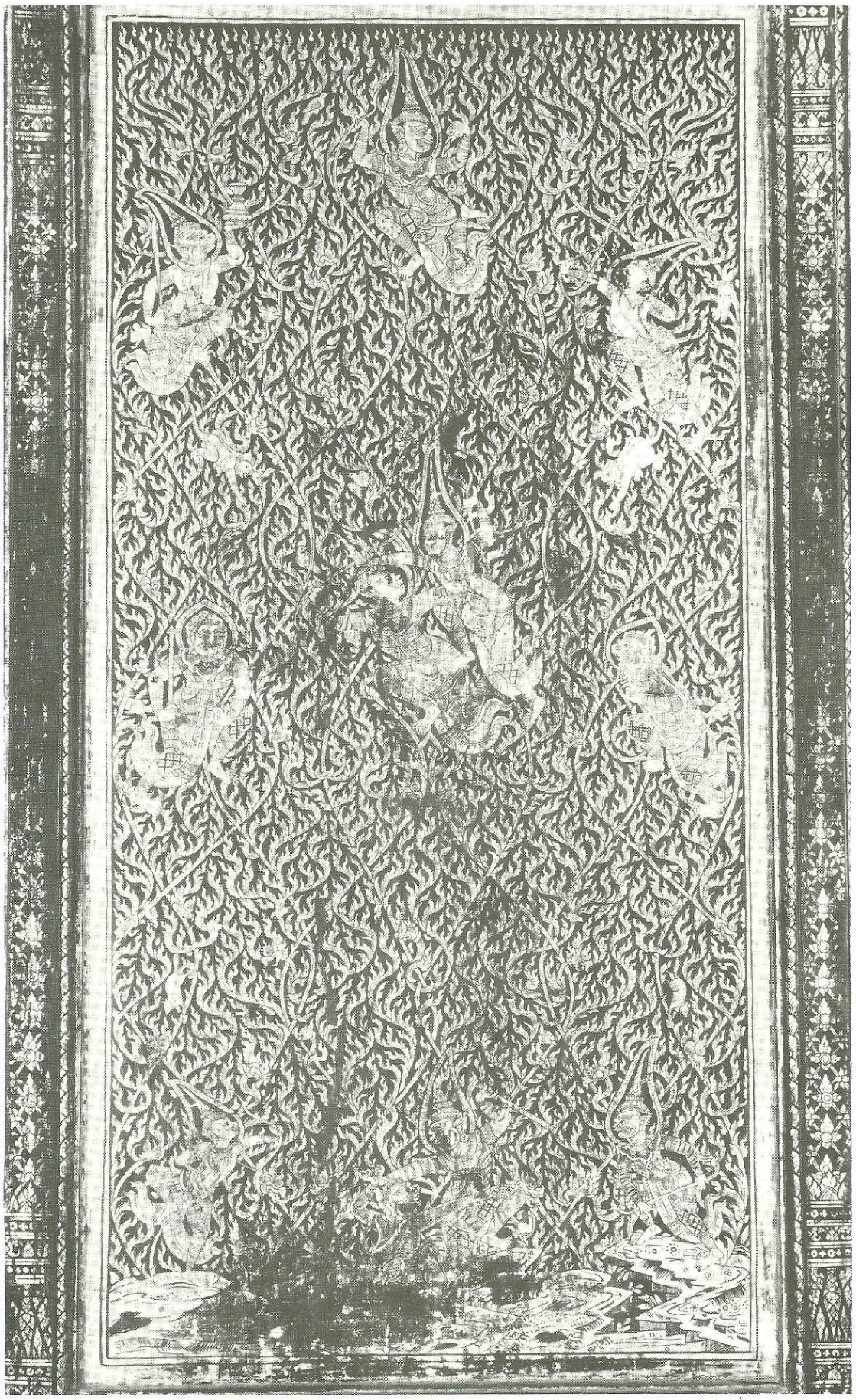

ด้านข้างซ้าย พื้นหลังเขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาครุฑ นาค นก เคล้าภาพนก กระรอก ตอนบนด้านขวาเขียนภาพพระรามแผลงศรเพื่อไปต้องทศกัณฐ์ซึ่งเหาะหนีอยู่ในตอนกลาง ด้านข้างซ้ายเขียนภาพองคตถือพานแว่นฟ้าไว้คอยท่ารอรับเศียรของยักษ์ ตอนกลางเขียนภาพจับพระรามรบกับยักษ์ มีบริวารอยู่ด้านข้าง ตอนล่างสุดเขียนภาพจับลิงรบกับยักษ์ในตอนกลาง มุมขวาเขียนภาพยักษ์ มุมซ้ายเขียนภาพพระราม

ด้านหลัง ตอนบนเขียนภาพเทพยดาองค์หนึ่งอยู่ทางมุมขวากำลังเหาะไล่ตามกินรีนางหนึ่งซึ่งพยายามหนีไปอยู่ทางด้านซ้าย ภาพทั้งสองนี้อยู่เหนือเขามอขนาดใหญ่ซึ่งมีถ้ำอยู่แห่งหนึ่ง และที่หน้าถ้ำมีไม้ยืนต้นสูงตระหง่านอยู่ ๒ ต้น เคล้าภาพชนีและกระรอก ในซอกเขาและตามโขดหิน ศิลปินได้เขียนภาพกวาง ลิง กระรอก เสือ ใต้ภาพเทพยดาที่เหาะไล่ตามกินรี มีภาพไก่ฟ้ากำลังจะจิกแมลงปอ ตอนล่างสุดมุมซ้ายเขียนภาพกินรี ๑ คู่ ยืนชม้ายตามองกษัตริย์ ๒ องค์ซึ่งประทับนั่งคุกเข่าอยู่ทางด้านขวา

PM.67

กท.๖๗ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๓๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๐ ซม. ล่าง ๑๒๐ ซม.
ด้านข้างบน ๗๔ ซม. ล่าง ๘๕ ซม.
สูง ๑๗๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด ขาตู้มีรอยเนื้อไม้แตก และเสริมใหม่ทั้ง ๔ ขา ที่เสาขอบตู้ตรงบานพับมีรอยเนื้อไม้แหว่ง กึ่งกลางบานประตูตู้ตอนล่างมีสังกะสีปะไว้ทั้ง ๒ บาน ผนังตู้ด้านข้างขวาซ้ายแตกร้าว ขอบบนด้านหน้าเนื้อไม้แหว่งออกเล็กน้อย สีทองหมอง ลายทองลบเลือนมากในบางตอน กึ่งกลางประตูตู้มีห่วงสำหรับเปิดปิดตู้ มีรอยรักกะเทาะรอบ ๆ บริเวณจนเห็นแผ่นโลหะข้างใน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ด้านหน้าตกแต่งลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนกกระรอกในระหว่างเถากนก เคล้าภาพจับภาพบุคคลและภาพเล่าเรื่องในเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่ ด้านข้างขวาตกแต่งเป็นภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่ ด้านข้างซ้ายตกแต่งด้วยลายใบเทศเถา เคล้าภาพกระรอก นก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพจับและภาพบุคคลและภาพเล่าเรื่องในเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ของตู้ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยใบเทศอย่างโปร่ง มีย่อมุมที่เหลี่ยมเสาทั้ง ๒ มุม ตรงย่อมุมเขียนลายรักร้อยบัวร้อย มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวา เห็นเป็นรักดำทึบ ด้านข้างซ้ายเป็นลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งลายเพียง ๓ ด้าน ทำเป็นลายจำหลักนูนต่ำลายก้านขดใบไม้แบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายใบผักกูด ด้านหน้าและด้านข้างซ้ายตัวลายลงทองทึบพื้นหลังลงรักแดงทึบ ด้านข้างขวาเห็นเป็นรักดำทึบตลอดทั้งหมด คล้ายทำขึ้นใหม่ยังไม่แล้วเสร็จ

BKK. 67 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Chanasongkhram, Bangkok, in 1910, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 110 cms., bottom width 120 cms.
Sides, top width 74 cms., bottom width 85 cms.
Height 174$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has two patterns, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai" and "Bai Thet Khrua Thao". The first pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas and nagas. The "Bai Thet Khrua Thao" pattern looks like climbing plants with leaves of an exotic cotton plant. There are also portraits of pairs of characters, and a scene from Ramayana. The scene depicts Indrajit, the crown prince of Lonka, performing a ceremony to dip an arrow called "Nagabas" in sacred water.

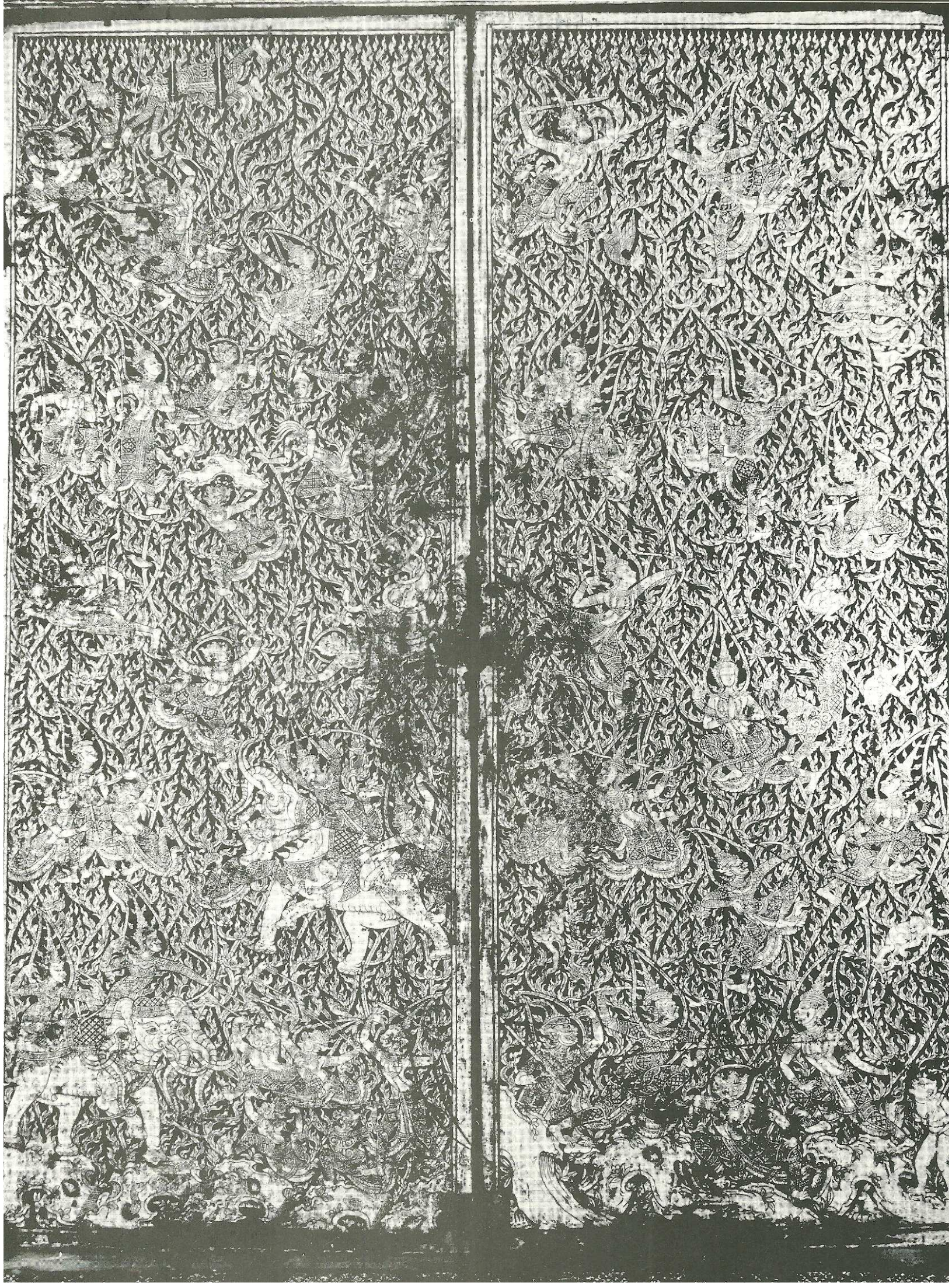

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก กระรอก ในระหว่างเถากนก เคล้าภาพ เล่าเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่ ประกอบด้วยภาพจับ ภาพบุคคล และภาพกองทัพฝ่ายยักษ์และฝ่ายพระราม ด้านหน้า ขวา การจับเรื่องน่าจะเริ่มต้นเป็นกลุ่มจากตอนล่างขึ้นไปตอนบน มีการลำดับภาพดังนี้ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพทั้ง ๒ ฝ่าย ยืนประจันหน้ากัน ริมขวาเป็นทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระลักษมณ์ยืนอยู่ตรงกลาง หนุมานเดินนำหน้า ลิงเล็กตามหลังอีก ๑ ตัว ฝ่ายยักษ์ อินทรชิตยืนอยู่ริมซ้าย มีเสนายักษ์ตามหลัง ๑ ตน ทั้งหมดอยู่ในอากัปกิริยาจ้องท่าดอยทีจะต่อกรกันอยู่ เหนือขึ้นไป ริมซ้าย ภาพจับพระลักษมณ์รบกับอินทรชิต ๑ คู่ ริมขวาตรงกลางเป็นภาพอินทรชิตอยู่ในท่าแผลงศรนาคบาศก์ พระลักษมณ์ ยืนอยู่ทางริมขวาสุดมีนาครัดพันองค์ เหนือขึ้นไปตรงกลางมีภาพจับหมู่ ๓ เป็นภาพครุฑกำลังจับนาคออกจากองค์พระลักษมณ์ ซึ่งยืนพนมมือมีนาคพันรอบองค์อีก ๑ ตัว เหนือขึ้นไปริมซ้ายเป็นภาพพระรามอยู่ในท่าแผลงศรไปต้องยักษ์ซึ่งเหาะอยู่ทางริมขวา ยักษ์ตัวนี้ถือจักรเป็นอาวุธ เหนือภาพยักษ์ถือจักรขึ้นไปมีภาพอินทรชิต กำลังนั่งทำพิธีบูชาศร กึ่งกลางเป็นภาพอินทรชิตยืนแสดง ท่ารำศร ทางริมซ้ายมีภาพจับอินทรชิตกำลังดื่มน้ำนมจากพระเต้านางมณโฑ บนสุดมีภาพพระลักษมณ์กับอินทรชิต ยืนหันหน้า เข้าหากัน ยกมือขึ้นป้องหน้าจ้องคอยทีจะประหัตประหารกันอยู่ ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีกระต่าย กระรอก อยู่ตามโพรงดิน และวิ่งอยู่เป็นคู่ ๆ มีเสืออยู่มุมซ้าย ๑ ตัว ด้านหน้าซ้ายเริ่มจับเรื่องจากตอนล่างขึ้นไปตอนบนตามลำดับดังนี้ ตอนล่างซ้าย เป็นภาพอินทรชิต แปลงเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณยิงศรใส่กองทัพฝ่ายพระลักษมณ์ซึ่งอยู่ทางริมขวา มีพระลักษมณ์ยืนบัญชา การทัพอยู่ที่มุมขวาสุด ท่ามกลางขุนกระบี่วานรซึ่งคอยรับลูกศรจากทัพอินทรชิต เหนือขึ้นไปริมขวามีภาพจับหมู่ ๕ ในภาพ อินทรชิตแปลงเป็นพระอินทร์นั่งอยู่บนคอช้าง หนุมานโดดขึ้นจับหัวช้าง และดึงเข่าพระอินทร์แปลง สุครีพปีนขึ้นไปฟาดท้าย ช้างหัวคะมำกำลังจะหล่นจากท้ายช้าง ริมซ้ายเป็นภาพจับหมู่ ๓ ในภาพ พระลักษมณ์ถูกศรของอินทรชิต มีสุครีพและองคต ประคองอยู่ ๒ ข้าง เหนือขึ้นไปตรงกลางเป็นภาพหนุมานกำลังอยู่ในท่าดั้นเวหา เพื่อไปหายามารักษาพระลักษมณ์ ทางริมซ้าย เป็นภาพจับพระรามโศก มีพระลักษมณ์นอนสลบอยู่แทบพระเพลา ริมขวาเป็นภาพจับหนุมานใช้หางพันรอบเขาสัญชีพ เพื่อ จับตัวยาชื่อสังกรณี ซึ่งทำเป็นรูปคนโผล่ขึ้นที่ยอดเขา เหนือขึ้นไปตรงกลางเป็นภาพหนุมานแบกยามาทั้งภูเขาเหาะมาในอากาศ เหนือขึ้นไปริมขวาเป็นภาพอินทรชิตประหารยักษ์ที่แปลงเป็นนางสีดาต่อหน้าพระราม ซึ่งยืนอยู่ท่ามกลางขุนกระบี่วานร ทางริมซ้าย มีหนุมานอยู่เบื้องหน้า สุครีพอยู่เบื้องหลัง เหนือขึ้นไปมีภาพจับพระลักษมณ์รบกับอินทรชิต ๑ ท่า ริมขวามีภาพ พิเภกนั่งหน้าพระรามชี้แจงวิธีการพิชิตอินทรชิต พระรามกำลังยืนอยู่ในท่าแผลงศร ตอนบนสุดริมซ้ายเป็นภาพกินทรชิตถูกศร ตัดองค์ออกเป็นท่อน ๆ มีองคตถือพานแว่นฟ้ารอรับเศียรอยู่เบื้องล่าง ต่ำสุดเป็นภาพพื้นดิน มีกระต่าย งู กระรอก อยู่ตามโพรงดิน และวิ่งอยู่ตามสุมทุมพุ่มไม้

ด้านข้างขวา เป็นภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพณ์เต็มเนื้อที่ มีภาพต้นไม้และทางเดินเป็นเครื่องหมายแบ่งภาพแต่ละตอน เริ่มเรื่องจากตอนล่างขึ้นไปข้างบนตามลำดับดังนี้ มุมล่างขวามีภาพไมยราพณ์เดินนำหน้านาง ๒ ตน ซึ่งเกิดจากการทำพิธีที่เขาสุรกานต์ มีนางสนมถือหม้อน้ำตามหลัง ๓ ตน ริมซ้ายมีภาพนางที่เกิดจากพิธีนั่งอยู่มีสนมนั่งเบื้องหลัง ๑ ตน ไมยราพณ์นั่งพนมหัตถ์อยู่เบื้องหน้า มีเสนายักษ์นั่งเบื้องหลัง ๑ ตน เหนือขึ้นไปเป็นภาพจับไมยราพณ์ยกรถเหวี่ยงเหยียบยักษ์ไว้มีนางที่เกิดจากพิธี ยืนอยู่ที่ริมซ้าย ๑ ตน ริมขวาเป็นภาพไมยราพณ์สะกด ๒ นางนั่งพนมมือให้หลับในถ้ำ ตรงกลางมีภาพไมยราพณ์กำลังบดยา มีเสนายักษ์นั่งอยู่ข้าง ๆ ๒ ตน ริมซ้ายเป็นภาพไมยราพณ์กำลังเป่ายาสะกดทัพพระราม ทางริมขวามีภาพพระรามนอนหลับ เหนือขึ้นไปตรงกลางมีภาพกองทัพพระราม พวกขุนกระบี่วานรต่างหลับใหล ไมยราพณ์กำลังอุ้มพระรามหนีไป เหนือขึ้นไปทางริมซ้ายเป็นภาพจับไมยราพณ์อุ้มพระรามเดินหนีไป เหนือขึ้นไปทางขวาเป็นภาพพระลักษมณ์พร้อมด้วยขุนกระบี่วานรตื่นขึ้นมาไม่พบพระรามต่างโศการ่ำไห้ด้วยความเสียใจ ใต้ลงมาทางริมขวาเป็นภาพหนุมานหักก้านบัวเพื่อใช้เป็นทางลงไปสู่เมืองบาดาล เพื่อติดตามหาพระราม เหนือขึ้นไปทางริมซ้าย เป็นภาพหนุมานผ่านด่านช้าง ในภาพหนุมานเหาะมาพบช้างยืนขวางทางผ่าน เหนือขึ้นไปเป็นภาพจับหนุมานกำลังจะหักคอช้าง ตรงกลางเป็นภาพจับหนุมานรบกับมัจฉานุ ริมขวาเป็นภาพหนุมานหาวเป็นดาวเป็นเดือนแสดงให้มัจฉานุเห็นว่าตนเป็นบิดา มีมัจฉานุนั่งพนมมืออยู่ทางริมขวา เหนือขึ้นไปตอนบนสุดเป็นภาพหนุมานกำลังรบกับไมยราพณ์ ริมขวาเป็นภาพป่าตาล หนุมานกับไมยราพณ์กำลังทำท่าถอนต้นตาล ตรงกลางและริมซ้ายเป็นภาพจับหนุมานรบกับไมยราพณ์ ๒ ท่าแตกต่างกัน

ด้านข้างซ้าย ตกแต่งเป็นลายใบเทศเครือเถาไขว้เคล้าภาพนก และกระรอกในระหว่างเถาใบเทศ เคล้าภาพจับ ภาพบุคคล ในเรื่องรามเกียรติ์เต็มเนื้อที่ ซึ่งมีการลำดับภาพเป็นตอน ๆ ตามลำดับจากตอนล่างขึ้นไปตอนบนดังนี้ มุมล่างขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามประทับบนราชรถเทียมด้วยม้า ๑ ตัว มีหนุมานเป็นสารถีนั่งหน้ารถ ทั้งพระรามและหนุมานอยู่ในท่าเงื้อง่าอาวุธหมายพิฆาตสัตรู มุมล่างซ้ายเป็นภาพจับหมู่ใหญ่ ในภาพยักษ์ขี่ม้าเหยียบย่ำฆ่าฟันมาท่ามกลางฝูงลิงซึ่งรุมล้อมอยู่โดยรอบ ๗ ตัว ตรงกลางมีกระต่ายอยู่ในซอกหิน เหนือซอกหินเป็นภาพพระรามยืนอยู่ในท่าแผลงศรไปถูกขาและคอม้าขาด ซึ่งยักษ์ขี่อยู่บนหลังทางริมซ้าย ตรงกลางมีภาพจับหมู่ ๔ ในภาพยักษ์ขี่ม้ากำลังสู้รบกับลิง ๒ ตัว อยู่ข้างหน้า ๑ ตัว ข้างหลัง ๑ ตัว เหนือขึ้นไปทางริมขวามีภาพหนุมานกำลังเหาะไล่ตามนางเบญกาย ๒ ท่า มีภาพนางเบญกายพนมมืออยู่เหนือขึ้นไป ตรงกลางมีภาพจับหนุมานโลมนางเบญกาย ๑ ท่า ริมซ้ายมีภาพยักษ์ ๑ ตนยืนเงื้อง่าอาวุธหมายฟาดฟันสัตรู เหนือขึ้นไปริมซ้ายมีภาพจับลิงรบยักษ์ ๑ คู่ ตรงกลางมีภาพยักษ์พนมมือบูชาอาวุธ ในมือเหยียบอยู่บนหลังนาคคู่ เหนือขึ้นไปตรงกลางมีภาพจับลิงสู้กับจระเข้ ริมขวาและซ้ายเป็นภาพจับลิงรบยักษ์ข้างละ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ตอนบนสุดริมขวาและซ้ายมีภาพจับลิงรบยักษ์ข้างละ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ตรงกลางมีภาพลิง ตัดเศียรยักษ์ได้แล้วแบกเศียรเหาะลอยมา

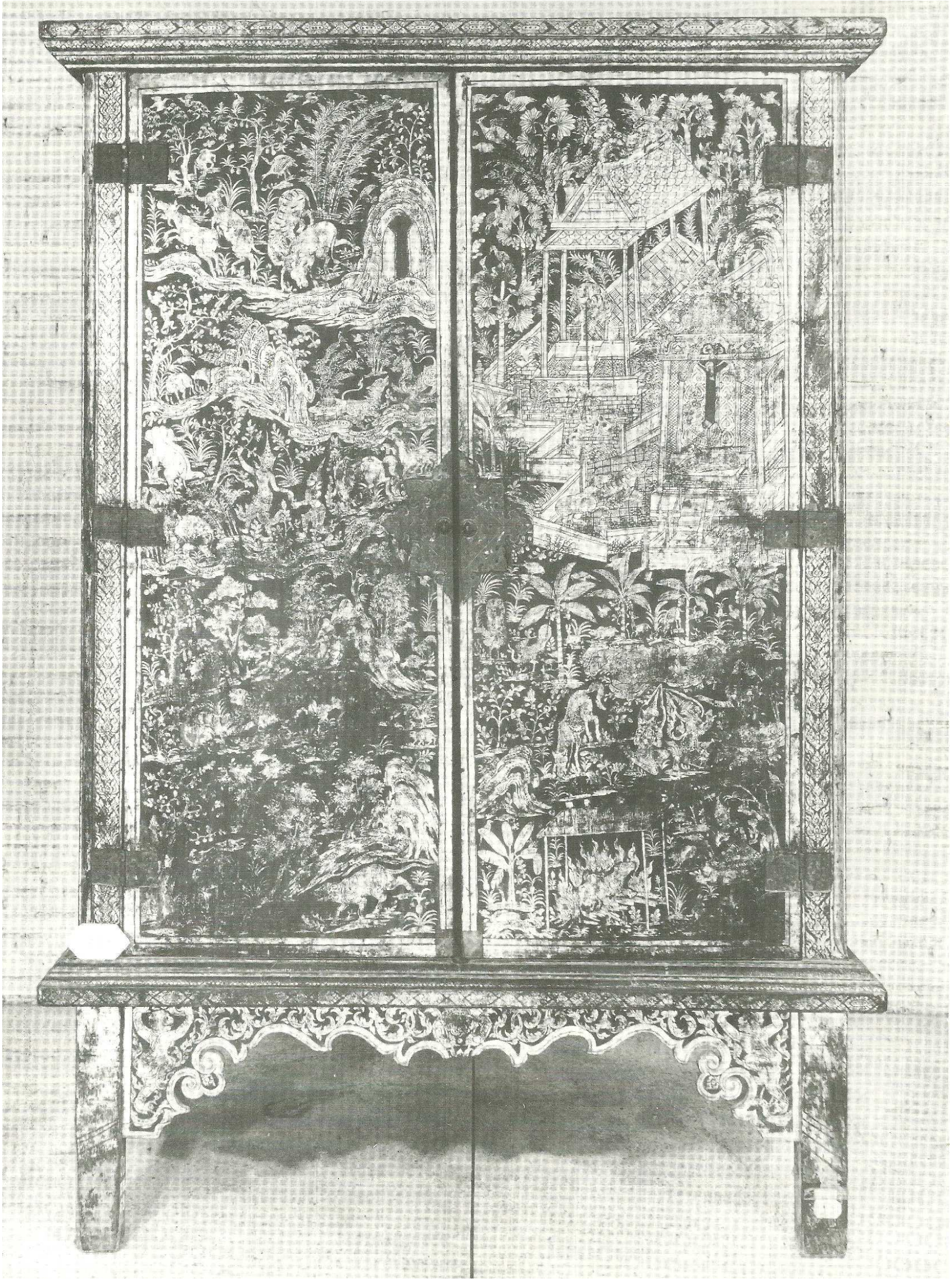

กท.๖๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๓๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดอินทารามวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๒๑ ซม.

ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๗๘ ซม.

สูง ๑๗๒ ซม.

สภาพ ชำรุด บานพับกระเดิด รักที่บานพับและประจำยามรัดอก กะเทาะหลุดหายไปหมดจนเห็นแผ่นโลหะข้างในสีทองหมอง ลวดลายบางตอนลบเลือนมาก เชิงตู้ด้านหน้าตรงจมูกสิงห์หักหายไป ผนังตู้ด้านข้างขวามีรอยแตก กรอบล่างของด้านข้างซ้ายหลุดหายไป ขอบบนด้านข้างขวาซ้ายเนื้อไม้แหว่งมีรอยแตก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เรื่องพหลวิชัยคาวี (พหลาคาวีชาดก)

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจกซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ส่วนอื่น ๆ ของตู้ อาทิ ขอบบน ขอบล่าง เสาขอบตู้ เสาขาตู้ ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านทำเป็นเสาย่อมุมตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์

เสาขาตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปกาบพรหมสิงห์ลงทองทึบ

ขอบบน ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวซึ่งทำเป็นลายบัวหงายอยู่ตอนบนและลายบัวคว่ำอยู่ตอนล่างมีเส้นลวดคั่นกลาง

ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่ใต้ลายบัว ลายบัวที่อยู่ชิดกับขอบล่างเขียนเป็นลายบัวคว่ำเหนือขึ้นไปเขียนเป็นลายบัวหงายมีเส้นลวดคั่นกลาง

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขด ด้านหน้ามีภาพลิงอยู่ที่มุมขวาซ้ายและตรงกลางที่ละ ๑ ตัว ทั้ง ๓ กำลังอยู่ในท่าดั้นเถากนก ด้านข้างขวาซ้ายมีลิงอยู่ที่มุมขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว กำลังทำท่าดั้นเถากนก ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

BKK. 68 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Intharam, Thon Buri, on February 25, 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 115$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 121 cms.
Sides, top width 76 cms., bottom width 78 cms.
Height 172 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a scene from Phahalakavi Jataka. The scene depicts a hermit turning a tiger and a bull into human beings.

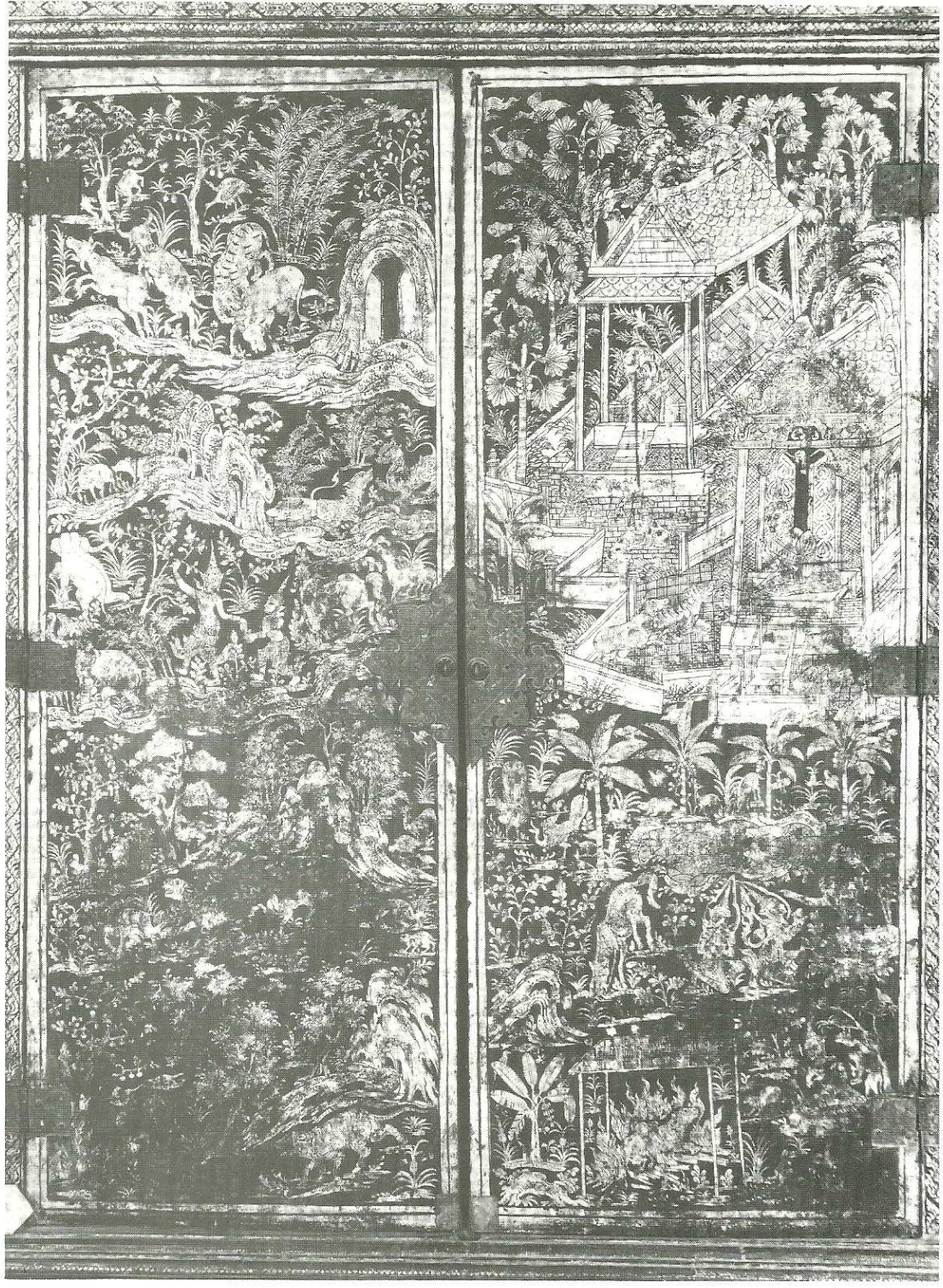

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพจับเรื่องเป็นตอน ๆ ไม่เรียงลำดับกัน ด้านขวาตอนบนเป็นภาพตอนพระฤาษีชุบเลี้ยงเสือโคในภาพมีบรรณศาลา ๒ หลังอยู่กลางป่า มีต้นไม้นานาชนิดขึ้นอยู่โดยรอบ มีสัตว์ประเภทต่าง ๆ อาทิ สุนัข ลิง นก อยู่ในบรรณศาลาบ้าง บนต้นไม้บ้าง พระฤาษีนั่งอยู่หน้าบรรณศาลาริมขวา มีเสือและโคหมอบอยู่หน้าพระฤาษี ตอนล่างในที่ต่ำสุดมีภาพพระฤาษีกำลังทำพิธีชุบชีวิตเปลี่ยนร่างเสือและโคให้เป็นร่างมนุษย์ ในภาพ ตรงกลาง เสือและโคนอนอยู่ท่ามกลางกองกูณฑ์ มีต้นกล้วยและสับปะรดอยู่ทางริมซ้าย พระฤาษีนั่งอยู่ริมขวา มีกระต่ายและลิงอยู่ข้าง ๆ นกเกาะอยู่บนต้นไม้เหนือขึ้นไปเป็นภาพเสือและโคในร่างมนุษย์นั่งพนมมืออยู่หน้าพระฤาษี ซึ่งนั่งอยู่ทางริมขวา มีม้า ๑ ตัวเล็มหญ้าอยู่ทางริมซ้าย มีภาพสัตว์นานาชนิด อาทิ กระต่าย กวาง นกยูง แมลง นกต่าง ๆ รวมทั้งต้นไม้อยู่ดารดาษไปทั่วบริเวณ ด้านซ้าย ตอนบนเป็นภาพเสือกำลังกัดกินวัวอยู่ตรงกลาง มีวัวอีก ๒ ตัวกำลังกระโดดหนีไปทางซ้าย มีภาพถ้ำ ต้นไม้ นก ลิง ประกอบเป็นทิวทัศน์ในป่า ถัดลงมามีภาพราชสีห์ ๒ ตัวกำลังหยอกล้อกันอยู่ทางริมขวา หมูป่า ๒ ตัว ทางริมซ้าย มีภาพโขดหิน ต้นไม้ ลิง นก ไก่และเกาะอยู่บนต้นไม้ ตอนล่างในที่ต่ำสุดเป็นภาพเสือกำลังจ้องจะตะครุบวัวภาพลบเลือนไม่เห็นส่วนละเอียด เหนือขึ้นไปเป็นภาพ พหลวิชัยคาวีในรูปมนุษย์ยืนชมป่าอยู่ตรงกลางมีม้าที่ขี่มาถูกปล่อยอยู่ริมขวา ๒ ตัว ริมซ้ายมีช้าง ๒ เชือก กึ่งกลางประตูตู้มีประจำยามรัดอกเป็นแผ่นโลหะ

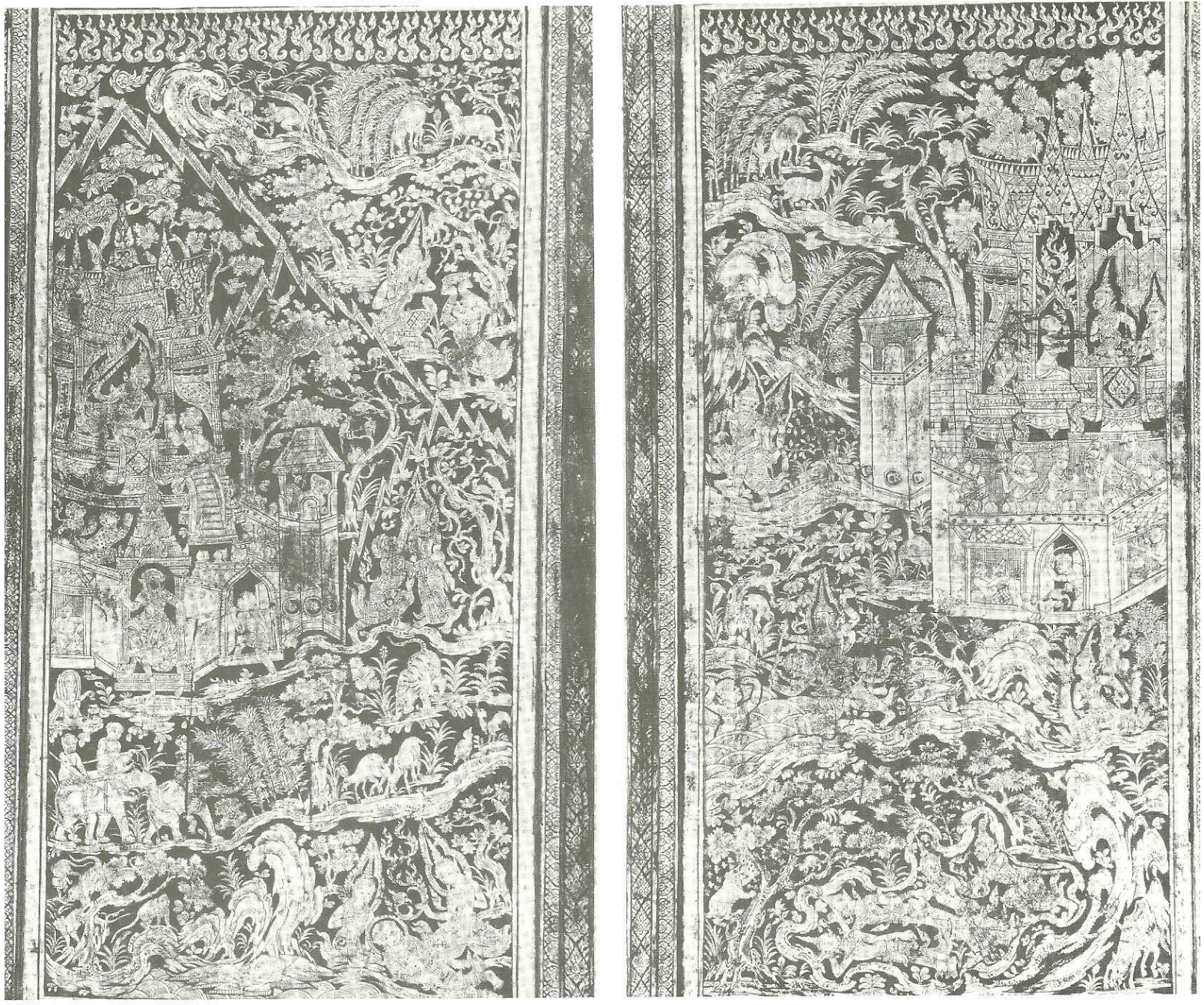

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพภายในกรอบซึ่งทำเป็นคิ้วสูงขึ้นที่กรอบเขียนลายบัว เฉพาะกรอบบนและกรอบล่างมีกรอบ ๒ ชั้น ชั้นในเป็นลายบัว ชั้นนอกลายกนกเปลวเถาเลื้อยนาคคาบ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกัน ด้านข้างขวา ตอนบนเป็นภาพทิวทัศน์ในป่า มีภาพต้นไม้ ลิง นก และควายอยู่ทางริมขวา ถัดลงมาริมขวามีภาพยักษ์กำลังคืนผ้าแก่นาง ตอนกลางเป็นภาพเมืองยักษ์ มียักษ์กษัตริย์กำลังออกว่าราชการ มีพลเสนายักษ์ข้าเฝ้านั่งอยู่เบื้องพระพักตร์ มีภาพกำแพงและป้อม มียักษ์ตนหนึ่งกำลังขี่ม้าออกจากประตูวัง ริมซ้ายข้างกำแพงวังมีหญิงนั่งตะบันหมาก อีกคนหนึ่งกำลังหุงข้าวด้วยหม้อดินบนเตาสามเส้า ถัดลงมาเป็นภาพป่า มีภาพพรานป่ากำลังขี่ช้างอยู่ทางริมซ้าย ๒ เชือก ริมขวามีภาพกวาง ๒ ตัวกำลังเล็มหญ้า เสือ ๑ ตัวจ้องจะตะครุบกวาง ริมสุดด้านขวามีไก่ ๑ คู่ มีภาพต้นไม้ประกอบพื้นที่ว่าง ต่ำสุดเป็นภาพธารน้ำ มีโขดหินตรงกลาง มีกระต่าย ๑ คู่อยู่เชิงโขดหิน ลิงอยู่บนต้นไม้และโขดหินทางริมซ้าย ๑ ฝูง ริมขวามีภาพกษัตริย์ ๒ องค์ประทับนั่งอยู่ ยักษ์นอนอยู่เบื้องหน้า ๑ ตน

ด้านข้างซ้ายตอนบน ริมซ้ายเป็นภาพป่า มีกวาง ๒ ตัวบนพื้นดิน และนกในอากาศบ้าง บนต้นไม้บ้าง ตอนกลางริมขวาเป็นภาพเมือง มีกษัตริย์ออกว่าราชการเมือง มีเสนาข้าเฝ้าสาวสรรกำนัลในเฝ้าแหน ริมกำแพงมียามตีฆ้องและนั่งขยับกลับ มีคนไล่ตีสุนัขออกมาจากประตู ริมซ้ายมีภาพยักษ์อุ้มนางหนีไป ต่ำสุดตอนกลางเป็นภาพสองกษัตริย์บรรทมหลับ ยักษ์กำลังอุ้มนางพาหนีไป มีม้าเล็มหญ้าอยู่ริมขวา ๑ ตัว เหนือขึ้นไปเป็นภาพกษัตริย์ประทับนั่งอยู่ทางขวา ๑ องค์ และกำลังสู้กับยักษ์อยู่ทางซ้าย ๑ องค์ริมสระน้ำ ในสระน้ำมียักษ์อีก ๑ ตน

กท.๖๙ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๗ ซม. ล่าง ๑๐๓ ซม.
ด้านข้างบน ๗๗ ซม. ล่าง ๘๓ ซม.
สูง ๑๘๗ ซม.

สภาพ สีทองหมอง มีบางตอนลบเลือน รักบางตอนกะเทาะออก สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเขียนภาพโดยไม่มีแนวเส้นแบ่งภาพ

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ตั้งแต่ขอบบนของตู้ถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบตลอด

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นรูปกาบพรหมสิงห์มีลายกรวยเชิงอยู่ภายในรูปกาบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายหมอนทองใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ อยู่เหนือลายบัว

กรอบลิ้นชักตู้ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเครือเถาไขว้เคล้าภาพนก

ขอบลวดใต้กรอบลิ้นชัก ตกแต่งด้วยลายสังวาลแก้วเก็จ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ๓ ด้าน เขียนลายพันธุ์พฤกษาเครือเถาเคล้าภาพนก ด้านหลังทำเป็นรูปปากสิงห์ลงรักดำทึบ

BKK. 69 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Borphitphimuk, Bangkok, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 97 cms., bottom width 103 cms.
Sides, top width 77 cms., bottom width 83 cms.
Height 187 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, birds and squirrels. There are also pairs of characters and a scene from Ramayana. The scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

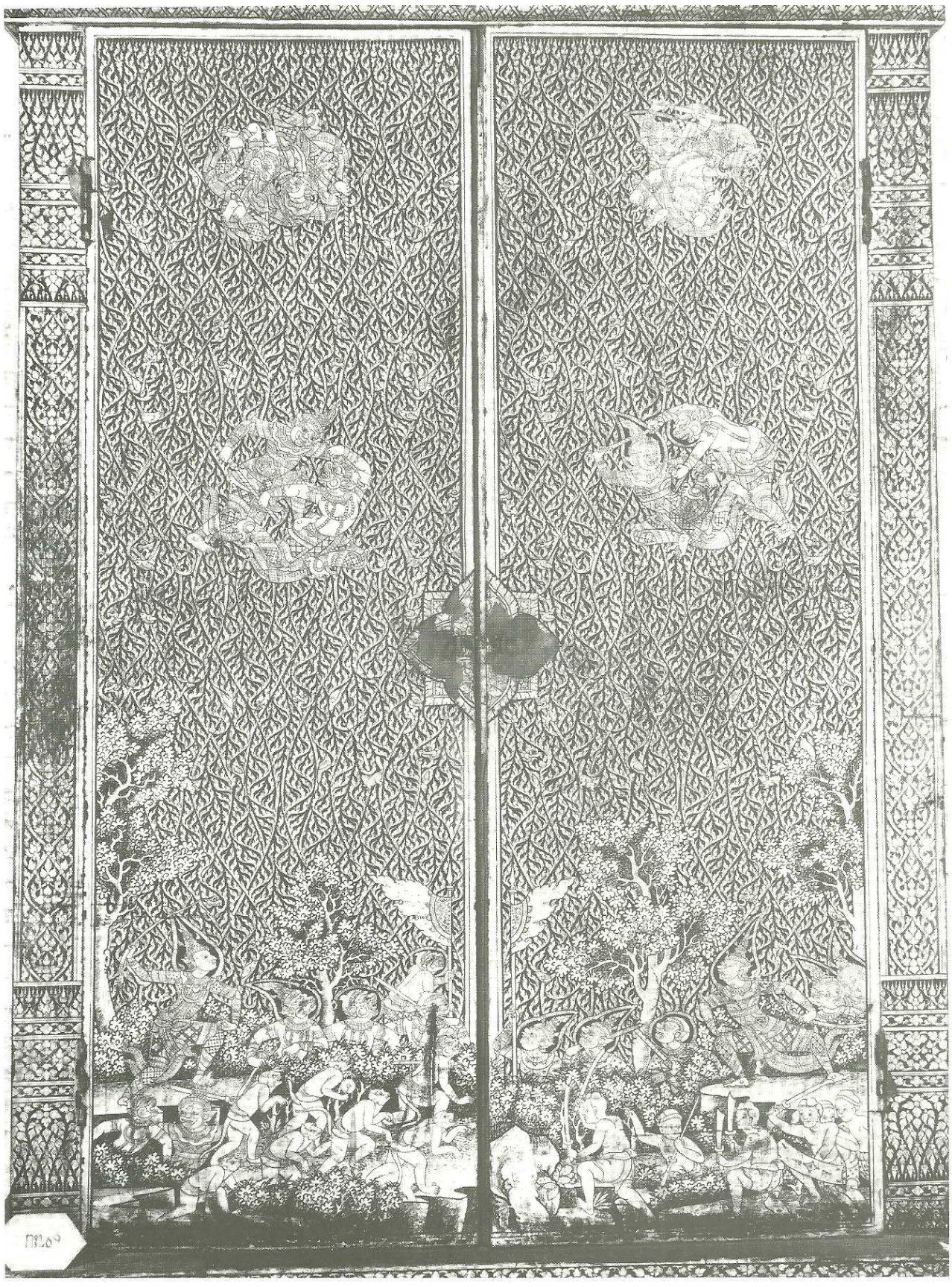

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกัน ตอนบนและตอนกลางมีภาพจับลิงรบยักษ์ด้านละ ๒ คู่อยู่ในท่าต่างกัน ตอนล่างเป็นภาพกองทัพของทศกัณฐ์และพระรามยืนประจัญหน้ากัน ด้านขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ มียักษ์แม่ทัพยืนอยู่บนแท่นหิน มีภาพพลเสนายักษ์ใหญ่น้อยยืนถืออาวุธอยู่ในท่าพร้อมรบด้วยอาการคึกคักเข้มแข็ง มีภาพต้นไม้ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพเพื่อแสดงว่ากองทัพนี้ตั้งอยู่กลางป่า ด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามยืนอยู่บนแท่นหิน มีพลเสนาลิงใหญ่น้อยเดินทัพมาเป็นกระบวนยุทธ ทั้งหมดอยู่ในท่าคึกคักหมายประหารศัตรู มีภาพต้นไม้ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพเพื่อแสดงว่ากองทัพนี้ตั้งอยู่กลางป่า กึ่งกลางประตูตู้ทั้ง ๒ มีลายรูปประจำยามรัดอก ซึ่งมีรอยรักหลุดกะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะที่ฝังอยู่ข้างในเนื้อไม้

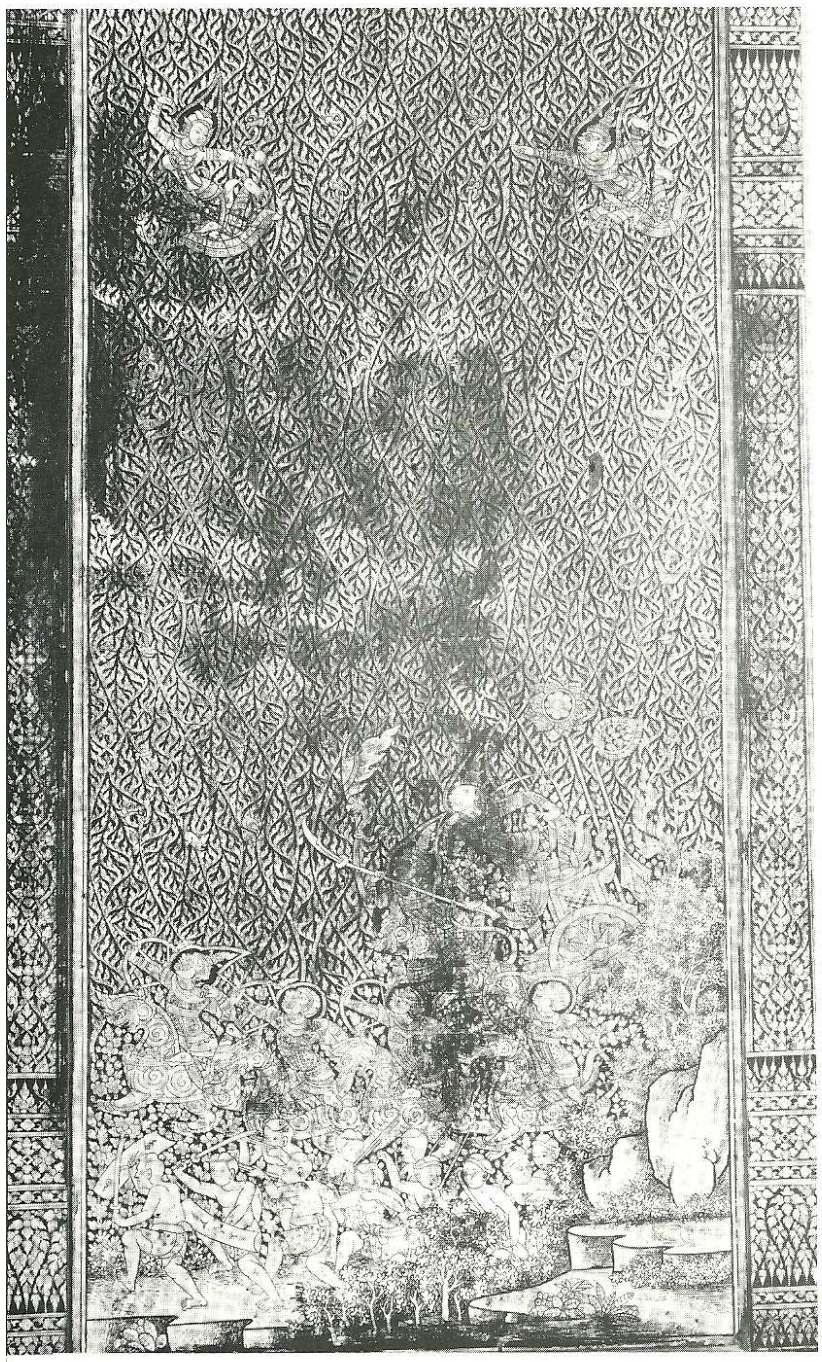

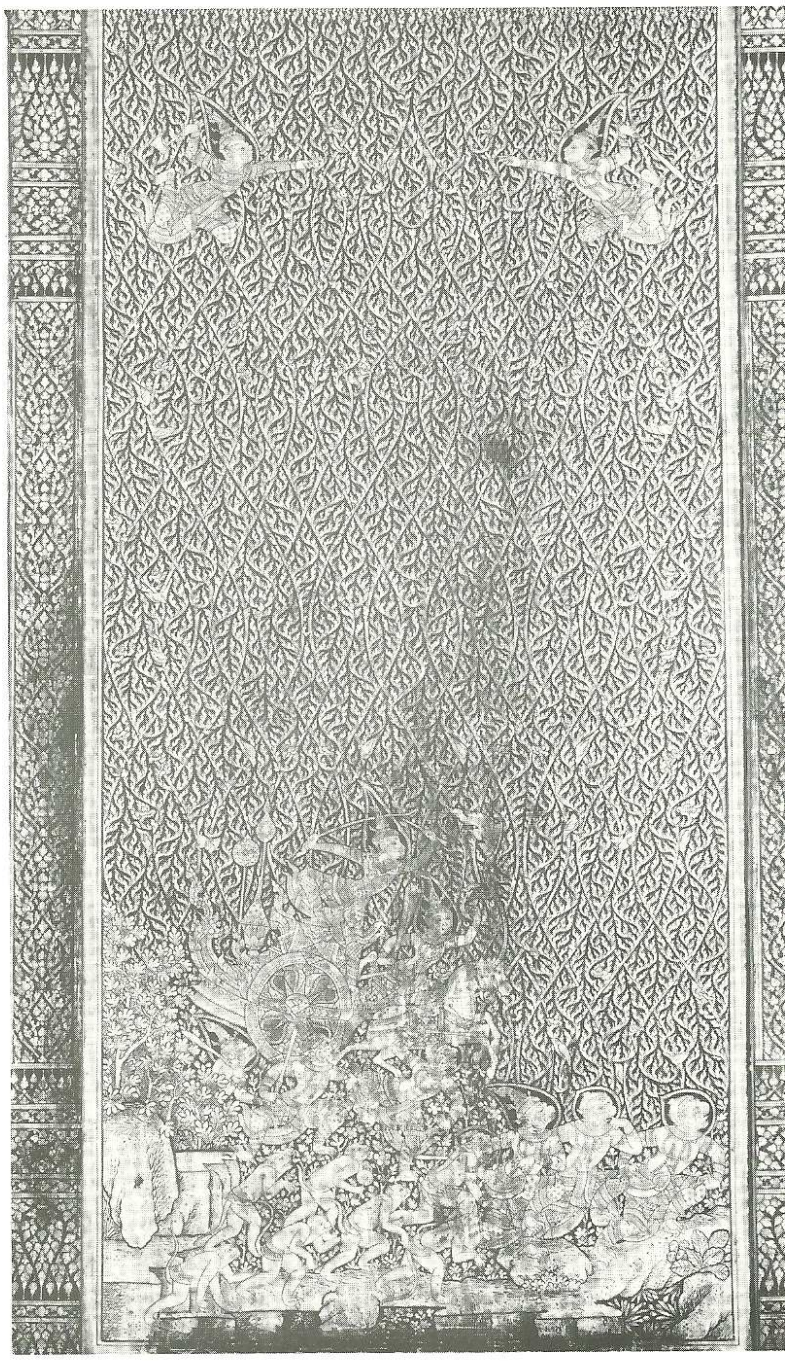

ด้านข้างขวา ตอนบนเป็นภาพรามสูรอยู่ทางขวา เมขลาล่อแก้วอยู่ทางซ้าย ทั้ง ๒ อยู่ในท่าเหาะไล่ติดตามกัน ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์หันหน้าไปทางซ้าย ในภาพยักษ์แม่ทัพทรงรถเทียมราชสีห์ ๑ ตัว มียักษ์สารถีนั่งหน้ารถ ๑ ตน ถัดลงมาเป็นภาพเสนายักษ์ขี่ราชสีห์ตามเสด็จอีก ๔ ตน ทั้งหมดอยู่ในท่าเตรียมยิงศร ต่ำสุดเป็นภาพยักษ์เล็กเดินทัพติดตามมาด้วยอาวุธครบมือ ทั้งหมดอยู่ในท่าเหี้ยมหาญการศึก มีภาพเนินหินและต้นไม้ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพ มีกระต่ายอยู่ทางมุมขวา ๑ ตัว

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นภาพรามสูรถือขวานอยู่ทางซ้าย ท้าวอรชุนทรงพระขรรค์อยู่ทางขวา ทั้งคู่อยู่ในท่าเหาะเหินและยกหัตถ์ข้างหนึ่งขึ้นชี้หน้าท้ารบซึ่งกันและกัน ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพพระรามทรงรถเทียมม้า ๑ ตัว มีพระลักษมณ์เป็นสารถีนั่งหน้ารถ มีพลเสนาลิงและพวกขุนกระบี่วานรเดินทัพติดตามมาในท่าต่างกัน มีต้นไม้ โขดหินเป็นพื้นหลังประกอบภาพ

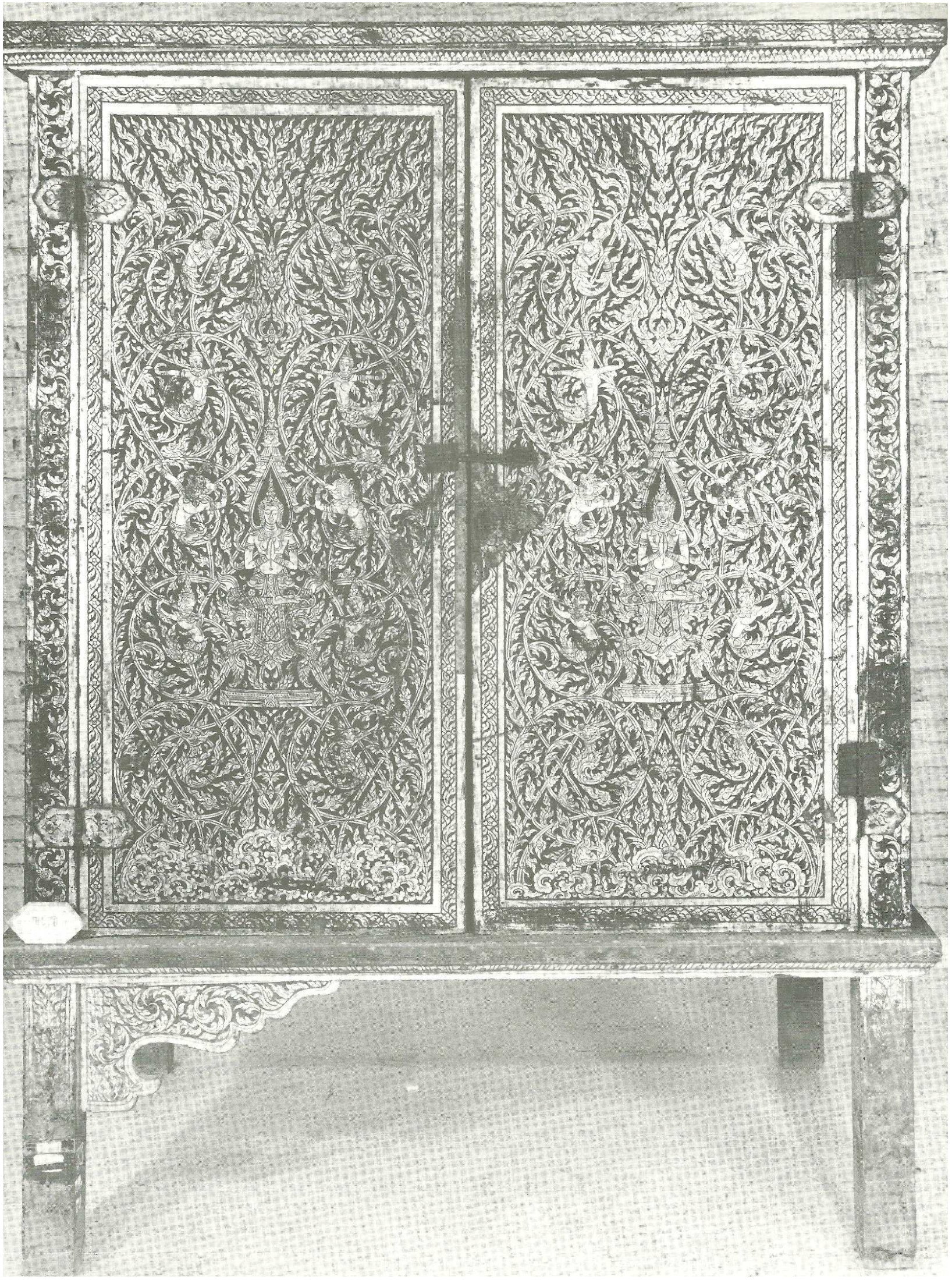

กท.๗๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๓๓)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๓ ซม. ล่าง ๑๑๙ ซม.

ด้านข้างบน ๗๐ ซม. ล่าง ๗๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๕๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด เชิงตู้ด้านหน้าซีกขวามือและแผ่นประจำยามรัดอกบนบานประตูซ้ายหลุดหายไป ขอบล่างของด้านหน้าลายทองลบเลือนหมด นอกนั้นแล้วภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน ด้านหลังเขียนภาพร่างไว้คร่าว ๆ ไม่เสร็จสมบูรณ์

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง เป็นภาพร่างอย่างคร่าว ๆ ซีกซ้ายเขียนลายกนก ออกซ่อกนกในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซีกขวามือเขียนลายดอกพุดตานเครือเถา สันกลางตู้แบ่งซีกขวาซ้ายเขียนลายพุ่มข้าวบิณฑ์ดอกลอย พื้นหลังลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศ ส่วนด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่เคล้าลายพุ่มข้าวบิณฑ์

เสาขาตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์

ขอบบน ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียวอยู่เหนือลายบัว

ขอบล่าง เขียนลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียวอยู่เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้างและตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลวและลายกนกหางโตที่มุมของเชิงตู้ทุกด้าน

BKK. 70 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on September 2, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 113 cms., bottom width 119 cms.

Sides, top width 70 cms., bottom width $78\frac{1}{2}$ cms.

Height $154\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kan Khot Kanok Pleo". The pattern looks like spirals of tongues of flame. There are also portraits of divine door guardians.

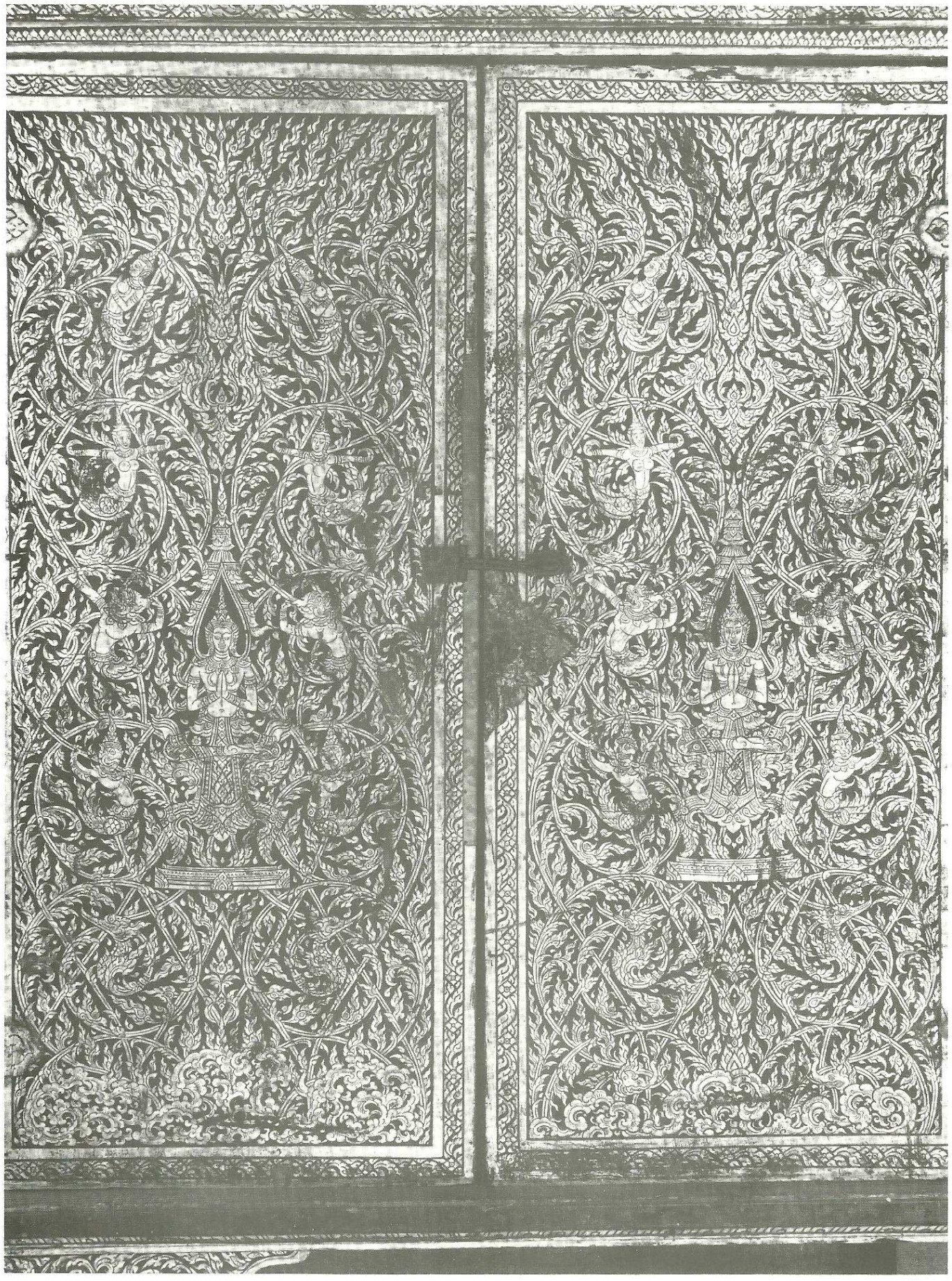

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้ายเขียนลายก้านขดกนกเปลว ออกเถาเป็นคู่ ๖ คู่ด้วยกัน คือ ตอนบนสุดออกเถาเทพธิดาประนมมือ ๒ องค์ คู่ที่ ๒ ออกเถานางรำอยู่ในท่าจันทร์ทรงกลด ตอนกลางออกเถาลิงใหญ่ ๑ คู่อยู่ขนาบข้างพระนารายณ์ประนมหัตถ์และประทับนั่งอยู่เหนือครุฑบัลลังก์ คู่ที่ ๔ ออกเถาครุฑ คู่ที่ ๕ ออกเถาหงส์ ตอนล่างสุดออกเถาคชสีห์ ซึ่งนับเป็นคู่ที่ ๖ อยู่เหนือลายเมฆ กรอบโดยรอบของบานประตูขวาซ้าย ตกแต่งด้วยลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว

ด้านข้างขวา เป็นภาพลิงใหญ่แบกเทพทวารบาลซึ่งประทับยืนทรงพระขรรค์อยู่เหนือนาคบัลลังก์ มีพื้นหลังเป็นลายกนกเปลวเครือเถาเลื้อยเคล้าลายก้านขดกนกเปลวและกระรอก ตอนล่างสุดเขียนลายพันธุ์พฤกษาและลายเมฆ กรอบด้านข้างริมเสาขอบตู้และด้านล่างของผนังตู้ด้านขวาและด้านซ้ายตกแต่งด้วยลายบัว

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพมารแบกเทพทวารบาลซึ่งประทับยืนอยู่บนนาคบัลลังก์ มีพื้นหลังเป็นลายกนกเปลวเคล้าลายกนกก้านขด ภาพมารแบกอยู่เหนือลายเมฆ

ПИ.71
ПИ.71

กท.๗๑ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดนาคกลางวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๔ ซม.

สูง ๑๕๖ ซม.

สภาพ ชำรุด รักกะเทาะ บางส่วนของตู้เนื้อไม้แตก ภาพลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์

เสาขาตู้ เขียนลายในรูปกาบพรหมสิงห์และเขียนลายกาบเท้าสิงห์ ตกแต่งริมนอกของขาตู้ พื้นหลังลงรักแดงทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ลงทองทึบอยู่เหนือลายบัวกนก

เชิงตู้ ด้านหน้าเขียนลายก้านขดกนกเปลวอยู่บนพื้นหลังซึ่งลงรักแดงทึบ ด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายก้านขดลายพันธุ์พฤกษา เคล้าลายกาบ เชิงตู้ด้านข้างซ้ายส่วนที่ติดกับด้านหลัง ของเดิมคงหลุดหายไป และได้มีการทำเสริมขึ้นแทนที่และลงรักดำทึบ

BKK. 71 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nak Klang, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width $95\frac{1}{2}$ cms., bottom width $104\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $78\frac{1}{2}$ cms., bottom width 84 cms.

Height 156 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya being lured by beautiful women. Mahajanaka Jataka depicts Mekhala, a goddess of sea-faring men, descending to lift Prince Mahajanaka out of the sea. Sama Jataka depicts Suvannasama being shot by an arrow of Piliyakkha, a demon king, Nimi Jataka depicts Prince Nimi visiting hell. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha exchanging questions by gesticulation with a woman, Nang Paripajika. Bhuridatta Jataka depicts Alambayana, an unscrupulous Brahmin, seizing Bhuridatta naga. Canda Kumara Jataka depicts Indra descending from the Tavatimsa Heaven to a sacrificial ceremony. Narada Jataka depicts Narada, a divine sage, descending from the Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhura Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, holding on to the tail of a magic horse on which its owner, Punnaka, a demon general, is riding. And Vessantara Jataka depicts Prince Vessantara and his consort, Princess Maddi, each carrying one of their children, travelling on foot through the forest.

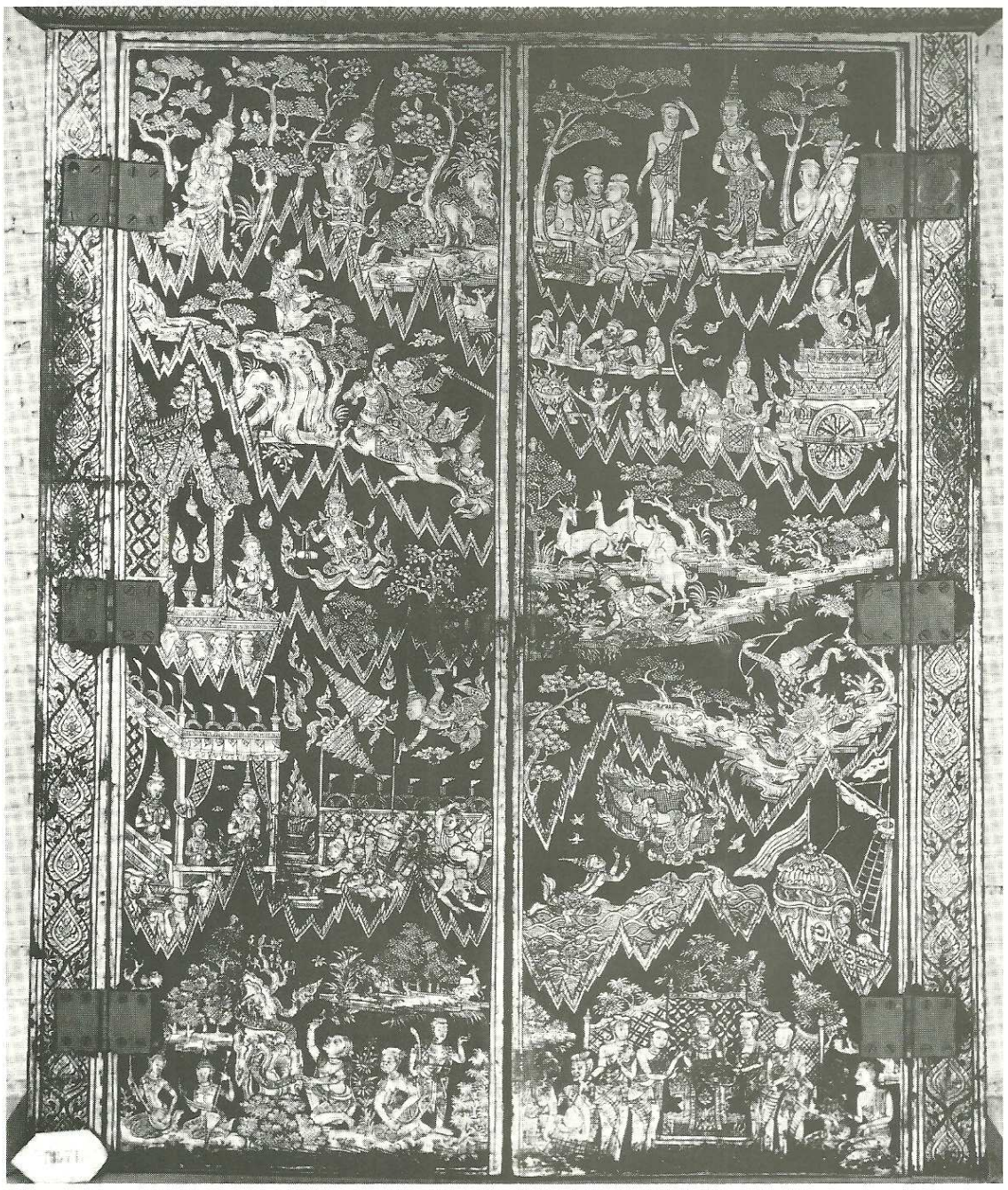

ด้านหน้า บนบานประตูขวาซ้ายเขียนภาพทศชาติชาดก เริ่มเรื่องจากตอนล่างของบานประตูขวา เขียนเตมิยชาดก ตอนเตมิยกุมารทรงแกล้งทำเป็นคนพิการหูหนวกและเป็นใบ้ ได้มีการทดสอบหลายอย่าง เช่น นำหญิงสาวซึ่งมีรูปร่างงดงามมายั่วยวน พระกุมารก็มิได้ทรงหวั่นไหว เหนือขึ้นไปเป็นภาพมหาชนกชาดก ตอนนางมณีเมขลาช่วยพระมหาชนกขึ้นจากท้องทะเล เพราะสำเภาเกิดอับปางลง อันเป็นเหตุที่ทำให้พระมหาชนกต้องแหวกว่ายอยู่ในท้องทะเลเป็นเวลา ๗ วัน ตอนกลางเป็นภาพสุวรรณสามชาดก ตอนกษัตริย์ปิลยักษ์แห่งกรุงพาราณสีทรงศรไปต้องสุวรรณสาม ขณะที่สุวรรณสามตักน้ำจากสระ ด้วยความเข้าพระทัยผิด ทรงมีพระราชดำริว่าสุวรรณสามคงจะเป็นเทวดาหรือนาคที่แปลงร่างมา บรรดากวางทั้งหลายที่กินน้ำอยู่ริมสระจึงไม่ตื่นตกใจ เหนือจากตอนกลางเป็นเนมีชาดก ตอนพระมาตุลีนำเสด็จพระเจ้าเนมีเพื่อให้ทอดพระเนตรนรกต่าง ๆ ที่กัน ตอนบนสุดเป็นชาดกเรื่องมโหสถชาดก ตอนนางปริพาชีและพระมโหสถถามและตอบด้วยหัตถปัญหา เป็นการทดสอบภูมิปัญญาของพระมโหสถ ตอนล่างของบานประตูซ้ายเขียนภาพภูริทัตชาดก ตอนพราหมณ์อาลัมพายน์จับนาคภูริทัตต์ เหนือขึ้นไปเป็นภาพจันทกุมารชาดก ตอนพระอินทร์หรือท้าวสักกะทรงถือค้อนและสิ่วลงมาหักฉัตร ทำลายพิธีบูชายัญจันทกุมาร ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าเอกราชแห่งกรุงปุบผวดี ตอนกลางเขียนภาพเล่าเรื่องนารทชาดก ตอนพระพรหมนารทโพธิสัตว์ทรงหาบทองเหาะลงมามอบให้เจ้าหญิงรุจา พระราชธิดาของพระเจ้าอังคติ เพื่อทรงใช้จ่ายในการบริจาคทาน เหนือตอนกลางเป็นภาพวิธุรชาดก ตอนวิธุรบัณฑิตเกาะหางม้าของปุณณกะยักษ์ กลับเมืองนาคพิภพ มีนางอิรันทตีธิดานางวิมลายืนรำยั่วปุณณกะยักษ์อยู่ในท่ารำที่เรียกว่า ตระเวนเวหา ตอนบนสุดเป็นภาพเล่าเรื่องเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดรและพระนางมัทรีทรงอุ้มพระโอรสและพระธิดา พระเวสสันดรทรงอุ้มพระโอรสเนื่องจากพระโอรสทรงหนักมากกว่าพระธิดา ทั้งสองพระองค์เสด็จดำเนินด้วยพระบาทหลังจากที่ได้ทรงบริจาคราชรถและม้าเทียมราชรถให้เทวดาแปลงและพราหมณ์ที่ยากจนเข็ญใจไปแล้ว

ด้านข้างขวา ตอนล่างเขียนภาพบรรณศาลาหลังหนึ่งของฤาษีตนหนึ่งในป่าหิมพานต์ ข้าง ๆ บรรณศาลาหลังนี้ ทางมุมซ้ายเขียนต้นมักกะลีผลกำลังออกผลดกงาม มีนักสิทธ์ วิทยาธร กำลังชุลมุนแย่งมักกะลีผลหรือนารีผลกันอยู่ เหนือต้นมักกะลีผลขึ้นไป เขียนภาพวิทยาธรโลมนางซึ่งเป็นนารีผลอยู่หน้าถ้ำ มีลิงฝูงหนึ่งแอบดูอยู่ จากนั้นเขียนภาพสัตว์อยู่ท่ามกลางพันธุ์ไม้และโขดหินในป่าหิมพานต์ เช่น ราชสีห์ ๑ คู่ สิงโตจีน ๑ คู่ เหมราช ๑ คู่ กินนร ๑ ตัว กินรี ๒ ตัว นรมฤค (เทพนรสิงห์) ชายหญิง ๑ คู่ พร้อมด้วยลูกน้อยอีก ๑ ตัว สมเสร็จ ๑ คู่ นอกนั้นก็มีกวาง เสือลาย กระบือ ๓ ตัว และนกนานาชนิด

ด้านข้างซ้าย เขียนภาพพระภิกษุปลงอสุภกรรมฐาน ซากอสุภเป็นซากศพของบุรุษเพศทั้งหมด ๑๑ ภาพ อยู่ในสภาพที่ต่างกัน บ้างก็มีบาดแผล บ้างก็มีอวัยวะขาดหายไป เหลือแต่โครงกระดูกก็มี บางซากกำลังถูกแร้งจิกทึ้งหรือถูกสุนัขขบแทะเป็นที่น่าเวทนายิ่ง อากัปกิริยาของพระภิกษุที่ปลงอสุภกรรมฐาน มีท่าทางแตกต่างกัน บางภาพนั่งขัดสมาธินั่งชันเข่าขึ้นข้างหนึ่งบ้าง นั่งกางร่ม หรือยืนถือไม้พระธรรมและบาตรบ้าง

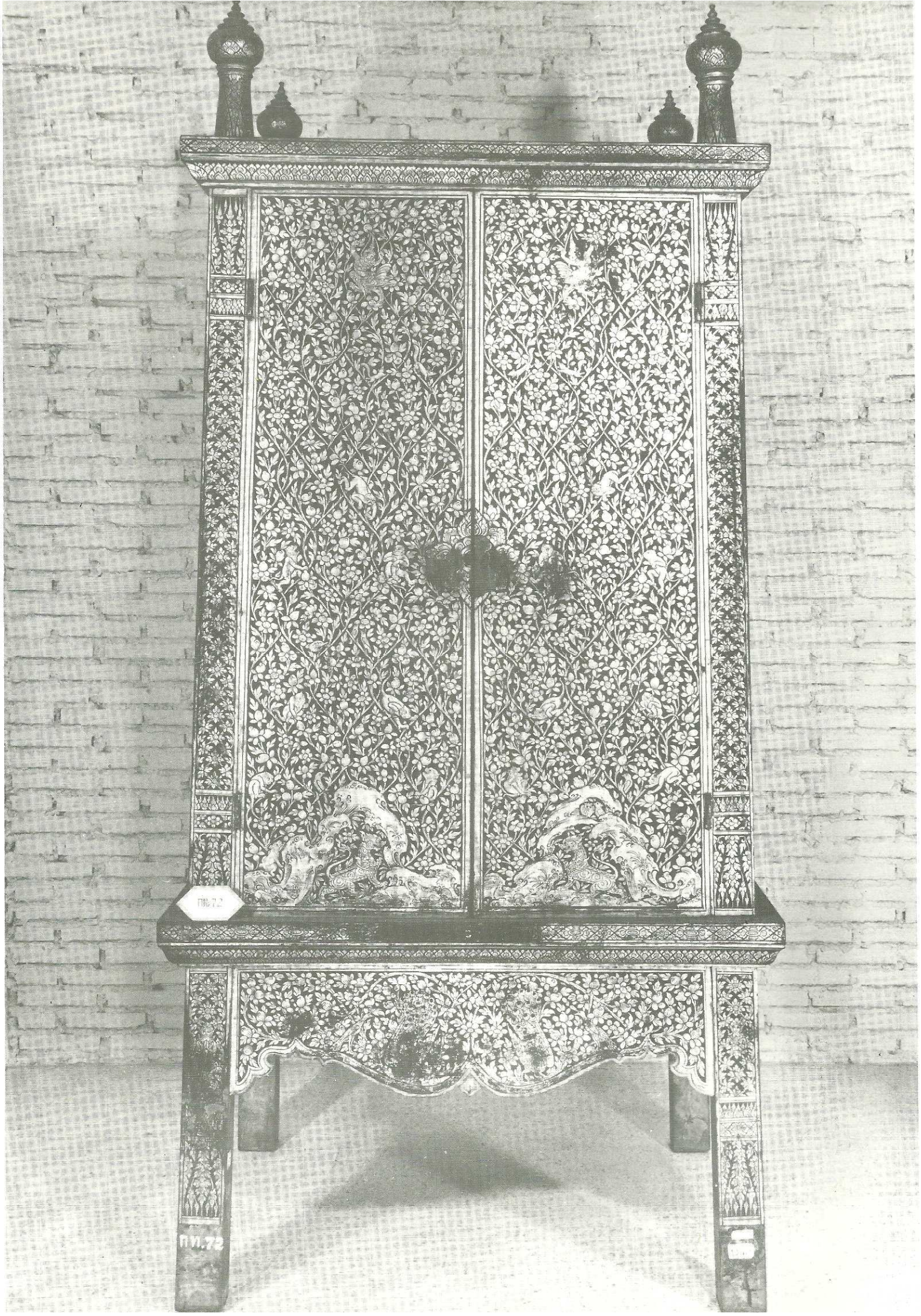
ПИ.72

กท.๗๒ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๖๐)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดหนังราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๓ ซม. ล่าง ๙๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.

สูง ๑๖๗ ซม. เสาหัวเม็ด ๒๐ ซม.

สภาพ ชำรุดเล็กน้อย บางส่วนของลายประจำยามรัดอกซึ่งอยู่ที่กึ่งกลางของด้านหน้ารักกะเทาะ ทำให้ลายทองหลุดและลบเลือน ส่วนอื่น ๆ ของตู้ ลายลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอด

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศและลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศเคล้าลายเทพนมและลายกรวยเชิง

เสาหัวเม็ด ตกแต่งด้วยลายบัวและลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัว

เชิงตู้ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายเถาเลื้อยดอกพุดตานเคล้าภาพนกยูง ๔ ตัว ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายเถาเลื้อยดอกพุดตานเคล้าภาพ นก ไก่ และไก่ฟ้า

BKK. 72 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nung, Thon Buri, on March 7, 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 83 cms., bottom width $90\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $72\frac{1}{2}$ cms., bottom width 80 cms.

Height 167 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 20 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Dok Phut Tan Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross climbing plants with tropical flowers.

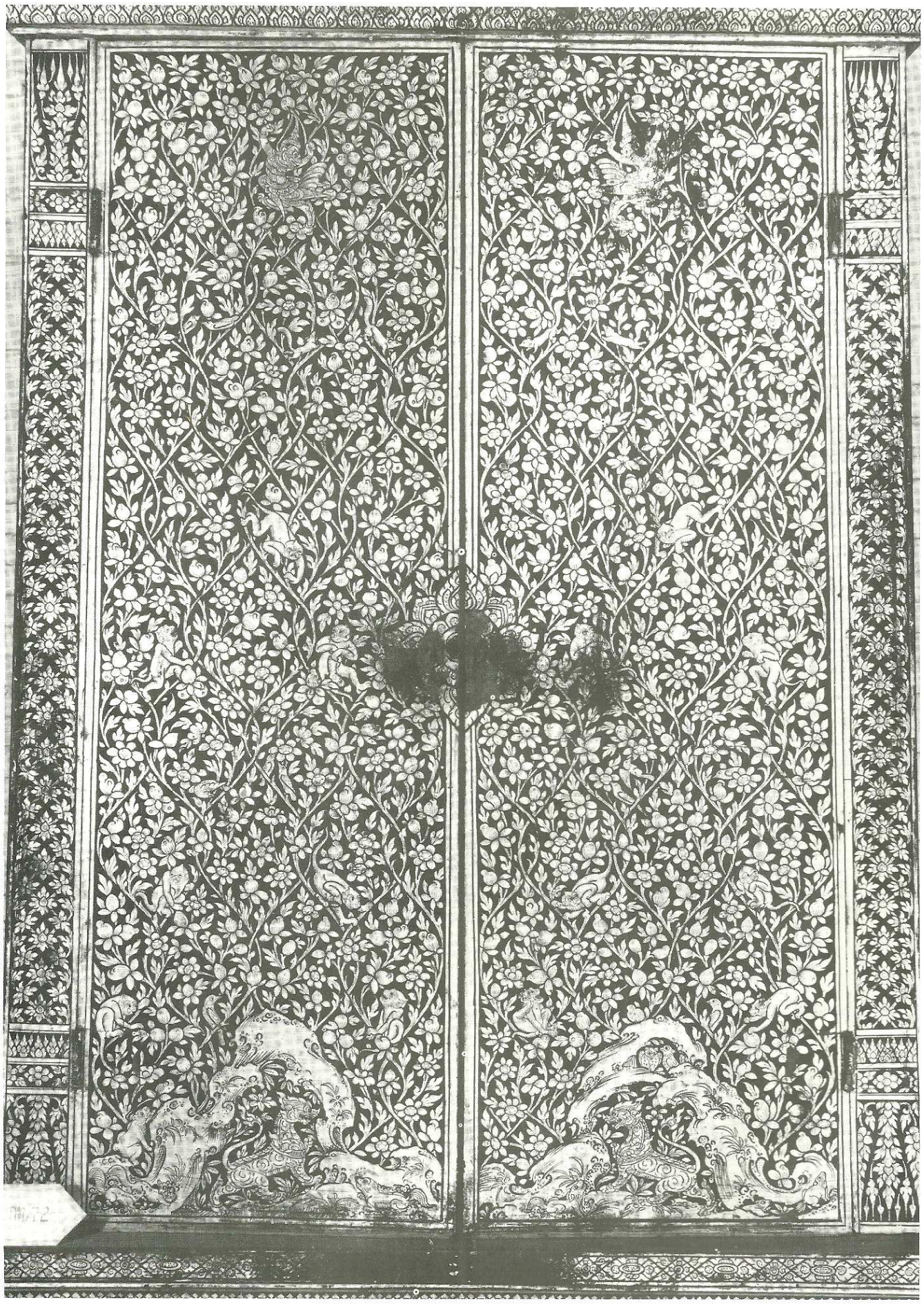

ด้านหน้า พื้นหลังตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้ เคล้าภาพนก ลิง กระรอก ตอนบนขวาซ้ายมีภาพครุฑยืนข้างละ ๑ ตัว อยู่ในท่าเอี้ยวตัวหันหน้าเข้าหากึ่งกลางตู้สองแขนยกขึ้นเหมือนกำลังเตรียมบิน ตอนล่างเขียนภาพราชสีห์ยืนผงาดอยู่หน้าเขามอบานประตูละ ๑ ตัว กึ่งกลางตู้เขียนลายประจำยามรัดอก

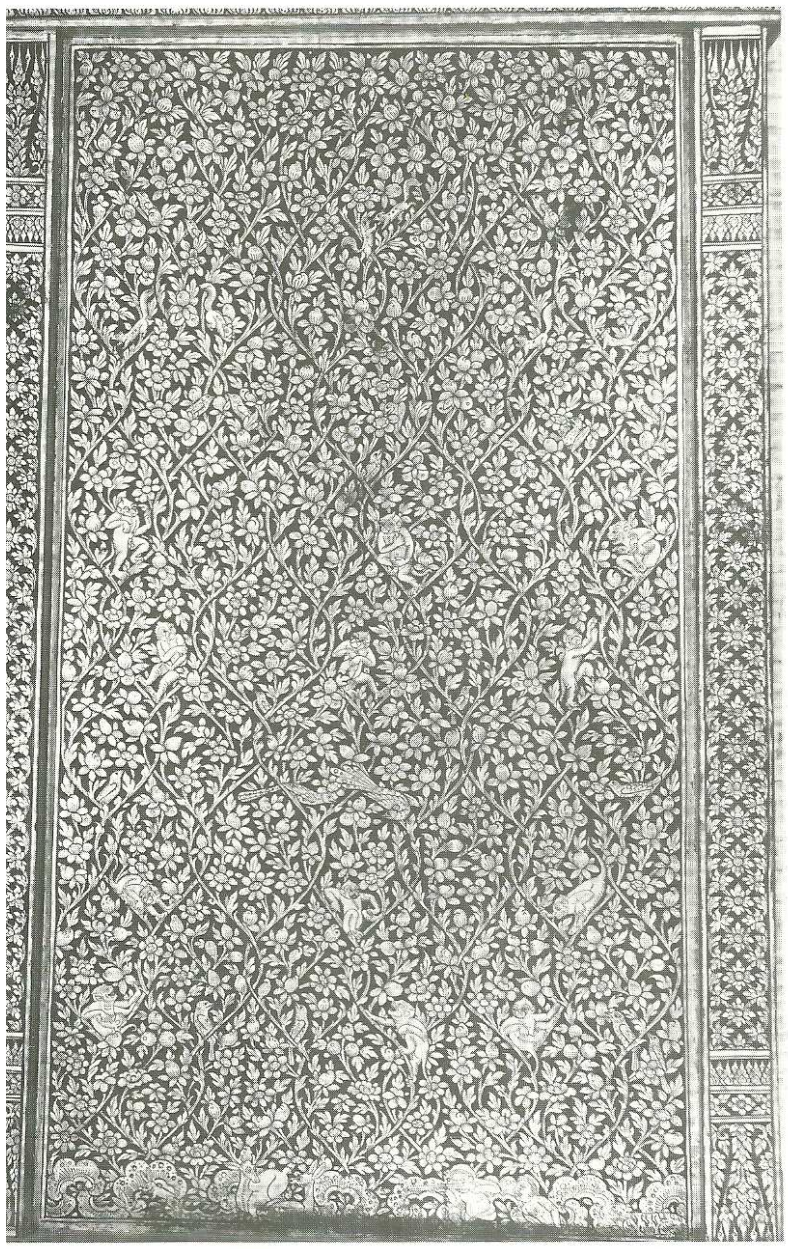

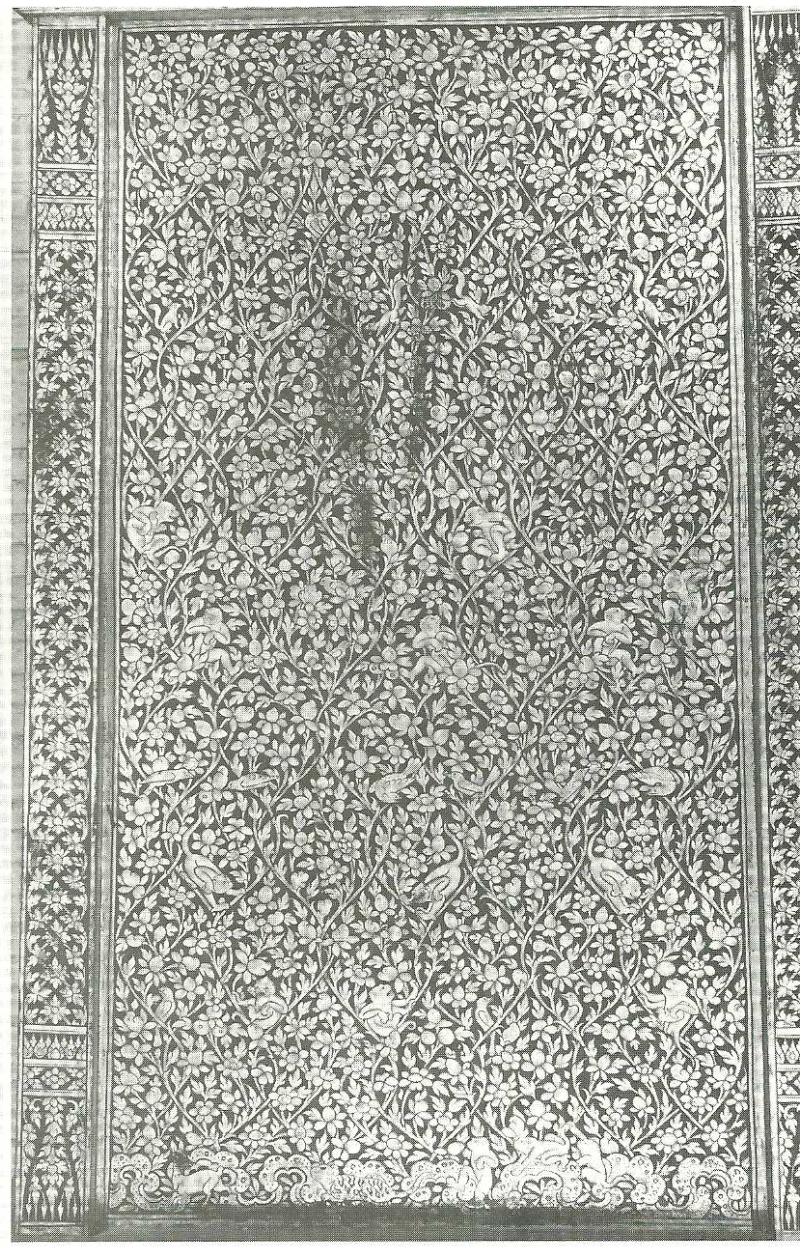

ด้านข้างขวา พื้นหลังตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้ เคล้าภาพนก ลิง กระรอก ตอนล่างเขียนภาพนายพรานประทับปืนยิงกวางซึ่งหนีไปทางมุมล่างซ้าย

ด้านข้างซ้าย พื้นหลังตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถาไขว้ เคล้าภาพนก ลิง กระรอก ตอนล่างเขียนภาพกระต่ายตัวเล็ก ๒ ตัวหมอบอยู่ตามโขดหินที่มุมล่างขวา มุมล่างซ้ายเขียนภาพเสือลายพาดกลอนกำลังจะกระโจนไล่จับกวาง

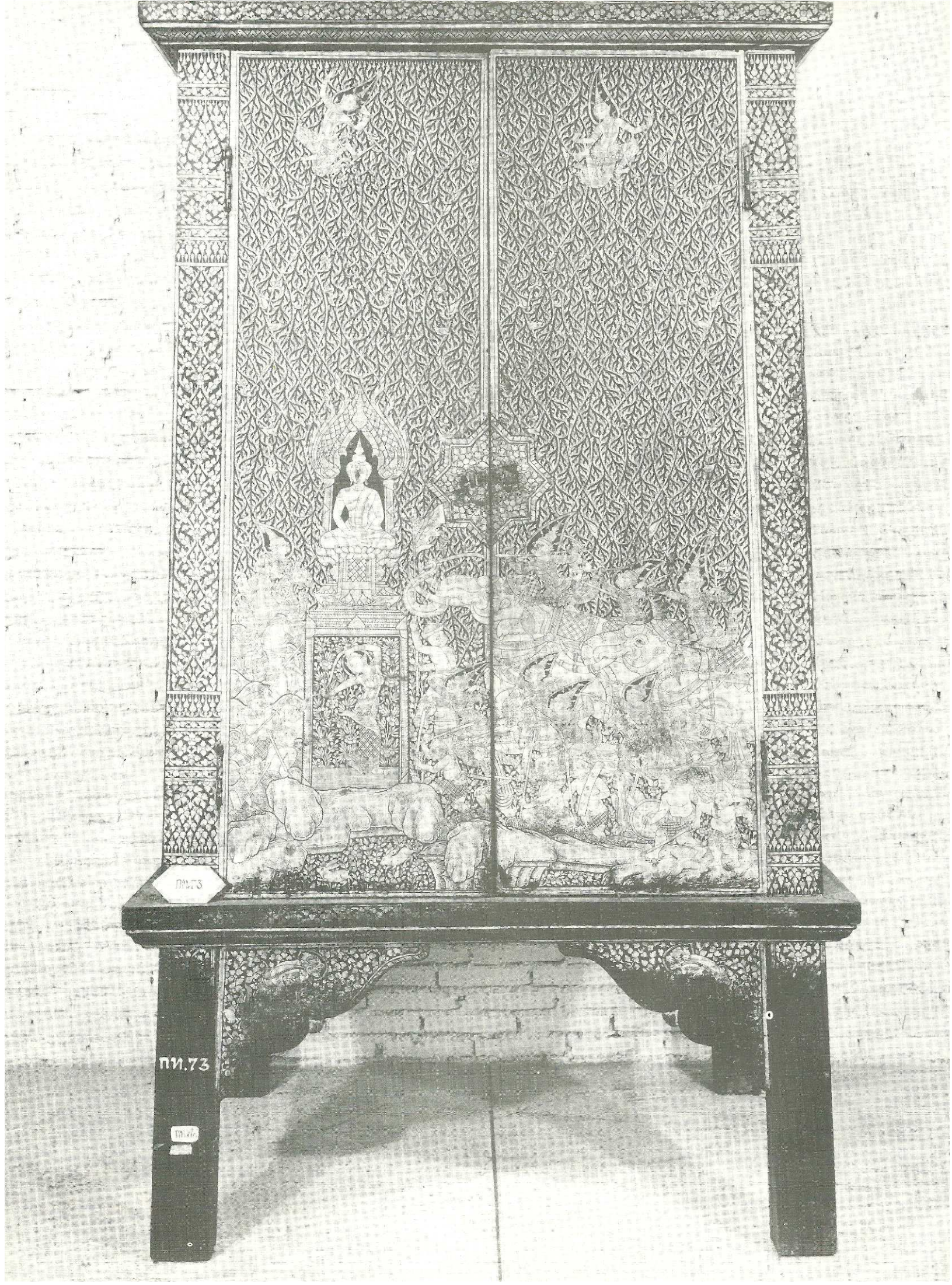
ПИ.73
ПИ.73

กท.๗๓ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๓, ๑๔๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดสังข์กระจายวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๑ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.

ด้านข้างบน ๘๐ ซม. ล่าง ๘๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๐ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ภาพบางตอนลบเลือน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพนก ภาพเทวดา และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบตลอด ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายหมอนทอง แบบประดิษฐ์อย่างใหม่เหนือลายบัว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ด้านหน้าขวาซ้ายมีภาพลิงข้างละ ๑ ตัว อยู่ในระหว่างเถากนกใบเทศ ด้านข้างขวาซ้ายมีภาพยักษ์ถือหอกเหาะอยู่ในระหว่างเถากนกใบเทศข้างละ ๑ ตัว ทั้งริมขวาและซ้าย

BKK. 73 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Sang Krachai, Thon Buri, in 1955, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 91 cms., bottom width 99 cms.

Sides, top width 80 cms., bottom width $86\frac{1}{2}$ cms.

Height 170 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of garudas, nagas, birds and celestial beings. There is also a scene from the Life of the Buddha. The scene, "The Defeat of Mara", depicts Prince Siddhatta asking "Dharani", the Mother Earth, to bear witness to his previous merit. The floodwater wrung out of her hair defeats a mara army under Lord Vassvattimara who tries to prevent Prince Siddhatta from achieving Enlightenment.

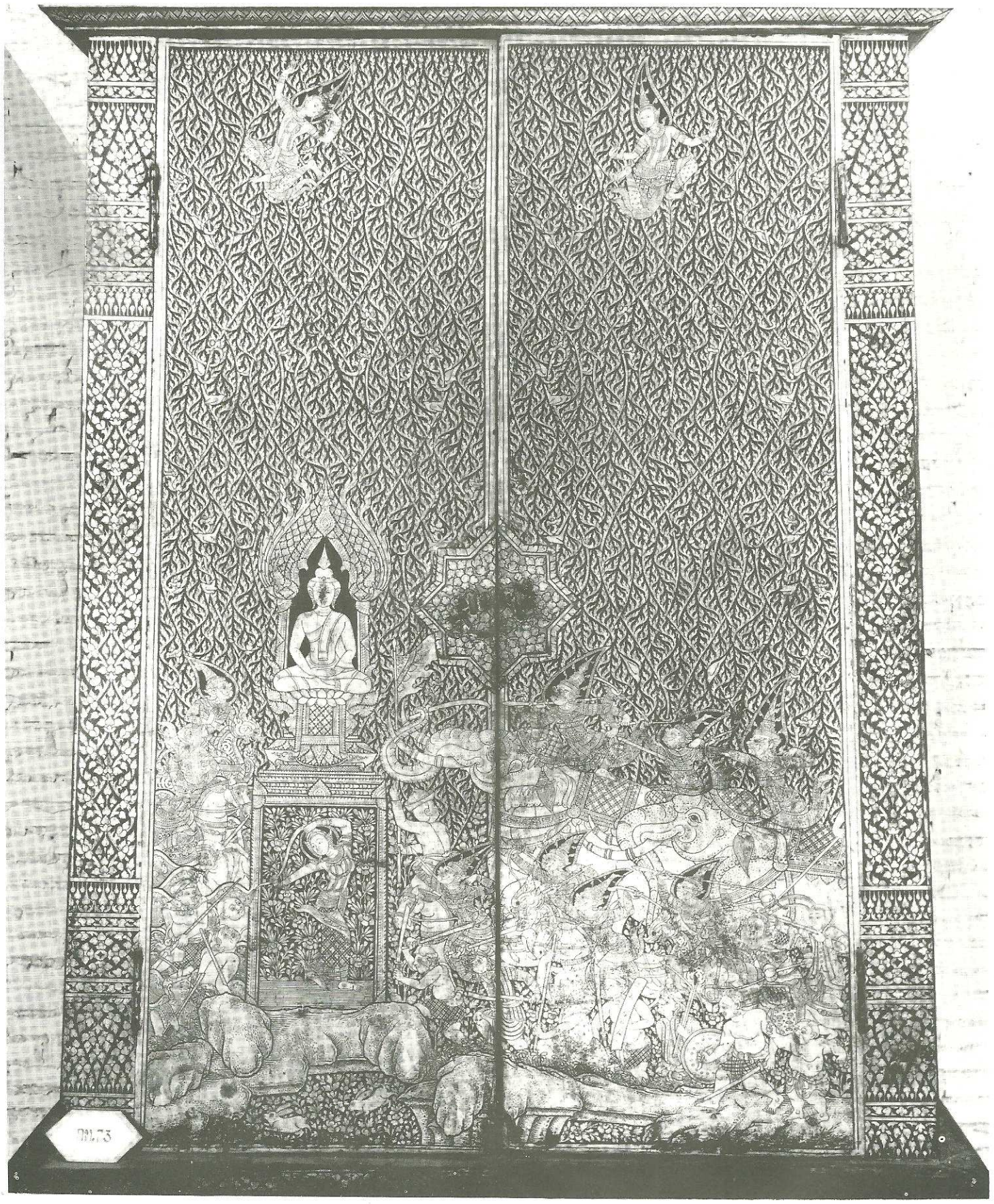

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกัน ตอนบนมีภาพเทวดาเหาะข้างละ ๑ องค์ ตอนล่างเป็นภาพพุทธประวัติปางมารผจญ (ปางมารวิชัย) ในภาพริมซ้ายพระพุทธเจ้าประทับนั่งสมาธิอยู่ในซุ้มเรือนแก้วเหนือปัทมบัลลังก์ มีแม่พระธรณียืนบีบมวยผมอยู่เบื้องล่าง ริมขวามีภาพพระยามารทำเป็นรูปทศกัณฐ์ทรงช้างพร้อมด้วยพลเสนามารขี่พาหนะบ้าง เดินเท้าบ้าง แต่งกายแปลก ๆ และถืออาวุธต่าง ๆ ครบมือ ทั้งหมดอยู่ในท่าหมายประหัตประหารองค์พระพุทธ ริมซ้ายมีภาพพระยามารและเสนามารที่ยอมรับการพ่ายแพ้ ยกมือพนมเหนือหัวอยู่ในอาการอันสงบ ต่ำสุดด้านซ้ายมีกระต่าย ๒ ตัวกำลังวิ่งไล่ติดตามกันกึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกเขียนบนแผ่นโลหะ

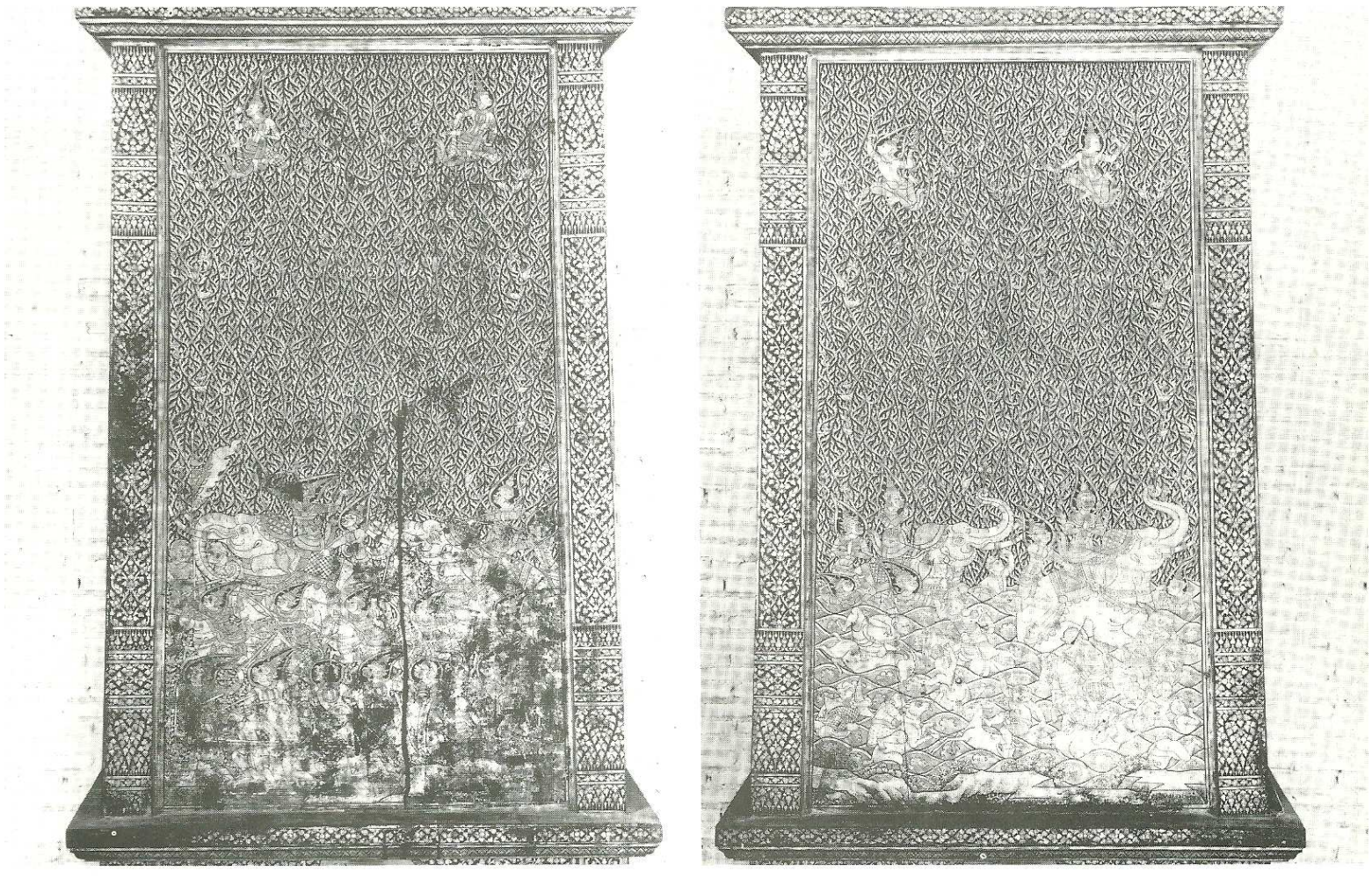

ด้านข้างขวา ตอนบนมีภาพเทวดาเหาะหันหน้าออกทางริมขวาและซ้ายข้างละ ๑ องค์ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพพระยามาร ซึ่งกำลังยกมาหมายประหัตประหารองค์พระพุทธ ทั้งหมดอยู่ในท่ากระตือรือร้นแสดงความเหี้ยมหาญหมายประหารศัตรู

ด้านข้างซ้าย ตอนบนมีภาพเทวดาเหาะหันหน้าออกทางริมขวาและซ้ายข้างละ ๑ องค์ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพพระยามาร ถูกน้ำท่วม กำลังต่อสู้กับภัยในน้ำด้วยอาการทุรนทุราย และตัวพระยามารต้องยอมรับการพ่ายแพ้ยกมือพนมอยู่บนคอช้าง เพื่อให้รอดพ้นอันตราย พลมารบางตนทำเป็นรูปขุนนางจีนขี่สัตว์ต่าง ๆ มีหมูแพะ เป็นต้น

กท.๗๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๖๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดอินทารามวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๒$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.

ด้านข้างบน ๗๐ ซม. ล่าง ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๔๘$\frac{๑}{๒}$ ซม. เสาหัวเม็ด ๒๐ ซม.

สภาพ ชำรุด เสาหัวเม็ดเอียง เชิงตู้ และกระจังหลังตู้ไม้หักหายไป โดยเฉพาะเชิงตู้หักหายไปเกือบหมด เหลือเฉพาะด้านข้างซ้ายครึ่งอัน สีทองหม่อง มีบางตอนลบเลือน รักตรงบานพับกระเดิด บางตอนกะเทาะ กระจกสีหลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่ สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวนาค หัวนก หัวครุฑ และลายดอกพุดตานเคล้าภาพเทพนม ภาพสัตว์ นก กระรอก ลิง สัตว์ป่าอื่น ๆ และสัตว์หิมพานต์

ด้านหลัง ลงรักดำทึบตลอดตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่าง

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นลายกาบพรหมสิงห์อยู่ตอนบน และลายก้านขดตอนล่าง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านจำหลักไม้นูนต่ำเป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปู เหนือลายบัวรวนซึ่งจำหลักนูนต่ำเช่นกัน ประดับด้วยกระจกสีเขียวสลับขาว ตัวลายลงทองทึบ

เชิงตู้ ๓ ด้านจำหลักฉลุโปร่งเป็นลายก้านขด มีออกเถาเทพรำครึ่งตัวอยู่ในท่ารำชื่อตระเวนเวหา แต่หักชำรุดหมด ด้านหน้าหายไปหมด ด้านข้างขวาเหลือเพียงเล็กน้อย ด้านข้างซ้ายเหลือเพียงครึ่งอัน ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

หลังตู้ เหนือขอบบน ๓ ด้านมีจำหลักไม้นูนต่ำลอยตัวเป็นรูปกระจังปฏิญาณลงทองทึบ ด้านหลังเป็นแผ่นไม้เรียบ ๆ ลงรักดำทึบ มีเสาหัวเม็ดทรงมันจำหลักนูนต่ำที่บัวหัวเสาเป็นรูปริ้วเกลียวลงมาคล้ายเม็ดมะยม ลงรักแดงทึบสลับทองทึบ ที่ยอดหัวเม็ดจำหลักเป็นรูปบัวกลุ่ม ลงทองทึบ

BKK. 74 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Intharam, Thon Buri, in 1961, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 82$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 90 cms.

Sides, top width 70 cms., bottom width 77$\frac{1}{2}$ cms.

Height 148$\frac{1}{2}$ cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 20 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. Among them are portraits of nagas, garudas, birds, and tropical flowers. There are also half figures of Deva gods in the posture of salutation, wild animals and the mythical animals of Himavant Forests.

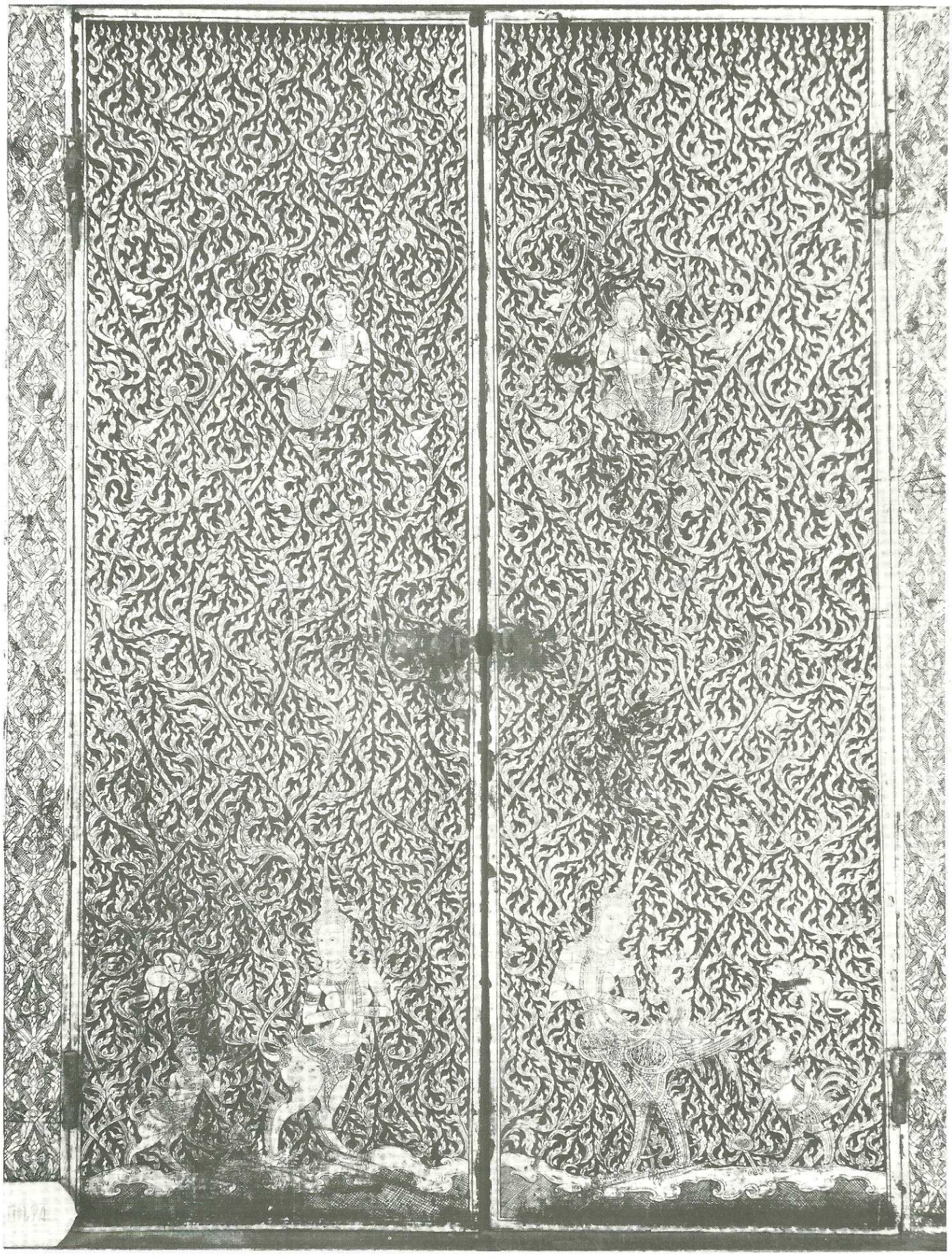

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งลายเหมือนกัน คือ เขียนลายกนกเปลวเครือเถาไขว้ นาคคาบ ครุฑคาบ ออกเถาหัวนาค หัวครุฑ หัวนก เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ลิง ในระหว่างเถากนก ตอนบนมีภาพเทพบุตรพนมหัตถ์เหาะอยู่กึ่งกลางตู้ข้างละ ๑ องค์ ตอนล่างเป็นพื้นดิน ด้านขวามีภาพนางกินรียืนพนมมือ ๑ ตัว มีลูกกินนรยืนอยู่ทางริมขวา ๑ ตัว ด้านซ้ายมีภาพนางนรสีห์ยืนพนมมือ ๑ ตัว มีลูกนรสิงห์ยืนอยู่ทางริมซ้าย ๑ ตัว กึ่งกลางประตูตู้มีหูเหล็กติดอยู่ข้างละ ๑ อัน ใช้เป็นที่ปิดเปิดตู้

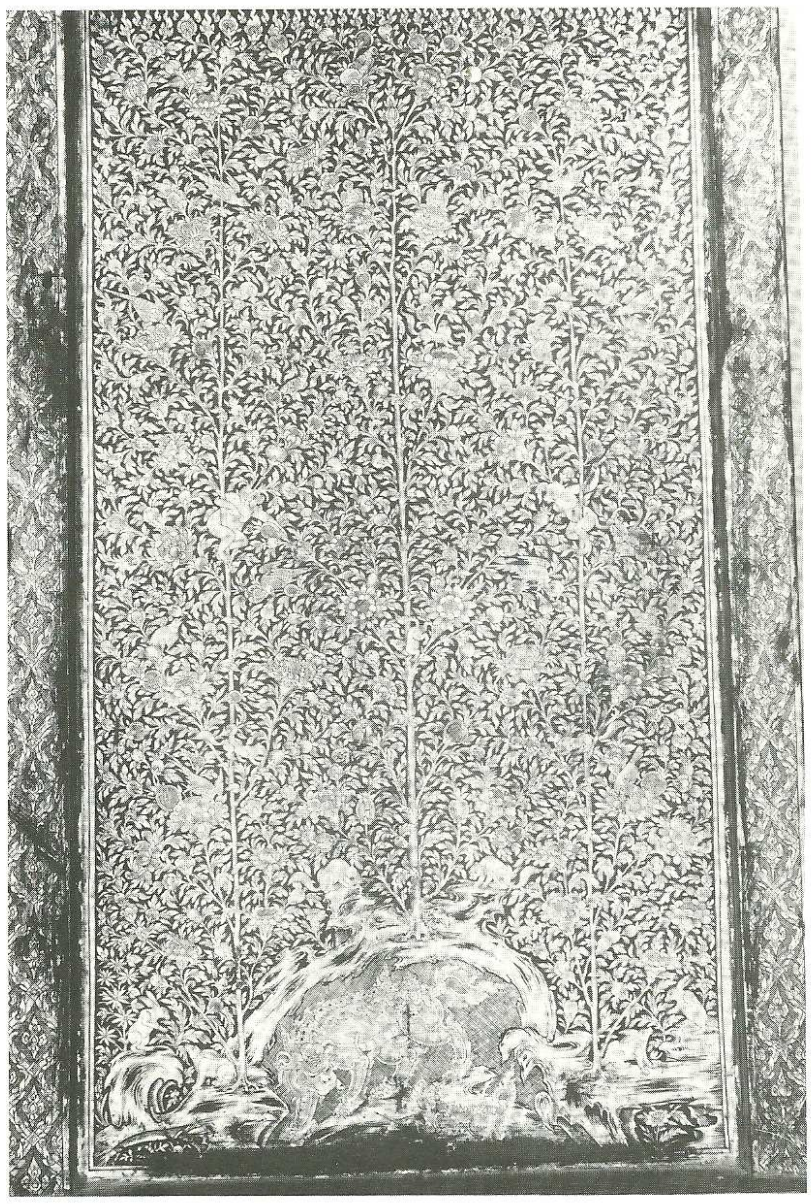

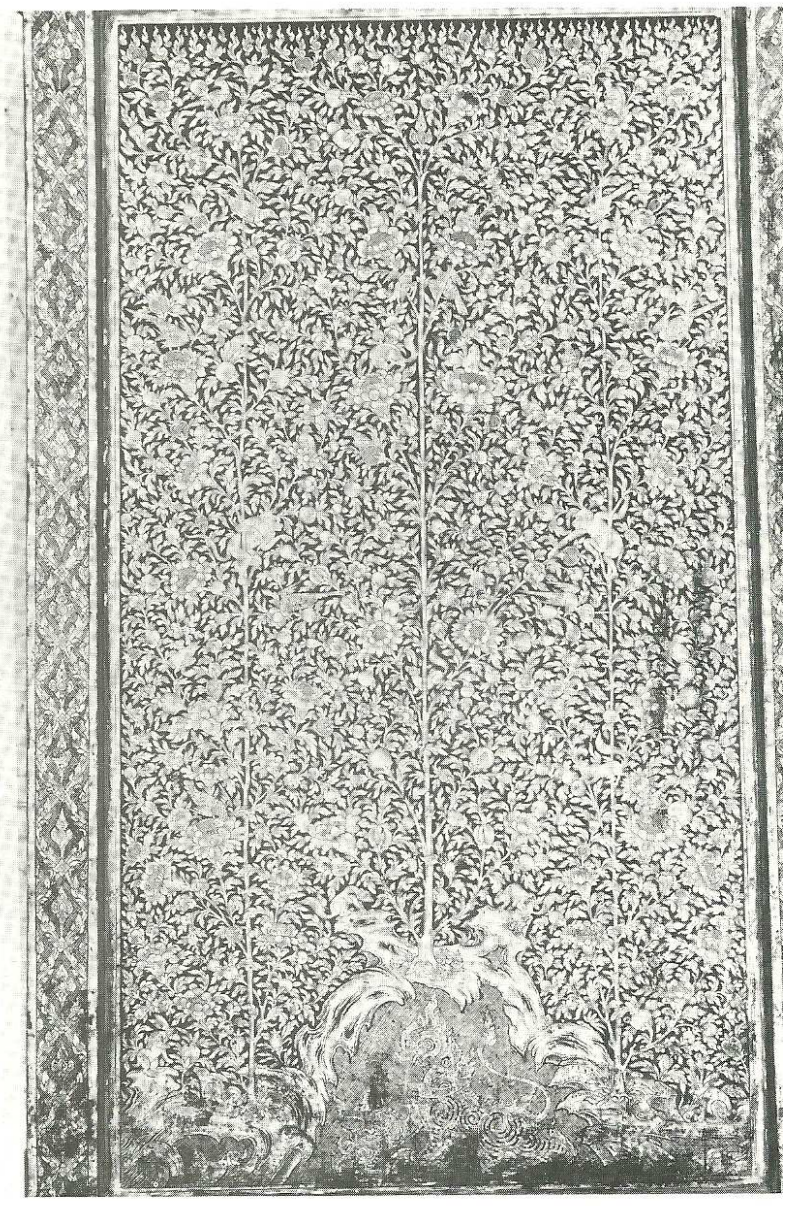

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งลายเหมือนกัน คือ เป็นลายดอกพุดตาน ในภาพเขียนเป็นต้นพุดตาน ๓ ต้น กึ่งกลางและขวาซ้าย มีลำต้นตรงดิ่งขึ้นสู่เบื้องบน มีดอกใบผลเต็มเนื้อที่ ในระหว่างต้นมีนก ลิง กระรอก เกาะบ้าง จิกบ้าง เก็บกินผลไม้บ้าง ไต่ไปมาอยู่ในระหว่างกิ่งและต้นบ้าง ตอนล่างเป็นภาพถ้ำ มีแนวเส้นแบ่งภาพเป็นรูปปากถ้ำ ภายในถ้ำด้านข้างขวามีภาพสิงโตจีน ๒ ตัว ต่ำสุดมีกระต่ายอยู่ที่เนินหิน ซึ่งอยู่ทางมุมขวาและซ้ายข้างละ ๑ คู่

ด้านข้างซ้าย มีภาพราชสีห์ ๒ ตัว พ่อลูกกำลังหยอกล้อกัน มีกระต่ายอยู่ทางมุมขวา ๒ ตัว มุมซ้าย ๓ ตัว

חת.75

กท.๗๕ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๐๓)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดดุสิตารามวรวิหาร (วัดเสาวคนธ์) จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๗๘ ซม. ล่าง ๘๖ ซม.
ด้านข้างบน ๖๙ ซม. ล่าง ๗๘ ซม.
สูง ๑๕๑ ซม.

สภาพ สีทองหมองและลบเลือนมากในบางตอน บานประตูตู้ด้านหน้ามีรอยสังกะสีปะทั้งตอนบนและตอนล่าง เชิงตู้ด้านข้างซ้ายริมซ้ายหักหายไป สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ เรื่องพุทธประวัติ ชาดก และเรื่องอันเกี่ยวด้วยองค์พระพุทธเจ้า มีลายกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพสัตว์ ลิง นก กระรอก ในระหว่างเถากนก ประกอบเป็นพื้นหลังของภาพเพียงเล็กน้อย

เสาขอบตู้ ๓ ด้านคือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาและซ้าย เขียนลายก้านต่อดอกใบเทศและลายกรวยเชิง

เสาขาตู้ ๓ ด้าน เขียนลายกรวยเชิงในตอนบน และลงรักดำทึบในตอนล่าง

ขอบบน ๓ ด้านเขียนลายเกลียวแบบประดิษฐ์อย่างใหม่สลับลายประจำยามดอกสี่กลีบอยู่เหนือลายบัวกนก

ขอบล่าง ๓ ด้านเขียนลายประจำยามลูกฟักก้ามปูอยู่เหนือลายบัวกนก

ลิ้นชัก ด้านหน้าเขียนลายพันธุ์พฤกษาและลายประแจจีน ด้านข้างซ้ายเขียนรูปโล่ห์ ตาบ ทวน ในตอนกลางและเขียนภาพดอกพุดตานอยู่ ๒ ข้าง รอบนอกเขียนลายประแจจีน ด้านข้างขวารอบนอกของกรอบลิ้นชักเขียนลายประแจจีน ตอนในด้านซ้ายเขียนภาพถาดผลไม้มีทับทิมเป็นต้น มีดอกไม้ประดับ จากตอนกลางและด้านขวาเขียนภาพโล่ห์รูปสามเหลี่ยมซึ่งมีส่วนโค้งในตอนบน พร้อมด้วยอาวุธ มีทวน หอก ตาบ ตรีศูล เป็นต้น ด้านหลังเขียนลายกำมะลอลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพนก ซึ่งเป็นการเขียนภาพอย่างสังเขป

ขอบลวด เขียนลายเกลียวประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาและซ้าย ทำเป็นรูปหูช้าง ด้านหน้าตกแต่งด้วยภาพนรเหรา หัวเป็นคนตัวเป็นเหรา ข้างละ ๑ ตัว มีลายพันธุ์พฤกษาเป็นพื้นหลัง ด้านข้างขวา เขียนภาพนรมฤค (เทพนรสิงห์) ครึ่งบนเป็นคนครึ่งล่างเป็นเนื้อ ตีนมีนิ้วแบบเสือ มีครีบที่น่องแบบสิงห์ ข้างละ ๑ ตัว มีลายพันธุ์พฤกษาเป็นพื้นหลัง ด้านข้างซ้ายเขียนภาพกบิลปักษี ครึ่งบนเป็นลิงครึ่งล่างเป็นนก มีหางเหมือนหางไก่ ข้างละ ๑ ตัว มีลายพันธุ์พฤกษาเป็นพื้นหลัง

BKK. 75 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Dusitaram, Thon Buri, on May 7, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 78 cms., bottom width 86 cms.
Sides, top width 69 cms., bottom width 78 cms.
Height 151 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with scenes from the Life of the Buddha and Vessantara Jataka. On the Lord Buddha's life, the scene depicts the Buddha attaining his Parinibhana or the Great Decease. Vessantara Jataka is represented in two cantos. The Children Canto depicts Prince Vessantara pouring water showing his desire for omniscience when he gives his two children to Jujaka, an old Brahmin and Jujaka leading the two royal children through the forest. The Maddi Canto depicts Deva gods transforming themselves into wild animals barring Princess Maddi's way. There is also a scene representing the offering of food to Buddhist monks in the people's homes.

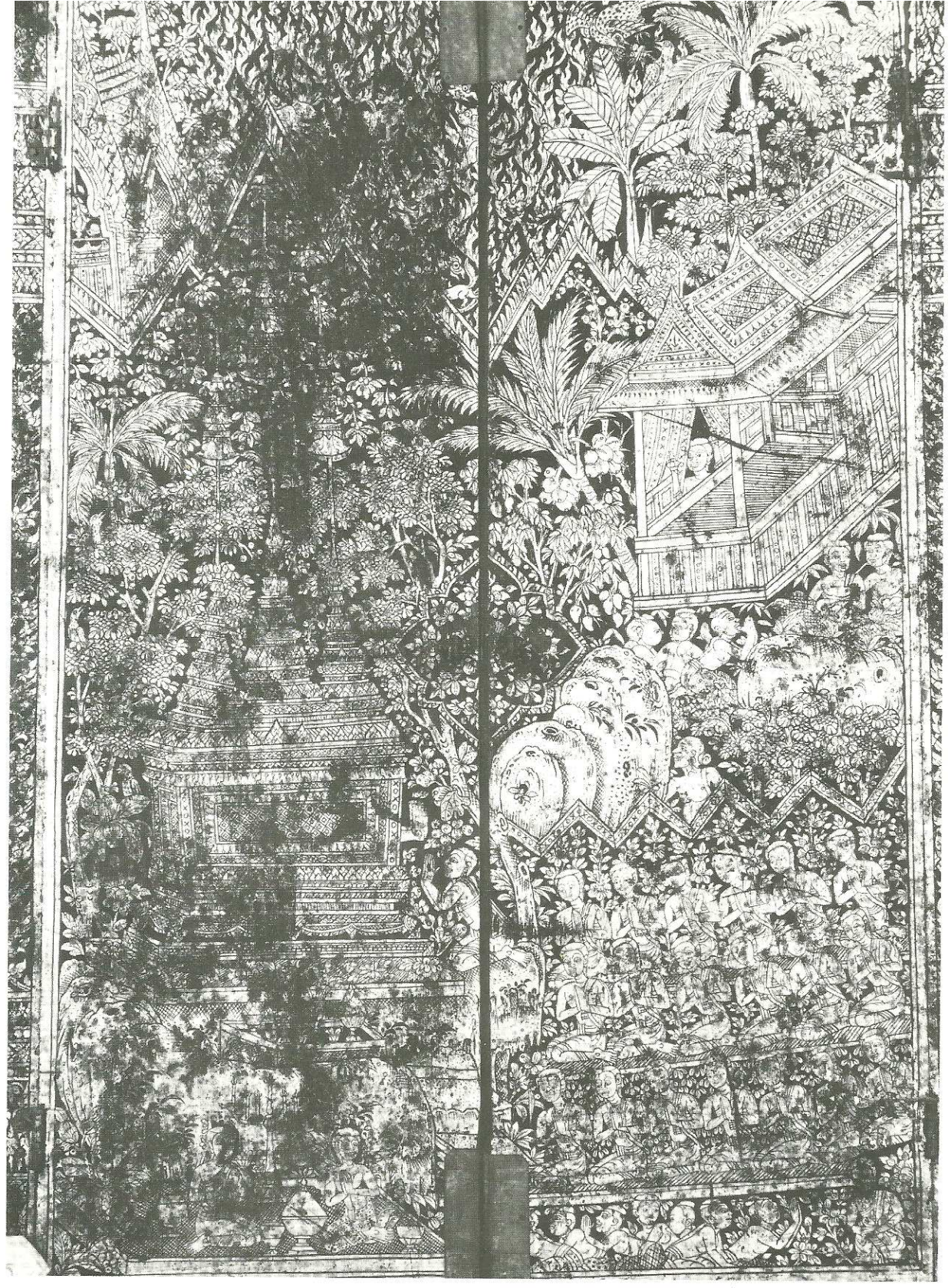

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกันเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จปรินิพพาน ในภาพ ด้านซ้ายเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนอนในพระโกศสี่เหลี่ยมมียอดทรงมงกุฎ ๓ ยอด พระบาทของพระพุทธองค์ยื่นเลยออกมานอกโกศทางริมขวา เป็นการแสดงปาฏิหาริย์เพื่อให้พระมหากัสสปเถระได้มีโอกาสนมัสการเป็นครั้งสุดท้ายก่อนถวายพระเพลิง ตอนล่างเบื้องหน้าโกศมีเครื่องบูชา พุ่มดอกไม้ พานดอกไม้ และราวเทียน ทั้งหมดวางอยู่บนโขดหินที่ลดหลั่นกันลงมา ต่ำสุดมีอุบาสก อุบาสิกา ๒ คนนั่งพนมมืออยู่บนแท่น มีขันน้ำ พานรอง พุ่มตะลุ่ม และบาตรวางอยู่ข้าง ๆ คล้ายกับเป็นสัญลักษณ์แทนตัวผู้สร้างตู้ ด้านขวาตอนล่างมีเหล่าพุทธสาวกและพุทธบริษัทนั่งพนมมือบูชาเป็นแถว มุมล่างขวามีรูปพระภิกษุนั่งกอดเข่า เหนือขึ้นไปตอนบนเป็นภาพป่า มีภาพกุฏิทำเป็นเรือนฝาปะกน อยู่ท่ามกลางหมู่ไม้ผล มีมะม่วง มะพร้าว กล้วย เป็นอาทิ ตามต้นไม้และในอากาศมีลิง นก แมลง เกาะบ้าง ปีนบ้าง บินบ้าง อยู่ทั่วไป

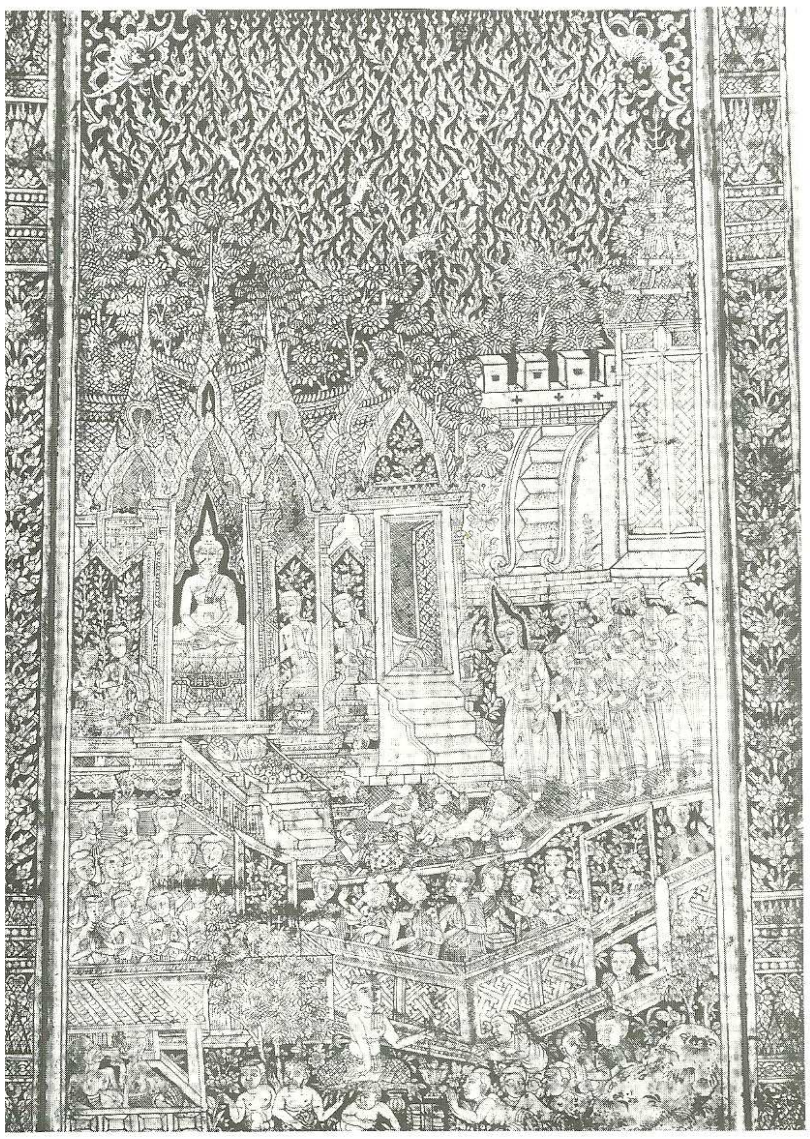

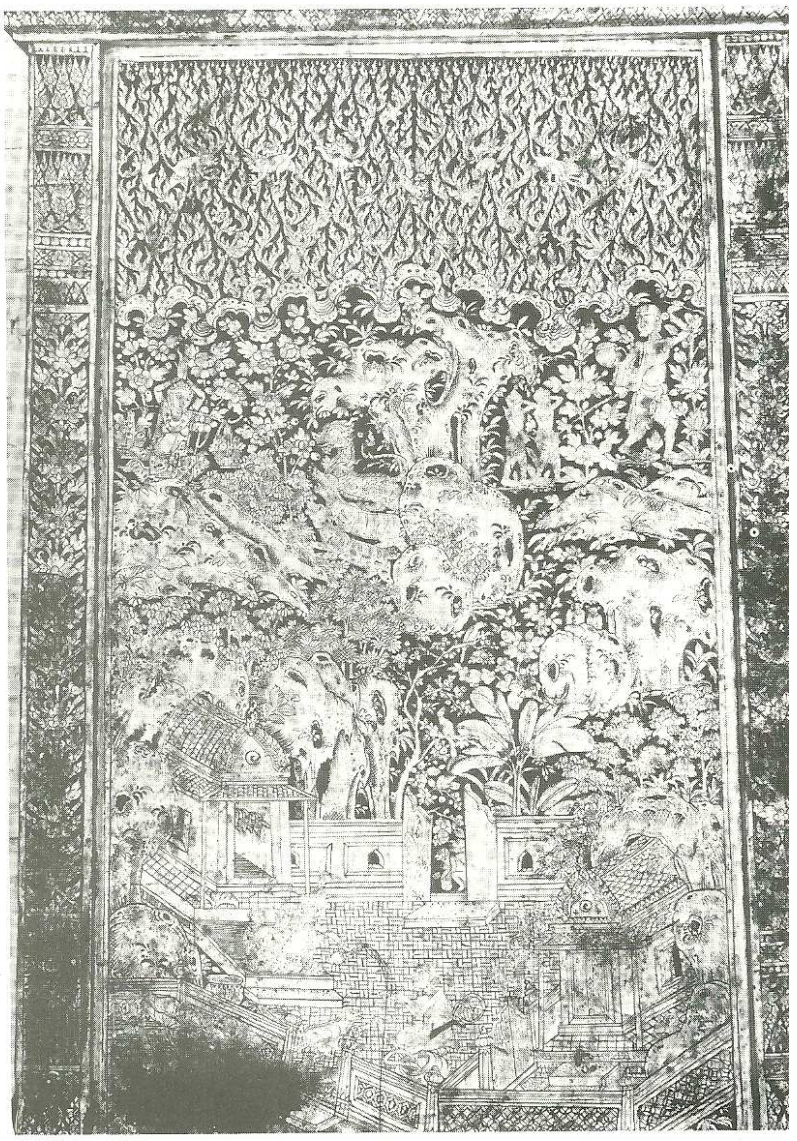

ด้านข้างขวา ตอนบนและตอนล่างเป็นภาพสะท้อนแสดงถึงวัฒนธรรมไทยโบราณเกี่ยวด้วยเรื่องการนิมนต์พระมาโปรดพุทธบริษัทในบ้านในเมือง ในภาพตอนกลางริมขวาแสดงถึงเมื่อพระพุทธเจ้าและสาวกเสด็จมาถึง เจ้าของบ้านหรือเจ้านายฝ่ายหญิงมีศรัทธาล้างพระบาทแล้วสยายเกศาออกเช็ดพระบาทถวายเป็นพุทธบูชา ริมซ้าย เป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งสมาธิในวิมานยอด มีพระสาวกนั่งพนมมืออยู่ริมขวา ๒ องค์ เจ้านายฝ่ายหญิงและพระกุมารนั่งพนมมืออยู่ริมซ้าย เบื้องพระพักตร์พระพุทธเจ้ามีเครื่องบูชาตั้งอยู่พรักพร้อม อาทิ พุ่มดอกไม้ ราวเทียน และถาดผลไม้ ตอนล่างมีบรรดาพนักงานฝ่ายในหญิงชายนั่งพนมมือเป็นกลุ่ม อยู่ตามที่ลดชั้นลงมา ต่ำสุดเป็นภาพพนักงานฝ่ายนอกนั่งอยู่นอกกำแพง คนตรงกลางท่าทางเป็นหัวหน้านั่งสูบฝิ่นด้วยกล้องยาว มีจีนเปียยาวคอยเขี่ยขี้ยาอยู่ทางขวา มีพานใส่หมากบุหรี่วางอยู่เบื้องหน้า มีบริวารนั่งอยู่โดยรอบ มุมล่างซ้ายมีภาพตายายนั่งอยู่ในศาลา ตอนบนเป็นภาพกนกเปลวเครือเถาไขว้เคล้าภาพกระรอก นก ในระหว่างเถากนกมีค้างคาวอยู่ที่มุมบนขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเหนือเส้นแบ่งภาพเขียนลายกนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ นาคคาบ เคล้าภาพลิง นก กระรอก ตอนกลางและตอนล่างเขียนภาพเล่าเรื่องเวสสันดรชาดก ตอนกลางทางด้านซ้ายเขียนภาพเทวดาแปลงเป็นราชสีห์ และเสือนอนขวางทางเสด็จของพระนางมัทรีซึ่งเสด็จกลับจากหาผลไม้ในป่า ด้านขวาเขียนภาพพราหมณ์ชูชกจูง ๒ พระกุมาร ซึ่งทรงพระกันแสงตลอดทาง ตอนล่างเขียนภาพภายในบรรณศาลา พระเวสสันดรทรงโอบอุ้มพระโอรสธิดาไว้ขณะเดียวกันก็ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกจากพระเต้าอันเป็นเครื่องหมายว่าทรงบริจาคพระโอรสธิดาเพื่อเป็นทานให้แก่พราหมณ์ชูชก

ด้านหลัง เขียนลายกำมะลอ ลงรักดำทึบเป็นพื้นหลัง ตั้งแต่ขอบบนถึงขาตู้ ตอนล่างช่วงกลางเขียนภาพเขามอ นอกนั้นเขียนเป็นภาพพันธุ์พฤกษาประปรายเคล้าภาพนก ขอบบน ขอบล่าง เสาขอบตู้ ขาตู้ เขียนลายดอกและใบไม้พอสังเขป

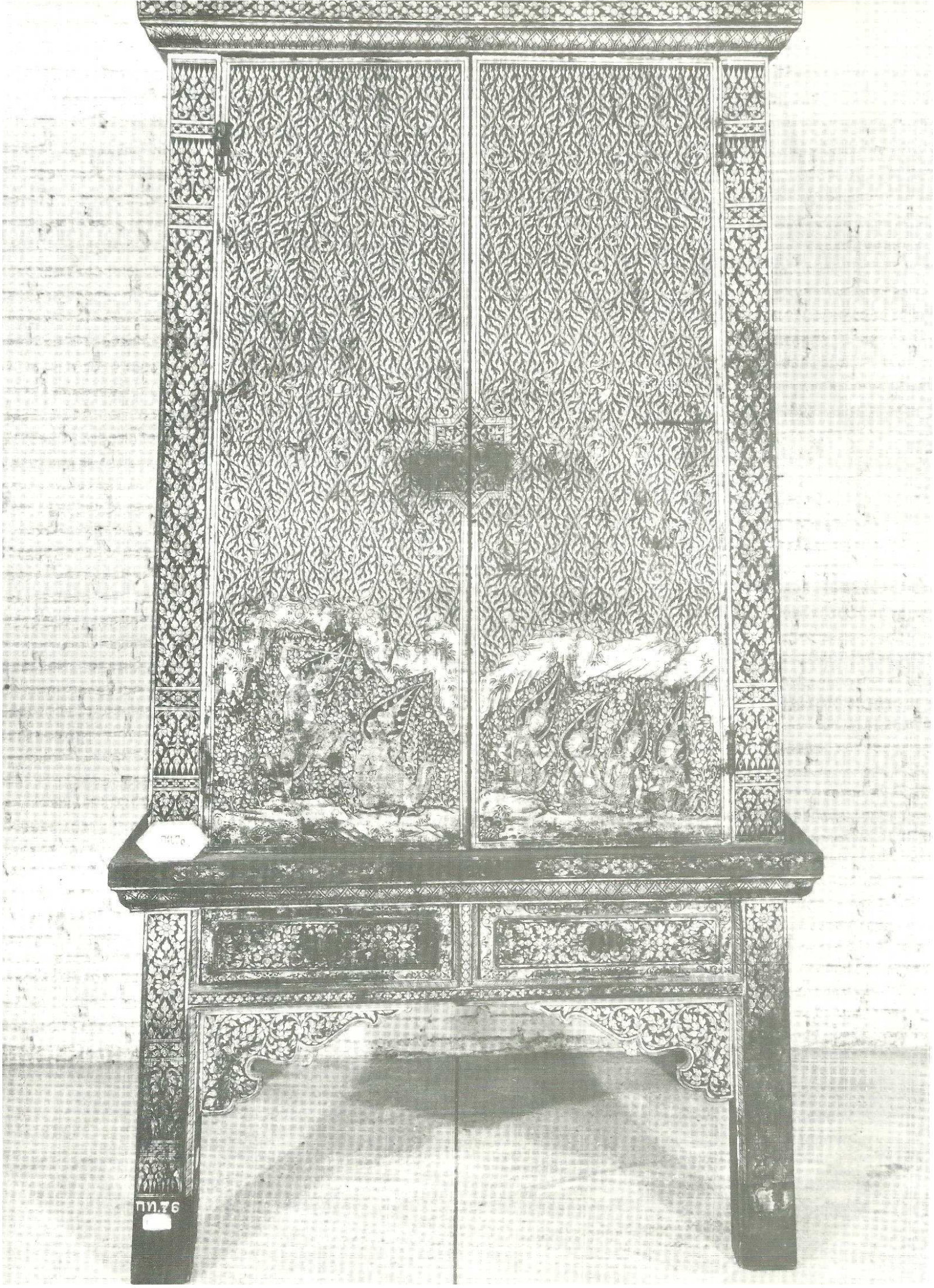

กท.๗๖ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๕๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๕ ซม. ล่าง ๙๔ ซม.
ด้านข้างบน ๗๓ ซม. ล่าง ๘๒ ซม.
สูง ๑๖๕๑/๒ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน รักตรงบานพับกะเทาะออกบางส่วน ที่ประจำยามรัดอกมีรอยรักกะเทาะจนเห็นแผ่นโลหะ สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำกนกเปลวเครือเถาไขว้ ครุฑคาบ นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค เคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก ในระหว่างเถากนก ภาพเล่าเรื่องทศชาติชาดก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ตั้งแต่ขอบบนถึงเชิงตู้ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายหมอนทองใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่ คล้ายลายก้านต่อดอกเครือเถาเหนือลายบัว

กรอบลิ้นชักตู้ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายใบเทศเถาประดิษฐ์อย่างใหม่ภายในกรอบ ที่กรอบเขียนลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายตัวค้างคาว ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายดอกซีกดอกซ้อนใบเทศภายในกรอบ ที่กรอบด้านขวาเขียนลายน่องสิงห์ ด้านซ้ายเขียนลายประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายขอสร้อย

ลูกตั้ง ตรงกลางด้านหน้าเขียนลายรักร้อยบัวร้อย

ขอบลวด ด้านหน้าเขียนลาย ก้านต่อดอกเครือเถา ด้านข้างขวาซ้ายเขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเกลียว

เชิงตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาและซ้าย ทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศ ด้านหลังทำเป็นรูปปากสิงห์ลงรักดำทึบ

BKK. 76 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Phra Chettuphon, Bangkok, in 1916, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 85 cms., bottom width 94 cms.
Sides, top width 73 cms., bottom width 82 cms.
Height $165\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". This pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants with garudas, nagas, birds and squirrels in between. There are also scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya showing his strength by trying to lift a royal carriage. Mahajanaka Jataka depicts Mekhala, a goddess of sea-faring men, descending to lift Mahajanaka out of the sea. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha luring the mother, consort and daughter of King Culani and hiding them in a tunnel. Another scene from the same Jataka depicts Mahosasha raising his sword to threaten King Culani. Vidhura Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, to holding on to the tail of a magic horse on which its owner, Punnaka, a demon general is riding. The Children Canto in Vessantara Jataka depicts Prince Vessantara asking his two children to come out of a pond where they are hiding under lotus leaves.

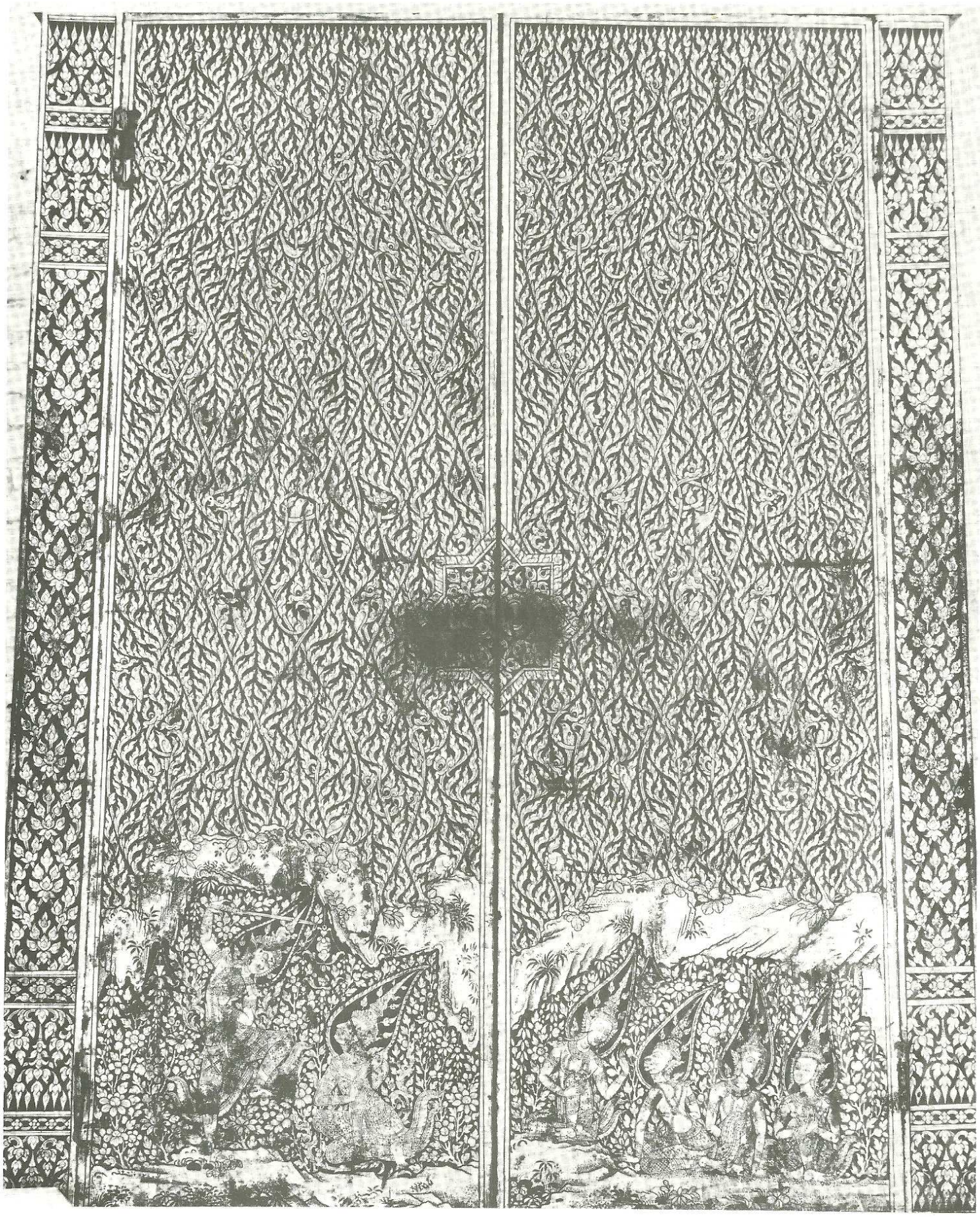

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตอนล่างเป็นภาพเล่าเรื่องมโหสถชาดก ด้านขวา ตอนมโหสถออกอุบายลวงพระชนนี มเหสี และพระธิดาของพระเจ้าจุลนีมาซ่อนในอุโมงค์ บุคคลทั้งหมดในภาพกำลังนั่งชันเข่าในท่าปรับทุกข์กันและกัน ด้านซ้ายตอนมโหสถยกดาบขู่พระเจ้าจุลนี มีภาพต้นไม้ตกแต่งเป็นพื้นหลังมีเนินดินเป็นเส้นแบ่งภาพ กึ่งกลางตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

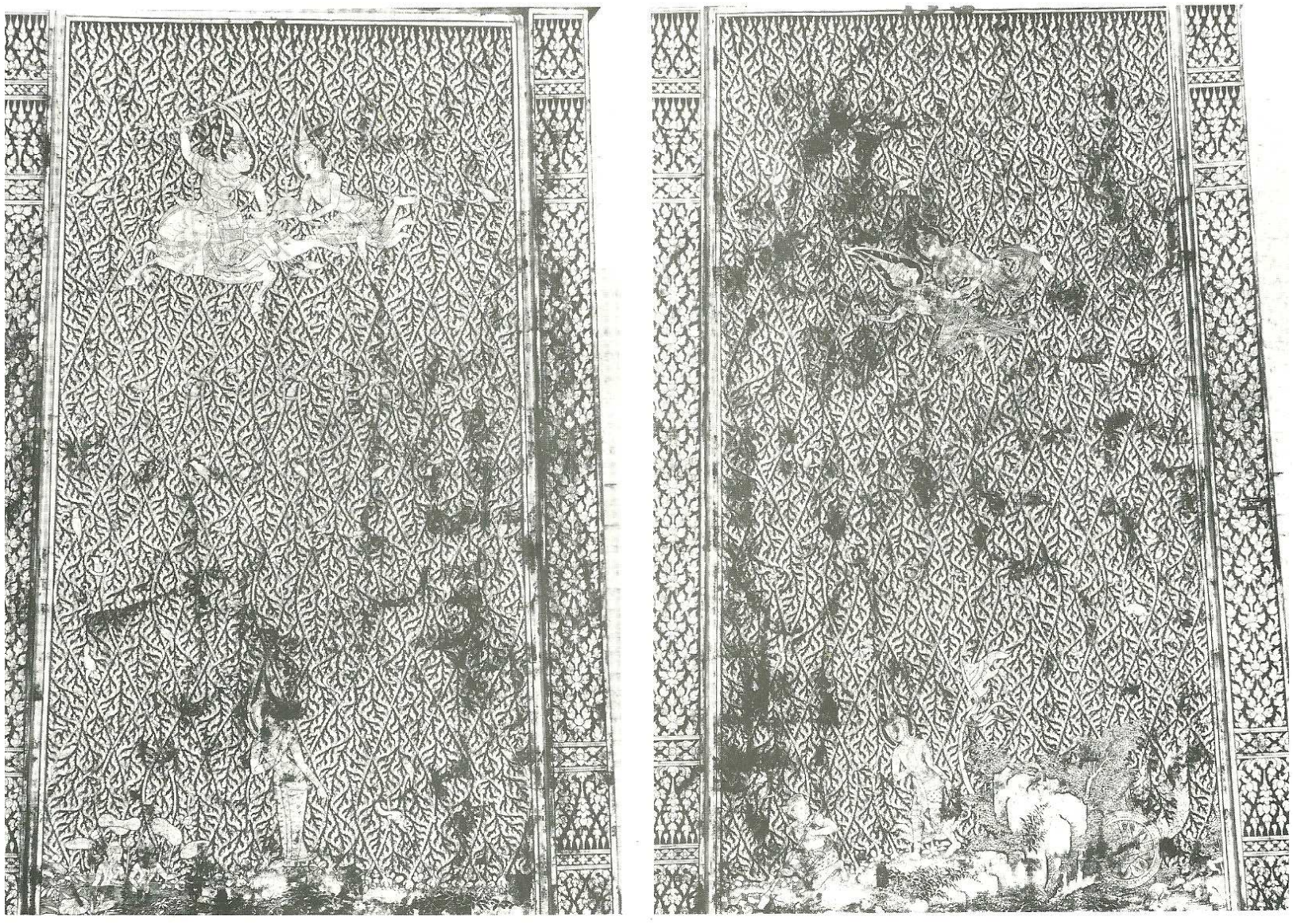

ด้านข้าง ขวา ซ้าย เขียนภาพในระหว่างเถากนกโดยไม่มีเส้นแบ่งภาพ

ด้านข้างขวา ตอนบนเป็นภาพชาดกเรื่องวิธุรชาดก ตอนปุณณกะยักษ์ทรมาน วิธุรบัณฑิต ในภาพ วิธุรบัณฑิตเกาะหางม้าวิเศษซึ่งมีปุณณกะยักษ์ควบขับอยู่ ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องมหาเวสสันดรชาดก มีภาพพระเวสสันดรยืนอยู่กึ่งกลางตู้ ทำท่าเรียกหากัณหา ชาลี ริมซ้ายมีภาพ ๒ กุมารกำลังแอบซ่อนอยู่ในสระ มีใบบัวบังเศียร ทำท่าเตรียมจะขึ้นไปหาพระบิดา

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นภาพชาดกเรื่องมหาชนกชาดก ตอนนางเมขลาช่วยพระมหาชนกขึ้นจากท้องสมุทร ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องเตมิยชาดก ตอนพระเตมีย์ทรงทดลองกำลังตน ในภาพ พระเตมีย์ประทับยืนอยู่กึ่งกลาง มีราชรถอยู่ริมขวา มีกระต่าย ๒ ตัว ที่มุมขวาหลังราชรถ สารถีกำลังถือเสียมขุดดินยืนอยู่ทางมุมซ้าย

กท.๗๗ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๑ ซม. ล่าง ๑๐๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๙ ซม.

สูง ๑๖๕ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมอง มีบางตอนลวดลายลบเลือน บานพับเปลี่ยนใหม่ปะลงไปบนไม้ ประตูตู้ปิดไม่สนิท สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องปฐมสมโพธิ และเรื่องในปัญญาสชาดก เต็มเนื้อที่

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจกซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้าเป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง ตั้งแต่ขอบบนถึงขอบล่างลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งลายภายในลูกกระหนาบ ที่ลูกกระหนาบตกแต่งเป็นลายดอกประจำยามสลับลูกแก้วกึ่งกลางเขียนเป็นลายรักร้อยบัวร้อย มีลายกาบพรหมศรอยู่ที่ส่วนล่างของเสาขอบตู้

เสาขาตู้ ๓ ด้านเขียนลายรดน้ำบนพื้นรักแดงเป็นรูปท้าวเวสวัณ ยืนถือตะบอง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเหนือลายบัว

เชิงตู้ ๓ ด้านทำเป็นรูปหูช้างซึ่งมีส่วนบนยาวออกไปจดกันพอดี ตกแต่งด้วยลายรดน้ำบนพื้นรักแดง เขียนเป็นลายก้านขด ด้านหน้ามีออกเถาลิงครึ่งตัวคนครึ่งตัว อยู่ในท่ารำชื่อ ตระเวนเวหา ที่มุมขวามีภาพกินรีพนมมือ ๑ ตัว มุมซ้ายลิง ๑ ตัวยืนแหงนหน้ามองขึ้นเบื้องบน ด้านข้างขวามีออกเถายักษ์อยู่ที่มุมล่างด้านขวา ลิงอยู่ที่มุมบนขวา มุมล่างด้านซ้ายมีออกเถาลิงครึ่งตัว ด้านขวาอมนุษย์ ชื่อเทพปักษี ครึ่งตัว และออกเถาหัวนกหัวครุฑด้านข้างซ้ายมีออกเถาลิงครึ่งตัวเทพปักษีและคนครึ่งตัว มุมล่างขวามีภาพกิเลน ๑ ตัว มุมล่างซ้ายมีภาพนรปักษาไกรสร ครึ่งบนเป็นคน หางเป็นนก เท้าเป็นสิงห์ ยืนแหงนหน้าขึ้นสู่เบื้องบน ด้านหลังไม่มีเชิงตู้

BKK. 77 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, in 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 101 cms., bottom width $105\frac{1}{2}$ cms.
Sides, top width $75\frac{1}{2}$ cms., bottom width 79 cms.
Height 165 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with scenes from two Buddhist literary works, "Pathomsomphot", "Pañña sa Jataka". Pathomsomphot depicts the coronation of Suddhodana, king of the Sakya people and father of the Lord Buddha. Pañña sa Jataka is represented by two scenes. The first, from Suvannasankha Jataka, depicts the first six sons-in-law of King Samala asking for fish and deers from Phra Sankha, the 7th son-in-law. The second from Pacittakumara Jataka, depicts Phra Pacittakumara visiting a forest with a lady, Nang Arapima.

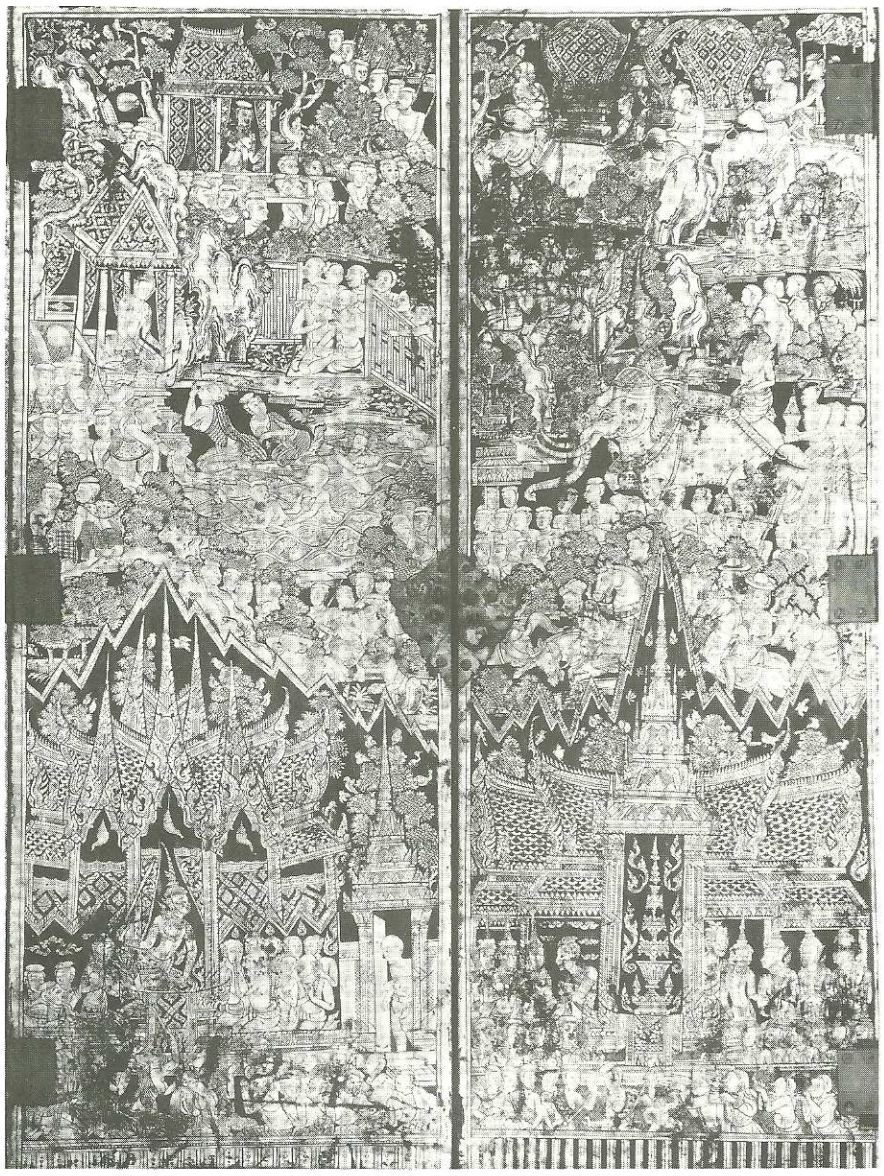

ด้านหน้า เป็นภาพเล่าเรื่องปฐมสมโพธิตอนวิวาหมงคล ด้านขวาตอนล่างเป็นภาพพระราชวัง มีงานพิธีอภิเษก ในภาพกึ่งกลางท้องพระโรงมีบายศรีตั้งอยู่ริมขวา มีภาพพรหม ๔ พักตร์นั่งอยู่ข้าง ๆ ปุโรหิตแวดล้อมด้วยกษัตราทั้งหลาย ริมซ้ายมีเถ้าแก่นั่งอยู่ข้าง ๆ นางกษัตริย์ แวดล้อมด้วยเหล่ากษัตรีทั้งหลาย ทั้งหมดนั่งเรียงแถวพนมมือ ต่ำลงไปเบื้องล่าง มีภาพมโหรีหญิงกำลังเล่นเครื่องสายอยู่ทางริมซ้าย มโหรีชายนั่งเป่าแตรอยู่ทางริมขวา เหนือภาพปราสาทราชวังมีเส้นแบ่งภาพเป็นเส้นหยักขึ้นลงคล้ายกระจังฟันปลา ตอนกลางและตอนบนเป็นขบวนพยุหยาตรา ตอนกลางมีภาพพระเจ้าสีหหนุราชประทับที่คอช้างทรงง้าวและทวน มีท้ายช้างถือปืน ตามติดด้วยช้างอีก ๑ เชือก คนที่คอช้างตัวหลังนี้ถือพานพุ่ม มีทหารเดินเท้าติดตามมาแน่นขนัดเป็นกองใน และมีทหารม้าแต่งกายแบบชาวยุโรปและแขกควบขับม้าติดตามมาเป็นกองระวังนอก ทั้งหมดหันหน้าไปทางซ้าย ตอนบนสุดเป็นขบวนช้าง ๔ เชือกที่พวกฝ่ายใน (หญิง) นั่ง มีกูบกลางหลังช้าง เถ้าแก่ ชาวชะแม่นั่งในกูบบ้าง ท้ายช้างบ้าง มีภาพโขดหิน ต้นไม้ ประกอบเป็นทิวทัศน์ของป่า มีธารน้ำอยู่ข้าง ๆ ทางเดินด้านขวา ที่ริมน้ำมีคนตักน้ำด้วยกระบอกไม้ ดื่มบ้าง ซักผ้าบ้าง ทางริมซ้ายมีภาพคนหาบของเดินทางติดตามกันมาเป็นหมู่ใหญ่ ด้านซ้ายเป็นภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกับด้านขวา ตอนล่างเป็นภาพพระราชวังพระเจ้าสีหหนุราชประทับอยู่กลางท้องพระโรงใหญ่ พราหมณ์ทั้ง ๘ เข้าเฝ้าอยู่เบื้องพระพักตร์ และเสนาข้าเฝ้าฝ่ายหน้านั่งเฝ้าอยู่ทางริมขวา มเหสี สาวสรรกำนัลใน และชาวชะแม่ฝ่ายในทั้งหลายนั่งเฝ้าอยู่ทางริมซ้าย เหนือขึ้นไปมีเส้นแบ่งภาพเป็นเส้นหยักไปมาคล้าย กระจังฟันปลา ตอนบนและตอนกลางเป็นภาพอุทยาน ตอนกลางมีภาพพลับพลากลางอุทยาน มีธารน้ำอยู่หน้าพลับพลา รั้วรอบพลับพลามีลักษณะเป็นไม้ไผ่ขัด พระนางสิริมหามายาประทับอยู่ในพลับพลา มีภาพสาวสรรกำนัลในนั่งแวดล้อมโดยรอบพลับพลาบ้าง เล่นอยู่ในน้ำหน้าพลับพลาบ้าง มีกุมารน้อยนั่งอยู่ริมน้ำ ๑ คน มีพวกหมู่พราหมณ์ทั้ง ๘ แอบดูอยู่ที่ริมรั้ว ทหารเฝ้าแหนอยู่ตามราวป่า ตามสุมทุมพุ่มไม้มีทหารบางคนนั่งสูบกัญชา บางคนชี้ชมธรรมชาติ ใต้พุ่มไม้ริมซ้ายมีภาพนางสนม ๒ คน นั่งถ่ายของเสียออกจากร่างกาย เสือ ๑ ตัวกำลังแอบดูอยู่ข้าง ๆ ตอนบนสุดเป็นภาพขบวนเดินทางมีนางสิริมหามายานั่งอยู่ในคานหาม หมู่ทหารเดินนำหน้าและติดตามมาแน่นขนัด มีภาพต้นไม้เนินดินประกอบให้เห็นเป็นทิวทัศน์ในป่า นกนานาชนิดเกาะบนต้นไม้ ลิงอยู่ตามกิ่งไม้ กึ่งกลางประตูตู้มีแผ่นโลหะทำเป็นรูปประจำยามรัดอก ลงทองทึบที่โลหะนั้น

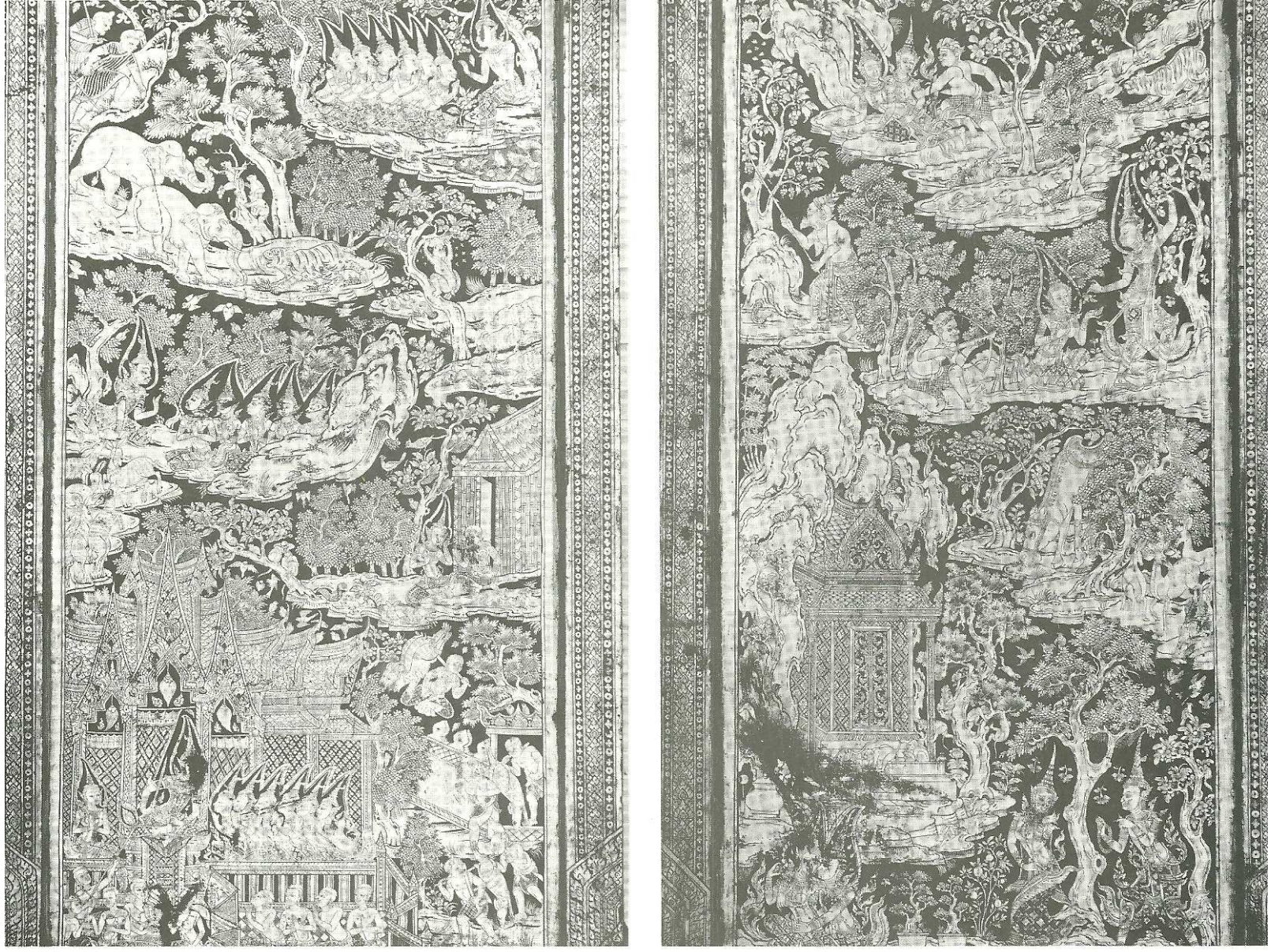

ด้านข้างขวา เป็นภาพเล่าเรื่องในชาดกเรื่องสุวรรณสังข์ชาดก โดยเริ่มเรื่องจากตอนบนลงมาตอนล่าง ตามลำดับดังนี้ ตอนบนมุมขวาเป็นภาพตอนหกเขยไปขอปลาจากพระสุวรรณสังข์ ซึ่งถอดรูปเงาะออกแล้วแกล้งแสดงตนว่าเป็นเทพารักษ์ในภาพ พระสุวรรณสังข์นั่งอยู่โคนไม้ริมน้ำ มีหกเขยนั่งพนมมืออยู่เบื้องหน้า ในน้ำมีปลาว่ายอยู่อย่างแน่นขนัด ริมซ้ายเป็นภาพพรานป่า ๒ คน แต่งกายคล้ายแขกยืนอยู่บนชะง่อนหิน ชี้ให้ดูช้าง ๓ เชือก พ่อแม่ลูก ซึ่งยืนประจัญหน้าอยู่กับเสือ ๑ ตัว ในท่าเตรียมสู้กัน ลิง ๕ ตัวอยู่บนต้นไม้กำลังชะโงกหน้าแหย่ช้าง นกเกาะตามกิ่งไม้โดยทั่วไป ถัดลงมาริมขวา มีภาพหมี ๑ ตัว ปีนขึ้นไปกินรังผึ้งบนต้นไม้ หมู ๓ ตัววิ่งไล่กระต่าย ๒ ตัว ที่โคนต้นไม้มีงู ๑ ตัวโผล่ออกมาจากโพรงใต้ดิน จ้องจะกินนกซึ่งอยู่ใกล้ ๆ นั้น ตอนกลางริมขวาเป็นภาพนางรจนานั่งคุยอยู่กับเจ้าเงาะหน้ากระท่อม มีภาพกระต่าย งู ลิง กระรอก นก อยู่ตามพื้นดินและบนต้นไม้รอบ ๆ กระท่อม ริมซ้ายเป็นภาพพระสังข์นั่งอยู่ที่โคนต้นไม้ หกเขยนั่งพนมมืออยู่เบื้องหน้า เนื้อสมันอยู่ข้าง ๆ ๕ ตัว ตอนล่างริมซ้ายเป็นภาพพระราชวังท้าวสามลนั่งอยู่กลางท้องพระโรง หกเขยนั่งพนมมือเฝ้าอยู่ทางขวา พร้อมด้วยข้าเฝ้าฝ่ายหน้า นางมณฑานั่งอยู่ทางซ้ายพร้อมด้วยข้าเฝ้าฝ่ายในซึ่งมีฉากกั้น ริมขวามีภาพทหารหามเนื้อเดินเข้าประตูวังมา ๒ คู่ ๆ ละ ๑ ตัว นอกประตูวังมีภาพเจ้าเงาะแบกเนื้อมา ๓ ตัว

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพเรื่องปาจิตตกุมารชาดก ในภาพตอนล่างมีภาพบรรณศาลากลางป่า ลิงฝูงใหญ่เล่นอยู่หน้าศาลา มีต้นไม้ โขดหิน ขึ้นอยู่ระเกะระกะ ประกอบเป็นภาพป่า มีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น กระต่าย กระรอก ลิง กวาง อยู่ตามพื้นดินบ้าง บนกิ่งไม้บ้าง และนกบินในอากาศ บ้างเกาะตามกิ่งไม้ หน้าบรรณศาลามีหม้อน้ำ ๑ ใบ ทางริมขวาข้างศาลามีม้า ๑ ตัว และเล็มหญ้าอยู่ใกล้ ๆ ฝูงกวาง ต่ำสุดมุมขวามีภาพพระปาจิตตกุมาร ถือพวงมาลัยส่งให้นางอรพิมพ์ ริมซ้ายมีภาพพระปาจิตตกุมารโลมนางอรพิมพ์ มีกระถางไม้ดัด ๒ กระถาง และต้นทับทิมอยู่กึ่งกลาง ตอนบนริมขวามีภาพพระปาจิตตกุมารเด็ดดอกไม้ให้นางอรพิมพ์ ซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ มีนายโจรแอบอยู่หลังต้นไม้เล็งหน้าไม้ไปที่พระปาจิตตกุมาร ริมซ้ายมีภาพพระฤาษีกำลังสอยผลไม้ งู ๑ ตัว โผล่ออกมาจากโพรงดินโคนต้นไม้ ตอนบนสุดมีภาพพระปาจิตตกุมารถูกศรนอนบนตักนางอรพิมพ์ นายโจรกำลังฉุดแขนนาง เสือ ๑ ตัวอยู่ทางมุมบนขวากำลังวิ่งไล่ฝูงหมูป่าและกระต่าย

กท.๗๘ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๑๐๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดนาคกลางวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๒ ซม. ล่าง ๙๒ ซม.
ด้านข้างบน ๗๑ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.
สูง ๑๕๓$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน บานประตูตู้ด้านขวา ผนังตู้ด้านข้างซ้าย และด้านหลังมีรอยแตกแยกจากกัน บานประตูตู้ซ้ายตอนบนมีรอยเนื้อไม้แหว่ง รักที่บานพับและกึ่งกลางประตูตู้กะเทาะออกจนเห็นแผ่นโลหะข้างในสภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำตกแต่งภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่ เป็นเรื่องอันเกี่ยวเนื่องด้วยองค์พระพุทธเจ้า ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ส่วนด้านหลังตกแต่งเป็นภาพเขียนสีวิจิตรทิวทัศน์ในป่า

ด้านหลัง ตกแต่งเป็นภาพเขียนสีวิจิตร ประกอบด้วยสีแดง เหลือง เขียว น้ำเงิน เทา และสีทอง ด้วยภาพทิวทัศน์ในป่า มีภาพภูเขา ชะง่อนหิน ต้นไม้ ตอนกลางตู้มีพรานป่า ๒ คนบนชะง่อนหิน แต่งกายโพกผ้าคล้ายพวกแขก ถือหน้าไม้ คนหนึ่งกำลังขึ้นหน้าไม้ คนหนึ่งกำลังชี้ลงมาเบื้องล่างให้มองดูกวางฝูงใหญ่ซึ่งอยู่ทางตอนล่างริมซ้าย มีเสือ ๑ ตัวกำลังกัดกินกวาง

เสาขอบตู้ ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง ด้านหลัง ตกแต่งด้วยภาพสีวิจิตรลายดอกพุดตานแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายก้านต่อดอก

ขอบบน ขอบล่าง ๔ ด้าน ด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้ายเขียนเป็นภาพลายรดน้ำ ด้านหลังเขียนเป็นภาพสีวิจิตร ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศอยู่เหนือลายบัว

ท้องไม้ใต้ขอบล่าง ๓ ด้านทำเป็นไม้จำหลักนูนต่ำลายประแจจีนบนพื้นรักแดง ตัวลายลงทองทึบ ด้านหลังลงรักแดงทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์สืบต่อไปถึงขาตู้ซึ่งทำเป็นรูปเท้าสิงห์ ตกแต่ง ๓ ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้างขวาซ้าย ด้วยลายรดน้ำ เป็นลายดอกพุดตานเครือเถาเขียนรูปหน้าสิงห์ที่มุมบนของเท้าสิงห์ทั้ง ๓ ด้าน ที่เท้าสิงห์ทำเป็นนิ้วเล็บสิงห์เหยียบบนลูกแก้ว ตัวลูกแก้วลงรักแดงทึบ ด้านหลังตกแต่งด้วยภาพสีวิจิตรลายดอกพุดตานเครือเถาที่เท้าสิงห์ทำเป็นนิ้วเล็บสิงห์เหยียบบนลูกแก้ว

NO. 78 A LION'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Nak Klang, Thon Buri, on June 19, 1921, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 82 cms., bottom width 92 cms.
Sides, top width 71 cms., bottom width 80 cms.
Height $153\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with the pictures of three important Buddhist shrines, namely, Wat Phra Buddhabat, Wat Phra Thaen dongrang and Wat Phra Buddhachai.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพเรื่องเดียวกัน คือ เป็นภาพพุทธสถาน เข้าใจว่าคงจะหมายถึงวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ในภาพมีรอยพระพุทธบาทอยู่ภายในกำแพงแก้วซึ่งประดิษฐานอยู่ภายใต้มณฑปยกพื้นสูงขึ้นไป ทางริมซ้ายตอนบนเบื้องหลังมณฑปมีเสาตุงหรือธงจระเข้ปักอยู่ที่ริมกำแพงแก้ว ๓ คัน คือ ที่ริมขวาซ้ายและกึ่งกลาง เบื้องหน้ารอยพระพุทธบาทในที่ต่ำลงมามีโต๊ะบูชาวางเชิงเทียนและเครื่องบูชา ซึ่งนับเป็นระเบียงชั้นแรก หมู่พุทธบริษัทนั่งพนมมือบูชาและมีวงมโหรีประกอบด้วยฆ้อง กลอง ระนาด ปี่ เป็นต้น นั่งบรรเลงอยู่ทางตอนกลาง และริมขวาของรอยพระพุทธบาทมุมระเบียงทางขวามีภาพเจดีย์ตั้งอยู่บนโขดหิน เชิงโขดหินมีศาลาเล็ก ๆ ภายในศาลาเป็นที่ประดิษฐานพระสังกัจจายนะปฏิมา มีเชิงเทียนและเครื่องบูชาตั้งอยู่เบื้องหน้าพระสังกัจจายนะนั้น ตอนกลางตู้ถัดลงมาจากระเบียงชั้นแรกทางริมซ้ายมีภาพบันไดซึ่งทอดจากระเบียงลงสู่พื้นดินเบื้องล่าง ราวบันไดทำเป็นตัวนาค เชิงบันไดมีภาพกุมารียืนโปรยทาน มีเด็กผู้ใหญ่ชาวบ้านหลายคนคอยรับเงินทานอยู่ ๒ ข้างราวบันได ริมขวามีบรรณศาลาอยู่หน้าถ้ำ ในบรรณศาลามีพระฤาษีนั่งถือลูกประคำ ลูกศิษย์ชายนั่งนวดขา ๒ คน และหญิงนั่งอยู่ข้าง ๆ ๑ คน ริมขวาสุดมีโขดหินทำเป็นรูปหัวช้าง ๒ หัว ทางริมซ้ายมีภาพศาลามีระฆังแขวนอยู่ ชายคนหนึ่งนั่งเคาะระฆังอยู่ในศาลานั้น ต่ำสุดเป็นภาพกำแพงวัด มีประตูวัดอยู่ทางริมขวาซ้ายข้างละ ๑ ประตู ประตูทางขวาทำหลังคาแบบซุ้ม อันเป็นศิลปะแบบจีนมีรูปปั้นท้าวเวสวัณยืนเฝ้าประตูอยู่ขวาซ้ายข้างละ ๑ ตน มีคนนั่งไหว้อยู่หน้าท้าวเวสวัณ ประตูทางริมซ้ายทำหลังคาแบบศาลา มีกลุ่มชนเล่นกันอยู่ภายในกำแพงตรงหน้าประตูหมู่ใหญ่

ด้านข้างขวา เป็นภาพพื้นบ้าน แสดงการเดินทางโดยทางน้ำและทางบก ซึ่งน่าจะหมายถึงการเดินทางเพื่อไปนมัสการพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพ ตอนบนสุดเป็นภาพพุทธสถาน เข้าใจว่าคงจะหมายถึงวัดพระแท่นดงรังที่จังหวัดกาญจนบุรี มีบรรณศาลาอยู่ภายใต้กลุ่มต้นรังใหญ่หลายต้น ภายในบรรณศาลามีแท่นหิน มีคนนั่งกราบบูชาแท่นหินอยู่ในศาลา ๑ คน นอกศาลา ๑ คน ทางริมขวามีหญิงชาย ๑ คู่นั่งพักอยู่ที่เชิงหินหน้าบรรณศาลา ริมทางเดินมีภาพคนหาบของ ๓ คน เดินอยู่ทางริมซ้าย ตอนกลางเป็นภาพสะพานข้ามแม่น้ำ คน ๒ คนขี่ช้างเดินข้ามสะพาน มีภาพศาลาพักคนเดินทางอยู่ที่เชิงสะพานทางริมซ้าย คนนั่งในศาลา ๑ คน ข้างศาลา ๑ คน ริมขวามีภาพชาย ๑ คนเดินสะพายกระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำ ชายอีก ๒ คนเดินลงจากสะพานด้วยความรีบร้อนเพื่อหลบช้าง คนหนึ่งกางร่มและถือดาบ อีกคนหนึ่งเดินเฉย ๆ ที่ริมน้ำมีภาพคนนั่งคุกเข่าใช้กระบอกไม้ตักน้ำ ตอนล่างเป็นภาพชุมทางที่พักของคนเดินทางบกและทางน้ำ ในภาพริมขวามีภาพช้าง ๓ เชือก เชือกหนึ่งกำลังก้มลงกินน้ำ อีก ๒ เชือกคนกำลังจะปีนขึ้นเพื่อเดินทางต่อไป ทั้งหมดอยู่ในท่าต่างกัน ริมซ้ายเป็นภาพหมู่เกวียนหยุดอยู่ใต้ร่มไม้ มีคนนอนหลับในเกวียน ต่ำลงมาริมซ้ายมีภาพศาลา คนนอนในศาลา ๑ คน ต่ำสุดเป็นภาพท้องน้ำ มีเรือใหญ่น้อยอยู่เต็มลำน้ำ คนในเรือมีท่าทางต่าง ๆ กัน บ้างกำลังยกพายจะพายเรือ บ้างนั่งเหยียดขาพักผ่อน บ้างนอนพักสูบบุหรี่ บ้างนั่งชมทิวทัศน์ บ้างก้มลงวิดน้ำเรือ เป็นต้น ภาพที่บรรยายมาข้างต้นในด้านข้างขวานี้แสดงถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ยุคต้น สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการคมนาคมซึ่งมีพาหนะประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการเดินเท้า นับเป็นหลักฐานอันสำคัญยิ่งต่อการศึกษาในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และประวัติศาสตร์

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพพุทธสถาน เข้าใจว่าหมายถึงวัดพระพุทธฉาย จังหวัดสระบุรี ในภาพตอนบน วิหารอยู่ภายในกำแพงแก้ว มีคนโผล่ออกมาที่ประตู ๑ คน ริมขวามีภาพศาลา มีระฆังแขวนอยู่ในศาลา ๑ ใบ คนนอนในศาลา ๑ คน หน้าศาลามีตุงหรือเสาธงปฏากมีคนยืนอยู่ที่เสาธง ๑ คน ที่ใกล้นั้นมีคนนั่งบนแท่น ๑ คน ท่าทางเป็นหัวหน้า มีคนนั่งพนมมือฟังคำสั่งอยู่เบื้องหน้า ๒ คน รอบ ๆ วิหารทางซีกซ้ายมีเด็กและกลุ่มชายหญิงเล่นกันบ้าง ชี้ชวนชมทิวทัศน์บ้าง ตอนกลางริมซ้ายเป็นภาพพระพุทธฉาย ในภาพ พระพุทธเจ้าประทับยืนปางโปรดสัตว์อยู่กึ่งกลาง พุทธสาวกยืนถัดไปทางริมซ้าย ๒ องค์ในท่าพนมมือเบื้องพระพักตร์มีแท่นตั้งเครื่องบูชา อาทิ กระถางธูป เทียน ดอกไม้ ผลไม้ หมู่พุทธบริษัทชายหญิงนั่งพนมมือแหงนมองพระฉายซึ่งมีชายคนหนึ่งถือคบไฟคันยาวชูขึ้นส่องดู มีภาพสระบัวอยู่ทางริมขวาใกล้ ๆ โขดหิน ประชาชนกำลังเดินทางมาหมายบูชาพระพุทธฉายเป็นหมู่บ้าง ๒ คนบ้าง คนเดียวบ้าง ทุกคนต่างแสดงกิริยาหมายมาบูชาพระพุทธฉายโดยการชี้ชวนให้มองดูแต่ไกล ต่ำลงไปมีภาพกำแพงทำเป็นระเบียงคด ชายคนหนึ่งเดินถือคบไฟขึ้นบันได คนถือคบไฟโผล่หน้าต่าง ๑ คน ต่ำสุดเป็นภาพเชิงเขามีต้นไม้และปากถ้ำ

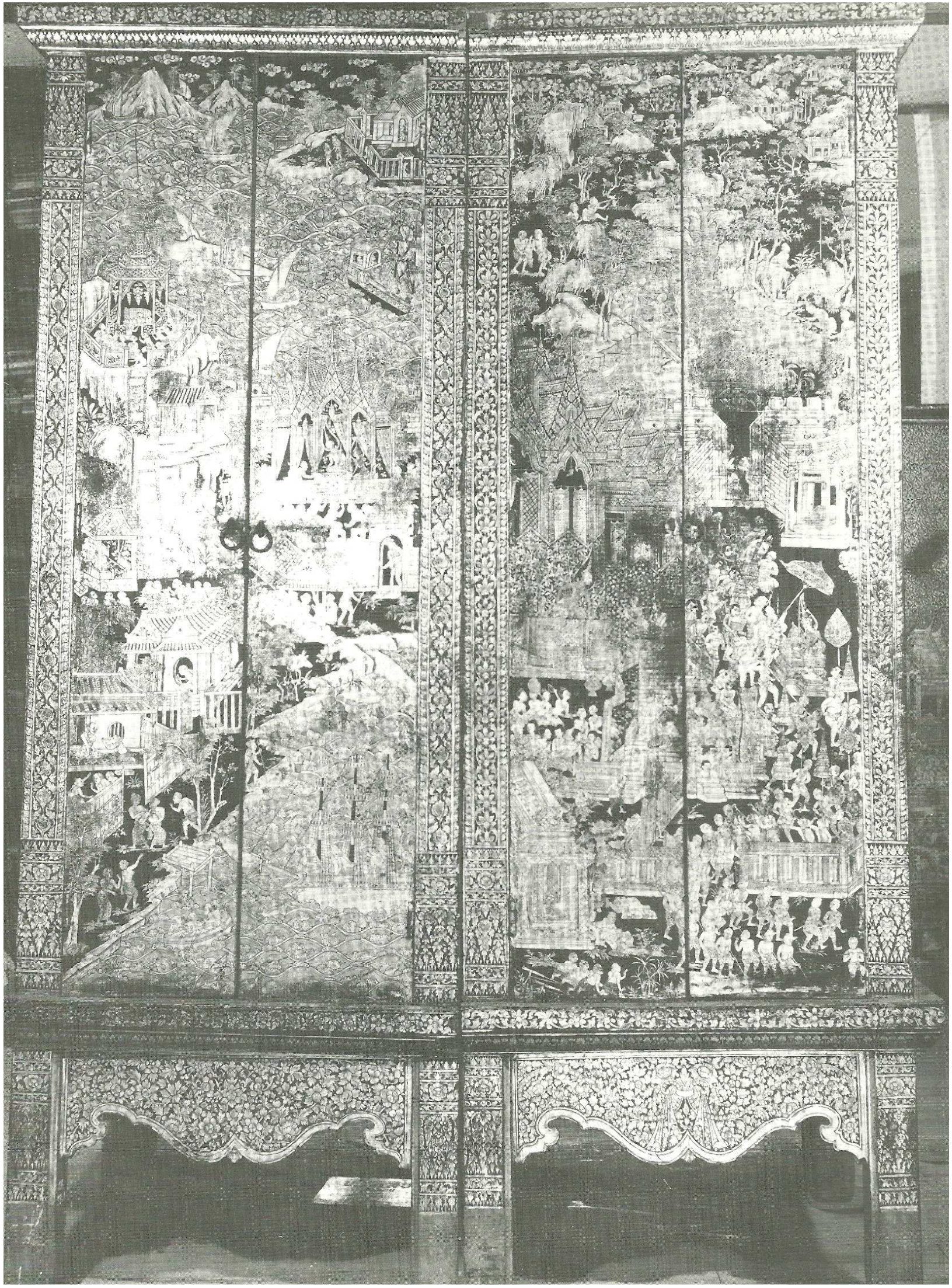

กท.๗๙ ตู้ขาหมู

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
ด้านข้างบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
สูง ๒๔๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพแข็งแรงดี เนื้อไม้ที่ขาตู้และที่บางส่วนของตู้แตก ทำให้รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องอันเนื่องด้วยพุทธศาสนาเรื่อง การทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๑ เขียนภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เพียง ๒ ด้าน คือ ด้านหน้า และด้านข้างขวา ส่วนอีก ๒ ด้าน คือ ด้านข้างซ้าย และด้านหลังนั้นไม่ตกแต่งลวดลาย ตู้ กท.๗๙ นี้มีทั้งหมด ๔ ตู้ คือ กท.๗๙ กท.๗๙.๑ กท.๗๙.๒ และ กท.๗๙.๓ ตู้ทั้ง ๔ ใบนี้วางเป็นกลุ่มทำนองเดียวกับตู้แฝด ๔ ใบ คือ ด้านข้าง และด้านหลังของตู้ทั้ง ๔ ใบนี้อยู่ชิดกัน และตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกันทั้ง ๔ ตู้ เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาตอนหนึ่งภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้วจนกระทั่งถึงสมัยพระพุทธโฆษะ ตั้งแต่ พ.ศ. ๑–พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นที่สุด

ด้านข้างซ้าย และด้านหลัง ไม่มีภาพ

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยดอกไม้ประดิษฐ์อย่างใหม่และลายกรวยเชิงใบเทศ

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิงใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายก้านต่อดอกเครือเถา และลายบัวใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ เหนือจมูกสิงห์เขียนเถาของดอกพุดตานคดโค้งแบบลายของชาวยุโรป และเขียนลายดอกพุดตานเต็มเนื้อที่ของปากสิงห์

BKK. 79 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Sides, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Height 245 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a scene depicting the first grand council of Buddhists held to revise the Tripitaka or the Buddhist canon.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกัน ลักษณะภาพแบ่งเป็น ๒ ตอน ตอนบนเป็นภาพป่าเขาลำเนาไม้แบบเขามอแสดงให้เห็นการล่าสัตว์ทั้งบนบกและในน้ำ ตลอดจนกรรมวิธีทำน้ำตาล สัตว์ในภาพบนสุดเป็นโขลงช้างป่า ข้างขวา (ของผู้ดู) เป็นหมู่ควายป่า มีศาลาคล้ายเก๋งจีนอยู่เป็นแห่ง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นหมู่บ้าน ในภาพบุคคลตอนบนแสดงการขึ้นตาล รองน้ำตาลใส่กระบอกหาบมายังหมู่บ้าน ซึ่งตั้งกระทะเคี่ยวน้ำตาลไว้ ต่อมาเป็นการล่ากวางของพรานปืน และมีภาพบุคคลกำลังช่วยกันหามสุกรที่ล่าได้ บุคคลในภาพข้างขวา (ของผู้ดู) แสดงกรรมวิธีต่อนกเขา และการตกปลา ลักษณะพรานเบ็ดทั้ง ๒ แต่งกายและไว้ทรงผมเป็นคนทางภาคเหนือ จะเห็นบุหรี่ซิโยเสียบไว้ที่ใบหูข้างซ้ายมวนโตทีเดียว ลักษณะนี้เป็นไปโดยธรรมชาติของคนทางภาคเหนือ นิยมเจาะใบหู ตอนล่างทางด้านซ้าย (ของผู้ดู) เป็นภาพสะพานไม้ข้ามน้ำซึ่งพรานล่าสัตว์คงจะกลับจากป่าเข้าเมืองแล้ว ตรงริมฝั่งน้ำมีภาพบุคคลนั่งยอง ๆ กำลังเป่าเขาส่งสัญญาณไปยังอีกฝั่งหนึ่งเพื่อให้นำเรือมารับข้ามฟากไป ตอนล่างเป็นภาพภายในเมืองราชคฤห์นคร เริ่มต้นตั้งแต่ประตูเมืองเข้ามาหาพระราชวังอันเป็นที่ประทับของพระเจ้าอชาตสัตรู พระโอรสพระเจ้าพิมพิสารได้ครองราชสมบัติแล้ว ทรงเตรียมงานสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นครั้งแรก ภายในพระราชวังมีพระเจ้าอชาตสัตรูประทับนั่งเหนือรัตนบัลลังก์พร้อมด้วยข้าราชบริพารเฝ้าแหน ประกอบด้วยเครื่องอิสริยยศ เป็นต้นว่า พุ่ม ๒ พุ่ม พนักงานอัญเชิญพระแสงกระบี่ พัดโบก และพระสุพรรณภาชน์ (กระโถน) อยู่ตอนในซึ่งกั้นด้วยลับแล มีนางพระกำนัลหมอบเฝ้าอยู่ด้วย คงจะเป็นฝ่ายใน พ้นลับแลออกไปเป็นฝ่ายนอก ภาพเล่าเรื่องอย่างนี้จำลองลักษณะประเพณีการเข้าเฝ้าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ระหว่างรัชกาลที่ ๑–รัชกาลที่ ๓) ไว้ให้เห็นได้ในบัดนี้อย่างชัดเจนที่สุด ตามเนื้อเรื่อง ปฐมสังคายนาแล้ว

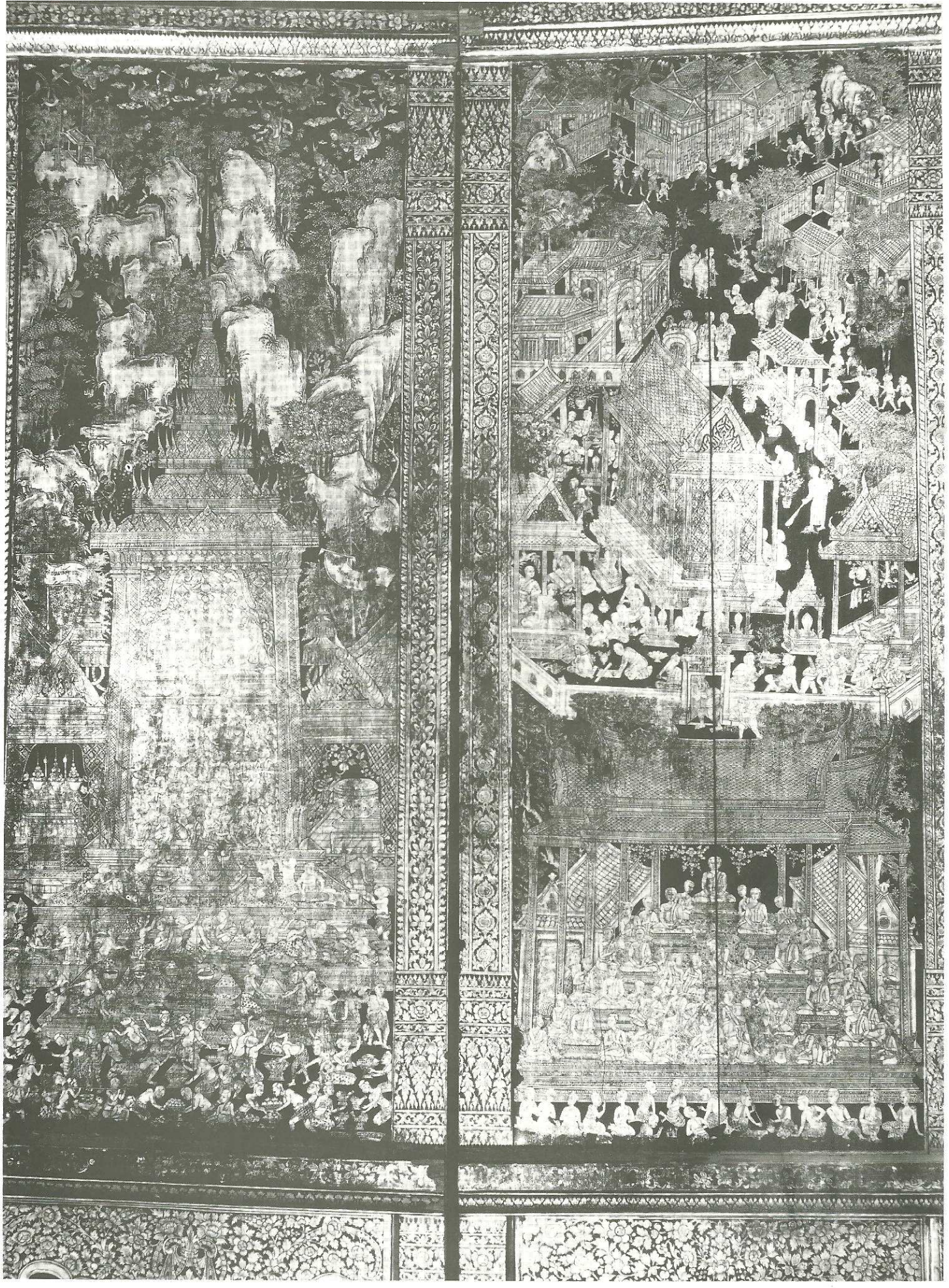

กท. ๗๙ ด้านข้างขวา และ กท. ๗๙.๓ ด้านข้างซ้าย

พระเจ้าอชาตสัตรูทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ฝ่ายอาณาจักรครั้งนั้นอย่างสำคัญยิ่ง ดังนั้น จะเห็นว่ามีขบวนเสด็จพยุหยาตราจากราชคฤห์นคร ตั้งขบวนรายเรียงจากพระราชวังออกไปยังสัตบรรณคูหาเชิงเขาเวรภารบรรพต ขบวนเสด็จพระเจ้าอชาตสัตรูประทับนั่งห้อยพระบาทบนพระแท่นเสลี่ยงคานหามอยู่ตรงกลาง ข้างหน้าของพระองค์นั้นมีขบวนพนักงานอัญเชิญเครื่องสูง เช่น บังสูรย์ บังแทรก และกรรภิรมย์ ต่อจากนั้นเป็นพนักงานประโคม มีแตรฝรั่ง กาหล (แตรงอน) เป็งพรวด หรือกลองแขกสองหน้า ๓ ชุด กลองเล็ก (กลองแขกขนาดเล็ก) ๒ ชุด อยู่เคียงกับปี่ไฉน มีทหารปืนยาว เจ็ดหอก และสี่ตำรวจ กระหนาบพนักงานประโคมอยู่ในเบื้องหน้า บุคคลนำหน้าสุดอาจจะเป็น บโทน ประคองไม้พลองอัญเชิญขบวนเสด็จอยู่เบื้องหน้าคล้าย ๆ กับ Drum major บัดนี้ เบื้องหลังขบวนของพระเจ้าอชาตสัตรูมีพนักงานอัญเชิญพระกลดกั้นอยู่พร้อมพนักงานพัดโบก เครื่องพระสำอาง แว่น หรือคันฉ่อง พระแส้ พนักงานอัญเชิญพระแสงกระบี่ พนักงานอัญเชิญพระแสงทวน กรรภิรมย์ และพนักงานม้าต้นอัญเชิญม้าพระที่นั่ง ขบวนพยุหยาตรานี้มุ่งสู่สถานที่กระทำปฐมสังคายนา ทางข้างซ้าย (ของผู้ดู) จะแสดงให้เห็นพวกประชาชนข้างทางที่ขบวนเสด็จผ่าน จะต้องหมอบเฝ้าอยู่กับพื้น พร้อมกับถวายบังคมพระมหากษัตริย์ ลักษณะนี้ก็อาจจำลองมาจากภาพขบวนเสด็จเลียบพระมหานครในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ด้านข้างขวา ลักษณะภาพสัมพันธ์กับทางด้านหน้า เป็นสถานที่กระทำปฐมสังคายนา มีมณฑปอยู่ท่ามกลาง กระหนาบด้วยศาลาหรือวิหารโถงสองข้างขวาซ้าย เบื้องหลังตอนบนออกไปเป็นป่าเขาลำเนาไม้ ลักษณะลายเส้นดุจเขามอเช่นกันบนสุดแสดงภาพสวรรค์ชั้นฟ้า มีหมู่เทพยดาและเทพธิดาฟ้อนฟ่อง พร้อมด้วยดอกอุบลต่าง ๆ นำมาเป็นสักการะ ภาพศาลาโถงตั้งอยู่บนโขดเขา มีเสาธง แขวนโคมอยู่หน้าศาลานั้น แสดงให้เห็นลักษณะวัดในสมัยโบราณ จะต้องมีเครื่องหมายบ่งบอกอย่างนี้อยู่ด้วย เสาธงตามภาพนี้น่าสังเกตไว้ด้วยว่าใกล้เคียงกับในสมัยปัจจุบันนี้มาก กล่าวคือ ใช้ไม้เสาสั้น ๒ ต้นกระหนาบกลางตัวเสาธง มีลูกสลักเสียบอยู่ ๒ ชั้น อาจจะยุติได้ว่า ลักษณะนี้ใช้มาแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว ลักษณะมณฑปทำเป็นเรือนยอดซุ้มบันแถลง ๕ ชั้น มีระบายดาดประดับด้วยช่อดอกไม้ขนาดใหญ่ ตรงกลางกระหนาบด้วยอุบะประจำยาม ตอนบนด้านในสุดของมณฑปนั้นตั้งแท่นธรรมาสน์สามแท่น เป็นที่นั่งของพระมหาเถระทั้ง ๓ รูปผู้เป็นองค์สังคายนา คือ พระมหากัสสปมหาเถรเจ้า ประธานสังคายนาฝ่ายพุทธจักร พระอานนทมหาเถร ผู้ชำนาญพระธรรมหรือพระสูตร และพระอุบาลีมหาเถร ผู้ชำนาญพระวินัย เบื้องหน้าพระมหาเถรเจ้าทั้ง ๓ เต็มไปด้วยพระภิกษุขีณาสพนั่งเรียงรายอยู่บริเวณมณฑลดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นเขตสังฆมณฑล พิธีกระทำปฐมสังคายนาตั้งอยู่บนฐานไพทีชั้นลดอีก ๒ ชั้น ด้านหน้าของชั้นล่างทำเป็นเวทีมุขยื่นออกไป ดูตามภาพแล้วจะเป็นชั้นในและชั้นนอก หรือชั้นบนกับชั้นล่าง ชั้นในตอนบนตรงเบื้องหน้าแท่นฐานมณฑปเป็นเครื่องตั้งบูชา ประกอบด้วยพานพุ่ม ๓ พาน แจกันขวาซ้าย เชิงเทียน ๑ คู่ ตั้งอยู่บนม้าหรือตั่งเตี้ย อันเครื่องตั้งชนิดนี้เป็นของโบราณที่มีมาก่อนการใช้เครื่องตั้งอย่างที่เรียกว่า ม้าหมู่ หรือโต๊ะหมู่ บริเวณด้านหน้ามณฑปทั้งหมดทำเป็นภาพเล่าเรื่องการจัดโภชนาหารแลขาทนียโภชนะ เครื่องขบเคี้ยวอันควรแก่สมณบริโภค เต็มไปด้วยผู้คนชายหญิงขวักไขว่ หาบหามภัตตาหารและจัดเตรียมเข้าที่ภาชนะ แล้วลำเลียงส่งขึ้นไปยังพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย ซึ่งประชุมกันอยู่ภายในมณฑปนั้นโดยลำดับ ภาชนะที่จัดใส่ภัตตาหารต่าง ๆ ส่วนมากจะจัดลงในเตียบ มีฝากรวยขนาดใหญ่ครอบ ทางด้านซ้ายมือ (ของผู้ดู) จะเห็นคนจีนผู้มีศรัทธานำภัตตาหารของตนใส่ภาชนะโลหะคล้ายหม้อหยวนโล้บัดนี้ ลำเลียงขึ้นไปสู่ฐานไพทีชั้นที่ ๑ ของมณฑปนั้น ชั้นนี้คงจะเป็นแผนกจัดหรือตรวจตราดูแลความเรียบร้อยต่าง ๆ จะเห็นเตียบตั้งเรียงรายอยู่พร้อมด้วยขันน้ำพานรองมีจอกลอย นอกจากนั้นยังจัดเตรียมที่น้ำชาจัดใส่ตระบะเป็นชุด ๆ มีป้านและถ้วยกระโถนลักษณะต่าง ๆ พานหมากจัดแบบเชี่ยนหมาก การจัดต้มน้ำชาดูเหมือนว่าจะเป็นภาชนะต้มน้ำสำเร็จรูปอยู่ในตัว ซึ่งเราอาจจะไม่ได้พบเห็นกันอีกแล้วในสมัยปัจจุบันนี้ คือ เตาติดถ่านตอนล่างส่วนตอนบนเป็นภาชนะใส่น้ำต้ม จะเห็นอยู่ ๒ ข้าง มุมสุดของฐานไพทีชั้นล่าง บรรดาเครื่องใส่โภชนาหารในภาพนี้ทั้งหมดอาจเป็นภาพบันทึกทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของภาชนะที่ใช้กันอยู่ในหมู่ประชาชนคนไทยแต่ครั้งนั้นได้อีกด้วย

อนึ่ง ลักษณะมณฑปและรูปเรื่องทั้งหมดนี้ ควรพิจารณาได้สืบไปว่า เป็นการจำลองแบบแผนการทำสังคายนาครั้งที่ ๙ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งจัดให้มีการทำสังคายนาที่วัดมหาธาตุ (พ.ศ. ๒๓๓๑) มากกว่าที่จะมุ่งให้เป็นภาพเล่าเรื่องปฐมสังคายนาในประเทศอินเดียอย่างจริงจัง เป็นแต่เพียงอาศัยเค้าโครงของเรื่องปฐมสังคายนาเท่านั้น และการสังคายนาครั้งที่ ๙ นั้นก็ควรนับว่าเป็นการสังคายนาครั้งแรกแห่งรัชสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทยสืบต่อจากกรุงศรีอยุธยานั่นเอง ศาลาข้างซ้าย (ผู้ชม) เป็นสถานที่ตั้งเครื่องบูชาสักการะอย่างเต็มที่ ประกอบด้วยม้าตั้งซ้อนกัน ๒ ตัว ตัวบนเป็นเครื่องตั้งพุ่ม ๓ พาน เชิงเทียน ๑ คู่ ตัวล่างเป็นเครื่องตั้งแจกัน ๑ คู่ กระหนาบโถเผาเครื่องหอมหรือกระถางธูปทั้งหมดนี้ บ่งถึงการตั้งเครื่องบูชาพระรัตนตรัยแต่ครั้งเก่าก่อน ศาลาข้างขวา (ผู้ชม) มีอ่างน้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนม้าพร้อมฝาปิดและภาชนะที่ตักน้ำอยู่ด้วยกัน เหนือหลังคาศาลาทั้งคู่ขึ้นไปมีฉัตร ๓ ชั้นปักอยู่ และมีเสาธงบนสุดเป็นธงสามชาย ต่ำลงมาเป็นธงปฏาก เสาแขวนธงแบบนี้เป็นลักษณะประจำในคติพุทธศาสนาของไทยมาช้านานมาก อย่างที่เรียกว่า ธวัชสดัมภะ (เสาธง) หรือเสาตุง (ทางภาคเหนือและภาคอีสาน)

กท.๗๙.๑ ตู้ขาหมู

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
ด้านข้างบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
สูง ๒๔๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพแข็งแรงดี เนื้อไม้ที่ขาตู้และที่บางส่วนของตู้แตก ทำให้รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่องอันเนื่องด้วยพุทธศาสนา เรื่องพระพุทธโฆษะไปลังกาตามคัมภีร์มหาวงศ์พงศาวดารลังกา เขียนภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เพียง ๒ ด้าน คือ ด้านหน้า และด้านข้างซ้าย ส่วนอีก ๒ ด้าน คือ ด้านข้างขวาและด้านหลังนั้นไม่ตกแต่งลวดลาย ตู้ กท.๗๙ นี้มีทั้งหมด ๔ ตู้ คือ กท.๗๙ กท.๗๙.๑ กท.๗๙.๒ และกท.๗๙.๓ ตู้ทั้ง ๔ ใบนี้วางเป็นกลุ่มทำนองเดียวกับตู้แฝด ๔ ใบ คือ ด้านข้างและด้านหลังของตู้ทั้ง ๔ ใบนี้อยู่ชิดกัน และตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกันทั้ง ๔ ตู้ เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาตอนหนึ่งภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว จนกระทั่งถึงสมัยพระพุทธโฆษะตั้งแต่ พ.ศ. ๑—พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นที่สุด

ด้านข้างขวา และด้านหลัง ไม่ตกแต่งลวดลาย

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยก้านต่อช่อแวววมยุรา เป็นลายรักร้อยประดิษฐ์อย่างใหม่ และลายกรวยเชิงใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาและลายบัวใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์และตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถา

BKK. 79.1 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Sides, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Height 245 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a scene from a religious story called "Maha Vamsa". The scene depicts Phra Buddhagosha visiting Ceylon.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกันเป็นภาพเล่าเรื่องพระพุทธโฆษะไปลังกาตามคัมภีร์มหาวงศ์พงศาวดารลังกา ในภาพ เป็นภาพเมืองอนุราธปุระ ซึ่งที่ประตูเมืองเขียนชื่อไว้ด้วยอักษรไทย ภาษาไทยว่า "เมืองอณุราธ" เมืองนี้เป็นราชธานีของลังกาประเทศ ในสมัยคุปตะราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐—๑๑ ตรงกับสมัยของพระพุทธโฆษะ ขณะนั้นพระเจ้ากรุงลังกาทรงพระนามว่า "พระเจ้ามหานาม" ภายในเมือง พระเจ้ามหานามรับข่าวการมาถึงของพระพุทธโฆษะ สภาพบ้านเรือนในภาพเป็นอย่างเรือนไทย แสดงให้เห็นชีวิตชาวบ้านประจำวันที่ท่าน้ำ ริมฝั่งทะเล พระพุทธโฆษะกำลังจารคัมภีร์อยู่ในเรือสำเภาซีกข้างซ้าย (ผู้ดู) พระพุทธบาทอยู่ในมณฑปโถงทรงหกเหลี่ยม ตั้งตะแคงบนฐานบัว มีกำแพงแก้วล้อมรอบอยู่บนยอดเขา ๒ ชั้น แต่ละชั้นมีศาลาหรือกุฏิสงฆ์อยู่ประจำที่บันไดทางขึ้น เป็นบันไดห่วงโซ่เหล็กทั้ง ๒ ชั้น ลักษณะบ้านและกุฏิสงฆ์เป็นแบบเก๋งจีนทั้งสิ้น ภาพทั้งหมดของตู้นี้พยายามทำให้รู้ว่าเกาะลังกานั้นเป็นเกาะมีแม่น้ำหรือทะเลล้อมรอบ ต้องดูภาพตั้งแต่ทางด้านข้างมาหาด้านหน้าตู้จึงจะเข้าใจได้ง่ายเพราะภาพเริ่มแต่ด้านข้างเป็นต้นมา

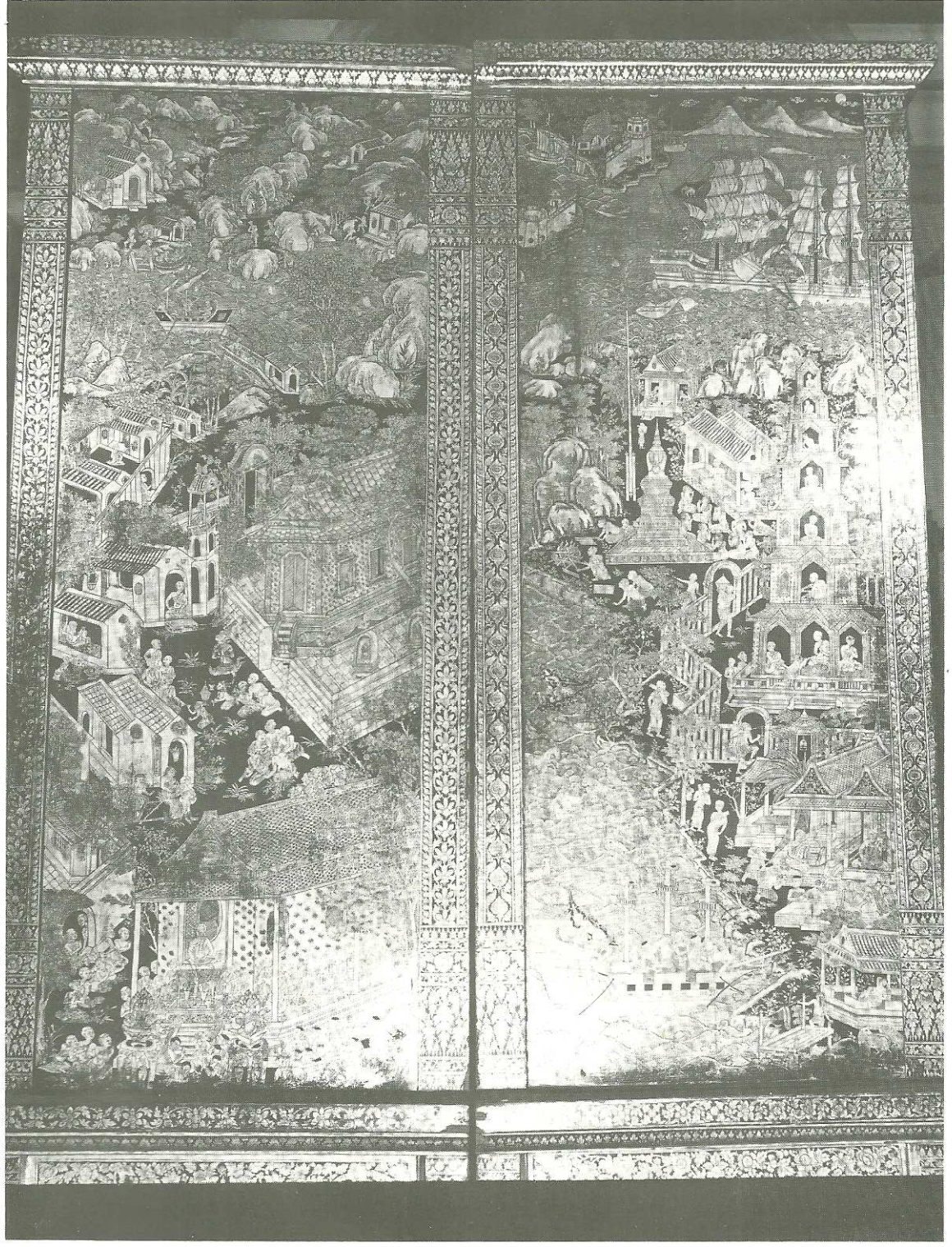

กท. ๗๕.๑ ด้านข้างซ้าย และ กท. ๗๕.๒ ด้านข้างขวา

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นภาพปากอ่าวเบงกอล ที่ปากแม่น้ำคงคาไหลมาสู่ทะเล หรือมหาสมุทรอินเดียบัดนี้ ในเรือสำเภาใหญ่เดินทะเลนั้นเป็นเรือที่พระพุทธโฆษะเดินทางจากพุทธคยา ในมัธยมประเทศ ออกสู่สมุทรมุ่งไปลังกาทวีป (ศรีลังกา) ตอนล่างเป็นภาพเรือถึงเกาะลังกาแล้ว ที่เสาแขวนธงปฏากมีจารึกอักษรไทยภาษาไทยว่า "เรื่องพระพุทธโฆษาจารย์ไปแปลพระไตรปิฎกในลังกาทวีป" ในเรือสำเภา พระพุทธโฆษะจำวัด พระอินทร์ลงมาจากดาวดึงษ์ทรงลักคัมภีร์วิสุทธิมรรค บนเกาะลังกาที่สัตตะมหาปราสาท (ปราสาท ๗ ชั้น) หรือโลหะปราสาท เป็นบริเวณพระอารามที่มีชื่อเสียงมากในลังกาทวีป เป็นสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พระพุทธโฆษะ ชำระคัมภีร์พระไตรปิฎกในลังกา บรรดาคัมภีร์ที่นอกพระไตรปิฎกอันเป็นเกจิอาจารย์ (อาจารย์อื่น) พยายามปลอมแปลงเนื้อหาในลัทธินอกพุทธศาสนาเข้ามา ท่านพระพุทธโฆษะก็ให้จัดการเผาไฟเสีย ให้เหลืออยู่แต่พระคัมภีร์ในพระพุทธศาสนาที่บริสุทธิ์บริบูรณ์ แสดงให้เห็นการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยตามสำนักพระอาจารย์ต่าง ๆ ภาพเหล่านี้ควรจะเป็นภาพจำลองการศึกษาทางคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๓–๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นั่นเอง

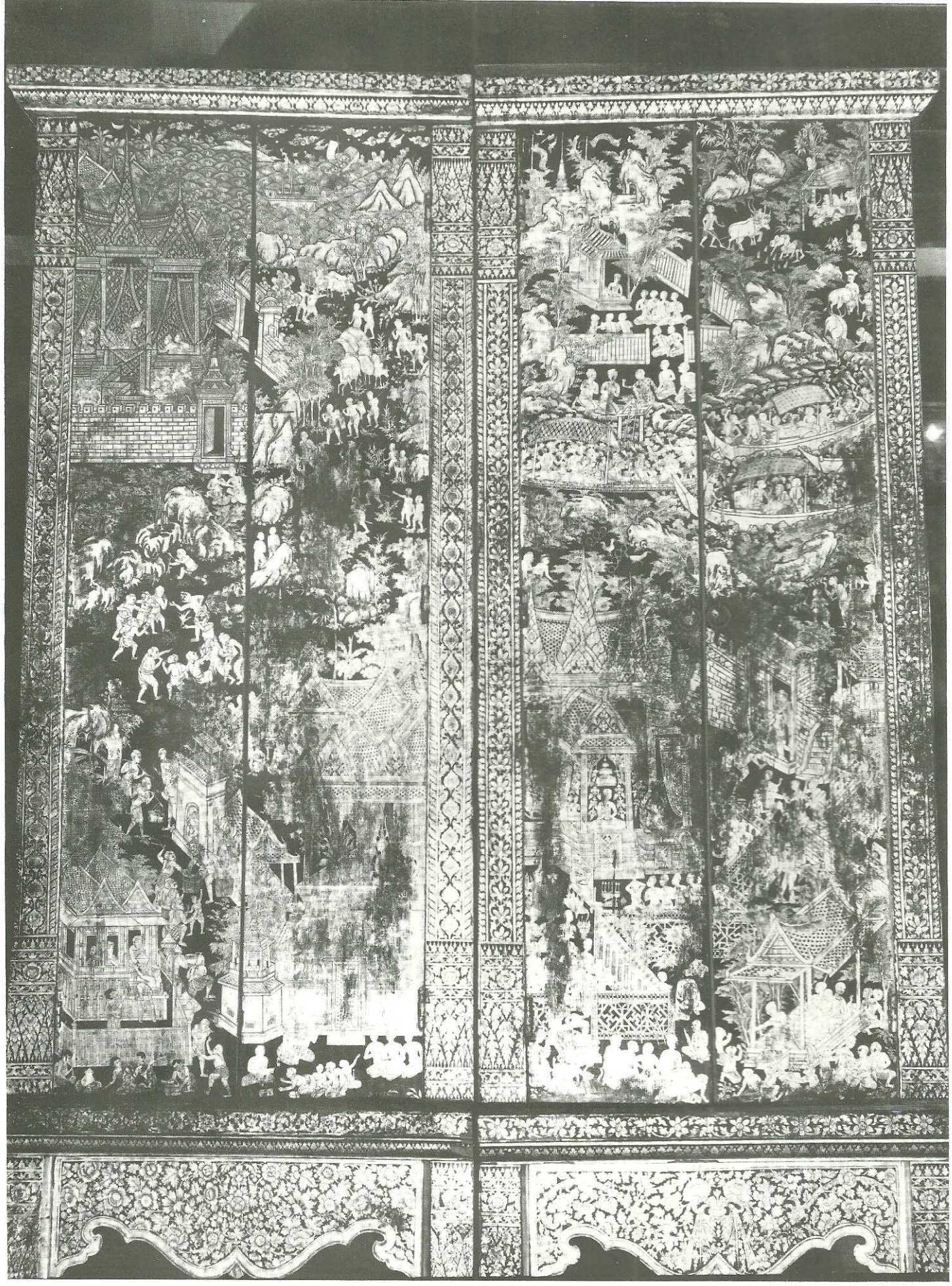

กท. ๗๙.๒ ด้านหน้า และ กท. ๗๙.๓ ด้านหน้า

กท.๗๙.๒ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๔๑)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
ด้านข้างบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
สูง ๒๔๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพแข็งแรงดี เนื้อไม้ที่ขาตู้และที่บางส่วนของตู้แตกทำให้รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่อง อันเนื่องด้วยพุทธศาสนา เรื่องการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๓ หรือตติยสังคายนา เขียนภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เพียง ๒ ด้าน คือ ด้านหน้าและด้านข้างขวา ส่วนอีก ๒ ด้าน คือ ด้านข้างซ้ายและด้านหลังนั้นไม่ตกแต่งลวดลาย ตู้ กท.๗๙ นี้มีทั้งหมด ๔ ตู้ คือ กท.๗๙ กท.๗๙.๑ กท.๗๙.๒ และ กท.๗๙.๓ ตู้ทั้ง ๔ ใบนี้วางเป็นกลุ่มทำนองเดียวกับตู้แฝด ๔ ใบ คือ ด้านข้างและด้านหลังของตู้ทั้ง ๔ ใบนี้อยู่ชิดกัน และตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกันทั้ง ๔ ตู้ เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาตอนหนึ่งภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว จนกระทั่งถึงสมัยพระพุทธโฆษะ ตั้งแต่ พ.ศ. ๑—พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นที่สุด

ด้านข้างซ้าย และด้านหลัง ไม่ตกแต่งลวดลาย

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยดอกไม้ประดิษฐ์อย่างใหม่และลายกรวยเชิงใบเทศ

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิงใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาและลายบัวใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ เหนือจมูกสิงห์เขียนเถาของดอกพุดตาน คดโค้งแบบลายของชาวยุโรป และเขียนลายดอกพุดตานเต็มเนื้อที่ของปากสิงห์

BKK. 79.2 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Sides, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Height 245 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a scene depicting the third and grand council of Buddhists held to revise the Tripitaka or the Buddhist canon.

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกัน ลักษณะภาพแบ่งเป็น ๓ ตอน ตอนบนภูมิประเทศ ๒ ฝั่งแม่น้ำคงคา มีภาพสำนักพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ ภายในกุฏีมีสัทธิงวิหาริก (ลูกศิษย์) เฝ้าอยู่ด้วย เป็นพระภิกษุ ๔ รูป นั่งพับเพียบประนมมือในกุฏีตอนหน้า พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระนั่งสมาธิราบ เบื้องหลังกุฏีเป็นโขดเขาลำเนาไม้ มีพระเจดีย์ฐานสิงห์ตั้งอยู่บนฐานเขียง (แบบเจดีย์ย่อไม้สิบสอง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จังหวัดพระนคร) มีเสาธงปฏากกระหนาบอยู่สองข้าง ในตอนนี้แสดงว่ามหาอำมาตย์ของพระเจ้าอโศกมหาราชได้เดินทางไปถึงแล้ว กำลังอาราธนาพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเข้าไปยังกรุงปาตลีบุตรนครโดยทางเรือ ตอนกลาง ขบวนเรือพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระพร้อมด้วยเรือมหาอำมาตย์ข้าราชบริพารของพระเจ้าอโศกมหาราชนำหน้าเรือพระมหาเถระ ๓ ลำ พระโมคคัลลีบุตรติสสมหาเถระนั่งไปในเรือลำหลัง ลักษณะเป็นเรือกันยา หลังคามีลายพุ่ม กราบเรือมีลวดลายประกอบ ภายในหลังคาคลุมอยู่บนเสาสองเสาหน้าหลัง ตัวพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระนั่งอยู่ภายในสุดไปข้างท้ายเรือ ในมือของท่านข้างขวามีพวงอักษมาลาคล้องอยู่ บนสองฟากฝั่งด้านขวา (ผู้ชม) แสดงชีวิตชนบทการไถนา ดำนา ขึ้นตาล ก่อไฟหุงข้าวบนก้อนเส้าด้วยฟืน และในโรงห้างนามีควายแม่ลูกอ่อน อีกฟากหนึ่งนั้น แสดงภาพต่อไก่ป่าเป็นการวางบ่วงแร้ว ดักรอไว้ ในระหว่างแถวบ่วงแร้ว มีไก่ต่ออยู่กลาง ล่อไก่ป่าเข้ามาตี ก็จะติดแร้วที่วางดักไว้ทันที เป็นภาพที่สะท้อนชีวิตพื้นบ้านแต่ครั้งเก่าก่อนเกี่ยวกับการหาไก่ชนจากไก่ป่ามาเลี้ยงเพื่อแข่งขันหรือพนัน ตอนล่างทั้งหมดข้างซ้าย (ผู้ชม) พระมหาเถระโมคคัลลีบุตรติสสะเดินทางมาถึงปาตลีบุตรนคร แล้วประทับเหนือแท่นบัลลังก์เศวตฉัตร ๓ ชั้น พระเจ้าอโศกมหาราชทรงถวายทศนัขประนมอยู่ทางด้านข้าง ข้างหลังชั้นในพระกุมารราชโอรสทั้ง ๒ ทรงอัญชลีอยู่ ถัดลงมา

เบื้องล่างเป็นข้าราชการฝ่ายหน้า ฝ่ายใน ถวายสักการบูชาต่อพระมหาเถรเจ้า เรียงรายกันออกมาจนกระทั่งนอกราชวัตร เครื่องบูชาที่ลับแลภาพเขียนตั้งอยู่กับพื้นกั้นบริเวณระหว่างฝ่ายหน้าและฝ่ายใน ฝ่ายในมีม้าตั้งรองรับกรวยดอกไม้สี่กรวย และพานกรวยดอกไม้สามกรวย เทียนคู่หนึ่ง ส่วนฝ่ายหน้าเป็นพานเทียนสามคู่ และพุ่มดอกไม้ ๑ พุ่ม ซีกข้างขวาแสดงเรื่องที่ต่อเนื่องกันมาว่า เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชทรงสดับข้อแนะนำจากพระมหาเถรเจ้าให้กำจัดอลัชชีที่ปลอมปนบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาออกไปให้ได้เสียก่อน จึงจะทำตติยสังคายนา ดังนั้น ภาพซีกนี้จะเห็นพวกนักการหรือสังฆการีจับพระอลัชชีในท่าทางกิริยาต่าง ๆ เที่ยวตั้งศาลชำระพระภิกษุอลัชชีทั่วไป ดังภาพในศาลาตอนล่างสุดซีกขวา (ผู้ดู)

ด้านข้างขวา ตกแต่งภาพสัมพันธ์กับทางด้านหน้าเรื่องตติยสังคายนา ที่วัดอโศการามวิหารริมฝั่งแม่น้ำคงคา กรุงปาตลีบุตรนคร ตอนบน สองฝั่งแม่น้ำคงคา ภาพหมู่บ้านท่าเรือ ลักษณะของบ้านแบบเก๋งจีน อีกฝั่งหนึ่งเป็นฝั่งวัดริมน้ำ กุฏิสงฆ์ในบริเวณสังฆาวาส เป็นพระอารามน่ารื่นรมย์ ตัวกุฏิและท่าน้ำแบบจีน คงจะนิยมมากในสมัยรัชกาลที่ ๓ ตอนล่างเขตพุทธาวาส ประกอบด้วยพระอุโบสถพร้อมซุ้มสีมา ตัวโบสถ์เป็นแบบอาคารจัน พยายามจำลองแบบให้ใกล้เคียงกับวัดใดวัดหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๓ เช่น วัดราชโอรส วัดเทพธิดา หรือวัดราชนัดดา ฯลฯ เป็นอาทิ ข้างล่างสุดของภาพเป็นตัวพระวิหารที่กระทำสังคายนา พระมหาเถรโมคคัลลีบุตรติสสะนั่งเหนือแท่นบัลลังก์ ท่าสมาธิแวดล้อมด้วยหมู่พระภิกษุสงฆ์ บนลานวิหาร ข้างล่างที่นั้นกั้นเป็นหมู่ฆราวาส บนหลังคาวิหารหน้าบันทรงจันนั้นมีจารึกอยู่ในขอบวงกลม เขียนด้วยอักษรไทย ภาษาไทย ความว่า “พระอรหันต์ ๑,๐๐๐ ทำตติยสังคายนายที่อะโศการามวิหาร” เบื้องหน้าแท่นที่นั่งพระมหาเถรโมคคัลลีบุตรติสสะมีเครื่องบูชาประกอบแจกันดอกไม้ ๑ คู่ เชิงเทียน ๑ คู่ และเชิงเทียนใหญ่ ๑ มีกระถางธูปอยู่ตรงมุมตระบะข้างขวาง (ผู้ชม) เครื่องสักการะทั้งหมดนี้ตั้งอยู่ในตระบะแบบโต๊ะจีน ตรงหน้าวิหารออกมาสองข้างบันไดวิหารมีกระถางบัวประดับอยู่ ลักษณะเป็นกระถางจีนทรงเหลี่ยมปากผาย ตั้งซ้อนอยู่บนขาตั้งสามขา ใต้กระถางไม้ประดับมีแจกัน ๑ คู่อยู่ทั้งสองข้าง ลักษณะภาพเล่าเรื่องตติยสังคายนา (ครั้งที่ ๓) นี้ เข้าใจว่าเขียนตามเรื่องมหาวงศ์พงศาวดารลังกา (ดูภาพ กท. ๗๙.๒ ด้านข้างขวา หน้า ๒๘๑)

กท.๗๙.๓ ตู้ขาหมู

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
ด้านข้างบน ๘๖ ซม. ล่าง ๙๐ ซม.
สูง ๒๔๕ ซม.

สภาพ โครงสร้างของตู้อยู่ในสภาพแข็งแรงดี เนื้อไม้ที่ขาตู้และที่บางส่วนของตู้แตก ทำให้รักกะเทาะ ภาพลายทองลบเลือนและหมองในบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ตกแต่งภาพเล่าเรื่อง อันเนื่องด้วยพุทธศาสนา เรื่องการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๒, ๓ เขียนภาพเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เพียง ๒ ด้าน คือ ด้านหน้าและด้านข้างซ้าย ส่วนอีก ๒ ด้าน คือ ด้านข้างขวาและด้านหลังนั้นไม่ตกแต่งลวดลาย ตู้ กท.๗๙ นี้มีทั้งหมด ๔ ตู้ คือ กท.๗๙ กท.๗๙.๑ กท.๗๙.๒ และ กท.๗๙.๓ ตู้ทั้ง ๔ ใบนี้วางเป็นกลุ่มทำนองเดียวกับตู้แฝด ๔ ใบ คือ ด้านข้างและด้านหลังของตู้ทั้ง ๔ ใบนี้อยู่ชิดกัน และตกแต่งภาพเล่าเรื่องสืบเนื่องกันทั้ง ๔ ตู้ เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาตอนหนึ่ง ภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว จนกระทั่งถึงสมัยพระพุทธโฆษะ ตั้งแต่ พ.ศ. ๑–พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นที่สุด

ด้านข้างขวา และด้านหลัง ไม่ตกแต่งลวดลาย

เสาขอบตู้ เขียนลายรักร้อยก้านต่อช่อแวงมยุรา เป็นลายรักร้อยประดิษฐ์อย่างใหม่ และลายกรวยเชิงใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ เขียนลายกรวยเชิงใบเทศ

ขอบบน ขอบล่าง เขียนลายก้านต่อดอกเครือเถาและลายบัวใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ และตกแต่งด้วยลายดอกพุดตานเครือเถา

BKK. 79.3 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Sides, top width 86 cms., bottom width 90 cms.
Height 245 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a scene depicting the second and third grand councils of Buddhists held to revise the Tripitaka or the Buddhist canon.

(ดูภาพ กท. ๗๙.๓ ด้านหน้า หน้า ๒๘๒)

ด้านหน้า ขวา ซ้าย ตกแต่งภาพสืบเนื่องกันเป็นภาพเล่าเรื่องตติยสังคายนา (สังคายนาครั้งที่ ๓) ในรัชกาลพระเจ้าอโศกมหาราช กระทำที่กรุงปาตลีบุตร ริมฝั่งแม่น้ำคงคา ลักษณะภาพแบ่งเป็น ๒ ตอน ตอนบนในแม่น้ำคงคา มีเรือสำเภาบรรทุกสินค้าแล่นฝ่าคลื่นอยู่หน้าเมืองปาตลีบุตร ภายในเมือง พระเจ้าอโศกมหาราชออกว่าราชการ พร้อมด้วยพระมเหสี และพระโอรสกำลังเข้าเฝ้าอยู่ ๒ พระองค์ ข้างล่างต่ำลงมามีข้าราชการฝ่ายในและฝ่ายหน้าเฝ้าแหนกั้นด้วยลับแล หน้าเมืองด้านหนึ่ง ตรงประตูเมืองนั้น บนกรอบประตูเมืองมีจารึกอักษรไทยภาษาไทย ๑ บรรทัด ความว่า "เมืองปาตะลีบุด" มีบุคคลชายหญิงกำลังเกี้ยวพาราสีกันแสดงชีวิตสามัญแบบเจ้าชู้ประตูดิน ซุ้มประตูเป็นยอดเจดีย์ ตั้งอยู่บนบันแถลงซ้อนกัน ๓ ชั้น กำแพงเมืองเป็นผนังอิฐหรือหินก่อ แสดงให้เห็นวิธีเรียงอิฐหรือหินไว้ด้วย บนกำแพงมีใบเสมาเป็นแท่งลูกบาศก์ มีช่องกากบาท + อยู่ทุกตัว ใบเสมานั้น ลักษณะประตูเมืองอีกด้านหนึ่งทางฝั่งแม่น้ำคงคา ทำเป็นหลังคาโค้งอย่างจีน ซึ่งนิยมกันในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีโขดเขาและพุ่มพฤกษ์เป็นหย่อม ๆ ระหว่างทางชาวเมืองจับกลุ่มตั้งวงโจษขานกัน บ้างก็เดินทางด้วยล่อต่างบรรทุกสินค้า บ้างก็ขนถ่ายสินค้าจากเรือสินค้ามาด้วยเกวียน หรือหาบหามติดตามกันมา ตอนล่าง ภายในพระราชวัง พระเจ้าอโศกออกว่าราชการพระองค์เดียว คงรับสั่งให้มหาอำมาตย์ไปจัดการสังฆมณฑลที่สับสนวุ่นวายด้วยอลัชชีเข้ามาปลอมปนบวชเพื่อลาภสักการะในพระพุทธศาสนาอันเป็นต้นเหตุให้เกิดสังคายนาครั้งที่ ๓ ขึ้น ลักษณะกำแพงเมืองตอนนี้ทำเป็นรูปใบเสมา มีป้อมประจำมุมกำแพงเมืองเหมือนดังป้อมที่สร้างในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ทางซ้าย (ผู้ชม) เป็นบ้านเมืองราษฎร มีรั้วไม้ขัดแตะล้อมรอบ ประชาชนกำลังเตรียมอาหาร จัดแจงออกไปนอกบ้าน ข้างล่างข้างรั้วขัดแตะด้านหน้า พวกสตรีกำลังช่วยกันหุงข้าวด้วยหม้อดิน ตั้งอยู่บนก้อนเส้า ทางด้านหน้าประตูเมืองมีมหาอำมาตย์ผู้ใหญ่กำลังรับพระราชโองการเตรียมเดินทาง มีบริวารชี้แจงและสั่งการ จะเดินทางไปอาราธนาพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ

ด้านข้างซ้าย ลักษณะภาพเขียนเล่าเรื่องเต็มเนื้อที่เข้าชุดกับตู้ กท.๗๙ เป็นเรื่องสังคายนาครั้งที่ ๒ ซึ่งเรียกว่า ทุติยสังคายนา ลักษณะภาพแบ่งเป็น ๓ ตอน ตอนบนแสดงภาพชีวิตประจำวันชาวพุทธ ภายในหมู่บ้านมีวัดตั้งอยู่ วัดแบ่งออกเป็น ๒ เขต คือ เขตพุทธาวาสและสังฆาวาส ในเขตสังฆาวาสนั้นเป็นที่อยู่ของพระภิกษุสงฆ์ มีกุฏิ ตึกเก๋ง หอกลอง และหอเย็น ๒ ชั้น ล้อมรอบด้วยกำแพงอยู่ชิดไปชิกข้างซ้าย (ผู้ชม) ตรงประตูจะเห็นพระภิกษุ ห่มคลุมเตรียมออกบิณฑบาต เข้าสู่เขตบ้านชาวบ้านแต่ละบ้านตระเตรียมใส่บาตรกันทั่วไป บรรดาพระภิกษุทั้งหลายยังไม่อุ้มบาตร ใช้ตะพายบาตรอยู่ข้างในจีวรที่ห่มคลุมทับอยู่ทางข้างขวาของแต่ละองค์ไป ในมือซ้ายมีย่ามคล้องแขนอยู่ ฉะนั้น อาจกำหนดยุคสมัยการเขียนภาพนี้ได้ว่าอยู่ในระหว่างรัชกาลที่ ๓ และที่ ๔ แห่งสมัยรัตนโกสินทร์นี้เอง ตอนกลางเป็นเขตพุทธาวาสโดยตรง มีพระอุโบสถอยู่ตรงกลาง กำแพงแก้วล้อมรอบ มีซุ้มสีมาเรียงรายบอกเขตอุโบสถประจำอยู่ด้วย ประตูทางด้านหน้าอุโบสถมีอักษรจารึกไว้เป็นอักษรไทยภาษาไทย ๑ บรรทัด ความว่า "พระอรหันต์ ๗๐๐ ทำทุติยสังคายนาที่วาลุการามวิหาร" มีศาลาประจำมุมกำแพงแก้วอยู่ ๓ แห่ง แต่ละแห่งคงเป็นสำนักเรียน มีพระอาจารย์ประจำสำนักในแต่ละแห่งนั้น มีกระถางไม้ประดับแบบจีนจัดวางอยู่ในเขตพระอุโบสถ กำแพงแก้วเจาะช่องตามประทีปไว้ด้วย ตัวพระอุโบสถพยายามจะเขียนให้ถูกลักษณะ Perspective แต่ยังไม่รู้จักจัดภาพแบบนั้นได้ จึงดูขัด ๆ อยู่ในทรวดทรงที่ประสงค์จะให้เป็น ตอนล่าง เป็นศาลาโถง หลังคาซ้อน ๒ ชั้น ตั้งอยู่ทางด้านหน้าพระอุโบสถ เป็นสถานที่กระทำทุติยสังคายนา ตัวศาลานั้น จัดเป็นชั้น ๔ ชั้น ชั้นในสุดเป็นแท่นฐานบัลลังก์ซึ่งพระภิกษุมหาเถระผู้เป็นองค์ประธานการทำทุติยสังคายนาสถิตประทับอยู่ กระหนาบด้วยพระมหาเถระอีก ๒ องค์ แต่ละองค์นั่งสมาธิขวาทับซ้ายทั้งขาและแขน เบื้องหน้าแท่นองค์ประธานลงมาเป็นชั้นที่ ๒ มีพระภิกษุผู้เถระประทับนั่งอยู่เหนือแท่นบัลลังก์ในท่าสมาธิ อีก ๒ องค์ ระหว่างกลาง เป็นพระเถระรูปหนึ่งกำลังฉันน้ำชา มีพระสัทธิงวิหาริก (ลูกศิษย์) เฝ้าปฏิบัติอยู่ ชั้นที่ ๓ และ ๔ เป็นพระภิกษุผู้เถระประทับนั่งสมาธิเหนือบัลลังก์ทั้ง ๒ ข้าง ตรงกลางเป็นหมู่พระภิกษุทั้งหลายที่เป็นสัทธิงวิหาริกเฝ้าปฏิบัติอยู่ ข้างล่างลงมาเป็นหมู่ฆราวาส เฝ้านั่งประนมมือ และคอยปฏิบัติบูชาเรียงรายอยู่ทั่วไป สองข้างศาลาโถงกระหนาบด้วยเก๋งจีนเล็ก ๆ อยู่ขวาซ้าย ภายในเก๋งทั้งสองมีผู้คนอยู่เต็มคอยเตรียมตระบะน้ำชาไว้ถวายพระภิกษุทั้งหลายในศาลา

กท.๘๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๒๕, ๓๖)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๖ ซม. ล่าง ๑๐๖ ซม.
ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๗๖ ซม.
สูง ๑๙๐ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก

ลักษณะลาย ตู้ไม้จำหลักแบบจีน มีการตกแต่งเฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว ตอนบนของบานประตูตู้มีลูกฟักจำหลักนูนต่ำเป็นลายผีเสื้อเคล้าดอกไม้และใบไม้ร่วง ตัวลายตกแต่งเป็นสีทองบนพื้นหลังสีเขียว ต่ำลงมาเป็นภาพฉลุจำหลักนูนสูงรูปดอกไม้มีนกเกาะอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม ขอบทำเป็นลายเมฆ ปิดทอง ลงรักแดงจำหลักโปร่งมีกระจกเป็นพื้นหลัง

ตอนล่าง เป็นภาพเขียนลายฮ่อ ลงรักแดง ปิดทอง เป็นรูปสัญลักษณ์ฮก ลก ซิ่ว มีลูกฟักคั่นกลาง ที่ลูกฟักจำหลักลายนูนต่ำเป็นลายเกี่ยวสอด รูปสัตว์ลำตัวยาว มีลายเมฆหรือลายเลเวนอยู่ด้านข้างของลูกฟัก พื้นหลังของลูกฟักเป็นสีเขียว ขับลวดลายสีทองให้เด่นขึ้น

ด้านข้าง และด้านหลัง ไม่มีลวดลาย และไม่ตกแต่งสี

BKK. 80 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 106 cms., bottom width 106 cms.
Sides, top width 76 cms., bottom width 76 cms.
Height 190 cms.

Design : This wooden cabinet is carved in a Chinese style and decorated with the pattern of the Ho, one of the Chinese tribes. There is also a group of portraits called "Hok Lok Siu" which are Chinese auspicious symbols of progress, prosperity and longevity.

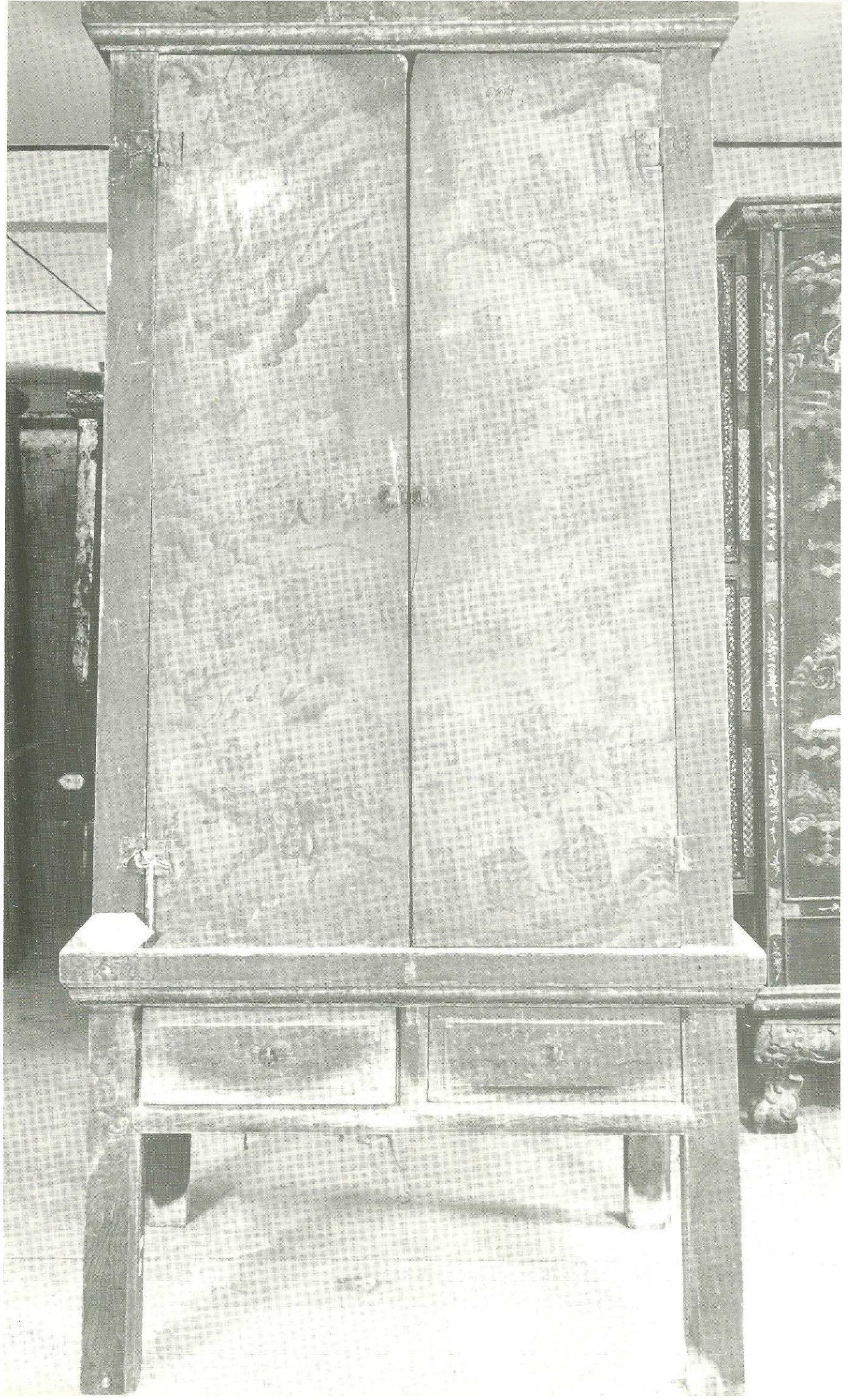

กท.๘๑ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๑๕)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๓ ซม. ล่าง ๙๑ ซม.

ด้านข้างบน ๗๐$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๙ ซม.

สูง ๑๗๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก บานประตูตู้ด้านซ้ายหลุดจากตัวตู้ ภาพเขียนเลือนลาง หูช้างด้านข้างซ้ายชิดด้านหน้าหลุดหายไปหนึ่งอัน

ลักษณะลาย ตู้ลายกำมะลอ ทำเป็นภาพเขียนสีแบบจีน ภาพเล่าเรื่องสามก๊ก

ด้านหน้า เขียนเป็นเรื่องราวสืบเนื่องต่อกันทั้งซ้ายและขวา ในภาพมีการยกทัพ การต่อสู้ประหัตประหาร น่าจะเป็นตอนจิวยี่กับซุนเซ็กยกทัพตีเมืองเกงจิ๋ว

ด้านข้างขวา เขียนเป็นเรื่องสามก๊กตอนจิวยี่บุกเมืองเกงจิ๋ว ในภาพตอนบนเป็นภาพเกี่ยวกับการสู้รบหน้าประตูเมืองโจสิน มีจิวยี่เป็นผู้นำทัพอยู่หน้าเมือง ตอนกลางเป็นภาพแม่ทัพนั่งบัญชาการรบ มีทหารตีกลอง เป่าแตร ตอนล่าง เป็นภาพทหารยิงธนู ด้านข้างซ้ายตอนบนเป็นภาพการสู้รบของทหาร ๒ ฝ่าย ระหว่างทหารของเล่าปี่กับทหารของลิโป้ ซึ่งเป็นตอนลิโป้พ่าย ในภาพมีกองทหารหมู่หนึ่งกำลังต่อสู้กับทหาร ๒ คน ซึ่งล่าถอยอย่างรีบด่วน ตอนกลางมีภาพทหาร ๓ คน กำลังถอยร่นอย่างไม่เป็นกระบวนหนีทหารหมู่หนึ่งอย่างเร่งรีบ ตอนล่างเป็นภาพขุนนางผู้ใหญ่หรือเจ้าผู้ครองนครนั่งอยู่ในเก๋งจีนกำลังปรึกษายุทธวิธี พร้อมด้วยนายทหารชั้นรองลงมามีทหารรับใช้ถือสัปทนและจูงม้าคอยท่าอยู่ด้านข้างของเก๋ง

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายดอกพุดตาน

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นลวดลาย แต่ภาพเลือนลางอ่านไม่ได้

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษา เหนือลายบัว แต่ลายลบเลือนมาก อ่านเกือบไม่ได้

ลิ้นชัก กรอบลิ้นชัก และขอบลวด ตกแต่งเป็นลวดลาย แต่ภาพลบเลือนอ่านไม่ได้

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งเป็นลวดลายพันธุ์พฤกษาเครือเถา

BKK. 81 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 83 cms., bottom width 91 cms.

Sides, top width 70$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 79 cms.

Height 176$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This lacquer cabinet is painted in a " Kammalo" and a Chinese styles. The painting represents a scene from "Sam Kok", the Chinese historical tale of "The Three Kingdoms". The scene depicts Chiuyi attacking the town of Kengchiu.

ПМ.
82

กท.๘๒ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม —)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๕$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๒ ซม.

ด้านข้างบน ๗๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๖๕ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๑๐ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก ชั้นในตู้หลุด ๒ แผ่น สายยูปิดเปิดตู้หลุดหายไป ขาตู้ด้านข้างขวาชิดด้านหลังเนื้อไม้แหว่ง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ภาพบุคคลยืนโดดเดี่ยว มีลายกนกตกแต่งเสริมส่วนที่ว่าง

ด้านหน้า ขวา ซ้าย เขียนภาพเหมือนกัน เป็นรูปเทพทวารบาล ทรงพระขรรค์ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ ประตูตู้ด้านซ้ายลิงแบก ด้านขวายักษ์แบก มีลายกนกเปลว นาคคาบ ออกเถาหัวครุฑ หัวนาค ประกอบเสริมส่วนที่ว่าง

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งเป็นรูปเทวดาทรงพระขรรค์ประทับยืนบนนาคบัลลังก์ มีลิงแบกทั้งด้านขวาและซ้าย แตกต่างกันที่กนกเปลวประกอบภาพ กล่าวคือ ด้านขวาเป็นภาพกนกเปลว ออกเถาหัวสัตว์หิมพานต์ อาทิเช่น คชสีห์ ราชสีห์ ครุฑ ฯลฯ ส่วนด้านซ้ายเป็นภาพกนกเปลวออกเถาหัวครุฑ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๓ ด้านตกแต่งเป็นลายก้านขดออกเถารูปผลไม้และดอกไม้ มีลายกาบพรมสิงห์และกาบพรมศร เป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นลายกาบพรมสิงห์ และกาบเท้าสิงห์

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งเป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปูเปลวอยู่เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลวด้านหน้าและด้านข้างขวา ออกเถาหัวนาค มีหน้าขบตรงกลาง ด้านข้างซ้าย มีพุ่มข้าวบิณฑ์อยู่ตรงกลาง

หลังตู้ มีหัวเสาสี่เหลี่ยม ๔ เสาลงรักแดงทึบ

BKK. 82 **A PIG'S LEG CABINET**

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 95$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 102 cms.

Sides, top width 73$\frac{1}{2}$ cms., bottom width 79$\frac{1}{2}$ cms.

Height 165 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 10 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has portraits of divine door guardians.

71.53
83

กท.๘๓ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๑๑๔)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดพระนคร พระมหาพริ้งถวายเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๖๒

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๓ ซม. ล่าง ๑๐๑ ซม.

ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๘๐$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๖$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด หลังตู้คงอยู่แต่เดือยเสาหัวเม็ด ตัวหัวเม็ดทั้ง ๔ อันหายไป บานพับสนิมกัดกร่อน รวงผึ้งด้านหลังหลวม ขาตู้ด้านหลังทางซ้ายแตกเล็กน้อย ส่วนที่เข้ามุมของตู้แยกเล็กน้อย

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้เคล้าภาพ ภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

เสาขอบตู้ ๓ ด้านประดับด้วยลายรักร้อยหน้าสิงห์ (หรือรักร้อยหน้าขบ) ด้านหลังตกแต่งด้วยลายรักร้อยดอกและใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่างเหมือนกันทั้ง ๔ ด้าน

เสาขาตู้ ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งเป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปู เหนือลายบัว

กรอบลิ้นชัก ด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งเป็นลายก้านขด ภายในรูปลูกฟักมีกรอบนอกที่กรอบลงรักแดงทึบ ลิ้นชักด้านหน้าตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษาเคล้าภาพสัตว์ ริมขวาเป็นภาพสัตว์ป่า มีเสือและลิงเป็นต้น ริมซ้ายเป็นภาพอมนุษย์ชื่อนรปักษี ๑ คู่

เชิงตู้ เป็นรูปรวงผึ้ง มีภาพแสดงถึงอสุภในสภาพต่าง ๆ ทั้ง ๔ ด้าน

หลังตู้ คงเหลือแต่เดือยเสาหัวเม็ด ๔ เสา

BKK. 83 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Phra Maha Phring of Wat Phra Chettuphon, Bangkok, presented this cabinet to the National Library on July 22, 1919.

Size : Back and Front, top width 93 cms., bottom width 101 cms.

Sides, top width 72 cms., bottom width $80\frac{1}{2}$ cms.

Height $173\frac{1}{2}$ cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $6\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of pairs of characters and a scene from Ramayana. The scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

ด้านหน้าขวา ตอนบนมีภาพพระรามแผลงศร ตอนล่างมีภาพจับพระรามรบกับทศกัณฐ์ และพระรบยักษ์ รวม ๒ คู่ อยู่ในท่าต่างกัน ด้านหน้าซ้ายมีภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ ตอนล่างขวาซ้ายเป็นภาพการสู้รบระหว่างพลลิงกับพลยักษ์เป็นคู่บ้างเป็นกลุ่มใหญ่บ้าง กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอก

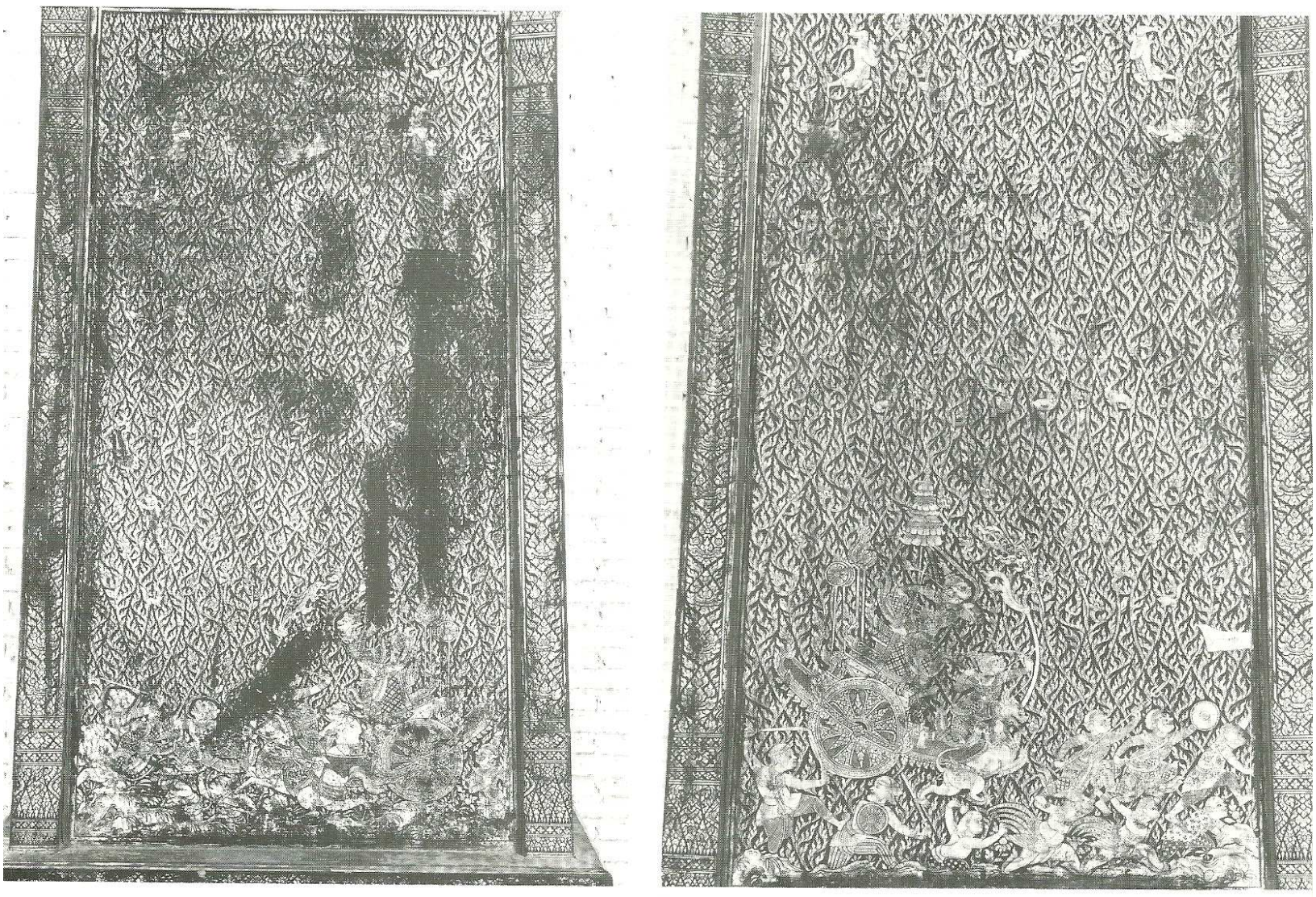

ด้านข้างขวา ตอนล่างเป็นภาพพระรามทรงรถ กรีธาทัพออกรบ พร้อมหมู่เสนาลิง

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพการกรีธาทัพของฝ่ายยักษ์ ในภาพมีแม่ทัพยักษ์ทรงรถพร้อมหมู่เสนายักษ์ ซึ่งมีพาหนะเป็นอมนุษย์ ๒ ตัว ชื่อนรปักษาไกรสร ครึ่งบนเป็นคน ครึ่งล่างเป็นสิงห์ มีปีกที่ตะโพก

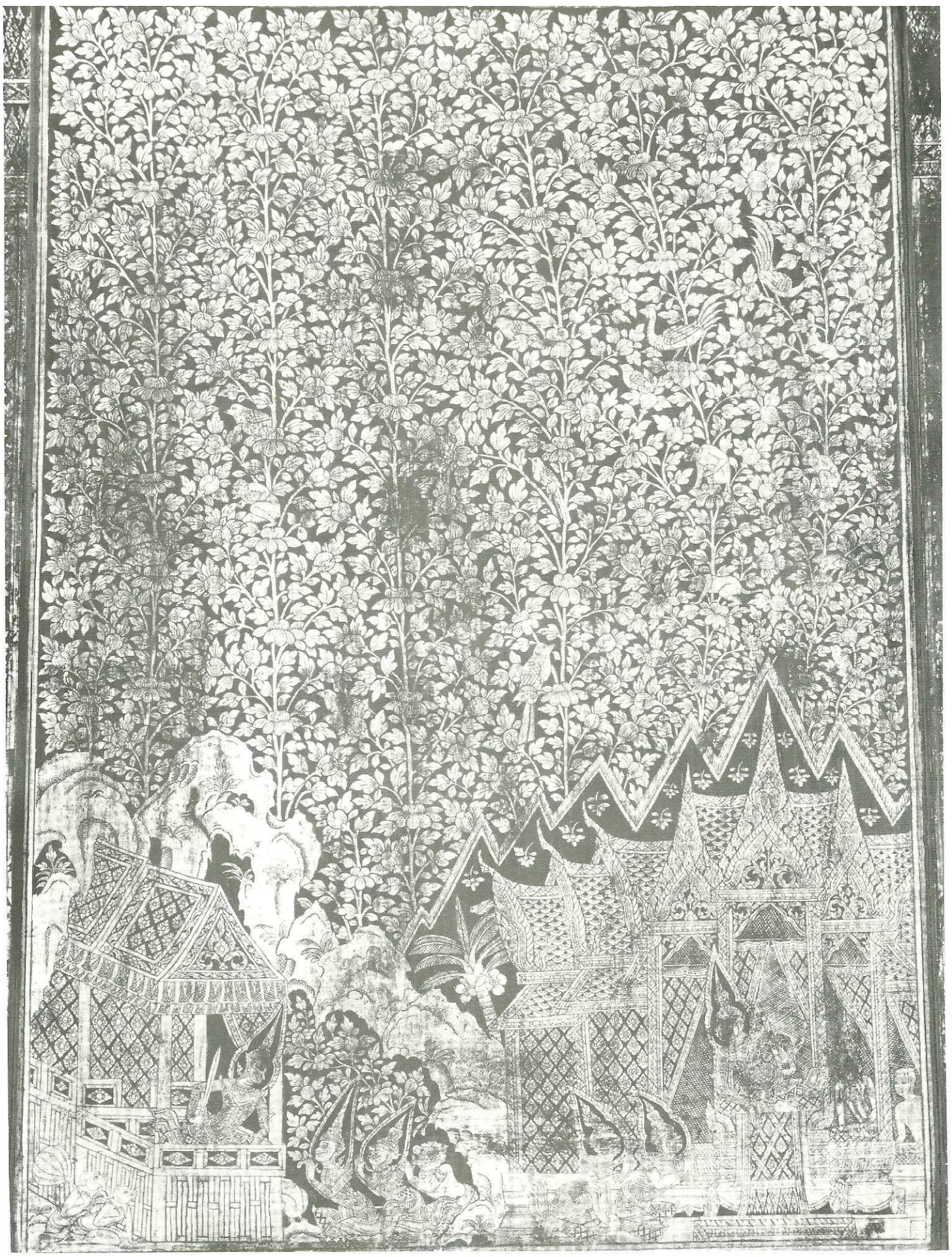

ด้านหลัง ตอนบนตกแต่งด้วยลายดอกและใบเทศเถาเคล้าภาพสัตว์ เช่น นก ลิง กระรอก เป็นต้น ตอนล่างริมขวาเป็นภาพท้องพระโรงกรุงลงกา มีเสนายักษ์ ๒ ตนกำลังเข้าเฝ้าทศกัณฐ์ ริมซ้ายเป็นภาพการเข้าเฝ้าหน้าพลับพลาของฝ่ายพระราม

nm.
84
92

กท.๘๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๓ ซม. ล่าง ๑๑๐ ซม.
ด้านข้างบน ๗๔ ซม. ล่าง ๘๐ ซม.
สูง ๑๖๘ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๙$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด บานประตูด้านซ้ายมีรอยหนูเจาะ ด้านขวาไม้แตก ปากสิงห์ด้านหลังหลุดจากพื้นล่างของตู้

ลักษณะลาย ตู้ลายกำมะลอ ตกแต่งเป็นภาพเกี่ยวกับทิวทัศน์ในป่า มีภูเขา น้ำตก ต้นไม้ นก และสิงสาราสัตว์ ทั้งด้านหน้าและด้านข้าง ขวา ซ้าย

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๔ ด้าน ขอบบน และขอบล่าง ตกแต่งเป็นลายดอกและใบเครือเถา

เชิงตู้ เป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายกำมะลอ ภาพดอกไม้และใบไม้

หลังตู้ มีหัวเม็ดเป็นเสา ๘ เหลี่ยม หัวตัด ๔ เสา

BKK. 84 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Rakhang Khositaram, Thon Buri, on August 31, 1921, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 103 cms., bottom width 110 cms.
Sides, top width 74 cms., bottom width 80 cms.
Height 168 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet $9\frac{1}{2}$ cms.

Design : This lacquer cabinet is painted in a "Kammalo" style. The painting depicts forest scenery with hills, trees, rock outcrops, waterfalls and various kinds of wild animals.

กท.๘๕ ตู้เท้าสิงห์ (เลขที่เดิม ๗๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๓$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๑๐๗ ซม.

ด้านข้างบน ๗๙ ซม. ล่าง ๙๑ ซม.

สูง ๑๖๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ สีทองหมอง ลายรดน้ำลบเลือนเป็นบางตอน กระจกที่ประดับลวดลายหลุดไปบ้าง สภาพส่วนใหญ่ของตู้ยังอยู่ในสภาพดี

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ เคล้าภาพ ภาพจับ และภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านประดับด้วยลายรักร้อยหน้าสิงห์ (หรือรักร้อยหน้าขบ) มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายหมอนทอง อยู่เหนือลายบัวรวน

ท้องไม้ ประดับด้วยกระจกสีขาวแกมเขียว ลายดอกสี่กลีบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขดดอกและใบเทศติดต่อลงไปถึงขาตู้ซึ่งทำเป็นรูปเท้าสิงห์ มีรูปหน้าสิงห์ที่มุมขาตู้ทั้ง ๓ ด้าน เท้าสิงห์ทำเป็นกาบเท้าสิงห์เหยียบบนลูกแก้ว ซึ่งทำเป็นริ้วคล้ายเม็ดมะยมและลงทองทึบ

BKK. 85 A LION'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Arun Ratwararam, Thon Buri, on July 4, 1922, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width $93\frac{1}{2}$ cms., bottom width 107 cms.

Sides, top width 79 cms., bottom width 91 cms.

Height $164\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of pairs of characters and a scene from Ramayana depicting Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

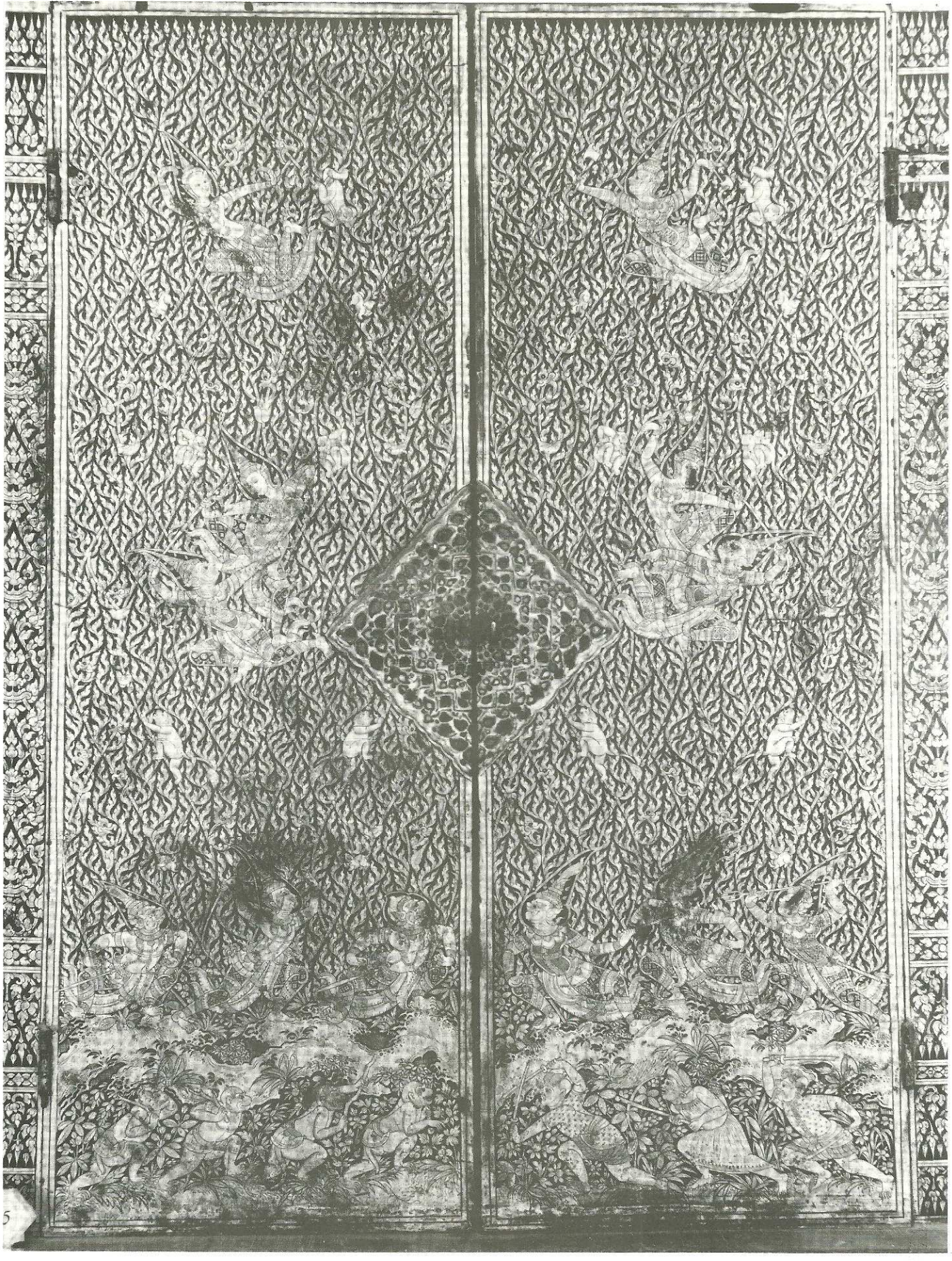

ด้านหน้า เขียนภาพสืบเนื่องกันทั้งด้านขวาและซ้าย ตอนบนด้านขวาเป็นรูปรามสูรถือขวาน กำลังเหาะไล่ตามนางเมขลาซึ่งล่อแก้วอยู่ทางด้านซ้าย ตอนกลางเป็นภาพจับพระรบกับยักษ์ด้านละ ๑ คู่ในท่าต่างกัน ตอนล่างด้านขวาเป็นภาพกองทัพยักษ์ มีเขนยักษ์แต่งกายคล้ายแขก ๑ ตน ด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพพระราม ทั้งสองฝ่ายหันหน้าสู่จุดศูนย์กลางของบานประตูตู้แสดงท่าหมายเขม้นเข่นฆ่าซึ่งกันและกัน ที่กึ่งกลางของบานประตูตู้ทำเป็นลายประจำยามรัดอก ประดับกระจกสีขาวแกมเขียว

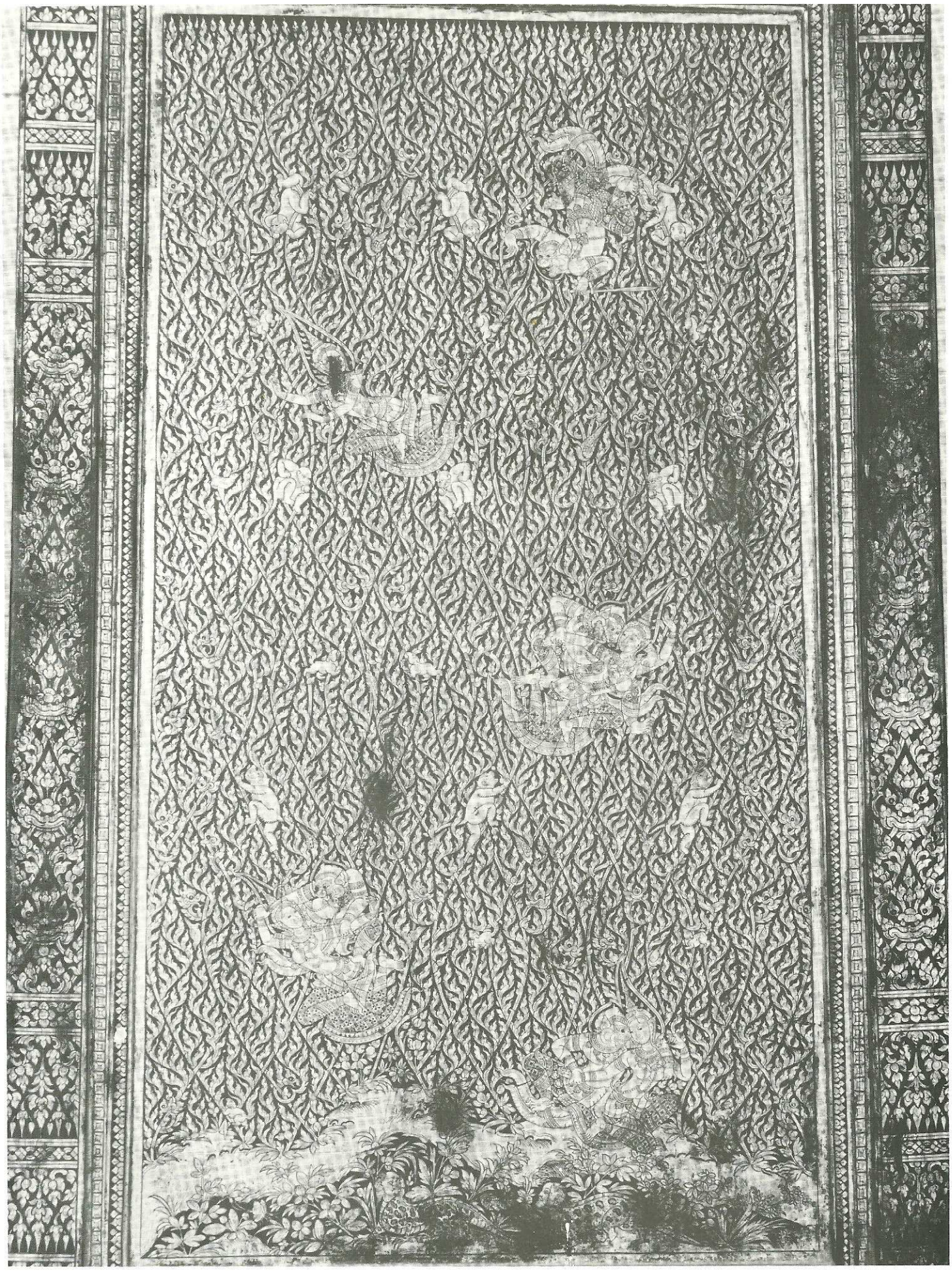

ด้านข้างขวา ตอนบน เป็นภาพหนุมานไล่ตามนาง ตอนกลางและตอนล่างเป็นภาพจับหนุมานโลมนาง ๓ คู่ อยู่ในท่าต่างกัน ต่ำสุดมีภาพสัตว์หิมพานต์ ชื่อนรเหรา หัวเป็นคน ตัวและหางเหมือนจระเข้

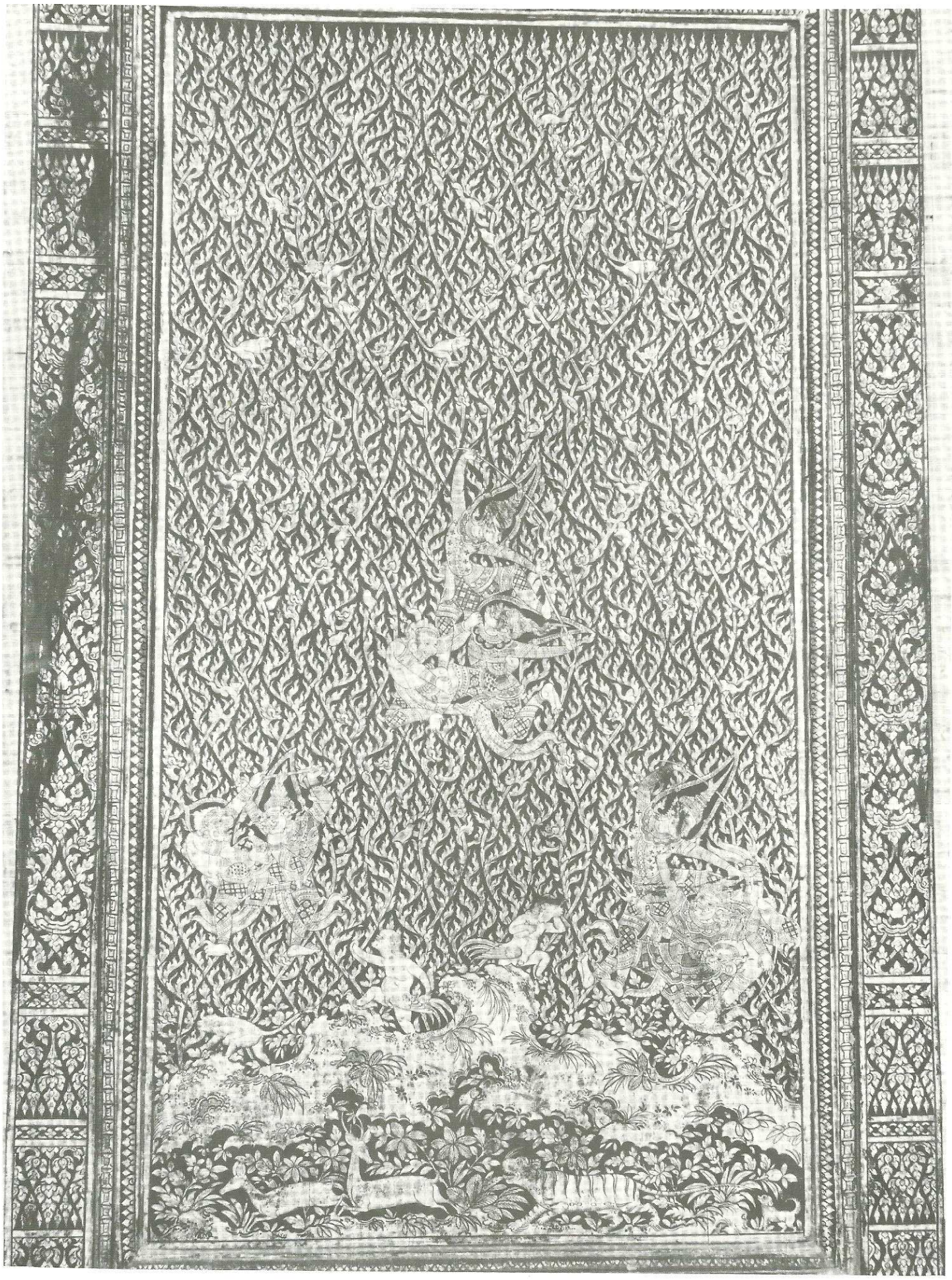

ด้านข้างซ้าย เป็นภาพจับหมู่ ๓ ตัว พระ ลิง ยักษ์ รวม ๒ หมู่ อยู่ในท่าต่างกัน และมีภาพจับลิงรบยักษ์อีก ๑ คู่ ต่ำสุด เป็นภาพสัตว์ป่าและอมนุษย์ชื่อ นรปักษาไกรสร ครึ่งบนเป็นคน ครึ่งล่างเป็นสิงห์มีปีกที่ตะโพก

กท.๘๖ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๘๑, ๓๗)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดราชสิทธารามราชวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๗๑$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๗๙ ซม.

ด้านข้างบน ๕๗ ซม. ล่าง ๖๕ ซม.

สูง ๑๒๒ ซม.

สภาพ ชำรุด ภาพลายรดน้ำลบเลือน ๒ ด้าน คือ ด้านหน้าและด้านข้างขวา แต่คงสภาพดีเฉพาะด้านข้างซ้ายเท่านั้น ลิ้นชักด้านหน้ามีรอยหนูเจาะทั้ง ๒ ลิ้นชัก เสาหัวเม็ดทั้ง ๔ เสาหลุดหายไป

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้เคล้าภาพ ภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหน้าขวา ตอนบนเป็นภาพจับพระรบกับยักษ์กษัตริย์ ตอนล่างเป็นภาพทศกัณฐ์ยกทัพ ด้านหน้าซ้าย ตอนบนเป็นภาพจับหนุมานรบกับยักษ์ ตอนล่างเป็นภาพพระรามยกทัพ

ด้านข้างขวา เป็นภาพจับเรื่องรามเกียรติ์ ลวดลายลบเลือนมาก ไม่เห็นส่วนละเอียด ด้านข้างซ้ายตอนบนเป็นภาพจับพาลีรบกับสุครีพ ตอนล่างเป็นภาพตอนทศกัณฐ์ลักพานางสีดา มีนกสดายุหักฉัตรเพื่อเข้าช่วยนางสีดาท่ามกลางพลยักษ์

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านประดับด้วยลายรักร้อยดอกไม้ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านประดับด้วยลายประจำยามลูกฟักก้ามปู เหนือลายบัว

ลิ้นชักตู้ ด้านหน้าตกแต่งด้วยลายดอกและใบเทศเถา มีลายบัวเป็นกรอบนอกทั้ง ๒ ลิ้นชัก กรอบลิ้นชักด้านข้างขวา ซ้ายประดับด้วยลายก้านต่อดอกเครือเถาประดิษฐ์อย่างใหม่ภายในรูปลูกฟักมีลายบัวเป็นขอบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ประดับด้วยลายดอกและใบเทศเถา

BKK. 86 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Ratsittharam, Thon Buri, on July 4, 1922, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 71$\frac{1}{2}$cms., bottom width 79 cms.

Sides, top width 57 cms., bottom width 65 cms.
Height 122 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok Pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of pairs of characters and a scene from Ramayana depicting Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

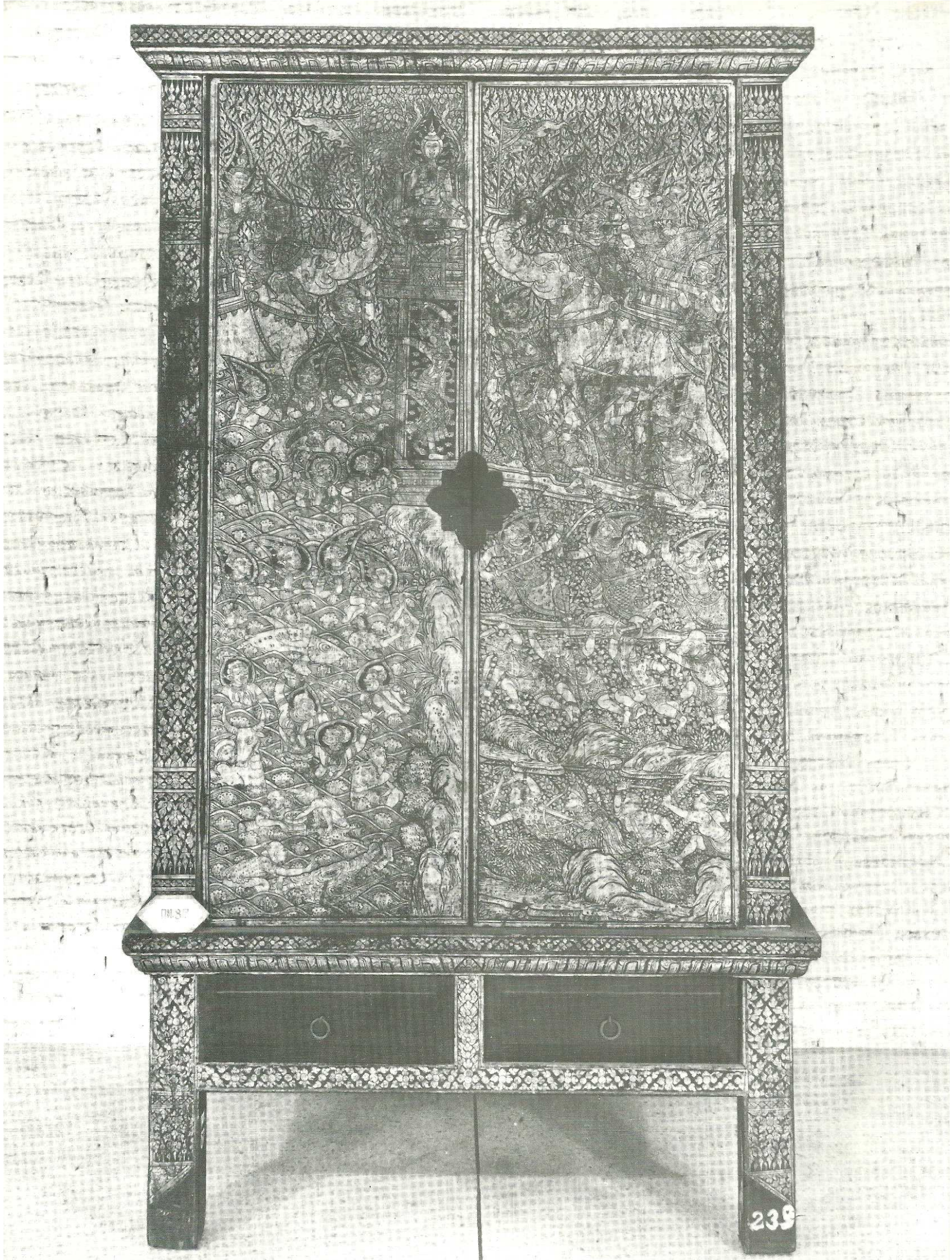
239

กท.๘๗ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๒๓๙)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๙ ซม. ล่าง ๙๔ ซม.
ด้านข้างบน ๗๔ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.
สูง ๑๖๒ ซม.

สภาพ ภาพลายรดน้ำ ลบเลือนเป็นบางตอน สภาพทั่วไปแข็งแรง

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพ และภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยดอกและใบเทศ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิงอยู่ภายในรูปกาบพรหมสิงห์ที่มุมขาตู้

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งเป็นลายหมอนทองประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายเครือเถาสลับอยู่เหนือลายบัวรวน

ลิ้นชักตู้ ด้านหน้าลงรักดำทึบ กรอบลิ้นชักด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งเป็นลายดอกซีกดอกซ้อนใบเทศ

ขอบลวด ตกแต่งด้วยลายหมอนทองประดิษฐ์อย่างใหม่ มีลายเครือเถาสลับ

เชิงตู้ ไม่มี

BKK. 87 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 89 cms., bottom width 94 cms.
Sides, top width 74 cms., bottom width 81 cms.
Height 162 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet has a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants. There are also two scenes from the Life of the Buddha. The first, representing the Great Departure episode, depicts Prince Siddhatta, the Buddha-to-be, leaving his family and palace secretly, in the night, to search for a way to overcome the misery in this world. The latter, representing the Defeat of Mara episode, depicts Prince Siddhatta calling Dharani, the Mother Earth, to bear witness to his previous merit. The floodwater wrung out of her hair defeats a mara army under Lord Vasavattimara who tries to prevent Prince Siddhatta from achieving Enlightenment.

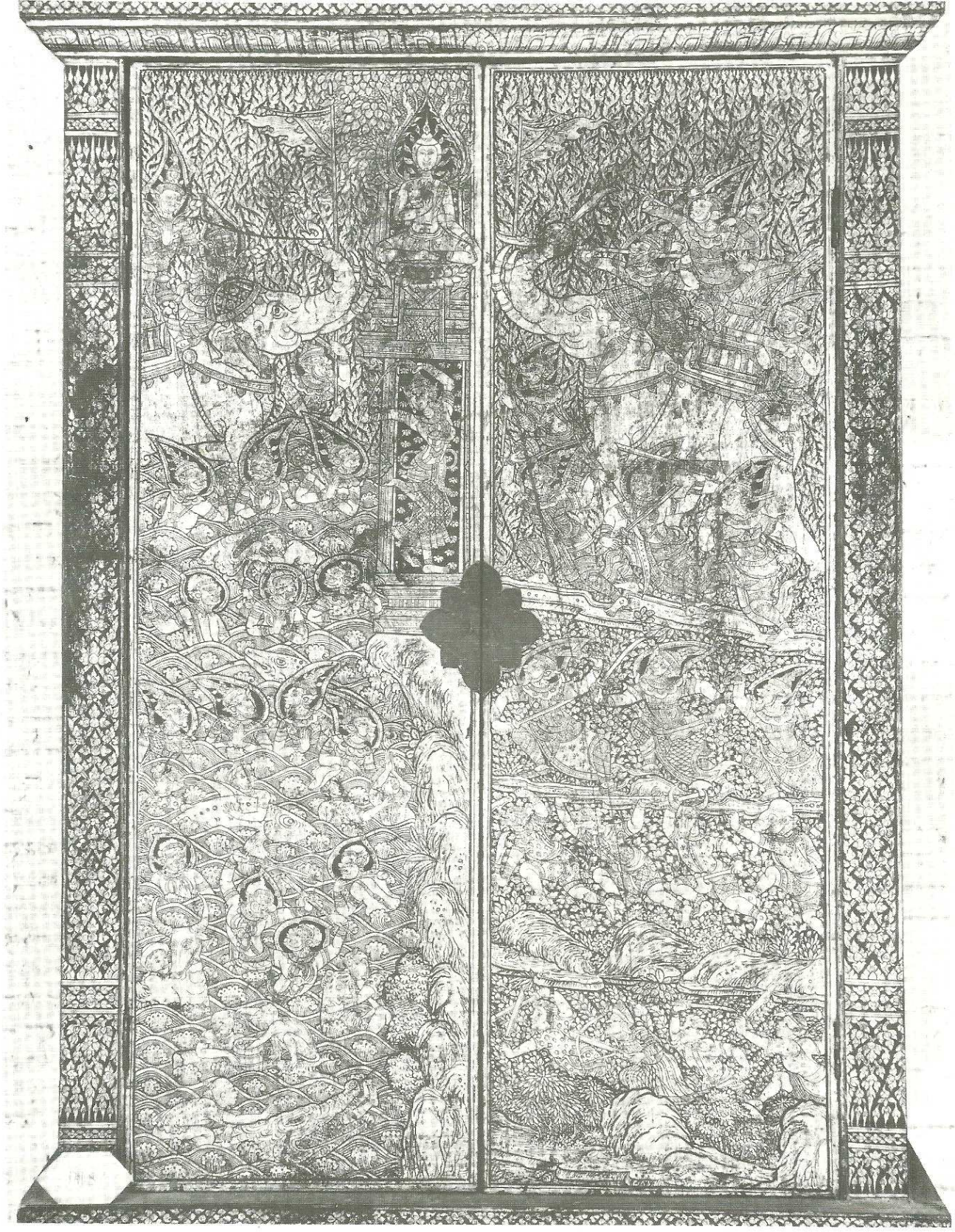

ด้านหน้า ขวา ซ้าย เป็นภาพสืบเนื่องกันเรื่องพุทธประวัติปางมารวิชัย ด้านขวาเป็นรูปพญามารทรงช้าง แวดล้อมด้วยกองทัพมารซึ่งมีพลเสนามารเดินทัพติดตามมาเป็นขบวน ๔ แถว แถวบนเป็นรูปยักษ์ ๓ ตน แถว ๒ ถัดลงมาเป็นรูปคล้ายเซี่ยวกาง ๓ ตน แถว ๓ เป็นรูปอมนุษย์ ๔ ตัว จากซ้ายไปขวา สิงหมนุษย์ หัวเป็นสิงห์ตัวเป็นมนุษย์ พยัคฆมนุษย์ หัวเป็นเสือตัวเป็นมนุษย์ คาวีมนุษย์ หัวเป็นวัวตัวเป็นมนุษย์ และกุญชรมนุษย์ หัวเป็นช้างตัวเป็นมนุษย์ แถวล่างเป็นภาพบุคคล ๕ คน แต่งกายคล้ายชนชาติแขก ๑ คน ทุกตัวตนถืออาวุธครบมือ มุ่งจะประหัตประหารพระพุทธองค์ ด้านซ้ายตอนบนเป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งเหนือปัทมบัลลังก์ ซึ่งอยู่เหนือแม่พระธรณีบีบมวยผม มีพญามารทรงช้างประนมหัตถ์พร้อมหมู่เสนามารอยู่ด้านขวาของพระพุทธเจ้า ตอนล่างเขียนเป็นภาพหมู่มารถูกน้ำท่วม พลเสนามารที่ถูกน้ำท่วมเขียนเป็นรูปชาวจีนและชาวยุโรปประกอบอยู่ด้วย กึ่งกลางของบานประตูตู้ทำเป็นรูปประจำยามรัดอกด้วยแผ่นโลหะไม่ตกแต่งลวดลาย

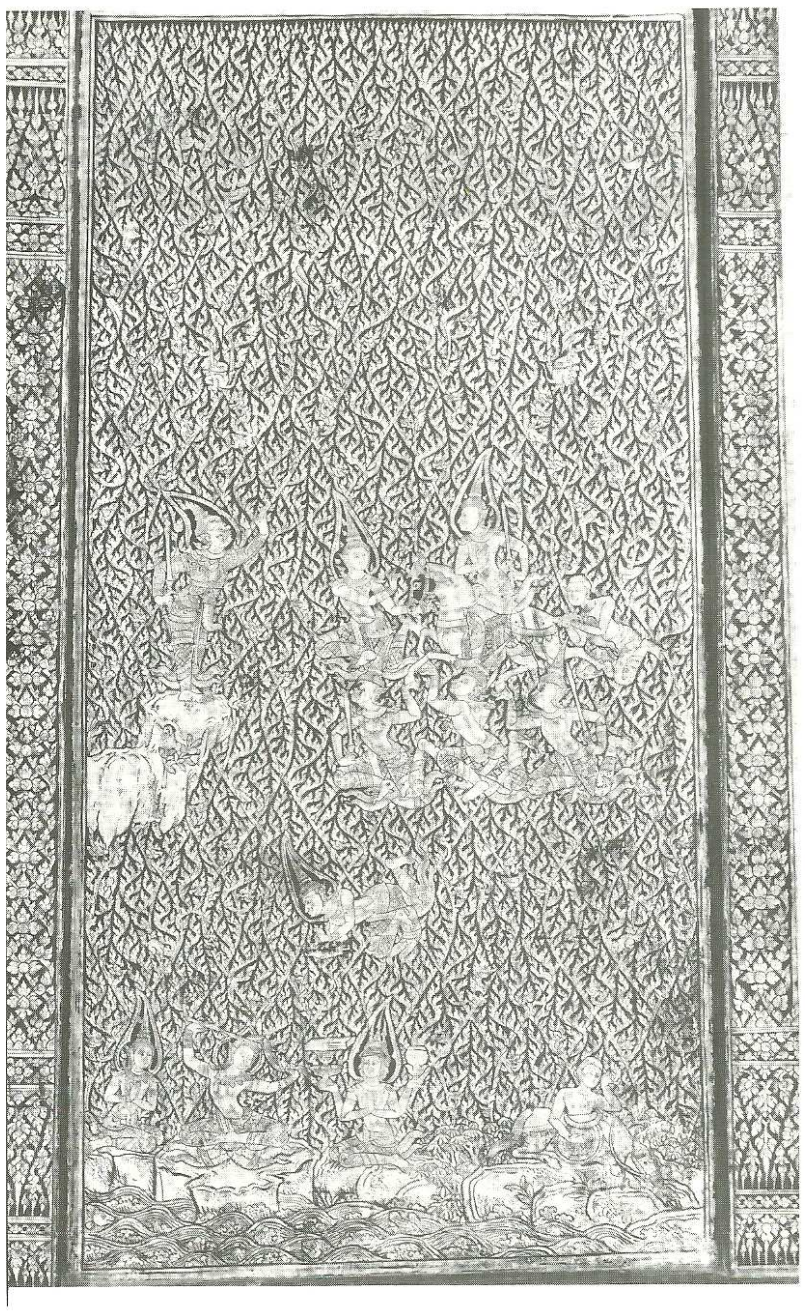

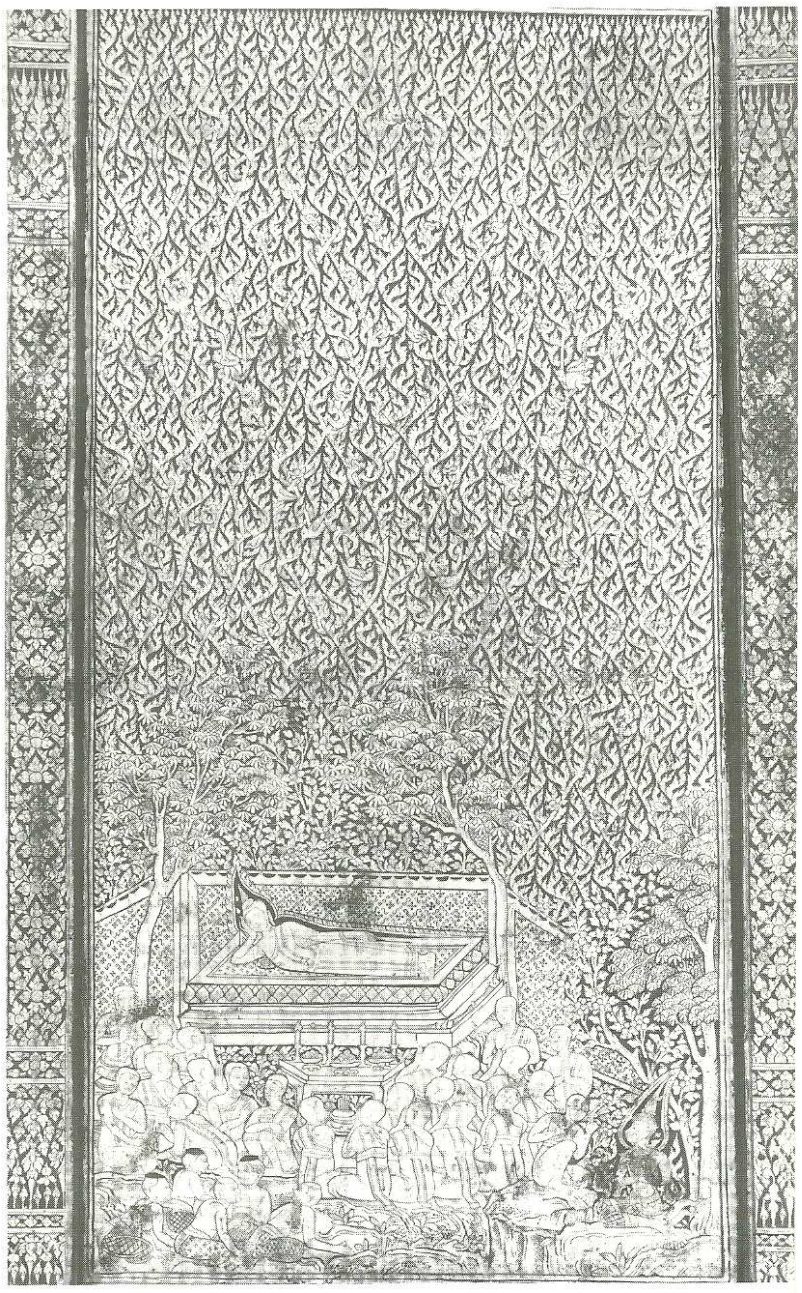

ด้านข้างขวา ตกแต่งเป็นภาพปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ตอนกลางเป็นรูปพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะทรงม้ากัณฐกะ พร้อมด้วยนายฉันนะ มีหมู่เทวดาแวดล้อมส่งเสด็จ และมีพญามารยืนขวางทางยกหัตถ์ห้ามการเสด็จ ตอนล่างเป็นภาพเจ้าชายสิทธัตถะทรงตัดพระเมาลีอยู่ท่ามกลางพระพรหมและเทวดา มีนายฉันนะนั่งอยู่เคียงข้างม้ากัณฐกะซึ่งนอนสลบอยู่

ด้านข้างซ้าย ตอนล่างเป็นภาพปางปรินิพพาน ในภาพพระพุทธเจ้าทรงปรินิพพานเหนือปัทมบัลลังก์ภายใต้ร่มสาละ ๒ ต้น มีพุทธสาวกและพุทธบริษัทเฝ้าอยู่ด้านหน้าบัลลังก์ ส่วนขวาสุดของภาพจะเห็นเทวดาประทับนั่งใต้ต้นไม้

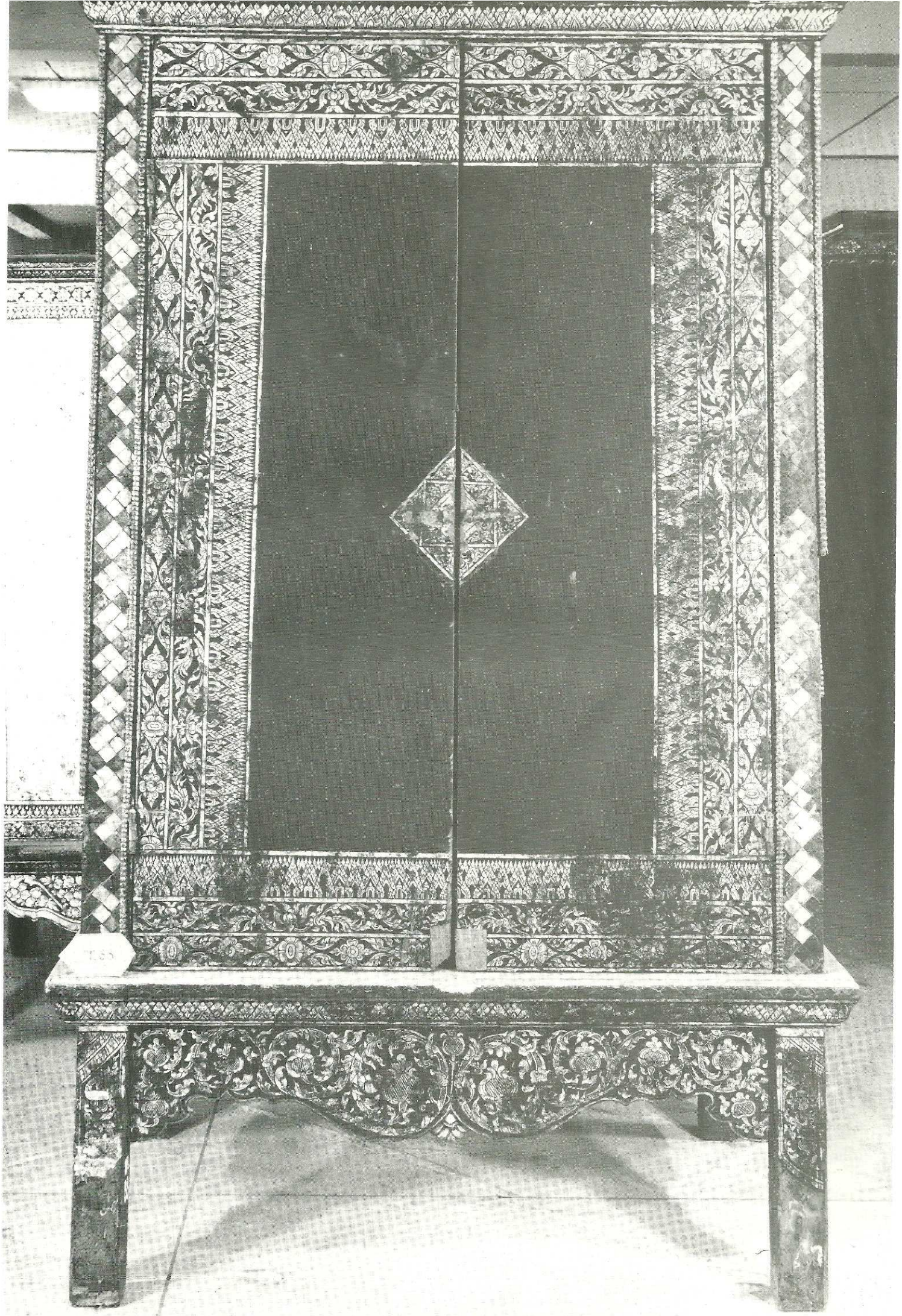

กท.๘๘ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๕, ๒๘)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดไทรสุวรรณ จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๐ ซม. ล่าง ๙๘$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๖๖ ซม. ล่าง ๗๔ ซม.

สูง ๑๕๗ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก ลายลบเลือน กระจกที่ประดับตู้หลุดหายไปเป็นส่วนใหญ่ ลูกแก้วที่ทำด้วยไม้ก็หลุดหายไปเช่นกัน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ มีลวดลายเหมือนกันทั้งด้านหน้า ด้านข้าง ๒ ด้าน คือ ด้านข้างขวาและด้านข้างซ้าย แต่ละด้านตรงกลางลงรักดำทึบ มีกรอบเขียนลายกรวยเชิง ๓ ชั้น แม่ลายชั้นแรกเป็นลายประจำยามก้ามปูกลาย แม่ลายชั้นที่ ๒ เป็นลายใบเทศเถา ส่วนชั้นที่ ๓ เป็นลายกรวยเชิง ตรงกลางของด้านหน้าเขียนลายประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๔ ด้านประดับกระจกขาวแกมเขียวคล้ายลายดอกซีกดอกซ้อนอยู่ระหว่างขอบไม้กลึงเป็นลูกแก้วเถาลงรักปิดทองทึบ

เสาขาตู้ ๔ ด้าน ตกแต่งด้วยลายกาบพรหมสิงห์

ขอบบน ขอบล่าง ทั้ง ๔ ด้านประดับกระจกสีขาวแกมเขียว อยู่เหนือลายบัว เฉพาะด้านหลังที่ขอบบัวลงรักแดงทึบ

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์ ตกแต่งด้วยลายก้านขดใบเทศประดิษฐ์อย่างใหม่เฉพาะด้านหน้า ส่วนด้านข้างขวาและซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านขดกนกเปลวและด้านหลังลงรักแดงทึบ

BKK. 88 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Saisuwan, Thon Buri, on July 31, 1921, this cabinet is now in the National Library.

Size : Back and Front, top width 90 cms., bottom width $98\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 66 cms., bottom width 74 cms.
Height 157 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with "Pra Cham Yam" and "Kruai Choeng" patterns. The first is a pattern of flowers with four large petals. The latter is a decorative, cone-shaped design along the edges of the cabinet.

กท.๘๙ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๗๑, ๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๓ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.
ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.
สูง ๑๗๔ ซม. เสาหัวเม็ด ๓๑ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก กระจกหลุด กระจังหาย ลวดลายลบเลือน เสาแตก

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ ลายก้านแย่ง มีรูปเทวดาครึ่งตัวบรรจุอยู่ในรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ ลอยอยู่ระหว่างลายก้านแย่ง มีลายแบบเดียวกันนี้ทั้ง ๔ ด้าน ด้านหน้าตรงกึ่งกลางระหว่างประตูตู้ทั้ง ๒ คือ ตรงที่ใส่กุญแจของด้านหน้าใช้โลหะทำเป็นรูปลายประจำยามรัดอก

เสาขอบตู้ ด้านหน้าลงรักปิดทองทึบทั้งขวาและซ้าย ส่วนด้านอื่นอีก ๓ ด้านนั้นประดับกระจกสีขาวแกมเขียวเป็นลายดอกซึกดอกซ้อน

เสาขาตู้ ๔ ด้านลงรักปิดทองทึบ

ขอบบน ขอบล่าง จำหลักลายนูนต่ำเป็นลายประจำยามลูกฟักก้ามปูแกมกระจกสีเขียวและขาว เหนือลายบัวซึ่งประดับกระจกสีขาว บนขอบหลังตู้ทั้ง ๔ ด้านมีไม้จำหลักลอยตัวเป็นลายกระจัง ๒ ชั้น เรียกว่า กระจังปฏิญาณ ๑ ชั้น อยู่เหนือกระจังเจิม

เชิงตู้ ทั้ง ๔ ด้านเป็นไม้ฉลุจำหลักนูนสูง ทำเป็นรูปปากสิงห์ จำหลักเป็นลายก้านขดใบเทศ มีหน้าสิงห์ตรงกลาง มีรูปอมนุษย์อยู่ ๒ ข้าง

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดสลักลายบัวประดับกระจกสี่เสา

BKK. 89 A PIG'S LEG CABINET

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 93 cms., bottom width 99 cms.
Sides, top width 76 cms., bottom width 81 cms.
Height 174 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 31 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a pattern called "Kan Yaeng Phum Khao Bin". It is a pattern of crossed stalks with "Rice Balls".

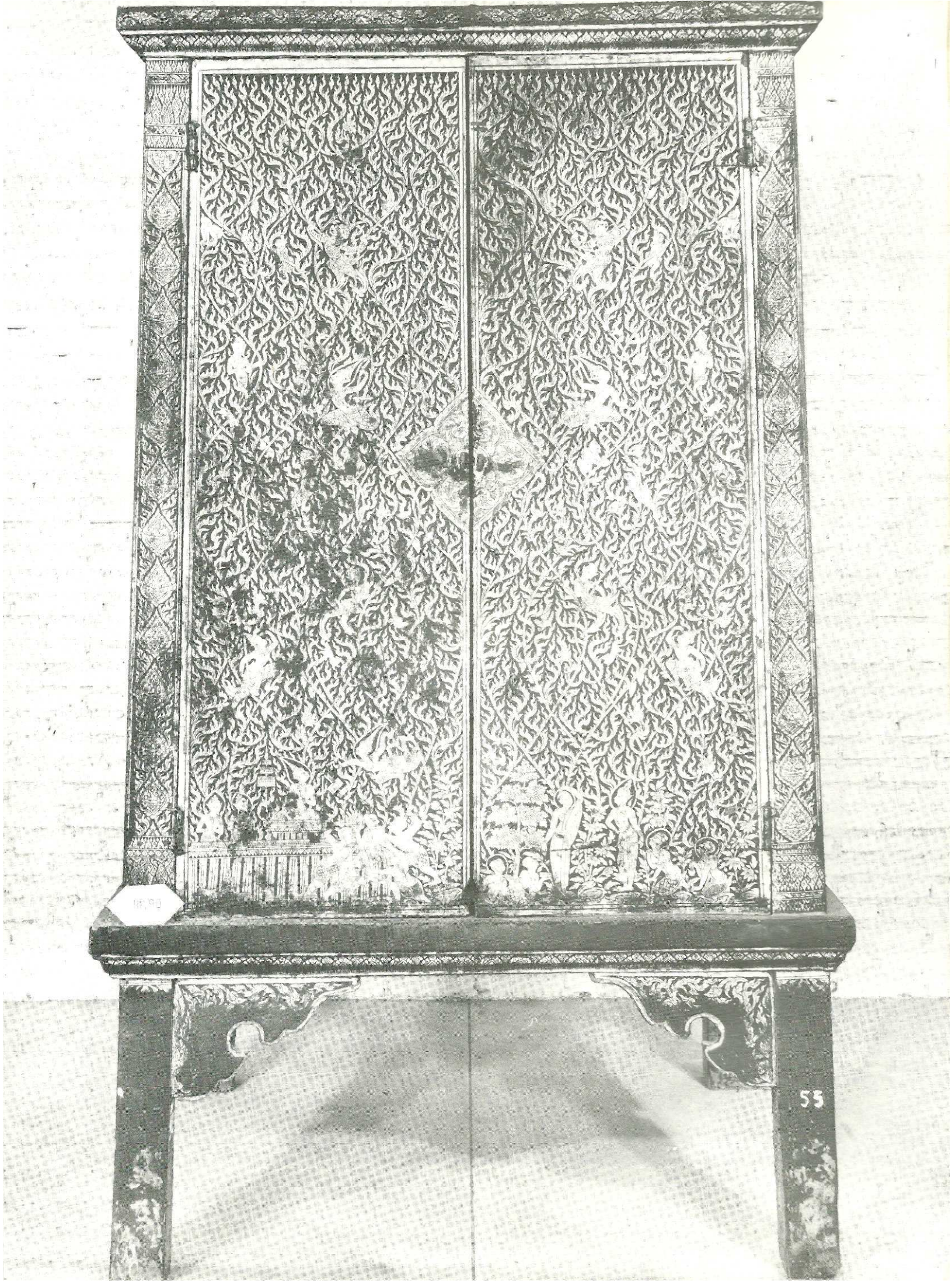
55

กท.๙๐ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๕๕, ๒๒)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๘๘ ซม. ล่าง ๙๙ ซม.
ด้านข้างบน ๗๒ ซม. ล่าง ๘๓ ซม.
สูง ๑๖๑ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก ลายทองลบเลือนเกือบทั้งหมด ประตูตู้ด้านหน้ามีรอยหนูเจาะ ด้านหลังไม้แตกเป็นแนวตลอดตู้

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพสัตว์ภาพเล่าเรื่องทศชาติชาดก

เสาขอบตู้ ด้านหน้าและด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายรักร้อยหน้าสิงห์ ด้านหลังตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกใบเทศ

เสาขาตู้ ทั้ง ๔ ด้านตกแต่งเป็นรูปท้าวเวสวัณยืนถือไม้ตะบอง

ขอบบน ขอบล่าง ด้านหน้าและด้านข้างขวา ซ้าย ตกแต่งด้วยลายประจำยามต่อช่อเปลวเหนือลายบัว ด้านหลังตกแต่งด้วยลายประจำยามลูกฟักเหนือลายบัว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้างตกแต่งด้วยลายกนกเปลวเครือเถา

BKK. 90 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Borphitphimuk, Bangkok, on August 23, 1922, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 88 cms., bottom width 99 cms.
Sides, top width 72 cms., bottom width 83 cms.
Height 161 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of animals and two scenes from Dasajati Jataka. The first, representing Mahosadha Jataka, depicts Mahosadha exchanging questions by gesticulation with a woman, Nang Paripajika. The latter, representing Canda Kumara Jataka, depicts Indra descending from the Tavatimsa Heaven to disrupt a sacrificial ceremony.

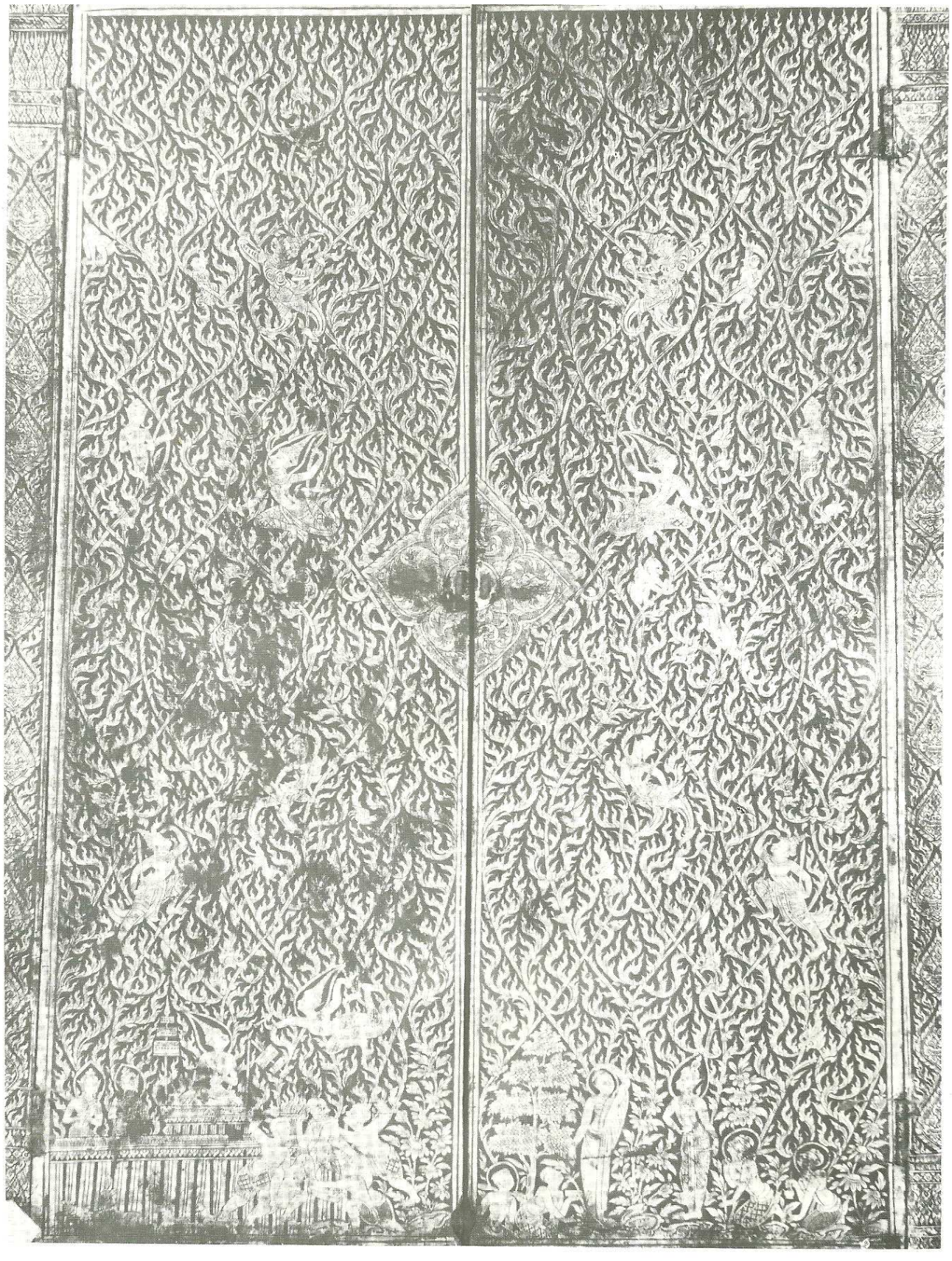

ด้านหน้า ขวา ตอนล่างเป็นภาพชาดกเรื่องมโหสถชาดก ตอนพระมโหสถโต้ตอบหัตถปัญหากับนางปริพาชิกา (หรือที่เรียกกันว่าพระแม่เภรี) ในภาพ นางปริพาชิกาตั้งปัญหาด้วยการยกมือวางบนศีรษะ พระมโหสถตอบด้วยการยกมือวางที่ท้อง ปัญหาที่ถามตอบกันด้วยอากัปกิริยานี้มีความหมายว่า นางปริพาชิกาถามพระมโหสถว่า ทำไมไม่บวช พระมโหสถตอบว่ายังบวชไม่ได้เพราะมีครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู ด้านหน้าซ้าย ตอนล่าง เป็นภาพชาดกเรื่อง จันทกุมารชาดก ตอนทำลายพิธีบูชายัญ ในภาพ พระเจ้าเอกราชประทับนั่งประนมหัตถ์บนบัลลังก์มีฉัตร ๒ ข้าง เบื้องหน้ามีพระอินทร์กำลังเหาะลงมาหักฉัตรทำลายพิธี มีกุมาร ๒ องค์ประทับนั่งประนมหัตถ์อยู่ด้านหลัง ต่ำสุดเป็นภาพฝูงชนกำลังทะเลาะวิวาท กึ่งกลางประตูตู้ด้านหน้าตกแต่งลายรดน้ำเป็นรูปประจำยามรัดอก

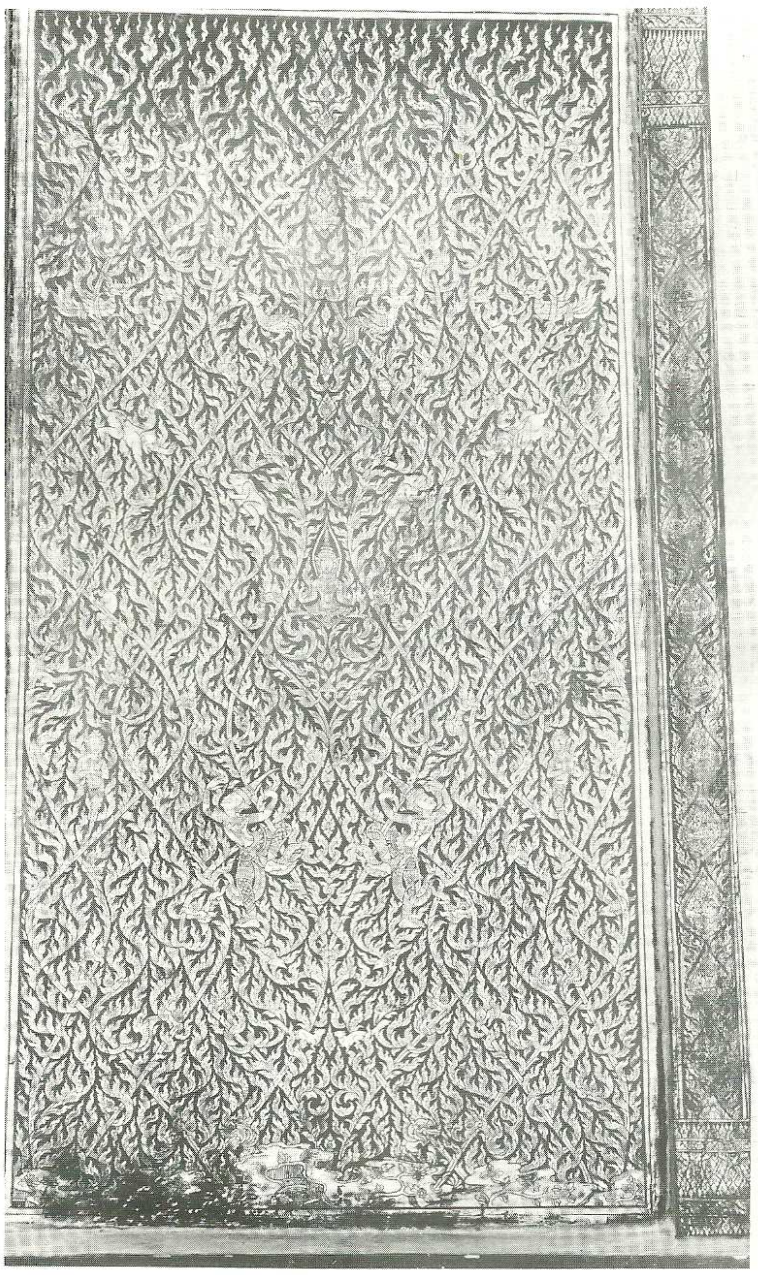

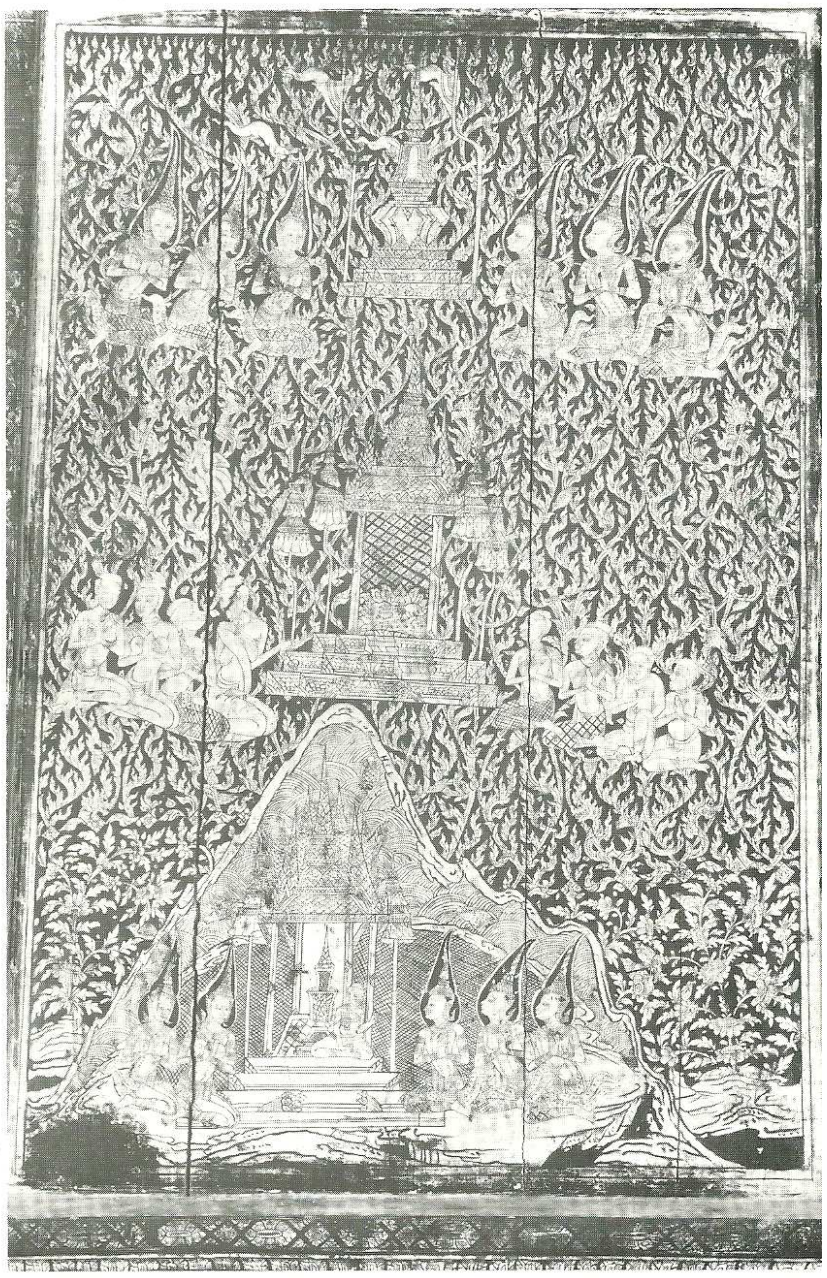

ด้านข้าง ขวา ซ้าย ตกแต่งเป็นลายกนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพสัตว์ นก กระรอก เป็นต้น เต็มเนื้อที่ เหมือนกันทั้ง ๒ ด้าน

ด้านหลัง ตกแต่งเป็นลายกนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพเนื่องด้วยองค์พระพุทธเจ้า ตอนบนเป็นภาพพระเกศธาตุเจดีย์ ท่ามกลางเหล่าเทพยดาและเทพธิดา ซึ่งต่างองค์ถือดอกบัวนั่งประนมหัตถ์บูชา ตอนกลางเป็นภาพรอยพระพุทธบาทประดิษฐานอยู่ในมณฑป มีพุทธบริษัทนั่งบูชาอยู่ทั้ง ๒ ข้าง ขวาและซ้าย ตอนล่างเป็นภาพพระโกศ ประดิษฐานอยู่ในพลับพลา ซึ่งมีพระอัครสาวกนั่งอยู่ และมีเหล่าเทพยดา เทพธิดา นั่งประนมหัตถ์อยู่เบื้องหน้าของพลับพลา

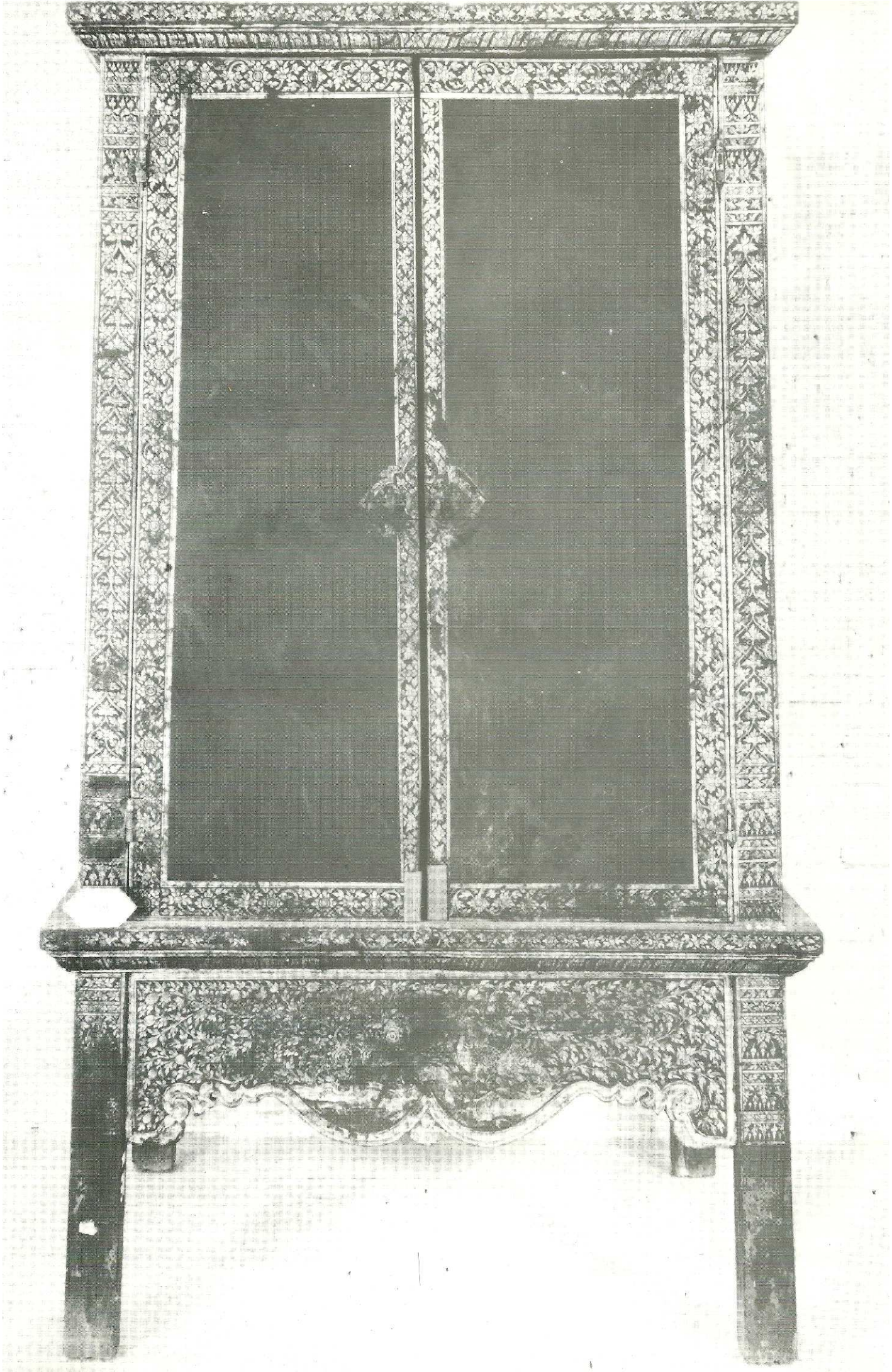

กท.๙๑ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๑๐๓, ๔๐, ๖๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดอัมพวา จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๒ ซม. ล่าง ๑๐๑ ซม.

ด้านข้างบน ๗๘ ซม. ล่าง ๘๔$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สูง ๑๗๑ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก บานประตูตู้ด้านขวาเปิดไม่ออก ชั้นในตู้หลุด สีทองหมอง ลายทองบางตอนลบเลือน ตรงกลางตอนล่างของประตูตู้มีรอยหนูเจาะ มีรอยแตกตรงขอบตู้ หลังตู้กระดานแยกออกเล็กน้อย

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ มีลวดลายเหมือนกันทั้งด้านหน้าและด้านข้างขวาซ้าย แต่ละด้านตรงกลางลงรักดำทึบ มีกรอบโดยรอบสี่ด้าน ตกแต่งด้วยลายดอกไม้ใบเทศเถา ตรงกึ่งกลางประตูตู้ด้านหน้ามีลายประจำยามรัดอก

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ทั้ง ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยดอกไม้ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายกรวยเชิง

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายดอกสี่กลีบสลับลายพันธุ์พฤกษาประดิษฐ์อย่างใหม่เป็นช่อ ๆ เหนือลายบัว

เชิงตู้ ทั้ง ๔ ด้านทำเป็นรูปปากสิงห์ ที่ด้านหน้า ด้านข้างซ้ายขวาตกแต่งด้วยลายดอกและใบไม้เถา ตรงกลางด้านหน้ามีรูปราชสีห์คู่ ด้านข้างซ้ายขวาเป็นรูปคนป่ายืนอยู่ตรงกลาง

BKK. 91 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Amphawa, Thon Buri, on August 15, 1921, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 92 cms., bottom width 101 cms.

Sides, top width 78 cms., bottom width 84$\frac{1}{2}$ cms.
Height 171 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted along its edges with a pattern called "Dok Mai Bai Thet Khrua Thao". The pattern looks like climbing plants with flowers and leaves of an exotic cotton plant.

85

กท.๙๒ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๘๕)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดใหม่ชิโนรส จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

ขนาด ด้านหน้าบน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๖๘ ซม. ล่าง ๗๕ ซม.

สูง ๑๕๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมอง ภาพบางตอนลบเลือน รักกะเทาะ บานประตูตู้แหว่ง รักที่ประจำยามรัดอกกะเทาะออกจนเห็นเนื้อไม้

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถา ครุฑคาบ เคล้าภาพสัตว์ ภาพอมนุษย์ ภาพจับ และภาพเล่าเรื่องทศชาติชาดก

ด้านหลัง ลงรักดำทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านแย่งดอกและใบเทศแบบประดิษฐ์อย่างใหม่

เสาขาตู้ ๓ ด้านตกแต่งเป็นภาพเทพารักษ์ขาตู้ละ ๑ องค์ แต่สีทองลบเลือนมาก

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายเครือเถาไขว้ดอกและใบเทศเหนือลายบัว ลายบัวด้านข้างขวาซ้าย ทั้งบนและล่างเขียนลายบัวรวน

ลิ้นชัก ด้านหน้าตกแต่งด้วยไม้จำหลักลายนูนต่ำเป็นลายก้านแย่ง ลงรักปิดทองทึบ ประดับกระจกสีขาวแกมเขียว พื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ กรอบลิ้นชักด้านข้างขวาซ้ายตกแต่งด้วยลายก้านแย่ง

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง จำหลักลายนูนต่ำ เป็นลายดอกและใบเทศเถา ลงรักปิดทองทึบ ประดับกระจกสีขาวแกมเขียว พื้นหลังของลายประดับด้วยกระจกขาว ส่วนเชิงตู้ด้านข้างขวาและซ้าย พื้นหลังของลายลงรักแดงทึบ

BKK. 92 A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS

Origin : Removed from Wat Maichinoros, Thon Buri, on August 15, 1921, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 76 cms., bottom width 85$\frac{1}{2}$ cms.,

Sides, top width 68 cms., bottom width 75 cms.

Height 157$\frac{1}{2}$ cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants with garudas in between. There are also portraits of animals, and pairs of characters as well as scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya showing his strength by trying to lift a royal carriage. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha raising his sword to threaten King Culani. Narada Jataka depicts Narada, a devine sage, descending from the Brahma world to help Princess Ruja. Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhura Jataka depicts Vidhurapandita, a wise man, holding on to the tail of a magic horse on which its owner, Punnaka, a demon general and Vessantara Jataka, representing the Sakka Canto, depicts Prince Vessantara giving his consort, Princess Maddi, as a gift to Sakka or Indra, who has transformed himself into a Brahmin.

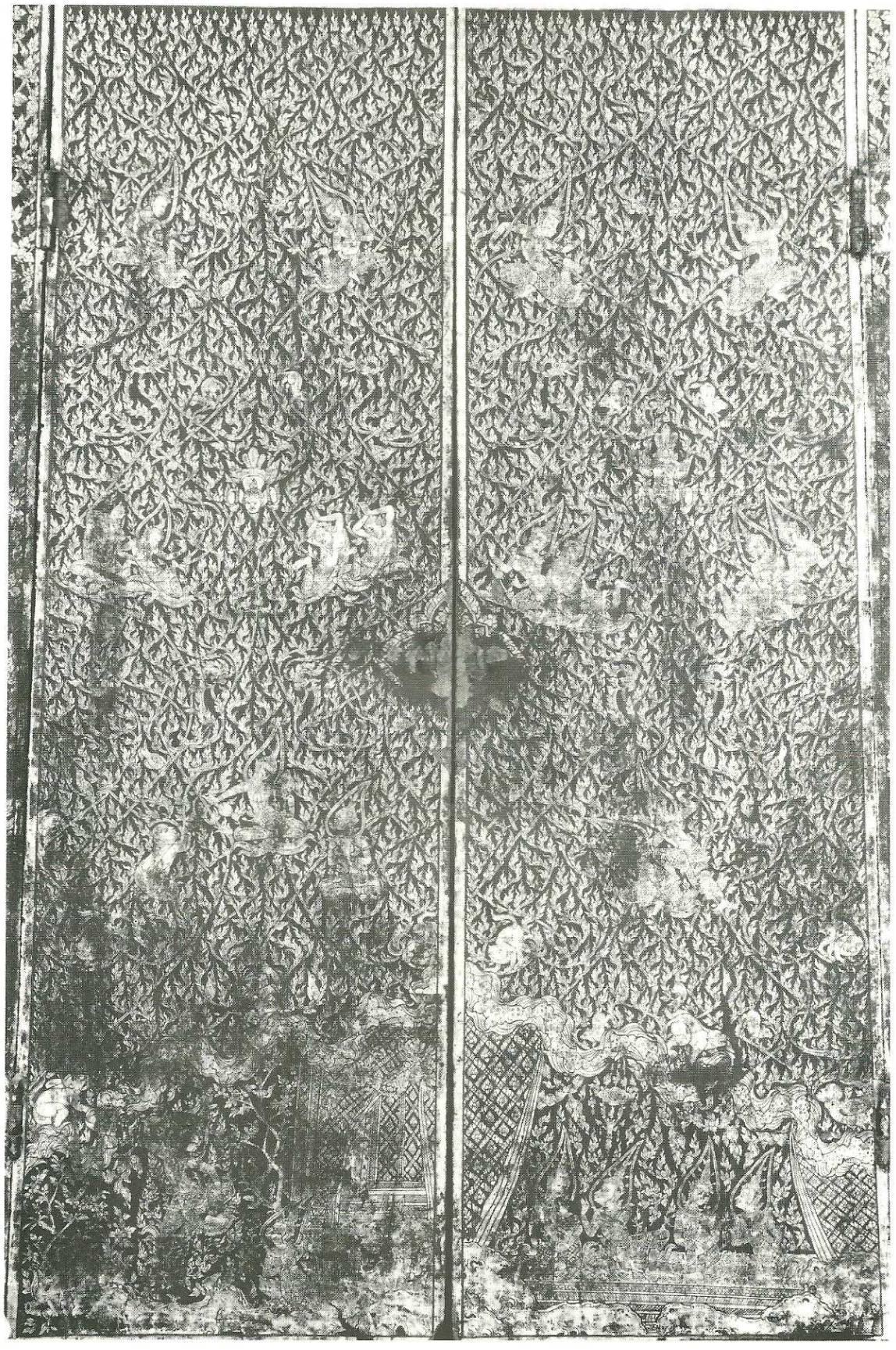

ด้านหน้าขวา ตอนบนสุดเป็นภาพเทวดา ๒ องค์ อยู่ในท่ารำซื่อ จันทร์ทรงกลด ตอนกลางเป็นภาพจับเทพธิดา ๒ คู่ ต่ำลงมาเป็นภาพจับพระรบกับยักษ์ ๑ คู่ ต่ำสุดเป็นภาพชาดกเรื่อง มโหสถชาดก ตอนพระมโหสถจับพระราชมารดา พระมเหสี และพระราชธิดา ของพระเจ้าจุลนีพรหมทัตไว้เป็นตัวจำนำในอุโมงค์ ด้านหน้าซ้ายตอนบนเป็นภาพเทวดา ๒ องค์อยู่ในท่าเทพนม ตอนกลางเป็นภาพจับนักสิทธ์ ๑ คู่ ทางด้านซ้าย และวิทยาธร ๑ คู่ทางด้านขวา ต่ำลงมาเป็นภาพชาดกเรื่อง เวสสันดรชาดก ตอน พระเวสสันดรทรงหลั่งทักษิโณทกยกพระมัทรีให้พระอินทร์แปลง (พระอินทร์แปลงเป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรี) ต่ำลงมาเป็นภาพชาดกเรื่องมโหสถชาดก สืบเนื่องกับประตูตู้ชักขวา ในภาพ พระมโหสถกำลังยกดาบขู่พระเจ้าจุลนีพรหมทัต กึ่งกลางประตูตู้มีลายประจำยามรัดอก

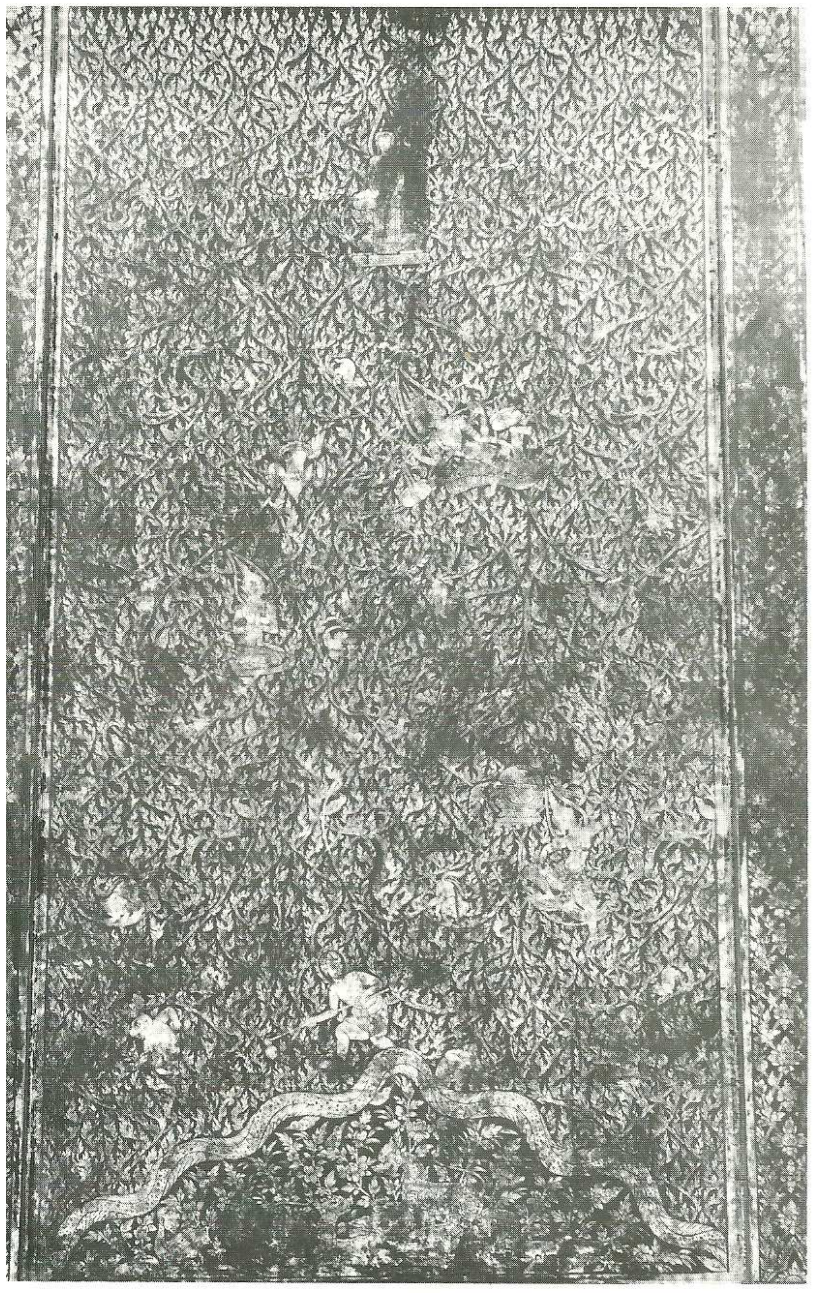

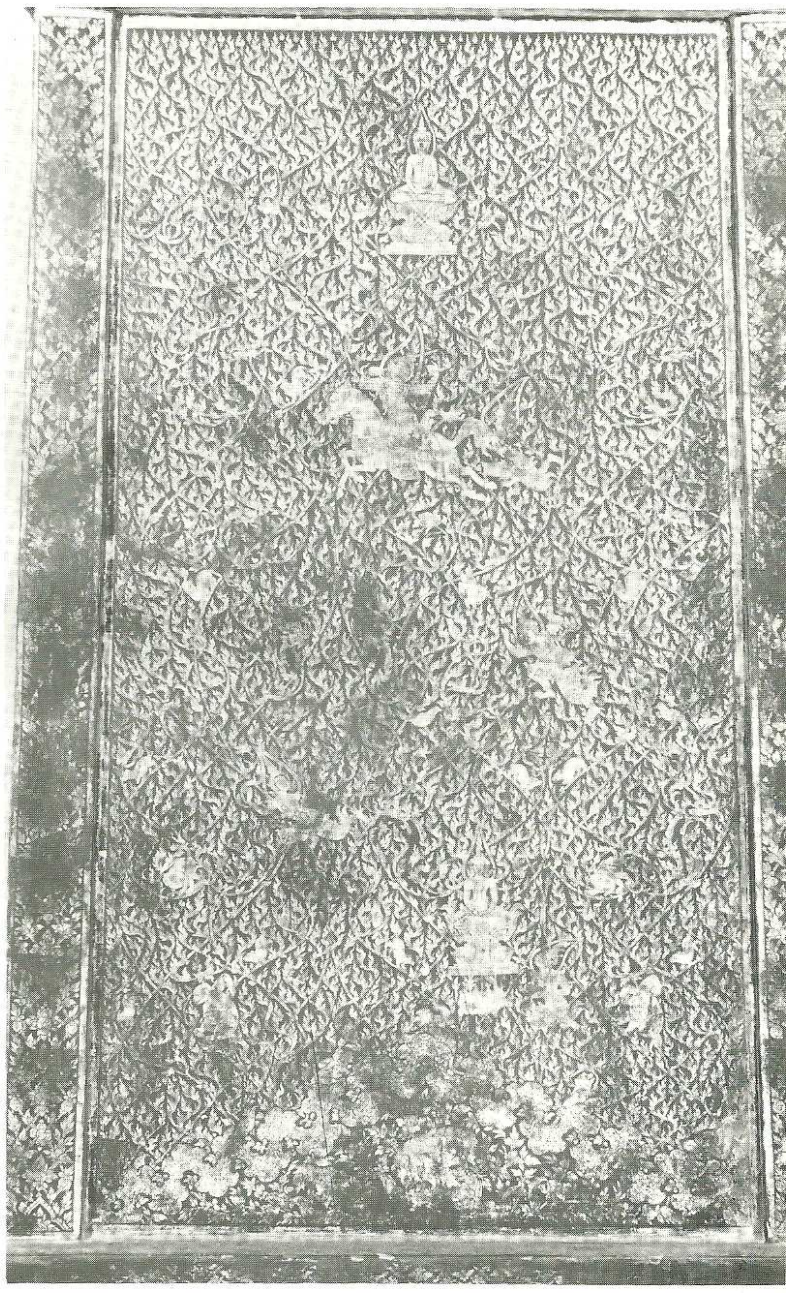

ด้านข้างขวา ตอนบนเป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิอยู่เหนือปัทมบัลลังก์ ตอนกลางเป็นภาพชาดกเรื่องนารทชาดก ตอนพระนารทโพธิสัตว์เสด็จลงมาช่วยเจ้าหญิงรุจา และมีภาพอมนุษย์ชื่อเทพปักษีกำลังบินอยู่ในระหว่างเถากนก ๑ ตัว ต่ำลงมาเป็นภาพชาดกเรื่อง เตมิยชาดก ตอนพระเตมียกุมารทรงลองกำลังยกราชรถขึ้น ขณะที่นายสารถีกำลังขุดหลุมเพื่อฝังพระองค์ ตอนล่างเป็นภาพสัตว์หิมพานต์มีราชสีห์ ๒ ตัว และอมนุษย์ชื่อนรปักษี ๑ ตัว อยู่ภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นเส้นคดโค้งไปมา

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางสมาธิอยู่เหนือปัทมบัลลังก์ ตอนกลางเป็นภาพชาดกเรื่องวิธุรชาดก ตอนวิธุรบัณฑิตเกาะหางม้าวิเศษของปุณณกะยักษ์ ต่ำลงมาเป็นภาพปุณณกะยักษ์กำลังไล่ฆ่าวิธุรบัณฑิต ตอนล่างเป็นภาพวิธุรบัณฑิตนั่งบนบัลลังก์ แสดงธรรมให้ปุณณกะยักษ์ฟัง ต่ำสุดมีภาพสิงโตจีน ๑ คู่อยู่ภายในเส้นแบ่งภาพซึ่งทำเป็นรูปคล้ายเกลียวคลื่น

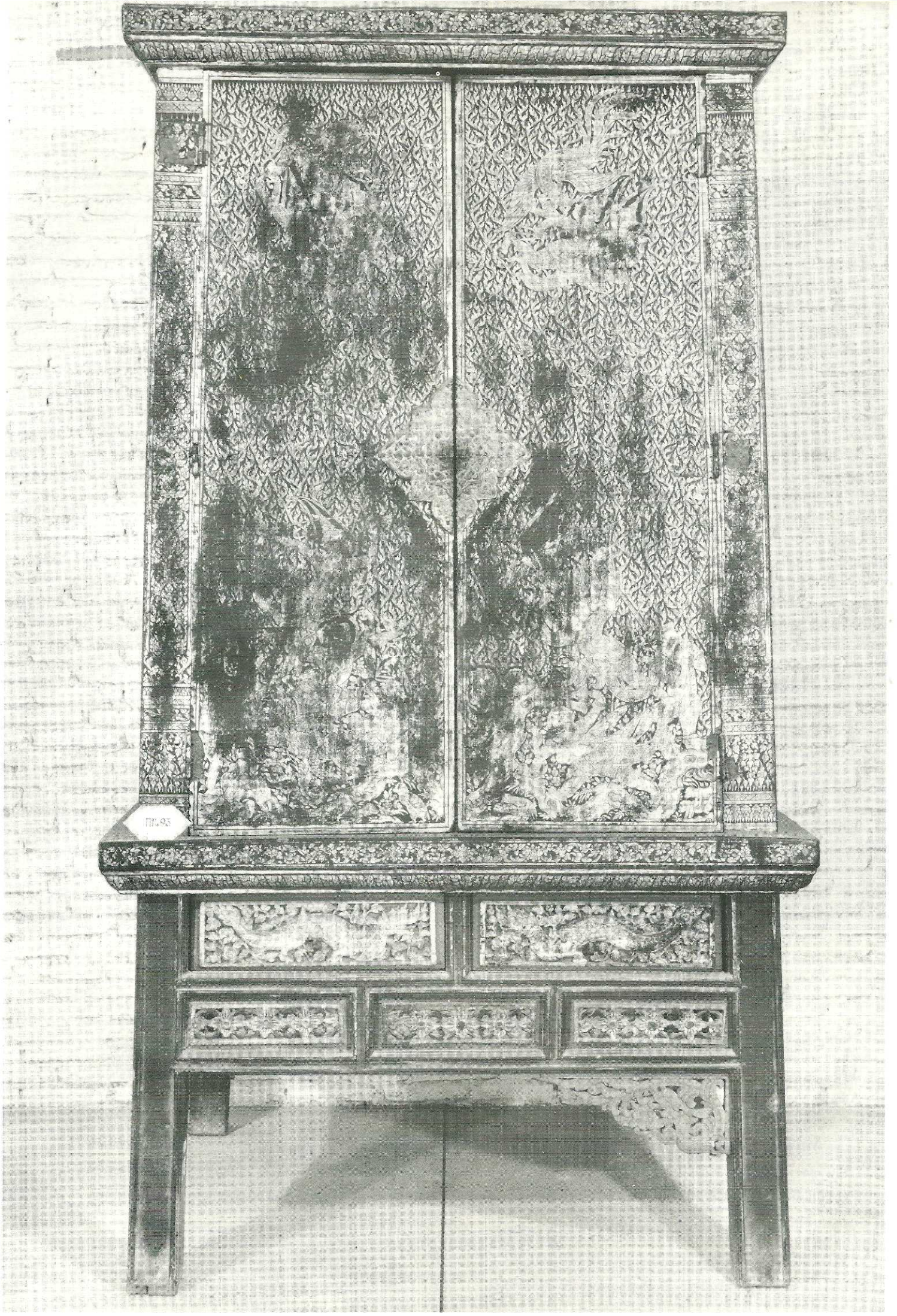
PL.93

กท.๙๓ ตู้ขาหมูมีลิ้นชัก (เลขที่เดิม ๙๖)

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๙๗ ซม. ล่าง ๑๐๕$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๗$\frac{๑}{๒}$ ซม. ล่าง ๘๘ ซม.

สูง ๑๘๗ ซม.

สภาพ ชำรุด สีทองหมอง มีบางตอนลายทองลบเลือน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้ เคล้าภาพสัตว์ ภาพจับ และภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจกซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อยหน้าสิงห์ มีลายกรวยเชิงเป็นที่สุดตอนบนและตอนล่าง

เสาขาตู้ ทั้ง ๓ ด้านตกแต่งเป็นขอบคิ้ว ลงรักปิดทองทึบ แต่ลบเลือนมาก เห็นเป็นรักดำ

ขอบบน ขอบล่าง ตกแต่งด้วยลายก้านต่อดอกใบเทศแบบประดิษฐ์อย่างใหม่คล้ายลายเถาไขว้ อยู่เหนือลายบัว

กรอบลิ้นชักตู้ ตกแต่งเป็นลายจำหลักนูนต่ำ ลายดอกและใบไม้เถา

ขอบลวด ตกแต่งเป็นลายจำหลักฉลุลายสังวาลเพชรพวง

เชิงตู้ ทำเป็นรูปหูช้าง ตกแต่งเป็นลายจำหลักฉลุด้วยลวดลายดอกและใบไม้เถา

BKK. 93 **A PIG'S LEG CABINET WITH DRAWERS**

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 97 cms., bottom width $105\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width $77\frac{1}{2}$ cms., bottom width 88 cms.

Height 187 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of animals and pairs of characters and two scenes from Ramayana. One depicts Tosakanth, demon king of Lonka, abducting Princess Sita, consort of Prince Rama. The other depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

ด้านหน้าขวา ตอนบนเป็นภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ตอนทศกัณฐ์ลักพานางสีดา ในภาพ ทศกัณฐ์อุ้มนางสีดา มีนกสดายุกำลังจิกต่อสู้กันอยู่ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ มีสัตว์หิมพานต์ประกอบเป็นพลยักษ์ชื่อ อสุรสิงหมัจฉาปีก ครึ่งบนเป็นยักษ์ผู้หญิง ครึ่งล่างเป็นสิงห์ มีหางเป็นปลา มีปีกเป็นนก และมีนรปักษี หัวเป็นคน ตัวเป็นนก อยู่ทางริมซ้าย ๑ คู่ และมีนรทวิลักษณ์ หัวเป็นคน ตัวเป็นสิงห์ มี ๔ ขา มีครีบที่แข้ง มีหางยาวเป็นริ้วเหมือนหางไก่ฟ้า อยู่ทางริมขวา ๑ คู่ ด้านหน้าซ้าย ตอนบนเป็นภาพทศกัณฐ์อุ้มนางมณโฑ มีพาลีกำลังต่อสู้เพื่อชิงนางอยู่ด้วย ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม มีภาพสัตว์หิมพานต์ประกอบเป็นพลเสนาชื่อว่านรสีหสกุณเหรา หัวเป็นคน ตัวเป็นสิงห์ มีปีกมีหางเป็นเหรา และมีนรปักษีเล็ก ๆ อยู่ริมขวาซ้ายข้างละ ๑ คู่ ตรงกึ่งกลางด้านหน้าเป็นรูปประจำยามรัดอกทำด้วยโลหะ

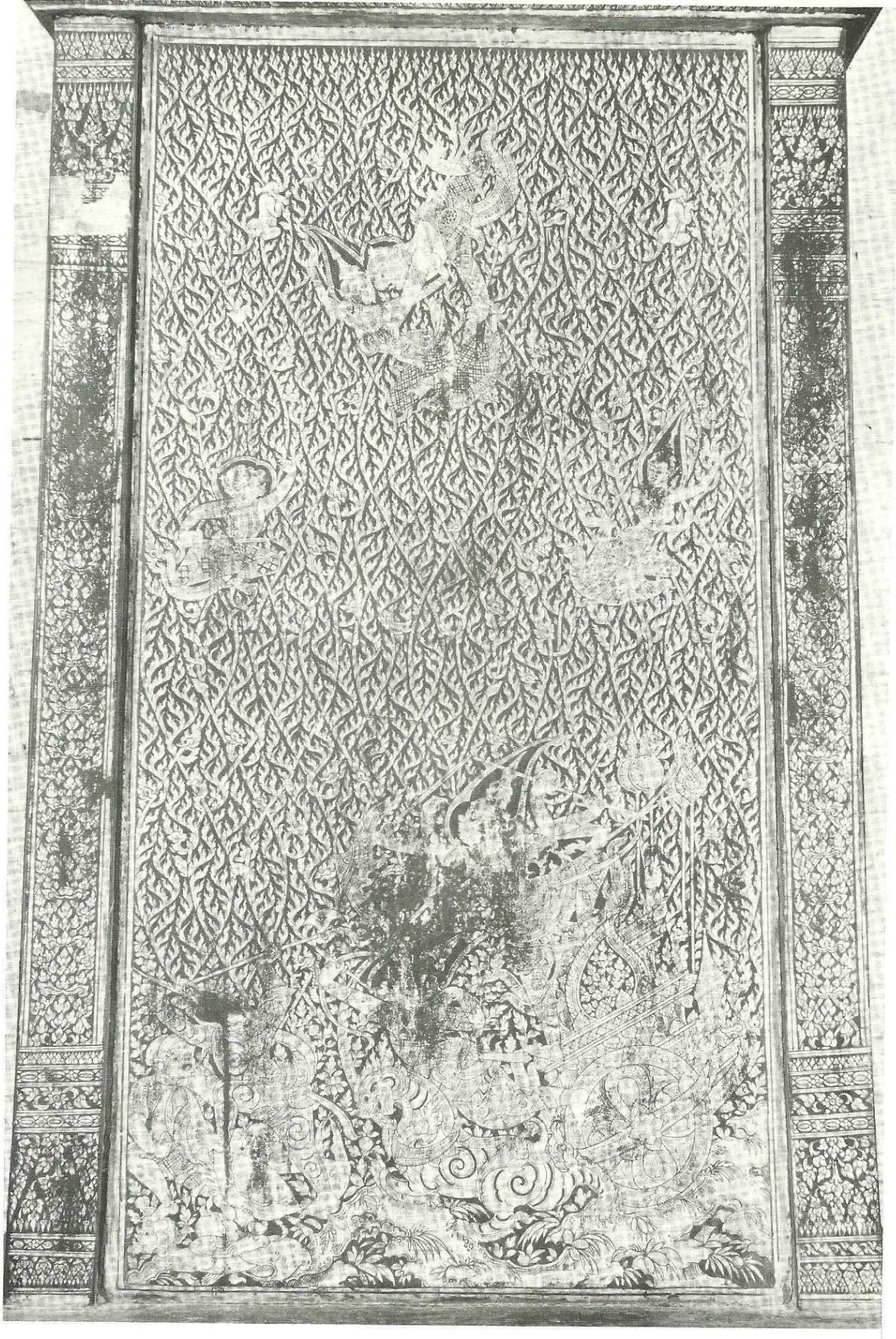

ด้านข้างขวา ตอนบนเป็นภาพจับลิงโลมนาง ๑ คู่ ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายทศกัณฐ์ ประกอบด้วยสัตว์หิมพานต์ชื่อนรปักษีกัมพู หัวเป็นคน มีปีกที่ไหล่ครึ่งล่างอยู่ในเปลือกหอย

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นภาพรามสูรและเมขลาล่อแก้ว ตอนล่างเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ประกอบด้วยสัตว์หิมพานต์ชื่อ กบิลเสือปีก หัวเป็นลิงตัวเป็นเสือ มีปีกและหางเป็นนก

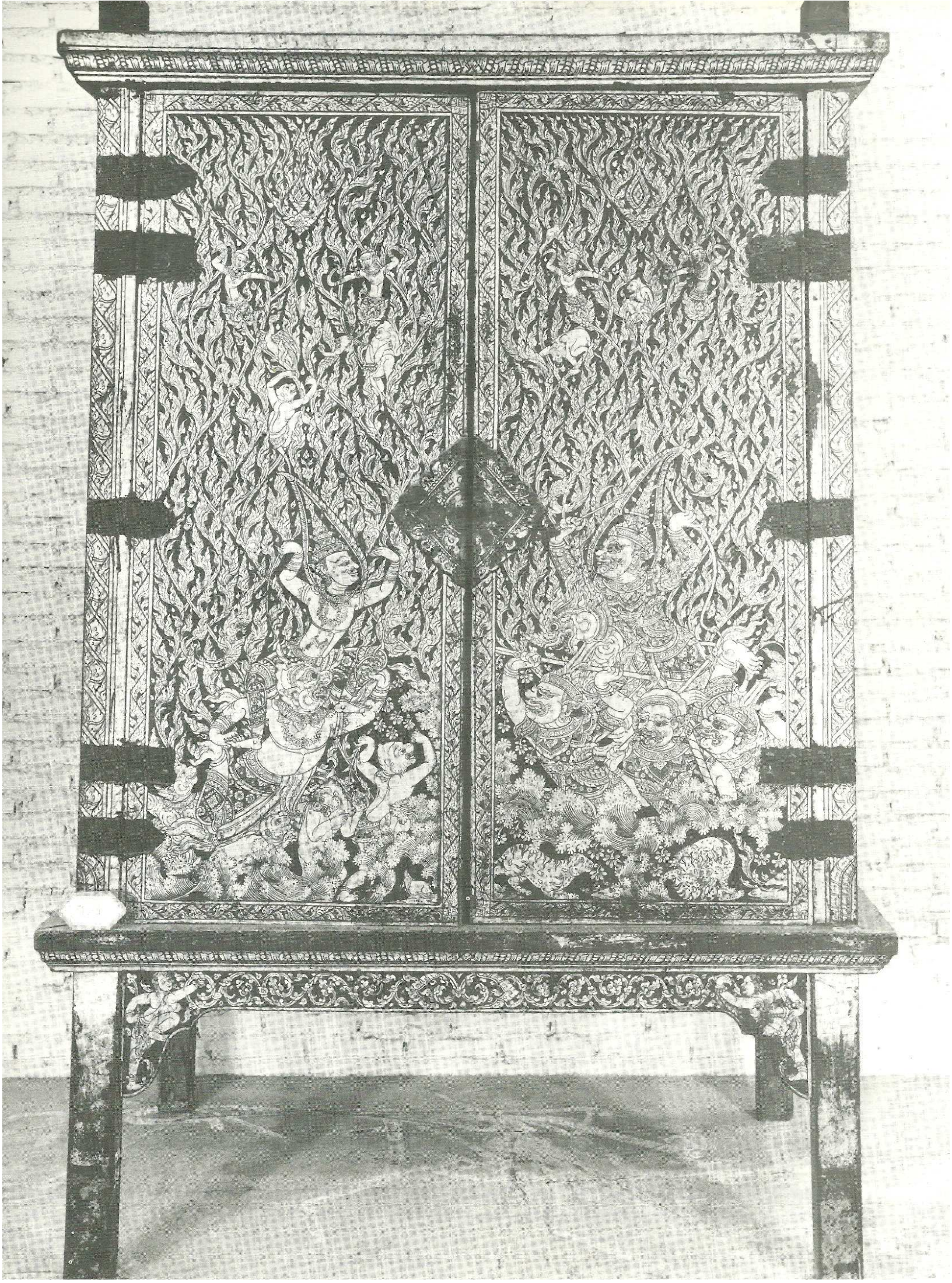

กท.๙๔ ตู้ขาหมู (เลขที่เดิม ๘๔, ๖)

ฝีมือช่าง สมัยรัตนโกสินทร์

ประวัติ ได้มาแต่วัดหิรัญรูจีวรวิหาร จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๑๑ ซม. ล่าง ๑๑๗$\frac{๑}{๒}$ ซม.

ด้านข้างบน ๗๖ ซม. ล่าง ๘๑ ซม.

สูง ๑๖๘ ซม. เสาหัวเม็ดสูง ๖ ซม.

สภาพ ชำรุดมาก ขาตู้ด้านหลังริมซ้ายแตกฉีกออก เชิงตู้หลุดออกทั้งแถบ บานพับชำรุดผุกร่อน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาไขว้เคล้าภาพสัตว์ ภาพจับและภาพเล่าเรื่องรามเกียรติ์

ด้านหลัง ลงรักแดงทึบ

เสาขอบตู้ ๓ ด้านตกแต่งด้วยลายรักร้อย ตอนล่างของเสาตกแต่งด้วยลายกาบพรหมศร

เสาขาตู้ ลงรักปิดทองทึบใต้เชิงตู้เล็กน้อยนอกนั้นลงรักแดงทึบ

ขอบบน ขอบล่าง ๓ ด้านลงรักปิดทองทึบ เหนือลายบัวรวน

เชิงตู้ ทำเป็นรูปปากสิงห์หน้าตัด ตกแต่งด้วยลายก้านขดทั้ง ๓ ด้าน แต่ด้านหน้ามีรูปคนไว้ผมยาวอยู่ทางมุมล่างทั้งขวาและซ้ายของปากสิงห์

หลังตู้ มีเสาหัวเม็ดสี่เหลี่ยม ๔ เสาลงรักแดงทึบ

BKK. 94 A PIG'S LEG CABINET

Origin : Removed from Wat Hiranruchi, Thon Buri, on October 30, 1922, this cabinet has since been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 111 cms., bottom width $117\frac{1}{2}$ cms.

Sides, top width 76 cms., bottom width 81 cms.
Height 168 cms., Height of topknot poles on top of the cabinet 6 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao Khwai". The pattern looks like criss-cross tongues of flame and climbing plants. There are also portraits of animals and pairs of characters and a scene from Ramayana. The scene depicts Prince Rama's army and that of Lonka on the march to fight each other.

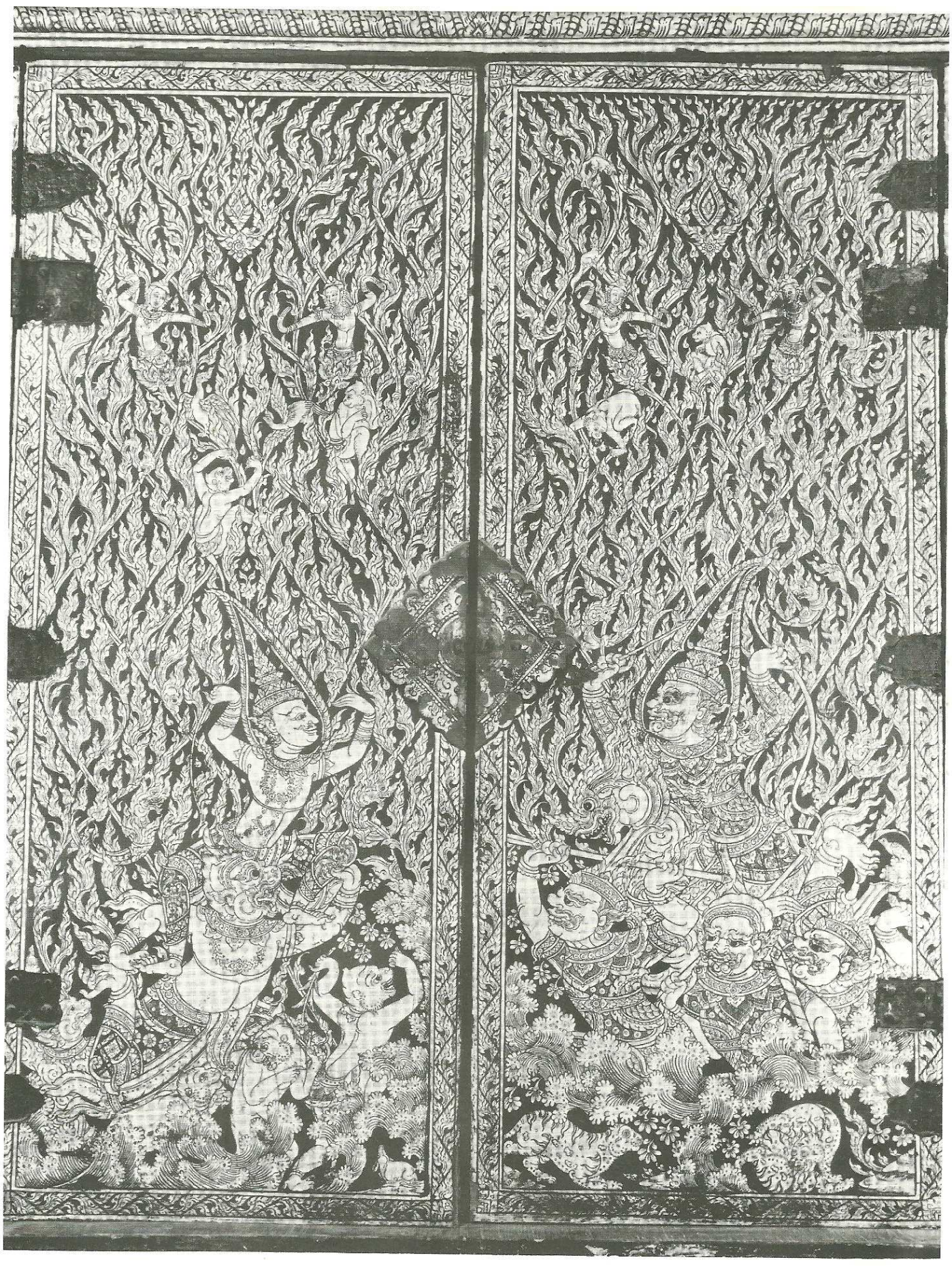

ด้านหน้า ขวา และซ้าย ตกแต่งลายภายในกรอบของแต่ละด้าน ลายที่กรอบตกแต่งด้วยลายหมอนทอง ตอนล่างของด้านขวาเป็นภาพกองทัพฝ่ายยักษ์ ในภาพยักษ์ทรงราชสีห์ (ยักษ์ขี่ราชสีห์) มีพลเสนายักษ์เดินแถวติดตาม ๓ ตน ต่ำสุดเป็นภาพเสือ ๒ ตัว ตอนล่างของด้านซ้ายเป็นภาพกองทัพฝ่ายพระราม ในภาพ พระรามทรงลิง (พระรามขี่ลิง) มีพลเสนาลิงเดินแถวติดตาม ๓ ตัว ต่ำสุดมีกระต่าย ๑ ตัว กึ่งกลางประตูตู้มีลายรูปประจำยามรัดอกบนแผ่นโลหะ

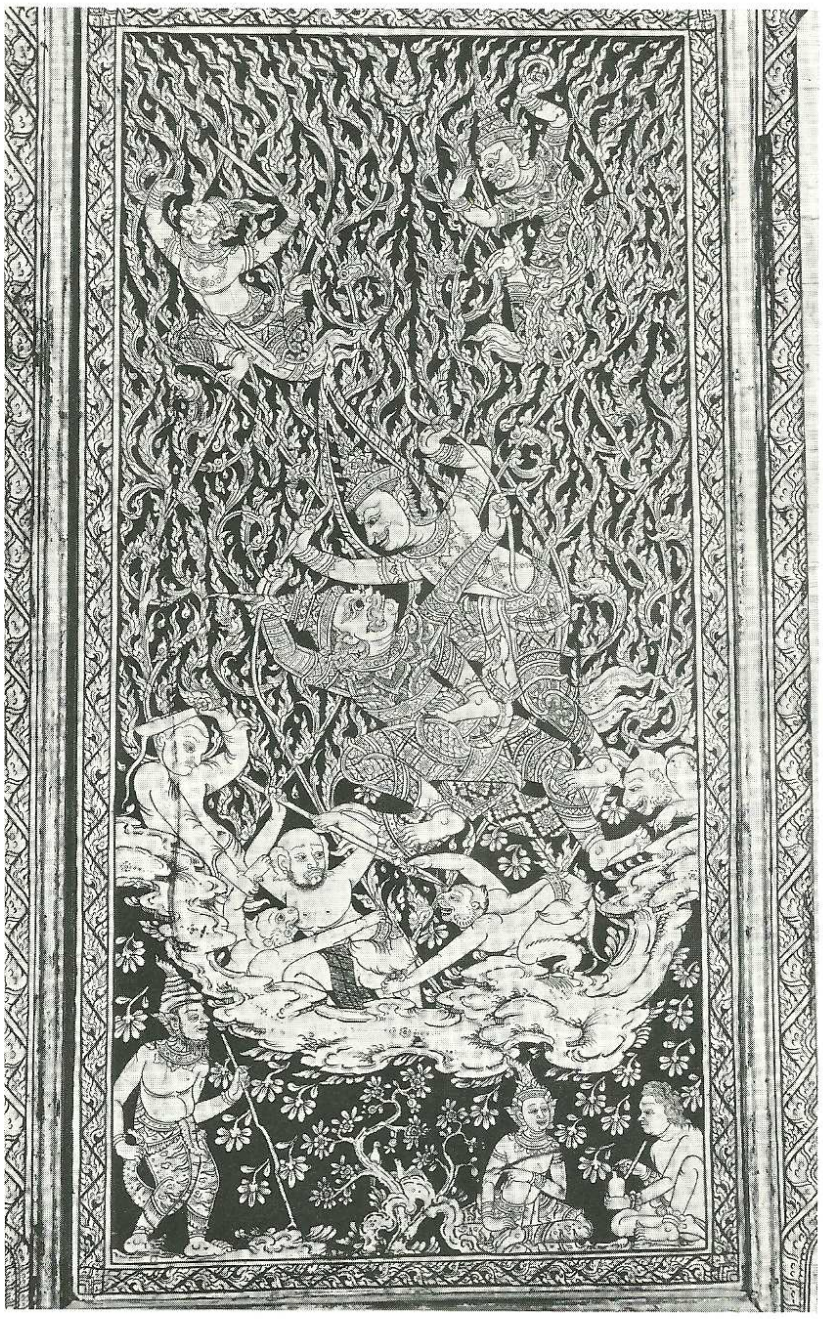

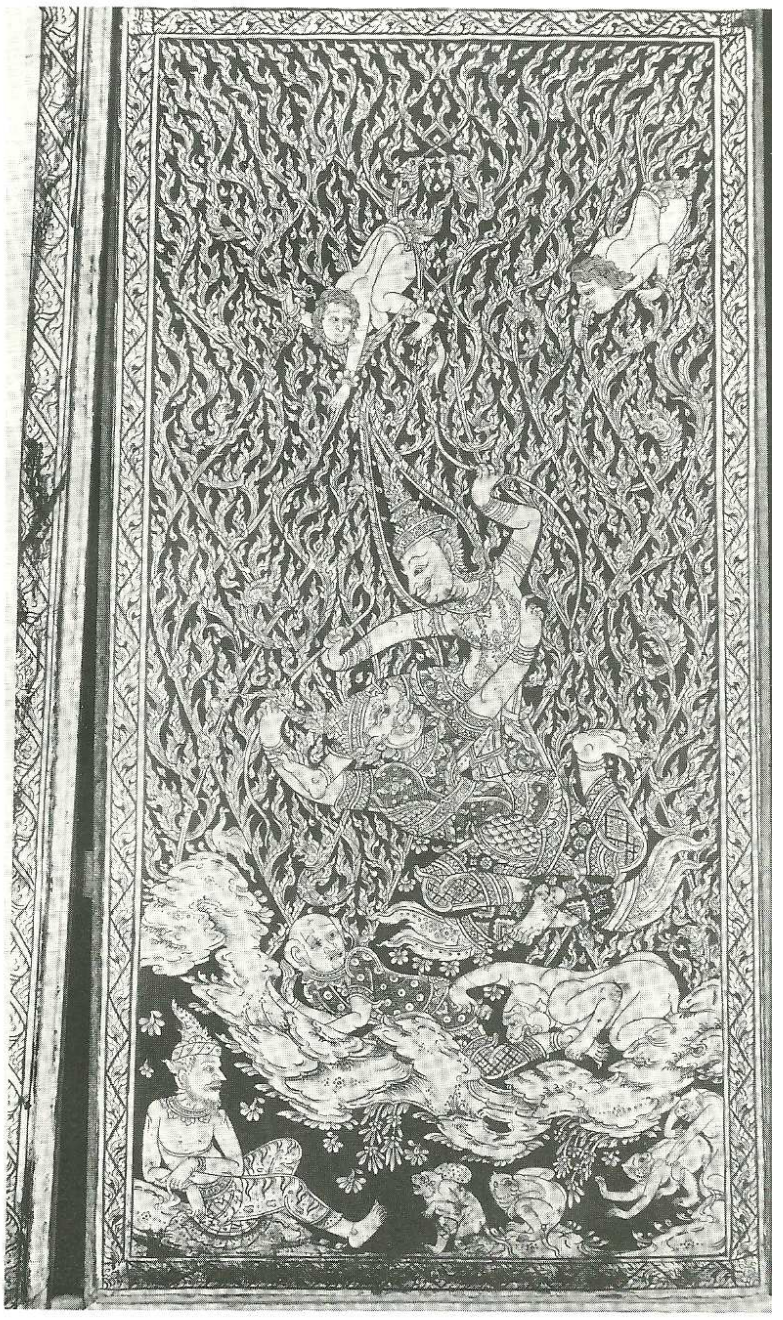

ด้านข้างขวา เป็นภาพจับพระรบยักษ์ ๑ คู่ อยู่ตอนกลาง เหนือภาพจับเป็นรูปยักษ์และลิงเหาะ ตอนล่างเป็นภาพพื้นบ้าน มีภาพจับลิงต่อสู้กับฝรั่งและจีน ต่ำสุดตรงมุมล่างซ้ายเป็นรูปฤๅษียืนถือไม้เท้า มุมขวาเป็นรูปคนนั่งสนทนากัน คนหนึ่งถือบ้องกัญชา

ด้านข้างซ้าย ตอนบนเป็นรูปอมนุษย์ชื่อ เทพปักษี ๒ ตัว ตอนกลางเป็นภาพจับพระรามรบกับยักษ์ตนหนึ่ง ใต้ภาพจับเป็นรูปลิงขบขาคน มุมล่างซ้ายเป็นรูปฤๅษีนั่งบนก้อนหินดูลิง ๔ ตัว

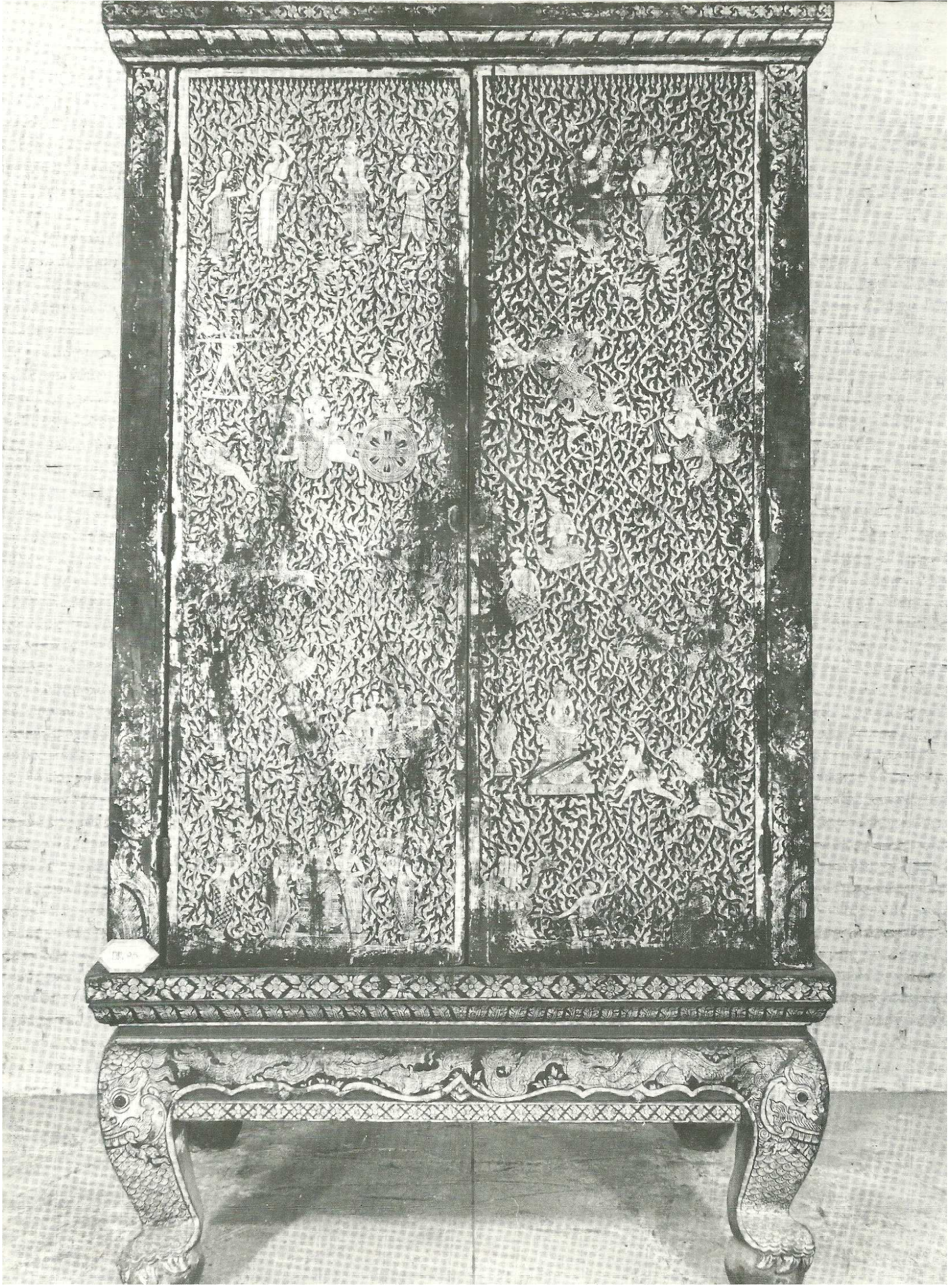

กท.๙๕ ตู้เท้าสิงห์

ฝีมือช่าง **สมัยรัตนโกสินทร์**

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ

ขนาด ด้านหน้าบน ๑๐๗ ซม. ล่าง ๑๑๒ ซม.
ด้านข้างบน ๘๑ ซม. ล่าง ๘๔ ซม.
สูง ๑๙๑ ซม.

สภาพ ชำรุด ภาพลายรดน้ำลบเลือนมากเป็นบางตอน

ลักษณะลาย ตู้ลายรดน้ำ กนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพสัตว์ ภาพเล่าเรื่องทศชาติชาดก

ด้านหลัง เป็นประตูตู้ทำด้วยกระจก ซึ่งทำขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อใช้เปิดปิดแทนด้านหน้า เป็นการป้องกันมิให้ภาพลายทองหมอง

เสาขอบตู้ ทั้ง ๔ ด้านตกแต่งด้วยลายก้านขด

ขอบบน ตกแต่งเป็นลายเกลียว ดอกและใบเทศเหนือลายบัว **ขอบล่าง** ตกแต่งเป็นลายประจำยามก้ามปูอยู่เหนือลายบัว

เชิงตู้ ทำเป็นรูปฐานสิงห์ ขาตู้ทั้ง ๔ ทำเป็นรูปเท้าสิงห์เหยียบอยู่บนลูกแก้วซึ่งลงรักแดงทึบ และมีลายหน้าสิงห์อยู่บนมุมขาตู้ ด้านหน้าและด้านหลังของเชิงตู้ที่ปากสิงห์ตกแต่งด้วยรูปนาค ๔ ตัวเกี่ยวกระหวัด ด้านข้างขวาตกแต่งด้วยรูปนาค ๒ ตัว หันหน้าเข้าหากันสู่จุดศูนย์กลางด้านข้างซ้าย สันนิษฐานว่าคงจะตกแต่งเช่นเดียวกับด้านข้างขวา แต่ภาพลบเลือนมาก

BKK. 95 **A LION'S LEG CABINET**

Origin : This cabinet has always been in the possession of the National Library.

Size : Back and Front, top width 107 cms., bottom width 112 cms.
Sides, top width 81 cms., bottom width 84 cms.
Height 191 cms.

Design : This "Lai Rot Nam" or gilded lacquer cabinet is painted with a Kanok pattern, "Kanok Pleo Khrua Thao". The pattern looks like tongues of flame and climbing plants among which are portraits of animals. There are also scenes from Dasajati Jataka. Temiya Jataka depicts Prince Temiya being lured by beautiful women. Mahajanaka Jataka depicts Prince Mahajanaka entering monkhood. Sama Jataka depicts Suvannasama being shot by an arrow of Piliyakkha, a demon king. Nimi Jataka depicts Prince Nimi visiting hell. Mahosadha Jataka depicts Mahosadha exchanging questions by gesticulation with a woman, Nang Paripajika. Bhuridatta Jataka depicts Alambayana, an unscrupulous Brahmin, seizing Bhuridatta naga. Canda Kumara Jataka depicts Sakka or Indra descending from the Tavatimsa Heaven to disrupt a sacrificial ceremony. Narada Jataka depicts Narada, a divine sage, descending from the Brahma world to help Princess Ruja. Narada has laid on his shoulder a golden rod with a golden container hanging at each end. Vidhura Jataka depicts Punnaka, a demon general, trying to kill Vidhurapandita, a wise man. And Vessantara Jataka, representing the Arrival at the Forest's Edge Canto, depicts Prince Vessantara and his consort, Princess Maddi, each carrying one of their children, travelling on foot through the forest.

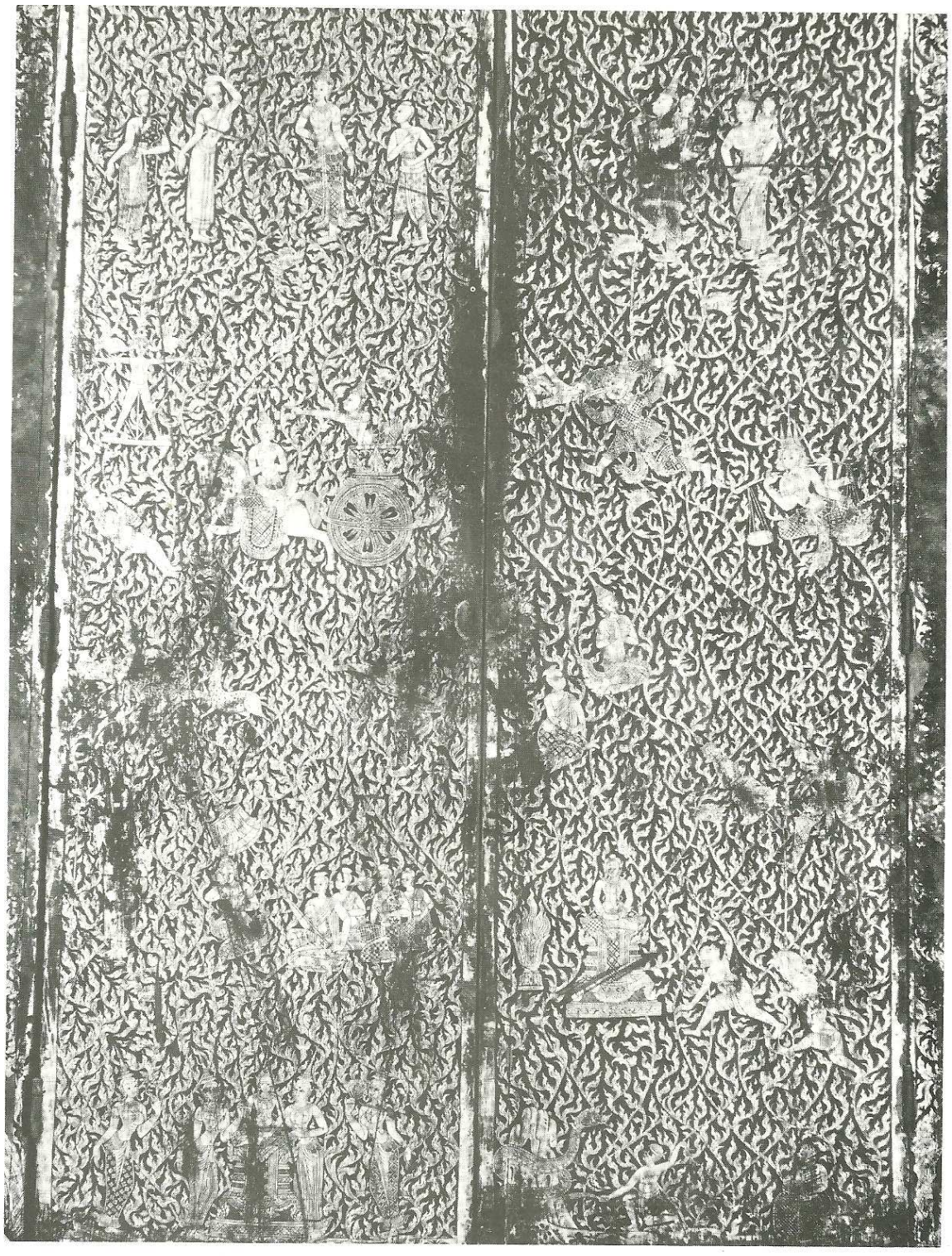

ด้านหน้าขวา จากตอนล่างเป็นเรื่องภูริทัตชาดก ตอนพราหมณ์อาลัมพายน์จับนาคภูริทัตต์ เหนือขึ้นไปเป็นเรื่องจันทกุมารชาดก ตอนท้าวสักกะทรงหักฉัตรทำลายกองกูณฑ์บูชายัญ ตอนกลางเป็นเรื่องนารทชาดก ตอนพระพรหมนารทโพธิสัตว์เสด็จลงมาช่วยเจ้าหญิงรุจาทรมานพระเจ้าอังคติ เหนือขึ้นไปเป็นเรื่องวิธุรชาดก ตอนปุณณกะยักษ์พยายามฆ่าวิธุรบัณฑิต ตอนบนเป็นชาดกเรื่องเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดรและพระนางมัทรีพร้อมด้วยพระกัณหาพระชาลีเสด็จออกบวชในป่า ด้านหน้าซ้าย ตอนล่าง เป็นเรื่องเตมิยชาดก ตอนพระเตมีย์ได้รับการเย้ายวนก่อกวนอารมณ์จากหญิงสาว ในภาพ พระเตมีย์ประทับนั่งสมาธิบนราชอาสน์ มีหญิงสาวยืนเคล้าเคลียและยั่วยวนอยู่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๒ คน เหนือขึ้นไปเป็นเรื่องมหาชนกชาดก ตอนมหาชนกออกบรรพชา ในภาพมหาชนกทรงเครื่องบรรพชาออกธุดงค์ยืนอยู่ริมซ้าย มเหสีและสนมกำนัลนั่งอยู่ริมขวา ตอนกลางเป็นเรื่องสุวรรณสามชาดก ตอนพระสุวรรณสามถูกศรปิลยักษ์ ในภาพ ปิลยักษ์ยืนอยู่ในท่าแผลงศรทางริมขวา พระสุวรรณสามต้องศรซวนเซล้มลงทางริมซ้าย มีกวางขนาบอยู่ขวาซ้ายข้างละ ๑ ตัว เหนือขึ้นไปเป็นเรื่องเนมีชาดก ตอนพระเนมีราชเสด็จผ่านเมืองนรก ในภาพ พระเนมีราชประทับบนราชรถ มีมาตลีนำเสด็จอยู่ทางริมขวา ชาวนรกในท่าต่าง ๆ อยู่ทางริมซ้าย ตอนบนเป็นเรื่องมโหสถชาดก ตอนมโหสถโต้ตอบกับนางปริพาชิกาด้วยหัตถปัญหา ในภาพ มโหสถยืนอยู่ทางริมขวา ยกมือวางที่ท้อง มีชายติดตามอยู่เบื้องหลัง ๑ คน นางปริพาชิกายืนยกมือวางที่ศีรษะทางริมซ้าย มีหญิงติดตามอยู่เบื้องหลัง ๑ คน

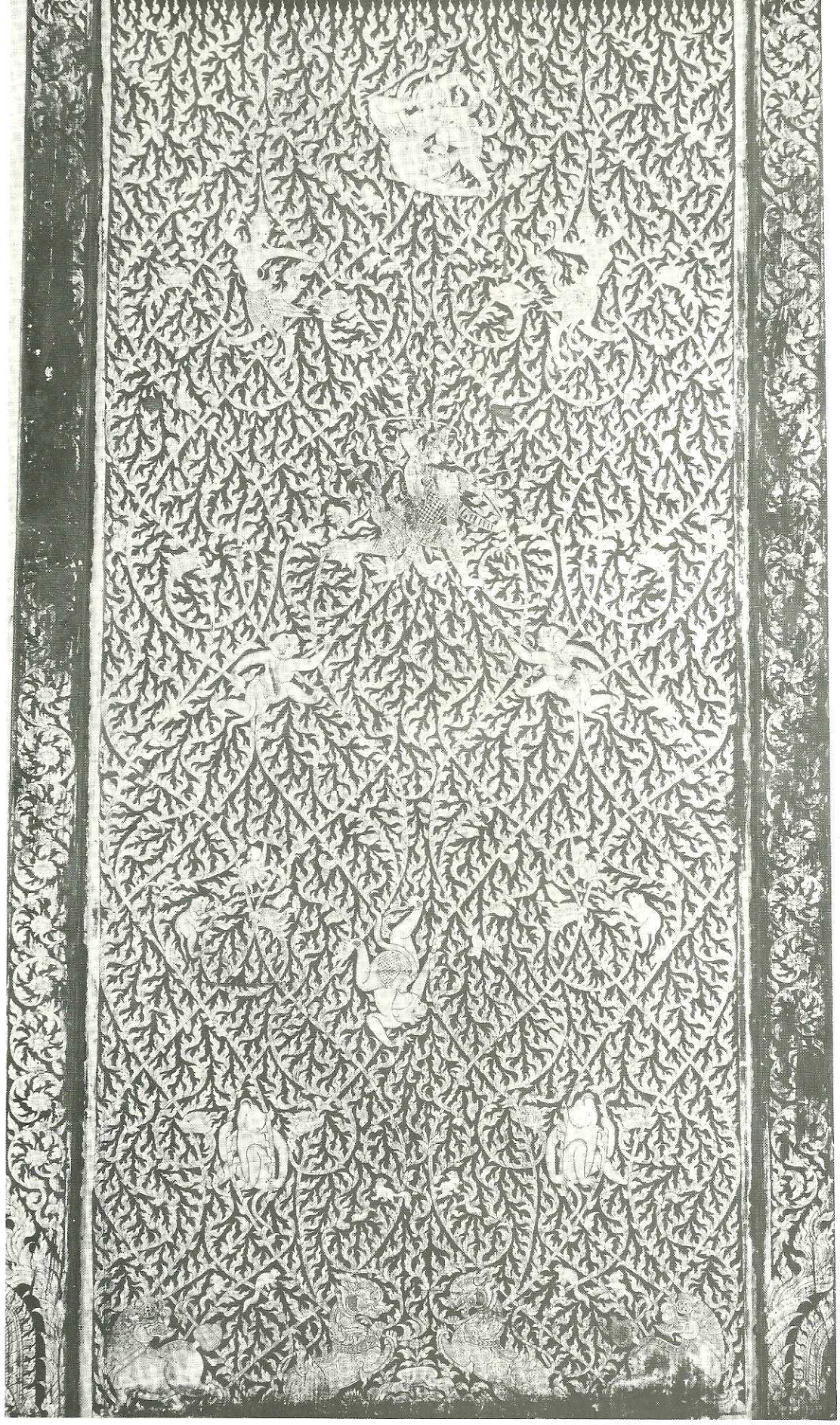

ด้านข้าง ขวา และซ้าย เขียนลายกนกเปลวเครือเถาเคล้าภาพจับเรื่องรามเกียรติ์ มีภาพกินรี ลิง ราชสีห์ และสิงโตจีน เป็นองค์ประกอบเหมือนกันทั้ง ๒ ด้าน มีที่ต่างกันอยู่เฉพาะอิริยาบถและจำนวนขององค์ประกอบเท่านั้น แต่ตำแหน่งของภาพตรงกันทุกประการ

ดรรชนี

รูป	หมายเลขตู้
กบิลปักษี	กท. ๗๕
กบิลมัจฉา	กท. ๓๕ กท. ๕๖
กบิลเสือปีก	กท. ๕๓
กระบือนที	กท. ๑๔
กินนร	กท. ๒ กท. ๕ กท. ๕ กท. ๒๓ กท. ๒๖ กท. ๒๘ กท. ๓๑ กท. ๓๕ กท. ๓๕ กท. ๔๐ กท. ๔๔ กท. ๔๕ กท. ๔๕ กท. ๕๓ กท. ๕๔ กท. ๕๖ กท. ๕๕ กท. ๖๐ กท. ๖๖ กท. ๗๑ กท. ๗๔ กท. ๗๗ กท. ๕๕
กินรี	ดูเพิ่มเติมที่ กินนร
กิเลน	กท. ๑๔ กท. ๒๐ กท. ๓๕ กท. ๗๗
กุญชรมนุษย์	กท. ๘๗
ไก่ฟ้า	กท. ๘
คชสีห์	กท. ๒ กท. ๑๔ กท. ๑๗ กท. ๒๐ กท. ๓๕ กท. ๕๖
คชสีห์ปักษา	กท. ๘
ครุฑ	กท. ๒ กท. ๒๐ กท. ๒๖ กท. ๗๒
ยุดนาค	กท. ๒ กท. ๒๑ กท. ๒๔ กท. ๕๘
คาวีนที	กท. ๑๔
คาวีมนุษย์	กท. ๘๗
เครื่องกี่จีน (ชุดน้ำชา)	กท. ๓
เครื่องตั้งบูชา	กท. ๗๕ กท. ๗๕.๒
เครื่องสูง	กท. ๗๕
เครื่องอิสริยยศ	กท. ๗๕
เงือก	กท. ๑๔ กท. ๒๐ กท. ๓๕ กท. ๔๘ กท. ๕๔ กท. ๕๖
ชาวตะวันตก	ดูเพิ่มเติมที่ ชาวต่างประเทศยุโรป
ชาวต่างประเทศ	
แขก	กท. ๗ กท. ๒๒ กท. ๗๗ กท. ๘๕ กท. ๘๗
จีน	กท. ๒๔ กท. ๔๕ กท. ๗๓ กท. ๗๕ กท. ๗๕ กท. ๘๗ กท. ๕๔
ฝรั่ง	ดูเพิ่มเติมที่ ชาวต่างประเทศยุโรป
ยุโรป	กท. ๗ กท. ๒๔ กท. ๒๘ กท. ๓๒ กท. ๖๔ กท. ๗๗ กท. ๘๗ กท. ๕๔
เซี่ยวกาง	กท. ๗ กท. ๒๓ กท. ๒๘ กท. ๕๖ กท. ๕๘ กท. ๕๕ กท. ๘๗
ต้นไม้	กท. ๒๓ กท. ๓๓ กท. ๓๔ กท. ๔๕
ตุง	ดูเพิ่มเติมที่ ธงปฏาก
เตียบ	กท. ๗๕
ทิวทัศน์ในป่า	กท. ๕ กท. ๑๔ กท. ๒๔ กท. ๒๖ กท. ๓๓ กท. ๔๕ กท. ๕๐ กท. ๗๘ กท. ๘๔
เทพทวารบาล	กท. ๗ กท. ๑๖ กท. ๒๑ กท. ๒๔ กท. ๓๑ กท. ๓๒ กท. ๓๔ กท. ๓๕ กท. ๔๒ กท. ๔๔ กท. ๔๘ กท. ๕๔ กท. ๕๘ กท. ๕๕ กท. ๖๒ กท. ๗๐ กท. ๘๒ กท. ๕๒
เทพนรสิงห์	กท. ๔๕ กท. ๕๔ กท. ๗๑ กท. ๗๕
เทพปักษี	กท. ๘ กท. ๒๐ กท. ๒๓ กท. ๒๖ กท. ๔๕ กท. ๕๒ กท. ๕๔ กท. ๗๗ กท. ๕๒ กท. ๕๔
เทพารักษ์	ดูเพิ่มเติมที่ เทพทวารบาล
ธงจระเข้	กท. ๗๘
ธงปฏาก	กท. ๗๘ กท. ๗๕.๒
ธวัชสดัมภะ (เสาธง)	กท. ๗๕
นรทวิบท	กท. ๒๘ กท. ๔๓
นรทวิลักษณ์	กท. ๕๓
นรปักษาไกรสร	กท. ๒๔ กท. ๔๗ กท. ๕๔ กท. ๗๗ กท. ๘๓ กท. ๘๕
นรปักษี	กท. ๘ กท. ๑๔ กท. ๒๒ กท. ๒๘ กท. ๓๒ กท. ๓๔ กท. ๓๕ กท. ๔๕ กท. ๘๓ กท. ๕๒ กท. ๕๓
นรปักษีกัมพู	กท. ๕๓
นรปักษีสิงหัศดร	กท. ๒๓
นรมฤค	ดูเพิ่มเติมที่ เทพนรสิงห์
นรมัจฉา	กท. ๓๕ กท. ๕๖
นรสกุณสีห์	กท. ๓๓

รูป	หมายเลขตู้
นรสิงห์	กท. ๗๔
นรสิงหัศดร	กท. ๒๓
นรสีห์	กท. ๗๔
นรสีหมฤค	กท. ๔๕
นรสีหสกุณเหรา	กท. ๕๓
นรเหรา	กท. ๒๒ กท. ๗๕ กท. ๘๕
นักสิทธ์	กท. ๑ กท. ๒ กท. ๔ กท. ๑๔ กท. ๒๐ กท. ๒๔ กท. ๒๖ กท. ๒๘ กท. ๓๕ กท. ๔๐ กท. ๔๒ กท. ๔๕ กท. ๔๗ กท. ๕๖ กท. ๖๖ กท. ๗๑ กท. ๗๘ กท. ๕๔
นาค	กท. ๒๗ กท. ๖๔ กท. ๕๕
นารีผล	ดูเพิ่มเติมที่ มักกะลีผล
บุคคลยืนโดดเดี่ยว	ดูเพิ่มเติมที่ เทพทวารบาล
ปัญจวัคคีย์	กท. ๔๗
พยัคฆมนที	กท. ๑๔
พยัคฆมนุษย์	กท. ๘๗
พระเกศธาตุเจดีย์	กท. ๕๐
พระนารายณ์	กท. ๒๔ กท. ๒๕
ทรงครุฑบัลลังก์	กท. ๕๐ กท. ๗๐
ทรงครุฑยุดนาค	กท. ๕๓ กท. ๖๐ กท. ๖๖
พระพรหม	กท. ๗ กท. ๑๖ กท. ๑๘ กท. ๒๓ กท. ๒๘ กท. ๓๒ กท. ๔๑ กท. ๔๗ กท. ๕๒ กท. ๕๓ กท. ๕๖
ทรงหงสบัลลังก์	กท. ๕๐
พระพุทธโฆษะ	กท. ๗๕ กท. ๗๕.๑
พระพุทธเจ้า	กท. ๗ กท. ๗๕ กท. ๘๗ กท. ๕๒
พระพุทธฉาย	กท. ๗๘
พระพุทธบาท	กท. ๑๔ กท. ๕๖ กท. ๗๘ กท. ๗๕.๑ กท. ๕๐
พระมหากัสสปมหาเถร	กท. ๗๕
พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ	กท. ๗๕.๒ กท. ๗๕.๓
พระสังกัจจายนะ	กท. ๗๘
พระอลัชชี	กท. ๗๕.๒
พระอานนทมหาเถร	กท. ๗๕
พระอินทร์	กท. ๑ กท. ๗ กท. ๑๖ กท. ๑๘ กท. ๔๑ กท. ๔๗ กท. ๗๕.๑

รูป	หมายเลขตู้
ทรงช้างเอราวัณ	กท. ๔๐ กท. ๕๐
พระอิศวร	กท. ๒๔
พระอุบาลีมหาเถร	กท. ๗๕
พิมพิสาร, พระเจ้า	กท. ๗๕
ภาพจับ	กท. ๔๕ กท. ๕๒
ภาพโลม	ดูเพิ่มเติมที่ ภาพจับ
มกรแบบจีน	ดูเพิ่มเติมที่ มังกร
มงคล ๑๐๘	กท. ๕๖
มณีเมขลา	ดูเพิ่มเติมที่ เมขลา
มฤคนที	กท. ๑๔
มหานาม, พระเจ้า	กท. ๗๕.๑
มโหรี	กท. ๗๘
มักกะลีผล	กท. ๑ กท. ๔๕ กท. ๗๑
มังกร	กท. ๕ กท. ๖ กท. ๑๕ กท. ๒๐ กท. ๒๒ กท. ๒๕ กท. ๒๕ กท. ๓๕ กท. ๓๖ กท. ๓๗ กท. ๔๕ กท. ๕๓ กท. ๖๐ กท. ๖๒ กท. ๖๓
เมขลา	กท. ๔๐ กท. ๕๐ กท. ๕๑ กท. ๖๕ กท. ๘๕ กท. ๕๓
ยุทธหัตถี	กท. ๕๐
ราชสีห์	กท. ๑ กท. ๒ กท. ๕ กท. ๗ กท. ๘ กท. ๕ กท. ๑๔ กท. ๑๗ กท. ๒๐ กท. ๒๒ กท. ๒๓ กท. ๒๔ กท. ๒๖ กท. ๒๘ กท. ๓๓ กท. ๓๕ กท. ๓๕ กท. ๔๔ กท. ๔๕ กท. ๕๐ กท. ๕๑ กท. ๕๖ กท. ๕๕ กท. ๖๐ กท. ๖๒ กท. ๖๕ กท. ๖๕ กท. ๗๑ กท. ๗๒ กท. ๗๔ กท. ๗๕ กท. ๕๑ กท. ๕๒ กท. ๕๔ กท. ๕๕
รามสูร	กท. ๔๐ กท. ๕๐ กท. ๕๑ กท. ๖๕ กท. ๘๕ กท. ๕๓
ฤาษี	ดูเพิ่มเติมที่ นักสิทธ์
วานรปักษี	กท. ๒๒
วารีกุญชร	กท. ๑๔
วิทยาธร	กท. ๑ กท. ๒ กท. ๕ กท. ๕ กท. ๒๖ กท. ๔๕ กท. ๕๓ กท. ๕๖ กท. ๖๖ กท. ๗๑

รูป	หมายเลขตู้
เวสวัณ, ท้าว	กท. ๑๔ กท. ๒๔ กท. ๒๖ กท. ๓๕ กท. ๓๙ กท. ๕๐ กท. ๕๕ กท. ๗๗ กท. ๗๘ กท. ๙๐
สัทธิงวิหาริก	กท. ๗๙.๒ กท. ๗๙.๓
สิงโตจีน	กท. ๔ กท. ๕ กท. ๗ กท. ๙ กท. ๑๗ กท. ๒๐ กท. ๒๓ กท. ๒๔ กท. ๒๘ กท. ๓๓ กท. ๓๕ กท. ๓๙ กท. ๔๐ กท. ๕๖ กท. ๕๙ กท. ๖๒ กท. ๗๑ กท. ๗๔ กท. ๙๒ กท. ๙๕
สิงหมนุษย์	กท. ๘๗
สินธพนที	กท. ๑๔
สุกรนที	กท. ๑๔
สุบรรณมนุษย์	กท. ๔๐

รูป	หมายเลขตู้
หน้าสิงห์	กท. ๒๑ กท. ๒๗ กท. ๒๙ กท. ๓๐ กท. ๓๗ กท. ๓๘ กท. ๕๑ กท. ๗๘
เหมราช	กท. ๑๗ กท. ๗๑
อชาตสัตรู, พระเจ้า	กท. ๗๙
อรชุน, ท้าว	กท. ๔๐ กท. ๖๙
อโศกมหาราช, พระเจ้า	กท. ๗๙.๒ กท. ๗๙.๓
อสุภ	กท. ๘๗
อสุรสิงหมัจฉาปีก	กท. ๙๗
อักษมาลา	กท. ๗๙.๒
อัปสรสีห์	ดูเพิ่มเติมที่ เทพนรสิงห์
อุณาโลม	กท. ๒๗
ฮก ลก ซิ่ว (สัญลักษณ์)	กท. ๗ กท. ๘๐

เรื่อง	หมายเลขตู้
กรรมวิธีทำน้ำตาล	กท. ๗๕
การคมนาคม	กท. ๗๘
การจัดโภชนาหาร	กท. ๗๕
การชนไก่	กท. ๔๓
การตกปลา	กท. ๗๕
การต่อไก่ป่า	กท. ๔ กท. ๒๐ กท. ๗๕.๒
การต่อนก	กท. ๒๐ กท. ๗๕
การล่าสัตว์	กท. ๒๐ กท. ๒๒ กท. ๗๕
การสังคายนาพระไตรปิฎก	ดูที่ สังคายนาพระไตรปิฎก
ขาทนียโภชนะ	ดูเพิ่มเติมที่ การจัดโภชนาหาร
คัมภีร์	
พระไตรปิฎก	กท. ๗๕.๑
มหาวงศ์พงศาวดารลังกา	กท. ๗๕.๑
วิสุทธิมรรค	กท. ๗๕.๑
จตุรงคเสนา	กท. ๖๔
ชาดก	
จันทกินนรชาดก	กท. ๕
ปาจิตตกุมารชาดก	กท. ๗๗
พหลาคาวีชาดก	กท. ๗ กท. ๓๕ กท. ๖๘
สุวรรณสังข์ชาดก	กท. ๗๗
ทศชาติชาดก	
เตมิยชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๗๖ กท. ๕๒ กท. ๕๕
มหาชนกชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๗๖ กท. ๕๕
สุวรรณสามชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๕๕
เนมีชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๕๕
มโหสถชาดก	กท. ๑๔ กท. ๑๕ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๗๖ กท. ๕๐ กท. ๕๒ กท. ๕๕
ภูริทัตตชาดก	กท. ๑๔ กท. ๒๖ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๕๕
จันทกุมารชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๕๐ กท. ๕๕
นารทชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๕๒ กท. ๕๕
วิธุรชาดก	กท. ๑๔ กท. ๔๗ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๗๖ กท. ๕๒ กท. ๕๕
มหาเวสสันดรชาดก	กท. ๑ กท. ๑๔ กท. ๒๖ กท. ๔๗ กท. ๕๑ กท. ๕๕ กท. ๖๓ กท. ๗๑ กท. ๗๕ กท. ๗๖ กท. ๕๒ กท. ๕๕
น้ำตาล	ดูเพิ่มเติมที่ กรรมวิธีทำน้ำตาล
นิทานคติธรรม	กท. ๒๒
ปฐมสมโพธิ	กท. ๗๗
ปลงอสุภกรรมฐาน	กท. ๒๒ กท. ๔๗ กท. ๗๑
ปัญญาสชาดก	ดูเพิ่มเติมที่ ชาดก
พหลวิชัยคาวี	ดูเพิ่มเติมที่ ชาดก พหลาคาวีชาดก
พุทธคยา	กท. ๗๕.๑
พุทธประวัติ	
ตอนนางสุชาดา ถวายข้าวมธุปายาส	กท. ๕๒
ตอนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ	กท. ๔๑
ตอนโสตถิยพราหมณ์ ถวายหญ้าคา	กท. ๕๒
ตอนอภิเษก	กท. ๔๑
ปางตรัสรู้	กท. ๑๘
ปางเทศนา โปรดพุทธมารดา	กท. ๔๗
ปางประทาน เอหิภิกขุอุปสัมปทา	กท. ๔๗
ปางประสูติ	กท. ๒๓ กท. ๕๓ กท. ๕๕
ปางปรินิพพาน	กท. ๗๕ กท. ๘๗
ปางปาฏิหาริย์	ดูเพิ่มเติมที่ ปางแสดงนิมิต
ปางมารผจญ	ดูเพิ่มเติมที่ ปางมารวิชัย
ปางมารวิชัย	กท. ๔๑ กท. ๗๓ กท. ๘๗
ปางลอยถาด	กท. ๕๒
ปางเสด็จลงมาจากดาวดึงส์	กท. ๔๗
ปางเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์	กท. ๗ กท. ๑๖ กท. ๑๘ กท. ๒๓ กท. ๒๘ กท. ๔๑ กท. ๕๒ กท. ๕๓ กท. ๘๗
ปางแสดงนิมิต	กท. ๕๓ กท. ๕๕
ปางไสยาสน์	กท. ๕๒
พุทธสถาน	กท. ๗๘
พุทธาวาส	กท. ๗๕.๒ กท. ๗๕.๓
รามเกียรติ์	
ภาพขบวนทัพฝ่ายพลับพลากับฝ่ายลงกา	

เรื่อง	หมายเลขตู้
	กท. ๗ กท. ๘ กท. ๒๐ กท. ๒๑
	กท. ๓๒ กท. ๕๗ กท. ๖๐ กท. ๖๕
	กท. ๖๖ กท. ๖๗ กท. ๖๙ กท. ๘๓
	กท. ๘๕ กท. ๘๖ กท. ๙๓ กท. ๙๔
ภาพจับ	กท. ๗ กท. ๘ กท. ๒๐ กท. ๒๒
	กท. ๒๕ กท. ๒๖ กท. ๒๗ กท. ๓๒
	กท. ๓๙ กท. ๔๐ กท. ๔๗ กท. ๔๘
	กท. ๕๗ กท. ๖๕ กท. ๖๖ กท. ๖๗
	กท. ๖๙ กท. ๘๓ กท. ๘๕ กท. ๘๖
	กท. ๙๒ กท. ๙๔ กท. ๙๕
ภาพจับหมู่	กท. ๗ กท. ๘ กท. ๒๗ กท. ๔๐
	กท. ๖๗ กท. ๘๓ กท. ๘๕ กท. ๙๓
ภาพบุคคลในเรื่อง	กท. ๒ กท. ๒๖ กท. ๓๒ กท. ๔๐
	กท. ๔๒ กท. ๕๖ กท. ๖๗
ภาพเล่าเรื่อง	กท. ๒ กท. ๗ กท. ๒๕ กท. ๔๘
	กท. ๕๐ กท. ๕๕ กท. ๕๖ กท. ๕๗
	กท. ๖๐ กท. ๖๕ กท. ๖๖ กท. ๖๗
	กท. ๘๓ กท. ๙๓
วัด	
พระแท่นดงรัง (จังหวัดกาญจนบุรี)	กท. ๗๘
พระพุทธฉาย (จังหวัดสระบุรี)	กท. ๗๘
พระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร (จังหวัดสระบุรี)	กท. ๗๘
อโศการามวิหาร	กท. ๗๕.๒
สังคายนาพระไตรปิฎก	
ปฐมสังคายนา	กท. ๔๓ กท. ๗๕
ทุติยะสังคายนา	กท. ๔๓ กท. ๗๕.๓
ตติยะสังคายนา	กท. ๔๓ กท. ๗๕.๒ กท. ๗๕.๓
สังฆมณฑล	กท. ๗๕
สังฆาวาส	กท. ๗๕.๒ กท. ๗๕.๓
สัตตะมหาปราสาท	กท. ๗๕.๑
สามก๊ก	กท. ๘๑

ลาย	หมายเลขตู้
กำมะลอ	
กรวยเชิง	กท. ๓๓
ดอกพุดตาน	กท. ๘๑
พันธุ์พฤกษา	กท. ๗๕
พันธุ์พฤกษาเครือเถา	กท. ๓๓ กท. ๘๑
จำหลักไม้ฉลุโปร่ง	
ก้านขด	กท. ๕๗
ก้านขดใบเทศ	กท. ๓๓
ก้านขดออกเถาต่าง ๆ	กท. ๓๕ กท. ๗๔
ดอกไม้	กท. ๔๕
ดอกและใบไม้เถา	กท. ๕๓
พันธุ์พฤกษา	กท. ๓ กท. ๓๖
เมฆ	กท. ๘๐
สังวาลเพชรพวง	กท. ๕๓
จำหลักไม้นูนต่ำ	
ก้านขด	กท. ๖๗
ก้านขดผักกูด	กท. ๖๐
กาบเท้าสิงห์	กท. ๕๕
ดอกไม้	กท. ๒๘ กท. ๔๕
ดอกและใบไม้เถา	กท. ๕๓
บัวรวน	กท. ๒๕ กท. ๓๐
บัวหลังสิงห์	กท. ๒๕ กท. ๓๐
ประแจจีน	กท. ๑๗ กท. ๗๘
พันธุ์พฤกษา	กท. ๑๗ กท. ๒๘ กท. ๔๕
เมฆ	กท. ๔๕ กท. ๘๐
รักร้อยบัวร้อย	กท. ๔๐
ลูกฟัก	กท. ๔๕ กท. ๘๐
เลเวน	กท. ๘๐
จำหลักไม้ประดับกระจก	
กรวยเชิง	กท. ๑๕ กท. ๒๕ กท. ๓๐ กท. ๓๗
ก้านขด	กท. ๓๐
ก้านขดผักกูด	กท. ๖๔
ก้านต่อดอกเครือเถา	กท. ๖ กท. ๒๘ กท. ๓๐ กท. ๓๖ กท. ๓๘
ก้านแย่ง	กท. ๕๒
ก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ	กท. ๒๕

ลาย	หมายเลขตู้
กาบเท้าสิงห์	กท. ๑
ดอกพุดตานเครือเถา	กท. ๕๑
ดอกไม้ร่วง	กท. ๑๕
ดอกและใบเทศเถา	กท. ๕๒
บัวกนก	กท. ๑๕
บัวรวน	กท. ๗๔
บัวหลังสิงห์	กท. ๖
ประจำยามก้ามปูใบเทศ	กท. ๑๕
ประจำยามลูกฟักก้ามปู	กท. ๑ กท. ๓๕ กท. ๕๗ กท. ๗๔ กท. ๘๕
ประแจจีน	กท. ๖ กท. ๑๕ กท. ๒๕ กท. ๓๗ กท. ๓๘
ประแจจีนดอกไม้ร่วง	กท. ๓๐ กท. ๓๗ กท. ๓๘
พันธุ์พฤกษาดอกและใบเทศ	กท. ๓๘
รักร้อยใบเทศ	กท. ๓๐
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ	กท. ๑๕ กท. ๒๕ กท. ๓๖ กท. ๓๗ กท. ๓๘
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ดอกและใบเทศ	กท. ๖
หมอนทอง	กท. ๓๘
หมอนทองใบเทศ	กท. ๓๗
จำหลักไม้ลอยตัว	
กระจังเจิม	กท. ๘๕
กระจังปฏิญาณ	กท. ๗๔ กท. ๘๕
กระจังรวน	กท. ๔๐
ประดับกระจกทึบ	
ก้านแย่ง	กท. ๔๕
ดอกซีกดอกซ้อน	กท. ๒๑ กท. ๔๕ กท. ๘๘ กท. ๘๕
รดน้ำ	
กนกใบเทศเครือเถา	กท. ๗๓
กนกใบเทศเครือเถาไขว้	กท. ๑๒ กท. ๑๓ กท. ๑๕ กท. ๒๒ กท. ๒๕ กท. ๒๘ กท. ๖๗
กนกเปลวเครือเถา	กท. ๕ กท. ๒๐ กท. ๒๓ กท. ๒๔ กท. ๓๑ กท. ๔๔ กท. ๕๔ กท. ๕๕ กท. ๕๗ กท. ๕๘ กท. ๕๕ กท. ๖๐

ลาย	หมายเลขตู้
	กท. ๗๐ กท. ๘๗ กท. ๕๐
	กท. ๕๒ กท. ๕๕
กนกเปลวเครือเถาไขว้	กท. ๑ กท. ๒ กท. ๕
	กท. ๗ กท. ๘ กท. ๑๐
	กท. ๑๑ กท. ๑๖ กท. ๑๗
	กท. ๑๘ กท. ๒๑ กท. ๒๔
	กท. ๒๖ กท. ๒๗ กท. ๓๒
	กท. ๓๕ กท. ๓๕ กท. ๔๐
	กท. ๔๑ กท. ๔๒ กท. ๔๓
	กท. ๔๖ กท. ๔๘ กท. ๔๕
	กท. ๕๐ กท. ๕๑ กท. ๕๒
	กท. ๕๓ กท. ๕๔ กท. ๕๖
	กท. ๖๐ กท. ๖๑ กท. ๖๖
	กท. ๖๗ กท. ๖๕ กท. ๗๓
	กท. ๗๔ กท. ๗๕ กท. ๗๖
	กท. ๘๓ กท. ๘๕ กท. ๘๖
	กท. ๕๓ กท. ๕๔
กนกเปลวเครือเถาเลื้อย	ดูเพิ่มเติมที่ กนกเปลวเครือเถา
กนกเปลวออกเถาต่าง ๆ	กท. ๘๒
กรวยเชิง	กท. ๕ กท. ๗ กท. ๘
	กท. ๑๐ กท. ๑๑ กท. ๑๒
	กท. ๑๓ กท. ๑๔ กท. ๑๕
	กท. ๑๖ กท. ๑๗ กท. ๑๘
	กท. ๒๒ กท. ๒๓ กท. ๒๕
	กท. ๒๗ กท. ๒๘ กท. ๓๑
	กท. ๓๒ กท. ๓๔ กท. ๓๕
	กท. ๔๐ กท. ๔๑ กท. ๔๓
	กท. ๔๕ กท. ๔๗ กท. ๔๘
	กท. ๔๕ กท. ๕๐ กท. ๕๑
	กท. ๕๒ กท. ๕๓ กท. ๕๕
	กท. ๖๐ กท. ๖๑ กท. ๖๒
	กท. ๖๓ กท. ๖๔ กท. ๖๕
	กท. ๖๖ กท. ๖๗ กท. ๖๕
	กท. ๗๒ กท. ๗๓ กท. ๗๕
	กท. ๗๖ กท. ๗๘ กท. ๗๕
	กท. ๗๕.๑ กท. ๗๕.๒
	กท. ๗๕.๓ กท. ๘๓ กท. ๘๕

ลาย	หมายเลขตู้
	กท. ๘๖ กท. ๘๗ กท. ๘๘
	กท. ๕๑ กท. ๕๓
กระจังปฏิญาณ	กท. ๒๔
กระจังหู	ดูเพิ่มเติมที่ กระจังปฏิญาณ
ก้านขด	กท. ๕ กท. ๑๖ กท. ๒๑
	กท. ๒๔ กท. ๒๗ กท. ๓๑
	กท. ๓๒ กท. ๕๔ กท. ๖๓
	กท. ๖๖ กท. ๖๘ กท. ๗๔
	กท. ๘๓ กท. ๘๔ กท. ๘๕
ก้านขดกนกเปลว	กท. ๒๐ กท. ๒๖ กท. ๔๒
	กท. ๔๔ กท. ๔๖ กท. ๕๓
	กท. ๕๘ กท. ๗๐ กท. ๗๑
	กท. ๘๒ กท. ๘๘
ก้านขดดอกพุดตาน	กท. ๑๒
ก้านขดใบเทศ	กท. ๑๐ กท. ๑๑ กท. ๑๓
	กท. ๑๕ กท. ๒๓ กท. ๓๔
	กท. ๖๕ กท. ๗๐ กท. ๗๖
	กท. ๘๕ กท. ๘๘
ก้านขดผักกูด	กท. ๒๐ กท. ๒๑ กท. ๒๓
	กท. ๕๖ กท. ๖๖
ก้านขดออกเถาต่าง ๆ	กท. ๒ กท. ๒๐ กท. ๒๓
	กท. ๒๖ กท. ๔๒ กท. ๔๖
	กท. ๔๗ กท. ๕๐ กท. ๗๐
	กท. ๗๗ กท. ๘๒
ก้านต่อดอก	กท. ๕๖ กท. ๗๘
ก้านต่อดอกเครือเถา	กท. ๒ กท. ๗ กท. ๔๐
	กท. ๕๒ กท. ๖๑ กท. ๖๒
	กท. ๖๓ กท. ๗๖ กท. ๗๕
	กท. ๗๕.๑ กท. ๗๕.๒
	กท. ๗๕.๓ กท. ๘๕ กท. ๘๖
ก้านต่อดอกเครือเถาไขว้	กท. ๘ กท. ๓๒
ก้านต่อดอกเครือเถาใบเทศ	กท. ๑๐ กท. ๑๑ กท. ๑๒
	กท. ๑๓ กท. ๑๔ กท. ๑๘
	กท. ๒๘ กท. ๓๕ กท. ๕๑
	กท. ๖๑ กท. ๗๘
ก้านต่อดอกช่อแวงมยุรา	กท. ๒๗
ก้านต่อดอกใบเทศ	กท. ๒๓ กท. ๓๔ กท. ๔๕

ลาย	หมายเลขตู้
	กท. ๔๖ กท. ๖๓ กท. ๗๐
	กท. ๗๕ กท. ๘๐ กท. ๘๓
ก้านแย่ง	กท. ๘๘
ก้านแย่งดอกลอย	กท. ๒๕
ก้านแย่งดอกและใบเทศ	กท. ๘๒
ก้านแย่งใบเทศ	กท. ๗ กท. ๒๒ กท. ๕๑
	กท. ๖๖
ก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์	กท. ๒๖ กท. ๔๗ กท. ๕๓
	กท. ๕๕
ก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ดอกลอย	กท. ๖๔
ก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์เทพนมดอกลอย	กท. ๖๔
ก้านแย่งพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ	กท. ๗๔
กาบเท้าสิงห์	กท. ๒๐ กท. ๔๔ กท. ๗๑
	กท. ๘๒ กท. ๘๕
กาบพรหมศร	กท. ๒๐ กท. ๒๑ กท. ๔๑
	กท. ๔๔ กท. ๕๖ กท. ๗๗
	กท. ๘๒ กท. ๘๔
กาบพรหมสิงห์	กท. ๒ กท. ๕ กท. ๘
	กท. ๑๘ กท. ๒๐ กท. ๒๑
	กท. ๒๔ กท. ๓๒ กท. ๔๔
	กท. ๔๘ กท. ๕๖ กท. ๖๘
	กท. ๖๘ กท. ๗๑ กท. ๗๔
	กท. ๘๒ กท. ๘๗ กท. ๘๘
เกลียว	กท. ๗๕ กท. ๗๖
เกลียวกนก	กท. ๓๑ กท. ๕๔ กท. ๖๖
เกลียวดอกและใบเทศ	กท. ๘๕
ขอสร้อย	กท. ๗๖
แข้งสิงห์	ดูเพิ่มเติมที่น่องสิงห์
เครือเถาไขว้	กท. ๘๒
ดอกจอก	ดูเพิ่มเติมที่ ดาวดอกจอก
ดอกซีกดอกซ้อนใบเทศ	กท. ๗๖ กท. ๘๗
ดอกพุดตาน	กท. ๓๕ กท. ๗๔ กท. ๗๕
	กท. ๗๘ กท. ๗๘ กท. ๗๘.๒
ดอกพุดตานเครือเถา	กท. ๓ กท. ๗ กท. ๘
	กท. ๑๘ กท. ๔๓ กท. ๕๒
	กท. ๖๒ กท. ๖๕ กท. ๗๒
	กท. ๗๘ กท. ๗๘.๑

ลาย	หมายเลขตู้
	กท. ๗๘.๓
ดอกพุดตานเครือเถาไขว้	กท. ๓๒ กท. ๗๒
ดอกไม้ร่วง	กท. ๓๐ กท. ๓๔ กท. ๓๖
	กท. ๓๘
ดอกลำดวน	กท. ๔๐
ดาราราย	ดูที่ ดาวราย
ดาวดอกจอก	กท. ๓๐ กท. ๕๗
ดาวราย	กท. ๓๐ กท. ๓๘ กท. ๖๔
ทองทึบ	กท. ๑๒๘
น่องสิงห์	กท. ๗๖
บัวกนก	กท. ๕ กท. ๔๒ กท. ๔๗
	กท. ๗๕
บัวกลีบขนุน	กท. ๔๓
บัวจงกล	กท. ๒๔
บัวปลายเสา	ดูที่ บัวจงกล
ประจำยามก้ามปู	กท. ๒๓ กท. ๒๔ กท. ๒๕
	กท. ๓๑ กท. ๕๗ กท. ๖๔
	กท. ๖๖ กท. ๘๘ กท. ๘๕
ประจำยามก้ามปูใบเทศ	กท. ๓๒ กท. ๖๑
ประจำยามขอสร้อย	กท. ๔๘
ประจำยามดอกสี่กลีบ	กท. ๒๑ กท. ๒๕ กท. ๓๑
	กท. ๔๐ กท. ๔๕ กท. ๖๔
	กท. ๖๕ กท. ๗๕
ประจำยามต่อช่อเปลว	กท. ๘๐
ประจำยามลูกฟัก	กท. ๘๐
ประจำยามลูกฟักก้ามปู	กท. ๕ กท. ๒๐ กท. ๒๑
	กท. ๒๒ กท. ๒๓ กท. ๒๕
	กท. ๒๖ กท. ๒๗ กท. ๓๔
	กท. ๔๒ กท. ๔๔ กท. ๔๕
	กท. ๔๘ กท. ๕๐ กท. ๕๓
	กท. ๕๕ กท. ๖๕ กท. ๖๖
	กท. ๖๗ กท. ๖๘ กท. ๗๒
	กท. ๗๕ กท. ๗๗ กท. ๘๒
	กท. ๘๓ กท. ๘๖
ประแจจีน	กท. ๓๖ กท. ๔๑ กท. ๗๕
พันธุ์พฤกษา	กท. ๘ กท. ๒๒ กท. ๒๓
	กท. ๒๕ กท. ๖๑ กท. ๗๕

ลาย	หมายเลขตู้
	กท. ๘๓ กท. ๕๑
พันธุ์พฤกษาเครือเถาไขว้	กท. ๖๕
พันธุ์พฤกษาใบเทศ	กท. ๗
พุ่มข้าวบิณฑ์	กท. ๘๕
พุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง	ดูเพิ่มเติมที่ ก้านแย่งพุ่มข้าว-บิณฑ์
ม่านทอง	กท. ๓
รักร้อย	กท. ๓๒ กท. ๖๖ กท. ๗๕.๑
	กท. ๗๕.๓ กท. ๘๗ กท. ๕๔
รักร้อยดอกไม้	กท. ๖๓ กท. ๗๕ กท. ๗๕.๒
	กท. ๘๖ กท. ๕๑
รักร้อยบัวร้อย	กท. ๕ กท. ๒๓ กท. ๒๔
	กท. ๒๘ กท. ๓๒ กท. ๖๒
	กท. ๖๖ กท. ๖๗ กท. ๗๖
	กท. ๗๗
รักร้อยใบเทศ	กท. ๘ กท. ๑๗ กท. ๒๕
	กท. ๒๘ กท. ๖๗
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์	กท. ๑ กท. ๕ กท. ๒๑
	กท. ๒๔ กท. ๒๕ กท. ๒๖
	กท. ๓๕ กท. ๕๐ กท. ๕๗
	กท. ๕๕ กท. ๖๘ กท. ๗๐
	กท. ๗๑
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ	กท. ๕ กท. ๑๐ กท. ๑๑
	กท. ๑๒ กท. ๑๓ กท. ๑๕
	กท. ๑๘ กท. ๒๕ กท. ๓๑
	กท. ๔๑ กท. ๔๖ กท. ๔๗
	กท. ๕๒ กท. ๖๑ กท. ๖๒
	กท. ๖๕ กท. ๖๕ กท. ๗๒
	กท. ๗๓ กท. ๗๖
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบ	กท. ๑๔ กท. ๔๓ กท. ๖๑
	กท. ๗๘
รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์	ดูเพิ่มเติมที่ รักร้อยพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าขบ
รักร้อยหน้าขบ	กท. ๓๕ กท. ๘๓ กท. ๘๕
	กท. ๕๐ กท. ๕๓
รักร้อยหน้าสิงห์	ดูเพิ่มเติมที่ รักร้อยหน้าขบ
ลูกกระหนาบ	กท. ๗๗
ลูกแก้ว	กท. ๒๕ กท. ๒๘ กท. ๗๗
สังวาลแก้วเก็จ	กท. ๖๕
สังวาลเพชรพวง	กท. ๔๐
สังวาลเพชรพวงใบเทศ	กท. ๑๕ กท. ๔๓
หมอนทอง	กท. ๔๑ กท. ๔๕ กท. ๗๓
	กท. ๘๕ กท. ๘๗ กท. ๕๔
หมอนทองใบเทศ	กท. ๑๕ กท. ๓๒ กท. ๖๕
	กท. ๗๖
ฮ่อ	กท. ๓ กท. ๘๐

List of Thai Lacquer and Gilt Bookcases (Bangkok Period),

Part II Volume I

Number	Page	Number	Page
BKK. 1	2	BKK. 49	163
BKK. 2	4	BKK. 50	164
BKK. 3	8	BKK. 51	168
BKK. 4	9	BKK. 52	172
BKK. 5	10	BKK. 53	176
BKK. 6	13	BKK. 54	180
BKK. 7	14	BKK. 55	184
BKK. 8	19	BKK. 56	188
BKK. 9	20	BKK. 57	190
BKK. 10	25	BKK. 58	192
BKK. 11	26	BKK. 59	198
BKK. 12	28	BKK. 60	202
BKK. 13	29	BKK. 61	204
BKK. 14	30	BKK. 62	206
BKK. 15	36	BKK. 63	208
BKK. 16	40	BKK. 64	212
BKK. 17	44	BKK. 65	218
BKK. 18	48	BKK. 66	222
BKK. 19	53	BKK. 67	226
BKK. 20	54	BKK. 68	232
BKK. 21	60	BKK. 69	236
BKK. 22	64	BKK. 70	240
BKK. 23	68	BKK. 71	244
BKK. 24	74	BKK. 72	248
BKK. 25	80	BKK. 73	252
BKK. 26	84	BKK. 74	256
BKK. 27	88	BKK. 75	260
BKK. 28	92	BKK. 76	264
BKK. 29	94	BKK. 77	268
BKK. 30	96	BKK. 78	272
BKK. 31	98	BKK. 79	276
BKK. 32	102	BKK. 80	286
BKK. 33	108	BKK. 81	288
BKK. 34	112	BKK. 82	290
BKK. 35	116	BKK. 83	292
BKK. 36	122	BKK. 84	296
BKK. 37	124	BKK. 85	298
BKK. 38	126	BKK. 86	303
BKK. 39	128	BKK. 87	304
BKK. 40	129	BKK. 88	308
BKK. 41	130	BKK. 89	310
BKK. 42	134	BKK. 90	312
BKK. 43	138	BKK. 91	316
BKK. 44	142	BKK. 92	318
BKK. 45	146	BKK. 93	322
BKK. 46	150	BKK. 94	326
BKK. 47	154	BKK. 95	330
BKK. 48	158		

Abbreviation

BKK.	Bangkok Period

บรรณานุกรม

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. **ลายรดน้ำ และลายกำมะลอ**. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖. ๖๖ หน้า. ภาพประกอบ.

ชาดก. **นิบาตชาดก เล่ม ๒๓ ภาคผนวก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๔. ๒๖๒ หน้า.

_____. **ปัญญาสชาดก ฉบับหอสมุดแห่งชาติ**. ๒ เล่ม พระนคร : ศิลปาบรรณาคาร, ๒๔๕๕.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ตำนานเรื่องเครื่องโต๊ะ และถ้วยปั้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารอากาศ, ๒๕๑๐. ๕๗ หน้า. ภาพประกอบ.

_____. **ตำนานหอพระสมุด หอพระมณเฑียรธรรม หอวชิรญาณ หอพุทธสาสนสังคหะ และหอสมุดสำหรับพระนคร**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๑๒. ๑๐๖ หน้า.

ประวัติหอพระสมุดวชิรญาณ. ม.ป.ท. : ม.ป.ป. ๕ หน้า.

มานะ ทองสอดแสง. **ศึกษาศิลปลายไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, ๒๕๐๘. ๒๑๕ หน้า. ภาพประกอบ.

ศิลปากร, กรม. **เครื่องไม้จำหลัก** ของศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๐๔. ๓๒ หน้า. ภาพประกอบ.

_____. **จิตรกรรมไทยจากเรื่องทศชาติ** ของ นางสาวเอลิซาเบธ ไลออนส์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๐๖. ๕๒ หน้า. ภาพประกอบ.

_____. **เรื่องตู้ลายรดน้ำ** ของ ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๐๓. ๓๒ หน้า. ภาพประกอบ.

_____. **สมุดตำราลายไทย**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๔๘๖. ๘๑ หน้า.

ตู้ลายทอง

ภาค ๒ (สมัยรัตนโกสินทร์)